

**OECODOMIA
MINORITICAE
SCHOLAE
SALOMONIS
DOCTORIS...**

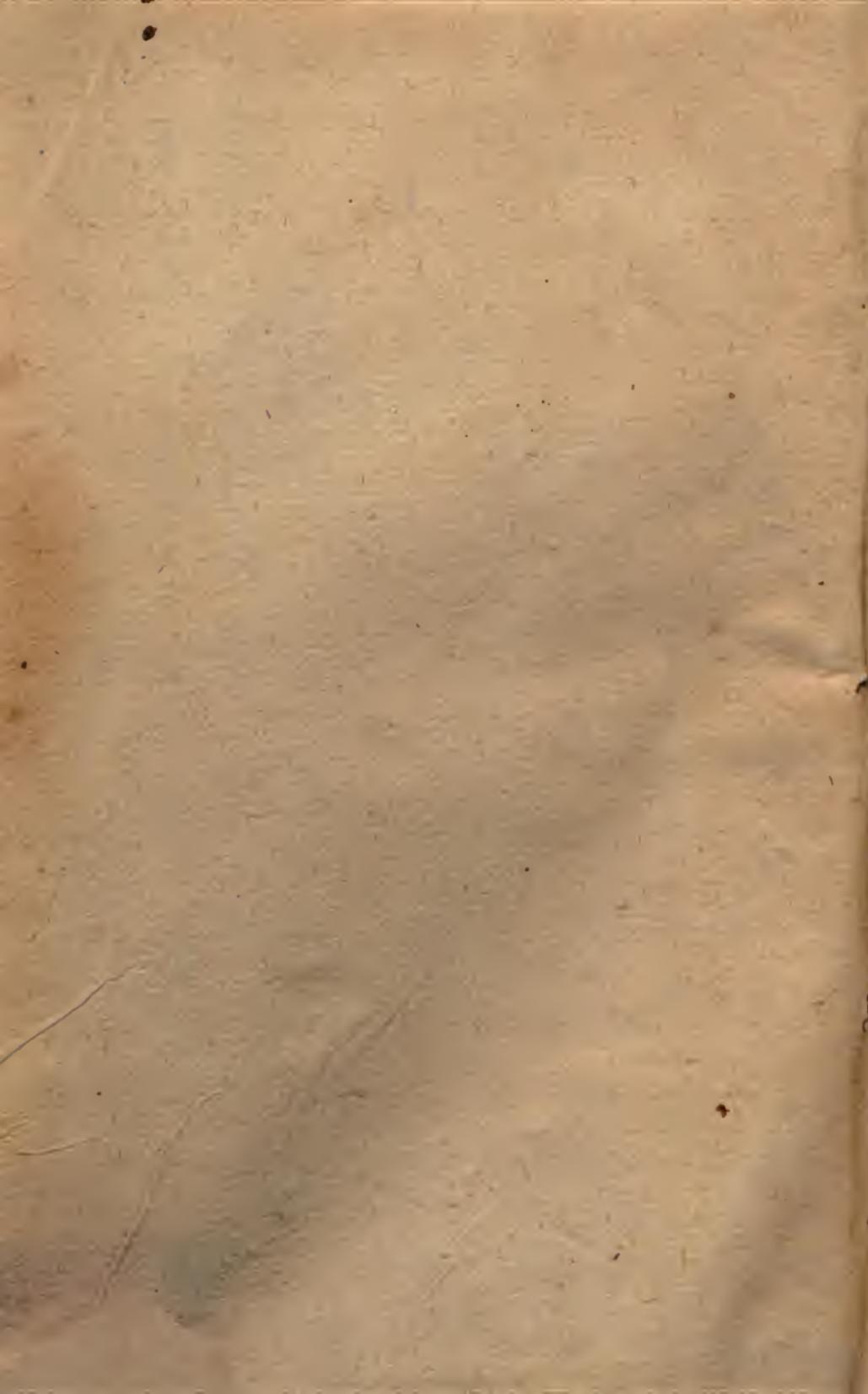
Antonius Bruodinus, Johann
Friedrich Hess, ...

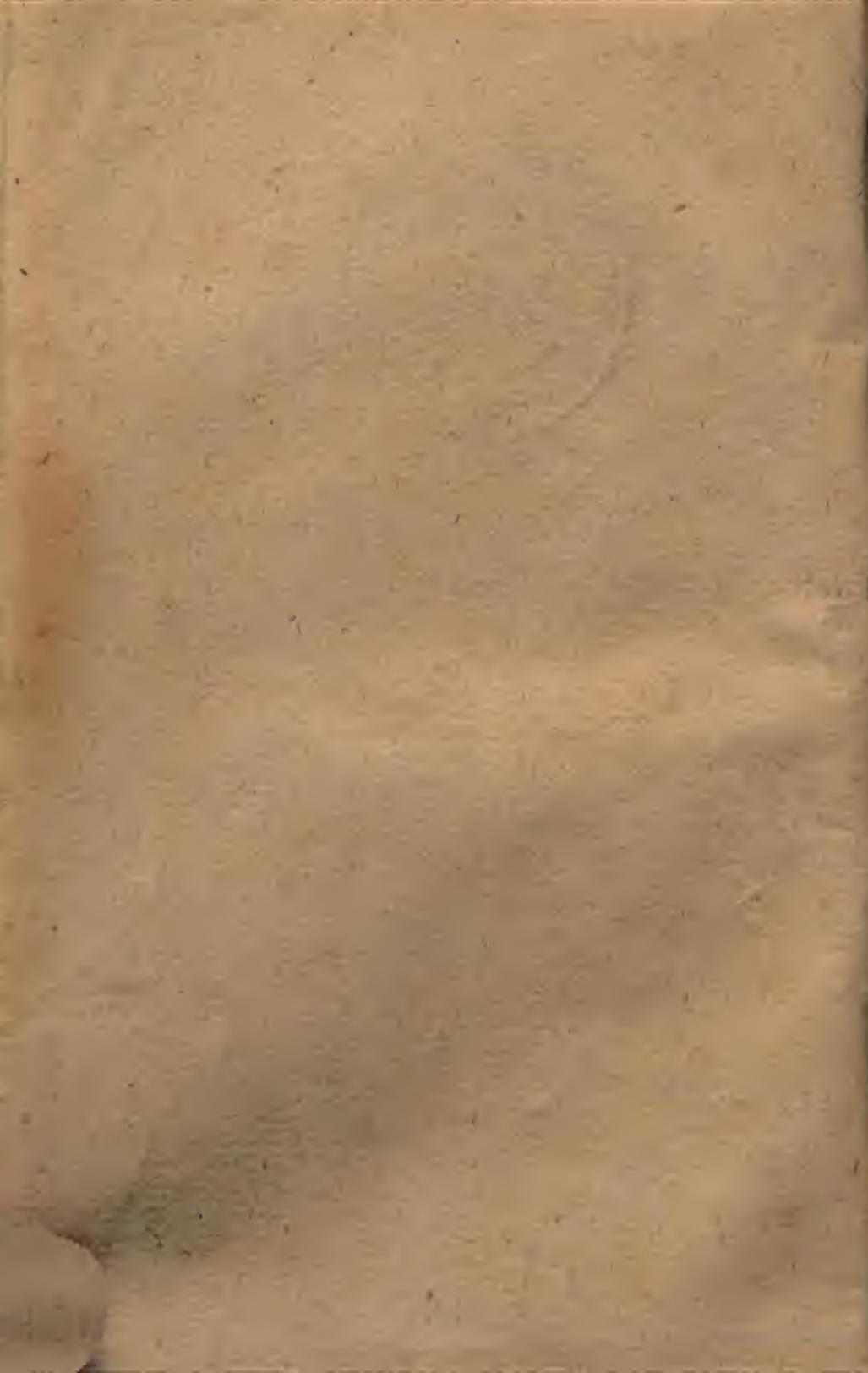

~~III~~ 3.

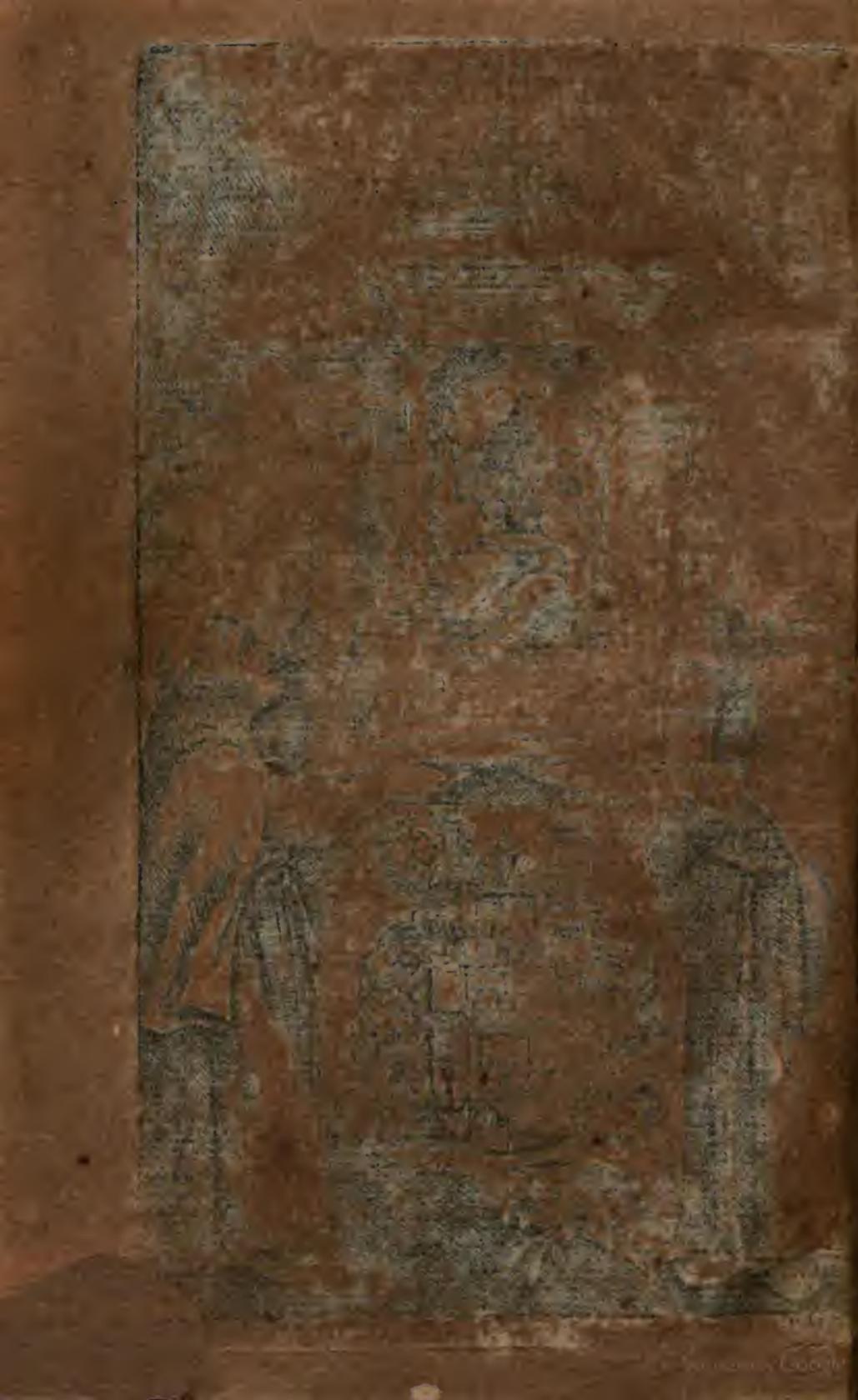

DOMUS SAPIENTIAE

BIBLIOTHECA MUSEI HISTORICO-NATURALIS MUSEI CIVITATIS PRAGAE

OECODOMIA

MINORITICÆ SCHOLÆ SALOMONIS

DOCTORIS

SVBTILIS,

QVADRAGINTA QVINQVE
COLUMNIS SUSTENTATA,
TOTIDEMQVE EPISTTLLIIS
problematicè ornata.

HOC EST:

VNIVERSÆ THEOLOGIÆ
Scholasticæ manualis Summa, Ma-
terias omnes, in scholis tradi solitas, or-
dine congruo, stylo claro, & succinctâ
Methodo complectens.

AUTHORE

R. P. F. ANTONIO BRUODINO

Tuomoniensi Hiberno, Ord: Min: Strict: Ob-
servant: Reform: Lectore Jubilato, Alimæ Pro-
vinciæ Bohemiæ quondam Definitore, nec non Con-
ventûs Pragenfis B. V. ad Nives Professore
Printario.

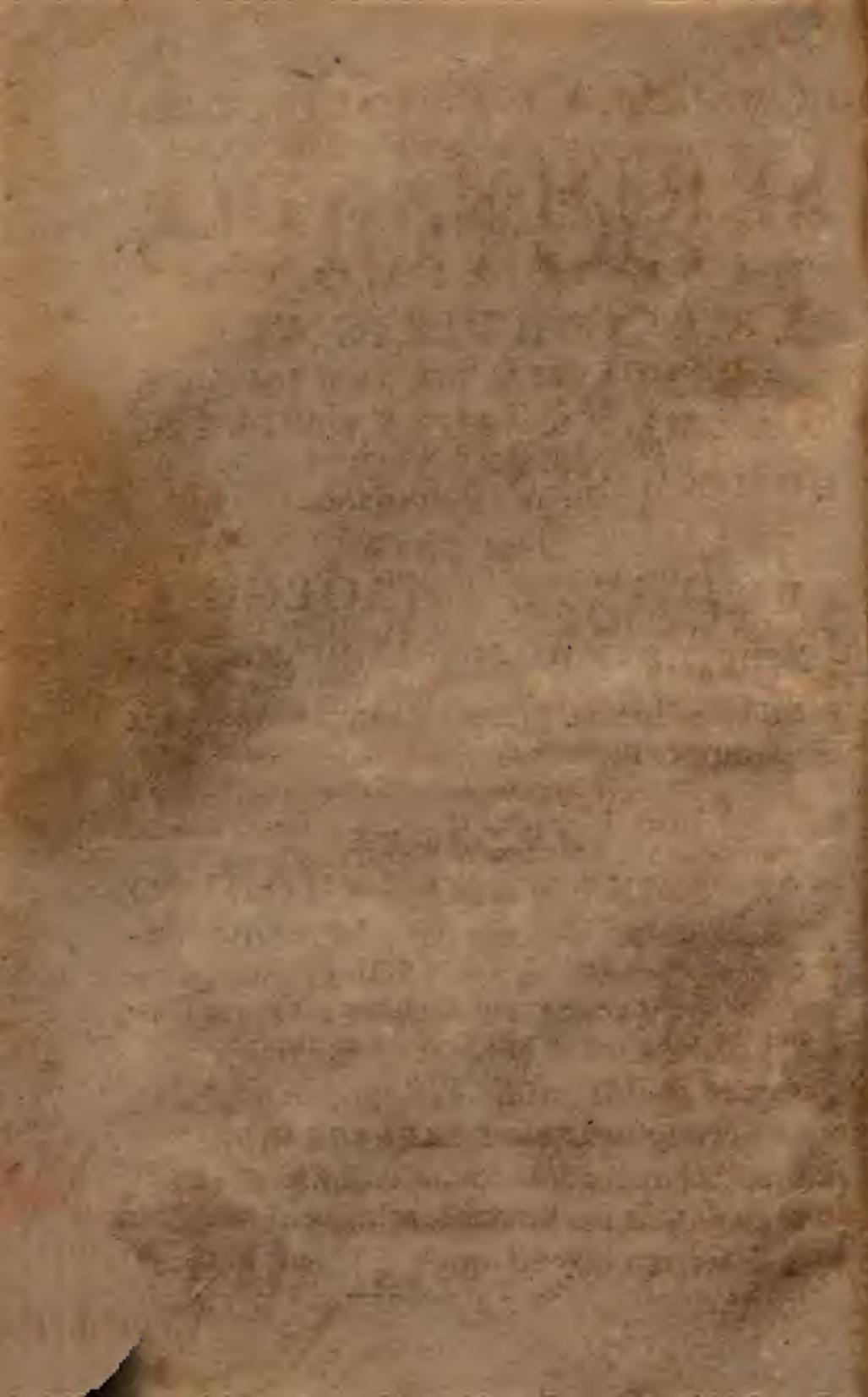
PERMISSU SUPERIORUM

PRAGÆ, Typis Vniversitatis Caroli Ferd. in
Collegio Societ: Jesu ad S. Clementem. A

M. DC. LXIII.

Bi. A. N. f. J. D. L. J. J. es. f. arch. de

ILLUSTRISSIMO AC EXCELLENTISSIMO
DOMINO, DOMINO

FERDINANDO
GVILIELMO;

S. R. I. COMITI SLAVATÆ

DE CHLUM ET KOSSMBERG,

GUBERNATORI DOMUS
NEODOMENSIS.

DOMINO IN NOVA DOMO, TELTZ,

Bistricz, Chlumez, Straz, Zerovitz,

Mnich, & Rubra Lhota, &c.

Sacræ Cæsareæ Regiæq; Majestatis

Consiliario, Camerario Actuali, Su-
premo Feudorum Judici, Regio Locumte-

nerenti, hæreditario in Regno Bohemiæ Pocillatori,

nec non Conventus Neodomensis S. Catharinæ Vir-
ginis, & Martyris Fundatori munificentissimo, Do-

mino Patrono ac Mecænati suo gratiosissimo,

observandissimoque.

Volvo tandem EXCEL-

LENTISSIMÆ & ILLUSTRISSIMÆ

COMES, Domine ac Patrone mu-

nificentissime, velut laboriosus

& tardus Bombyx, Scholasticū hoc meū opus,

& laboriosum ingenij fœtum, qui hætenus

in privatis studiorum meorum lucubrationi-

bus, & secretis tantummodo Scholarum Le-

EPISTOLA

tionibus, veluti in primis suis originibus, & initialibus, ut ita loquar, seminibus delitescens maturuit; evolvo, inquam, Scholasticum hunc meum partum, in communem hanc Lucis usuram, & quidem sub Excellentissimis Tuis Auspicijs Patrone munificentissime; illum evolvo, ut nimirum ibi habeat Nativitatis suæ punctum, ubi fœcundissimum sensit Conceptionis suæ horoscopum; ut ibi primam sortiatur Lucem, ubi primam sui Incrementi & augmenti suscepit influentiam Planetalem; ut denique sub Excellentissimo illo Nomine publici fiat Juris, sub cujus munificentia nomenclatura prima cœpit beneficiorum elementa. Nam si verum est (uti verissimum arbitrantur Jurisconsulti) illud juris axioma: *Accessorium sequitur suum principale*: Opusculum hoc meum, quale, quale Scholasticum, quod accessorium tantummodo est, debuit sequi naturam sui principalis, unanimes videlicet & verè pios totius Ordinis nostri Seraphici, & potissimè Almæ nostræ Provinciæ Bohemiæ affectus, quibus Excellentissimam Dominationem Vestram abundè colit, & prono devotionis poplite continuò veneratur. Debuit, inquam, structura hæc mea, medullam totius

Theo-

DEDICATORIA.

Theologiæ Speculativæ, Theologorum Aquilæ, Doctoris Subtilis, Laconicè complectens, veteris, candidissimæ que affectûs mei, accessorius affectus, ad patentes, semperque mihi hæctenus apertos Illustrissimi Patrocini Tui Lares accedere, quòd cum à me Authore suo Minorita, non nisi Minoriticè plantari potuit, & irrigari, à Te Patrono suo Excellentissimo, Tuæque Illustrissima, Pijssima, & in Orbe Germanico æstimatissima Familia, majora sumeret æstimationis ac valoris incrementa, utpotè ab illa, quæ per complures sæculorum periodos, veluti radiantissimus Germanici nostri Firmamenti Zodiacus, non in duodecim tantum, sed innumerabilia penè ascendentis & descendentis Illustrissimæ Tuæ Propaginis signa distinctus, avitæ Nobilitatis suæ jubar copiosè sparsit; & quemadmodum juxta Mathematicorum irrefragabilem doctrinam, Zodiacus cœlestis in duo dimidia secatur, quorum unum super visibilem nostrum volvitur horizontem, alterum in inferiori rotatur Orbis hemisphærio; ita sanè Illustrissimus Familiæ Tuæ Zodiacus, non contentus in Germanico nostro radiare horizonte, dimidiavit Nobilitatis suæ Lucem, & in Orbem Italicum, per Illustrissimos

EPISTOLA

& Excellentissimos Principes Ursinos (ab his enim Rosenbergiani Principes, Antecessores Tui, rectâ descenderunt lineâ) transfudit, ut ab Oriente usque ad Occidentem magnum, esset Nomen Tuum in gentibus, Magnum, sanè Nomen Tuum in gentibus exteris, COMES EXCELLENTISSIME, ex Origine, sed magis ex zelantissima Catholicæ Religionis observantia, ejusdemque Orthodoxæ fidei, diffusissima ab Illustrissima Slavatiana, Domo factâ propagatione. Unde factum est, ut tot divinis desuper benedictionibus, Illustrissima Familia tua præ alijs sit impinguata: totque deinde bonorum operum, & maximè misericordiæ, pietatisque fructibus cumulata, qui etiamnum elucet in tot præclaris sanctis Foundationibus, & erectis publicorum Cœnobiorum monumentis & structuris, quibus veluti Davidicis Turribus, mille pietatis Slavatiæ Clypeis exornatis, pientissima, hæc Domus circumvallatur. Loquatur hîc non mea hæc, licet veridica Epistola, sed imprimis memorabile illud S. CATHARINÆ Virginis & Martyris Fratrum nostrorum Minorum Strict: Observ: Reform: Neo-Domi erectum Cœnobium, frequentata Provincia- lium Capitulorum Sedes, & quasi quædam,

DEDICATORIA.

communis Delphica Patrum nostrorum vocalium Cathedra, ex qua singulis triennijs, Electionum & Ordinationum Seraphicarum responsa promunt; quæ insignis Seniorum Cathedra, copiosâ sanè fundatione, & magnificentiâ Slavatianâ fundata erectâque est, & consummata, ita ut numerosa Fratrum Familia, rebus omnibus Franciscano necessarijs abundans, pijsimâ Tuâ liberalitate quotidie sustentetur. Loquatur deinde per amplum & præclarum RR. Patrum Societatis JESU ibidem Collegium, cum adjecto sibi opulento Juvenum Seminario, ejusdem Illustrissimæ Familiæ, verâ Illustri pietate erectum & abundè provisum. Loquatur & alterum non dissimile Collegium, in Tua Telczensi Civitate ijsdem Patribus, Tuâ, Tuorumque Illustrissimorum Parentum munificentiam, à fundamentis extractum & dotatum. Loquatur per vetusta illa & Religiosissima Eremus RR. Patrum Paulinorum in Tuo Bistriczensi Dominio, quæ cum immortalis posteritatis memoria, ipso adhuc S. Fundatore Francisco de Paula in humanis versante, erecta; at bellicis devastata furoribus, injuriosisque hæreticorum destructa tempestatibus, munificentissimam Liberalitatis Tuæ sensit dexteram,

EPISTOLA

quando lapsam erexisti: deformatam, ut in perfectam Religiosæ Solitudinis figuram evaderet, amplis adauctam redditibus, gratiosè renovari fecisti: quin imò Ecclesiam ipsam, à fundamentis quasi, nullis parcens expensis, reædificari solerter demandâsti. Loquantur denique complures aliæ sacræ ædes, Nosocomia, Hospitalia, & similia Slavatinæ pietatis monumenta, quæ passim in recentissimis adhuc exstant fundamentis. Et ut Illustrissima hæc Slavatarum Domus, non super unam fortè avitæ Nobilitatis basim erecta, aut super solas fortè Orthodoxæ Religionis, & integerrimæ pietatis laterales parietes tantùm innixa subsistere videretur, accessit etiam firmissima probatæ fidelitatis Columna ad eam fulciendam; imò tot Atlanticæ Columnæ, quot Illustrissimi Tui Antecessores integerrimam suam fidem, pro DEO & Cæsare, totaque Augustissima Austriaca Domo intrepidè semper conservârunt. Nonne Atlantica fuit fidelitatis Columna, pro Austriaca Cæsaris Domo, Excellentissimus Tuus AVUS GVILIELMVS COMES SLAVATA magnus Regni Boëmiae Cancellarius, Aureique Velleris invictus Eques, qui maluit præceps ex alto in auras ejci (ut puriorem scilicet inte-

mera-

DEDICATORIA.

meratæ fidei auram biberet) quàm in periculosè recalcitrantium Officina, aliquam conjurationis caliginem deglutire, ac vel unum latum unguem à fide sui Cæsaris recedere. Gloriosior Mutio Scevolâ, qui unam duntaxat dexteram ardentibus focis urendam immerfit pro Romani populi salute; hic verò totam corporis sui molem conquassandam & collidendam concessit. Par felicior Coclite, qui pro Urbis Romanæ conservatione, in Tyberis fluentia se devolvit; hic verò collisa pro Cæsare ossa, Cæsari immolavit indemnis, cum grandi & Germaniæ & Regis lætitia, ac Familiæ suæ sempiterno decore. Patiare quapropter COMES EXCELLENTISSIME, ut hæc Theologiæ meæ Scholasticæ Summula, Illustrissimo Tuo Nomini Slavatiano inscripta à præfato hoc Familiæ Tuæ Jubare, novam nunc accipiat favoris & lucis accessionem, ut inter Gentilitios Tuos Ursos, benevolam inveniat Patrociniij Tui sedem, ad quorum munificentissimam custodiam eam depono, veluti signum & argumentum perpetuum gratitudinis, in quo frequentissimi, & quidem specialis favoris Tui, gratiæ ac beneficia, per tot annorum intervalla, continuò mihi submini-

EPIST: DEDIC:

strata, in speciali compendiata, & effectuo-
sis grati animi characteribus sunt expressa.
Vive Deo, Tibi, Tuisque Nestoreos ad an-
nos, ita cordicitus vovet.

Excellentiss: & Illu-
striss: Domin: Vestræ

*In aeternum devotus
Cliens*

Fr. ANTONIVS
Bruodinus.

SVMMA PRIVILEGII

Sac: Cæsi: Majestatis.

LEOPOLDUS Divinà favente Clemen-
tiâ electus Rom: Imperator semper Augu-
stus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalma-
tiæ, Croatiæ, Sclavoniæ, &c. Rex, Archidux
Austriæ, &c. singulari decreto sanxit, nè quis
intra S. R. Imperij, Regnorumq; ac Provincia-
rum hereditariarum fines, librum, cujus titulus
est: Oecodomia Minoritiæ Scholæ Salomo-
nis, Doctoris Subtilis, universæ Theologiæ
Scholasticæ summam complectens, Authore
P. Fr. Antonio Bruodino Hiberno, Ord: Mini-
Stri: Obs: Reformatorum, simili aut alio quo-
vis typo, vel forma, sive in toto, sive in parte re-
cudere, vel alibi impressum vendere, vel distra-
here clam vel palàm, citra voluntatem, & absq;
ipsius Fratris Antonij Bruodini in scriptis obten-
tâ licentiâ, per decennium à prima editionis die
computandum, præsumat, sub confiscatione li-
brorum aliisque pœnis contra delinquentes fusè
expressis, in literis datis Vienna die 5. Mensis Ja-
nuarij, Anno Domini 1663.

Leopoldus.

Wildericus Baro de Walderdorff
Vice Cancellarius.

Ad Mandatum S. C. M. propri:
J. Walderode.

F A C U L T A S

Reverendis: Patris Ministri Generalis totius Ordinis S. Francisci.

Frater Michaël Angelus de Sambuca, totius Ordinis Minorum Seraphici Patris Nostri S. Francisci Minister Generalis & Servus, Dilecto nobis in Christo Patri Fratri Antonio Bruodino Hiberno, Lectori Iubilato Almä nostræ Provinciæ reformatæ Bohemiæ, ex Diffinitori salutem in Domino sempiternam.

Opusculum, cui titulus est: Oecodomia Minoriticæ Scholæ Salomonis Joannis Duns Scoti, sive Universæ Theologiæ Scholasticæ manualis Summa, materias omnes in Scholis tradi solitas ordine congruo, stylo claro, & succinctâ methodo complectens, à te editum, servatis servandis, revisum & approbatum, ut typis excudatur, facultatem concedimus. Datum Romæ in Conventu nostro Aracælitano, die 16. Februarij, Anno Domini 1663.

F. Michaël Angelus de Sambuca
Minister Generalis.

*De Mandato Reverendissimæ
Sua Paternitatis*

F. Joannes Eslenan, Secretarius
Generalis Ordinis.

FACULTAS

Admodum Reverendi Patris Mi-
nistri Provincialis,

C*um* iudicio & approbatione multorum
Theologorum, liber intitulatus Oeco-
nomia Minoriticæ Scholæ Salomonis
Doctoris Subtilis, diligenti labore, & cu-
râ R. P. F. Antonij Bruodini nostræ hujus
Provinciae Bohemicae Ord: Min: Strict: Obs:
Reformatorum, Lectore Iubilato, quondam
Diffinitore, & primario Studij nostri Niven-
sis Professore, compositus, ad multorum utili-
tatem, publicam mereatur lucem; harum te-
nore præfato R. P. facultatem impertior,
quatenus servatis servandis jam dictum li-
brum typis mandare valeat. Dabam Pra-
ga in Conventu nostro B. V. ad Nives, I.
Decembris, Anno 1663.

F. Constantinus Dubsky
Minister Provincialis.

CENSURÆ DOCTORUM.

LEgi accuratè Compendium totius Theologiae Scholasticae, ad mentem Doctoris Subtilis, compositum à Reverendo Patre Antonio Bruodino, Ordinis Strictioris Observantiae S. Francisci, SS. Theologiae Lectore lubilato, in quo non solum nihil ab Orthodoxa Fide, sana doctrina, aut bonis moribus alienum reperi; verum etiam omnia Theologiae Mysteria ita succinctè & clarè proposita sunt, ut cum non mediocri plurimorum, sed præcipuè Scholæ Scotisticae commodo publicam lucem mereri videatur. In cuius rei fidem propria manu subscripsi. Praga in Collegio Academico Societatis IESV, die 28. Septembris, Anno à partu Virginis 1662,

Maximilianus Reichenberger
è Soc: JESV, SS. Theol: Doctor,
ejusdemq; Facultatis in Universitate Pragensi Professor Primarius, nec non Facultatis Philosophicæ Decanus.

Opus inscriptum Oecodomia Minoriticae Scholae Salomonis, Doctoris Subtilis, Universae Theologiae Scholasticae materias complectens, *Authore Adm. Reverendo Patre Antonio Bruodino Tuomonensi Hiberno, Ordinis Minorum Strict: Obs: Refm. SS. Theologiae Lectore Iubilato, ejusdemque Facultatis in Conventu Pragensi B. Virginis ad Nives Professore primario, & Provincia Bohemia Definitor.* Ex mandato Venerabilis Consistorij Pragensis perlegi, & diligenter examinavi, & nihil deprehendi, quod aut bonis moribus, aut sanctae Fidei Catholica adversaretur, sed omnino dignum, ut ad communem Studiosorum utilitatem, ob doctrinae firmitatem in modo dicendi, & arguendi claritatem, typis tradatur, existimo. In cujus rei fidem propria manu subscripsi. Praga in Conventu S. Jacobi, die 9. Novembris, Anno 1662.

Fr. Blasius Antonius de Comitibus à Mediolano, AA.LL. & Sacrae Theologiae Doctor, Ord: Min: Conventualium.

Domum alteram Minoriticæ Scholæ Salomonis, quàm laboriosè simul ac subtiliter, ad imitationem Magni illius Salomonis, R. P. F. Antonius Bruodinus, Ordinis Minorum Strict. Observ. SS. Theologiæ Lector Lubilatus, & Definitor actualis, erexit, interiorius, exterioriusque mirâ varietate exornatam, diligenti mentis acie perlustravi, in qua nihil, quod Fidei Catholicæ, bonis moribus contrarium foret deprehendi, multa verò, quæ subtilis Doctrinæ Scholasticæ amatoribus perquàm utilia & proficua sunt futura, dignissimam proinde lucē publicā censeo. Dabam ex Collegio Archi-Episcopali Pragensi, die 9. Novembris, Anno 1662.

Georgius Adalbertus
Aster, Protonotarius
Apostolicus, Canonicus
Vetero-Boleslaviensis,
& præfati Collegij Rector.

Vidi cum singulari gustu totius Theologiæ
Speculativæ manuales Summam, Authore
R. P. F. Antonio Bruodino, Ordinis Min: Strict:
Obs: Reform: Provinciæ nostræ Bohemiæ Lecto-
re Iubilato, Diffinitore actuali, nec non Conven-
tûs nostri Pragensis B. V. ad Nives Professore
primario, editam, in qua non solum nihil depre-
hendi fidei Catholicæ, sanæ doctriinæ, aut bonis
moribus contrarium: verum etiam reperi om-
nia nostræ Scholæ principia ita succinctè & clarè
in ea proposita, ut non immeritò à multis cum
desiderio expectetur. Prodeat itaque in publi-
cam lucem, quâ eam dignissimam judico. Pra-
ga in Conventu nostro ad Nives, die 31. Septem-
bris, Anno 1662.

F. Franciscus Beges, Lector
& Provinciæ Custos actualis.

Quem dudum summo studio inclyta hæc
Provincia Bohemiæ publica in luce promif-
sum subtilissimi ingenij A. V. Patris Antonij Bruo-
dini, SS. Theologiæ Lectoris Iubilati, nec non
præfate Provinciæ Diffinitoris actualis, mei
quondam Professoris dignissimi, nunc verò in Sa-
cra Theologia Collegæ charissimi, partum videre
cupiebat, prodijt tandem felicissimè, & subtili
brevitate, & brevi subtilitate ornatus: Oeco-

domiæ Minoritiæ Scholæ Salomonis, nomine
ab Authore intitulatus, quem ex commissione
A. R. P. Ministri Provincialis, ejusdem Provin-
ciæ magnâ animi voluptate iterum atque iterum
legen, nihil fidei Orthodoxæ, bonis moribus,
sanæ Doctrinæ, menti Subtilium Principis con-
trarium, nihil inveni adversum. Dignum pro-
inde censeo, ut ab omnibus sanæ Doctrinæ ama-
toribus, non secûs ac Ilias Homeri ab Alexandro
servetur, foveatur & custodiatur. quem sedulò
è quatuor Sententiarum Doctõris subtilis mirâ
dexteritate Author compilavit, ita ut verè ma-
gnum & parvum jure vocari possit. Ita testor
ex Conventu nostro Neo-Pragensi B. Virginis
ad Nives, die 28. Octob. Anni 1662.

F. Guilielmus Antonius Brauczek,
ejusdem Ordinis ac Provinciæ Alu-
mnus, SS. Theologiæ in præfato
Conventu Pragensi B. V. ad Nives,
& in Seminario Archi-Episcopali
Philosophiæ Lector Generalis.

Imprimatur.

Franciscus Rasch ab Aschenfelde
Præpositus, & Officialis Prag:

Ad Authorem de suo opere.

Iliadem exiguâ quidam nuce clausit Homeri,
Tota quod obstupuit posthuma posteritas:
Tota Theologici maris hoc, Bruodine libello
Gaza tuo inclusa est; laus sua utrique manet.

Ad Lectorem de eodem opere.

Mole licet parvum, Lector, nè sperne libellū,
Sæpe sub exiguo corpore magna latent:
Hoc contentarum si penses pondera rerum,
Vix erit ullus eo major in orbe liber.

Antonius Bruodinus.

Anagramma,

Notus durabis in uno.

Ingenij monumenta tui si cetera nunquam
Lucem aut emeritos sint habitura typos:
Notus in hoc uno durabis multa libello
Sæcula, & æternum nomen habebit opus.

Amicitiaæ ergò præfixit

Popularis suus

Edmundus Magrana,
SS. Theol: Licent: &
Canonicus Brunensis.

De Authore, Primario ad Nives
SS. Theologiæ Lectore.

Ingenij partus Salomon tuus est Pater, inde
Nec Iunone minor, nec Iove, Phœbus eris.

Ad Lectorem de libro.

Dat liber hic flores, licet hinc decerpere
fructus,
Si sapis ut carpas, Lector amice, vocat,
Omnia ne carpas, ut sis sinè vulnere, suadet,
Nam sic carpenti quid nisi spina manet.

Aliud de libro ad Lectorem.

Grandes naturæ partus miramur, in illis
Est magè sed gratus qui minor esse solet.
Ingenio Scotus laudatur magnus ubique,
Dat liber hic parvum, nunc puto gratus erit.

Filialis observantiæ, & gratitudinis
ergò posuit

F. Amandus Hermann,
Silesius Niffensis, ejusd:
Ord: & Provinciæ Bohe-
miæ professor, obligatus
discipulus.

P R Æ F A T I O A D L E C T O R E M.

BEnevole Lector, mirabitur fortè, cur scriboso nostro sæculo, quo diligentia tot doctissimorum virorum theologicis libris Bibliothecæ replentur (ut non sit nisi oleum quasi & operam perdere, velle, amplius eis aliquid addere) opusculum hoc, in quo non nisi vulgaris, & trita jam in Scholis nostris doctrina continetur, publicare voluerim; sed mirari, ut spero, desinet, dum recordabitur (non obstantibus tot librorum novorum impressionibus) *nihil esse sub oleo novum*, teste sapientissimo Regum Salomone; intelligetque me non proprio motu, vanæ gloriandi cupiditate incitatum, sed potius multorum precibus amicorum victum, unâ accedente Superiorum (quibus resistere nefas est) beneplacito, laborem hunc talem qualem publicasse. Anni enim sunt multi, quibus non sinè copioso tot discipulorum fructu, continuè in hac alma Bohemiæ Provincia studijs incumbo, profitendo nunc Philosophiam, nunc Theologiam, nunc utrumque simul, tam domi in hoc nominatissimo Pragensi Conventu S. MARIE ad Nives; quàm extra, in celeberrimo Eminentissimi, Prin-

Ad Lectorem.

Principis Cardinalis ab Harrach (cujus annos diu adhuc prolongandos summis & incessabilibus votis sacer Ordo noster exoptat) Archiepiscopi Pragensis Seminario, in quo præter numerosam Alumnorum Ecclesiasticorum multitudinem, tam Sacri & Canonici Præmonstratensium Ordinis, quàm aliorum, utpote Benedictinorum, Cisterciensium, & Paulinorum religiosissimi in his partibus professi, sub Patribus nostris assiduè studijs incumbunt, ita ut computando eos, qui sub me, & Patruæ meo Bonaventura Bruodino, utrobique studia absolverunt, magna sit multitudo Ecclesiasticorum, tam Sæcularium quàm Regularium, qui traditam in hoc libello eò compendiosius, quò fusiùs in Scholis dictatam doctrinam, scripserunt. Cùm autem difficile sit prædictis Religiosis, præsertim hujus nostræ Provinciæ filijs in varijs Ordinis consuetis officijs constitutis, & occupatis (ex his enim tres actuales Diffinitores, quindecim Lectores, qui vel Philosophiam, vel Theologiam, vel utramque facultatem simul, tam in hac nostra Bohemiæ, quàm Croatiæ Provincia laudabiliter professi sunt, vel nunc honorificè profitentur, prodierunt, ut taceam numerosam copiam in Guardianatibus & Cathedris occupatorum,

alio-

Ad Lectorem.

aliorumque ad Lecturas, Concionaturas, & etiam ad præessendum Fratribus aptissimorum) sua scripta per tot milliaria Germanica secum semper portare, ne dicam inter tot alias distractiones, relegere; rogârunt me ex illis plurimi, quatenus pro illorum solatio, ex omnibus materijs à me tam prolixè in Scholis traditis, Summam aliquam extrahere vellem, quam sinè incommodo per modum Manualis secum portare, eoque frequentius eam legere valeant; annui illorum votis, & (relictâ curâ publicandi Philosophiam, pari methodo & stylo, discipulorum meorum quondam charissimo R. P. F. Guilielmo Brauczek, nostri Conventûs ad Nives Generali, SS. Theologiæ Lectori primario, & simul Philosophiæ in jam nominato Archiepiscopali Seminario Professore, qui feliciter, meis aliorumque abundè jam satis fecit votis) quâ potui diligentiam materias omnes Theologico-Speculativas in hoc uno comprehendi libello: & quidem taliter, ut studio nullam omiserim difficultatem, quam non uno vel altero argumento, pro & contra, enodare conatus sim. A citationibus Doctoris nostri, sicut & aliorum abstinui, ne libellus magnitudinem manualis excederet: & quia Assertiones omnes meas in Scoto fundatas

Ad Lectorem.

datas esse, Scotistas, me legere volentes, non latebit. Titulum *Oecodomiæ seu Structuræ Minoriticæ Scholæ Salomonis*, præfigere libello volui, totumque opus quadraginta quinque columnis comprehendere, ut sic Doctori Subtili (qui Scholæ nostræ Salomon dici meretur) cum palatium ædificare (prout sibi construxit Regum ille sapientissimus 3. *Regum* 7.) hoc est totam Theologiam fusè publicare pro nunc non possim, saltem cameram ad illius imitationem, structuram nempe parvæ molis, pro illius doctrinæ amatoribus fabricare, & quadraginta quinque columnis, seu tractatibus, sustentare, totidemq; epistilijs, assertionibus scilicet problematicis ornare volui. Hæc tibi benevole Lector insinuare sat est. Utere igitur hoc meo labore, grato quo decet animo, & quas desiderare possis de virtute & Statu Religionis, Purgatorio, Indulgentijs, Censuris & Privilegijs (hæc enim magis sunt morales & Canonisticæ, quàm speculativæ) materias, mox habebis.

Vale.

COLVMNA I.

Ex Prologo Sententiarum.

QUOD ECODOMIÆ NOSTRÆ fabricam exordimur, cum Minoritico Scholæ nostræ Salomone, Doctore subtili, à Prologetica in Theologiam speculativam Introductione, unde ut illius explicemus naturam, sic

ASSERTIO I. Theologia bene describitur, doctrina certa, & infallibilis, quâ de DEO, rebûsq; supernaturalibus lumine fidei cognitis, tractatur. *Definitio Theolog: Patet*, quia habet omnia requisita ad bonam descriptionem, ut ex dicendis patebit. Ergo est bona.

ASSERTIO II. Theologia sic descripta, variè dividi potest, & primò dividitur in Positivam, cui incumbit fidei articulos inter se reconciliare, eosq; sacre Scripturæ, Ecclesiæ, & Patrum rationibus ac declarationibus confirmare, & explicare, non curando de ordine, aut methodo scholastica interdiscurrendum; & scholasticam, quæ certam methodum & ordinem in confirmandis fidei articulis servat. *Divisio e- jusdem.* Secundò dividitur in Theologiam in se; éstq; cognitio ab objecto Theologico causata in intellectu DEI, & Beatorum,

rum; & Theologiam in nobis, & est cognitio illa, quam intellectus noster pro hoc statu natus est habere, de objecto Theologico. Tertio dividitur in Dei, Beatorum, & Viatorum Theologiam, de quibus postea. Has divisiones bonas esse, probant conditiones bonæ divisionis, quæ his non desunt.

*Deus est
objectum
materiale;
formale
verò idem
sub respec-
tu ad re-
velationē.*

ASSERTIO III. Objectum materiale primarium & attributionis Theologiæ est Deus; formale autem Theologiæ in se, est idē Deus sub ratione Deitatis: In nobis verò, Deus sub respectu, quem dicit ad revelationem.

Probatur 1. pars. Omnia quæ tractantur in Theologia, referuntur ad Deum partiali aliquo modo; sed hoc sufficit, ut dicatur objectum materiale attributionis Theologiæ, præsertim cum nulla alia conditio ipsi desit. Ergo est.

Probatur 2. pars. quæ est Scoti q. 3. Prolog: q. 2. laterali. Essentia Divina, quæ in se infinitæ virtutis est, sola sufficit ad movendum intellectum divinum ad se, & alia objecta omnia cognoscenda: ergo Deus sub ratione hujus Essentiæ, meritò assignatur pro objecto attributionis Theologiæ DEI. Simili argumento probatur, quod Deitas sit etiam objectum formale Theologiæ Beatorum.

Probatur 3. pars. Quæ est genuina mens Doct: in 3. d. 27. q. unica. n. 6. Illud est objectum formale cujuscunq; facultatis, per ordinem, ad quod objectum materiale ejus determinatur ad considerationem illius scientiæ, potiùs quàm alterius; sed DEUS determinatur ad considerationem Theologiæ nostræ,

per ordinem, quem ad revelationem dicit; ergo, &c.

Obijcies contra 1. partem. Theologia nostra agit de peccatis, sed illa ad DEUM non referuntur: ergo Deus malè assignatur pro objecto attributionis Theologiæ. R. distinguendo minorem, non referuntur per se, concedo minor: per accidens, nego min: & consequentiam. Per accidens autem Theologia de peccatis agit, quatenus nimirum (juxta vulgare illud, opposita juxta se posita, magis elucescunt) cognitio mediorum conducentiū ad acquisitionem ultimi finis, de quibus per se agit Theologia, magis innotescit, explicando naturam vitiorum, ab illo fine nos avertentium.

Obijcies 2. contra ultimam partem. In Theologia multa considerantur, quæ nullam habent à revelatione dependentiam, ut quòd gratia non distinguatur à Charitate; quòd detur distinctio formalis in divinis; quòd Angelus possit occupare punctum, & hujusmodi alia, quæ tantum sunt in opinione Doctorum: ergo non omnia objecta partialia illius habent talem dependentiam. R. negando antec: nam illa omnia dependent mediatè vel immediatè à revelatione, quatenus unum, vel utrumq;, extremarum illarum conclusionum cognoscitur dependenter à revelatione.

ASSERTIO IV. Theologia Sapien- *Sapientia*
tia est, & scientijs naturalibus simpliciter est, sed non
certior, etiam ex parte subjecti: non tamen *sciētia, cer*
scientia rigorosa. *tior tamē*

Probatur 1. pars. Nihil illi obstat, nisi *sciētijs.*

quòd Theologia nostra sit subalternata ; sed gratis ad rationem Sapientix illa conditio requiritur , ergo , &c. Prob: maj: agit de rebus innumerabilibus , quæ sub revelationem cadunt ; Considerat res difficiles , & à sensu remotissimas ; Certior est scientijs naturalibus , (ut infrà videbimus ;) Versatur circa causas universales rerum omnium , easq; dirigit ; sed istæ sunt veræ sapientix conditiones : ergo Sapientia est.

Probatur .1. pars. Motivum formale Theologiæ nostræ ; ipsa nimirum prima veritas in dicendo , est multò certior motivo scientiarū naturalium ; ergo ipsa est certior scientijs naturalibus. Quod etiam ex parte subjecti sit certior , *probatur* ; Intellectus noster firmiùs assentitur , & adhæret principijs fidei , quàm principijs naturalium scientiarum ; sed hoc non esset verum , nisi cognitio Theologica ex parte subjecti esset certior cognitione naturali. ergo. Prob: maj: tum ex illo Chryostomi hom: 12. in epist: ad Hebr: *Fides* , inquit , *dici non potest , nisi cum circa ea que non videntur , amplius quàm circa ea , que videntur , certitudinem quis habeat.* Tum etiam experienciã , quã videmus fidelem quemlibet (si revera talis est) sic esse affectum , ut mallet mori , & negare omnes alias assertiones , quàm veritates fidei : ergo ex parte etiam subjecti , certior est.

Probatur 3. pars. Cognitiones Theologiæ non sunt evidentes : ergo nec scientifiæ. Consequentia est evidens , suppositã communi acceptione scientiæ rigorosæ.

Obijc: contra 2. partem. Motivum formale The-

Theologiæ obscure proponitur, & naturalium scientiarum clarè, ergo Theologia non est certior alijs scientijs. *Confirm:* secundum

Scotum in 3. d. 2. q. 14. n. 12. aliqua dubitatio potest stare cum fide; sed cum scientijs naturalibus nulla talis stat: ergo hæ sunt certiores illâ. R. negando consequentiam, nam obscura illa propositio non facit, nisi quod in nobis non generat notitiam evidentem, & certam; sicut generat motivum aliarum scientiarum. Ad *Confirm:* R. distinguendo maj: aliqua dubitatio, id est, timor aliqualis, seu formido indeliberata de veritate fidei, concedo maj: Dubitatio aliqua attrahens potentiam in oppositum fidei, nego maj: & concessa min: nego consequentiam.

ASSERTIO V. *Quamvis Conclusio-* *Theologia*
nes Theologicæ secundum se consideratæ, *absolutè*
partim sint practicæ, partim speculativæ, ab- *practicæ,*
solutè tamen, & simpliciter Theologia nostra *dicenda est-*
practicæ dicenda est.

Probatur 1. pars. Quædam sunt Theologiæ cognitiones, quæ dirigunt praxim, ut illæ quibus cognoscitur, quod Deus sit diligendus, amandus, colendus, pœnitentia agenda; & quædam quæ praxim non dirigunt, ut sunt hæ, & similes: DEUS est Trinus, est unus, canis Tobix movit caudam, &c. sed quæ dirigunt praxim, sunt practicæ, & quæ non dirigunt, sunt speculativæ. Ergo partim sunt practicæ, partim speculativæ.

Probatur 2. pars. Ut aliqua facultas dicatur simpliciter Practica, sufficit, ut præcipue ejus, & plurimæ cognitiones, sint directivæ praxeos; sed præcipuæ & plurimæ Conclusio-

nes Theologicae sunt per se tales; imò nulla est Conclusio Theologica, quæ saltem indirectè, & secundariò, non sit regulativa praxis, putà horum actuum, Deus est amandus, colendus, diligendus, &c. ergo ipsa Theologia simpliciter dicenda est practica.

Subalternatur Scientiæ Dei. ASSERTIO VI. Theologia nostra Scientiis naturalibus non subalternatur, bene tamen Theologiae Dei.

Probatur 1. pars. Ut subalternaretur, deberet accipere principia sua ab illis scientiis, & de illarum objecto, modo aliquo accidentali agere, sed neutra conditio convenit Theologiae nostrae. Ergo scientiis naturalibus non subalternatur.

Probatur 2. pars. Conveniunt illi conditiones scientiæ subalternatae; ergo est subalternata. Probatur antec: Principia Theologiae nostrae demonstrantur in Theologia secundum se, & ab alia accipiuntur; insuper nostra agit de objecto Theologiae in se, sub ratione accidentali, nimirum, ut est notum dependenter à revelatione; sed hæc sunt conditiones scientiæ subalternatae. Ergo.

Necessaria est ad salutem. ASSERTIO VII. Theologia non solum utilis, sed etiam necessaria est ad salutem; Ejus Conclusiones materialiter consideratae sunt diversae speciei.

Probatur 1. pars. Theologia comprehendit fidem, sed fides ita est necessaria, quòd sine illa impossibile sit placere Deo, teste Apostolo ad Hebr: II. Ergo.

Confirmatur. Ad fovendam & roborandam fidem Theologia, etiam Scholastica (hæc ante tempora Petri Lombardi. quoad methodum & mo-

& modum, quo jam in scholis traditur, non extitit) maximè conducit; ergo ad illum finem necessaria, saltem secundùm quid, quoad omnes partes dici potest.

Probatur 2. pars. Quæ dicunt ordinem essentialem ad diversas specie præmissas, sunt diversæ speciei, materialis saltem; sed Conclusiones Theologiæ dicunt talem ordinem: ergo sunt diversæ speciei.

ASSERTIO VIII. Principia Theologiæ nostræ, ut distinguitur à scientijs naturalibus, sunt propositiones fidei: Inter illas autem primum & principale principium est hoc: Omne revelatum à Deo est verum.

*Principia
Theologiæ
nostræ.*

Probatur 1. pars. Theologia in hoc ab alijs scientijs, & maximè à Metaphysica differt, quòd illa nitatur principijs supernaturaliter tantùm notis, aliæ verò principijs naturaliter tantùm notis; sed illa principia supernaturaliter tantùm nota, sunt propositiones fidei. Ergo principia Theologiæ nostræ sunt propositiones fidei.

Probatur 2. pars. Tum quia principium illud ingreditur omnem discursum Theologicum; tum etiam, quia omnes aliæ fidei propositiones ultimè in illud resolvuntur. Interroganti enim, cur credamus Deum esse Trinum & unum, v. g. bene respondetur, quia Deus hoc revelavit; & omne revelatum à Deo, est verum: Ergo principium illud primum est, & principale totius Theologiæ.

Obycies contra 1. partem. In Theologo lapsa in hæresim manet Theologia; sed hoc non esset verum, si principia illius essent propo-

tiones fidei : ergo non sunt. R. distinguendo maj: Theologia supernaturalis, nego maj: Theologia naturalis, acquisita (loquor hic de habituali) ex frequenti discursu circa veritates Theologicas, concedo maj: & distincta similiter min: nego consequentiam.

Obijcies contra 2. partem. Principium illud: *Omne revelatum à DEO, est verum,* resolvi potest in hoc aliud, *DEUS est:* ergo hoc potius debet poni pro principio primo Theologiæ, quàm illud. R. disting: antec: resolvi potest in quantum hoc aliud per lumen naturæ nobis innotescit, concedo antec: in quantum lumine fidei nobis innotescit, nego antec: & consequentiam.

Loci Theologici.

ASSERTIO IX. Loci Theologici varij à varijs assignantur: nobis sex sequentes sufficiunt, ex quibus Theologus efficaciter argumentari potest. Primus assumitur ex veritate Scripturæ. Secundus, ex traditionibus, seu dogmatibus, quæ expressè, & formaliter in Scriptura non habentur. Tertius, ex Decretis Conciliorum Generalium, quæ à Petri legitimis successoribus sunt approbata. Quartus, ex Decretis summorum Pontificū, qui in decidendis fidei articulis errare non possunt. Quintus, ex communi Sanctorum Patrum consensu. Sextus, ex ratione naturali, quâ ostenditur, principia & conclusiones fidei, non adversari humanæ naturæ.

Sensu scripturæ multiplex.

ASSERTIO X. Sacra pagina duplicem habet sensum, literalem, seu historicum, & spiritualem. Literalis est, quem verba sive propriè; sive metaphoricè accepta, im-

medi-

Ex Prologo Sentent: 9

mediatè significant; Spiritualis verò est, qui significatur per res ipsas verbis significatas. Sensus spiritualis adhuc subdividitur, in allegoricum topologicum, seu moralem, & analogicum, quorum primus ad instructionem fidei, secundus ad instructionem morum, & tertius ad statum futuræ vitæ pertinet.

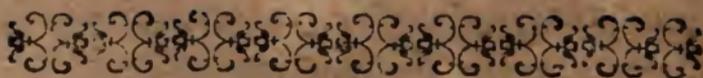
ASSERTIO XI. Conclusio Theologica, quæ talis, de fide non est. *Probat.* Assensus fidei, quæ talis, nititur immediatè lumine fidei, & motivo veritatis revelantis; sed conclusio Theologica quæ talis, non nititur illis, sed potius lumini naturali, seu evidentix connexionis ejus cum præmissis, mediante naturali discursu. Ergo quæ talis, de fide non est.

*Conclusio
Theologica
de fide
non est.*

Obijcies. Hæc propositio Christus est homo, potest esse Conclusio Theologica, & tamen est de fide, ergo, &c. R. disting: 2. partem antecedentis, est de fide, quæ Conclusio Theologica præcisè, ñego antec: quæ propositio revelata, concedo antecedens, & nego consequentiam.

EPISTYLIUM PROBLEMATI-CUM
COLUMNÆ PRIMÆ.

An demonstrabile est Theologum non posse damnari?

COLVMNA II.

*De DEO uno, ejusq; attributis
negativis.*

*Deum esse,
per se notū
non est.*

ASSERTIO I. Primarium Cœlitum Objectum, Deum, esse, seu existere, per se notum non est. *Probatum.* Propositio per se nota est illa, quæ potest evidenter cognosci à quolibet apprehendente terminos ipsius, sine ulteriori ullo medio; sed experienciã constat, propositionē hanc, *Deus est*, non esse sic per se notam, ergo. *Probatum min:* Athei & Philosophi veteres (è quorum numero erat ille insipiens, qui teste Psalmistâ, psal: 13. *Dixit in corde suo, non est DEUS*) non obstante cognitione illorum terminorū negarunt dari DEUM: sed si esset per se nota illa propositio, hoc non possent: ergo non est.

Obijc: Illa propositio est per se nota, cuius prædicatū essentialiter involvitur in conceptu subjecti, sed prædicatum hujus propositionis *DEUS est*, sic involvitur; ergo. *Re:* distingu: maj: si est per se notum quod subjectum existat, aut sit possibile, concedo maj: si non sit, nego maj: & concessa min: nego consequentiam.

Dei existētia probatur, nō demonstratur tamē.

ASSERTIO II. DEUM existere non solum fide credi debet, sed etiã evidenti ratione naturali probari, si non demonstrari, potest.

Prima pars probatur ex illo ad Hebræ: 11. Accedentem ad DEUM oportet credere quia est. Ergo de fide est, Deum existere.

Pro-

Probatur 2. pars. 1. ex illo Sapient: 13. à magnitudine speciei, & creaturæ, cognoscibiliter poterit creator horum videri. Idem docet D. Paulus Rom: 1. ergo.

Probatur 2. ratione. Collectio rerum omnium quæ in universo sunt, vel est causata, vel in illa aliquid est incausatū, à quo reliqua sunt producta? si secundum, illud erit Deus, quia per Deum intelligimus causam incausatā: si primū: ergo producta est illa collectio ab aliquo inproducto existente extra numerū eorum, quæ producta sunt, & consequenter à Deo.

Probatur 3. secundum Philosophū in causis essentialiter subordinatis non debet admitti processus in infinitum; sed deberet, nisi daretur Deus: ergo datur. Ut probem min: suppono lumine naturæ notum esse, dari aliquod productum; jam sic probatur min: Quodlibet productum debet produci ab alio, vel à se, vel à nullo; non à nullo, quia à nihilo effectivè nihil fit. Non à se, quia idem, loquendo saltem de prima productione, se ipsum producere non potest; aliàs esset simul prius, & posterius, in actu & potentia; ergo quidquid producitur, ab alio producitur. Nunc de illo alio quæro, an sit à se, vel ab alio; si primum habeo intentum, quia illud voco Deum; si secundum, quæram similiter de illo alio eodem modo, & sic in infinitum; ergo si non daretur Deus, processus in infinitum admitti deberet. Legè Scotum in 1. d. 2. q. 2.

Dixi in Conclusionē, si non demonstrari, quia in sensu quo Philosophi demonstrationē accipiunt strictè, hactenus nullam vidi demonstrationem, quæ evidentè hæc Assertio probaretur.

*Quid sit
Deus, &
an ignora-
ri possit?*

ASSERTIO III. Deus est substantia singularis, intellectualis, completa, & spiritalis existens per essentiam. Ignorari potest toto vitæ tempore, ab adulto rationis com-
pote, sed non invincibiliter.

Bonitas descriptionis ex sequentibus patebit, interea *probatur secunda pars*. Posset ab infantia aliquis educari in loco aliquo à consortio hominum remoto, putà inter bestias, ut de Romulo & Remo legitur; ibique post multos annos mori, antequam de DEO cogitaret; sed talis haberet ignorantiam DEI, quamvis alias esset rationis compos: ergo aliquis in particulari potest habere ignorantiam Dei: nec permittere hominem cum tali ignorantia mori, esset contra bonitatem divinam, plus quàm est permittere parvulum, supposito peccato originali, discedere ex hac vita, absq; baptismo, aut alio efficaci medio ad salutem necessario.

Probatur 3. pars. (in hujus sensu loquitur Beda lib: 3. in Job c. 1.) Illud cujus existentia ratione naturali evidenti probari potest, ignorari invincibiliter nequit; sed existentia divina sic probari potest: ergo ignorari nequit invincibiliter.

*Identitas
essentia &
existentia
in divinis.*

ASSERTIO IV. Nec realiter, nec formaliter in divinis, existentia distinguitur ab Essentia. *Probatur 1.* ex illo Exod: 3. *Ego sum, qui sum. Qui est, misit me.* Tum etià ex Aug: l. 7. de Trinit: c. 4. *Ab eo quod est esse, verissime dicitur existentia esse.*

Probatur 2. ratione. Tum quia nulla est necessitas ponendi ullam distinctionem à parte rei, inter essentiam & existentiam: ergo. Tum
etiam

De Deo uno, ejusq; attrib: negat: 13

etiam, quia si existentia emanaret ab essentia, præsupponeret illā in esse existentia; sed hoc implicat: ergo non emanat. Major est certa, probat: min: si existentia præsupponeret essentiam in esse existentia, illa non esset ejus existentia; sed implicat, ut existentia essentia, non sit ipsius existentia; ergo non præsupponit. Aliàs probationes hujus Conclusionis, sicut & solutiones objectionum, vide in Metaphysica, ubi de ea fusè egi.

Obyc: 1. Existentia non est de essentia attributorum, aliàs darentur multæ existentia in Deo; ergo nec Essentia. R. negando antec: nam quælibet formalitas in Deo distinctè conceptibilis, conceptu verò, sine alia, habet suam existentiam peculiarem distinctam ab existentia alterius, eo modo, quo ipsæ formalitates sunt distinctæ, sine ullo inconveniēti.

ASSERTIO V. Deum unum tantūm esse, fide, & ratione, contra Marcionem probamus. *Fide*, Deuter: 4. *Dominus Deus noster, Dominus unus est.* Esai: 3. *Extra me non est Deus.* *Ratione etiam probatur:* Tum quia, nulla est necessitas plurium Deorum; ergo. Tum quia non est major ratio admittendi tres, vel duos Deos, quàm infinitos; sed infinitus Deorum numerus esset inutilis; ergo. Tum deniq; quia sequeretur, quòd illi plures Dij inter se realiter distinguerentur, & non distinguerentur, sed hoc implicat; ergo & pluralitas Deorum. Prob: maj: Distinguerentur ex hypothēsi, non distinguerentur autem, quia nullum distinctionis signum inter illos ostendi potest. ergo.

*Unitas Dei
probat.*

Confirmatur. Ex illis pluribus Dijs nullus esset omnipotens, quia contradicente Deo A. v. g. Deus B. nec culicem quidem creare posset, vel annihilare, aliàs Deus A, non esset Deus; sed implicat Deum non esse omnipotentem; ergo implicat pluralitas Deorum.

Obijcies Apof: 1. Corinth: 8. *Siquidem sunt Domini multi, & Dij multi:* ergo. R. ipsum loqui de idolis gentium, quæ nuncupativè ab ipso dij appellantur.

Diviso attributorū.

ASSERTIO VI. *Attributa Divina*, alia sunt Negativa, quæ explicari non possunt nisi per negationes; alia verò Positiva, quæ sine negationis auxilio sic explicantur; sũntq; perfectiones simpliciter simplices, afficientes Essentiam divinā, jam adæquatè constitutam in sua ratione formali, quasi secundariò, & per modum qualitatis, seu proprietatis Metaphysicæ. *Attributa negativa sunt sequentia:* Infinitas, simplicitas, immutabilitas, æternitas, immensitas, invisibilitas, incomprehensibilitas, & infallibilitas; de quibus per ordinem hic agemus. Hæc conclusio patebit ex mox dicendis.

Infinitas DEI.

ASSERTIO VII. Infinitas tam essentialis quàm attributalis DEO rectè attribuitur. *Probat* 1. ex Scriptura, psal: 144. *magnitudinis ejus non est finis.* Baruch: 3. *Magnus est, & non habet finem.*

Probat 2. *ratione.* Quod à se necessariò existit, est infinitæ existentia, & consequenter essentia; sed ex dictis Deus à se necessariò existit; ergo. *Probat* maj: illa essentia est infinita, quæ perfectior cogitari non potest; sed essentia divinā, quæ à se necessario existit,

per-

perfectior cogitari non potest: ergo est infinita.

Confirmatur. Infinitas perfectionis essentialis est illa, secundum quam rei, nil entitatis, aut perfectionis deest, eo modo, quo possibile est omnem entitatem, & perfectionem haberi in aliquo uno, sed eo modo nil entitatis aut perfectionis Deo deest: ergo est essentialiter infinitus.

Hic obiter nota, cum doctissimo meo quondam Magistro, Joanne Pontio; quod infinitas essentialis Dei (idem dic de infinitate attributali ipsius, id est, quæ convenit perfectionibus attributalibus, positivis Dei) nil positivum dicat distinctum ullo modo ab ipsa essentia divina, unde superaddit tantum essentia: divinæ negationem superioris, & alterius entis perfectioris, & similiter, proportione servatâ, discurrere de alijs attributis negativis Dei.

Perfectiones negative nihil positivum superaddunt essentia:.

Obyc: Deus in sua essentia non includit lignum, & lapidem, v. g. ergo nec omnem perfectionem, & consequenter non est infinitus. *R.* disting: antec: lignum & lapidem formaliter, concedo antec: virtualiter, & eminenter, nego antec: & consequ: hoc ultimo modo res omnes creatæ in Deo continentur.

ASSERTIO VIII. Summæ Dei simplicitati repugnat compositio omnis dicens imperfectiorem. Hæc est definita in cap: *Firmiter*, de sum: Trinit: *Probat:* Compositio omnis rigorosa dicit imperfectiorem: ergo simplicitati divinæ repugnat. Probatur antecedentem ex August: de qualit: animæ cap: 3. *Præponendum est, inquit, quod dividi non potest, &*

Cōpositio imperfecta Deo repugnat.

omni compositione caret : ergo. Tum etiam, quia compositio physica exigit partes, quarum una sine altera esse potest; vel quarum ambæ ab aliquo tertio quoad existentiam dependent, & hoc ultimū compositio rigorosa metaphysica etiam exigit: sed Deo dependere ab alio, aut ex partibus separabilibus ab invicem cōponi, repugnat; ergo & compositio.

Obijcies. Datur in Deo unio formalitatum à parte rei formaliter distinctarum, ergo & compositio. R. disting: antec: formalitatum habentium se per modum actūs & potentiæ, seu quæ ab aliquo tertio realiter distincto, quoad sui existentiam, & unionem dependent, nego antec: formalitatum, quæ à nullo tertio sic dependent, aut se per modum actūs & potentiæ rigorosæ habent, concedo antec: & nego consequentiam.

*Quomodo
Deus sit
mutabilis.*

ASSERTIO IX. Quamvis Deo non repugnat nunc habere denominationem novam realem, quam antea non habuit, subjectivè tamen immutabilis est respectivè ad quascunq; formas reales.

Probatur 1. pars. Deus dat Petro nunc gratiam, quam antea non dedit; concurrir ad productionem ignis nunc, ad quā antea non concurrebat; conservavit hominem in vivis heri, & hodie non conservat; sed istæ sunt denominationes novæ reales; ergo Deo tales non repugnant.

Probatur 2. pars, quæ est definita in cap: *Firmiter*, ex Scriptura num: 23. *Non est Deus quasi filius hominis, ut mutetur.* Malach: 3. *Ego sum Deus, & non mutor.* *Probatur 2. ratione.* Enti summè simplici, in omni perfectione

ne infinito, & necessariò per essentiam existenti, repugnat intrinsecè mutari subjectivè; sed Deus est tale ens: ergo repugnat illi subjectivè mutari.

Obijcies contra 1 partem. Denominatio nova realis, sine forma nova reali dari non potest; sed Deo formas novas habere repugnat. ergo & denominationes novas. R. distingu: maj: sine forma reali intrinseca denominato nego maj: intrinseca vel extrinseca illi, concedo maj: & similiter distincta min: nego consequentiam.

Obijcies contra 2. partem. Deus in agendo ad extra liberrimus est, libertate exercitij & specificationis; ergo potest multas habere volitiones novas, quas antea non habuit, & non habere, quas antea habuit.

Pro intelligentia difficilis hujus objectio- *Vnicus &*
nis, *advertete*, quòd in voluntate divina uni- *simplicissimi-*
cus, & simplicissimus sit actus improductus *mus est in*
secundùm suum esse absolutum, necessariò, *Deo actus.*
& inseparabiliter existens, (voluntarius tamen, & liber, libertate essentiali) quo, propter sui illimitationem, ab æterno Deus se ipsum amat, & vult tam se, quàm quodcunq; volubile; cum hac tamen differentia, quòd ad intrinseca Dei necessariò; ad res verò ad extra ita liberè tendit, & terminatur, ut potuerit non terminari; vel ad oppositum terminari, unde libertas ad extra consistit in libera tendentia unicus & simplicissimi actus suæ *Ejus di-*
voluntatis in opposita objecta, quæ libera tē- *versa ten-*
dentia seu terminatio, cum nil intrinsecum, *dentia.*
addat divinæ voluntati, aut ejus actui, per hoc quod adesse vel abesse potuerit, ab æter-
C no,

no, non arguit in Deo ullam mutabilitatem, subjektivam.

Jam in forma ad objectionem, non cum Cajetano, qui ingenuè, sed non ingeniosè, concedit totum quod objectio prætendit; sed cum *Hibernorum Gloria*, JOANNE DUNS Scotto. in 1. d. 39. q. unica. n. 21. R. concedendo maj: in sensu jam explicato, & nego min: nã ad salvandam omnimodam libertatem divinæ voluntatis ad extra, sufficit, quòd potuerit ab æterno actus ille divinæ voluntatis in se, unicus, & necessarius, liberè terminari, vel non terminari, ad objecta creata; unde nego consequentiam.

*Æternitas
Dei.*

ASSERTIO X. Æternitas increata est illa, à qua habet DEVS secundum se totum, sine dependentia ab alio, necessariò existere, absq; principio, & fine. Deo attributaliter convenit hujusmodi perfectio. 1. *Pars patet*, quia descriptio illa habet omnia ad bonam descriptionem requisita; ergo est bona.

Probatur jam 2. pars. tum ex scriptura ps: 89. *à sæculo, & usq; in sæculum tu es DEVS.* Ecclesiast. 18. *Qui vivit in æternum, creabit omnia simul.* Tum etiam ratione; quod necessariò à se existit ortu, & interitu caret, & consequenter est infinitum; sed Deus sic existit: ergo. Ex hac conclusione infertur, quòd nullum sit tempus præsens, præteritū, aut futurum, cui necessariò Deus non coëxisterit, coexistat, vel coexistet; & in hoc sensu verum est, quòd sit præsens omni temporis; Præterita etiã, & futura, sunt æternitati præsentia; quatenus à DEO tam perfectè cognoscun-

scuntur, acsi actu præsentia, & realiter existentia essent.

ASSERTIO XI, Immensitas, ratio-*Immensi-*
ne cujus convenit Deo ubiq; esse, est perfe-*tas Dei.*
ctio attributalis, conveniens Deo; sed non
quia ubique operatur.

Probatur 1. pars, tum ex capite *Firmiter*;
tum ex Scriptura Baruc. 3. *Magnus est*, (id est,
Deus) *excelsus, & immensus*. Jeremiæ 13. *Cæ-*
lum & terram ego impleo; tum ex communi
SS. PP. consensu, quos fusè citat noster Smi-
sing hic disp. 5. n. 14. Hanc Conclusionem ra-
tioni evidenti naturali non posse probari existi-
mo cum Doct. in report: d. 37. Tamen

Probatur 2. ratione. Esse ubiq; est perfe-
ctio non repugnans Deo, & maximè condu-
cens ad ejus immutabilitatem salvandam, er-
go est tribuenda illi.

Probatur 2. pars. Non repugnat Deo (imò
nec creaturæ, ut probavi in physica) in di-
stans agere: ergo per hoc quod Deus ubique
operetur, malè colligitur ejus immensitas.

Hic obiter nota, Deum dici præsentem, *Quot mo-*
omnibus rebus per essentiam, quia quo ad *dis Deus*
substantiam suam est realiter indistans à re- *sit præsens*
bus omnibus: per præsentiam, quia res om- *nobis.*
nes, earumq; naturas cognoscit: & deniq;
per potentiam, quia ubiq; operatur, produ-
cendo, conservando, vel destruendo res om-
nes.

ASSERTIO XII: Deus naturaliter in-
visibilis est, & incomprehensibilis ab intelle-
ctu creato, etiam de potentia absoluta, non
tamen ineffabilis. C 2 Pro-

*Invisibili-
tas & in-
cōprehen-
sibilitas
Dei.*

Probatur 1. Pars ex script: 1. Tim: 1. *Regi-
sæculorum immortalis & invisibili.* Ergo.

Probatur 2. ratione. Nulla potentia natu-
raliter potest tendere in suum objectum, quæ
naturaliter non posset habere principia re-
quisita ad eliciendum suum actum, sed ad e-
liciendam visionem intuitivam, non habet
intellectus (multò minùs oculus, cujus obje-
ctum est color) naturaliter, principia requi-
sita, ut est de fide, & postea videbimus: ergo
non potest illam naturaliter elicere.

Probatur 2. pars. tum ex cap: *Firmiter:* tum
ex script: Jeremia 32. *Magnus consilio, & in-
comprehensibilis cogitatu,* tum deniq; ex Pa-
tribus, quos citat Smising. hic. d. 7, q. 1. n. 20.

Probatur 2. ratione. Repugnat creaturæ, co-
gnitio in perfectione æqualis cognitioni di-
vinæ, aliàs aliæ divinæ perfectiones illi non
repugnarent; sed cognitio comprehensiva est
talis: ergo. *Probatur min:* Cognitio com-
prehensiva debet adæquari intelligibilitati tam
intensivæ, quàm extensivæ objecti; sed co-
gnitio divina non habet majorem perfectio-
nem, quàm quòd sic adæquetur intelligibili-
tati objecti: ergo si cognitio creaturæ posset
esse comprehensiva, adæquaretur in perfe-
ctione cognitioni divinæ.

*Deus est
ineffabilis.*

Probatur ultima pars. Non est inconveni-
ens, ut viator imponat nomen Deo, quo au-
dito Beatus posset Deum directè cognoscere,
ergo in illo sensu non est ineffabilis. dicitur
ergo ineffabilis, quatenus nullo nomine ex-
primi potest, quo audito posset creatura com-
prehensivè quidditatem ejus cognoscere.

Obijcies 1. Deus continetur intra latitudi-
nem

nem objecti adæquati naturalis intellectus, nempe entis ut sic: ergo naturaliter ab intellectu cognosci potest. R. distingu: antecedens, objecti adæquati connaturaliter motivi intellectus, aut terminativi ejus naturaliter, quoad cognitionem intuitivam, nego antec: quoad cognitionem abstractam & confusam, concedo antec: & distinguo similiter consequ: naturaliter abstractivè, concedo consequent: intuitivè nego consequentiam.

Obijcies contra 2. partem. Creatura intuitivè videns Deum sic eum videt, ut nihil ipsius videntem lateat; sed hoc est secundum August: rem comprehendere; ergo, creatura potest Deum comprehendere. R. distingu: maj: ut nihil ipsius quoad absoluta quæ dicit, videntem lateat, transeat maj: quo ad relativa omnia seu respectus, eorumq; terminos, nego maj: & distincta similiter mino: nego consequentiam.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ SECUNDÆ.

Somniantné qui DEO in spatijs imaginarijs sedem parant?

COLUMNNA III.

De supernaturalitate Entis, & visione beatifica.

ASSERTIO I. Forma supernaturalis *Quæ dicē-*
in substantia est illa, quæ non exigitur *da sit for-*
ma super-
per naturalis.

per se ab ulla substantia creata, sine principio aliquo supernaturali. Hujusmodi ratio repugnat omni substantiæ creatæ.

Probatur 1. pars. Tum quia omni, & soli convenit; tum etiam quia ideo dicimus quod lumen gloriæ, v. g. sit supernaturale, quia sic non exigitur; & quod visio beata sit supernaturalis, quia exigit principium supernaturale. Ergo.

Repugnat substantia supernaturalis creata. *Probatur 2. pars.* Non potest ostendi conceptus ullus supernaturalis competens ulli substantiæ creatæ; ergo non potest dari substantia creata quæ esset supernaturalis: probatur antec: solvendo fundamenta adversariorum.

Dices. Potest dari substantia creata, quæ connaturaliter exigeret accidens supernaturale, sed talis esset supernaturalis: ergo. R. negando maj: nam eo ipso, quod forma illa accidentalis connaturaliter exigeretur à tali substantia, non esset supernaturalis, ut patet exemplo animæ rationalis, quæ quia connaturaliter exigitur à corpore, dicitur formæ naturalis.

Dices 2. Non implicat substantia creata, quæ nec produci, nec naturaliter intuitivè cognosci possit ab ulla substantia, quæ defecto datur; sed talis esset supernaturalis: ergo: R. negando min: nam talis non exigeret connaturaliter formam supernaturalem, & sic non esset in se supernaturalis,

Obijciens contra 1. partem. Tota illa descriptio convenit actui, quo damnatus naturaliter recordaretur se aliquando habuisse actum supernaturalem, ergo non est bona. probatur antec:

De supernat: Entis, & vis: beatif: 23

antec: actus ille non exigitur ab ulla substantia, nisi ex suppositione principij supernaturalis, nimirum actus, aut habitus supernaturalis præteriti: ergo. R. negando antec: & disting: antec: ejus probationis: nisi ex suppositione principij supernaturalis concurrentis cum potentia ad illius productionem, nego antec: non concurrentis, concedo antec: & nego consequ: Conclusio autem loquitur de principio supernaturali physicè cum potentia concurrente ad productionē actūs.

ASSERTIO II. Visio beata, forma- *Visio beata*
lis Dei similitudo, est actus formaliter incō- *est actus*
plexus, & virtualiter tantum reflexus. *incomple-*

Quòd sit formalis, & expressa Dei simili- *x9 forma-*
tudo probatur, tum ex script: 1. Joann: 3. *liter.*
mus; cum apparuerit, similes ei erimus (id est, *Est for-*
ratione visionis beatæ) *quia videbimus eum si-* *malis DEI*
cuti est. Tum ex August: lib: 14. Trinit: c. 12. *similitudo*
Tunc, inquit, perfecta erit Dei similitudo, quan- *expressa.*
do perfecta erit Dei visio: tum deniq; ratione;

Ideo repugnaret similitudo expressa Dei, vel, quia si daretur, deberet esse infinita, vel Deus: sed neutrum requiritur; ergo non repugnat: prob: min: Species expressa albedinis v. g. quæ est illi formaliter similis, non est albedo, nec tam perfecta ac est albedo: ergo expressa Dei similitudo, non debet esse DEVS, aut infinita, ut DEUS est.

Probatur 2. pars. Non est inconueniens, ut beatus unicâ simplici apprehensione videat intuitivè DEUM, & omnia alia in illo: ergo. Confirm: actus ille per se unus, potest divisibiliter omnia prædicata per ipsum co-

gnita repræsentare cum ordine, quem inter se habent ex natura rei, & sic æquivaleret discursui formali, sed hoc sufficit: ergo.

Probatur 3. pars; In reflexione formali duo concurrunt actus, quorum posterior priorem habet pro objecto; sed visio beata est tantum unus actus, ergo non est formaliter reflexa, & consequenter virtualiter tantum; nam potest terminari ad se ipsam, ut est repræsentabilis in verbo.

Invisibilis Deus viribus naturæ ab intellectu. ASSERTIO III. Viribus naturæ ab intellectu creato non videtur Deus; nec de potentia absoluta ab oculo corporeo visibilis est.

Prima pars, quæ est definita de fide, *contra Begardos, & Beguinos in Clementina, ad nostrum, probatur:* Principia omnia effectiva visionis Dei, non sunt connaturalia intellectui; ergo naturaliter visionem illam elicere non potest. Consequentia est evidens: probatur antec: Lumen gloriæ non est connaturale intellectui, & tamen est principium effectivum partiale visionis. ergo.

Etiã dicitur ab oculis corporeis invisibilis est. *Probatur 2. pars.* Tum ex script. Exodi 33. *Faciem meam videre non poteris,* id est, corporeo oculo, ut exponit Ambrosius serm: 8. in psal: 118. tum etiam ratione. Nulla potentia, etiam supernaturalis, potest ferri in aliquod objectum, in quod naturaliter aliquo modo tendere non potest; sed oculus corporeus nequit naturaliter tendere in Deum ullo modo: ergo. prob: min: Deus est extralitudinem objecti oculi; ergo in illum ferri non potest naturaliter.

De supernat: Entis, & visi: beatif: 25

ASSERTIO IV, Lumen gloriæ habituale, est qualitas supernaturalis residens in intellectu, ipsum permanenter elevans, & ad eliciendum actum adjuvans. Ad videndum Deum defacto, requiritur huiusmodi habitualis luminis concursus physicus; non tamen respiciendo potentiam absolutam.

Probatur 1. pars, ex regulis bonæ descriptionis. Probatur 2. pars, ex dictis assertionibus præcedenti. Quod verò lumen gloriæ sit quid habituale, prob: tum quia non est potior ratio, cur comprincipium requisitum ad eliciendum actum fidei supernaturalis sit quid habituale, se tenens ex parte potentia, quàm quòd comprincipium necessarium intellectui ad eliciendam visionem beatam, sit quid habituale se tenens ex parte intellectus; sed illud, secundum omnes communiter, est habitus: ergo & hoc erit: tum etiam quia hoc tenendo facilius explicantur loca sacrae Scripturae, quæ de hoc lumine loquuntur; hæc nimirum, Psal: 35. *in lumine tuo videbimus lumen.* Isaia 6. *Erit tibi Dominus in lucem sempiternam.*

Quid sit lumē gloriæ.
Necessitas Luminis gloriæ.

Probatur 3. pars. Quidquid potest Deus producere cum duabus causis secundis partialibus efficientibus, potest divinitus cum una illarum, saltem magis principali sine altera producere, supplendo efficienter causalitatem alterius, sed potest cum intellectu ac lumine gloriæ partialiter concurrentibus, producere visionem beatam; ergo potest concurrente solo intellectu, supplendo causalitatem luminis producere visionem, & consequenter lumen non est simpliciter necessarium ad visionem

Potest Deus supplere defectum luminis.

tionem producendam : maj : patet mille exē-
plis , nam concurrente solâ fœmina , potest
Deus efficienter generare Filium , & defacto
genuit. *Confirm* : non repugnat Deo sup-
plere defectum luminis, respectu visionis: er-
go id ipsi denegari non debet.

*Concursus
partialis
intellectus
ad Visio-
nem Dei.*

ASSERTIO V. Non solùm lumen ,
sed etiã intellectus viribus proprijs concur-
rit partialiter ad visionem producendam. Vi-
sio hæc connaturalis est effectus intellectus
elevati per lumen gloriæ.

Probatur 1. pars. Actus vitalis petit pro-
duci physicè à potentia vitali , sed visio beata
est act⁹ vitalis: ergo debet produci à potentia
vitali; sed non ab alia quàm intellectu. Ergo.

Confirm: Supernaturalitas visionis nil im-
pedit, quo minùs ad illam intellectus physicè
concurrat. Ergo : prob: antec: actus contri-
tionis , & charitatis , sunt supernaturales , &
tamen ad illos voluntas liberè concurrit , ut
docet Trident: sess. 6. c. 4. Ergo.

Obijci: Lumen gloriæ est tota virtus agen-
di intellectus. Ergo. R. negando antec : nam
nil est in visione, quod non producitur ab in-
tellectu effectivè agente , & etiã à lumine,
simul cum illo coagente : & hoc est intellectu
elevari per lumen.

Probatur ultima pars. Visio naturalis , est
connaturalis intellectui non elevato ; ergo
& visio supernaturalis intellectui elevato per
lumen. Nec hoc facit, quòd visio beata non
sit reverà in se supernaturalis , & ordinis gra-
tiæ , sed tantùm quòd comparata ad lumen
gloriæ , & ad intellectum ut illo informatum,

non

non fit supernaturalis, quia non est supra exigentiam talium agentium.

ASSERTIO VI. Quamvis beati de-
facto Deum vident intuitivè, & quidquid for-
maliter in Deo est; de potentia tamen abso-
luta essentia divina videri potest sine eo, quod
formaliter, & explicitè videantur relationes,
& attributa; & similiter unum attributum si-
ne altero, videri potest.

Prima pars, patet ex script: i. Joann:3. *Vi-
debimus eum sicuti est.*

Probatur 2. pars. Unum ex formaliter di-
stinctis, videri potest divinitus sine altero,
saltem correlativè sibi non opposito; sed es-
sentia divina formaliter distinguitur ab attri-
butis, & relationibus, (similiter dic de attri-
butis positivis inter se) ergo videri potest sine
illis; maj: est certa, & min: fuse probavi in
Logica, agendo de distinctionibus; & hic
breviter probatur. Prædicata contradicto-
ria à parte rei, uni & indivisibili entitati ab
intrinsicò convenire non possunt, sed Divinæ
essentiæ, & relationibus conveniunt prædi-
cata contradictoria: ergo probatur min: es-
sentia est communicabilis tribus personis, pa-
ternitas autem non est communicabilis, ut
est de fide: sed esse communicabile à par-
te rei, & non esse communicabile, sunt præ-
dicata contradictoria, ergo essentiæ, & pa-
ternitati conveniunt: sed hoc non esset possi-
bile, nisi distinguerentur à parte rei, saltem
formaliter; ergo.

*Videri po-
test essen-
tia sine at-
tributis.*

*Datur di-
stinctio for-
malis.*

Probatur Conclusio 2. Naturaliter potest o-
culus videre albedinem, non visa ratione
qua-

qualitatis, quæ est idem cum albedine; ergo de potentia, saltem absoluta, non implicatur unum ex identificatis videri non viso altero, & consequenter essentia videri potest sine relationibus.

Obijcies. Qui in Deo non videret omnipotentiam, sapientiam, & justitiam, nil videret: ergo qui videret essentiam, sine attributis nil videret. R: negando antec: nam videret ille essentiam, quæ est radix attributorum.

*Limitatio
Visionis
beata.*

ASSERTIO VII. Licet cognoscant beati in Verbo vi visionis Verbi, non solum aliquas creaturas, sed etiam aliquos actus liberos Dei; nulla tamen creatura defacto videt omnia, quæ videt ipsum Verbum.

Probatur 1. pars. quod scilicet vi visionis Verbi, autoritate D. August: l. 4. de Genesi ad litteram cap: 3. *Creatura, inquit, aliter est cognita in se ipsa, & aliter in illo, in cujus veritate facienda videbatur;* Ergo vi visionis illius, id est Verbi, videtur.

Probatur 2. pars. Non repugnat essentia divina virtus repræsentandi creaturas quas-cunq; objectivè; ergo talis repræsentatio illi denegari non debet. Quod etiam beati cognoscant aliquas creaturas futuras, & actus liberos Dei probatur, tū quia cognitio futurorum videtur spectare ad illorum statum: ergo; tum etiam, quia sunt securi de continuatione suæ beatitudinis; sed hoc non esset verum, nisi cognoscerent Deum sic decrevisse: ergo cognoscunt illud decretū, quod est actus liber Dei.

Probatur ultima pars. Ipsi Angeli ignorant mul-

multa, quæ Deo nota sunt, nam Matth: 24 dicitur, quod de die Iudicij nil sciant. Et 1. Corinth. 2. dicitur, quod quæ sunt Dei, nemo novit nisi Spiritus Dei. Ergo.

Confirm: Repugnat creaturæ cognitio æq̄s perfectæ, ac est cognitio Dei, sed si cognosceret omnia quæ novit Verbum, hoc non esset verum: ergo non cognoscit.

Obijc: contra primam partem. Cognitio in Verbo, non terminaretur ad rem ut in se præsentem, & existentem; sed potius ad rem, ut in alio repræsentatam: ergo non esset intuitiva; & consequenter non cognoscitur Creatura vi Visionis Verbi. &. negando consequentiam: nam ad intuitivam sufficit, quod terminetur ad rem ut in se existentem, præsentem, & moventem potentiam, vel in alio eminentiori, & perfectiori modo illam continente, & repræsentante; perfectiùs autem creaturæ continentur & repræsentantur in essentia divina, quàm possint in se ipsis esse, & repræsentari.

Obijc: contra 2. partem. Illud Greg: lib: 2. moral: c. 2. *Quid, inquit, non vident, qui omnia videntem vident?* ergo beati vident omnia, quæ Verbum videt. &. negando consequentiam, nam sanctus tantùm vult, quod nil est, quod non vident ex ijs, quæ ad eorū statum pertinent, quod quidem verum est, sed non ad propositum adversariorum.

ASSERTIO VIII. Beati non æqualiter, sed alius alio perfectiùs vident Deum, juxta meritorum, & intellectuum inæqualitatem. *Inæqualitas visionis in beatis.*

Prima pars est definita de fide, in Florentino: & prob: tum ex script: Joann: 14. *In Domo Patris mei mansiones multe sunt.*

tum etiam quia Deus in puniendo servat æqualitatem pœnæ, juxta illud Apoc: 18. *quantum glorificavit se, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum, & luctum.* Ergo & in retribuendo servat æqualitatem præmij ad meritum.

Probatur 2. pars. Nil impedit, quò minùs perfectior intellectus cæteris paribus producat perfectiorem visionem; ergo potest producere.

Obijcies contra hanc partem. Ex conclusione sequeretur, quòd visio non daretur cum proportione ad merita, ita ut qui æqualia haberent merita, æqualem etiam haberent visionem; sed hoc est parum consonum fidei: ergo. prob: maj: Intellectus perfectior hominis habentis merita ut duo, v. g. & lumen ut duo (datur semper lumen cum proportione ad merita) perfectius videret Deum, quàm intellectus imperfectior hominis habentis merita, & lumen ut duo, secundùm nos: sed sic non daretur præmium cum proportione ad meritum: ergo. R. distingu: maj: non daretur defacto, nego maj: in casu conclusionis, concedo maj: & distincta similiter min: nego consequentiam. Intellectus enim creati hominum, defacto æqualis sunt perfectionis, & sic cum proportione ad eorù merita communicatur ipsis visio, & hoc solùmmodo probant autoritates Conciliorum, & PP. quas non sine ordinaria censurandi libidine, adversarij ad nauseam citant, & exaggerant. *Scotista nostri* aliter respondent, ut videre est apud Smiling hic.

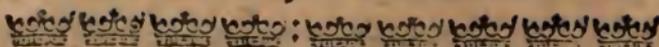
ASSERTIO IX. Deum intuitivè vi- *Intellectus*
dere non implicat intellectu conjuncto cor- *conjunctus*
pori mortali, & quòd sic defactò Deus sit vi- *corpori*
sus, improbable non est. *mortali*

Probatur 2. pars, tum autoritate August: *potest in-*
lib: 12. de Genesi ad literam c. 27. & Ambro- *tuitivè Deū*
sij, qui dicunt Paulum in raptu DEUM sic vi- *videre.*
disse, & Basilij, qui de Moyse idem sentit;
nec non Doctoris subtilis, qui in 2. d. 3. q. 9.
n. 8. de Paulo idem sentit. taceo, quod nec
adversarij audent dicere, visionem illam non
fuisse in hac vita B.V. communicatam.

Obijcies contra 2. partem, varias Sanctorū
Patrum & Scripturæ autoritates, quibus in-
finuatur oppositū assertionis. Joann: 5. *Deum*
nemo vidit unquam. 1. Tim: 6. *Quem nullus*
hominum vidit. ergo: R. illas aliud non pro-
bare, quàm quod DEUS, sine speciali privi-
legio, à nullo intuitivè est visus. quod non
est contra nos.

EPISTYLIUM PROBLEMATI CUM COLUMNÆ TERTIÆ.

*An beata visio Seraphici Francisci infini-
ta sit perfectionis?*

COLVMNA IV.

De Scientia DEI, ejusq; Intellectu.

Datur in Deo intellectus habens rationem actus primi.

ASSERTIO I. Datur in DEO intellectus (idem dic de voluntate respectu volitionis) habens rationem actus primi respectu scientiæ, seu cognitionis perfectissimæ.

Probat 1. pars. Intellectus est potentia potens intelligere, si ipsi uniatur intellectio; sed DEUS habet talem potentiam; ergo & intellectum. Probat: min: si non haberet hujusmodi potentiam, nil intelligeret, etiamsi haberet intellectionem, sed de fide est DEUM omnia intelligere. Ergo. Prob: maj: ideo lapis, quamvis in se haberet intellectionem, non intelligeret, quia non haberet potentiã ad intelligendum; ergo, si DEUS talem potentiã non haberet, nihil intelligeret, quamvis haberet intellectionem.

Probat 2. pars. Non est potior ratio, cur daretur in Deo principium radicale, ex quo à parte rei emanant alia attributa, quàm principium radicale, & emanativum intellectionis; sed, etiã secundum adversarios multos, in Deo datur radicale principium aliorum attributorum: ergo & intellectionis.

Obje: Ratio actus primi infert distinctionem realem inter ipsum, & actum secundum; sed talis repugnat in divinis, nisi inter relationes: ergo. Confirm: Si intellectio esset actus secundus emanans ab intellectu, per-

perficeret illum : sed perfectio talis repugnat in divinis : ergo intellectio non est actus secundus emanans. R³. distingu: maj: in divinis, nego maj: in creatis concedo maj: & concessa min: nego consequ: *Ad Confirm: R². distingu: maj: perficeret, id est, identificaretur intellectui, concedo maj: perficeret, modo aliquo dicente imperfectionem, nego maj: & distincta similiter min: nego consequent:*

ASSERTIO II. Intellectio Divina, *Intellectio divina scientia est.*
scientia est perfectissima, formaliter ab intellectu, & essentia divina distincta.

Probatur 1. pars. Rom:8. o Altitudo divitiarum Sapientiae & scientiae DEI. Esther 14. Domine, qui habes omnem scientiam. Probatur secundo ratione. Intelligere, cognoscere, & scire, est perfectio sine imperfectione; ergo Deo, qui est infinitae perfectionis, attribui debet.

Probatur 2. pars. Tum ex dictis in Logica de distinctione formali; tum etiam quia si intellectio esset idem formaliter cum essentia, deberet esse formaliter radix omnium attributorum, & aliorum praedicatorum intrinsecorū Dei, sicut est essentia; sed hoc est falsum: ergo non est idem formaliter cum essentia. prob: maj: quia idem manens idem non est natum facere nisi idem. Prob: etiam min: intellectio, & idem dic de intellectu, non est radix voluntatis, aut volitionis divinae: ergo non est radix attributorum aliorum.

Confirmatur. Datur à parte rei distinctio formalis (moderni Neutristae hanc distinctionem, sub nomine virtualis, in divinis admittunt) inter paternitatem in divinis, & essen-

tiam : ergò & inter essentiam, & intellectum, ac intellectionem. Consequentia est evidens à paritate. probatur ergo antecedens: nisi essentia formaliter distingueretur à paternitate, Pater non distingueretur realiter à Filio; nec esset verum, quòd Relationes numerantur, & essentia non numeraretur; aut quòd Pater generet Filium, & essentia non generat; sed de fide est, quòd Pater distinguatur realiter à Filio; item, quòd Relationes numerentur, & Pater generet, non verò essentia; ut definit Tolet: 2. in Confess: fidei: ergo essentia distinguitur formaliter à Paternitate.

Probatur major quoad primam partem; (aliae partes à paritate primæ probantur) si essentia divina non distingueretur ante operationem intellectus, seu formaliter, à paternitate, non haberet Pater, per quod distingueretur à filio realiter: ergò non distingueretur sic ab illo. *Probatur antecedens*, si Paternitas non distingueretur verè ante operationem intellectus ab essentia, Pater nihil esset nisi essentia; sed essentia non est aliquid, per quod Pater distinguitur à filio; cum fide certum sit, eandem esse essentiam in Patre & Filio: ergo si Paternitas non distingueretur formaliter, seu virtualiter (Synonymia enim sunt, modo per virtuales intelligatur,

Definitio diversitas plurium formalitatum seu graduum distinctionis formalis Scotistica. *Metaphysicorum, realiter inter se identificatarum, quibus intrinsecè, ante operationem intellectus, competunt predicata contradictoria:* sic enim bene describitur distinctio formalis Scotistica) ab Essentia divina, Pater non haberet, per quod realiter distingueretur à filio.

Proba-

Probatur ultimò eadera pars. De fide est ex Toletano jam citato, Filium æternum produci per intellectum, & non per voluntatem, aut essentiam, aliàs essentia generaret; item Spiritum Sanctum produci per voluntatem, & non per intellectum, idq; sine dubio ante operationem, & fictionem nostri intellectus; sed hoc esset falsum, nisi in DEO, essentia, intellectus, intellectio, voluntas, & volitio, inter se ante operationem intellectus nostri distinguerentur: ergò distinguuntur. Major est certa. Probatur min: Implicat aliquid produci per unum, ex omnino identificatis (proprie loquendo, quæ nullo modo verè distinguuntur, inter se identificari, dici non possunt) seu indistinctis, & non produci per alterum, sicut implicat aliquem occidi per gladium, & non per ensen: ergo si à parte rei nulla esset diversitas inter essentiam, intellectum, voluntatem, intellectionem, & volitionem; implicat ut intellectus sit principium productivum alicujus rei, cujus non sunt principium, essentia, voluntas, & volitio.

Obijcies contra 1. partem. Si Deus haberet notitiam, seu scientiam rerum, deberet de novo cognoscere, quod de novo fit; sed hoc non posset absq; mutatione sui: ergo non habet talem scientiam. R. conced: maj: & negando min: nam eadem illa indivisibili cognitione, quam Deus ab æterno habet, cognoscit præsentia, præterita, & futura, sine ulla sui intrinseca mutatione.

*Perfectio
Visionis
quã Deus
habet.*

Obijcies contra 2. partem. Essentia divina est infinita, & in omni genere perfectionis il-

limitata; ergo debet formaliter involvere omnem talem perfectionem; sed intellectio est talis perfectio: ergo. *R.* negando consequentiam: nam ad hoc ut sit essentia in omni genere entis perfecta, sufficit quod exigat sibi identificari omnem omnino perfectionem, realiter, vel formaliter. *Obijcies 2. contra eandem.*

Perfectissimus Conceptus Dei, ejusque essentia maximè proprius est, quòd sit substantia vivens vitâ intellectuali: ergo debet constitui essentialiter per intellectiorem actualem, qui est perfectissimus conceptus vitæ. *R.* concedendo antec: & negando consequentiam; sufficit enim, quòd sic constituatur per intellectiorem radicalem.

Obijcies 3. Si daretur ante operationem intellectus distinctio inter essentiam divinam, intellectum, & etiam intellectiorem, daretur compositio Metaphysica in Deo, sed talis repugnat summæ Dei simplicitati, ergo. Probatur maj: Compositio est distinctorum unio, teste Philosopho; sed si daretur in divinis, inter jam nominatas formalitates diversitas à parte rei daretur distinctorum unio: ergo & compositio saltem Metaphysica. *R.* distinguendo maj: Compositio metaphysica dicens imperfectionem, nego maj: nullâ dicens imperfectionem, concedo maj: & distinctâ similiter mino: nego Consequentiam.

Itaque, nulla compositio imperfectionem dicit, cujus extrema essentialem connexionem inter se habent in existendo, seu cujus extrema independenter ab omni extrinseco necessario existunt; sed certum est, quòd in Deo essentia, intellectus, intellectio, & voluntas

necessariò existunt: ergo inter se quamvis compositionem faciant, non tamen compositionem dicentem imperfectionem; sicut in creatis, gradus metaphysici ejusdem entis, v.g. animal & rationale in homine, faciunt; quia se habent per modum actûs, & potentia; & in sui existentia & identitate, dependent ab aliquo extrinseco, nempe à Deo, quo volente statim desinerent esse.

Obijcies 4. Gilbertus in Concilio Rhemenfi damnatus est, eò quòd doceret Patrem non esse suam bonitatē; sed nos idem docemus: ergo, inquit Vasquez, damnandi sumus. *R.* distinguendo maj: Damnatus est, eò quòd doceret DEUM non esse suam bonitatem, aut sapientiā realiter concedo maj: formaliter nego maj: minorem, & consequentiam; Hæreticus enim ille realem distinctionem strictè sumptam posuit inter Deum, & suam bonitatem; nos verò Scotistæ illam cum Catholicis negamus; & bonis Theologis & Metaphysicis formalem admittimus inter DEUM, & suā bonitatem: & in hoc sensu intelligendi sunt PP. & Concilia, si quando dicunt nullam esse in divinis distinctionem, nisi ubi obviat relationis oppositio.

ASSERTIO III. Objectum primarium motivum Scientiæ Dei, est ipsa essentia divina secundum se formaliter considerata; secundarium verò aliæ res omnes; quas à Deo mediatè tantum cognosci putamus.

*Objectum
primariū
Scientiæ
Dei est Es-
sentia.*

Prima pars patet ex dictis in Prologo, ubi etiā probavi Deum res omnes videre. Probatur ergo ultima pars. Nulla est imperfectio ponenda in Deo; sed hoc non esset verum, nisi

nisi objecta secundaria ab ipso mediatè (hoc est, quatenùs immediatè videt suam essentiã, in qua representantur) viderentur: ergo, sic videntur: prob: min: limitatio est imperfectio; sed si actus, quo Deus se ipsum cognoscit, non terminaretur secundariò ad omne intelligibile, etiam creatum, limitaretur actus ille; ergo esset imperfectus.

*Quomodo
futura à
Deo cognoscuntur.*

ASSERTIO IV. Futura contingentia tam absoluta, quàm conditionata cognoscuntur à Deo in sua essentia, & se ipsis, supposità eorum futuritione; non ergo in præsentia, eorum reali in æternitate, nec præcisè in ideis ab ipsis distinctis, nec in dispositione, ulla causæ liberæ proximæ; aut decreto efficaci physicè prædeterminante voluntatem creatam, videntur.

Probatur 1. Pars. Tum ex Scripturâ Eccles: 23. *Domino Deo, antequàm crearentur omnia, sunt cognita.* Psal: 138. *Omnes vias meas prævidisti.* Tum etiam, quia si Deus omnia futura non cognosceret, non esset omniscius; sed hoc nemo dicet. ergo cognoscit.

Probatur 2. Pars. Tum quia Essentia divina est objectum motivum Intellectûs, tam ad sui, quàm aliarum rerum cognitionem, & sic *Deus in se omnia, & nihil extra se intuetur.* ut ait August: & probavi mox antea: ergo futura cognoscuntur à Deo in sua essentia, supposità illorum futuritione: tum etiam, quia frustra requireretur aliud medium, in quo viderentur.

Non cognoscuntur in æternitate.

Probatur 3. Pars. Non potest creatura coexistere Deo in æternitate, absq; reali ejusdè existentia in æternitate: ergo non cognoscuntur.

scuntur ob realem præsentiam eorum in æternitate. Maj: est certa, quia coexistentia creaturæ importat necessariò ipsius existentiam: min: etiam patet, quia si extitissent, hoc ipso non essent futura, sed semper præsentia; ergo non coexistiterunt.

Probatur 4. pars. Ideæ divinæ sunt ipsæmet res futuræ, probabiliter loquendo, ergo cum in se ipsis præcisè, futura à Deo non videntur, nec etiam in Ideis cognoscuntur. *Non in se ipsis.*

Probatur jam 5. pars. De dispositione causæ proximæ, id est voluntatis creatæ, causæ libera quæ talis, quantumcunq; disposita, indifferens est ad eliciendum, & non ad eliciendum actum. ergo in dispositione talis causæ, non potest præcisè videri creatura futura. *Nec in dispositione causæ secundæ.*

Probatur 6. pars. Decretum illud in quo præcisè creaturæ cognoscerentur, vel deberet esse decretum secundum se consideratum, vel in actu primo, vel in actu secundo; non in actu primo, quia sic consideratum, nil est aliud quàm ipsa voluntas, vel actus amoris, quo Deus se ipsum primò & necessariò diligit, absq; ullo respectu ad creaturam; ergo in actu primo non potest esse ratio cognoscendi futuritionem creaturæ. Non etiam in actu secundo, quia sic consideratū nihil dicit, præter respectū rationis ad creaturā terminatū, sed respectus rationis non potest esse mediū cognoscendi futura, ut per se patet; ergo.

Per hoc autem non negamus necessarium esse ad videndas creaturas absolutè futuras, videri decretum, à quo habent esse futura; unde tantum dicimus decretum illud non esse præcisam rationem movendi intellectum di-

vinum ad futurarum cognitionem ; & multò minus prædeterminans decretum Thomisticum , (quod cum libertate stare non posse probabimus , & in physica antea ostendimus) posse esse tale motivum fateri possumus.

Obijc: contra 1. partem. Si Deus haberet hujusmodi scientiam infallibilem de futuritione rerum , frustranea esset omnis diligentia ad effectus contingenter ponendos , sed hoc non est dicendum : ergo. prob: maj: supposita illa scientia , res illa futura necessariò erit, sive adhibeatur diligentia , sive non : ergo. *æ.* negando maj: & dist: ejus probationē , necessariò necessitate consequentis concedo antec: necessitate antecedentis , nego antec: & consequ:

Causæ creaturarum futurarū contingenter.

ASSERTIO V. Creaturæ absolute futuræ dependenter à causâ libera , non habent esse formaliter tales, à solo Decreto Dei excludente actionem futuram causæ secundæ. *Probatur.* Ab illo habent creaturæ esse futuræ , à quo ponentur extra suas causas ; sed per solum Decretum Dei , excludens actionē causæ secundæ , nec per actionem solam causæ secundæ excludentem decretum , sic ponentur , sed potiùs per utrumq; simul ; ergo ab utroq; habent suam futuritionem, & non ab alterutro seorsum.

Obijcies. Nisi decretum divinum actu , & realiter existeret ab æterno , non posset Deus in illo ullo modo videre futuritionē effectûs , sed concursus creatus non existit realiter ab æterno , ergo non potest intellectus divinus in illo videre futuritionem ab æterno. *æ.* distingu: maj: Si absq; eo quod ab æterno existeret,

De Scientia Dei, ejusq; Intellectu. 41

steret, posset esse futurum, nego maj: defacto concedo maj: & concessa min: nego consequentiam.

Obvicies 2. contra eandem. Si Deus haberet decretum æternum de absolutè futuris, tolleretur libertas, sed hoc non est dicendum: ergo non habet tale decretum, prob: maj: decretum illud antecederet exercitium libertatis, & eo posito necessariò sequi deberet effectus: ergo eo posito tolleretur libertas. R. negando maj: & distingu: ejus probationis antec: antecederet exercitium voluntatis, quoad esse actuale ipsius exercitij, concedo antec: quoad esse futurum ejusdem exercitij, seu consensus, nego antec: & consequ: Itaq; decretum Dei ab æterno est, dependens à futuritione effectus, nam cum sit decretum concurrenti cum voluntate ad effectum producendum, necessariò concomitantem habet concursum voluntatis, vel actualem, vel futurum; & sic, sicut si decretum illud non existeret actu, nisi quando in tempore est consensus actualis voluntatis, nullam haberet præcessionem ad consensum voluntatis, sed potiùs concomitantiam haberet cum illo: eodem modo licet ab æterno sit, ob immutabilitatem Dei necessariò, non habet præcessionem ad consensum futurum voluntatis, quoad esse futurum ejus, & sic nil officit libertati.

ASSERTIO VI. Unicus & simplicissimus actus scientiæ Dei, secundum diversas terminationes divisibilis, adæquatè partitur in scientiam simplicis intelligentiæ, seu naturalem, & visionis, seu liberam.

Probatur. Nil à Deo potest cognosci, nisi quod

quòd simpliciter & necessariò existit, vel in statu puræ possibilitatis manet, vel denique quod habet esse futurum dependenter à suo decreto; sed priora duo cognoscuntur per scientiam simplicis intelligentiæ, seu necessariam; & posterius per scientiam liberam, seu visionis: ergo adæquata est divisio illa scientiæ, Dei, in simplicis intelligentiæ & visionis.

Authores scientiæ mediæ, circa illam inter se hactenus non convenerunt, ita ut unam aliquam illius nobis assignarent definitionem. *Pater Molina ipse Inventor*, docuit in Deo ante omne decretum absolutum voluntatis, dari scientiam, quâ scivit, quidquid creatura libera quantum est ex parte sua, sit factura, si hæ vel illæ circumstantiæ ponantur, habeatq; omnia ad agendum requisita, ac paratum Dei concursum; & hanc cognitionem mediâ scientiam, inter naturalem, & liberam, docuit esse. Ex illius sectatoribus, aliqui apud nostrum Pontium, explicant hanc scientiam; dicuntq; per eam intelligi scientiam, quâ Deus cognosceret, quid futurum esset, positâ conditione non necessariò connexa cum effectu, ex eo, quòd habeat defectum, vel haberet positâ eâ conditione, decretum concurrenti cum voluntate, concursu quodam indifferenti, & non determinato ad unam partem contradictionis, & in hoc sensu Molinam fuisse locutum dicunt. *Pater Arriaga* (vir aliàs doctissimus, mihiq; varijs titulis charus) post prolixam de scientia mediâ disputationem, solum probat dari scientiam de conditionatè futuris in Deo, quam Theologorum nullus unquam negavit, aut salvâ fide, nega-

Judicium
de autho-
ribus sci-
entia me-
diæ.

re potuit. Ut ego meam aperiam mentem, fit

ASSERTIO VII. Scientia media, *Scientia media Ne-*
Moliniana, vel non datur, vel non consti- *tristarum*
tuit tertium membrum condistinctum, à *reijcitur.*
Scientia naturali, & libera; & consequen-
ter nil facit ad conciliandam libertatem,
creatam cum infallibilitate præscientiæ, &
prædestinationis divinæ. Et ut probem Con-
clusionem:

Suppono 1. Hanc scientiam mediam non
facere, sed præsupponere suum objectum se-
cundarium, & terminativum, nempe ipsam,
propositionem contingentem conditionatè
futuram; sicut scientia absoluta præsuppo-
nit futurum contingens, absolutè futurum.

Suppono 2. Nil posse intelligi conditionatè
futurum, nisi ex præsuppositione alicujus
causæ proximæ sub conditione dantis, vel da-
turæ illi futuritionem, adeoq; nil contingens
esse determinatè futurum, nisi dependenter
à causa dante ei sub conditione futuritionem
contingenter, v. g. conversio libera Petri, jã
ab æterno est determinatè futura, quia vo-
luntas Petri positã tali vel tali conditione, est
se determinatura ad conversionem. His sup-
positis

Probatur Conclusio contra Molinam. Per te *Reijcitur*
Deus videt conversionem Petri hic, & nunc *Molina.*
sub conditione futuram, antequam vel vi-
disset, vel decrevisset eam absolutè futuram;
ergo vel vidit illam pro illo priori, futuram
ex sola determinatione voluntatis Petri, in-
dependentem ab omni concursu supernatura-
li Dei, absolute vel conditionatè sibi præpa-
rato,

rato, vel vidit illam ex suppositione quidem, non solum suæ liberæ determinationis, sed etiã ex præsuppositione gratiæ, auxiliij efficaci, & aliarum circumstantiarum ad ejusmodi conversionem conducentium, & determinantium? Primum non nisi Pelagianus dicet; & secundum non favet adversarijs: ergo. Probatur min: interrogando ipsos an videat conversionem Petri Deus sic futuram, ex suppositione omnium illorum jam prædictorũ, antecedenter ad omne decretum suum, sive absolutum, sive conditionatum, quo concurreret cum voluntate Petri, in illis circumstantijs, nec ne? si primum; ergo scientia illa est fictitia, & impossibilis; si secundum, erit pro nobis: probatur prima consequentia, sicut impossibile est, aliquid contingens esse absolutè futurum, nisi dependenter à Decreto Dei absoluto, quod est prima radix omnis contingentiæ; ita impossibile est, aliquid contingens esse conditionatè futurum, sine dependentia à Decreto DEI absolutè vel conditionatè ponendo; ergo non potest Deus videre conversionem Petri antè futuritionem absolutam vel conditionatam sui decreti, & consequenter scientia talis in ipso est impossibilis.

Respondent Adversarij: Scientiam conditionatam præsupponere Dei Decretum conditionatum, in hunc modum ab ipsis explicatum: Video (inquit intellectus divinus) ab aeterno, si Petrus tali, vel tali tempore vocetur, & divinis gratiæ auxilijs adjuvetur, divinumq; præterea habeat ad hoc concursum, converteretur.

Contra hanc explicationem duo infero; primum, scientiam mediam neutrificam, non differre à scientia simplicis intelligentiæ; secundum, scientiam mediam sic explicatam, nil facere ad conciliandum infallibilitatem. Decretorum Dei, cum libertate & contingentiâ causarum secundarum in agendo.

Primum sic probo, positis omnibus illis jam dictis conditionibus, adhuc conversio Petri manet in statu puræ possibilitatis, ergo conversio Petri conditionata, continetur sub objecto scientiæ simplicis intelligentiæ. Prob: antec: positis illis conditionibus, conversio Petri retinet totam, ac plenam indifferentiâ ad esse, vel non esse, æq; bene, ac si non ponerentur istiusmodi conditiones: ergo manet adhuc in statu puræ possibilitatis: antec: prob: hæc conditionalis: *Si Petrus tali tempore non vocetur, nec ego voluero ad conversionem ejus concurrere, certò non convertetur.* Est tam vera, quàm illa jam posita, & tam bene hanc vidit intellectus divinus ab æterno, ac illam priorem, & tamen hæc manet in esse puro possibili; ergo & illa.

Probatur etiam 2. & simul ultima pars Conclusionis. Admissa gratis illa scientia, ejusq; objecto sic conditionatè futuro, adhuc non intelligitur conversio Petri re ipsâ absolute futura; at tota difficultas Theologorum in hac materia est, in reconcilianda libertate, ad hic & nunc in tēpore determinatè, & absolute, cooperandū cum absoluto Dei decreto, & scientia de conversione Petri absolute futura, quam difficultatem nullo modo tollit scientia illa conditionata antecedens absolutum.

Dei

Dei decretum ; ergo scientia illa nihil facit ad reconciliandam libertatem creatam , cum infallibilitate præscientiæ & prædestinatiõnis diviniæ.

Obijcies. Deus ab æterno, non aliter determinavit vocare Petrum , quàm prout in tempore eum vocat ; sed in tempore non vocat eum , nisi secundùm quod ante vocationem prævidit congruere, ut Petrus vocantẽ sequatur , sed hoc non prævidit per scientiam mediam. ergo prob: min: quia aliàs, cæco & improvido modo ageret Deus. R: concedendo maj: & distingu: min: quod ante vocationem actualem in tempore , ab æterno prævidit , in suo absoluto decreto , involvente concomitanter determinationem liberi arbitrij , concedo min: secundùm quod ante vocationem actualem prævidit ab æterno sic congruere , antecedenter ad Decretum Dei de concurrento cum Petro ad liberẽ operandũ , nego min: & consequentiam ; sicut & quod cæco vel improvido modo sic agendo , Deus sua Decreta poneret : quia ut prudenter ea ponat , sufficit quod per scientiam simplicis Intelligentiæ , antecedenter ad omne decretum suum absolutum , præviderit omnes causarum proportionem respectu suorum effectuum , adeoq; congruitatem omnium auxiliorum gratiæ , temporum opportunitates , hominum dispositiones , quidq; possit , vel non possit liberum arbitrium , cum , vel sine gratia : & hoc solum volunt SS. PP. quos pro se Adversarij citant.

*Idea divina
descriptio.*

ASSERTIO VII. Idea divina, est exemplar æternum, & incommutabile, in mente

te

te divina, secundum quod quælibet res à Deo formabilis est, antequam formetur. Non consistunt Idæ Divinæ in conceptibus intellectualibus, quibus Deus clarè & distinctè res faciendas concipit. 1. *Pars est* Aug: l. 83. QQ. q. 46. 2. *Pars* manet probata ex dictis in physica, ubi ostendi, quòd Idea sit illud, quod agens respicit dum operatur; sed Deus non respicit suum conceptum formalem dum operatur, sed potiùs objectivum. Ergo Idea in conceptu objectivo consistit.

ASSERTIO VIII. Essentia Divina, *Prima & principalis Idea intellectus divini.* quæ objectivè intellectui divino perfectissimè omne factibile repræsentat, modumq; id faciendi, prima est & principalis Idea intellectus Divini: secundariæ verò Idæ sunt ipsæmet res idealiter faciendæ. Nec personarum divinarum, nec negationum, aut entium rationis idæ in Deo admittimus.

Probatur 1. pars ex August: loco jam citato his verbis: *Idearum visione animæ sunt beatæ;* sed animæ beantur visione essentiæ divinæ: ergo essentia divina prima est & principalis Idea respectu intellectus divini.

Probatur 2. Pars. Deus cognoscit res faciendas, ut in essentia repræsentatas; ergo ut sic cognitæ idæ secundariæ dici possunt. Et in hoc sensu verum est, quòd in mente Divina sunt multiplices Idæ.

Probatur 3. pars. Non cognovit Deus personas divinas, antequam illas produxit; ergo illarum idæ in mente divina non sunt.

Probatur ultima pars. Neq; negationes, nec entia rationis ullam positivam, aut veram habent entitatem; ergo nec Idæ in mente divina.

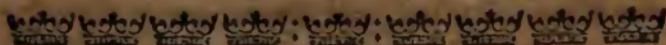
*Virtutes
intellectu-
ales ad-
mittuntur
in Deo.*

ASSERTO IX. Reperiuntur in DEO virtutes intellectuales seclusis imperfectionibus, non tamen distinctæ ab intellectu divino. *Probatur 1. pars.* Actus correspondentes virtutibus in Deo reperiuntur, ut actus prudentiæ, cognitionis, & artis, &c. Ergo & ipsæ virtutes,

Probatur 2. pars. Ipse intellectus divinus est sufficiens principium cum objecto, ad elicendam quamcunque perfectissimam cognitionem: ergo ut eliciat quamcunq; talem, non requiritur aliquod aliud principium determinans illum ad actus virtutum intellectualium.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ QUARTÆ.

*An condemnare scientiam mediam, rei
scholasticæ sit nocivum?*

COLUMNNA V.

*De Voluntate Divina, & Omni-
potentia.*

*Libertas
Voluntatis
divinæ.*

ASSERTIO I. In DEO est voluntas, quâ se ipsum necessariò vult & amat, & creaturas omnes liberè, libertate contradictionis produxit.

Probatur 1. pars. tum ex script: Rom 9. *Voluntati ejus quis resistet.* Psal: 113. *Omnia quæ-*

quæcumq; voluit, fecit. tum etiam ratione, quia habere voluntatem, est perfectio sine imperfectione; ergo Deo convenit.

2. *Pars* non eget probatione; nam frustra Deus esset voluntate præditus, nisi se ipsum, amaret, objectum nimirum infinitè amabile, ergo necessariò se amat. *Confirm:* Est imperfectionis in potentia potente amare, non amare necessariò quod est infinitè amabile; sed Deus est sic amabilis: ergo necessariò à divina voluntate amatur.

Pro intelligentia ultimæ partis, adverte, illud dici liberū libertate essentiali, seu *quoad substantiam*, quod solūm requirit principium agens ex electione, seu præviâ cognitione finis; & hæc libertas directè opponitur naturali operationi. Liberum, seu libertas *quoad modum*, quæ & *accidentalis* dicitur, est illa, secundum quam voluntas indifferens est ad utrumq; extremum contradictionis & contrarietatis, ut ad velle, & non velle, nunc

Probatur ultima pars, tum ex script: ad Ephesi: 1. *Omnia operatus est secundum consiliū voluntatis suæ.* tum etiam ratione, si causa prima ad extra necessariò ageret, causa secunda liberè nihil produceret, ut probabimus inferiùs Assert: 4. hujus Colum: sed fide, & experientiâ constat hoc non esse verum; ergo causa prima liberè agit.

Obijciat. Si divina voluntas esset libera, libertate contradictionis, & exercitij, posset habere, vel non habere actū; sed hoc non potest sine sui mutabilitate: ergo non est libera. R. disting: maj: posset habere vel non habere actum terminative, concedo maj: subjecti-

vè, seu quoad entitatem absolutam actûs, nego maj: & distincta similiter min: nego consequentiam.

Divisio divina voluntatis.

ASSERTIO II. Divisio divinæ voluntatis in liberam, & necessariam, signi & beneplaciti, efficacem, & inefficacem, sive antecedentem, & consequentem, adæquata est, & bona.

Signa voluntatis divine.

Probatur Conclusio ipsam per partes explicando. Voluntas signi (de libera & necessaria jam diximus) est illa, quæ exteriori aliquo signo nobis patet; nempe *præcepto, prohibitione, consilio, permissione, & operatione*; quæ signa diverso modo indicant nobis voluntatē in Deo. *Voluntas beneplaciti* est volitio interior quam habet Deus, ratione cujus complacet sibi in quavis re creata. *Voluntas inefficax*, seu antecedens est volitio, seu complacentia quam habet DEUS de aliquo bono, in ordine ad quod applicat medium, ad quod non sequitur effectus, & talem volitionem habuit de salute IUDÆ. *Voluntas efficax* seu consequens est illa, quæ ita vult aliquem effectum, ut eâ volitione positâ, infallibiliter ponatur effectus; & hac volitione vult salutem omnium prædestinatorum.

Verborum D. Pauli 1. Tim: 4. explicatio

ASSERTIO III Verba illa D. Pauli 1. Tim: 4. *Deus vult omnes homines salvos fieri, & ad cognitionem veritatis venire, in uno sensu intelligi possunt esse prolata, de volitione efficaci seu consequenti, & in alio de volitione antecedenti, seu inefficaci.*

Probatur 1. pars, authorit: D. Aug: de corrept: & gratia cap: 14. qui verba illa sic intelligit, cum distributione tamen accommodata,
& et-

& etiam pro generibus singulorum, ut Fautores Immaculatæ Conceptionis, intelligunt aliud illud Pauli, *omnes in Adam peccaverunt.*

Probatur 2. pars. Certum est, quod pluri- mi homines damnentur, ergo Deus non ha- bet voluntatem consequentem, seu efficacem salvandi illos.

ASSERTIO IV. Si Deus ad extra a-*Modus a-*geret ex necessitate naturæ, nec liberè nec *gendi Dei* necessariò causa secunda aliquid ageret. *ad extra.*

Probatur. Causa necessariò agens, agit se- cundum ultimum suæ potentia, seu operatur quantum potest; sed causa prima, etiam de- facto, potest se solo in genere causæ efficien- tis, producere quidquid cum causa secunda potest efficere; ergo si ageret ex necessitate naturæ, deberet se solo totum effectum causæ secundæ producere. Defacto autem non sic agit, sed liberè, concomitanter ad concur- sum causæ secundæ.

ASSERTIO V. Voluntas divina non *Quomodo* est subjectivè mutabilis à volitione, ad voli- *divina vo-*tionem ejusdem rei, seu objecti. Omnis Dei *lütas mu-*volitio efficax, consequitur suum effectum; *tabilis est.* imò nullam habet voluntatem liberam, quæ quantum ad aliquem effectû, non impletur.

Prima pars probatur, tum ex dictis de im- mutabilitate Dei, tum etiam quia sine ratio- ne diceretur quòd esset sic mutabilis; ergo non est.

Probatur 2. pars. Isaïæ 36. *Voluntas mea fiet.* Esther 13. *Non est qui possit resistere voluntati suæ.* *Probatur etiam ratione.* Non esset Deus omnipotens, si impediri posset in ijs produ- cendis, quæ efficaciter vellet: ergo non po- test sic impediri. E 2 test

Efficacitas *Probatur 3. pars*, tum quia talis voluntas
divine vo- esset otiosa & inutilis: tum etiam, quia nec
luntatis. ratione, aut authoritate probari potest, quòd
 in Deo detur talis voluntas. Ergo non datur.

Obijcies contra 1. partē script: Genes: 6. *Pœ-*
nitet me fecisse hominem. 1. Regum 15. *Pœnitet*
me quòd constituerim Saul Regem; sed hujus-
 modi pœnitentia nequit fieri absq; volunta-
 te, contraria voluntati priori, quam habuit:
 ergo subjectivè mutabilis est de volitione ad
 nolitionem. R. negando min: quia loca illa
 non significant pœnitentiam, quæ adferre so-
 let displicentiam aliquam molestam, sed po-
 tiùs volitionem castigandi, puniendi, ac de-
 struendi: talis autem volitio non est opposi-
 ta ullo modo priori voluntati, quam habuit
 Deus de creando homine, ac constituendo
 Saul in Regem.

Obijcies contra 3. partem, illud Ezech: 13.
Nolo mortem peccatoris: ergo habet aliquam
 voluntatem, quæ nullum habet effectum. R.
 negando consequ: quia plurima media dat
 Deus peccatoribus, ad salutem maximè con-
 ducentia, si illis uti vellent.

Habitus
virtutum
negatur
Deo.

ASSERTIO VI. Exercitium virtutū
 moralium Deo non repugnat; defacto ta-
 men in ipso non admittimus habitus virtutū
 moralium.

Probatur 1. pars, quia in hoc nulla est re-
 pugnantia, ergo Deo denegari non debet.

Probatur 2. Pars. Esset imperfectio in vo-
 luntate infinita Dei, non posse faciliter ex se
 tendere, in quodcunq; objectum sibi ab in-
 tellectu propositum, sine ullo habitu super-
 addito: ergo sic tendit.

ASSERTIO VII. Providentia DEI *Providen-*
communis prædestinationi, reprobationi, ac *tie descri-*
directioni creaturarum; est dispositio æterna *ptio.*
quam habet DEVS de rebus omnibus, ad fines
determinatos, ab ipsomet prævisos, dirigen-
dos, secundum illum ipsum modum, quo in-
tempore consequuntur illos fines. Est in ter-
minis Pontij hîc, & prob: quia convenit o-
mni, & soli: ergo est bona.

ASSERTIO VIII. Providentia hæc *In quo cõ-*
divina formaliter loquendo consistit in solo *sistit.*
voluntatis actu. *Prob:* Providentia est effi-
cax ordinatio rerum in suos fines; sed hoc
esset falsum, si non in voluntatis, sed in solo
actu intellectûs consisteret; ergo non confi-
sit. *Prob: min:* tum quia sola voluntatis ordi-
natio in Deo efficax esse potest, juxta illud
script: *omnia Deus operatur juxta consilium vo-*
luntatis sue; ergo sola voluntatis ordinatio
est providentia in DEO: tum etiam, quia si
solum manerent in Deo omnes actus intelle-
ctûs, quibus noscit fines, & media proportio-
nata ad illos, nullius rei diceretur habere
providentiam, ergo non in actibus intelle-
ctûs, sed potiùs in actu voluntatis consistit
Providentia.

Objicies. Prædestinatio est actus intelle-
ctûs, ex Apost: Rom: 8. *Quos, inquit, præsci-*
vit, hos & prædestinavit; ergo & providentia.

Confirm: Aug: de bono perse: cap: 18. dicit,
quod *prædestinatio est præscientia*, sed præsci-
entia est actus intellectûs: ergo & Prædesti-
natio. R. negando antec: nam Apost: loco
citato, tantum intendit recensere seriem o-
mnium actuum, qui tam ex parte intellectûs,

quàm ex parte voluntatis, ad prædestinationem concurrunt, ut sunt: *prædestinare, præscire, vocare, justificare, & glorificare*. Quod verò prius ponat ly *præscibit*, quàm ly *prædestinabit*, ordo quidem præposterus est, nam prius prædestinavit, quàm præcivit scientiæ, visionis, sed non perperam positus, quia si prius poneret ly *prædestinabit*, deberet bis postea ponere ly *præscibit*; ad quod evitandū posuit primò ly *præscibit*.

Ad Confirm. R. 1. negando min: ex mente Aug: qui frequenter pro synonymis *præscibit & prædestinabit* sumit. R. 2. distingu: min: est præscientia formaliter nego min: præsuppositivè concedo min: & nego consequentiã. August: enim tantum vult, quòd Deus nullū poterat prædestinare, quem non præciverat ab æterno posse convenienter perducì ad finē ipsi propositum, per media defactò ordinata, antequàm prædestinaverat ipsum, quod verum est.

Prædestinationis definitio.

ASSERTIO IX. Prædestinatio bene describitur, quòd sit actus divinæ voluntatis præordinantis efficaciter ab æterno, creaturā rationalem ad salutem æternam, & media efficaciter conducentia ad illam. Consistit formaliter in actu divinæ voluntatis.

Probat 2. *Pars*. de qua est difficultas, tum ex dictis de providentia, tum quia prædestinatio in illo formaliter consistit actu, vi cuius prædestinati salvantur. sed vi actus voluntatis electi salvantur: ergo in actu voluntatis consistit.

Prædestinandi modus.

ASSERTIO X. Ordine intentionis, prædestinavit misericors Deus electos omnes ad

ad gloriam, ante prævisa, vel absolute, vel conditionate eorum merita. Hæc est Doct: 1. d. 45. q. unica. n. 11.

*Probat*ur 1. ex script: plerisq; in locis ei favente, & speciatim Matth: 24. Sapient: 4. & Joannis 10. ubi scriptura agit de speciali cura Dei erga prædestinatos. Favet etiam aperte, Paulus ad Rom: 9. ubi adducto exemplo de Jacob, & Esau, nostram Conclusionem aperte docet, teste Augustino, in Enchiridio, cap: 98. & lib: 2. ad Bonifac: cap. 7. his verbis: *Cum nondum nati fuissent (id est, Jacob & Esau) aut aliquid boni egissent, aut mali, ut secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante. Dicitur est ei (id est Rebeccæ) Jacob dilexi, Esau autem odio habui.*

Prob: Conclusio ratione Doctoris. Omne agens à proposito (id est, ex prævia cognitione finis) prius vult finem, quam media ordinata ad eundem finem, sed in prædestinatione electorum Deus est agens à proposito, & gloria est finis electorum, & merita sunt media ad illam: ergo prius vult Deus gloriam in intentione, quam merita; & consequenter electio ad gloriam, non est ex prævisione meritorum intentione.

Confirm: tum ex communi illo axiomate, quod prius est in intentione, posterius est in executione; & è contra: sed in executione, gloria est posterior meritis: ergo in intentione est prior illis; tum etiam, quia pro eodem signo prædestinavit Deus (excipe Christum) omnes quos efficaciter elegit ad gloriam, sed fide certum est, defacto aliquos esse prædestinatos ad gloriam independenter à meritis,

puta parvulos, qui statim post baptismum moriuntur. Ergo & omnes.

Acceptor Personarū Deus non est. *Objc:* Si conclusio esset vera, Deus esset acceptor personarum: ergo non est vera. *R.* negando antec: quia vitium acceptionis personarum, in operibus puræ misericordiæ, inter quæ numerari debet prædestinatio, locum non habet.

Objcies 2. Non haberet Deus verum, & sincerum affectum salvandi Iudam, v. g. si illum non elegisset efficaciter ad gloriam cum Petro, aut si independenter à meritis utriusque, & demeritis prævisis, solum Petrum elegisset, ergo in intentione illum sic non elegit. *R.* 1. quòd in contraria sententia, idem modus invenitur; nam quæro, quomodo Deus sincerè dici possit velle salvare Iudam, cum eum non elegit ad auxilia efficacia, & ad finalem perseverantiam, ad quam ex mera sua misericordia elegit Petrum. *R.* 2. distinguendo antec: sincerum affectum efficacem, concedo antec: affectum inefficacem nego antec: & consequentiam.

Objc: 3. Decretum dandi gloriam, etiam in intentione, respicit gloriam dandam per modum coronæ, ac præmij: sed ratio coronæ & præmij dicit necessariò respectum ad meritum: ergo non potest Deus efficaciter velle dare gloriam, nisi prævisis priùs meritis. *R.* transeundo maj: & distingu: min: ratio coronæ, & præmij dicit respectum ad meritum formaliter, vel virtualiter, concedo min: formaliter semper & in omni signo, nego min: & consequ:

Objcies 4. Si Conclusio esset vera, electus ad

ad gloriam quantumvis flagitiosè per totam vitam viveret, & nil boni ageret, salvaretur; & è contra, reprobus non obstante quòd semper bene operaretur, damnaretur, sed utrùq; est absurdum. Ergo, &c.

Hoc imperitorum commune argumentum, specialem in nostra sententia non habet difficultatem, quam in contraria non habet; nam certum est in illa etiam sententia, quod quidquid prævidit Deus absolute futurum in tempore, infallibiliter fiet: ergo si prævidit me dependenter à bonis meis operibus, (ut volunt adversarij) finaliter salvandum, infallibiliter salvabor. Unde ad object: g. disting: maj: salvaretur in intentione concedo maj: in executione nego maj: & distincta similiter min: nego consequentiam. Itaq; decretum in intentione de gloria danda, respicit subsequens decretum de conferenda illa in executione, dependenter tantum à meritis ipsius prædestinati.

A S S E R T I O X I. Quavis in sensu composito nec prædestinatus possit damnari, nec reprobus salvari, absolute tamen, & in sensu diviso, contrarium fieri potest.

Probatur 1. pars. Quamvis paries albus simpliciter loquendo possit esse sine albedine, tamen in sensu composito albedinis de nulla potentia potest esse non albus: ergo nec prædestinatus, à paritate, in sensu composito prædestinationis, potest non esse talis.

Probatur 2. pars. Prædestinatus liberè elicit media necessariò ad suam prædestinationem: ergo simpliciter & absolute potest damnari.

*Effectus
prædesti-
nationis.*

ASSERTIO XII. Donum finalis perseverantia, & quidquid conducit ad illam, ac præsupponit merita, & ipsa collatio gratia, quibus accedit permissio peccati ex intentione efficaci pœnitentia, effectus sunt prædestinationis.

Prob: Conclusio generaliter; quidquid procedit ex motivo ac proposito salvandi finaliter electos, inter effectus prædestinationis numerari debet; atqui omnia jam numerata, *cooperantur in bonum his, qui secundum propositum sunt vocati*: ergo sunt effectus prædestinationis.

Obijc: Gratia interrupta per peccatum, quæ talis, quæ est bonum animæ, non potest esse à Deo volita; ergo non est effectus prædestinationis. *ꝛ. negando consequ: nam ut sit effectus prædestinationis, sufficit quod sit secundum se, ut abstrahit ab interruptione illa, positivè à Deo volita, & permissivè volita, ut interrumpatur.*

Reprobationis causa.

ASSERTIO XIII. Neminem Deus positivè reprobatur, nisi peccato ejus finali absolutè præviso. *Prob: tum ex script: Osee 13. Perditio tua ex te Israel, tum ex Aug: de bono persever: c. 8. Qui liberatur, inquit, gratiam diligat, qui non liberatur, debitum agnoscat.* Tum etiam ratione; esset contra summam bonitatem divinam positivè velle pœnâ æternâ aliquem punire sine ulla culpa. ergo hoc non facit.

ASSERTIO XIV. Causa reprobationis positivæ, ex parte reprobi, non est peccatum originale præcise, nec personale præcise, sed alterutrum indifferenter, quatenus

(præ-

prævisum futurum, & non dimittendum.
Probatur 1. pars. Multi damnantur propter
solum originale, & multi post baptismum
propter solum actuale: ergo neutrum præ-
cisè est causa reprobationis.

Probatur 2. pars. Quodcumq; peccatum
ex illis sufficit, & multo magis utrumq; si-
mul. ergo.

ASSERTIO X.V. Omnipotentia Dei, *Omnipo-*
fide & ratione naturali probari potest. Non *tentia Dei.*
distinguitur, nec quidem formaliter, à volun-
tate divina.

Probatur 1. pars. tum ex script: Genes: 17.
Ego Deus omnipotens. Sapient: 18. *Omnipotens*
sermo tuus. tum etiam ratione, quia posse o-
mnia factibilia (secluso peccato pro formali)
facere, est perfectio sine imperfectione: ergo
est tribuenda Deo.

Probatur 2. pars. tum ex scriptura tribu-
enti voluntati omnia opera omnipotentia.
ad Ephesios 5. *Operatur omnia secundum con-*
silium voluntatis suae. tum ex S. Leone serm: 2.
de Nativ: *Deus*, inquit, *cujus natura bonitas,*
cujus voluntas potentia est; tum etiam ratio-
ne: non sunt multiplicandæ entitates sine
necessitate; sed nulla est necessitas dicendi
omnipotentiam, aut potentiam Dei esse per-
fectionem distinctam à voluntate ipsius; er-
go hoc non debet dici.

EPISTYLIUM PROBLEMATI CUM COLUMNÆ QVINTÆ.

An numerus electorum excedat nume-
rum reproborum.

COLVMNA VI.

DE SS. TRINITATIS

Mysterio.

*Trinitatis
descriptio.*

ASSERTIO I. Datur Sanctissima Trinitas in divinis, consistens in tribus personis realiter inter se distinctis, & ejusdem numero divinæ naturæ. Est de fide quoad omnes partes.

Probatur 1. pars. Datur Pater, Filius, & Spiritus Sanctus, sed quilibet ex his est Deus, ut habetur Matth: ultimo, & in varijs alijs Scripturæ locis: ergo datur Trinitas. Quod verò realiter inter se distinguantur, probatur: in scriptura dicitur aliquid competere illis, quod reverà non possit illis convenire, nisi essent inter se realiter distinctæ; ergo debent esse sic distinctæ. Prob: antec: psal: 2. dicitur, quòd *Pater genuit filium*; & alibi dicitur, quòd *Spiritus Sanctus à Patre procedit*; sed eadē res non potest se ipsam generare, nec à se ipso procedere; ergo aliquid cōpetit personis, quod revera illis convenire nō posset, nisi essent inter se realiter distinctæ.

Obijc: Que sunt eadem uni tertio, sunt eadē inter se; sed Pater & Filius sunt eadem uni tertio: ergo & inter se. R. dist: maj: Sunt eadem inter se, eodem modo quo uni tertio, concedo maj: majori unitate, nego maj: & concessa min: nego consequ: Pater enim & Filius inter se sunt essentialiter tantum idem, sic

sicut etiã sunt in uno tertio, non verò suppositaliter, quia inter se non sunt sic idem.

ASSERTIO II. Existentia hujus mysterij, seclusã fide, nullã ratione naturali evidenti probari potest. *Demonstrari non potest.* *Probatur:* tum ex communi consensu SS. PP. ac Doctorum omnium, si Lullum nostrum excipias; Tum, etiam, quia nullum est medium lumine naturali notum, à priori, aut à posteriori, quo hæc veritas evidenter ostendi potest, ergo ratione evidenti probari non potest. *Prob:* antec: Pater æternus nullam sui causam habet, & idem dic de Filio, & Spiritu sancto, loquendo de causa rigorosa, ergo à priori, seu per causam, mysterium hoc demonstrari non potest. Non etiam à posteriori per effectum, quia omnes effectus creati procedunt à Deo ut unus est, & non trinus, juxta illud vulgare; *opera Trinitatis ad extra sunt indivisibilia;* ergo nec à priori, aut à posteriori demonstrari potest.

ASSERTIO III. Intellectus creatus, *Conveniẽtia ejus ostenditur.* fide formatus, potest invenire rationes, quibus convenientiam hujus mysterij efficaciter ostendat. *Prob:* Quod de sua ratione formali est sufficiens principium productivũ, illud in quocunq; est sine imperfectione, est principium productivum, sed intellectus habens objectum intelligibile actu sibi præsens, est ex ratione sua formali principium productivum Verbi: ergo ubicunq; est intellectus sic dispositus, erit productivus Verbi. Subsumo, sed in Deo est intellectus, qui & memoria fœcunda dicitur, habens objectum sibi præsens, essentiam scilicet divinam: ergo verè

verè producit notitiam genitam in Deo, & sic datur persona producens per intellectum, & persona producta, seu genita. Tali modo discurratur de voluntate respectu processionis Filij, & Conclusio habebit intentum. *Confirm:* Exemplo sensibilis ignis, in quo est Trinitas quædam, nam est ibi ignis, splendor, & lumen, quorum unum sine altero esse non potest: ergo inveniri possunt rationes, & congruentiæ, quibus hujus mysterij convenientia efficaciter ostendi potest.

Obiji: Anima separata potest naturaliter videre visionem beatam, quæ est in animâ alterius, ergo & objectum illius, quod est Deus unus, & trinus. *R.* distingu: antec: quoad esse absolutum quod dicit visio illa, transeat antec: quoad omnem omnino respectum; quæ dicit; nego antec: & disting: etiam consequ: Objectum primarium, id est, essentiam divinam, transeat consequ: secundariam, quales sunt personæ; nego consequentiam.

Constitutio personarum divinarum.

ASSERTIO IV. In Deo tres tantum sunt personæ, quæ per se primò & formaliter constituuntur, & distinguuntur proprietatibus relativis.

1. Pars est de fide, & colligitur ex scriptura, quæ docet in divinis duas dari productiones, & unam personam improductam; sed hoc est probare, dari tantum tres personas: ergo dantur. probo maj: Psal: 2. *Filius meus es tu.* Joann: 5. *Ego ex Deo processi.* Item Joann: 6. *Paracletus qui à Patre procedit:* ergo Filius, & Spiritus Sanctus procedunt, & sic dantur duæ productiones.

Probat 2. ratione. Principium productivum

vum habens terminum productum intensivè, & extensivè sibi adæquatum in uno supposito, non potest in illo, nec alio supposito habere alium terminum ejusdem rationis, sed intellectus divinus in supposito Patris habet terminum utroq; modo sibi adæquatum; Filium nimirum æternum; ergo nullum alium terminum potest habere; maj: & conseq: sunt certa. Prob: min: generatio, seu productio per intellectum ad intra, in Deo (idem dic de productione per voluntatem) est de se *hæc numero*; ergo implicat aliam ejusdem rationis in Deo reperiri. Prob: antec: si non esset de se *hæc*, deberet esse de se plurificabilis in plura ejusdem rationis, & sic darentur innumerabiles Filij, cum in divinis idem sit *posse*, & *esse*: sed hoc non est dicendum; ergo, sicut unica ratio cur non sunt plures Dij est, quia Deitas est de se *hæc numero*, ut omnes dicunt; ita unica ratio cur in Deo non sit nisi unica productio per intellectum, & una per voluntatem est, quia utraq; est de se *Hæc*. & utriusq; principium *quod*, & *quo*, est de se determinatum ad unicum ejusdem rationis terminum, & per hoc patet solutio ad objectiones, quas speculativi hic opponere solent.

Probatur 2. pars. Ubiq; de divinis personis scriptura mentionem facit, eas exprimit nominibus relativis, ut patet Matth: ultimo. Joan: 5. & alibi sæpè. ergo signū est quod sentiat illas, relationibus constitui. Idem probatur ex symbolis Apostolorum, Nicæno, & S. Athanasij; nec non ex Toletano II. quod in initio Confessionis hæc habet: *Sancta Trinitas, nec recedit à numero, nec numero compre-*

prehenditur, in relationibus enim personarum cernitur numerus; idem habet Florentinum, in decreto Unionis: ergo personæ divinæ cōstituuntur proprietatibus relativis.

*Divina
personæ
per absolu-
tū non cō-
stituuntur.*

Probatur 2. ratione. Non sunt multiplicandæ entitates sine necessitate; sed nulla est necessitas in divinis admittendi absolutum formaliter constitutum personarum, ergo non debet admitti. Prob: min: nil impedit, quò minùs tres divinæ personæ formaliter constituuntur per ipsas tres relationes, quas dari fides docet. ergo sic constituuntur, & non per absolutum.

Obijc: contra primam partem. In Deo datur principium liberum agendi, nempe voluntas; ergo potest habere plures productiones per voluntatem. R. distjngu: antec: liberum libertate essentiali, quæ coincidit cum voluntario, concedo antec: libertate accidentali seu contingentia (loquendo ad intra) nego antec: & consequentiam.

Obijcies contra 2. partem. Omnis relatio præsupponit extremum, quod per ipsam refertur; sed hoc esset falsum, nisi daretur aliquod constitutum formaliter Patris, præter relationem. ergo datur. R. negando maj: præsertim quando ipsamet relatio est ratio constitutiva sui extremi, sicut in proposito est Paternitas. *Per hoc patet,* quòd Pater Paternitate, seu generatione activâ constituatur in Esse primæ personæ, quod & ulterius probatur, tum à paritate secundæ personæ, quæ Filiatione constituitur; tum etiam, quia innascibilitas vel improducibilitas, quæ soli primæ personæ convenit, ultra Paternitatē, non dicit

dicit nisi negationem producibilitatis, juxta Aug: quinto de Trinit: c. 6. *Cum, inquit, ingenitum dicitur, non quid sit, sed quid non sit ostenditur*, sed Pater non constituitur per negationem in esse personæ; ergo per solam Paternitatem constituitur.

ASSERTIO V. Præter annumeratas tres relativas proprietates constitutivas personarum, adhuc in divinis datur quarta relatio originis, nempe spiratio activa, Patri & Filio identificata realiter, & à spiratione passiva realiter distincta.

*In Divinis
quatuor
dantur Re
lationes o-
riginis.*

Probat 1. pars. Ad duas divinas processiones, quatuor relationes sunt necessariae: ergo dantur. Prob: antec: ad processionem primam, per quam progreditur Filius à Patre, requiruntur duæ relationes, Paternitatis scilicet, & Filiationis, & non plures; Item ad processionem Spiritus Sancti requiruntur tantum alia duæ relationes, spirationis nimirum activæ, & passivæ; sed ista sunt quatuor tantum: ergo quatuor tantum dantur Relationes originis. Nec ex hoc sequitur, quod in divinis detur vera quaternitas; quia talis exigit ut quodlibet ex quatuor, ab omnibus alijs, & singulis realiter distinguatur, quod in proposito nostro non habetur, nam spiratio activa non distinguitur realiter à Patre, aut Filio.

Probat jam 2. pars Conclusionis. Spiratio activa est componibilis cum Paternitate & Filiatione in iisdem suppositis: ergo realiter ipsis identificatur: quod verò distinguatur realiter à spiratione passiva, probatur, tum quia sunt directe & correlativè oppositæ sibi,

tum etiam quia compatibles non sunt in eodem supposito, seu persona; ergo realiter distinguuntur.

Obijcies contra 1. partem. Si daretur spiratio activa, deberet constituere personam Patris in esse Personæ: ergo non datur. R. negando antec: quia præsupponit personam illam jam constitutam per Paternitatem; & sic non constituit illam.

Obijcies contra 2. partem. Distinctio terminorum, arguit distinctionem relationum, sed generatio activa, & spiratio activa, habent distinctos realiter terminos, Filium, nimirum, & Spiritum Sanctum: ergo distinguuntur inter se realiter. R. distingu: maj: quando relationes distinguuntur realiter à fundamentis, concedo maj: quando non sic distinguuntur, nego maj: & concessa min: nego consequentiam.

Proprietates notiones 9. sunt.

ASSERTIO VI. In divinis novem assignari possunt proprietates notionales, & sunt sequentes, Paternitas, Filiatio, Spiratio activa, spiratio passiva, ingenitum, seu simpliciter improductum, inspirabilitas, improductibilitas, ingenerativitas, & ingenerabilitas. *Prob: Notio*, (à notificando dicitur) importat semper aliquid speciale in una persona, quod per aliam notionem non ita clarè, & distinctè innotescit, sed quælibet ex novem assignatis hoc præstat, ut patet discurrenti per illas: ergo quælibet est vera notio.

Relationes divinae.

ASSERTIO VII. Relationes divinæ in suo conceptu formalj, varias dicunt perfectiones: nullam tamen imperfectionem, aut perfectionem simpliciter simplicem.

Pro-

Probatur 1. pars. Perfectio entitativa, integralis, & convenientiæ ad naturam divinã, sunt perfectiones, & tamen certum est, quòd tales convenient relationibus divinis: ergo & perfectiones.

Pro Resolutione 2. partis. Adverte perfectionem simpliciter simplicem, ab Anselmo cap: 9. Monol: dici illam, *quæ in quolibet habente illam, melior est ipsâ, quàm non ipsâ.* Hujus descriptionis sensus est, quòd perfectio simpliciter simplex sit, quæ in quolibet supposito, præcisè ut suppositum est, melior est ipsa, quàm omne secum incomponibile in eodem. Vel ut loquitur *Pontius hic* disp: 9. est illa, quæ est compossibilis ex ratione sua formali in eodem supposito, cum omni perfectione non includente imperfectionem, & talis est perfectio scientiæ divinæ, & attributorum, quæ sunt in quolibet supposito compatiblea, cum omnibus perfectionibus excludentibus omnem imperfectionem. Jam

*Descriptio
perfectio-
nis simpli-
citer sim-
plicis.*

Probatur 2. pars. (de imperfectione non est difficultas) Perfectio simpliciter simplex est illa, quæ in quovis supposito entis, melior est quàm alia secum incompossibilis; sed Filiatio divina, v. g. non est melior in uno quoq; supposito, ut suppositum entis est, quàm Paternitas, quæ est cum illa incompatibilis; ergo Filiatio divina non est perfectio simpliciter simplex.

Confirm: Entitas perfecta perfectione simpliciter simplici, exigit ex ratione sua formali, identificare sibi omnem aliam perfectionem simpliciter simplicem, aliàs posset tali entitati deesse aliqua infinita perfectio simpliciter

simplex, sed Paternitas v. g. non identificatur sibi Filiationem, ut Fides docet, ergo neutra est perfectio simpliciter simplex.

Obijcies contra hanc partem. Soli enti infinito convenit esse incomprehensibile; sed relationes originis sunt incomprehensibiles ab intellectu creato: ergo sunt entia infinita. *R.* distinguimur: Soli enti formaliter, vel identice infinito transeat maj: formaliter tantum infinito, nego maj: & concessa minori, nego consequentiam.

Obijcies 2. Quodlibet ens est formaliter finitum, vel infinitum; ergo ratio divina, quae est ens, debet esse infinita; cum non sit finita. *R.* negando antec: nam sicut ipsa finitas v. g. formaliter considerata, non est ens, nec non ens; sed potius differentia contrahens ens, licet bene realiter; sic nec quodlibet ens est formaliter infinitum, aut finitum, unde sufficit, quod sit ens realiter finitum, vel infinitum.

*Subsistentia
absoluta
admitti
debet.*

ASSERTIO VIII. Admittenda est in Deo substantia etiam absoluta, communis tribus personis. *Probat.* Per talem substantiam intelligimus substantiam communicabilem, per se existentem independentem ab omni alio subjecto, & supposito creato, & incommunicabilem omni realiter a se distincto, sed essentia divina ut praescindit a relationibus, & subsistentiis personalibus, est talis; ergo admitti debet substantia absoluta. Patres, & Concilia, ab adversariis citata, tantum volunt, & probant in Deo esse tres tantum substantias personales, & incommunicabiles; & in Christo non esse nisi unam substantiam

tiam

tiam personalem, & incommunicabilem; quod & nos libenter fatemur, nam subsistentia absoluta, personam, quæ necessario incommunicabilis esse debet, non constituit.

ASSERTIO IX. Personæ divinæ ser- *Prioritas*
vant inter se prioritatem originis, & una- *originis in*
quæq; ex ipsis in altera est per circuminse- *ter perso-*
onem. *Probatur 1. pars.* Una ex perso- *nas.*
nis divinis procedit ab altera, ut Filius à Pa-
tre, & Spiritus Sanctus ab utroq; ergo Pa-
ter est prior origine Filio, & Filius Spiritu
Sancto

Probatur 2. pars. Circuminse- *Vna Per-*
tua quædam inexistencia unius personæ in- *sona in a-*
alia; sed certum est, quòd tres personæ di- *lia est per*
vinæ sint in se invicem mutuo, juxta illud *circumin-*
Joannis 14. *Ego in Patre, & Pater in me est.* *seffionem.*
& alterum illud Ambrosij: *In Patre totus fi-*
lius, & totus in Verbo Pater. ergo per circum-
inseffionem una persona in altera est,

Obyciens. Si Persona Filij esset in Patre, Pa-
ter denominaretur Filius; sed hoc non po-
test dici; ergo una persona non est in alia.
Prob: maj: Ideo Pater dicitur Pater, quia ha-
bet relationem Paternitatis, ergo si in ipso est
relatio Filij, poterit dici Filius. *Cur pater*
maj: & probationis antec: nam non ideo præ- *non dica-*
cisè, sed quia illa relatio est in Patre per mo- *tur filius.*
dum formæ constituentis, & denominantis
personam, quo modo relatio Filij non est in
Patre; sed potius est per modum subsistentis
in subsistente, per intimam præsentiam, sive
informatione, aut alio simili modo.

Principiū
Quo, divi-
narū per-
sonarum.

ASSERTIO X. Essentia divina forma-
liter considerata, non est principiū quo for-
male, aut quod divinarum processuum, un-
de illarum principium quo formale & adæ-
quatum est intellectus. fœcundus, & volun-
tas fœcunda.

Probatur 1. pars, tum quia principiū
quod debet realiter distingui à termino pro-
ducto; sed essentia divina non distinguitur
sic à Filio, aut spiratione passivâ: ergo non
est Principium Quod unius vel alterius: tum
etiã, si Essentia esset principium quo vel quod
processuum, non esset ratio, cur una esset
prior alterâ; aut cur una processio sit ab u-
na persona, & altera à duabus: ergo non est
Principium Quo, aut Quod.

Probatur 2. pars. Tum quia in ente purè
spirituali, non aliter processio, quàm per in-
tellectū vel voluntatē excogitari potest: ergo
intellectus & voluntas sunt principia quo, &
quod illarum processuum: tum etiam, quia
filius egreditur à memoria fœcunda, sed hæc
non est alia, quàm intellectus cum suo ob-
jecto primario, nempe Essentia; ergo Intel-
lectus fœcundus erit principium quo Filij; &
hoc quidem loquendo de Intellectu in actu
primo, quia ipse intellectus sic consideratus
est sufficiens principium quo processuum filij.
Eodem modo discurre de voluntate fœcunda,
respectu spirationis passivæ: ergo intellectus
& voluntas sunt principia Quo Filij & Spiri-
tus sancti.

Obyicies. Patres dicunt Verbum procedere
à Patre, quatenus sapiens est, hoc est, actu in-
telligens; ergo intellectio essentialis erit
prin-

principium *Quo* Filij. α . distingu: anteced: quatenus sapiens est in actu primo, id est, bene inclinatus ad intelligendum, concedo antec: quatenus sapiens est in actu secundo, nego antec: & consequ: Vel aliter sic, distinguo antec: quatenus sapiens est concomitanter ad productionem Filij, conc: antec: in sensu re-duplicativo, nego antec: & consequ:

Obyc: 2. Principium, & Principiatum distinguuntur inter se realiter; sed intellectus fecundus non distinguitur realiter à Filio: ergo non est principium Filij. α . distingu: maj: principium quod, concedo maj: principium quo, nego maj: *Et si queras*, quodnam sit principium quod generationis Filij. β . esse Paternitatem, seu generationem activam in Patre, sicut & principium *Quod* Inspirationis passivæ, est spiratio activa in Patre, & Filio, & ratio est: quia nil est in Patre, quod non comunicavit Filio, præter ipsam Paternitatē; ergo Paternitas est principium *Quod* generationis Filij.

ASSERTIO XI. Verbum divinum, *Verbū non procedit ex cognitione personarum divinarum, aut ullius creaturæ etiam possibilis.*

Probatur 1. pars. Impertinens est, cognitio Personarum ad generationem Verbi; imò implicat cognitio illarum ante generationem Verbi, ut patet ex dictis de Ideis. ergo verbū non procedit ex cognitione illarum.

Probatur 2. pars. Si nulla esset possibilis creatura, Verbū procederet eodē modo quo defacto: ergo præcognitio creaturarum, etiā possibilium, est impertinens ad productionē Verbi, consequentia est evidens. Prob: antec: seclusis per possibile vel impossibile omnibus

creaturis , adhuc intellectus fœcundus haberet omnia requisita ad productionem verbi , ut per se patet ; ergo verbum divinum non procedit ex cognitione creaturarum.

Obycies. Pater antequam producit Filium, habet omnem perfectionem simpliciter simplicem ; sed cognitio creaturarum in Deo est talis , ergo præcessit in Patre productionem verbi. *R.* distingu: maj: secundum omne absolutum quod est in ipsa , omnemq; respectum ad essentialia *ad intra* , concedo maj: secundum omnem respectum ad objecta secundaria , maximè *ad extra* , qualis est respectus ad creaturas, nego maj: & concessa min: disting: similiter consequens.

Pater non voluntate, sed volens generat. ASSERTIO XII. Pater æternus volens generat Filium , non tamen volitione tanquam principio *quo* , aut *quod*.

Probatur 1. pars , tum autho: D. Hilarij in lib: de Synodib: *Eos, qui dicunt, inquit, quod neg, consilio, neg, voluntate Pater genuerit Filium, anathematizat sancta Ecclesia* ; tum etiam quia per hoc aliud non denotatur, quàm quod Pater æternus in primo signo originis, priusquam intelligatur Filius productus, habet actum volendi essentialem, formaliter terminatum ad essentiam divinam, tanquam ad objectum primarium, & per se istius actus, sed hoc à nemine negari debet: ergo neque illud.

Probatur 2. pars. Quia ipsa memoria fœcunda est sufficiens principium quo dictionis seu generationis: ergo voluntas non est principium *quo* , aut *quod* illius.

ASSERTIO XIII. Secunda Persona Trinitatis, dicitur Verbum, Filius, imago, & figura substantiæ Patris, ejusq; processio ideo dicitur generatio, & Spiritus Sancti non sic dicitur, quia illa est naturalis, & non voluntaria; hæc verò voluntaria & libera.

Probatur 1. pars. ex Scriptura & PP. frequenter secundam personam illis nominibus appellantibus. *Probatur 2. pars,* & simul etiam prima: illa sola productio debet dici ex conceptu suo, generatio, quæ ex natura sua est à principio agente per modum naturæ; sed talis est productio per intellectum, non autem productio per voluntatem, ut de se patet: ergo productio per intellectum meritò dicitur generatio, Filius, & Verbum; & productio per voluntatem non.

Quòd autem productio Spiritus Sancti sit etiã libera probatur; est perfecte voluntaria, ergo & libera, antec: est certũ, prob: consequentia, si quid obstaret, quò minus omne voluntariũ posset dici liberum, maximè quia omne liberum deberet esse contingens; sed hoc est falsum, ut patet tum ex Aug: in Enchir: cap: 15. *Multò, inquit, liberius erit arbitrium, quòd omnino non poterit servire peccato, quàm quod poterit.* Tum etiam ex Ansel: de lib: arb: c. 1. *Liberior est, inquit, voluntas, quæ à rectitudine non peccandi declinare nequit, quàm quæ illam possit deserere:* ergo omne voluntarium potest dici liberum: tum deniq; quia naturale, & liberum sunt differentiæ dividentes adæquate agens, ut sic: ergo si voluntas divina liberè non produceret Spiritum Sanctum, naturaliter deberet illũ producere; & sic pro-

cederet non *ut datus*, sed *ut natus*, & consequenter esset Filius.

Objc: Voluntas divina in productione Spiritûs Saancti operatur cum determinatione ad unum: ergo non liberè, sed naturaliter operatur. *R.* negando consequentiam, quia, ad hoc ut dicatur agere liberè, libertate essentiali, sufficit ut agat eligibiliter, & ex perfecta cognitione finis.

*Ratio distinctiva
secunde per
sona à ter
tia.*

ASSERTIO XIV. Spiritus Sanctus procedit immediatè à Patre, & Filio; at si per impossibile à solo procederet Patre, adhuc distingueretur realiter à Filio.

Prima pars est de fide, definita in varijs Concilijs, ut patet ex varijs Scripturæ locis, Joann: 5. *Cùm venerit, inquit Filius, Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre. & cap: 16. Si abiero, mittam illum ad vos.* sed nulla persona dicitur mitti ab alia, nisi à qua procedit, ut docet August: de Trinit: c. 19. ergo cùm Spiritus Sanctus à Patre & Filio mittitur, ab utroque simul procedit.

Probat 2. pars. Per illud per quod aliquid constituitur formaliter in suo esse, distinguitur res illa à quocunq; alio simile esse non habente; sed Filius in esse personali constituitur Filiatione: ergo Filiatione distinguitur à quocunq; alio, adeoq; à Spiritu Sancto; & consequenter circumscripta per impossibile spiratione activà à Filio, adhuc distingueretur à Spiritu Sancto.

Confirm: Si per impossibile Pater non spiraret, adhuc intelligeremus Patrem Paternitate distingui à Spiritu Sancto, ergo à paritate,

rate, esto Filius non spiraret, adhuc distingueretur à Spiritu Sancto per Filiationem.

Obyc: In divinis omnia sunt unū, ubi non obviat relationis oppositio; sed si Spiritus Sanctus non procederet à Filio, inter illos non esset talis oppositio, ergo essent idem. R. concedendo maj: & distingu: min: Non esset oppositio correlativa propriè dicta, concedo min: oppositio realis & disparata, nego min: & consequentiam. Pater enim ut talis, realiter distinguitur à Spiritu Sancto, quamvis illi correlative non opponatur, ergo & Filius ab illo distingueretur, quamvis non occurreret talis oppositio.

Obyc: Major perfectio est identitas, quàm distinctio, ubi non obviat relatio producens, & producti; sed in casu nostro, non obviaret talis relatio, ergo in illo casu identitas est asserenda. R. neg: maj: quia sicut non est major perfectio, ubi obviat illa relatio, quia ibi est impossibile, & nullum impossibile potest esse perfectius; ita non erit major perfectio in casu nostro, in quo obviat aliquid, cum quo identitas illa est impossibile, nimirum incompossibilitas spirationis passivæ exeuntis à voluntate, & Filiationis seu generationis passivæ, exeuntis à memoria fœcunda.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM
COLUMNÆ SEXTÆ.

*An reprehendendus esset, qui ingeniosè
Trinitatis Mystrium demonstraret?*

COLVMNA VII.

De Angelis.

Dari Angelos fides probat. **A**SSERTIO I. Dari Angelos non ratio naturalis, sed fides evidenter probat.

Probatur 1. pars. Effectus omnes qui de facto Angelis attribuuntur, possunt attribui Deo vel animæ separatae, ergo ex illis effectibus nequit quis probare evidentem existentiam Angelorum.

Probatur 2. pars. tum ex innumeris utriusque testamenti locis, in quibus de Angelis fit mentio: tum ex cap: *Firmiter*, in quo definitur, quod *Deus ab initio temporis utramque de nihilo condidit naturam, spirituales & corporales, Angelicam & mundanam, ac denique humanam.* ergo de fide est dari Angelos.

ASSERTIO II. Angeli creati sunt à DEO, in cælo sidereo, non ab æterno, sed in primo instanti temporis, simul cum cælo & terra. *Quod sint creati, prob:* tum ex script: Job: 1. psal: 118. *Ipse mandavit, & creata sunt:* tum ex cap: *Firmiter*, jam citato.

Quo loco sunt creati

Probatur etiam 2. pars. tum quia creationi Angelorum commodior locus assignari non potest; tum etiam quia hæc dicendo facile, non solum textus ille Sacrae Scripturae Isai: 14. de Lucifero loquens: *In cælum ascendam, similis ero altissimo.* sed & alia loca, in quibus de lapsu angelorum fit mentio, explicari poterunt: ergo in cælo sidereo creati sunt.

Pro.

Probatur 3. pars. tum ex cap: *Firmiter.* tum etiam ex script: Proverb: 8. & Eccl: 24. quibus in locis dicitur, quòd sapientia incarnata fuerit ab æterno ante omnem creationem, & ante Angelos, sed hoc non esset verum, si essent creati ab æterno. Ergo non sunt.

Probatur ultima pars. tum ex cap: *Firmiter,* tum ex illo Eccl: 18. *Qui vixit in æternum, creabit omnia simul.* Job 4. *Ipse,* id est, Lucifer, *est initium viarum Dei,* id est, rerum creatarū; ergo simul cum cælo, & terra creati sunt.

ASSERTIO III Angeli sunt puri Spiritus, naturaliter indestruibiles, & physicè simplices. *Nature Angelicæ explicatio.*
1. pars probatur. tum ex cap: *Firmiter;* tum ex Scriptura, quæ frequenter Angelos spiritus vocat; tum etiam ratione, quia Angeli sunt perfectiores homine, ut patet ex illo psal: 8. *minuisti eum paulò minus ab Angelis,* sed anima rationalis est purè spiritualis: ergo & Angelus.

Probatur 2. pars. Anima rationalis est ex natura sua (id est, exigit quantum est ex se, & respiciendo potentiam ordinariam Dei) indestruibilis, ut docet *Conc: Later: sess: 8.* ergo idem dicendum est de Angelo.

Probatur 3. pars sine ratione, & necessitate, diceretur, quòd Angeli essent physicè compositi ex materia prima, & formâ substantiali: ergo non sunt sic compositi, & consequenter erunt Physicè simplices. Patres qui docuerunt Angelos esse corporeos, non errarunt, contra fidem, quia tum controversia hæc non fuit definita; qui vero post *Later: Conc:* decisionem idem docent, meritò temeritatis notâ arguuntur.

Obijcies contra primā partem. Angeli Gen: 6. acceperunt sibi uxores, *videntes*, inquit Scriptura, *filij Dei filias hominum*, &c. sed hoc non facerent nisi essent corporei; ergo sunt corporei, & non spiritus. *ꝛ.* negando maj: quia non de Angelis, sed de hominibus justis, qui ex stirpe Zeth descenderunt, loquitur ibi scriptura; vide nostrū Liranum in commentario supra illum locum.

Obijc: contra ultimam partem. Si Angeli carent compositione, essent simplices sicut est Deus: ergo non carent. *ꝛ.* distingu: antec: compositione physicā, nego antec: metaphysica transeat antec: & nego consequentiam. componuntur enim metaphysicē, ex genere, differentia, natura, & suppositalitate ab ea realiter distincta.

Angeli omnes ejusdem sunt speciei.

ASSERTIO IV. Quamvis non repugnant diversa speciei Angeli, omnes tamen defacto existentes ejusdem sunt speciei.

Probatur 1. pars. quia in hoc nulla est repugnantia, ergo non repugnant.

* *Probatur 2. pars.* Nulla est necessitas multiplicandi species Angelorum; ergo omnes sunt ejusdem speciei. Consequentia est evidens, quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate. *Probatur antec:* quia nec pulchritudo universi, nec diversitas Hierarchiarum, contrarium suadent, quia mundo majorem pulchritudinem dare non debemus, quam ratio, vel autoritas dictat; & ejusdē speciei Angeli, juxta Dei ordinationem, diversas Hierarchias, id est, Republicas sacras, constituere possunt, sicut ejusdem speciei homines, diversa habent officia, & dignitates.

ASSERTIO V. Intellectus Angelicus *Intellectus Angelicus* est ex natura sua discursivus, & ab humano *Angelicus* specie distinctus. *Probatur 1. pars.* Est ab humana perfectionis in intellectu humano discurrere, *no specie inferendo notum ex ignoto, mediante discursu; ergo intellectui Angelico posse sic discurrere, negari non debet.* *distinguitur.*

Probatur 2. pars. tum quia intellectus humanus ex natura sua exigit pro aliquo statu, nempe viæ, dependentiam à phantasmatis; Angelicus vero nunquam; ergo hic ab illo, specie distinguitur; Prob: consequentia: quotiescunq; unum connaturaliter aliquid exigit, quod ab altero non exigitur, illud debet specie distingui ab illo altero; ergo cum intellectus humanus aliquid exigit, quod ab Angelico non exigitur, distinguetur specie ab illo, tum etiam, quia Angelicus intellectus est perfectior humano, ut postea dicemus: ergo est specie diversus ab illo.

ASSERTIO VI. Angelus cognoscit, *Secreta cordiū solè Deo nota.* aliqua possibilia futura, & præterita, secreta tamen cordis alterius, ipso invito, absq; revelatione cognoscere nequit. *Probatur 1. pars.* nos homines talia cognoscimus: ergo cognitio talium objectorum angelo negari non debet.

Probatur 2. pars. tum ex Script: 3. Regū 8. Joann: 17. psal: 7. quibus in locis dicitur, quod solus Deus sit scrutator cordium; ergo. tum etiam ratione, non debetur Angelis concursus Dei necessarius ad cognoscenda secreta cordis alterius, ut docent SS. PP. qui dicunt, certò cognoscere secreta cordis, certissimum esse divinitatis indiciū, ergo non cognoscunt illa secreta.

Possit Angelus cum concursu connaturali Dei cognoscere secreta cordis.

Potestas Angeli ad sui cognitionem.

At si Deus vellet connaturaliter cum Angelo concurrere, certum mihi est, quod possit cognoscere secreta cordis, nam secretum illud, puta cogitatio actualis, est ens naturale, actu intelligibile, debite proportionatum, & applicatum intellectui angelico; ergo illud naturaliter possit cognoscere, si Deus cum illo connaturaliter vellet concurrere.

ASSERTIO VII. Potest Angelus se ipsum tam intuitivè, quàm abstractivè cognoscere, non tamen necessariò se sic cognoscit defacto.

Probatur 1. pars. Substantia Angelica est objectum intuitivè intelligibile, & proportionatum suo intellectui; ergo est intuitivè ab Angelo cognoscibile.

Probatur 2. pars. In tali abstractiva cognitione nulla est difficultas, ergo Angelo negari non debet.

Probatur 3. pars. Intellectus Angelicus est potentia subordinata voluntati ejus liberæ, taliter ut voluntate volente, ut maneat in consideratione alicujus objecti, debeat ad illud se convertere: sed hoc non esset verum, si necessariò se ipsum, aut alia omnia sibi præsentia cognoscere: ergo non cognoscit.

Objicies. Angelus se ipsum semper intuitivè videt: ergo se nunquam abstractivè cognoscere potest. *R.* concedendo antec: & disting: consequens, defacto, concedo consequentiã, de potentia absoluta, nego consequ:

ASSERTIO VIII. Potest Angelus naturaliter videre visionem beatificam alterius, & existentiam aliorum actuum, & habituum supernaturalium. *Prob:* tum quia in hoc nulla est inconvenientia: tum quia

nos ipsi experimur actus nostros supernatu- *Potestas*
 rales: ergo Angelus potest non solum ipsos *angeli in*
 actus & habitus, sed etiam rationem super- *ordine ad*
 naturalitatis in illis cognoscere: Prob: con- *alia obje-*
 sequ: potest cognoscere, quod habitus natu- *cta.*
 rales faciliunt ad operandum, & augeantur
 per actus; & similiter videre, quod habitus
 supernaturales, quos entitativè videt, nec au-
 geantur, nec faciliunt; ergo potest rationa-
 biliter inferre, quod sint infusi, & superna-
 turales.

Objc: Non potest Angelus naturaliter pro-
 ducere cognitionem supernaturalem, sed co-
 gnitio qua cognosceret visionem beatificam;
 v. g. esset supernaturalis, ergo Angelus non
 potest naturaliter illam cognoscere. Prob: min:
 haberetur dependenter à concursu principij
 supernaturalis, nempe visionis beatificæ ob-
 jectivè causantis illam cognitionem, sed co-
 gnitio dependens causaliter à principio su-
 pernaturali, est supernaturalis: ergo cog-
 nitio illa esset supernaturalis. R. concedendo
 maj: & negando min: & disting: ejus proba-
 tionem, haberetur dependenter à concursu
 principij supernaturalis, elevantis potentiam
 ad actum, quem naturaliter elicere non po-
 test, nego majorem: dependenter à concu-
 rsu principij supernaturalis, non elevantis po-
 tentiam, sed se tantum habentis per modum
 objecti, concedo majorem, & distincta simi-
 liter min: nego consequentiam.

ASSERTIO IX. Quævis angeli pos-
 sint inter se per signa aliqua supernaturalia
 loqui; defacto tamen non sic loquuntur; nec
 etiam per hoc, quod unus Angelus vellet al-

terum intelligere conceptum suum de ea re ,
de qua loquitur.

*Non lo-
quuntur ,
neq; per si-
gna, neq;
per voliti-
onem in-
telligendi
conceptū
alterius.*

Probatur 1. pars. Quia nulla potest offen-
di implicancia in hoc , quòd sic possint loqui:
ergo non est illis negandum.

Probatur 2. pars. Ut Angeli loquerentur
per signa , deberet ab ipsis institui , quòd ta-
lia signa , hæc, & illa significarent ; sed non
possent ab Angelis sic institui, nisi alio aliquo
modo possent sibi invicem significare , quòd
velint illa instituere : ergo loquela ipsorum
non bene universaliter defacto explicatur per
talia signa , prob: min: quia antequam insti-
tuissent Angeli signa illa , aut dum deliberâs-
sent de eorum institutione , quæro per quid
se mutuò intelligebant ? non per signa talia ,
aliàs daretur processus in infinitum, ergo per
aliquam aliam loquelam independentem à si-
gnis.

Probatur 3. pars. tum quia sine om-
ni fundamento dicitur , quòd voluntas u-
nius Angeli, habeat vim determinativam in-
tellectûs alterius , ad intelligendum conce-
ptum illius Angeli , cujus est ipsa volitio ;
tum maximè , quia si sic loquerentur , non
possent inter se mentiri , sed hoc est falsum ,
loquendo solùm de malis Angelis, & etiam
in statu viæ , loquendo de bonis , ergo non
est dicendum : Prob: sequela maj: secun-
dùm Pontium , cujus est illa sententia , Deus
producit speciem , & intellectionem conce-
ptûs unius Angeli in intellectu alterius , aut
saltem ipsam intellectionem ; sed Deus non
producit speciem, nec concurrat ad intellectu-
onem conceptûs, qui reverà non est , & con-
sequenter Angelus nunquam potest mentiri ,
quia

*Reijcitur
Pontius.*

quia alter Angelus nunquam intelligit conceptum illius de aliqua re, quæ revera non sit. Confirm: sine necessitate recurritur ad Deum in tali casu. Ergo non est recurrendum.

ASSERTIO X. Unus Angelus alteri *Modus Verus, quo Angeli sibi loquuntur* loquitur, per hoc, quod Angelus loquens, mediante suo intellectu, producat in intellectu audientis cognitionem sui conceptus, ut ab eo procedentis de re aliqua. *Prob:* tum auctorit: SS. PP. dicentium intellectum esse linguam Angelorum; tum quia modus ille explicandi loquelam Angelorū est facilis, nam sicut potest Angelus producere intellectiōnē sui conceptus de re aliqua, in se ipso, non vidēo, cur etiam non possit illam in intellectu alterius angeli, debite applicato, & non impedito producere, & hoc modo angeli superiores illuminant inferiores, revelando illis *Quomodo Angeli superiores illuminēt inferiores.* arcana, sibi solis à Deo antea revelata.

Obijc: Intellectus est potentia immanenter agens: ergo non habent virtutem productivam talis conceptus. & negando antec: vel illud distinguendo, immanenter agens quoad aliquos suos actus, concedo antec: quoad omnes, nego antec: & consequentiam. *Intellectus Angeli indiget speciebus.*

ASSERTIO XI. Intellectus Angelicus indiget speciebus ad res non presentes cognoscendas. *Probatur.* Intellectus Angelicus non est causa adæquata intellectiōnis, nam ad ipsam concurrat objectum, vel aliquid supplens vices ipsius, sed ad cognitiōnē rei absentis non concurrat ipsum objectum; ergo aliquid aliud supplens vices ejus concurrere

rere debet; sed illud est species: ergo Angelus indiget speciebus ad intelligendum.

Dixi *non præsentes*, quia cum species vicaria sit objecti, præsente objecto, non concurrat cum intellectu Angelico ad cognitionem, quia talis concursus esset superfluous; ergo non est admittendus.

Angeli nõ habent speciem universalem.

ASSERTIO XII. Angeli defacto non habent species universales, hoc est, speciem unam repræsentativam omnium, quavis talem non repugnare putamus.

Probatur 1. pars. Species tales non producerentur ab objectis, quia non sunt nata aliter causare sui speciem, quam ut quodvis unã singularem producat: non etiam à Deo infunderentur, quia sine fundamento id diceretur. ergo non dantur.

Probatur 2. pars. In productione talium specierum nulla est repugnantia. ergo non repugnant.

ASSERTIO XIII. Angelus habet esse in loco per ubi spirituale in ipso subjectatũ. *Prob:* à paritate corporis, quod in loco constituitur per ubi materiale: ergo & Angelus per ubi spirituale.

Locus Angelorum qualis.

ASSERTIO XIV. Angelus habet determinatum locum quoad magnitudinem, sic ut majorem occupare non possit. *Prob:* Si non haberet talem locum, esset immensus sicut Deus, sed hoc non est dicendum. ergo habet determinatum locum.

Angelus assumit sed non informat corpus.

ASSERTIO XV. Potest se ipsum Angelus localiter movere, & assumere corpus, non tamen informando ipsum.

Probatur 1. pars Lucæ 10. *Vidi Sathan descen-*

scendentem de celo : sed non descenderet, nisi se posset movere ; ergo potest. Deinde in hoc nulla est inconvenientia.

Probatur 2. pars. tum ex exemplo Dæmonum, qui defacto sic assumunt corpora, illisq; mediantibus varias exercent operationes vitales ; tum etiam, quia id non est denegandum virtuti angelicæ.

Probatur ultima pars. Si Angelus informaret corpus, faceret cum illo unum per se ; sed hoc illi repugnat, quia est ens completum : ergo non informat illud.

ASSERTIO XVI. Angeli in primo instanti creationis suæ, receperunt à DEO gratiam sanctificantem, cujus collationem, pro illo instanti mereri poterant : sed non meruerunt.

*Gratia
Angeli.*

Probatur 1. pars. Adam, ut docet Trident. Sess. 5. c. 1. conditus erat in gratia sanctificante : ergo & angelus, præsertim cum nulla sit ratio, ob quam collatio illius deberet differri.

Probatur 2. pars. Non implicabat, ut angelus elicerent aliquos actus bonos prius natura, quam infudebatur ipsis gratia sanctificans : ergo intuitu illorum actuum, potuit illis infundi talis gratia.

Probatur 3. pars, quia nec ratione, nec auctoritate constat, quod defacto meruerint illam gratiam : ergo non est dicendum, quod illam meruerint.

*In primo
instanti*

ASSERTIO XVII. Verisimilius est, quod defacto nullus Angelus peccavit in primo instanti creationis ; poterant tamen omnes, de absoluta potentia, pro illo instanti peccare.

nō peccavit, peccare potuit Angelus.

Probatur 1. pars. Omnes creati sunt pro illo instanti in gratia sanctificante: ergo pro instanti illo non peccârunt.

Probatur 2. pars. Omnia principia quæ habebant Angeli ad peccandum in secundo, vel tertio instanti, post creationem, habuerunt in primo; sed insequentibus illis instantibus poterant peccare, secundum omnes: ergo & in primo. prob:maj: nullum proximum principium habuerunt ad peccandum pro secundo, & tertio instanti, nisi voluntatem liberã; cognitionem mali, & concursum generalem Dei; sed hæc omnia habuerunt pro primo instanti: ergo pro primo instanti poterant peccare.

*Primum
Angeli pec-
catum.*

• ASSERTIO XVIII. Peccavit Angelus varijs modis; primum tamen peccatum ipsius non fuit probabiliter loquendo superbia proprie dicta, sed amor inordinatus sui.

Probatur prima pars. Diabolus inordinatè concupivit unionem hypostaticã, & beatitudinem supernaturalem; item inordinatè appetijt superioritatem super alias creaturas, & se æqualem esse cum Deo, ut Theologi fatentur communiter: sed ista sunt peccata diversa. Ergo Angelus diversimodè peccavit.

Probatur 2. pars, quamvis poterat peccato superbiæ primo peccasse, tamen verisimilius est, quod fuerit magis propensus ad inordinatum amorem sui, quam ad aliud malum; ergo prius illo amore peccavit, quàm alio.

Confirm: Amor ille optimè assignari potest pro radice superbiæ: ergo si ulla est prioritas inter superbiã & hunc amorem, potius dicendum est hanc fuisse priorem, quàm illam.

Obijcies illud Ecclesi: 10. Initium omnis peccati est superbia. Tobia: 4. In superbia initium sumpsit omnis perditio: ergo superbia, & non amor ille fuit primum Angeli peccatum.

R. loca illa intelligi de superbia radicali, amore scilicet illo inordinato sui, qui est ordinariè causa, ob quam quis incidit in superbiam formalem; & per hoc patet ad alias objectiones, quas hic multi adducunt.

ASSERTIO XIX. Peccatum Luciferi fuit alijs occasio peccandi. Ex novem Angelorū ordinibus angelorū aliqui tantum lapsi sunt, & perierunt. *Seductor Angelorū Lucifer.*

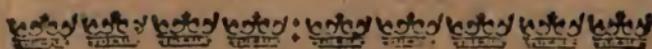
1. Pars patet ex Apoc: 12. ubi dicitur, quod cauda Draconis (id est Luciferi) traxerit secundam tertiam partem stellarum, sed hoc non esset verum, nisi Lucifer seduxisset alios: ergo seduxit. Probatur 2. pars. quia certum est ex novem Angelorum ordinibus, aliquos jam esse beatos; ergo nullus integer ordo ex ipsis cecidit.

ASSERTIO XX. Dantur Angeli custodes, & ex quolibet ordine ad custodiam, aliqui mittuntur. *Hec est cert. a de fide, quoad primam partem, ex script: psal. 90. Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te, &c. & Matth: 18. 2. etiam pars patet ex communi consensu PP. ac Doctorum, quorum autoritate potius quam evidenti ulla ratione probatur.* *Castodes hominum.*

EPISTYLIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ SEPTIMÆ.

An in sedē nobilissimi quondam Archangeli Luciferi, Seraphicus Franciscus sit sublimatus?

CO-

COLVMNA VIII.

De opere sex Dierum, statu Innocentie, ac Beatitudine supernaturali.

Proprie dictæ dies creationis.

ASSERTIO I. Labore sex dierū proprie dictorum Orbis universus creatus est. Probatur, tum ex script: Genes: 1. & Exod: 20. tum etiam, quia sine fundamento allegoricè pro cognitionibus matutinis, & vespertinis, dies illi explicantur. ergo non debent sic explicari.

Obijc: Illud Eccl: 18. *Qui sibi in æternum creabit omnia simul:* sed non esset verum, quòd omnia simul crearet, si loca illa scripturæ intelligi deberent de sex diebus proprie dictis: ergo non debent sic intelligi. *R.* *ly simul* ibi, sicut in cap: *Firmiter*, non denotare simultatem tempotis, sed potius rei, hoc est dicere, quòd Deus tam unā, quàm omnia creavit, quod non est ad rem.

Opus primæ & secundæ diei.

ASSERTIO II. Opus primæ diei sunt cœlum, terra, aqua, lux sensibilis, & materialis: secundæ verò diei, Firmamentum dividens aquas veras elementares, quas supra se tenet, ab aquis hisce inferioribus. *Hæc assertio* quoad omnes partes colligitur expressè ex genesi, præterquàm quòd expressè non dicat, lucem factam primâ die esse sensibilem, & materialem, & aquas supra firmamentum esse elementares.

Prob:

De opere 6. dierũ, statũ Innoc: & c. 89

Prob: Conclusio de luce ; tum ex communi consensu SS. PP. sic sentientium : tum etiam, quia hoc dicendo , verba scripturæ propriè accipientur , prout sonant. ergo debet sic dici :

Dices, die quartâ fecit Deus luminaria magna : ergo malè dicimus lucem factam primâ die , fuisse veram lucis qualitatem. *R.* negando consequentiam , quia lux illa fuit vera illuminatio hujus nostri Hemisphærij , facta à Sole creato etiam illa die in altero hemisphærio , & movente se ad hoc nostrum.

Dices 2. Solē & lunam fuisse creatos quartâ die, ut habetur Genes: 1. v. 19. ergo. *R.* negando antec: nam simul cum alijs corporibus cœlestibus creati sunt quoad substantiam ; & quartâ die quoad augmentum luminis majoris tantum , quod sufficit ad satisfaciendum Scripturæ loco , ab adversarijs adducto.

Probatũ etiam Conclusio de aquis, quia sine fundamento asseritur , quòd non sint veræ elementares aquæ ; sunt enim aquæ nubium , & aliarum similium impressionũ , quæ quandoq; decidunt ad partes has inferiores ; ergo sunt veræ aquæ.

ASSERTIO III. Tertia die congregavit Deus aquas in locum unum , ministerio *Opus tertia diei.* fortè Angelorum , vel per infinitam suam omnipotentiam , concavitatem magnam in visceribus faciendo ; in quam virtute divina, vel naturali propensione aquarum ad descendendum , aquæ statim confluxerunt : Hac die etiam plantas , & herbas , nec non vegetabilia alia in debita magnitudine , & multitudine sufficienti producta sunt , & consequen-

quenter Paradisus herbis, & plantis ornatus est. Hæc quoad omnes partes est communis, & patet ex Scriptura supra citata.

Opus quarta, quinta & sexta diei.

ASSERTIO IV. Quartâ die præter augmentû luminis in sole, luna & stellis productum, nil singulare invenio factum. Pisces, & aves, in varietate, & multitudine magnâ quintâ die, & simul cum Proto-Parentibus nostris, reliqua animantia sextâ die creata sunt. *Hæc etiam quoad omnes partes habetur expressè in Scriptura. Unde de Proto-parentibus nostris, hæc subsequenter obiter notanda sunt.*

Proto-parentes à solo Deo producti sunt. Evæ ex vera costa.

I. Ipsum Deum, sine ullo Angelorum ministerio illos produxisse; Adamum quidem ex limo loci illius, in quo creatus est: qui limus terra fuit rubra, seu rufa, teste Josepho. Evam verò ex vera Adami costa, quæ costa sine ulla inconvenientia potuit esse à Deo studio producta in Adamo, ad formandum ex ea corpus Evæ; & sic ex illius absentia in Adamo non fuit defectus corporalis.

Statura pulchra & proportionata protoparenti

II. Quòd statura utriusq; fuerit valde proportionata, & accommodata ad actiones tam corporis, quàm animæ exercendas, sicut ordinariè solet esse statura hominum, anno 34. ætatis eorum.

III. Utrumq; fuisse creatum cum magna pulchritudine, ac dispositione corporum.

IV. Adamum sine controversia fuisse rufum, ut docet Josephus lib: 1. Antiquitatum c. 4. *Et ratio est, quia color ille in se pulcher est, temperate complexionis indicium, & in scriptura, præ alijs coloribus sæpè laudatus; ergo Adamo à Deo creato tribuendus est. Tum denique,*
quia

quia sicut Adam cuncta animalia nominibus illis convenientibus vocavit, sic etiam credendum est Deum illum nominasse, nomine illi convenienti, sed vocavit illum Adam, quod latine, teste Josepho, significat rufum. Ergo fuit rufus.

Quod dico de Adamo, idem de Christo Domino sentio, ob has rationes. Primo Christus, qui secundus Adam est, fuit præfiguratus in proto-parente Adamo, & in Davide, qui, sine controversia, rufus erat: ergo cum nullam in Christo arguat imperfectionem, tenendum est, quod fuerit rufus, & sic perfectius appareat figuræ veritas. Secundo credendum est, Deum, qui se solo primum hominem creavit, inter alias perfectiones, optimum illi tribuisse colorem; sed ut jam ostendi, tribuit ei colorem rufum, ergo color ille optimus est & præferendus alijs coloribus; Subsumo, sed præstantior color Christo Domino, qui speciosus fuit præ filijs hominum, simul cum alijs perfectionibus corporalibus tribuendus est: ergo & rufedo. Tertiò, experientia constat, rufos ordinariè ingeniosos esse, suaves, misericordes, magnanimos, fideles, & mites; sed perfectiones illæ in Christo maximè eminebant: ergo fuit rufus.

*Reprehendendi ergo sunt pictores (nisi dicas illis licere æquè ac Poëtis fingere) qui proditorem illum Judam, in notam ignominia, rufum pingunt, cum deberet potius pingi niger, sicut dæmon, nam si perversitas animi ex ullo colore rectè colligitur (quod non credo, nam boni & mali rufi, castanei & nigri inveniuntur) saltem ex rufedine, in Scrip-
ptura*

ptura toties laudata, non colligitur; unde vulgare illud adagium, à nigro, calbo, & bleſo, libera me Domine quaſo. ruforum mentionem non facit.

*Autor ſu-
orum pa-
rentum
mentionē
facit.*

Nec juvat dicere, me hic pro mea agere domo; nam ex 27. filijs, & filiabus, quos cariffima mea Domina Mater, Margarita nata de Mollonij, cum dilecto meo Domino Parente, Milero Bruodino (uſq; ad Crumvelis Tyrannidem, hæreditario jure hæc in Tuomonia poſſederunt Bona, Balliogan, Drum-bannuf, Cluonàvillen, Cnoknamuki, & Boliduf; quorum hic facio mentionem, ut ſic optimis meis Parentibus, quorum memoria in benedictione eſt, pro tot acceptis beneficijs, filialis mei affectûs indicium aliquod rependere videar) habuit; nullus fuit in capillis rufus; licet bene in barba, prout ego ſum; ſic non gratiâ mei, ſed gratiâ potiùs veritatis indagandæ hæc ſcribo.

Dices cum P. Bonaventura Bruodino (Patruelis meus eſt, qui per duodecim continuos annos, ex quibus per ſeptem annos in celeberrimo hoc Nivenſi Conventu habitavit, & etiam docuit, in nominatiſſimo Eminentiffimi Principis Cardinalis ab Harrach Pragenſi Seminario, ſumma cum laude, primò Philoſophicam, & poſteà primariam Theologicam Cathedram rexit) Protoparentem poſt lapſū fuiſſe primò à DEO ſibi offenſo, Adam ſeu rufum in ſignum diſplacentiæ, vocatum; ergo non debemus ignominiam illam Chriſto tribuere, qui Patrem nunquam offendit, ut eum dicamus rufum. *Contra*, in Scriptura Genef. 2. v. 19. 20. & 21. primus parens nomi-

*Rejicitur
Bruodinus
junior.*

natur

natur Adam, & hoc antequam peccavit: ergo falsum est, quòd in signum offensionis divinæ, post peccatum primò fuerit Adam vocatus. Alia quæ ipse contra hanc meam assercionē in suo tractatu de opere sex dierum, habet, non adduco, quia reverà nihil concludunt, & tractatus ipse adhuc lucem publicam non vidit.

ASSERTIO V. Paradisus defacto existit, lignum vitæ, moralem tantùm virtutem causandi talem effectum habuit.

Probatur 1. pars. tum ex communi consensu SS. PP. tum ex script: quæ docet Eliam & Enoch fuisse illic translatos.

Probatur 2. pars. Non est potior ratio, cur Sacramentis negatur, in probabili sententia, physica virtus causandi gratiam, quam lignis vitæ, ac scientiæ boni, & mali, physica virtus causandi illos effectus: ergo non physicè, sed moraliter illos causant.

ASSERTIO VI. Status Innocentiæ compatibilis erat cum peccato mortali. In eo parentes priùs venialiter quàm mortaliter peccare potuerunt.

Probatur 1. par. Quamvis Charitas, quæ maxima perfectio erat illius status, per quodcunque peccatum mortale tolleretur, adhuc quoad reliquas perfectiones posset status ille manere, præsertim quoad subjectionem partis sensitivæ ad rationem, & immortalitatem, si ab esu pomi vetiti abstinerent: ergo aliud aliquod mortale peccatum distinctum ab esu pomi potuit absolutè esse compatibile, cum statu innocentie.

Probatur 2. pars. Non est potior ratio, cur priùs

Paradisus de facto existit. Lignum vitæ moralem tantùm habuit virtutem.

Compatibilitas status Innocentiæ cū peccato.

prius potuisset Adam peccare mortaliter, quàm venialiter; sed defacto peccavit prius mortaliter: ergo potuit peccare venialiter.

Peccatum primū eorū poterat esse veniale. *Obijcies* contra hoc, peccatum veniale tolleretur statum innocentiae, & summam ejus rectitudinem: ergo esset mortale in illo statu. *R.* negando antec: nam nil nisi negationem sui, quæ est pars aliqua innocentiae, & rectitudinis tolleretur.

Dona que accepit Adā in creatione. **ASSERTIO VII.** Adam in primo instanti suæ creationis, præter virtutes morales, & gratiam sanctificantem, recepit fidem, spem, & charitatem. *Prima pars* de virtutibus & scientijs naturalibus colligitur expressè ex Ecclesi: 17. *Cor dedit illis excogitandi: & disciplina intellectus replevit illos: creavit illis scientiam spiritus; & sensus complevit corda eorum, &c.* De gratia sanctificante dubitare non possumus post Trident: sess: 5. cap: 1. ubi habetur: *quòd Adam per peccatum justitiam, & sanctitatem amisit, in qua à Deo erat conditus.* De virtutibus tribus Theologicis, quod nimirum illas habuerit, *probat*, à paritate donorum naturalium, & gratiæ justificantis Adæ pro illo instanti concessorum.

Justitia originalis statu Innocentiæ durante, duraret. **ASSERTIO VIII.** Omnes posteri Adæ durante statu Innocentiæ, haberent justitiam originalem; non confirmarentur tamen in gratia, antequam vincerent primam tentationem. *Probat* 1. *pars.* Haberent immortalitatem, virtutes morales infusas, ac scientias naturales, gratiam sanctificantem, Fidem, Spem, & Charitatem, alias (loquendo de his ultimis donis) non essent Filij Dei, nec consequenter innocentes, quoad omnem perfe-

perfectiorem illius statûs, sed in his consistit
justitia originalis: ergo haberent justiciam
originalem.

Probaturs 2. pars. Ipse Adam non erat con- *Quando*
firmatus in gratia, ut patet ex ipsius lapsu, sed *existentes*
descendentes ex illo non deberent habere *in statu In*
meliorem conditionem, quàm ille habuit: *nocentia*
ergo non statim confirmarentur in gratia. *fuisse cõ-*

Probaturs ultima pars, secundum Ansel: l. i. *firmitati in*
Cur Deus homo. Si ipse Adam vicisset primã *gratia?*
tentationem, fuisset confirmatus in gratia:
ergo si perseverasset ille status, descendentes
ex illo statim ac vicissent primam tentatio-
nem, confirmarentur in gratia.

ASSERTIO IX. Beatitudo formalis *Subiectum*
subiectatur immediatè in potentijs animæ *Beatitudi-*
rationalis; Ejus objectum formale est ipse *nis forma-*
Deus. *Probaturs 1. pars.* Beatitudo for- *lis ejusq;*
malis non distinguitur à visione & fruitione; *objectum.*
sed hæ subiectantur in potentijs animæ, ut
anteà diximus; ergo & Beatitudo formalis:

Probaturs 2. pars. Objectum beatitudinis
est illud, quo perfectissimè quietantur poten-
tiæ rationalis animæ; sed solâ visione & frui-
tione DEI, satiantur prædictæ potentiæ: er-
go Deus est objectum Beatitudinis formalis.

Obicies. Pecuniæ omnia obediunt; ergo
eric objectum beatitudinis formalis. & ne-
gando consequent: quia locus ille intelligen-
dus est de hisce transitorijs, & venalibus re-
bus, non vero de æterna felicitate.

ASSERTIO X. Beatitudo formalis *In quo cõ-*
animæ, principalius consistit in fruitione, *sistat Bea-*
quàm in visione beatifica. *Prob: ex August: titudo a-*
de Doct: Christ: cap: 6. *Summa, inquit, mer-*
nima.

ces est, ut ipso fruamur; sed beatitudo est summa merces laborum nostrorum, ergo consistit magis principaliter in fruitione, seu amore amicitiae, quam in visione.

Confirm: tum quia operatio voluntatis, qualis est fruitio, magis commendatur in scriptura, quam operatio intellectus, ut patet ex illo Pauli, *si linguis hominum loquar, &c.* tum etiam, quia perfectissima beatitudo consistit in operatione perfectissimae potentiae, sed voluntas est perfectior intellectu, ut probavi in libris de anima; ergo in operatione illius consistet principaliter beatitudo.

Dixi *principaliter*, quia certum est, quod intellectus jungatur Deo per visionem, & consequenter quod visio illa extensive perfectionem formalem beatitudinis ingrediatur, & hoc est quod fortè volunt Thomistae, nec aliud probant ipsorum objectiones.

Obijc: Summa miseria consistit in poena damni, quae nil aliud est, quam privatio visionis beatificae; ergo ipsa visio, & non fruitio, est summa, & principalis beatitudo. *R.* negando antec: pro secunda parte, quia consummata illa miseria, in utriusque actus. visionis scilicet, & amoris, privatione consistit; & quidem ultimè in privatione fruitionis, quia simpliciter pejus est Deum odire, seu non amare, quam non videre.

*Appetitus
viatoris
ad Beati-
tudinem.*

ASSERTIO XI. Beatitudinem appetit viator necessario, appetitu innato, non vero appetitu elicito.

Prob: Non potest voluntas non appetere suam perfectionem, seu non habere inclinationem naturalem ad illam; sed appetitus innatus, in tali inclinatione

tione

tione consistit. ergo voluntas necessariò, appetitu innato, appetit Beatitudinem. *Ex hoc patet*, quod appetitu innato, etiam Demones beatitudinem appetant.

Probatur 2. pars. Voluntas creata circa quodcunq; objectum suum, est taliter libera, etiam libertate contradictionis, ut nisi extrinsecè impediatur, possit re ipsà convertere se, vel avertere à quocunq; objecto, ad quodcunq; aliud sibi sufficienter applicatum: ergo in statu vix proposita sibi beatitudine, per nudam apprehensionem objecti, potest se ab illa avertere, & consequenter appetitu elicito non necessariò illam appetit.

Obijcies contra hanc partem. Voluntas non potest non velle illud, in quo nullus est defectus boni, nec mali ratio; sed in fine ultimo nullus est defectus boni, nec ratio mali; ergo non potest voluntas non velle istum finem. *Res.* negando maj: nam supposita quacunq; apprehensione, potest voluntas suspendere omnem suum actum, ut postea dicemus.

ASSERTIO XII. Voluntas beati non physicè, sed moraliter necessitatur ad amandum Deum clarè visum.

Probatur 1. pars. Eadem est entitas & natura voluntatis in via, & in patria; sed in via Beati non necessitatur physicè ad amandum Deum, *Voluntas Beati moraliter tamen necessitatur ad amandum Deum* sub ratione omnis boni propositum: ergo *nec in Patria.*

Probatur 2. pars. Objecta delectabilia in hac vita, ita moraliter necessitant voluntatem ad ea amanda, ut sine gratia particulari, non possit non amare illa, non obstante periculo incurrendi damnationem æternam,

ut patet experientia: sed certum est, Deum esse magis delectabilem videnti ipsum clarè, quàm sint illa quomodocunq; percepta: ergo moraliter necessitat voluntatem ad amandum illum.

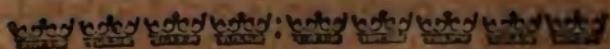
Perpetuitas beatitudinis.

ASSERTIO XIII. Beatitudo formalis perpetua est à parte post: de ejus tamen essentia nec perpetuitas est, nec securitas, nec gaudium, quamvis ad perfectionem ejus extrinsecam spectent.

1. Pars est definita contra Begardos. *Probat*ur 2. pars, & simul etiam alie. Duratio de nullius rei permanentis est intrinsecâ ratione, nam res quavis talis post sui existentiam, potest statim divinitus annihilari, sed hoc non esset verum, si perpetuitas esset de essentia Beatitudinis. Ergo non est. Eadem ratione probatur, quòd securitas, quæ semper respicit perpetuitatem, non sit de perfectione intrinseca beatitudinis. De gaudio non est magna difficultas, quia præsupponit beatitudinem: ergo non est de illius essentia.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ OCTAVÆ.

An si perseverasset Status Innocentia, electi jam ex reprobis nati, nascerentur?

COLVMNA IX.

De Actibus humanis.

ASSERTIO I. Voluntarium est actus *Definitio*
 quo ab intrinseco potentia appetitiva, *Voluntarij.*
 fertur in objectum præviâ cognitione. Hoc
 modo, etiam bruta agunt.

Probaturs 1. pars. quia sufficienter, & bene
 declarat naturâ definiti: ergo est bona. Pro-
 batur antec: illud explicando. per ly *actus*
quo ab intrinseco, convenit cum omni actu vi-
 tali. Per ly *potentia appetitiva*, excluduntur
 operationes intellectûs quâ tales; ly *præviâ*
cognitione, additur claritatis potius, quam
 necessitatis gratiâ, ad denotandum, quod vo-
 luntariû debeat necessariò esse ex præviâ co-
 gnitione illius, qui actum elicit.

Probaturs 2. pars. (de Deo, Angelis & ho- *Volunta-*
 minibus non est difficultas) bruta spontaneè *riè etiam*
 agunt: ergo & voluntariè. Deinde certum, *bruta a-*
 experienciâ est, bruta agere ex præviâ cogni- *gunt.*
 tione finis, ut patet in canibus, felibus, & hu-
 jusmodi alijs animalibus, quæ latratu, pedû
 extensione cibum petunt, ergo & volunta-
 riè.

Obijcies contra primam partem. Nostra de-
 scriptio non convenit purè omissioni liberæ;
 ergo non est bona. Prob: antec: Omissio illa
 non est actus, sed voluntarium est actus. er-
 go. R. negando antec: & distingu: ejus pro-
 bationis maj: non est actus positivus concedo
 maj: non est actus interpretativus, id est, ali-

quid æquivalens actui positivo in ordine ad prosequendum, vel fugiendum liberè objectum, nego maj: & consequentiam.

Qualis divisio voluntarij in liberum & necessarium.

ASSERTIO II. Divisio voluntarij in liberum, & necessarium est tantum subjecti in accidentia. Datur in nobis libertas etiam in ordine ad actus conducentes ad vitam æternam; ratione licet naturali, saltem quã talis est indemonstrabilis.

Probatur 1. pars. Idem voluntatis actus est indifferens ut sit liber, vel necessarius, imò de libero in necessarium potest transire, ut postea dicam, sed neutrum esset verum, si liberum & necessarium specie physicã inter se realiter distinguerentur, ergo non distinguuntur, & consequenter illa divisio erit subjecti in accidentia tantum.

Probatur 2. pars. tum ex Apost: ad Cor: 5. *Non habens necessitatem, potestatem autem habens sue voluntatis:* tum etiam, quia in nobis datur potentia, quæ positis omnibus prærequisitis ad agendum, potest agere & non agere; sed nomine liberi arbitrii talem intelligimus: ergo talis in nobis datur.

Confirm: tum experienciã, quã etiam Lutheranus sibi conscius est, se liberè observare aliqua Dei præcepta: aliàs omnes Lutherani essent fures. *tum etiam,* potest quis liberè legere librum aliquem, & non legere (successivè loquor) ergo possit hoc facere, quamvis à Deo esset præceptum, sed tunc eliceret actum meritoriè conducentem ad vitam æternam:

Libertas hæc indemonstrabilis est.

Probatur ultima pars. Ipsa vita æterna est naturaliter indemonstrabilis: ergo indemonstrabilis est.

strabile est, quòd in nobis detur libertas in ordine ad actus conducentes ad vitam æternam.

ASSERTIO III. Actus dicitur produci liberè, denominatione extrinseca proveniente à potentia, potente, positis omnibus prærequisitis ad actionem, effectivè eam ponere, vel non ponere. *Probatur.* Actus liber per hoc solùm distinguitur à necessario, quòd liber actionem talis potentix terminet: ergo dicitur liber denominatione desumpta ab illa terminatione.

Vnde allegatur dicatur liber.

Objc: Manente actione ejusdem rationis in voluntate, actus fit de libero necessarius, & è contra; ergo non à terminatione actionis habet actus, quòd sit liber. *Prob:* antec: quando DEUS necessitaret voluntarè ad conservandum actum jam productum, ut potest, transfiret tunc actus de libero in necessarium, & tamen actio esset ejusdem rationis, quia principium & terminus illius, id est voluntas, & actus ejusdem, essent ejusdem rationis semper: ergo non à terminatione actionis potentix actus dicitur liber. *R:* negando antec: & distingu: consequens: à terminatione actionis præcisè concedo consequentiã; actionis potentix potentis actum ponere, & non ponere, conservare, vel non conservare, nego consequentiam, hoc ultimum nos requirimus ad hoc, ut actus à terminatione actionis dicatur, & sit liber, & cum sola voluntas sit talis potentia, proptereà concludimus libertatem formaliter & radicaliter in illa consistere.

Potest dari
omissio
purè libe-
ra.

ASSERTIO IV. Potest dari omissio pura libera, etiam sine ullo præcepto.

*Probat*ur 1. pars. tum quia potest voluntas nullum elicere actum, sed tunc haberet omissionem puram liberam omnis actus positivi: ergo talis est possibilis. tum etiam, quia admittendo, quòd voluntas posset purè omittere (cujus rei inconvenientiam, nec ratio, nec authoritas ostendit) libertas maximè juvaretur, & extolleretur, ergo hoc est admittendum.

*Probat*ur 2. pars. Ut volitio sit libera, non requiritur præceptum, ergo nec requiritur, ut pura omissio sit libera. antecedens est certum, & consequentia à paritate patet.

Obycies contra primã partem. In exercitio libertatis, actus secundus debet necessariò aliquid superaddere actui primo; sed pura omissio nil superaddit voluntati sumptæ per modum actus primi: ergo pura omissio non potest esse libera, maj: est certa: prob: min: Voluntas cum pura omissione nil aliud est, quàm voluntas cum privatione omnis actus, sed in actu primo est talis. ergo pura omissio nihil superaddit voluntatis. &. negando min: cum minori suæ probationis; voluntas enim, quatenus præcisè dicit illa, quæ in actu primo illi conveniunt, non est voluntas cum privatione, sed potiùs cum negatione pura omnis actus; quando autem est cum privatione omnis actus, tunc est in actu secundo, non minus quam quando est cum volitione, aut nolitione.

Quid sit
necessariũ.

Pro intelligentia subsequentiũ advertite, illud dici necessarium, quod sine libertate indifferen-

ferentia fit. *Violentum* dicitur, quidquid fit *Violentum*
 contra inclinationem, seu potius resistentiā *&*
 naturæ suæ subjecti. *Involuntarium & co-* *Involuntarium.*
actum dicitur, quidquid fit contra inclinatio-
 nem, seu actus appetitus. hoc notato, fit.

ASSERTIO V. Voluntas creata po- *Voluntas*
 test divinitus necessitari, violentari, & cogi *potest vio-*
 ad omnes actus imperatos. *Prob:* quia in *lentari.*
 hoc nulla est implicancia: ergo non debet
 negari potentia divina.

ASSERTIO VI. Quæ fiunt ex me- *Actus ex*
 tu, aut ex concupiscentia, sunt semper simpli- *metu pro-*
 citer voluntaria. *Probatur 1. pars.* Illis, *cedentes an*
 quæ fiunt ex metu, convenit definitio volun- *voluntarij*
 tarij supra assignata; ergo sunt simpliciter *sint?*
 voluntaria. *Confirm:* quæ sic fiunt, sunt
 ordinariè libera, libertate etiam indifferen-
 tiæ, nam in potestate hominis est tolerare,
 quodcunq; malum, quo hic & nunc terretur,
 ergo & voluntaria.

Probatur 2. pars eodem modo, nam concu-
 pifcentia non magis minuit voluntarium,
 quàm metus; ergo si metus non tollit volun-
 tarium, nec concupifcentia tollet.

Obijcies. Metus subinde est tam gravis (idè
 dic de concupifcentia) ut tollat usum rationis;
 ergo quæ tunc ex metu fiunt, non erunt sim-
 pliciter voluntaria. *R.* negando consequen-
 tiam; nam ad voluntatem simpliciter, usus
 rationis non requiritur.

ASSERTIO VII. Metus, & concupi- *Metus mi-*
 fcentia minuant quandoq; voluntarium, & *nuit vo-*
 etiam liberum. *Prob:* quæ sic fiunt, cum *luntariū.*
 minori deliberatione, & majori determina-
 tione ab extrinseco fiunt, sed hoc sufficit ad

minuendum voluntarium, & liberum: ergo minuunt utrumq;.

*Vnde actus
dicatur
humanus
& mora-
lis.*

Hic pro intelligentia sequentium adverte, actum liberum hominis, & etiam Angeli, dici à Theologis Humanum, quia procedit liberè ab illis libertate perfectâ indifferentiæ. Dicitur etiam hujusmodi actus, moralis, quia, ut procedit ab eliciente, judicio prudentum, est laude, vel vituperio dignus. nunc sit.

*Actus in-
differens
est dabilis.*

ASSERTIO VIII. Datur actus humanus, non solùm ex objecto, sed etiam ex circumstantijs indifferentis.

Probatur 1. pars. tum quia objecta aliquorum actuum sunt indifferentia ad bonum & malum, ut elevare festucam, fricare barbam, ergo datur actus, vel dari saltem potest ex objecto indifferentis. *Confirm:* hoc ex Concilio Constantiensi, in quo hæc propositio Joannis Hus: *Nulla sunt opera indifferentia*, damnata est.

*Etiam in
circum-
stantijs.*

Probatur 2. pars de circumstantijs, tum ex jam dictis, quia fricare barbam potest esse talis; tum quia probabile est, quòd detur actus humanus indifferentis, tã in specie, quàm in individuo, motio v. g. digiti; ergo qui eliceret talem actum, ex illa opinione, eliceret actum indifferentem in specie, & individuo; tum denique, quia potest aliquis operari liberè, absq; eo quod videat, aut intendat bonitatem ullam, aut malitiam objecti, vel circumstantiarum actus; sed operatio illa non esset bona, aut mala moraliter; ergo esset indifferentis. Prob: min: quia nec objectum, nec circumstantiæ communicant bonitatem, aut malitiam actui, nisi in quantum

prævideantur, & intendantur: ergo qui operaretur sine eo, quod neutrum intenderet, eliceret actum indifferentem.

Objc: 2. Tenetur homo semper ordinare, actum suum ad finem virtutis, juxta Apost: 1. Corinth: 10. sed actus qui sic ordinatur est honestus, & qui non ordinatur, inhonestus. ergo. & distingu: maj: Si advertat illam obligationem, transeat maj: si non advertat, nego maj: & consequentiam, nam potest non advertere illam obligationem.

ASSERTIO IX. Actus moralis bonus est ille, qui habet essentiam aliquam specialem, ob quam apparet esse dignum creaturâ rationali illum elicere. *Actus moraliter bonus quis sit.* *Prob:* quia convenit omni, & soli. ergo est bona descriptio.

ASSERTIO X. Ad bonitatem, seu honestatem actûs moralis, sequentia requiruntur: 1. Si est actus prosecutionis, debet præcognosci quod objectum illius sit bonum, bonitate honestâ; et si sit actus bonus fugæ, debet præcognosci, quòd objectum illius sit inhonestum. 2. requiritur ut actus feratur in illud objectum (si sit prosecutio) sub ratione boni honesti in illo cogniti; & recedatur ab illo, si sit fuga, sub ratione mali inhonesti. 3. Requiritur, ut nulla circumstantia mala videatur annexa illius objecto; hæc omnia apparent ex terminis vera.

ASSERTIO XI. Actus humanus constituitur formaliter in esse boni honesti, per conformitatem ad rationem rectam hic, & nunc proponentem legem, seu approbationem superioris voluntatem. *Ratio formalis actus boni qua?* *Prob:* Quia o-

mnis, & solus, qui operatur conformiter ad legem, vel approbativam superioris voluntatem, bene & honestè operatur: ergo nil est in actu honesto, in quo potius constitui debet ratio formalis illius, quàm in conformitate tali.

Dices. Potius deberet sic constitui per tendentiam in objectum honestum, nullà circumstantiâ malâ affectum: ergo. *R.* negando antec: quia objectum non est honestū, nisi quatenus proponitur per rationem rectam, quod legi, aut approbativæ superioris voluntati, sit conforme illud prosequi, aut fugere; ergo tendentia in objectum, ut præscindit ab illis, non potest esse ratio formalis constitutiva actūs boni.

Dixi in Conclusionem, *aut approbativam superioris voluntatem*, propter actūs consilij, qui licet sint boni, non tamen sunt conformes legi, quia consilium non est lex, sed approbativa tantum Superioris voluntas.

Actus externus addit malitiam interno.

ASSERTIO XII. Actus externus bonus addit bonitatem, & externus malus, malitiam, actui interno. *Probatur ratione.*

Actus externus malus addit malitiam actui interno malo; ergo à paritate, & bonus bono. Prob: antec: actus externus malus debet confiteri, etiam secundum Adversarios; ergo superaddit malitiā actui interno malo; Prob: consequentia, nulla est causa, ob quam actus externus malus confiteri debeat, nisi quia malitiam superaddit actui interno malo: ergo addit. Hoc argumento maxime premuntur adversarij, unde ad illud diversimodè respondent.

1. Dicunt causam esse, cur debeat actus externus confiteri, quia per confessionem actus externi, significatur efficacia, aut major intentio actus interni. *Contra*, potest confitens sine expressione actus externi dicere, quod habuerit actum intensissimum & efficacissimum, ergo ob illam rationem malè inferitur, quod debeat confiteri.

R. 2. Ideo actum illum esse confitendum, quia malitia derivatur ab externo in internum. *Contra*, non potest malitia derivari ab uno actu in alium, qui penitus nullam habet malitiam propriam, distinctam à malitia alterius, sed actus externus est talis, secundum ipsos; ergo non derivatur ab illo malitia in internum actum.

R. 3. cum *Arriaga*, actum externum ideo esse confitendum, quia est verè peccatum; *Contra*: vel est unum peccatum cum interno, vel non? si primum ergo sufficit hunc confiteri; si secundum, ergo est diversum, & sic habemus intentum. Deinde non tenetur quis confiteri nisi numerum, & speciem suorum peccatorum; sed hæc potest sine confessione externi actus, si nullam habet malitiã distinctam ab interno, ergo non tenetur illud confiteri.

Obyc: In actu externo non est distincta libertas; ergo nec distincta malitia. R. negando consequent: & ratio est, quia major bonitas, aut malitia, non desumitur à libertate, imò nec ulla bonitas, aut malitia, aliã non possit dari actus liber indifferens, aut duo actus æqualis bonitatis, vel malitiæ. potest etiã antec: absolutè negari.

*Quando
circūstan-
tia diver-
sificāt bo-
nitatē &
malitiam
actūs.*

ASSERTIO XIII. Circumstantiæ qui-
bus augentur bonitas & malitia actuum mo-
ralium, tunc solùm diversificant specie actū,
quando faciunt illum spectare ad virtutem
specie diversam (loquor de actu bono) ab ea,
ad quam spectat ex objecto, aut quando fa-
ciunt ut habeant honestatem, aut decentiam
aliquam (vice versà discurre de actu malo)
aut modum tendendi in objectum, in opini-
one prudentum, notabiliter diversum, ab eo,
quem actus habuit ex objecto.

Prob: quia non potest ostendi, quā aliā ra-
tione circumstantiæ possint diversificare ac-
tus. ergo aliquomodo ex dictis in Assertionem
diversificant.

*Quæ cir-
cūstantia
communi-
cent boni-
tatem a-
ctui.*

ASSERTIO XIV. Omnis circum-
stantia, & nocumentum, quod per se sequi-
tur ad actum malum, communicat ei suam
malitiam, licet directè non intendatur. Cir-
cumstantiæ se tenentes ex parte objecti, non
communicant bonitatem actui, nisi ab ope-
rante cognoscatur, quòd bonitas aliqua ab
illis in actum derivetur, & similiter est dicen-
dum, ut communicent malitiam.

Probatur 1. pars. Indecens est creaturæ ra-
tionali elicere actum, cui, sive ex conditione
operis, sive ex intentione operantis, est an-
nexa circumstantia mala; ergo talis circum-
stantia communicat actui malitiam.

Probatur 2. pars. Si malitia circumstantiæ
non deberet præcognosci, sequeretur furan-
tem ex ignorantia invincibili, in loco sacro
committere sacrilegium, sed hoc est absur-
dum. ergo malitia illa præcognosci debet.

ASSERTIO XV. Circumstantiæ a- Numerus
 ctûs moralis reducuntur à Doctore nostro 4. circūstan-
 d. 14. ad septem sequentes, *Quis, quid, ubi, tiarum.*
quibus auxilijs, cur, quomodo, quando. *Quis,*
 qualitatem & conditionem operantis signifi-
 cat; *Quid,* objectum. *Vbi,* locum. *Quibus*
auxilijs, media, quibus ad operandum quis ut-
 titur. *Cur,* circumstantiam finis. *Quomodo,*
 actionis modum. *Quando* deniq; significat
 tempus, seu durationem actûs, ut scilicet, an
 diu duraverit nec ne, an die festo, vel feria-
 li, &c.

ASSERTIO XVI. Regulæ actuum *Regule a-*
 humanorum sunt, divina voluntas, ut com- *ctq; huma-*
 prendit leges divinas, & Conscientia. *ni.*
 Divinæ voluntati præcipienti, vel prohibenti a-
 liquid, tenetur homo se conformare.

Probat 1. pars. Quia alia nulla regula
 assignari potest; ergo illæ solæ sunt humano-
 rum actuum regulæ. *Patet 2. pars,* ex il-
 lo Matth: 19. *Si vis ad vitam ingredi, serva*
mandata. ergo voluntati divinæ præcipienti
 aliquid tenetur homo se conformare.

ASSERTIO XVII. Conscientia spe- *Definitio*
 ctat totaliter ad intellectum; & bene descri- *conscien-*
 bitur, Judicium practicum intellectus, quo *tia ut sic.*
 cognoscitur hic & nunc, quid faciendum,
 quidve fugiendū, & id quod fecimus, aut non
 fecimus, esse bene aut male factum, aut o-
 missum.

Probat 1. pars Ecclesiast: 7. *Scit conscien-*
tia tua, quia tu crebrò malè dixisti alijs. Rom:
 1. *Testimonium perhibente illis conscientia.* sed
 scire & testari ad intellectum spectat, unde,
 Damasc: 7. de fide, vocat Conscientiam *Le-*
gem

gem intellectus; & meritò, quia est regula, & directrix actuum voluntatis in praxi.

Probatur 2. pars. ipsam explicando, dicitur *judicium intellectus*, ut excludantur actus voluntatis, & simplex apprehensio. Dicitur *hic*, & *nunc*, seu in particulari, quia ad synteresim, ut, in communi sententia, distinguitur à conscientia, spectat in communi judicare, seu dictare bonum esse amandum: additur *quid faciendum*, *quidve fugiendum*, ut ostendatur objectum conscientiae esse actiones praeteritas, praesentes & futuras indifferenter.

*Probabilis
Conscientia
sufficit ad
operandū
bene.*

ASSERTIO XVIII. Ad bene operandum sufficit plerumq; conscientia probabilis. *Prob:* tum ex communi sensu Doctorum, tum quia aliàs essemus valde perplexi in multis casibus, in quibus non potest haberi infallibilis certitudo; ergo sufficit probabilis certitudo ad bene operandum.

*Conscientia
erronea
obligat ad
sequelam
sui.*

ASSERTIO XIX. Conscientia erronea invincibilis, actu proponens hic, & nunc, ex obligatione operandum sub culpa mortali, vel veniali, juxta dictamen propositum, obligat ad sui sequelam. *Hac est communis*, & colligitur ex scriptura varijs in locis, ut ad Galatas 5. *Testificor omni homini circumcidenti se, quia debitor est universae legis faciendae*; sed hoc debitum est ex sola conscientia erronea, Ergo &c. idē habetur ad Rom: 14.1. Corint: 8. & ratio est, quia per tale dictamen proponitur nobis lex superioris obligans; ergo ad operandum obligat.

Obijc: Ex Conclusionem sequeretur aliquem fore ita perplexum, ut quidquid agat necessario peccet, sed hoc non est dicendum; ergo.

negando sequelam, quia quamvis peccaret talis, adhuc tamen non necessario, sed liberrimè peccat.

Hic restat, ut advertat, conscientiam dubiã esse illam, quæ facit mentem inter duo extrema fluctuare. *Conscientia dubia.*

Dubium hujusmodi unum est speculativum, & alterum practicum. *Speculativum* est, quando dubitatur in generali,

ut, an liceat in die festo studere, pingere, &c.

Dubium practicum est, quando dubitatur in particulari, v. g. an in hoc festo, vel hic, & *quotuplex*

nunc liceat hoc facere. Certum est, quòd non liceat operari manente conscientia practice dubia, quia sic operans, exponit se periculo peccati, quod non licet sub peccato.

ASSERTIO XX. Illa sola censenda, *Qua putanda sit opinio probabilis.* est opinio probabilis, quæ principijs legis naturalis, vel positivæ, est conformis, vel non repugnans, sive sit unius, sive plurium Doctorum. Licet subinde in praxi sequi opinionem minùs probabilem, relictã probabiliori, sed non semper.

Probatur 1. pars. Regula omnis bonæ actionis est lex: & consequenter sicut per conformitatem ad illã, intelligitur quævis actio bona, ita per recessum ab eadem, dicitur mala: ergo cùm conscientia sit instrumentum proponens nobis legem, illa sola poterit dici probabilis & segura, quæ ratione ostendit, aliquam actionem talem esse conformem, vel certè non repugnantem legi.

Probatur 2. pars. tum ex communi consensu Doctorum, tum etiam, quia opinio minùs probabilis, potest esse conformis ad legem; *Licet sequi opinionem minùs probabilem.* ergo in praxi licitè amplectitur.

Pro-

Probatur ultima pars. ubi dubitatur de materia & forma Sacramentorum, aut de eorū validitate, exponeret se magno periculo nil efficiendi, qui minùs probabilem sequeretur opinionem. Ergo in tali casu non licet sequi opinionem minùs probabilem.

2. Judex in ferendis sententijs tenetur sequi probatiorem opinionem secundum allegata & probata. & ratio est, quia etiam pars probabilior potiori jure, meretur per se sententiam. Ergo in favorem probabilioris partis, sententia ferri debet.

EPISTYLIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ NONÆ.

An ignorantia invincibilis excuset à peccato?

COLVMNA X.

De Peccatis.

Quid sit peccatum?

ASSERTIO I. Peccatum morale, est actus moralis, habens indecentiam aliquam specialem, ob quam apparet, dedecere creaturam rationalem illum elicere. Formaliter constituitur per positivum. *Prima pars* non habet difficultatem; unde *probatur* 2. *pars.* Peccatum, secundum adversarios, consistit in privatione rectitudinis debitæ inesse: ergo aliquod peccatum, & consequenter

ter omne peccatum commissionis (de hoc solo est controversia, nam certum est omissionis peccatum in negativo consistere) consistit in positivo. Prob: consequentia, peccatum occisionis v.g. in hoc formaliter consistit, per quod tollitur debita rectitudo in esse occidendi; sed hæc tollitur per positivum, per ipsam nimirum occisionem; ergo peccatum occisionis consistit formaliter in positivo, seu in ipsa occisione: maj: est certa, prob: min: rectitudo debita in esse occidendi, est carentia occisionis; sed hæc tollitur per ipsam occisionem, & non per ullam privationem, alioquin daretur privatio privationis, ergo rectitudo debita in esse occidendi tollitur per positivum; & consequenter peccatum occisionis in positivo consistit: sed est eadem ratio de omnibus alijs peccatis commissionis; ergo omnia illa in positivo consistunt.

Peccati ratio in positivo consistit.

Confirm: Lex prohibens furtum, v. g. vel odium DEI, non exigit à me aliud, quam carentiam odij, vel furti, ergo non aliter violo istam legem, quam habendo ipsum odium, vel voluntatem furandi; sed odium & voluntas furandi sunt entitates positivæ, ergo per entitates positivas peccata illa constituuntur.

Confirm: 2. Actus odij, seu furti habet aliquid, ob quod necessario sequitur ad ipsum privatio illa rectitudinis, ante ipsam privationem, aliàs non esset ratio, cur ad illam sequeretur illa privatio, potius quam ad actum bonum: ergo habet ab illo esse malus ante privationem; subsumo, sed illud non est alia privatio, aut negatio, aliàs daretur processus in infinitum:

ergo est entitas positiva, & consequenter per positivum peccatum constituitur.

Objc: Scripturam quæ docet res omnes esse bonas, sed quævis entitas positiva est res aliqua; ergo quævis talis est bona. tum etiã SS. PP. quos fusè citat Suarez, qui videntur dicere, quòd peccatum in privatione consistat; ergo. *Ad primum R.* res omnes esse in se, si physicè considerentur bonas, licet ex eis aliqua alijs sint mala, sicut calor, qui in se bona qualitas est, alijs subjectis multis mala est. *Ad 2. R.* PP. loqui de peccato omissionis, non verò commissionis, & hoc modo explicari potest *Doctor noster*, qui adversarijs favere videtur.

Objc: 2. Illud est de essentia peccati, sine quo nec esse, nec intelligi potest; sed peccatum neutro modo sine privatione intelligi potest; ergo privatio est de essentia peccati. *Confirm:* si non consisteret peccatum in privatione, Deus esset causa peccati; ergo consistit. *R.* negando maj: nam relatio sine fundamento & termino intelligi nequit; & tamen non sunt de ipsius essentia: ergo quamvis peccatum intelligi non possit sine privatione, adhuc privatio non esset de illius essentia. *Ad Confirm: R.* Illud argumentum æq; posse urgeri contra Adversarios, nã non aliter privatio illorum causatur ab homine, quàm producendo entitatem physicam, ad quam sequitur privatio illa; sed Deus producit æq; illam entitatem physicam, ac homo, ergo erit causa peccati, sicut est homo. *R.* negando sequelam, quam Adversarij non pro-

probant, in sensu aliquo, quo dedeceret Deū esse causam peccati.

ASSERTIO II. Divisio peccati in originale, & actuale, bona est. Originale nostrum, est illud ipsum Adæ peccatum, manens in nobis moraliter, eò quòd moraliter peccavimus cum ipso, quando ipse physicè & realiter transgressus est mandatum Dei.

1. Pars est certa. Probatur 2. pars. tum quia non potest ostendi, in quo alio confiteret; tum etiam quia posteri Adæ peccaverunt in ipso, quando transgressus est legem Dei; ut patet ex illo Rom: 5. *In quo omnes peccaverunt.* sed illud peccatum non condonatur illis, nisi per baptismum, ergo natione illius sunt peccatores.

In quo consistit originale nostrum.

Dices Peccatum originale non distingui à concupiscentia, hoc est, ab illo, quo inclinamur ad bonum delectabile. Contra. Concupiscentia illa manet in nobis post baptismum: ergo non est peccatum; nec sic dici potest, nisi in quantum inclinatur ad peccatum, & ab illo promanat, ut loquitur Trident: Sess: 5. cap: 5. vel num: 5.

Dices Peccatum illud consistere in privatione justitiæ originalis. Contra, peccatum, semper liberè procedit ab ipso peccatore, sed privatio justitiæ originalis non procedit ab ipso peccatore, sed à solo Deo, qui solus potest ipsam justitiam originalem ponere. Ergo. Deinde in peccatore baptizato invenitur carentia justitiæ, tã originalis, quàm sanctificantis, sed in illo non est originale, ut fides docet; ergo in tali carentia non consistit.

Obijcies. Sententia nostra non differt

ab illa Acatholica, quæ docet peccatum originale esse tantum denominationem extrinsecam, desumptam à peccato Adæ; ergo non est tenenda. & negando antec: quia nos dicimus, quòd ipsissimus actus inobedientiæ, qui in Adamo fuit personale, sit in unoquoq; nostrum, intrinsecè, moraliter tamen, & originaliter, & per hoc patet ad Trident: loca jam citata cap: 3. *ubi dicit originale inesse cuiq; proprium, &c.*

*Mors est
pœna ori-
ginalis.*

ASSERTIO III. Mors tam animæ, quàm corporis, non verò mortalitas, inter pœnas originalis peccati numerari debet.

1. *Pars* est de fide Gen: 1. & 3. & Roman: 5.
2. *Pars prob:* Corpus Adami potuit pati à contrarijs. Deinde certum est, quòd fame, gladio, & suffocatione durante illo statu potuisset quis perire; ergo mortalitas non est pœna originalis peccati.

*Quid ha-
beant in-
fantes in
origine de
functi.*

ASSERTIO IV. Probabile valde est, quòd infantes decedentes cum solo originali, non solum non puniantur pœnâ sensus, sed quòd multa eis naturalia dona concedantur, in loco aliquo subterraneo, tam lucido & capaci, ut possint ibi ambulare se invicem visitare, & agnoscere. Hæc est Doct: in 2. d. 33. q. unica in 2. Lyrani nostri in cap: 4. Eccles: & multorum aliorum, contra Bellarminum, Conrium Tuamensem ArchiEpiscopum, Pontium, & Tannerum, qui in miseros infantes crudeles videntur esse, dum docent illos puniri intolerabili illâ pœnâ exteriori, ignis æterni.

*Probat*ur 1. *pars.* tum authorit: Innocentij III. citati in cap: Majores, Nazianzeni in orat:

rat: ad S. Lavaerum. & etiam August: lib: 5. ad Julianum cap: 8. qui re ipsâ, idem docent. Tum etiam ratione, quia videretur esse non solum durum, sed etiam contra divinam misericordiam punire, pœnâ sensus, parvulos qui nec sensualitate, nec voluptate inordinatâ illum unquam offenderunt aliter, quam in Adamo peccando: ergo cum nec ratio, nec urgens autoritas contrarium suadet, tenendum est, quod sic non puniantur.

Obijc: Varia Scripturæ loca, & præsertim illud Matth: 3. & 15. *Ite maledicti in ignem æternum.* ex quibus oppositû conclusionis ostenditur; ergo. R. non parvulorum, sed fidelium, qui Ecclesiam per Baptismum intrârunt, in illis locis mentionem fieri, ut docet Aug: lib: contra Donatistas cap: 10. unde nego antec: & consequentiam.

Obijc: 2. Pelagiana hæresis est, promittere parvulis non renatis, æternam & beatam quandam vitam, extra regnum Dei; sed talem nos illis promittimus; ergo. R. disting: maj: æternam & beatam quandam vitam, excludentem omnem peccati miseriam, transcat maj: non excludentem originalis peccati miseriam, nego maj: & distincta similiter min: nego consequentiam.

Obijc: 3. Illud Aug: in Enchyridio cap: 23. *Quomodo Firmissime, inquit, tene, & nu'latenus dubites, locus D. omnes, qui sine sacro baptismatis lavacro de hoc Aug: intel- sæculo transeunt, æterni ignis supplicio punien-* legendus *dos.* sed parvuli sic transeunt: ergo æterni sit. ignis supplicio puniuntur. R. antec: posse intelligi in sensu accommodo, sicut intelligitur ille locus Apostoli: *Omnes in Adam pec-*

cauerunt. R. 2. explicando sanctum Doctorem, æterni ignis supplicio aliquo, concedo maj: omni nego min: Itaq; in illo supplicio præter pœnam sensus, includitur etiam pœna damni, quo parvuli puniuntur, & hoc factis est ad mentem Augustini.

Peccata venialia ex se non possunt puniri pœnâ gebenne. ASSERTIO V. Peccata venialia facta sunt talia ex natura sua, quod DEUS non possit propter illa punire aliquem pœnâ æternâ sensûs, aut damni, aut subtractione, gratiæ sanctificantis. *Prob:* quia aliàs non essent venialia, sed mortalia; nam hujusmodi vocamus ea, quæ enumeratis jam pœnis puniuntur; & per hoc patet ratio distinctionis specificæ mortalis à veniali, nam, unum meretur æternam pœnam sensus & damni; alterum verò non.

Multiplificatio venialium non facit mortale. ASSERTIO VI. Venialia, nullam inter se habentia connexionem, quantumvis multiplicata, non efficiunt unum mortale. *Prob:* per multiplicationem individuorum tantum, nullius rei natura specificè mutatur: ergo quod ex natura sua veniale est, solâ multiplicatione similium, non potest fieri mortale.

Si non habeant connexionem. Dixi, non habentia connexionem, quia si talem inter se haberent venialia, ratione cujus advertenter, grave proximi damnum sequeretur, tunc multiplicando venialia, putâ minuta furta, peccaret quis mortaliter.

Nullum peccatum est infinitæ malitiæ. ASSERTIO VII. Nullum peccatum, etiam mortale, infinitæ est malitiæ; veniale, nec etiam per conjunctionem sui cum mortali, punitur pœna æterna.

Probaturs. pars. Si mortale esset infinitæ mali-

malitiæ, omnia mortalia essent æqualis malitiæ, sed hoc est falsum, ut patet ex Scriptura Joann: 19. *Qui me tibi tradidit, majus peccatum habet.* ergo non est infinitæ malitiæ.

Probatur 2. pars. Si veniali etiam per accidens, seu per conjunctionem sui cum mortali corresponderet pœna æterna, veniale esset mortale; sed hoc non est verum, ergo. prob: maj: veniale distinguitur à mortali, per hoc, quòd huic correspondet pœna æterna, illi verò non, sed temporalis: ergo si in casu conclusionis, corresponderet ipsi pœna æterna, esset mortale.

Obijc: contra hoc. Debet semper manere & puniri peccatum, usq; dum fiat satisfactio requisita pro ipso; sed damnati non possunt satisfacere: ergo peccata venialia eorum debent semper manere, & puniri. &. disting: maj: donec fiat satisfactio consistens in retractatione peccati, aut in opere aliquo bono, ob quod condonaretur, nego maj: satisfactio, id est persolutio debitæ pœnæ concedo maj: & distincta similiter min: nego consequentiam. Hoc ultimo modo damnati satis faciunt, seu potiùs satis patiuntur pro veniali in inferno.

ASSERTIO VIII. Peccati causa per Deum non se & specialis Deus non est. *Probatur Conclusio ex Script: Sapient: 11. Nihil odisti eorum, peccati. quæ fecisti;* sed certum est, quòd Deus odit peccatum, & expressè colligitur Sapient: 14. *Odio sunt Deo impius, & impietas ejus:* ergo Deus nec fecit; nec faciet peccatum; & consequenter non est illius causa.

Prob: 2. Ad hanc veritatem probandam

congerere foret inutile, cùm in illam unanimiter omnes conspirârunt. Adferam solum S. Fulgentium à D. Thoma hîc citatum; *Deus*, inquit, *non est author ejus rei, cujus est ultor*; sed clarum est, quòd Deus sit peccati ultor, ut ex infinitis propemodum Scripturæ locis constat: ergo non est illius author.

*Probatur
ratione.*

Probatur 3. ratione. Concurfus Dei ad actum peccaminosum, est tantùm causæ universalis, necessariò requisitus ad operationem causæ secundæ; sed sic universaliter tantùm concurrens, non rectè dicitur causa per se, aut specialis effectûs producti; & multò minus defectûs: ergo Deus non potest dici causa per se peccati. *Confirmatur*, & probatur conclusio, solvendo Adversariorum fundamenta, pro quibus:

Obijc: 1. ex varijs Scripturæ locis colligitur, quòd Deus sit causa per se peccati: ergo est. *Probantur* Psal:43. *Declinasti semitas nostras à via tua.* Psal:104. *Convertit cor eorû, ut odirent populum ejus, & dolum facerent.* Idem habetur 2. Regum 16. 3. Regum, ultimo. Genes: 45. quibus in locis dicitur quòd Deus ordinat, præcipit, ac suadet peccatum: ergo.

*Satisfit
Scripturæ
locis.*

R. negando antecedens, & ad ejus probationem respondeo primò, illud non posse esse peccatum, quod ex Dei ordinatione, præcepto, vel suasionem fit; & per hoc patet ad ultima Scripturæ loca. *R.* secundò, ad omnia generaliter illa intelligi debere de voluntate seu concursu permissivo Dei; nam ut ostendat suam gloriam per administrationem justitiæ, quæ relucet in supplicijs damnatorum, & malè operantium, permit-

tit, sicut frequenter permittit, multa mala fieri, relinquendo hominem, divinis inspirationibus, & auxilijs acquiescere nolentē, in consilio manuum suarum.

Objicies 2. ratione, ad omnes effectus positivos, & liberos creaturæ rationalis, concurrat Deus concursu immediato; sed furtum, v. g. homicidium, adulterium, & hujusmodi, quæ sunt entitates positivæ, & materiales peccatorum, sunt tales effectus: ergo ad illos immediatè & physicè concurrat DEUS; & consequenter non solum est causa immediata physica illorum, sed etiam causa moralis omnīs deformitatis annexæ illis.

Hoc argumentum compulit Durandū negare immediatum DEI concursum ad effectus causarum secundarum: sed incidit in Scyllam (ut fufius ostendi in physica) *cupiens vitare Charibdem*; nam præterquam quod dura illa ipsius sententia, à Catholicis communiter rejiciatur Doctoribus, adhuc si vera esset, in proposito nobis præberet subsidium, quod sic ostendo.

Secundum Durandum, non concurrat Deus etiam ad bonos effectus causarum secundarum, nisi tantum mediatè; & tamen certum est, quod sit causa per se, & specialis illorum bonorum effectuum; ergo quamvis non concurreret ad effectus peccaminosos nisi tantum mediatè; adhuc posset dici vera causa illorum effectuum. Probatur antecedens, pro secunda parte; tum ex communi consensu omnium Theologorum, tum ex Trid: Sess: 6. can: 6. his verbis: *Si quis dixerit mala opera*

*Rejicitur
Durandus*

congerere foret inutile, cùm in illam unanimiter omnes conspirârunt. Adferam solum S. Fulgentium à D. Thoma hîc citatum; *Deus*, inquit, *non est author ejus rei, cujus est ultor*; sed clarum est, quòd Deus sit peccati ultor, ut ex infinitis propemodum Scripturæ locis constat: ergo non est illius author.

*Probatur
ratione.*

Probatur 3. ratione. Concurfus Dei ad actum peccaminosum, est tantùm causæ universalis, necessariò requisitus ad operationē causæ secundæ; sed sic universaliter tantùm concurrens, non rectè dicitur causa per se, aut specialis effectûs producti; & multò minùs defectûs: ergo Deus non potest dici causa per se peccati. *Confirmatur*, & probatur conclusio, solvendo Adversariorum fundamenta, pro quibus:

Obijc: 1. ex varijs Scripturæ locis colligitur, quòd Deus sit causa per se peccati: ergo est. *Probantur* Psal:43. *Declinasti semitas nostras à via tua.* Psal:104. *Convertit cor eorû, ut odirent populum ejus, & dolum facerent.* Idem habetur 2. Regum 16. 3. Regum, ultimo. Genes: 45. quibus in locis dicitur quòd Deus ordinat, præcipit, ac suadet peccatum: ergo.

*Satisfit
Scriptura
locis.*

R. negando antecedens, & ad ejus probationem respondeo primò, illud non posse esse peccatum, quod ex Dei ordinatione, præcepto, vel suasionem fit; & per hoc patet ad ultima Scripturæ loca.

R. secundo, ad omnia generaliter illa intelligi debere de voluntate seu concursu permissivo Dei; nam ut ostendat suam gloriam per administrationem justitiæ, quæ relucet in supplicijs damnatorum, & malè operantium, permit-

tit,

tit, sicut frequenter permisit, multa mala fieri, relinquendo hominem, divinis inspirationibus, & auxilijs acquiescere nolentē, in consilio manuum suarum.

Obijcies 2. ratione, ad omnes effectus positivos, & liberos creaturæ rationalis, concurrat Deus concursu immediato; sed furtum, v. g. homicidium, adulterium, & hujusmodi, quæ sunt entitates positivæ, & materiales peccatorum, sunt tales effectus: ergo ad illos immediatè & physicè concurrat DEUS; & consequenter non solum est causa immediata physica illorum, sed etiam causa moralis omnium deformitatis annexæ illis.

Hoc argumentum compulit Durandū negare immediatum DEI concursum ad effectus causarum secundarum: sed incidit in Scyllam (ut fusiùs ostendi in physica) cupiens vitare Charybdim; nam præterquam quod dura illa ipsius sententia, à Catholicis communiter rejiciatur Doctoribus, adhuc si vera esset, in proposito nobis præberet subsidium, quod sic ostendo.

Secundùm Durandum, non concurrat Deus etiam ad bonos effectus causarum secundarum, nisi tantum mediatè; & tamen certum est, quod sit causa per se, & specialis illorum bonorum effectuum; ergo quamvis non concurreret ad effectus peccaminosos nisi tantum mediatè; adhuc posset dici vera causa illorum effectuum. Probatur antecedens, pro secunda parte; tum ex communi consensu omnium Theologorum, tum ex Trid: Sess: 6. can: 6. his verbis: *Si quis dixerit mala opera*

*Rejicitur
Durandus*

congerere foret inutile, cùm in illam unanimiter omnes conspirârunt. Adferam solum S. Fulgentium à D. Thoma hîc citatum; *Deus*, inquit, *non est author ejus rei, cujus est ultor*; sed clarum est, quòd Deus sit peccati ultor, ut ex infinitis propemodum Scripturæ locis constat: ergo non est illius author.

*Probatur
ratione.*

Probatur 3. ratione. Concurfus Dei ad actum peccaminosum, est tantùm causæ universalis, necessariò requisitus ad operationē causæ secundæ; sed sic universaliter tantùm concurrens, non rectè dicitur causa per se, aut specialis effectûs producti; & multò minus defectûs: ergo Deus non potest dici causa per se peccati. *Confirmatur*, & probatur conclusio, solvendo Adversariorum fundamenta, pro quibus:

Obijc: 1. ex varijs Scripturæ locis colligitur, quòd Deus sit causa per se peccati: ergo est. *Probantur* Psal:43. *Declinasti semitas nostras à via tua.* Psal:104. *Convertit cor eorû, ut odirent populum ejus, & dolum facerent.* Idem habetur 2. Regum 16. 3. Regum, ultimo. Genes: 45. quibus in locis dicitur quòd Deus ordinat, præcipit, ac suadet peccatum: ergo.

*Satisfit
Scriptura
locis.*

Rz. negando antecedens, & ad ejus probationem respondeo primò, illud non posse esse peccatum, quod ex Dei ordinatione, præcepto, vel suasionem fit; & per hoc patet ad ultima Scripturæ loca. *Rx.* secundò, ad omnia generaliter illa intelligi debere de voluntate seu concursu permissivo Dei; nam ut ostendat suam gloriam per administrationem justitiæ, quæ relucet in supplicijs damnatorum, & malè operantium, permit-

tit,

rit, sicut frequenter permisit, multa mala fieri, relinquendo hominem, divinis inspirationibus, & auxilijs acquiescere nolentē, in consilio manuum suarum.

Obijcies 2. ratione, ad omnes effectus positivos, & liberos creaturæ rationalis, concurrat Deus concursu immediato; sed furtum, v. g. homicidium, adulterium, & hujusmodi, quæ sunt entitates positivæ, & materiales peccatorum, sunt tales effectus: ergo ad illos immediatè & physicè concurrat Deus; & consequenter non solum est causa immediata physica illorum, sed etiam causa moralis omnino deformitatis annexæ illis.

Hoc argumentum compulit Durandū negare immediatum DEI concursum ad effectus causarum secundarum: sed incidit in Scyllam (ut fufius ostendi in physica) cupiens vitare Charybdim; nam præterquam quod dura illa ipsius sententia, à Catholicis communiter rejiciatur Doctoribus, adhuc si vera esset, in proposito nobis præberet subsidium, quod sic ostendo.

Secundum Durandum, non concurrat Deus etiam ad bonos effectus causarum secundarum, nisi tantum mediatè; & tamen certum est, quod sit causa per se, & specialis illorum bonorum effectuum; ergo quamvis non concurreret ad effectus peccaminosos nisi tantum mediatè; adhuc posset dici vera causa illorum effectuum. Probatur antecedens, pro secunda parte; tum ex communi consensu omnium Theologorum, tum ex Trid: Sess: 6. can: 6. his verbis: *Si quis dixerit mala opera*

*Rejicitur
Durandus*

caberunt. R. 2. explicando sanctum Doctorem, æterni ignis supplicio aliquo, concedo maj: omni nego min: Itaq; in illo supplicio præter pœnam sensus, includitur etiam pœna damni, quo parvuli puniuntur, & hoc factis est ad mentem Augustini.

Peccata venialia ex se non possunt puniri pœnâ gehennæ. ASSERTIO V. Peccata venialia facto sunt talia ex natura sua, quod DEUS non possit propter illa punire aliquem pœnâ æternâ sensûs, aut damni, aut subtractione gratiæ sanctificantis. *Prob:* quia aliàs non essent venialia, sed mortalia; nam hujusmodi vocamus ea, quæ enumeratis jam pœnis puniuntur; & per hoc patet ratio distinctionis specificæ mortalis à veniali, nam, unum meretur æternam pœnam sensus & damni; alterum verò non.

Multiplificatio veniale facit mortale. ASSERTIO VI. Venialia, nullam inter se habentia connexionem, quantumvis multiplicata, non efficiunt unum mortale. *Prob:* per multiplicationem individuorum tantùm, nullius rei natura specificè mutatur: ergo quod ex natura sua veniale est, solâ multiplicatione similium, non potest fieri mortale.

Si non habeant connexionem. Dixi, *non habentia connexionem*, quia si talem inter se haberent venialia, ratione cujus advertenter, grave proximi damnum sequeretur, tunc multiplicando venialia, putâ minuta furta, peccaret quis mortaliter.

Nullū peccatum est infinite malitiæ. ASSERTIO VII. Nullum peccatum, etiam mortale, infinitæ est malitiæ; veniale, nec etiam per conjunctionem sui cum mortali, punitur pœna æterna.

Probaturs. 1. pars. Si mortale esset infinitæ mali-

malitiæ, omnia mortalia effent æqualis malitiæ, sed hoc est falsum, ut patet ex Scriptura Joann: 19. *Qui me tibi tradidit, majus peccatum habet.* ergo non est infinita malitiæ.

Probatur 2. pars. Si veniali etiam per accidens, seu per conjunctionem sui cum mortali corresponderet pœna æterna, veniale esset mortale; sed hoc non est verum, ergo. prob: maj: veniale distinguitur à mortali, per hoc, quòd huic correspondet pœna æterna, illi verò non, sed temporalis: ergo si in casu conclusionis, corresponderet ipsi pœna æterna, esset mortale.

Obijc: contra hoc. Debet semper manere, & puniri peccatum, usq; dum fiat satisfactio requisita pro ipso; sed damnati non possunt satisfacere: ergo peccata venialia eorum debent semper manere, & puniri. R. disting: maj: donec fiat satisfactio consistens in retractione peccati, aut in opere aliquo bono, ob quod condonaretur, nego maj: satisfactio, id est persolutio debitæ pœnæ concedo maj: & distincta similiter min: nego consequentiam. Hoc ultimo modo damnati satis faciunt, seu potiùs satis patiuntur pro veniali in inferno.

ASSERTIO VIII. Peccati causa per Deum non se & specialis Deus non est. *Probatur Conclusio ex Script: Sapient: 11. Nihil odisti eorum, peccati. qua fecisti; sed certum est, quòd Deus odit peccatum, & expressè colligitur Sapient: 14. Odio sunt Deo impius, & impietas ejus: ergo Deus nec fecit, nec faciet peccatum; & consequenter non est illius causa.*

Prob: 2. Ad hanc veritatem probandam.

tit, sicut frequenter permittit, multa mala fieri, relinquendo hominem, divinis inspirationibus, & auxilijs acquiescere nolentē, in consilio manuum suarum.

Objicies 2. ratione, ad omnes effectus positivos, & liberos creaturæ rationalis, concurrat Deus concursu immediato; sed furtum, v. g. homicidium, adulterium, & hujusmodi, quæ sunt entitates positivæ, & materiales peccatorum, sunt tales effectus: ergo ad illos immediatè & physicè concurrat DEUS; & consequenter non solum est causa immediata physica illorum, sed etiam causa moralis omnis deformitatis annexæ illis.

Hoc argumentum compulit Durandū negare immediatum DEI concursum ad effectus causarum secundarum: sed *incidit in Scyllam* (ut fufius ostendi in physica) *cupiens vitare Charibdem*; nam præterquam quod dura illi ipsius sententia, à Catholicis communiter rejiciatur Doctoribus, adhuc si vera esset, in proposito nobis præberet subsidium, quod sic ostendo.

Secundùm Durandum, non concurrat Deus etiam ad bonos effectus causarum secundarum, nisi tantum mediatè; & tamen certum est, quod sit causa per se, & specialis illorum bonorum effectuum; ergo quamvis non concurreret ad effectus peccaminosos nisi tantum mediatè; adhuc posset dici vera causa illorum effectuum. Probatur antecedens, pro secunda parte; tum ex communi consensu omnium Theologorum, tum ex Trid: Sess: 6. can: 6. his verbis: *Si quis dixerit mala opera*

*Rejicitur
Durandus*

zatum, nam Deus ex se causativus erat actus moraliter boni, & talem voluntate saltem, antecedenti causare semper vult, & voluit, si causa secunda libera, quæ semper paratum, habet Dei succursum, ad bene operandum necessarium, moraliter bene agere vellet.

Exemplū hujus habe in distorto passu claudicantis, ad quem & anima, seu virtus locomotiva ipsius, & simul tibia concurrunt; ubi certum est, quod defectus ille in passu, animæ, seu virtuti locomotivæ ipsius, quæ quantum est ex se, tam bene est in illo pede, ac est in altero, attribui rationabiliter non potest, sed potius vitio tibie, quod solum causat distortum illum passum: ergo similiter non Deo, qui semper, quantum est ex se, ad bene operandum concurrere intendit, sed potius Creaturæ, quæ voluntariè à regula deviat, tribuendus est defectus operis peccaminosi; & sic non Deus, sed creatura vera causa illius defectus dici debet.

ASSERTIO IX. *Distinctio* Specifica peccatorum, colligi potest ex rectitudinibus specie diversis, quibus privant. *Prob:* qui consideraret omissionem alicujus peccati esse honestam, honestate temperantiæ, v.g. & tamen committeret illud, peccaret peccato distinctæ speciei, à peccato, in cuius omissione non consideraret honestatem temperantiæ, sed potius justitiæ, religionis, aut alterius virtutis; sed hujus est sufficiens ratio, quod quidem periret rectitudine distinctæ speciei, à rectitudinibus quibus posterius hoc peccatum privat. ergo ex rectitudinibus specie diversis, *Specifica peccatorum distinctio* colligi potest.

potest. Itaq; distinctio illa specifica, non solum ex diversitate rectitudinum, seu virtutum, quibus peccata opponuntur, & privant; sed etiam ex diversitate objectorum prohibitorum, legum, finium, & circumstantiarum, in sensu antea explicato, colligi potest.

Vnde meretur mortale pœnam æternam.

ASSERTIO X. Peccatum mortale, non ex natura sua, sed ex justa Dei ordinatione meretur pœnam æternam.

Probatur 1. pars. Nullum meritum ex natura sua meretur vitam æternam, ergo similiter nullum peccatum meretur pœnam æternam.

Probatur 2. pars. Sicut Deus misericorditer voluit non peccantibus, intuitu meritorum, vitam æternam promittere, & dare; sic etiam justè ordinavit, ut peccantes punirentur pœnâ æternâ, si sine pœnitentia discederent ex hac vita: ergo ex justa Dei ordinatione tali pœnâ puniuntur.

In quo consistat ratio formalis habitus peccati.

ASSERTIO XI. Peccatum habituale non consistit in privatione gratiæ sanctificantis formaliter loquendo, nec in obligatione, aut condignitate ad pœnam, sed potius in ipso actuali peccato præterito, non remisso.

Probatur 1. pars. Potest aliquis peccare mortaliter, & defacto peccat, sine eo, quod ponatur privatio gratiæ; ergo peccatum habituale in illa privatione non consistit. Probatur antec: in peccato mortali constitutus, potest adhuc, & frequenter solet, peccare mortaliter; sed per illud secundum peccatum non ponitur privatio gratiæ, quia fuit antea posita; ergo peccatum habituale non consistit in privatione gratiæ. *Confirm:* Privatio gratiæ est effectus peccati, ergo non est ipsum pec-

peccatum, seu non est illud, quòd transacto actu peccaminoso, in nobis remaneat.

Probatur 2. pars. In justificatione peccatoris deletur totum, quod habet rationem culpæ, ut est de fide; sed non tollitur tota obligatio, nec reatus seu condignitas ad pœnam temporalem, ut definit Trident: Sess: 6. ergo in tali reatu non consistit. *Confirm:* Reatus ad pœnam præsupponit ipsum peccatum; ergo non est ipsum peccatum.

Probatur 3. pars. Tum, quia meliùs explicari non potest ratio peccati habitualis; tum etiam à paritate meriti habitualis, quod nil aliud est, nisi præteritum actuale non deletum, sed imputatum moraliter ad præmium: ergo peccatum habituale est ipsum actuale præteritum non remissum.

Dixi in Conclusione, non remissum, non verò non retractatũ, quia de potentia absoluta potest remitti peccatum, quoad culpam, & pœnam, sine ulla peccatoris retractatione, quia in hoc nulla est implicantia.

Objc: Per pœnitentiæ Sacramentum tollitur aliquid, sed præteritum tolli nequit, quia ad illud non datur potentia; ergo peccatum habituale, quod per Sacramentum tollitur, non est præteritum non remissum. *ꝛ.* concedendo maj: & disting: min: præteritum non remanens moraliter, concedo min: manens moraliter nego min: & consequentiam.

EPISTYLIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ DECIMÆ.

*Utrùm Deus igne infernali torquere posset
innocentem?*

CO-

COLVMNA XI.

De Legibus.

*Definitio
Legis.*

ASSERTIO I. Lex rectè describitur præceptum stabile, iustum, & commune, obligans ad rem aliquam faciendam, vel ommittendam. *Prob:* quia habet conditiones bonæ descriptioni. Per *ly stabile* convenit cum præceptis, unam vel alteram personam obligantibus. *Ly stabile, & commune,* est differentia legis, tam ab his, quàm alijs obligantibus, ad breve tantùm tempus: ergo est bona descriptio.

*Lex ut sic
spectat ad
voluntatē.*

ASSERTIO II. Lex positiva ut sic, divinæ, & humanæ communis, spectat potiùs ad voluntatem, quàm ad intellectum.

Prob: tum ex Script: Psal: 33. *Notas fecisti filijs Israël, voluntates tuas.* Tum etiam ratione, illius potentix est leges concedere, cuius est imperare, sed voluntatis solius est imperare; ergo. *prob:* min: illius potentix est imperare, cuius est dicere *fac hoc,* sed solius voluntatis est hoc dicere; ergo solius voluntatis est imperare. *Adversariorum* argumenta aliud non probant, quàm quòd lex directivè consistat in actibus intellectus, quod nos non negamus.

*Conditio-
nes Legis.*

ASSERTIO III. Ut lex obliget, debet esse iusta, promulgata & acceptata, non tamen perpetua. *Probatur 1. pars.* tum ex Aug: 4. Civit: c. 6. *Lex, inquit, mihi non videtur,*

detur, que *justa non fuerit*. tum etiam ratione, quia lex, sicut & quævis vera potestas à Deo est; sed quod à Deo est, debet esse justum: ergo & Lex.

Probatur 2. pars. tum ex cap: 1. de concessione Præbendæ, in Sexto. tum quia lex naturæ dicitur hominem non obligari ad observationem præcepti, quod invincibiliter ignorat. ergo ad hoc ut lex obliget, requiritur, ut conditio saltem, promulgatio.

Probatur 3. pars, ex dicendis inferius. *Ultima etiam pars*, loquendo de perpetuitate actuali, *probatur*. Lex hodie à Principe lata, & promulgata, ab eodem principe, vel ejus successore cras abrogari potest, justas ob causas; sed hoc non esset verum, si essentialiter lex deberet esse perpetua. ergo non debet.

ASSERTIO IV. Non solum ad divi-
 narum legum, sed etiam humanarum obser-
 vationem Christiani obligantur. Est de fide, *Christiani quibus le-*
 ex Trident: sess: 6. c. 11. *Prob: tum ex Apo- quibus te-*
 sto: Rom: 12. *Omnis, inquit, anima potestatibus nentur.*
sublimioribus subdita est. & 13. *Qui potestati*
resistit, &c. tum etiam ex illo Joann: 18. *Vos*
amici mei estis, &c.

Obijc: *Lex justo imposita non est, sed impijs*, teste Apost: ad Timo: 1. ergo justis non obligantur servare legem. R: (omissis aliorum explicationibus) explicando illum passum; & distingu: antec: non justis, id est occasione operum justorum, concedo antec: non justis, sed injustis, id est, occasione malorum operum injustorum, lex posita est, nego antec: & consequentiam. Cui hæc explicatio non placet, quærat meliorem, & adducat.

In quo cō-
sistit lex
æterna na-
turalis.

ASSERTIO V. Lex æterna naturalis, quatenus præcipit aut prohibet aliquid nobis, non consistit formaliter in ipsismet rebus, prout obijciuntur intellectui divino. hæc, non contra Scotum, sed Scotistas est. *Prob:* tum quia lex æterna habet suã existentiam ab æterno (qui diceret quòd non, quia tunc non erant homines, quibus promulgaretur, excitaret quæstionē de nomine) sed nulla res creata, etiam secundum adversarios, existit ab æterno; ergo lex æterna in illis nō consistit. tum etiam, quia lex semper provenit à Legislatore, sed res ab æterno objectivè cognitæ non proveniunt à Deo, ut probavi in *Metaphys:* ergo lex æterna Dei in illis non consistit; & per hoc patet ad fundamenta adversariorum.

Lex æter-
na Dei, in
ipsum Deum
obligat, con-
sistit in dictamine
rationis exis-
tente in intel-
lectu divino;
ut verò nos ob-
ligat, consistit
in actu volun-
tatis con-
sistit.

ASSERTIO VI. Lex illa æterna, ut ipsum Deum obligat, consistit in dictamine rationis existente in intellectu divino; ut verò nos obligat, consistit in actu voluntatis, quo ab æterno Deus voluit, ut in tempore, hoc faceremus, & illud omitteremus.

Probatur 1. pars. quia non potest ostendi, in quo alio consisteret.

Probatur 2. pars. quia per talem actū nobis imperat Deus aliquid ab æterno; ergò in illo consistit formaliter ratio legis æternæ.

Obijcies contra 2. partem. Si per impossibile non haberet Deus ullam volitionem ab æterno respectu nostri, sed solum dictamen rationis, quo judicaret furtum v. g. esse fugiendum, adhuc nos per illud dictamen obligaremur, si proponeretur: ergo in illo dictamine cōsistit ratio legis æternæ. *R.* negando an-

tec: quia dictamina personæ superioris, si non accedat ejus volitio, subditum non obligant: *Cujus potē-
tie sit actus
ergo lex in illis consistere non potest.* *lex creata.*

ASSERTIO VII. Lex naturalis creata est actus intellectus. Ut probem hanc assertionem, *advertite*, sensum illius esse, quod judicium practicum, quo recta ratio practice dicitur furtum, v. g. esse contra naturam rationalem, & propterea vitandum, sit lex naturalis. jam

Prob: In illo consistit lex naturalis, quo independenter ob omni positiva lege obligamur ad aliquid faciendum, vel omittendum; sed illud est actus intellectus; ergo lex naturalis in actu intellectus consistit. maj: est certa: prob: min: conscientia uniuscujusq; obligat illum, ad hoc faciendum, & illud omittendum. sed conscientia est actus intellectus, ut probavi antea col: 9. de actib: hum: ergo illud quod nos obligat est actus intellectus.

Confirm: tum ex Apost: Rom: 2. *Gentes que legem non habent, &c.* tum etiam ex PP. multis, docentibus synteresim esse nostram legem, sed in probabili sententia conscientia est synteresis: ergo.

Obyc: Actus intellectus non habet rationem imperij: ergo in illo non consistit lex naturalis. *Confirm:* Lex naturalis DEI consistit in actu voluntatis, ergo & creata. *R.* distingu: antec: rationem imperij, seu præcepti formalis, concedo antec: virtualis, nego antec: & consequ: *Ad Confirm:* *R.* etiam distingu: antec: naturalis Dei quâ nos obligat, nego antec: quâ se ipsum obligat, concedo antec: & nego consequentiam.

Quomodo lex æterna differat à positiva. ASSERTIO VIII. Lex æterna differt à positiva, per hoc, quod hæc contingenter tantum est imperata, æterna vero necessario. Obligatio rerum humanarum mediate saltē dependet à lege naturæ, non verò immediate.

Probatur 1. pars. quia non potest ostendi, in quo alio differrent.

Probatur 2. pars. Nulla est lex positiva, quæ reduci non possit ad hoc naturale principium; *Obediendum est superiori legitime aliquid precipienti*; ergo nulla est lex humana positiva, quæ non dependet à lege naturæ.

Dependētia legum positivarū à naturali *Probatur ultima pars.* Aliquæ leges humanæ immediate dependent a positivis legibus, ut patet in præcepto *de non comedendis carnibus die Veneris*: ergo mediate tantum dependent à lege naturæ.

Quomodo obligatio legis tollatur. ASSERTIO IX. Obligatio legis varijs modis tolli potest, irritatione nimirum, abrogatione, dispensatione, declaratione, & Epickéia; Non solum in aliquibus, sed etiam in omnibus Decalogi præceptis, de potentia absoluta dispensare potest D E U S; & consequenter in omnibus tam negativis, quam positivis præceptis legis naturæ, non verò Papa.

Deus potest dispensare in toto Decalogo. *Explicatio primæ partis* obvia est apud Authores communiter, unde breviter adverte, quòd *Irritatio legis* fiat, quando annullatur, antequàm perfecte confirmaretur, ut v. g. si Nationale Episcoporum Concilium aliquam ferret legem, quæ ut obligaret, Romani Pontificis indigeret approbatione, reclamante Pontifice statim irritaretur lex; & sic fieret, quasi non fuisset.

Abrogatio fit, quando lex quæ perfectè obligabat, ex toto cessat. *Descriptio Abrogati-*

Dispensatio describitur, relaxatio juris facta cum causæ cognitione, ab eo qui potestatem habet. Hæc semper respicit unum, vel plures in particulari; & casum aliquem, respectu cujus tollitur obligatio legis, licet respectu aliorum, vel ejusdem hominis extra illum casum maneat in suo vigore. *Descriptio Dispensati-*

Epickeia est emendatio, seu interpretatio rationabilis legis. Sic si Legislator omnes universaliter prohiberet casus: v. g. ut absolute Religiosi in sæculari domo non comederent; sed tamen si prævidisset hunc in particulari casum, v. g. quod Excellentissimus simul & pijsimus Dominus D. Bernardus Comes à Martinitz, Supremus Regni Bohemix Burggravius, &c. urgeret, ut cum illo Fr. Antonius prandium fumeret, omninò excepisset illum, nec ad illius observantiam, in talibus circumstantijs, subditum obligare voluisset; tunc subditus ipse, vel ejus immediatus seu localis Superior, uti posset Epickeiâ; & sic, excipiendo illum casum, quem ipse Legislator, v. g. generale Capitulum, non excepit, quia non prævidit illum futurum, sine scrupulo desiderio jam nominati Excellentissimi, vel alterius similis conditionis satisfacere: & hæc meo videri, est genuina Epickeiæ explicatio. *Descriptio Epickeiæ.*

*Probat*ur 2. pars, tum quia in hoc nulla potest ostendi implicantia; ergo omnipotentix Divinæ (extollenda est omni meliori modo, quo potest fieri sine implicantia) denegari non debet: tum etiam quia ex opposito se-

queretur, quod independenter ab imputatione voluntatis Divinæ, possit aliquis actus esse demeritorius, sed hoc est, secundum Scottistas præsertim, falsum: ergo in omnibus præceptis legis naturæ potest dispensare. major est certa: Prob: min: nullum opus potest habere rationem meriti independenter à DEI acceptatione, ut docet passim *Doctor noster*, cum suis (contra quos videor hic agere) ergo nec rationem demeriti, & offensæ divinæ independenter ab illius imputatione, sed hoc esset falsum, si DEUS non possit dispensare in omnibus legibus naturæ: ergo potest.

In lege natura Papa dispensare non potest. *Probatur ultima pars.* Tum quia non constat, quod Deus dederit Pontifici talem auctoritatem. Tum etiam, quia inferior non habet potestatem dispensandi in legibus Superioris, obligantibus etiam ipsum; sed Papa est DEO inferior, & tenetur ad observantiam legis naturæ; ergo in illa lege dispensare non potest. Tum deniq; auctoritate Bedæ, qui in lib: de præcepto & dispensatione, Conclusionem in terminis habet. Ergo est vera.

Obijcies contra ultimam partem. Communitas rerum auctoritate humana abrogata est, & tamen fuit de lege naturæ; ergo Lex naturæ auctoritate humanâ abrogari potest. *R.* distinguendo antecedens pro secunda parte, permissivè concedo antecedens: præceptive, seu absolutè & simpliciter, nego antecedens & consequentiam.

Obijc: 2. Pontifici Romano, legitimo Petri Successori, data est potestas ligandi & solvendi omnia super terram, *Matth: 18.* ergo & dispen-

dispensandi in lege naturæ. R. distinguendo antecedens, ligandi & solvendi ea, quæ ad salutem animarum in ordinato regimine Ecclesiastico pertinent, concedo antecedens, solvendi ea, quæ ad illorum salutem non pertinent, sicut non pertinet relaxatio legis naturæ, nego antecedens, & consequentiam.

Obijciens 3. Pontifex solet dispensare in juramentis & votis, quorum obligatio est de lege naturæ: ergo potest dispensare in lege naturæ. R. distinguendo antecedens, propriè loquendo, nego antecedens, impropriè, concedo antecedens, & nego consequentiam. Itaque Pontifex solùm declarat votum, vel juramentum, in his vel illis circumstantijs tunc occurrentibus non obligare. *Nec valet dicere*, quòd dispensando in votis Pontifex utatur verbo *Dispensio*; quia verbum illud æquè potest intelligi de dispensatione propriè dicta, ac de impropriè dicta.

*Quomodo
Papa in
votis di-
spensat.*

Obijciens 4. Non potest Deus mutare naturas rerum, sed ex natura rerum actus qui prohibentur in Decalogo sunt mali, & qui præcipiuntur sunt boni; ergo in illis nequit Deus dispensare. R. distin: min: nisi dispensetur in illis, concedo min: si dispensetur, nego min: & consequentiam.

Dices, Independentè à voluntate Dei, actus in Decalogo prohibiti sunt mali; ergo in illis non potest Deus dispensare. R. dist: antec: mali, id est peccaminosi, sicut defectò sunt, nego antec: mali, id est contra rationè rectam, transeat antecedens, & nego consequentiam.

Dices 2. Præcepta Decalogi continent in-

trinsecè ordinem virtutis & justitiæ; ergo in illis nequit Deus dispensare. & dist: antec: inseparabiliter nego antec: separabiliter concedo antec: & nego consequentiam. Itaque malitia moralis præceptorum omnium primæ tabulæ, ita est separabilis ab ipsis divinitus, ut suppositâ dispensatione Dei non esset formalis injuria, nec peccatum imputabile, elicere actum oppositum præcepto de diligendo, aut colendo Deo: defactò tamen Deus nunquam dispensavit in præceptis primæ tabulæ, propterea indispensabilia meritò dicuntur, non solum in ordine ad potestatem humanam, sed etiam de potentia ordinaria Dei; & hoc tantum vult Doctor noster, qui videtur favere magis oppositæ sententiæ, quàm nostræ.

*Quis legis
veteris au
thor.*

ASSERTIO X. Lex vetus à DEO condita, & ministerio Angelorum data Moyse, vera fuit & Sancta. *Ultima pars, de qua potest esse difficultas, probatur, tum ex Script: Psal: 10. Lex Domini immaculata. Psal: 118. Beati immaculati, &c. tum etiam, quia lex illa, quæ condita est ab Authore omnis boni, mala esse non debuit; sed lex vetus est à Deo condita: ergo mala non fuit.*

*Legis Mo-
saicæ præ-
cepta.*

Pro intelligentia sequentium adverte, Legis Mosaycæ præcepta alia esse moralia, alia cæremonialia, & alia judicialia. Moralìa, quæ dirigebant mores in ordine ad amorem Dei, & proximi, sunt præcepta primæ & secundæ tabulæ. Cæremonialia, erant illa, quæ docebant usum quarundam cæremoniarum, ad cultum veri DEI ordinarum. Judicialia, deniq; docebant modum, quo subditi cum

Suppe

Superioribus, & è contra, se gerere deberent.
his notatis, fit

ASSERTIO XI. Post mortem Christi quoad omnia jam dicta præcepta, cessavit lex Moysa simpliciter, & absolutè.

*Cessatio
legis veteris etiam*

Probatur tum ex Script: Hebræ: 9. Rom: 6. & 7. quibus in locis id asseritur: tum etiam ex Concilio Apost: act: 14. *Visum est Spiritui Sancto, &c.* ubi conclusio videtur definita: ergo est vera.

*quoad Cere-
monia-
lia.*

Nec valet dicere, quod promisit Deus illā legem futuram æternam: nec quod inter Christianos exercitium multarum caeremoniarum, quæ in veteri lege vigeant, ut patet de solutione decimarum, dedicatione templorum, &c. defacto vigeant; non valet inquam, quia *ly æternum* in primo loco accipitur pro longo tempore: caeremoniæ illæ non observantur vi legis Moysaicae, neq; ut erant futura signa figurantia Christum, & Ecclesiam, sed potius vi consuetudinis, & statuti Ecclesiastici.

Obijc: Præcepta moralia defacto obligant; ergo obligatio veteris Legis quoad omnes partes non cessavit. *re. dist:* antec: obligant quia per naturalem, & novam Christi legem sunt præcepta, concedo antec: obligant, vi præcepti veteris legis, nego antec: & consequentiam.

ASSERTIO XII. Lex vetus, universaliter loquendo, non cessavit in puncto mortis Christi, bene tamen post sufficientē Evangelij promulgationem.

Non cessavit in puncto mortis Christi.

Probatur i. pars. Nova lex non fuit introducta universaliter loquendo, ante illius pro-

mulgationem sufficientem; sed non fuit promulgata in morte Christi, sed potius in die Pentecostes post Christi mortem, ergo non obligabat in puncto mortis Christi; subsumo, sed non cessavit lex vetus nisi post sufficientem promulgationem novæ Legis; ergo non cessavit in puncto mortis Christi.

Probatur 2. pars. Post illam promulgationem, nova secundum omnes, obligabat; ergo cessavit obligatio veteris, *Dixi universaliter*, quia certum est, quod obligatio Legis Moyseicæ cessavit ante Christi mortem, respectivè ad Apostolos, quibus ipse Christus novam publicavit legem.

Objc: In Christi morte novum testamentum fuit confirmatum, ut docet Apost: Hebr: 8. & 9. ergo in eodem momento antiquum perijt. R. dist: antec: Confirmatum, taliter ut pro tunc obligaret, nego antec: confirmatū taliter ut habuerit requisita ad hoc, ut factâ promulgatione obligaret, concedo antec: & nego consequentiam.

*Præcepta
novi Testa-
menti ve-
ra.*

ASSERTIO XIII. In novo testamento continentur, vera & proprie dicta mandata obligantia nos ad sui observationem. Hæc est de fide, & probatur ex varijs Evangelicæ Legis locis, in quibus Christus suorum mandatorum mentionē facit. Joann: 15. *Hoc mando vobis.* Idē habetur Matth: 5. & Joan: 2. ergo.

*Quanta sit
potestas le-
gislativa
in Papa.*

ASSERTIO XIV. Nec in Pontifice, nec in Imperatore potestas est ferendi leges civiles, obligantes totum mundum.

Prob: Eorum nullus verum habet totius mundi dominium; ergo nec potestatem condendi leges, ad quarum observantiam totus mun-

mundus obligaretur. antecedens est certum,
& consequentia bona est.

ASSERTIO XV. In Summo Pontifice datur potestas condendi leges Ecclesiasticas, & etiam civiles, obligantes sibi subiectos: *In Regibus* similis etiam potestas, loquendo de lege civili, invenitur in omnibus Regibus, & absolutis Principibus; *Est de fide*, quoad omnes partes re ipsâ definita in Constantiensi contra Hussitas, & in Bulla Leonis 10. ac novissimè in Trident: Sess: 7. cap: 8. ergo est vera.

ASSERTIO XVI. Lege humanâ, *Materia* etiam civili prohiberi possunt publici actus *quam le-* externi, moraliter vitiosi, imò & aliqui actus *ges civiles* moraliter boni. *Probatur 1. pars.* Lex *præcipere* naturalis defectò prohibet omnes tales actus; *possunt.* ergo lex civilis, quæ naturali conformari debet, illos prohibere potest.

Probatur 2. pars. Actus ex se bonus potest esse impedimentum majoris boni, v. g. si quis sacrum audire vellet, quando ad resistendum hosti invadenti civitatem, necessarius esset; ergo in tali casu lege civili prohiberi potest actus ille.

ASSERTIO XVII. Lege humanâ *Actus in-* Ecclesiasticâ directè præcipi possunt actus *terni lege* purè interni. Hæc est Caramuelis Viri do- *humanâ* ctissimi, meiq; hîc quondam Patroni magni, *præcipi* cap: 4. fundament: Theol: *Prob:* Hæresis *possunt.* purè mentalis interdicitur in Clement: 1. de hæreticis, & propter talem fulminantur excommunicationes, ut patet in Can: *Si quis per stipendium.* dist: 30. sed hæresis illa est actus purè internus, ergo actus purè internus præcipi potest. *Probatur 2.* Superior præ-

cipere potest omnia, quæ prudenter putat esse necessaria ad assequendum & conservandum finem, quem respicit institutio Reipublicæ; sed Reipublicæ religiosæ ad assequendum suum finem, gratiam nimirum in hac vita, & gloriam in altera, actus purè interni maximè sunt necessarii, & utiles, v. g. oratio mentalis: ergo Prælati tales actus directè præcipere possunt. *Confirm:* Pontifex potest præcipere actum internum, & externum simul, secundùm Adversarios; ergo & ipsum internum secundùm se. Prob: consequentia ex illa Reg: 53. Juris. *Cui licet id quod est plus, utiq; licet quod est minus*: sed plus est posse præcipere internum & externum simul, quàm solùm internum: ergo qui potest illud, poterit etiam hoc.

Probatur ultima Conclusio. Ecclesia in cap: *Dolentes*, de celebratione Missarum, præcipit attentionem in recitandis horis canonicis, & Sacri celebratione, aliàs non peccaret, qui sine attentione legeret illa; sed attentio illa est actus purè internus; ut omnes fateri debent, ergo præcipit actum internum.

Dices Ecclesiam directè præcipere recitationem officij, & indirectè tantùm attentionem. *Contra:* Illa indirectè tantùm præcipiuntur, sine quibus poni non possunt, quæ præcipiuntur directè; sed sine attentione interna, externa lectio divini officij poni potest: ergo attentio illa indirectè non præcipitur, & consequenter directè; vel nullo modo peccat, qui eam negligit.

Dices 2. cum Diana, p. 2. tract. 12. reso. 2. & alijs apud ipsum, neminem obligari præcepto
Eccle-

Ecclesie ad internam attentionem in recitatione officij, licet bene ad externam, quia non potest Ecclesia vetare, aut præcipere illud, quod non potest punire; sed non potest punire actus purè internos, quia sunt occulti per se, & sic illos nec cognoscere, nec judicare potest Ecclesia, quæ *de occultis non judicat*, teste Trident: sess: 24. c. 1.

Habeat hæc Diana opinio probabilitatem, quam potest habere; inde tamen *infero*: ergo qui occultè negligit lectionem divini officij, non facit contra præceptum Ecclesie; sed hoc dici nequit, aliàs subditus non peccaret, privatim violando præcepta omnia Ecclesiastica, & secularia; ergo. Prob: tamen illatum illo ipso argumento, quo Diana probat neminem obligari ad eliciendum actum purè internum; ergo nemo etiam peccat occultè omittendo actum externū; nemo enim peccat, nisi faciat contra præceptum vel legem.

Dices 3. Attentionem internam esse per se occultam, omissionem verò officij secretò, esse per accidens tantum occultam, quia merè contingens est, quod non fuerit præsens aliis, qui sciret de illa omissione: ergo qui occultè omittit officium, facit contra præceptum Ecclesie, quamvis qui negligit attentionem, non facit contra illud. *Contra*, non est potior ratio, cur unum esset contra præceptum Ecclesie, & non alterum. Illa deinde occulta, de quibus Ecclesia teste Trident: supra citato, judicare non potest, sunt tantum per accidens occulta: ergo nō; occultum per se, ac occultum per accidens, excluditur à præcepto Ecclesie. Prob: antec: Trident:

*Refutatur
sententia
probabilis
Diana,
quâ semel
admissâ,
mala multa
seque-
rentur.*

ibi loquitur de matrimonio clandestino ; sed matrimonium illud est æq̄; per accidens occultum , ac est omiffio secreta divini officij , ut per fe patet , ergo Ecclefia de occultis per accidens non judicat , & confequenter , fi probabilis eft opinio Dianæ , ut efle non nego , qui secreto omittit officiũ divinum , non facit contra præceptũ Ecclefie . Bone Deus , fi hæc opinio femel admitteretur , quanta non aperiretur via ad occulta mala ; admitti tamen debet ab eis , qui docent oppofitum noftræ Conclufionis . Pro quibus

Obijc: cum Pontio. Ecclefia actus purè internos nunquam præcepit : ergo nec potefl præcipere. *R.* 1. negando confequentiam , quia multa poffumus , quæ non facimus. *R.* negando antec: & ratio patet ex dictis.

Obijcies 2. Non potefl Ecclefia punire actus purè internos : ergo nec præcipere. *R.* 1. tranfeundo antec: & negando confeq: aliàs nec actus externos , ut fupra dixi , secretos præciperet. *R.* 2. neg: antec: nam defacto , ut patet ex *Can: Si quis* , jam citato , fulminat excommunicationem contra hærefim internam , quam non cognofcit.

Obijc: 3. Ecclefia fatetur fe non poffe judicare de occultis ; ergo lex humana non extenditur ad actus purè internos , qui occultiffimi funt. *R.* dift: antec: non poffe judicare poteflate coërcitiva , concedo antec: poteflate præceptiva feu directiva , nego antec: & confequentiam.

Duplex da-
tur tribu-
nal Eccle-
fia.

Ut hoc melius intelligas , advertite in Eccle-
fia tribunalia feu fora efle duo , internum
unum , externum alterum : in externo Ec-
clefia

clefia

clesia præcipere, judicare & punire solet; in interno verò præcipere, & prohibere, at judicium, & punitionem Deo relinquere solet; & conformiter ad illa Tribunalia duplicem, in Ecclesia potestatem admittimus, *præceptivam*, seu directivam scilicet, & *coërcitivam*, hæc forum externum tantùm respicit, illa verò internum & externum simul.

ASSERTIO XVIII. Nemo potest pro- *ExtraTer-*
prijis legibus alium obligare, dum est extra *ritorium*
suum territorium. Peregrinus potest se con- *nemo liga-*
formare legibus loci, per quem transit. Ec- *tur legibus*
clesiastici obligantur legibus civilibus non *territorij.*
dedecentibus statum suum quoad vim dire-
ctivam.

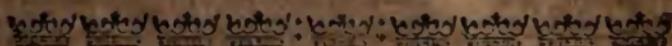
Probatur 1. pars. tum ex cap: de Constit: in *Peregring*
Sexto: tum etiam, quia legislatores habent *quibus le-*
sphæram activitatis suarum jurisdictionum, *gibus se*
ultra quam se earum leges non extendunt: & *possit con-*
per hoc patet veritas 2. partis; nam libera- *formare.*
tus à legibus patriæ, potest se submittère Ju-
ribus loci, in quo est: ergo etiam se illis con-
formare.

Tertia ergo pars probatur. Clerici sunt etiã
membra Reipublicæ, ergo in his, quæ non
sunt contra illorum statum, parere debent
legibus Reipublicæ, & consequenter quoad
vim directivam, subsunt illis, hoc est, qua-
tenus illis obedire debent, non verò quoad
vim coërcitivam, quia per sæculares puniri
licitè non possunt, quamvis violarent legem,
& hoc est, quod tantùm vult Conc: Lateran:
sub

sub Leone X. dum dicit: *Laicos nullam habere in Ecclesiasticas personas potestatem.*

EPISTYLIUM PROBLEMATI CUM COLUMNÆ UNDECIMÆ.

An Legislatur tenetur suis Legibus?

COLVMNA XII.

De Virtutibus moralibus ac supernaturalibus per se infusis.

*Definitio
virtutis &
vitiy.*

ASSERTIO I. Virtus est habitus inclinans potentiam ad actum moraliter bonum; vitium verò est habitus inclinans potentiam ad actus moraliter malos.

Hec communis est, & difficultatem etiam non habet, nisi quod descriptio vitij conveniat concupiscentiæ, quæ inclinat hominem ad peccandum, quamvis non sit in se vitium; Ad quam ꝑ. nos ad vitium requirere, ut sit productum, vel saltem producibile per actus vitiosos, qualiter non est producibilis concupiscentia.

Una Entitas habitus ad actus contrarios inclinare potest.

ASSERTIO II. Idem in entitate physica habitus, potest esse nunc virtus, nunc vitium; *Probatur.* Habitus quo facilitatur Christianus ad abstinendum, orandum, ob cultum veri Dei, est habitus virtuosus; & habitus quo facilitatur infidelis ad abstinendum,

dum, & orandum ob cultum idoli, est habitus vitiosus; sed primus potest facilitare ad posteriores actus, & posterior ad priores actus; ergo habitus virtutis potest concurrere ad vitium, & è contra, habitus vitiosus ad actum virtutis, prob: min: quando Christianus fit à Religione Apostata, idem ille habitus, qui facilitabat ipsum, dum esset fidelis ad orandum vel abstinendum, ob cultum veri Dei, facilitat etiam ipsum ad abstinendum, & orandum, ob cultum idoli, similiter discurre de infideli ad fidem conversi, ergo habitus facilitat ad actus vitij & virtutis.

Obijc: Dantur actus ex intrinseca sua ratione boni; ergo & habitus, qui non possunt esse mali. *R.* Quod quamvis totum esset verum, nihil esset in præjudicium nostræ Conclusionis, ad cujus veritatem sufficeret, quod aliquis habitus virtutis possit vitium esse, & e contra. *R.* 2. negando absolutè antec: cujus falsitas patet ex dictis de Legibus, *Affert:* 9.

Obijc: 2. Si conclusio esset vera, posset aliquis per vitiosos actus acquirere intensissimū habitum virtutis; sed hoc est inconveniens, ergo non est vera. *R.* dist: maj: habitum virtutis quoad entitatem suam physicam, concedo maj: habitum virtutis, quoad bonitatem moralem, nego maj: & distincta similiter min: nego consequentiam. Itaq; habitus ille per actus vitiosos acquisitus, quamvis ex entitate sua physica non repugnet illi ad actum virtutis concurrere, quamdiu tamen actu non concurrat, non virtutis sed vitij dicetur habitus.

*Virtutes
Volunta-
ris que
sunt.*

ASSERTIO III. Dantur in voluntate virtutes, non solum circa bonum alienum, sed etiam circa proprium; & consequenter subiectum virtutum non solum ordinarum ad alium, sed etiam fortitudinis, temperantiae, & aliarum ad proprium bonum ordinarum, dici debet. *Probatur.* Voluntas potest velle bonum temperantiae & fortitudinis, non minus quam bonum iustitiae; ergo potest ex frequentibus volitionibus huiusmodi acquirere habitum facilitantem illam ad similes iterum volitiones eliciendas, sicut acquirit habitum iustitiae virtutis, per reiteratos actus iustitiae; & consequenter potest esse subiectum utriusque.

Probatur 2. conclusio universaliter, quoad omnes partes. Illud debet dici subiectum virtutum, in quo experitur facilitas ad actus virtuosos eliciendos, sed facilitas huiusmodi in voluntate reperitur: ergo. Prob: min: voluntas experitur se facilius, & cum maiore inclinatione amare bonum temperantiae & fortitudinis post frequentes actus, quam antea; sed illa major facilitas provenit ab habitu harum virtutum, qui in voluntate per frequentes actus generatur: ergo habitus ille in voluntate subiectatur.

Obyc: Voluntas est potentia libera: ergo ipsa potest se determinare ad prosecutionem boni temperantiae, & fortitudinis, sine omni habitu in ipsa subiectato. R. 1. retorquendo argumentum; ergo & ad prosecutionem boni iustitiae sine habitu, quod est contra adversarios. R. 2. dist: consequens, potest se determinare, &c. simpliciter & absolute concedo

cedo consequentiam : cum tanta facilitate, & propensione , nego consequi: Habitus requiruntur ad faciliter operandum , non verò ad simpliciter.

ASSERTIO. IV. Virtus moralis par- *Divisio vir-*
titur non malè , in quatuor Cardinales, *tutis mo-*
dentiam scilicet , *Fortitudinem* , *Iustitiam* , & *ralis in 4.*
Temperantiam , in quibus tanquàm in cardi- *Cardini-*
ne , vita humana versari debet. Hæc est com-
munis , & bona , quamvis non in omni rigore , juxta Logicales bonæ divisionis regulas.

Hic obiter nota , non solùm (in communi sententia) quòd virtutes morales duo respiciant extrema , unum excedens , & alterum, *Quæ ex-*
deficiens ; sed etiam , quòd medium , in quo *trema &*
consistit virtus , in triplici sit differentia : *media re-*
unum est *rei, vel objecti* , sic in abstinentia , qua- *spiciat vir-*
tuor uncia panis sunt *medium rei* , alterum est *tus mora-*
medium rationis , hoc est tale , quale recta ra- *lis.*
tio dicitur ; cujus exemplum habes in temperantia respectu cibi , cujus medium est illa
quantitas , quam dicitur recta ratio ; tertium medium est , ipsius *actus* , hoc est , ut sit tantæ ,
vel tantæ intensiõnis , vel durationis. Nunc sit

ASSERTIO V. Non omnis virtus *Virtus non*
consistit in medio inter duo extrema ex parte *consistit in*
objecti , sic , ut quis non perveniendo ad illud *medio.*
medium , aut illud excedendo peccaret.

Probatur 1. pars. Non peccat contra temperantiam , qui minùs comedit , quàm per temperantiam licet ; ergo temperantiæ virtus ex parte rei , seu objecti , non habet tale medium , ut quis ad illud non perveniendo peccet.

Probatur 2. pars. Non peccat, qui excederet medium justitiæ commutativæ, dando nimirum ex liberalitate, aut misericordia plus, quàm deberet; sed ille excederet medium illius virtutis, quod est dare tantum, quantum debet. Ergo excedendo mediū non semper peccat quis.

In aliquo tamē sensu medium tenent.

ASSERTIO VI. Virtutes morales, communiter loquendo taliter consistunt in medio, ut ex aliquo capite possit quis peccare contra quodvis extremum earum.

Prob: Multæ sunt virtutes, in quibus peccatur non perveniendo ad medium, ut clarū est in justitia, quæ non servatur, nisi quis det tantum, quantum debet. Item multæ sunt virtutes, in quibus peccatur excedendo medium, ut patet in temperantia. Imò servando mediū virtutis, potest quis peccare, in casu v. g. quo restitueret quis gladiū suū furioso, talis enim exactè ponit medium justitiæ, & tamen peccat; ergo servando medium potest quis peccare.

Nulla est necessaria connexio virtutum inter se.

ASSERTIO VII. Virtutes naturales, ut sunt quatuor cardinales, quibus adde castitatem, nec inter se sunt connexæ, nec à supernaturalibus dependent, aut è contra, supernaturales ab ipsis.

Probatur 1. pars. Ex illis virtutibus una potest haberi sine altera: ergo inter se non sunt connexæ. *Prob:* antec: potest aliquis esse castus, & non humilis; temperans, & non justus; liberalis, & non castus; devotus, & impatiens, ut constat experientiâ: ergo potest habere unam ex illis virtutibus, sine altera.

Probatur 2. pars. Certum est de fide, quòd in

in parvulis per baptismum renatis, sint virtutes supernaturales fidei, spei, & charitatis; sed in illis non sunt virtutes naturales; ergo naturales non dependent à supernaturalibus, aut è contra.

Deinde certum est, quòd in hominibus, etiã non elevatis per habitus infusos, ad fidem supernaturalem, inveniatur habitus facilitans eorum potentiam ad actus bonos naturales, & honestos: ergo invenitur habitus naturalis sine supernaturali.

Adversary quod nobis objicerent, hæc- *Quomodo* nùs non ostenderunt, præter authoritates SS. PP. in quorundam PP. qui videntur dicere, quòd *hoc passu* una virtus non potest esse sine alia; sed facilè *intelligen-* satisfacimus illis, intelligendo Patres, quasi *di.* vellent dicere, quòd nemo censendus est absolutè bonus, qui unam solam, aut etiam certum aliquem numerum virtutum, sine alijs habeat, quia *bonum ex integra causa, malum* verò *ex quocung, defectu.*

ASSERTIO VIII. Prudentia virtus, *Definitio* bene describitur, habitus intellectualis, quo *prudētia* inclinatur intellectus ad cognoscendū, quænam sint actiones bonæ, & malæ moraliter, & quænam sint opportuna media eas eliciendi, aut vitandi. Est in terminis Pontij hîc disp: 23. Prob: quia habet bonæ descriptionis condiciones. Per ly *habitus intellectualis* distinguitur ab habitibus tam appetitûs sensitivi, quam rationalis, & convenit cum arte, scientia, sapientia, intellectu, & opinione, de quibus egi in præmialibus Logicæ. Per ly *quo inclinatur intellectus, &c.* distinguitur à jam dictis habitibus intellectualibus; ad-

ditur, & quæ nam sint media, &c. ad denotandum, quòd prudentia non solùm tendat in finem, sed etiam in media, & quod hoc faciat.

Prudentia tendit etiã ad media.

Prob. Quando aliquis hic & nunc confidenter rectè circumstantijs omnibus, cognoscit bonum esse castè vivere, & propterea resolvit se ad castè vivendum, elicit tunc actum virtutis moralis appetitivæ; sed secundùm ad-versarios nullus talis actus elici potest absq; prudentia; ergo tunc habet actum prudentiæ versantem, non solùm circa finem, sed etiam circa media. *Confirm.* Est actus virtuosus, in his, vel illis circumstantijs, proponere hoc medium potiùs eligendum, quàm aliud, in ordine ad consecutionem talis, vel talis finis; sed hoc facit frequenter prudentia. ergo tendit etiam in media. De partibus tam integran- tibus, quàm subjectivis prudentiæ lege Conimbricenses, qui de illis ad nauseam agunt.

Definitio temperantia.

ASSERTIO IX. Temperantia est habitus inclinans potentiam ad moderatè indulgendum voluptatibus gustûs, & tactûs. Partes ejus integrantes sunt verecundia, & honestas: partes verò subjectivæ sunt castitas, pudicitia, abstinencia, & sobrietas.

Prima pars probatur communi argum- ento, quia nimirum habet conditiones bonæ descriptionis. *2. Pars patet*, nam *verecundia* dicitur pars temperantiæ, quatenùs temperans dicitur, qui solet timere dedecus, ex in- temperantia proveniens, & ex tali timore,

Partes tē- perantia.

sæpè in facie hominum rubor excitatur. *Honestas* verò ad temperantiam spectat, quate- nùs est habitus inclinans hominem ad non li- ben-

benter loquenda, audienda, aut tangenda, ea quæ spectant ad venereas res; unde communiter, qui talia evitant, honesti dicuntur. 3. pars non indiget probatione, nam cum *castitas* moderatur voluptatibus venereis, *pudicitia* modum imponit signis provocantibus ad voluptates; *abstinentia* inclinatur ad temperatè comedendū, & *sobrietas* ad temperatè bibendum; certum est, quòd sint partes temperantia.

ASSERTIO X. Fortitudo, quæ est *In quo cō-*
 virtus moralis, non consistit in robore, ac fir- *sistat pro*
 mitate corporis, sed potiùs in habitu incli- *formali*
 nante ad ferenda, vel propulsanda mala, præ- *fortitudo.*
 fertim gravia, quæ accidere possunt propter
 honestatem, quæ in ijs ferendis, aut propul-
 sandis apparet ex natura sua, & non quatenùs
 perpeffio, aut propulsatio eorum est medium
 ad aliquod aliud bonum.

Prima pars patet, quia flagitiosissimus
 quisq; potest sic esse fortis. 2. *etiam pars per*
 se clara est; & sic ex ambabus partibus infer-
 re possumus: 1. Quòd fortitudo respiciat om- *Actus for-*
 nia mala, in quorum perpeffione, aut pro- *titudinis*
 pulsatione apparet honestas. 2. *etiam collige-*
 re possumus, duos esse præcipuos fortitudi- *præcipui.*
 nis actus, quorum unius est sustinere ma-
 la; & alterius, ea propulsare cum expediat.
 Habet etiam fortitudo partes suas integran-
 tes, patientiam scilicet, quæ ad sustinenda,
 æquanimiter mala inclinatur: longanimitatem,
 quâ quis superat res magnas cum procul sint;
 & magnanimitatem, quâ quis disponitur ad
 ardua pericula subeunda.

*Datur vir-
tutes per
se infuse.*

ASSERTIO XI. Dari virtutes per se infusas Theologi meritò affirmant; illas tamen esse habituales per se infusas, de fide non est. *Prob: 1. pars ex Clemente 5. in*

Conc: Vienn: ubi expressè docetur his verbis: Nos attendentes generalem efficaciam mortis Christi, quæ per baptismum applicatur omnibus baptizatis, opinionem quæ dicit, tam parvulis, quàm adultis, conferri in baptismo gratiam, & virtutes, dictis sanctorum, ac Theologiæ Doctorum magis consonam, sacro approbante Concilio dicimus eligendam: ergo dantur virtutes per se infusæ, quæ in baptismo conferuntur.

Dices Pontificem tantùm velle, quòd dentur virtutes tantùm per accidens infusæ, id est, quæ possunt acquiri exercitio actuum: ergo ex mente Pontificis non bene inferitur Conclusionis veritas. Contrà, virtutes per accidens infusæ dant facilitatem secundùm omnes; sed virtutes quæ in baptismo conferuntur parvulis, & adultis, non conferunt operandi facilitatem: ergo non sunt per accidens infusæ. Maj: est certa: probatur min: parvuli baptizati, quando perveniunt ad adultam ætatem, non sentiunt majorem facilitatem ad eliciendos actus virtutum, quàm si non baptizarentur, ut patet experienciâ: ergo illæ quæ conferuntur in baptismo, non dant facilitatem operandi, adeóq; non sunt per accidens tantùm infusæ; sed potius per se.

Probatur 1. pars 2. ex Trident: sess: 6. cap: 2.

*Authori- ubi sic habet: In hac ipsa justificatione cum-
tate Trid: remissione peccatorum hac tria simul infusa ac-
quòd sint cipit homo per JESUM Christum, cui inferitur,
per se in- Fidem, Spem, & Charitatem. ergo dantur hæ
fuse prob: virtutes etiam per se infusæ.*

Di-

Dices, Auctoritatem illam tantum probare, quod dentur actus per se infusi, Fidei, Spei, & Charitatis, qui sunt virtutes actuales. *Contra*: Conciliū dicit, quod nobis infundantur virtutes, sed non infunduntur actus, seu actuales virtutes; ergo. prob: min: tum quia actus virtutum producuntur à nobis saltem partialiter agentibus; ergo non infunduntur; tum etiam, quia clarum est, quod parvuli nullos habeant virtutum actus; ergo non actus, sed habitus illis infunduntur.

*Probat*ur 2. pars. quia nec Viennense, nec *Dari virtutes per* expressè Trident: docet dari virtutes per se infusas, sed potius quod dentur virtutes infusæ sine additione particulæ *per se*. ergo dari *de fide non* hujusmodi virtutes non est de fide. *Contra-* *est.*
rium tamen asserere temerarium esset; nam, qui in re gravi fidem concernente, contra torrentem Theologorum omnium agit, temerariè loquitur; sed qui negaret dari virtutes per se infusas, ageret in re gravi contra torrentem Theologorum omnium. ergo esset temerarius.

Obijc: contra primam partem. Virtutes acquisite possunt nobis sufficere: ergo frustra dicimus, quod communicentur nobis virtutes per se infusæ, quarum experientiam non habemus. R. transeundo antec: & negando consequ: nam ut perducamur ad supernaturalem beatitudinem congruum est, ut applicentur nobis media maximè proportionata illi fini; sed virtutes per se infusæ maximè sunt talia; ergo frustraneæ non sunt. Deinde frustraneum dici non potest, quod à DEO

fit; sed teste Trid: jam citato, virtutes illæ à DEO sunt; ergo non sunt frustranæ.

Objc: contra 2. partē. Doctorem in 3. d. 23. q. unica, n. 4. *Sicut, inquit, credo DEUM esse trinum & unum, ita credo me habere fidem infusam:* ergo secundum ipsum, de fide est, dari fidem per se infusam. *R.* negando consequens: quia Scotus tantum dicit se credere dari fidem infusam, non verò quòd detur fides per se infusa, quæ esset habitus, quod salvâ nostrâ conclusionē, verum esse potest.

Virtutes per se infusæ in substantiis sunt supernaturales.

ASSERTIO XII. Virtutes per se infusæ sunt supernaturales in substantia. *Prob:* Virtus supernaturalis in substantia est illa, quæ à solo DEO producitur, sine eo, quod connaturaliter exigat produci ab ulla causa secunda, sed tales sunt virtutes fidei, spei, & charitatis, ergo sunt supernaturales in substantia.

Habitus naturalis à virtutibus per se infusis generatur.

ASSERTIO XIII. Per actus virtutum supernaturalium, generantur in nobis habitus naturalis ordinis. *Prob:* Fidelis reiterando actum fidei supernaturalis, acquirit facilitatem credendi; sed illa facilitas est habitus naturalis; ergo per actus supernaturales fidei generatur habitus ordinis naturalis. *Prob:* min: tum quia habitus supernaturales non faciunt potentiam, sed tantum dant posse producere effectum, ergo facilitas illa quæ generatur per actus supernaturales, non supernaturalis, sed naturalis erit habitus. tum etiam, quia illa facilitas manet in potentia, non obstante, quòd per hæresim perdat habitum supernaturalem fidei, sed hoc esset falsum, si esset habitus supernaturalis in substantia.

stantia: ergo non est, sed naturalis; & consequenter causatur talis habitus ab actibus supernaturalibus.

Obje: Naturalis ille habitus, quem nos admittimus, produceretur dependenter à principio supernaturali, nempe ab actibus fidei: ergo esset supernaturalis. *R.* dist: antec: produceretur necessariò, nego antec: per accidens, concedo antec: & nego consequ: habitus enim illi, qui producuntur per actus supernaturales, possunt produci independenter ab illis actibus, per actus naturalis ordinis, & sic non præsupponunt principium supernaturale necessariò, sicut deberent præsupponere ad hoc, ut essent supernaturales.

ASSERTIO XIV. Habitus supernaturales requiruntur simpliciter ad suos actus, eorum tamen concursus per auxilium Dei extrinsecum divinitus suppleri potest. quoad omnes partes ijsdem rationibus, quibus Assert: 4. columnæ 3. de visione beatifica, probavimus necessitatem luminis gloriæ, & ijsdem argumentis, quibus ibi ostendimus, quòd intellectus physicà, & naturali suâ virtute concurrat etiam ad visionem, probamus hic, quòd voluntas physicè attingat productionem actuum supernaturalium in substantia: unde quæ ibi de lumine diximus, proportionè servatâ, de virtutibus supernaturalibus hic affirmamus.

ASSERTIO XV. Nullum est objectum Virtutis supernaturalis, in quod non potest tendi actu, & virtute naturali; aut e contrâ, objectum virtutis naturalis, in quod non

Necessitas habituum supernaturalium.

Virtutis supernaturalis objecta attingi possunt naturaliter.

non potest tendi actu, & virtute supernaturali. *Secunda pars sequitur ex prima.*

Probatur ergo 1. pars. Fides acquisita potest tendere in quodcunq; objectum, in quod potest tendere infusa; sed est eadem ratio de omnibus alijs objectis virtutum supernaturalium; ergo virtute naturali in tale quodvis objectum tendi potest. Prob: maj: Potest Fides acquisita tendere in hoc objectum, *Deus est Trinus, & unus*; sed si esset aliquod objectum fidei supernaturalis, in quod non possit tendere fides naturalis, esset illud; ergo nullum est tale objectum, in quod virtute naturali tendi non potest. Prob: maj: Si inter Christianos educarentur duo parvuli, quorū unus esset baptizatus, & alter non, & specialiter inter alia fidei mysteria; in jam nominato articulo instruerentur, sicut & in motivo, propter quod deberent credere, videlicet, quia Deus verax revelavit; uterq; parvulus crederet illum articulum propter idem motivum; sed baptizatus crederet illum fide divinā, ut omnes concedunt; non baptizatus verò crederet fide tantum humanā, propter defectum habitus infusi, ut rationabiliter quivis concedere debet; ergo potest aliquis fide humanā credere DEUM esse Trinum, & unum, & consequenter cognoscere omnia objecta virtutum supernaturalium.

Obijc: Si virtus naturalis, & supernaturalis, versarentur circa idem objectum, non distinguerentur specie inter se; sed hoc est falsum; ergo non possunt versari circa idem objectum. Prob: maj: Non solum actuum, sed etiam habituum specificatio desumi debet

ab objecto, ergo si in idem objectum habitus naturales, & supernaturales tendere possent, specie inter se non distinguerentur. R. negando maj: nam defacto volitio, & intellectio, visio ocularis, & tactus versantur circa idem objectum, & tamen inter se specie distinguuntur, ergo male semper ex diversitate objectorum diversitas actuum colligitur.

Obijcies 2. Si Conclusio esset vera, virtutes supernaturales superfluerent, sed hoc non est dicendum; ergo non est vera. Prob: maj: Si virtutes naturales tenderent in objecta virtutum supernaturalium, ad nil inservirent, supernaturales; ergo superfluerent. R. negando maj: nam non requiruntur virtutes supernaturales præcisè, ut illis mediantibus attingatur objectum; sed etiam, ut potentia illud attingat perfectioribus actibus, hoc est, supernaturalibus, qui ex natura sua longè perfectiores sunt, quàm naturales.

ASSERTIO XVI. Præter jam annumeratas tres virtutes Theologicas, nullæ aliæ dantur per se infusæ. *3. tantum datur virtutes per se infusæ.* Prob: Nulla est necessitas, ratione, aut authoritate fulcita, quæ probaret ulla alias virtutes per se infusas dari: ergo nullæ dantur.

Obijc: Patrum, & Concil: authorit: docentes; actus virtutum moralium esse dona Dei, & ad illos requiri gratiam particularem: ergo sunt per se infusæ, & sic dantur plures quàm tres. R. negando consequentiã, nam quamvis virtutes illæ non essent supernaturales.

les in substantia, adhuc possent esse dona Dei, quatenus ex particulari gratia Dei essent collatae, & in hoc sensu pluvia concessa intuitu orationis fidelium, donum Dei dici potest, quamvis ordinis sit naturalis.

Explicatio *Obijc: 2.* Concilium Vienn: dicit illam esse *Conc: Viennensis in* magis probabilem opinionem, *baptismo infundi gratiam, & virtutes:* ergo *hoc pũcto.* præter tres Theologicas virtutes, dantur virtutes aliæ morales, per se infusæ. *¶.* Concilium ibi nihil determinasse in præjudicium nostræ Conclusionis, nã tantum docet, quod infundantur gratiæ, & virtutes, abstrahendo ab illa difficultate Theologica, an dentur ullæ tales per se infusæ, distinctæ à virtutibus Fidei, Spei, & Charitatis. *Deinde* per hoc, quod infundantur per se solæ virtutes Theologicæ, verum est dicere, quod infundatur gratia, & virtutes; & in hoc sensu intelligi debet Catechismus Romanus, quando dicit, quod gratiæ adhæreat nobilissimus virtutum comitatus, quæ in anima simul cum gratia infunduntur; nam simul cum charitate, quæ à gratia non distinguitur, infunduntur fides, & spes, quæ sunt nobilissimæ virtutes.

Obijc: 3. Sequeretur ex Conclusionem, quod parvuli baptizati, & mortui ante usum rationis, non haberent virtutes morales alias in patria, sed hoc esset inconveniens; ergo aliæ virtutes infunduntur illis simul cum tribus Theologicis. *¶.* negando sequelam, nam sicut Deus liberaliter usum rationis istis parvulis in cælo confert, quem non habuerunt in

in hac vita, ita etiam virtutes illis morales conferre potest, & fortè solet.

EPISTYLIUM PROBLEMATI CUM
COLUMNÆ DUODECIMÆ.

*An dona beatitudinis, & fructus Spiritûs
Sancti, distinguantur specie à virtuti-
bus moralibus, & Theologicis?*

COLVMNA XIII.

De natura, & divisionibus Iustitia.

Cum Iustitia una sit ex quatuor virtuti-
bus cardinalibus, postquam jam egimus
de alijs tribus, recto ordine, ante alias ma-
terias de illa agemus; unde sic

ASSERTIO I. Iustitia est constans, &
perpetua voluntas, jus suum cuiq; tribuendi.
Prob: ly constans, & perpetua, erit genus in
quo iustitia cum cæteris virtutibus convenit;
cæteræ particulæ sunt differentia; ergo con-
stat genere & differentia.

*Descriptio
Iustitia ut
sic.*

Probatur 2. ipsam declarando, dicitur *con-*
stans, & perpetua voluntas, ad denotandum,
quod sit actus, vel habitus voluntatis incli-
nans illam ad actus ex electione procedentes
eliciendos, idq; constanter, & perpetuò, quã-
diu manent in voluntate. Dicitur *jus suum*
cuiq; tribuendi, ut ostendatur objectum iusti-
tiæ, quod est unicuiq; suum jus distribuere.
ergo.

Obijc:

Objc: Illa descriptio convenit Religioni, obedientiæ, pietati, ergo non est bona. *R.* negando antec: quia objectū Religionis non est jus, sed suprema potiùs excellentia superioris. Similiter objectum obedientiæ non est jus, sed superioritas, in quantum hæc bonum subditorum respicit. Ad illud de pietate dicemus inferiùs, interea sit

*Inter quos
possit in-
tercedere
rigorosa,
justitia.*

ASSERTIO II. Inter Patrem & Filiū, Dominum, & servum, hominem, & Angelum, maritum, & uxorem; non vero inter Deum, & creaturam, justitia rigorosa intercedere, potest; *Probat*ur 1. *pars.* Aliqua bona possunt esse Patris, quæ non sunt Filij, ut omnes concedunt; & aliqua Filij quæ non sunt Patris, ut sunt bona castrensia, id est, in bello acquisita, seu quasi castrensia, id est, quæ ex beneficio Ecclesiastico, aut ex donatione alicujus Principis, aut ratione Clericatus acquirit: ergo non minùs debet intercedere justitia rigorosa inter alias personas, quàm inter Patrem, & Filium.

*Inter Do-
minum, &
servum.*

2. *Pars patet*, quia Dominus ex justitia, tenetur non occidere, aut mutilare servum; & è contra, servus tenetur ad ea facienda, quæ Domino sunt debita: ergo inter illos justitia rigorosa intercedere potest.

*Angelum
& homi-
nem.*

*Probat*ur 3. *pars.* Angelus habet jus in famam; & idem dic de homine respectu Angeli, ergo inter illos intercedere potest justitia rigorosa.

*Probat*ur etiam 4. *pars.* Maritus multa potest habere, de quibus, sine injustitia, dispo-
nere non potest uxor, illo invito, & similiter dic

dic de uxore, respectu mariti. ergo inter illos iustitia intercedit.

Probatur ultima pars. Omnes actiones humanæ, resq; creatæ, debentur DEO multis titulis, puta gratitudinis, humilitatis, & summæ dependentiæ: ergo inter DEUM, & creaturam iustitia rigorosa intercedere non potest. Prob: consequ: ad iustitiam rigorosam sequentes requiruntur conditiones. 1. ut debitor satisfaciatur ex proprijs suis bonis, non verò ex creditoris. 2. Ut independenter à gratia Creditoris, satisfactio fiat. 3. Ut illud per quod satisfacit, non debeatur Creditori alio titulo. 4. Ut iustitia sit ad alterum, quia sibi ipsi de iustitia nemo satisfacere potest. 5. Quòd in satisfactione detur passum & repassum, hoc est, quòd is qui obligatur, id est, *debitor*, debeat pati dando aliquid; & ille, cui obligatur, hoc est, *Creditor*, similiter pati debeat, quatenus debuit aliquid alteri facere, ratione cuius alter obligabatur. 6. Ut inter datum & acceptum sit æqualitas arithmetica, sic ut si acceperit centum, debeat centum restituere; nam si creditor pro centum, à debitore acciperet quinquaginta, erit quidem satisfactio de iustitia; sed non de rigore iustitiæ, quia non datur æquale secundum se, sed tantum ex favore & acceptatione creditoris; sed certum est, quòd iustitiæ, quæ inter Deum & hominē intercedit, illæ conditiones non conveniāt; ergo non est rigorosa. Prob: min: seclusis gratuitis Dei donis, ejusq; voluntaria acceptatione, opera nostra meritoria non essent; ergo per illa de rigore Iustitiæ satisfacere non valemus.

Non verò
inter Deū,
& creatu-
ram.

Conditio-
nes iustitia
rigorose.

ASSERTIO III. Æqualitas, seu res debita juri stricto alterius, est objectum materiale *Quod*, & remotum justitiæ, proximū verò materiale objectum illius, est actus externus, quo ea æqualitas servatur. *1. Pars probatur.* Justitia versatur circa illam æqualitatem; ergo objectum materiale *Quod* & remotum justitiæ, erit res illa æqualis.

Probatur 2. pars. Objectū materiale *Quod* proximum cujuscunq; virtutis per se operativæ, seu imperativæ actus externi, est ipse actus externus, quem imperat, quia circa illum proximè versatur; sed justitia est talis virtus; ergo ejus materiale proximum objectum, erit actus externus quem imperat.

*Objectum
ejus for-
male.*

ASSERTIO IV. Objectum formale proximum justitiæ est particularis honestas, seu moralis rectitudo, quæ est in actu externo, quo jus strictum alterius servatur.

Probatur. Objectum formale proximum cujuscunq; virtutis est illud, quod objective propositum allicit, & determinat voluntatē ad operandum; sed honestas, seu moralis rectitudo, quæ est in actu externo, allicit & determinat voluntatem ad internum justitiæ actum eliciendum; ergo rectitudo illa erit formale objectum justitiæ.

*Prima Ju-
stitiæ divi-
sio.*

ASSERTIO V. Justitia primò parti- tur in *legalem*, & *particularem*, particularis autem, in *commutativam*, & *distributivam*, *Prob:* explicando singulas partes. Legalis est, quæ inclinatur ad jus suum communitati, seu Reipublicæ tribuendum; & dicitur *legalis*, quia sicut leges respiciunt bonum commune, ita hæc bonum Reipublicæ. Justitia *parti-
cula-*

cularis, est virtus inclinans unum particulare ad jus suum alteri particulari tribuendum.

Justitia *commutativa* est, quæ æquale redditur pro æquali secundum proportionem *arithmetica*; sic pro duobus acceptis duo dantur, & pro tribus tria. Justitia autem *distributiva* est, quæ redditur æquale pro æquali, non simpliciter, sed secundum proportionem quam vocant *geometricam*, hoc est, habito respectu ad merita, & dignitates personarum, ita ut in quantum dignitas, & merita unius excedunt merita, & dignitatem alterius, sic illud quod datur uni, excedat id quod datur alteri. Ad hanc justitiam spectat distribuere commoda, & onera communia inter partes civitatis; ad commutativam verò spectat versare circa contractus, & commutationes; quapropter de ea principaliter per decursum hujus tractatus agemus, quanquam non nihil etiam de distributiva tractabimus, unde fit.

ASSERTIO VI. Justitia distributiva per se essentialiter respicit plures, quibus juxta proportionem geometricam, quando id fieri potest, distribuendum dicitur. *Prob: Distributor bonorum Reipublicæ, iniquè agit distribuendo illa bona, nisi respiciat personas Reipublicæ, & merita illarum, sed hoc est, quod vult Conclusio; ergo debet illas personas respicere.*

Objc: Si ex duobus beneficijs vacantibus, & æqualibus, unum detur magis merito, & alterum minus merito, servatur ratio justitiæ distributiæ, ergo malè dicimus, quod justitia illa servat proportionem geometricam.

R. negando consequ: quia ex parte affectûs justitiæ, si unum illorum beneficiorum esse pretiosius altero, illud digniori daretur, quod sufficit ad asserendum, quòd justitia distributiva servet semper proportionem geometricam.

*Quid cõ-
mutativa
exigit.*

ASSERTIO VII. Justitia commutativa non exigit simpliciter, & absolutè servari proportionem geometricam. *Prob:* Justitia commutativa solùm dicitur singulis dandum esse æquale absolutè loquendo, pro æquali; ergo non exigit servari proportionem geometricam. *Prob:* antec: qui debet pauperi centum aureos, & Regi totidem; aut Regi decem, & pauperi quinquaginta, non obstante diversitate dignitatum personarum illarum, non satisfacit justitiæ, nisi det cuique illud quod debebat, & nil infra, sed hoc non esset verum, si justitia commutativa respiceret proportionem geometricam semper: ergo non respicit.

Objc: Quando aliquis ex contractu multa debet multis, v. g. Petro centum florenos, & Paulo quinquaginta, & non potest integrè utriq; satisfacere, tenerur utriq; secundùm justitiam commutativam satisfacere quantum potest, & sic si tantùm habeat centum florenos, debet Petro in duplo plus dare quàm Paulo; nec potest totum dari uni, relicto altero, quia sic alteri faceret injuriam: ergo in hoc saltem casu, justitia commutativa servat proportionem geometricam. R. quòd in tali casu possit sine ulla injuria totum dare Petro, nihil dando Paulo, & multò magis, tantum dare uni, quantum alteri; ratio est, quia

quia dando Petro, quod debet, & habet, cōmittit actum iustitiæ, sed debet, & habet centum florenos; ergo dando illos Petro, nihil dando Paulo, committit actum iustitiæ.

ASSERTIO VIII. Iustitia commu-^{Distinctio}
tativa & distributiva simpliciter inter se dif-^{utriusq;}
ferunt, & ab utraq; specialis virtus iustitiæ ^{inter se &}
legalis distinguitur. ^{ab alijs.} *Probatur.* Quod de-

betur ex iustitia commutativa, debetur simpliciter sine respectu ad alios; sed non est sic de iustitia distributiva; ergo commutativa à distributiva distinguitur. *Confirm:* Iustitia distributiva respicit æqualitatem tantum geometricam, commutativa verò arithmeticam. ergo hæc ab illa verè distinguitur.

Probatur 2. pars. Quotiescunq; una virtus tendit in aliquod objectum, in quod non tendit alia virtus, distinguitur specie ab illa alia virtute, sed iustitia legalis tendit in bonum communitatis, seu Reipublicæ, tanquam in objectum, & in illud nulla alia virtus sic tendit, ergo iustitia legalis est virtus specialis, distincta ab alijs.

Obijc: Nulla virtus est bona, nisi tendat in bonum commune: ergo iustitia legalis male diversificatur ab alijs virtutibus, per hoc, quòd sic tendat in bonum commune. *Prob:* antec: nulla virtus est bona, nisi finis illius sit bonus, sed solius virtutis respicientis bonum commune finis potest esse bonus: ergo nulla virtus est bona, nisi tendat in bonum commune. *re.* negando antec: ad cuius probationem *re.* distinguendo min: nisi ordinetur in bonum commune, positivè nego min: negativè, hoc est, non impediendo bonum commune,

mune, concedo min: & nego consequentiam. Temperatè enim vivere semper bonum est, quantum est ex parte virtutis; licet peccaret, qui cum jactura Reipublicæ sic viveret.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ XIII.

An justitia vindicativa, respiciat proportionem Arithmeticam?

COLVMNA XIV.

De Vsu, & Dominio.

*Definitio
juris stri-
cti.*

*Ejus divi-
sio in reale
& perso-
nale.*

PRO resolutione hic obiter nota, jus strictum rectè describi; potestas moralis de re aliqua, aut actione disponendi, per se obstans, ne alter alium rationabiliter invitum impediatur. Jus hoc dividitur in Jus in Re, & ad Rem, seu in reale, & personale; Jus in Re, est facultas, quæ tribuit creditori actionem realem in rem existentem (actionem realem vocant Juristæ, eam quæ adhæret rei, non verò personæ semper) Jus ad rem, est facultas, quæ tribuit actionem personalem, id est obligationem in personam, seu quæ personæ adhæret, non verò rei; exemplum sit in eo, qui mutuò alteri pecuniam dedit; ille enim in personam alterius actionem habet, non verò in pecuniam, quæ amplius non est ipsius. At si equum mutuò dedisti, jus habes in Re, quia
equus

equus semper tuus est, & sic actionem realem in ipsum habes, ratione cujus possis licite illum accipere ubicunq; est.

Jus in re, aliud est *perfectum*, aliud *imperfectum*; *perfectum*, quod & *Dominium* dicitur, aliud est jurisdictionis, & est potestas gubernandi subditos; & aliud proprietatis, quod præcipua est, & potissima juris *in Re* species; unde fit

ASSERTIO I. *Dominium* proprietatis, seu *perfectum* est jus in re ad quamlibet dispositionem, nisi lege prohibeatur.

*Quid sit
Dominium
proprietatis.*

Prob: Descriptio, illam explicando: dicitur *jus*, quia *Dominium* est species *perfecti* juris: dicitur *in re*, id est, tam corporali, quam spiritali, ut cõprehendat utrumq; ; DEUS enim *perfectissimum* habet *Dominium* Angelorũ, & animæ rationalis, & consequenter malè in descriptione domini addit *Bartolus*, *ly corporali*; subditur, *nisi lege prohibeatur*, nam pupillus, & minorennis sunt veri Domini suarum rerum, licet de eis disponere non possint, juxta illud Apost: ad Galat: 4. *Quanto tempore heres parvulus est, &c.*

ASSERTIO II. *Uususfructus*, est jus utendi, & fruendi re alienâ salvâ ejus substantiâ. Per *ly jus*, convenit cum *Dominio*; per *ly utendi* differt à jure quod habet creditor in pignore, nam illo pignore uti non potest licite, additur *re alienâ*, ut distinguatur à mere usu, nam usuarius quamvis potest uti prædio, vel domo ad suum proprium usum; non potest tamen locare domum, vel vendere fructus illius: additur *salvâ ejus substantiâ*, ut distinguatur à *Dominio* *perfecto*, nam usu-

fructuarius substantiam rei integrè conservare debet; sic qui habet usumfructum gregis, potest disponere de lana, lacte, & hujusmodi, prout vult; gregem tamen ipsum integrè conservare debet, & pro capite caput substituere, & per hoc varij casus resolvi possunt, nam ad usufructuarium spectant ea omnia, quæ industriâ, casu, vel fortunâ rei adveniunt.

Ufus tantum.

ASSERTIO III. Ufus describitur jus utendi tantum re alienâ, salvâ ejus substantiâ. *Prob:* per *ly utendi tantum*, distinguitur ab usufructu, ob rationem jam supra tactam, reliquæ particule sunt genus, in quo usus, & usufructus conveniunt.

Ufus distinguitur à Dominio.

ASSERTIO IV. In rebus usu consumptibilibus, usus distinguitur à dominio. *Ut probetur hæc conclusio, adverte* usum duplicem esse, *juris*, nimirum, & *facti*. *Ufus facti*, est actualis rei usus; v. g. equitatio actualis, comestio, &c. *Ufus Juris* est potestas moralis ad hæc faciêda propter jus intrinsicum, & radicatum in persona, hoc notato

Probatur Conclusio. Non implicat aliquem accipere facultatem, revocabilem semper, & dependentem à voluntate dantis, utendi re aliquâ, usu consumptibili; sed ille qui haberet talem facultatem, non potest dici Dominus rei, ergo potest aliquis habere usum rei licitum, sine Dominio.

Quid sit usus Juris, & quid facti.

Prob: 2. Conviva habet usum ciborum sibi appositorum, & tamen non est Dominus illorum, ergo potest dari usus sine dominio.

Item Religiosi aliorum Ordinum, habent multarum rerum usum, & tamen dicunt se non

non posse habere ullius rei dominium in particulari; ergo & nos Franciscani non obftāte ufu rerum possumus non habere dominium, nec in communi, nec in particulari.

Confirm: Nemo potest fieri ullius rei Dominus, ipso invito, ut est certum, sed nos Franciscani nolumus habere dominium rerum, quibus quotidie utimur: ergo non sumus Domini illarum, & consequenter usus in illis distinguitur à Dominio.

Obijc: Ufus, est jus utendi re, salvâ ejus substantiâ; sed in rebus unico usu consumptibilibus, v. g. pane, vino, &c. non potest dari usus distinctus à dominio; ergo in nullo casu. R. ibi definiri usum juris, non verò usum facti, id est, quem quis habet dependenter à voluntate alterius, & in hoc sensu, Joannem 22. in extravag: ad Conditorem, fuisse locutum, dum oppositum Conclusionis videbatur docuisse, existimant multi, quibus subscribo.

Obijcies 2. Nos Fratres Minores possumus dare, & permutare res nobis datas prout volumus, ergo sumus earum Domini. R. nos non posse id facere, nisi dependenter à voluntate dantis, ad eum ferè modum, quo servi de rebus suorum Dominorum disponere possunt, quarum tamen non sunt Domini.

*Quomodo
Minores
possint da-
re & per-
mutare
res aliquas*

ASSERTIO V. Possessio, est rei corporalis detentio, corporis, & animi, jurisq; adminiculo concurrente. Est communis, & patet, quia habet conditiones bonæ descriptionis. Possessio sic descripta, alia est juris, alia facti; possessio juris est, jus insistendi rei, ut sua, non prohibita possideri. Dicitur

*Definitio
Possessio-
nis.*

jus, ut distinguatur à possessione *facti*, quæ non est *jus*, sed titulus, seu fundamentum juris, si justa sit; & hujusmodi veræ possessionis hæc sunt privilegia, seu regulæ. 1. Possessor bonæ fidei certo tempore præscribit, & fit Dominus rei, quæ non erat sua. 2. In dubio melior est conditio possidentis. 3. Qui possidet, non petit rem in judicio, nec ei incumbit probare, sed ei qui petit. 4. Qui possidet, potest armis defendere suam possessionem naturalem, atq; etiam civilem; servato moderamine inculpatæ tutelæ. 5. Qui expellit injustè aliquem à possessione, amittit illius rei dominium.

*Emphyteu-
sis quid?*

ASSERTIO VI. Emphyteusis, quæ latinè meliorationem significat, describitur, concessio rei mobilis cum translatione Dominiij utilis, retento directo, sub onere certæ pensionis Proprietario solvenda. Hæc non indiget probatione, quia habet bonæ descriptionis conditiones.

*Quid sit
fevdum.*

ASSERTIO VII. Fevdum (à *fide* quæ *Vasallus Domino præstare tenetur, dicitur*) describitur, translatio Dominiij utilis retento directo, & sub onere fidelitatis, & obsequij personalis. *Probatur* recurrendo ad Regulas bonæ descriptionis, quarum nulla huic deest. Fevdum ab Emphyteusi differt potissimum, quia in puro fevdo non solvitur pensio, sed obsequium personale; è contra fit in Emphyteusi. De his vide Juristas. Interea fit

*Dominiū
in solidum
duorū rey-
citur.*

ASSERTIO VIII. Non possunt dari pro eodem instanti intrinseco, duo in solidum Domini ejusdem rei. *Prob: Domi-*

nium

nium proprietatis (de hoc loquimur) est *jus in re ad quamlibet dispositionem, nisi lege prohibeatur*; sed in instanti, quo Titius v.g. donat Petro equum, Titius nequit disponere, de illo equo, sine injuria Petri, nisi consentiat, ergo non est Dominus equi pro illo instanti. Prob: min: Pro illo instanti habet Petrus verum, & formale equi dominium, & Titius vult carere equi dominio; ergo Titius de illo disponere non potest, Petro non consentiente, sine injuria Petri.

Confirm: Titius, illâ suâ donatione abdicat à se Dominium equi, & transfert illud in Petrum consentientem; ergo Titius non manet amplius Dominus equi, & consequenter simul cum Petro non habet Dominium in solidum.

Confirm: 2. Nemo potest esse ullius rei Dominus ipso invito, seu nolente, sed in instanti quo Titius donat equum Petro, habet nolitionem dominij istius equi; ergo non potest pro illo instanti esse illius Dominus. Maj: est certa. Prob: ergo min: Titius, ut suppono, pro illo instanti habet volitionem transferendi Dominium equi in Petrum; ergo habet nolitionem, vel saltem negationem volitionis, conservandi sibi dominium equi; sed cum tali nolitione non stat dominium: ergo Titius non est Dominus.

Inbitus nō potest esse Dominus.

Objc: Dare rem alteri, sive vendendo, sive donando, est actus, & exercitium Dominij, & Domini; ergo pro primo instanti, quo dono librum Petro, sum Dominus libri; sed secundum omnes Petrus acceptans donationē, est etiam Dominus pro illo instanti, ergo am-

bo simul sunt illius rei in solidum Domini. *¶* dist: antec: est actus, vel exercitium Domini manentis simul cum actuali donatione, vel dominatione, nego antec: Actus Domini immediatè præcedentis transeat antec: & nego consequentiam.

Infideles, peccatores, pueri & amenes, capaces sunt domini. ASSERTIO X. Non solùm infideles, sed etiam peccatores sunt capaces veri domini temporalis; & idem dic de pueris ante usum rationis, & amentibus. 1. Pars est de fide definita in Constantiensi Sess: 8. *probatur*, tum quia in Scriptura, Ethnici Reges, & Peccatores dicuntur veri Domini, & Principes, & monemus ad illos honorandos, observandósq; ad Rom: 13. 1. Petri 2. Matth: 23. &c. ergo sunt veri Domini. Tum etiam ratione. Homo per peccatum non amittit jus quod habet in vitam, & famam; ergo nec jus, quod habet ad res suas temporales.

Probatur 2. pars. tum ex Apost: supra citato, assert: 1. col: 13. tum etiam ex communi omnium consensu existimantium bona Patris decedentis è vita, spectare ad filium etiam si sit infans. Ergo infantes, & à paritate amenes sunt capaces Domini veri.

Obijc: Dominium omne confertur à DEO, sed Deus non confert Dominium peccatoribus qui sunt ejus inimici, ergo non sunt Domini. *¶* negandò min: quia Deus confert peccatoribus multa alia dona, ergo & Dominium illis conferre potest.

Regulares omnes in communi ASSERTIO X. Regulares possunt habere bona temporalia in communi (excipe nos Franciscanos de Observantia) non verò

in particulari, si solemniter sint professi. *sunt capaces Domini*
 1. Pars patet ex Trid: sess: 25. & ex Innocent: *ny, si nos*
 3. in cap: *Olim. de privilegys. Probatur etiam* *Franciscanos exci-*
pias. Alij Religiosi non intendunt se pri-
 vare dominio rerum temporalium in com-
 muni, nec Ecclesia ullo statuto illos tali do-
 minio privat; ergo sunt veri Domini.

Probatur 2. pars. tum ex cap: *Olim. de pri-*
villegys, ubi sic habetur: *Quidquid Monachus*
acquirat, non sibi, sed Monasterio acquirat. tum
 ex Trident: sess: 25. cap: 2. tum deniq; , quia
 Religiosi nolunt habere tale dominium; ergo
 non sunt in particulari Domini.

Dixi in Assertionem, Bona temporalia, quia *Religiosi*
 quivis Regularis habet dominium sui hono- *omnes ha-*
 ris, famæ, & æstimationis. Addidi etiam, *bēt domi-*
sint solemniter professi, quia Scholastici Socie- *nium fa-*
 tatis, illi nimirum, qui post duos probationis *me.*
 annos, tria simplicia vota emittunt, sunt ve-
 ri Religiosi, & tamen sunt capaces Domini
 in particulari, ut patet ex illorum privilegijs.

Hinc infertur, Religiosum non posse testa- *Religiosus*
 ri, quia cum nullius rei temporalis in parti- *non potest*
 culari dominium habet, sic de nulla re testari *testari.*
 potest, ut habetur in cap. *Quia ingredientibus:*
 & propter eandem rationem, Religiosus
 non potest revocare testamentum à se ante
 professionem factum, nec aliquid dare po-
 test, vel accipere, sine expressa, vel sufficien-
 ter præsumpta licentia, sui Superioris; Po-
 test tamen declarare suam mentem, quam
 habuit dum testatus est, si quando de illa du-
 bitatur.

Pro resolutionis sequentis intelligentia, ad- *Quot ge-*
verte in peculio Clerici, tria esse bonorū ge- *nera bona-*
nera;

Re. negando consequ: quia ex parte affectus justitiæ, si unum illorum beneficiorum esse pretiosius altero, illud digniori daretur, quod sufficit ad asserendum, quod justitia distributiva servet semper proportionem geometricam.

*Quid cõ-
mutativa
exigit.*

ASSERTIO VII. Justitia commutativa non exigit simpliciter, & absolutè servari proportionem geometricam. *Prob:* Justitia commutativa solùm dicitur singulis dandum esse æquale absolutè loquendo, pro æquali; ergo non exigit servari proportionem geometricam. *Prob:* antec: qui debet pauperi centum aureos, & Regi totidem; aut Regi decem, & pauperi quinquaginta, non obstante diversitate dignitatum personarum illarum, non satisfacit justitiæ, nisi det cuique illud quod debebat, & nil infra, sed hoc non esset verum, si justitia commutativa respiceret proportionem geometricam semper: ergo non respicit.

Obijc: Quando aliquis ex contractu multa debet multis, v. g. Petro centum florenos, & Paulo quinquaginta, & non potest integrè utriq; satisfacere, tenetur utriq; secundùm justitiam commutativam satisfacere quantum potest, & sic si tantùm habeat centum florenos, debet Petro in duplo plus dare quàm Paulo; nec potest totum dari uni, relicto altero, quia sic alteri faceret injuriam: ergo in hoc saltem casu, justitia commutativa servat proportionem geometricam. Re. quòd in tali casu possit sine ulla injuria totum dare Petro, nihil dando Paulo, & multò magis, tantum dare uni, quantum alteri; ratio est, quia

quia dando Petro, quod debet, & habet, cōmittit actum iustitiæ, sed debet, & habet centum florenos; ergo dando illos Petro, nihil dando Paulo, committit actum iustitiæ.

ASSERTIO VIII. Iustitia commu-
rativa & distributiva simpliciter inter se dif-
ferunt, & ab utraq; specialis virtus iustitiæ
legalis distinguitur. *Distinctio utriusq; inter se & ab alijs.*

betur ex iustitia commutativa, debetur simpliciter sine respectu ad alios; sed non est sic de iustitia distributiva; ergo commutativa à distributiva distinguitur. *Confirm:* Iustitia distributiva respicit æqualitatem tantum geometricam, commutativa verò arithmeticam. ergo hæc ab illa verè distinguitur.

Probatur 2. pars. Quotiescunq; una virtus tendit in aliquod objectum, in quod non tendit alia virtus, distinguitur specie ab illa alia virtute, sed iustitia legalis tendit in bonum communis, seu Reipublicæ, tanquam in objectum, & in illud nulla alia virtus sic tendit, ergo iustitia legalis est virtus specialis, distincta ab alijs.

Objc: Nulla virtus est bona, nisi tendat in bonum commune: ergo iustitia legalis male diversificatur ab alijs virtutibus, per hoc, quòd sic tendat in bonum commune. *Prob:* antec: nulla virtus est bona, nisi finis illius sit bonus, sed solius virtutis respicientis bonum commune finis potest esse bonus: ergo nulla virtus est bona, nisi tendat in bonum commune. *ꝛ.* negando antec: ad cuius probationem *ꝛ.* distinguendo min: nisi ordinetur in bonum commune, positivè nego min: negativè, hoc est, non impediendo bonum commune,

mune, concedo min: & nego consequentiam. Temperatè enim vivere semper bonum est, quantum est ex parte virtutis; licet peccaret, qui cum jactura Reipublicæ sic viveret.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM
COLUMNÆ XIII.

An justitia vindicativa, respiciat proportionem Arithmeticam?

COLVMNA XIV.

De Usu, & Dominio.

*Definitio
juris stri-
cti.*

*Ejus divi-
sio in reale
& perso-
nale.*

PRO resolutione hic obiter nota, jus strictum rectè describi; potestas moralis de re aliqua, aut actione disponendi, per se obstans, ne alter alium rationabiliter invitum impediatur. Jus hoc dividitur in Jus in Re, & ad Rem, seu in reale, & personale; Jus in Re, est facultas, quæ tribuit creditori actionem realem in rem existentem (actionem realem vocant Juristæ, eam quæ adhæret rei, non verò personæ semper) Jus ad rem, est facultas, quæ tribuit actionem personalem, id est obligationem in personam, seu quæ personæ adhæret, non verò rei; exemplum sit in eo, qui mutuò alteri pecuniam dedit; ille enim in personam alterius actionem habet, non verò in pecuniam, quæ amplius non est ipsius. At si equum mutuò dedisti, jus habes in Re, quia
equus

equus ſemper tuus eſt, & ſic actionem realem in ipſum habes, ratione cujus poſſis licitè illum accipere ubicunq; eſt.

Jus in re, aliud eſt *perfectum*, aliud *imperfectum*; *perfectum*, quod & *Dominium* dicitur, aliud eſt jurisdictionis, & eſt poteſtas gubernandi ſubditos; & aliud proprietatis, quod præcipua eſt, & potiffima juris *in Re* ſpecies; unde ſit

ASSERTIO I. *Dominium proprietatis*, ſeu *perfectum* eſt *jus in re* ad quamlibet diſpoſitionem, niſi lege prohibeatur.

*Quid ſit
Dominium
proprietatis.*

Prob: Descriptio, illam explicando: dicitur *jus*, quia *Dominium* eſt ſpecies perfecti juris: dicitur *in re*, id eſt, tam corporali, quàm ſpiritali, ut cõprehendat utrumq; , DEUS enim perfectiſſimum habet *Dominium Angelorũ*, & animæ rationalis, & conſequenter malè in deſcriptione dominiſ addidit *Bartolus*, *ly corporali*; ſubditur, *niſi lege prohibeatur*, nam pupillus, & minorennis ſunt veri Domini ſuarum rerum, licet de eis diſponere non poſſint, juxta illud Apoſt: ad Galat: 4. *Quanto tempore heres parvulus eſt, &c.*

ASSERTIO II. *Uſusfructus*, eſt *jus utendi*, & fruendi re alienâ ſalvâ ejus ſubſtantia. Per *ly jus*, convenit cum *Dominio*; per *ly utendi* differt à jure quod habet creditor in pignore, nam illo pignore uti non poteſt licitè, additur *re alienâ*, ut diſtinguatur à mereo uſu, nam uſuarius quamvis poteſt uti prædio, vel domo ad ſuum proprium uſum; non poteſt tamen locare domum, vel vendere fructus illius: additur *ſalvâ ejus ſubſtantia*, ut diſtinguatur à *Dominio* perfectò, nam uſu-

Uſusfructus quid ſit.

fructuarius substantiam rei integrè conser-
vare debet; sic qui habet usumfructum gre-
gis, potest disponere de lana, lacte, & hu-
jusmodi, prout vult; gregem tamen ipsum
integrè conserbare debet, & pro capite caput
substituere, & per hoc varij casus resolvi pos-
sunt, nam ad usufructuarium spectant ea om-
nia, quæ industriâ, casu, vel fortunâ rei ad-
veniunt.

*Uusus tan-
tùm.*

ASSERTIO III. Usus describitur jus
utendi tantùm re alienâ, salvâ ejus substantiâ.
Prob: per *ly utendi tantùm*, distinguitur ab
usufructu, ob rationem jam supra tactam,
reliquæ particulæ sunt genus, in quo usus, &
usufructus conveniunt.

*Uusus di-
stinguitur
à Domi-
nio.*

ASSERTIO IV. In rebus usu con-
sumptibilibus, usus distinguitur à dominio.
Ut probetur hæc conclusio, adverte usum du-
plicem esse, *juris*, nimirum, & *facti*. *Uusus*
facti, est actualis rei usus; v. g. equitatio a-
ctualis, comestio, &c. *Uusus Juris* est potestas
moralis ad hæc faciêda propter jus intrinse-
cum, & radicatum in persona, hoc notato

Probatur Conclusio. Non implicat aliquem
accipere facultatem, revocabilem semper,
& dependentem à voluntate dantis, utendi
re aliquâ, usu consumptibili; sed ille qui ha-
beret talem facultatem, non potest dici Do-
minus rei, ergo potest aliquis habere usum
rei licitum, sine Dominio.

*Quid sit
usus Juris,
& quid fa-
cti.*

Prob: 2. Conviva habet usum ciborum sibi
appositorum, & tamen non est Dominus il-
lorum, ergo potest dari usus sine dominio.

Item Religiosi aliorum Ordinum, habent
multarum rerum usum, & tamen dicunt se
non

non posse habere ullius rei dominium in particulari; ergo & nos Franciscani non obstâte usu rerum possumus non habere dominium, nec in communi, nec in particulari.

Confirm: Nemo potest fieri ullius rei Dominus, ipso invito, ut est certum, sed nos Franciscani nolumus habere dominium rerum, quibus quotidie utimur: ergo non sumus Domini illarum, & consequenter usus in illis distinguitur à Dominio.

Obijc: Usus, est jus utendi re, salvâ ejus substantiâ; sed in rebus unico usu consumptibilibus, v. g. pane, vino, &c. non potest dari usus distinctus à dominio; ergo in nullo casu. R. ibi definiri usum juris, non verò usum facti, id est, quem quis habet dependenter à voluntate alterius, & in hoc sensu, Joannem 22. in extravag: ad Conditorem, fuisse locutum, dum oppositum Conclusionis videbatur docuisse, existimant multi, quibus subscribo.

Obijcies 2. Nos Fratres Minores possumus dare, & permutare res nobis datas prout volumus, ergo sumus earum Domini. R. nos non posse id facere, nisi dependenter à voluntate dantis, ad eum ferè modum, quo servi de rebus suorum Dominorum disponere possunt, quarum tamen non sunt Domini.

Quomodo Minores possint dare & permutare res aliquas

ASSERTIO V. Possessio, est rei corporalis detentio, corporis, & animi, jurisq; adminiculo concurrente. Est communis, & patet, quia habet conditiones bonæ descriptionis. Possessio sic descripta, alia est juris, alia facti; possessio juris est, jus insistendi rei, ut sua, non prohibete possideri. Dicitur

Definitio Possessionis.

jus, ut distinguatur à possessione *facti*, quæ non est *jus*, sed titulus, seu fundamentum juris, si justa sit; & hujusmodi veræ possessionis hæc sunt privilegia, seu regulæ. 1. Possessor bonæ fidei certo tempore præscribit, & fit Dominus rei, quæ non erat sua. 2. In dubio melior est conditio possidentis. 3. Qui possidet, non petit rem in judicio, nec ei incumbit probare, sed ei qui petit. 4. Qui possidet, potest armis defendere suam possessionem naturalem, atq; etiam civilem; servato moderamine inculpatae tutelæ. 5. Qui expellit injustè aliquem à possessione, amittit illius rei dominium.

Emphyteusis quid?

ASSERTIO VI. Emphyteusis, quæ latinè meliorationem significat, describitur, concessio rei mobilis cum translatione Dominiij utilis, retento directo, sub onere certæ pensionis Proprietario solvenda. Hæc non indiget probatione, quia habet bonæ descriptionis condiciones.

Quid sit fevdatum.

ASSERTIO VII. Fevdatum (à *fide quæ Vasallus Domino præstare tenetur, dicitur*) describitur, translatio Dominiij utilis retento directo, & sub onere fidelitatis, & obsequij personalis. *Probatur* recurrendo ad Regulas bonæ descriptionis, quarum nulla huic deest. Fevdatum ab Emphyteusi differt potissimum, quia in puro fevdo non solvitur pensio, sed obsequium personale; è contra fit in Emphyteusi. De his vide Juristas. Interea fit

Dominium in solidum duorum reij.

ASSERTIO VIII. Non possunt dari pro eodem instanti intrinseco, duo in solidum Domini ejusdem rei. *Prob:* Dominium

nium proprietatis (de hoc loquimur) est *jus in re ad quamlibet dispositionem, nisi lege prohibeatur*; sed in instanti, quo Titius v.g. donat Petro equum, Titius nequit disponere, de illo equo, sine injuria Petri, nisi consentiat, ergo non est Dominus equi pro illo instanti. Prob: min: Pro illo instanti habet Petrus verum, & formale equi dominium, & Titius vult carere equi dominio; ergo Titius de illo disponere non potest, Petro non consentiente, sine injuria Petri.

Confirm: Titius, illâ suâ donatione abdicat à se Dominium equi, & transfert illud in Petrum consentientem; ergo Titius non manet amplius Dominus equi, & consequenter simul cum Petro non habet Dominium in solidum.

Confirm: 2. Nemo potest esse ullius rei Dominus ipso invito, seu nolente, sed in instanti quo Titius donat equum Petro, habet nolitionem dominij istius equi; ergo non potest pro illo instanti esse illius Dominus. Maj: est certa. Prob: ergo min: Titius, ut suppono, pro illo instanti habet volitionem transferendi Dominium equi in Petrum; ergo habet nolitionem, vel saltem negationem volitionis, conservandi sibi dominium equi; sed cum tali nolitione non stat dominium: ergo Titius non est Dominus.

Invitus nō potest esse Dominus.

Obyc: Dare rem alteri, sive vendendo, sive donando, est actus, & exercitium Dominij, & Domini; ergo pro primo instanti, quo dono librum Petro, sum Dominus libri; sed secundum omnes Petrus acceptans donationē, est etiam Dominus pro illo instanti, ergo am-

bo simul sunt illius rei in solidum Domini. *¶* dicitur: antec: est actus, vel exercitium Domini manentis simul cum actuali donatione, vel dominatione, nego antec: Actus Domini immediatè præcedentis transeat antec: & nego consequentiam.

Infideles, peccato- res, pueri & amentes, capaces sunt domini. ASSERTIO X. Non solùm infideles, sed etiam peccatores sunt capaces veri domini temporalis; & idem dic de pueris ante usum rationis, & amentibus. 1. Pars est de fide definita in Constantiensi Sess: 8. *probatur*, tum quia in Scriptura, Ethnici Reges, & Peccatores dicuntur veri Domini, & Principes, & monemus ad illòs honorandos, observandòsq;, ad Rom: 13. 1. Petri 2. Matth: 23. &c. ergo sunt veri Domini. Tum etiam ratione. Homo per peccatum non amittit jus quod habet in vitam, & famam; ergo nèc jus, quod habet ad res suas temporales.

Probatur 2. pars. tum ex Apost: supra citato, assert: 1. col: 13. tum etiam ex communi omnium consensu existimantium bona Patris decedentis è vita, spectare ad filium etiam si sit infans. Ergo infantes, & à paritate amentes sunt capaces Domini veri.

Obijc: Dominium omne confertur à DEO, sed Deus non confert Dominium peccatoribus qui sunt ejus inimici, ergo non sunt Domini. *¶* negandò min: quia Deus confert peccatoribus multa alia dona, ergo & Dominium illis conferre potest.

Regulares omnes in communi ASSERTIO X. Regulares possunt habere bona temporalia in communi (excipere nos Franciscanos de Observantia) non verò in

in particulari, ſi ſolemniter ſint profeſſi. *ſunt capaces*
1. Pars patet ex Trid: ſeſſ: 25. & ex Innocent: *ces Domi-*
3. in cap: *Olim. de privilegijs. Probatur etiam* *ny, ſi nos*
ratione. Alij Religioſi non intendunt ſe pri- *Franciſca-*
vare dominio rerum temporalium in com- *nos exci-*
muni, nec Eccleſia ullo ſtatuto illos tali do- *pias.*
minio privat; ergo ſunt veri Domini.

Probatur 2. pars. tum ex cap: *Olim. de pri-*
villegijs, ubi ſic habetur: *Quidquid Monachus*
acquirit, non ſibi, ſed Monasterio acquirit. tum
ex Trident: ſeſſ: 25. cap: 2. tum deniq; , quia
Religioſi nolunt habere tale dominium; ergo
non ſunt in particulari Domini.

Dixi in Aſſertione, Bona temporalia, quia *Religioſi*
quivis Regularis habet dominium ſui hono- *omnes ha-*
ris, famæ, & æſtimationis. Addidi etiam, *bēt domi-*
ſint ſolemniter profeſſi, quia Scholaſtici Socie- *nium ſa-*
tatis, illi nimirum, qui poſt duos probationis *ma.*
annos, tria ſimplicia vota emittunt, ſunt ve-
ri Religioſi, & tamen ſunt capaces Dominij
in particulari, ut patet ex illorum privilegijs.

Hinc inferitur, Religioſum non poſſe testa- *Religioſus*
ri, quia cū nullius rei temporalis in parti- *non poteſt*
culari dominium habet, ſic de nulla re teſtari *teſtari.*
poſteſt, ut habetur in cap. *Quia ingredi-*
bus: & propter eandem rationem, Religioſus
non poteſt revocare teſtamentum à ſe ante
profeſſionem factum, nec aliquid dare po-
teſt, vel accipere, ſine expreſſa, vel ſufficien-
ter præſumpta licentia, ſui Superioris; Po-
teſt tamen declarare ſuam mentem, quam
habuit dum teſtatus eſt, ſi quando de illa du-
bitatur.

Pro reſolutionis ſequentis intelligentia, ad- *Quot ge-*
verte in peculio Clerici, tria eſſe bonorū ge- *nera bona-*
nera;

rum inbe- nera; *Patrimonialia* scilicet, *quasi Patrimo-*
niantur in nialia, & Ecclesiastica. *Patrimonialia* sunt il-
peculio la, quæ Clerici acquirunt per successionem,
Clerici. donationem, contractum, vel industriam.

Quasi patrimonialia sunt illa, quæ illis pro-
 veniunt propter onera, quæ suscipiunt, v. g.
 propter Sacra, Capellanas, &c. *Ecclesiasti-*
ca deniq; sunt illa, quæ proveniunt ex bonis
 suorum beneficiorum, illorum nempe, quæ
 appropriatæ sunt Ecclesiæ, ad procurationem
 divini cultûs, & sustentationem ministrorum
 ejus. His notatis, fit

Quarum
rerum sint
Domini
Clerici.

ASSERTIO XI. Clerici sunt absoluti
 Domini bonorum Patrimonialium, & etiam
 quasi Patrimonialium, non verò Ecclesiasti-
 corum.

1. *Pars patet* ex Trident: jam supra citato,
 & etiam quia nec jure naturali, nec positivo,
 nec ratione naturali constat oppositum: er-
 go non est asserendum.

2. *Pars probatur.* Illa bona conferuntur
 Clericis, uti merces & stipendium laborum,
 ac operum personalium ipsorum; vel ut præ-
 mium, & remuneratio eorum, quæ aliâ viâ
 poterant sibi acquirere, sed quocunq; modo
 conferuntur illis, transeunt in illorum verû
 Dominium: ergo illorum bonorum sunt veri
 Domini.

Probatur 3. pars. Quia illorum bonorum
 sunt tantùm Procuratores, & Administrato-
 res; ergo non sunt illorum Domini, & con-
 sequenter ad libitum de illis disponere non
 possunt.

ASSERTIO XII. Beneficarij sunt
 veri Domini omnium fructuum, etiam su-
 per-

perfluorum, suorum beneficiorum, ita ut ex justitia nihil teneantur dare pauperibus.

1. Pars est communis, & patet illis rationibus, quibus priorem assertionem probavimus.

Probatur etiam 2. pars. quia nec ratione, nec autoritate ostendi potest, quod Beneficij sic obligentur: ergo ex justitia non tenentur dare superflua pauperibus.

Probatur antec: jura omnia quæ videntur id insinuare, commodè intelligi possunt de obligatione charitatis, & obedientiæ: & dicta sancti Bernardi, & aliorum SS. PP. maximâ ex parte agunt de temporibus primitivæ Ecclesiæ: ergo defacto ex justitia non tenentur etiam superflua pauperibus distribuere.

Et si quæras, an ulla lege teneantur beneficij superflua dare pauperibus? R. quod teneantur, ex duplici lege charitatis nimirum, & obedientiæ. Probatur autoritate tot SS. PP. ac Doctorum Ecclesiæ, quos fuse citat Navarrus: & etiam Trident: sess: 25. c. 5. de Reformatione. Idem habetur in Can: 39.

Concil: Apost: in quo prohibetur, nè res Ecclesiastica, quæ Dei sunt, consanguineis donentur, sed si pauperes sint, inter illos, ut inter pauperes distribuantur. ergo ex obedientia & charitate debent pauperibus succurrere.

ASSERTIO XIII. Rerum divisiones, ac proprietates, non ex præcepto juris naturalis, sed juris gentium institutæ sunt.

Probatur 1. pars. tum ex cap: Jus naturale, dist: 1. ubi dicitur, quod jure naturæ omnia sint communia; tum etiam ex cap: Dilectissimi. 12.

q. 1. ubi idem dicitur: tum denique, quia communitas dominiorum magis conducere

communi quieti hominum, eorúmque sustentationi, in statu innocentiae, si perseverasset, quam eorum divisio; sicut defacto communitas illa maximè necessaria est ad tranquillam, & quietam sustentationem, & vitam Religiosorum, in Conventibus commorantium: ergo divisio dominiorum non ex præcepto juris naturæ facta est.

Probat 2. pars. Divisio dominiorum est valde necessaria ad pacificam conversationem, & necessariam sustentationem hominum post lapsum, ergo præcepto juris gentium instituta est; seu saltem permessa est, ex suppositione, quòd non posset esse pacifica conversatio in communitate, sine rerum divisione.

Obijcies contra primam partem. Furtum est contra jus naturale; sed hoc non esset verum, nisi jure naturæ dominium conveniret alicui; ergo convenit. R. transeundo maj: & neg: min: quia sicut non obedire Magistratui est contra jus naturæ, licet Potestas Magistratûs à jure positivo humano instituta sit; ita furari alteri quod suum est, quocunq; titulo illud acquisivit, est contra jus naturæ, licet dominium est à jure positivo.

Obijc: 2. Communitas rerum est juris naturalis; ergo jure gentium mutari aut tolli non potest. R. dist: antec: juris naturalis præceptivè, nego antec: permissivè, concedo antec: & nego consequentiam.

Bona vacantia cujus.

ASSERTIO XIV. Animalia, quæ nullius sunt, fiunt primò occupantis, & idè dic de bonis derelictis. *Prima pars patet ex §. Fera, institution. de rerum divisione.*

2. *etiam pars probatur*, quia non potest ostendi, cujus alterius deberent illa esse, ergo sunt primò occupantis.

ASSERTIO XV. Usucapio est acquisitio dominij, per continuationem temporis, lege definiti. Usucapio, etiam in Conscientia, transfert Dominium. *Definitur Usucapio.*

Prima pars patet, quia habet conditiones bonæ descriptionis: ergo.

2. *Pars etiam patet.* Respublica potest ex causa rationabili disponere de bonis privatorum, ne aliàs sit summa in communitate confusio; ergo per usucapionem potest in conscientia transferri dominium. Ut tamen usucapio, & etiam *prescriptio* verè transferant dominium in alium, requiruntur quinque conditiones: *Res, scilicet, prescriptibilis, possessio, bona fides, titulus, & tempus.* De quibus lege Lugonem, & Lessium. *Conditio- nes usucapionis, & etiã prescriptionis*

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ XIV.

An bona incerta ex delicto occupata, dari debeant pauperibus?

COLVMNA XV.

De restitutione in genere, & causis excusantibus ab illa.

*Definitur
restitutio.*

ASSERTIO I. Restitutio, est redditio rei alienæ injustè ablata, secundùm æqualitatem: Per *ly redditio* restitutio convenit cum satisfactione, per reliquas particulas distinguitur ab illa.

Obijc: Restitutio secundùm Doctorem in 4. d. 15. q. 2. n. 28. non præsupponit semper injustitiã; ergo malè dicimus, quòd sit rei alienæ injustè ablata redditio. *R.* Doctorem esse intelligendum de restitutione latè sumpta, prout significat quamcunq; traditionem rei alienæ, qualis est restitutio rei mutuata, non verò de restitutione strictè sumpta, quam nos supra descripsimus.

*Necessitas
restitutionis.*

ASSERTIO II. Restitutio necessaria est ad salutem, necessitate præcepti, non verò medij. *1. Pars patet* tum ex script: Rom: 14. *Reddite omnibus debita.* tum ex August: epist: 57. ad Macedonium: *Non remittitur, inquit, peccatum, nisi restituatur ablatum;* tum etiam ratione, retinere alienum invito Domino, tam adversatur illi præcepto, *non furtum facies*, quàm alienum auferre invito Domino; sed hoc ultimum non facere est necessarium necessitate præcepti; ergo & *primum.* Prob: maj: retentio rei alienæ est con-

continua ablatio illius, & consequenter continuum furtum vel rapina, nam jura pro eodem reputant auferre & detinere alienum injustè. ergo retinere rem alienam, tam adversatur illi præcepto, *Non furtum facies*, ac adversatur illi alienum auferre invito Domino, & consequenter tam bene unū cadit sub præcepto, ac alterum.

Probatur 2. pars. Impotens restituere, sicut & invincibiliter ignorans obligationem restituendi, justificantur, & excusantur à restitutione; sed hoc esset falsum, si restitutio esset necessaria, necessitate medij: ergo non est; maj: est certa, quia ad impossibile nemo obligatur. Min: etiam patet, quia necessitas medij nullam patitur excusationem.

Obijc: contra 1. partem. Christus Lucae II. postquam Pharisæos de rapina reprehendit, subdit: *Verùm tamen quod superest date eleemosynam, & omnia munda sunt vobis.* ergo non restitutio, sed eleemosyna est necessaria ad justificationem. R. dist: consequens, raptoribus qui ignorant Dominos, quibus raperunt res suas (de talibus ibi loquitur Salvator) concedo consequentiam: scientibus veros Dominos, nego consequentiam.

Obijc: contra 2. partem. Anima defuncti detinetur in purgatorio, donec hæredes ipsius restituant, quod ille debuerat; ergo restitutio in re exhibita, est necessaria necessitate medij ad salutem. R. negando antec: nam si à defuncto bene cautum fuerat, de facienda restitutione, negligentia hæredū nequit illum à cælo excludere; licet nocere ei possit, quatenus illum privat spirituali e-

molumento, tam restitutionis honestæ, & meritoria, pro ejus liberatione, aliàs faciendæ; quàm suffragiorum illorum, qui compensatione acceptâ, pro eo orarent.

Quid sit culpa formalis, & quid materialis.

Queres, quid sit culpa formalis, seu injusta acceptatio formaliter accepta, & quid culpa materialis, seu acceptatio materialis? *R.* culpam formalem in proposito esse actum, quo alteri advertenter injustè inferitur nocumentum; culpa verò tantùm materialis est retentio, seu acceptatio rei alienæ, quam acceptans probabiliter putat esse suam; & hæc duo sunt radices, seu obligationes restituendi.

Quando quis restituere tenetur damnnum.

ASSERTIO III. Nemo tenetur jure naturæ restituere damnnum illatum, sine sua culpa Theologica formaliter injuriosa.

Probatur 1. pars. Damnnum alicui illatum sine ipsius Theologica culpa, non est illi imputabile; ergo nemo tenetur jure naturæ damnnum illud refarcire. *Prob:* antec: exemplo furiosi homicidæ, qui ad nihil tenetur.

Probatur 2. pars. quia nisi actio sit formaliter injuriosa, non peccat quis contra jus alterius per illam; ergo cùm jus illius non sit læsum, nulla debet fieri illi recompensatio.

Obyc: Qui, invincibiliter Deum ignorans, proximo deliberatè infert notabile damnū, tenetur ad restitutionem; sed non habet culpam Theologicam, quia non peccat tunc in Deum; ergo damnnum illatum etiam sine culpa Theologica, inducit obligationem restituendi. *R. conc: maj: & negando min:* quia nomine culpæ Theologicæ intelligimus, non solum mortale peccatum, sed etiam quam-

cunq;

cunq; deliberatam actionem, quâ proximo *Damnum*
damnum notabile inferret: talis autem in- *grave sub*
ferret proximo notabile damnū: ergo Theo- *mortali*
logicè peccaret. *obligat ad*

ASSERTIO IV. *restitutionem.*
Damnum grave cum
mortali culpa illatum, ad restitutionem sub
mortali obligat adferentem; cum culpa ve-
rò veniali non nisi sub veniali, nisi aliter lege,
aut consuetudine statutum sit.

1. *Pars probatur.* Qui violat justitiam com-
mutativam in re gravi, tenetur ad restitutio-
nem sub mortali, sed inferens damnum gra-
ve, cum mortali culpa, violat sic justitiam
commutativam; ergo tenetur ad restitutio-
nem sub mortali.

Probatur 2. pars. Obligatio satisfaciendi
oritur formaliter à culpa; ergo ubi culpa est
tantum venialis, obligatio erit tantum sub
veniali, & consequenter inferens grave da-
mnum cum veniali tantum culpa, ad restituo-
tionem sub mortali non tenebitur.

Obijc: contra 2. partem. Materia gravis in-
ducit gravem justitiæ obligationem, ergo da-
mnum grave illatum, cum veniali peccato,
restituendum est sub mortali. *R.* dist: antec:
gravem obligationem, quando per se obligat,
ne decineatur, concedo antec: quando tan-
tum obligat ratione præteritæ levis culpæ,
nego antec: & consequentiam.

Obijc: 2. Projiciens in mare gemmam pro-
ximi, pretij centum ducatorum, quam ipse
putaret esse tantum pretij centum florenor-
um, teneretur restituere centum ducatos
sub peccato mortali; ergo quamvis putaret
eam valere tantum duos grossos, teneretur

adhuc restituere centum ducatos; sed per illam projectionem non peccaret nisi venialiter; ergo damnificans cum culpa tantum veniali, tenetur sub mortali ad restitutionem. *x.* negando antec: (loquor de obligatione conscientiae seclusis legibus particularibus) quia proijciens non est in causa culpabili, cur alius perdidit gemmam pretij centum aureorum, sed tantum centum florenorum, vel duorum grossorum, & sic in foro conscientiae non tenetur restituere nisi centum florenos, aut duos grossos; licet bene in foro fori, seu extero possit cogi.

Quid bonae fidei possessor teneatur restituere.

ASSERTIO V. Qui rem alienam bonâ fide consumit, vel alienat, tenetur id tantum restituere, in quo factus est ratione illius rei locupletior. *Prob:* Talis possessor tenetur ad restitutionem ratione rei acceptae tantum, non verò ratione injustae acceptationis, quia possessor bonae fidei nil injuste accipit: ergo id tantum tenetur restituere, in quo factus est locupletior ratione illius rei. Exemplo rem declaro, si vestem pretij centum aureorum à fure tibi donatam, bonâ fide accepisti, postea verò Dominus vestis comparet; in primis restituere debes ipsi ipsam vestem, jam fortè attritam, deinde compensare debes attritionem vestis non omnimodè, sed quatenus ditior factus es: v. g. si eo anno, quo usus es illâ veste, viginti aureos te vestiendo insumpsisses, nisi vestem illam dono accepisses, non centum aureos, sed viginti tantum, simul cum attrita veste restituere debes; At si vestem illam emisti, tunc nihil pra-

præter ipsam vestem restituere debes, ut docent authores communiter.

De fructibus rei alienæ bonâ fide acceptæ, non est quod dicam, nisi quòd, si sint meræ industriæ, ad bonæ fidei possessorem pleno jure spectent; si verò sint fructus merè naturales, & quòd adhuc existant, restitui debent Domino rei; quia tales fructus videntur esse aliquid ipsius rei.

ASSERTIO VI. Malæ fidei possessor *Quid ma-* non solum tenetur restituere rem alienam, *la fidei re-* sed etiam omnes fructus quos ex illa perce- *stitueret* pit. *Prob:* Possessor malæ fidei, id est, qui *debet.* scienter rem alienam injustè possidet, habet plus quàm suum est; ergo tenetur rem illam restituere.

Probatur 2. pars de fructibus. tum ex regula Juris, quæ dicit, quòd *res quævis Domino suo fructificat*; tum etiam, quia si fructus ad furè pertinerent (possessor malæ fidei re ipsâ fur est) licitè posset quis ex furtis & rapinis diriscere; hoc autem est contra ipsum lumen naturæ; ergo non pertinent.

Obje: Dominus rem suam recipiens sine fructu, tantùm habebit, quantùm si nihil fur abstulisset ei; ergo fur, vel possessor malæ fidei, non tenetur illi restituere fructus. *æ.* negando antec: quia antea habuit rem suâ fertilem, & magis fructuosam in actu primo, quàm tunc haberet.

ASSERTIO VII. Si res aliena esse- *Valor rei* ta sit majoris valoris intrinseci, aut extrin- *si major* seci, & adhuc existit, debet restitui Domino *effectus sit* cum suo valore. *Prob:* Quia valor ille non *simul resti* est furis (suppono enim non esse furis indu- *tui debet* striâ cum re.

striâ auctum, aliàs ad furem spectaret) ergo est Domini cujus est, & res, & consequenter illi restituendus est: tum etiam, quia valor ille adveniret rei, si apud Dominum extaret; ergo si extat apud furem; est Domino simul cum re restituendus.

Hinc sequitur, quòd si furatus es pullum equinum, qui tunc valebat decem florenos, & postea apud te excrevit in equum, valoris centum florenorum, non satisfacisti dando decem florenos, quia incrementum pulli est Domini, & sic cum suo incremento debes illum restituere; poteris tamen subtrahere sumptus, & pretium industriæ tuæ.

Si valor propriâ industriâ tantum crevit, non est restituendus cum re furata.

ASSERTIO VIII. Si fur rem furtivam, suâ industriâ auctam valore extrinseco, vendat tempore augmenti, non tenetur per se valorem illum restituere, nisi in quantum Dominus est passus damnum ex carentia rei furtivæ. *Prob:* Augmentum illud pretij est fructus meræ industriæ ipsius furis, ergo ad furem, & non ad Dominum spectat.

Obijc: Ergo potest quis licitè ditescere ex alienis, furando & efficiendo res alienas meliores. *W.* Illum non posse licitè furari, licet bene supposito illicito furto, posset licitè non ex illis, sed ex propria sua industria ditescere.

Hinc colligitur, furem, qui frumentum furtivum transfert ex loco ubi minus valet, ad locum ubi magis valet, v. g. ex Hibernia in Galliam, seu ex Bohemia in Saxoniam, & ibi illud vendidit majori illo pretio, non teneri ad restituendum Domino in Hibernia, vel Bohe.

Bohemia, nisi pretium currens in illis regnis pro frumento.

ASSERTIO IX. Qui rem alienam, *Res bonâ bonâ fide emit, potest eam furi restituere, & fide emptâ pretium recipere; non verò qui malâ fide, furi potest*

Probatur 1. pars. Tum ex illa regula Juris, *restitui. nemo damnum facit, nisi qui illud facit, quod facere jus non habet.* Sed in casu conclusionis, bonæ fidei possessor, non facit, nisi quod facere jus habet: ergo bonæ fidei possessor, potest furi rem restituere. Tum etiam ratione, nemo tenetur restituere rem alienam bonâ fide acceptam, cum tanto suo damno, quanti res restituenda Domino valet; ergo emens bonâ fide rem alienam, non tenetur eam Domino restituere cum jactura pretij, bonâ fide pro ea re dati: consequentia est evidens, prob: ergo antec: in casu quo ego, vel proximus damnum pati debemus, sine mea ulla culpa, lex charitatis erga me suadet, ut me ipsum, potiùs quàm proximum servem indemnem; sed non servarem, nisi rem alienam bonâ fide acceptam, possim furi, à quo eam emi, restituere, & pretium iterum recipere, ergo licitè possum hoc facere.

Probatur jam 2. pars. Talis tenetur ad restitutionem, non tantùm ratione rei acceptæ, sed etiam ratione injustæ acceptionis, quia scilicet rem alienam invito Domino accepit; ergo etiam cum jactura pretij, tenetur illam rem proprio Domino immediatè restituere.

Obijc: contra 1. partem. Non licet rem alienam ex statu meliori deducere ad pejorem; sed res aliena apud bonæ fidei possessorem est in meliori statu, quàm apud furē; ergo non

licet bonæ fidei possessori illam reddere furi.
 R. dist: maj: directè, & ex proposito, concedo
 maj: indirectè, & ut se servet indemnem à
 malo imminente sibi, sine sua culpa, nego
 maj: & distinctâ similiter min: nego conse-
 quentiam. Itaq; sicut licet tibi occidere inju-
 stè aggredientem, si aliter te non possis sal-
 vare, ita licet tibi rem alienam à fure acce-
 ptam, eidem tradere, ut te serves indemnem,
 quando aliter non potes te servare.

9. Modi,
 quibz quis
 potest coo-
 perari ad
 inferendū
 damnum.

Modi di-
 recti 6.

& indire-
 cti 3.

Pro intelligentia sequentium Conclusionū
 nota, cum Doctore in 4. d. 15. q. 2. a. 4. No-
 vem modis unum posse cooperari cum altero
 ad inferendum damnum proximo, qui omnes
 hoc disticho comprehenduntur:

Jussio, consilium, consensus, palpo, recursus,
Participans, mutus, non obstans, non ma-
nifestans.

Ex his sex priores directè & positivè coope-
 rantur; reliqui verò indirectè tantū, seu
 negativè, ad damnum concurrunt. *Jussio*,
 significat eum, qui mandat; *consilium*, qui
 suadet; *consensus*, qui efficaciter approbat;
palpans, qui exaggerando acceptam contu-
 meliam, concitat ad vindictam; *recursus*,
 qui recipit malefactorem; *participans*, qui
 subsidium ad damnum inferendum præbet;
mutus, non obstans, non manifestans denotāt eos,
 qui cum damnum impedire possent, & debe-
 rent, dolo vel negligentia, intermittunt.
 jam sic

Positivè
 cooperan-
 tes tenen-
 tur ad re-
 stitutionē.

ASSERTIO X. Omnes positivè coo-
 perantes ad damnum alterius jubendo; te-
 nentur ad restitutionem, etiamsi damnum si-
 ne illis aliàs esset inferendum. *Prob: tum*

ex Regula illa Juris: *Faciens, & consentiens pari pœnâ puniri debent*: tum ex Apost: Rom: 2. *Non solum qui talia agunt, sed qui consentiunt facientibus.* sed prædicti de quibus loquitur Conclusio, consentiunt damno alieno; ergo tenentur ad restitutionem. Tum deniq; quia illi omnes injustè damnum proximo inferunt, ergo illatum damnum resarcire debent.

ASSERTIO XI. Malè consulens, vel *Tenetur* suadens, si persona sit, quæ ratione sui statûs, *malè con-* vel officij, peritiam in ea re quam suadet pro- *sulens ad* fitetur, tenetur ad restitutionem damni: se- *restitutio-* cûs verò dicendum est, si talem non profitea- *nè damni* tur peritiam.

Prob: 1. pars. Tales homines, v. g. ignarus Doctor, Advocatus, Confessarius, &c. decipiunt alios, qui ex simplicitate eorû sequuntur autoritates; ergo tenentur ad restitutionem.

Probatur etiam 2. pars. tum ex regula Juris in 6. *Nullus ex consilio, nisi fraudulentum sit, obligatur.* tum etiam, quia nemo prudens, sequitur consilium illius, qui in re, quam suadet, nullam profitetur peritiam; ergo quavis aliquis, cum suo damno, talis imperiti sequeretur consilium, adhuc imperitus non teneretur ad restitutionem damni.

ASSERTIO XII. Qui positivè & formaliter ad inferendum damnum proximo, quocunq; modo ex quinq; primis in disticho annumeratis, concurrunt, tenentur, proportionè servatâ, ad restitutionem.

Probatur. quia quocunq; modo ex illis concurrat, est causa damni alterius; ergo tene-

tur ad restitutionem, juxta rationem sui concursus.

Qui non teneantur.

ASSERTIO XIII. Nemo tenetur ad restitutionem ratione damni alieni non impediti, nisi qui ex justitia tenetur ad illud impediendum. *Prob:* Qui sic ex justitia non tenentur, solummodo ex charitate obligantur ad impediendum malum; sed obligatio charitatis non inducit obligationem restituendi, secundum omnes; ergo qui ex justitia non tenentur impedire damnum alienum, ad restitutionem illius non obligantur.

Objc: Innocentius III. in cap: *Quante*, de sent: Excom: dicit eos, qui iniiciunt manus violentas in Clericum, & qui ad hoc consentiunt, pari poenâ affici ab Ecclesia: ergo non impediens damnum alienum, ad restitutionem tenetur. *R.* Pontificem loqui de ijs, qui consentiunt, cum ex officio teneantur id impedire; vel dic, Pontificem illos sic consentientes excommunicatos declarasse, quod est diversum ab obligatione restitutionis.

Dixi *nisi ex justitia*, nam obligatus ex officio ad impediendum damnum alterius, tenetur ad restitutionem, si deliberatè omiserit illud impedire, quia ex justitia tenetur talis impedire damnum alterius, ergo & ad refarciendum damnum.

Impediens ab officio Ecclesiastico ad quid teneatur.

ASSERTIO XIV. Qui vi, fraude, vel calumniâ aliquem impedit, quo minus Ecclesiasticum beneficium, officium, vel legatum consequatur, debet damnum compensare arbitrio viri prudentis. *Prob:* Justitia commutativa omnibus illis modis violatur, ergo violans ad restitutionem tenetur.

ASSERTIO XV. Qui vi, vel metu, *Privās ho-*
privat hominem usu rationis, vel ad peccan- *minē rati-*
dum inducit, peccat contra justitiam, & te- *one, &*
netur ad restitutionem. *Prob: Qui taliter inducens*
inducit hominem ad proijciendam suam pe- *ad pecca-*
cuniam in mare, peccat contra justitiam, & *tum ante-*
tenetur ad restitutionem secundum omnes: *netur re-*
ergo & qui privat hominem usu rationis, vel *stitueret.*
ad peccatum inducit, similiter tenetur ad re-
stitutionem.

ASSERTIO XVI. Bona certa, resti- *Cui debeat*
tutioni obnoxia, si fieri potest, restitui debent *fieri resti-*
ei, qui damnum patitur ex illorum detentio- *tutio.*
ne, vel ipso deficiente, ejus hæredibus.

Probatur. Restitutio fit, ut restauretur in-
æqualitas causata per injustitiam, sed illa re-
stauratur, dando rem ei, qui damnum patitur
ex detentione rei restituendæ: ergo debet illi
dari.

Dixi, *si fieri potest*, quia si non potest ipsi *Impossibi-*
restitui, cessat obligatio restituendi, vel sal- *litas excu-*
tem suspenditur ad tempus, quousq; nimirum *sat à resti-*
impossibilitas illa cesset. *tutione.*

ASSERTIO XVII. Non tenetur re- *Non tene-*
stituiere aliquis bona inferioris ordinis, cum *tur quis*
detrimento famæ, aut etiam statûs justè ac- *cum majo-*
quisiti. Est communis, & ut probetur *ris boni ja*

Adverte quatuor esse bonorum ordines, se *ctura ad*
mutuò in dignitate excedentes. In 1. & su- *restitutio-*
premo ordine sunt spiritualia bona animæ; *nem.*
in 2. bona vitæ, & corporis; in 3. bona fa-
mæ, & honoris; & in 4. bona fortunæ, ut
sunt divitiæ. His notatis

4. Bonorū
genera ex-
plicantur.

Probatur Conclusio. Bonum inferioris ordi-
nis restituendum non est cum detrimento bo-
ni superioris; sed bona fortunæ sunt inferioris
ordinis, quàm sint bona famæ, vel statûs
justè acquisiti, juxta illud Prov: 15. *Melius est
nomen bonum, quàm divitiæ multa.* ergo non
sunt restituenda cum detrimento famæ.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ XV.

*An Creditores Hypothecarij, præferendi
sint Creditoribus Chirographarijs?*

COLVMNA XVI.

*De restitutione Bonorum Fortune, &
Famæ, nec non obligationibus contra-
ctus ex injusta læsione corporis.*

*Furtum,
quid.*

ASSERTIO I. Furtum rectè describi-
tur, Acceptatio rei alienæ occulta, &
fraudulenta. Rapina verò: est acceptatio
rei alienæ per vim; utrumq; inter se specie
distinguuntur.

1. & 2. pars patet, quia habent conditio-
nes bonæ descriptionis. ergo.

Probatur 3. pars. Rapina habet distinctam
specie malitiam, à malitia furti; ergo distin-
guitur specie à furto. Prob: antec: Præter
inju-

injustam ablationem rei alienæ, adhuc rapina includit violentiam, per quam, proximo etiam in persona, & honore contumeliam facit, sed hæc est malitia diversæ rationis, à malitia furti; ergo.

Confirm: Potest aliquis venialiter tantum in genere furti peccare, & simul mortaliter in genere rapinæ, ut si viro illustri per vim rem accipias, in genere furti venialiter tantum peccas, & mortaliter in genere rapinæ, ob contumeliam illi illatam, sed hoc non esset verum, nisi distinguerentur specie. ergo. Jam restat, ut ostendamus quantitatem materiæ requisitæ, ut quis furando peccet mortaliter. sit ergo

ASSERTIO II. Quantitas rei ablatæ sufficiens ad mortale peccatum furti, prudentis viri arbitrio definienda est. *Prob:* Furti gravitas pensanda est, tum ex damno injustè illato, tum ex voluntate Domini iniquè ferentis rem suam sibi auferri, quia furtum est ablatio rei alienæ occulta, & fraudulosa, id est Domino rei rationabiliter invito; sed certum est, ob eandem pecuniæ quantitatem furto ablatam, majus damnum accipere, & meritò plus angere atq; dolere pauperem, quàm divitem, Petrum quandoq; quàm Paulum; ergo furti gravitas non ex sola quantitate rei ablatæ, sed etiam ex circumstantijs personæ cui auferitur, ac prudentis arbitrio æstimanda est.

*Quomodo
judicanda
quantitas
materiæ
in furto
pro mortali.*

Obijc: Levitas materiæ in infidelitate, vel odio Dei, non excusat à mortali, ergo nec in furto. R. negando consequ: & paritatem, materiæ enim illorum peccatorum consistunt

in indivisibili, & ideo si violetur in minimo, violetur etiam in toto; Materia verò justitiæ, & consequenter furti, est divisibilis, quia licet quis vendit rem suam summo, infimo, & medio pretio, ergo potest materia justitiæ ex parte tolli, & ex parte simpliciter manere, & consequenter non quælibet injustitia sive, furtum sit, sive rapina, ratione materiæ est peccatum mortale; & sic prudentis viri arbitrio determinanda est materia talis injustitiæ.

*Assignatur
probabilis
Regula cir-
ca sufficien-
tiam quã-
titate ad
mortale.*

ASSERTIO III. Probabile est hanc esse notabilem furti quantitatem, & peccati mortalis materiam, quæ in unum diem sufficiat ad victum illius hominis, (nisi esset aliquis avarus, qui, quamvis dives, parcè comederet) cui furti injuriæ fit. *Prob: Vix invenitur aliquis, qui spectatis omnibus impendiorum oneribus, tantæ summæ jacturam, non graviter ferat, ergo summa illa censenda est sufficiens materia mortalis peccati, furti.*

*Quãdo in
furtis mi-
nutis pec-
catur mor-
taliter.*

ASSERTIO IV. Qui ab eadem persona advertenter minutis furtis, quantitatem aliã sufficientem ad mortale furti, furatur; v. g. tres florenos, furando ultimum grossum ex illis, peccat primò mortaliter.

Prob: Opus quo injustè notabile damnum proximi completur, mortale est, sed in casu Conclusionis, per ablationem, seu furtum sexagesimi grossi (totidem enim in hoc fertilissimo Bohemiæ Regno grossis, constant tres floreni) completur primò notabile, & injustum proximi damnum, ut suppono, ergo furando ultimum grossum peccat primò mortaliter.

Confirm: Qui advertenter levibus ictibus occidit hominem, peccato homicidij peccat primò, ultimo ictu, quo mortem infert, licet ictus ille per se non sit causa mortis, nisi in quantum dicit habitudinem ad priores; ergo similiter qui advertenter repetitis vicibus modicum furatur furando ultimū, per quod completur quantitas notabilis, & damnosa, peccat mortaliter.

Obijc: Non peccat mortaliter ultimo verbo otioso, qui plura verba otiosa profert; ergo nec peccat mortaliter ultimo furto levi, qui plura furta levia antea commisit. *ꝛ.* negando consequentiam, quia verba illa otiosa, non concurrunt ad unum aliquem effectum, notabilem, ulli damnosum, non sic est de levibus furtis repetitis.

Obijc: 2. Furtum ultimi grossi ex tribus florenis, est ejusdem rationis cum furto primi; sed furtum primi grossi non est mortale peccatum. ergo. *ꝛ.* dist: maj: est ejusdem rationis, si absolutè, & secundum se consideretur, concedo majo: si consideretur cum habitudine ad priora furta, nego maj: & concessā min: nego consequentiam.

ASSERTIO V. Probabile est, eum *Minuta* qui à diversis, minutis furtis, quantitatem *furta quā-* magnam furaretur, mortaliter non peccare; *do non est* & ratio est, quia nulli grave damnum, ut sup- *ficiūt mor-* pono, facit sic furando. Ergo non peccat. *tale.*

Obijc: Sequeretur ex Conclusionē, aliquem posse sine mortali peccato, ex communi Republicæ horreo, magnā quantitatem furari, sed hoc est inconveniens. ergo: Prob: sequela; quia quantitas spectans ad singula mem-
bra

bra Reipublicæ, ex re ablata, parva esset; ergo. R. negando sequelam, quia damnum illud non immergit in hanc vel illā personā, sed in corpus Reipublicæ, & sic fur peccaret mortaliter.

*Extrema
necessitas
excusat fu-
rē à mor-
tali.*

ASSERTIO VI. Existenti in extrema necessitate, licet rem alienam surripere, non verò in gravi. *Probaturs. 1. pars.* Accipere rem alienam semper licet, quando Dominus non est rationabiliter invitus, sed in casu conclusionis, non potest Dominus esse rationabiliter invitus; ergo in tali casu surripere rem alienam, non est illicitum.

Probaturs. 2. pars. tum quia opposita sententia, aperit viam multis furtis, & rapinis, nam cum in omni Republica multi sint pauperes, & plurimi qui apprehendant se habere graves necessitates, facilè quilibet, sequendo illam opinionem, posset sibi licitè rapere & furari; sed hoc turbaret totam Rempublicam, ergo. Tum etiam, quia in communi necessitate constitutus furari licitè non potest, ut fatentur ipsi adversarij; ergo nec in gravi.

*Suspiciari
quando sit
peccatū.*

ASSERTIO VII. Suspiciari, & judicare de proximo, ubi sufficientia improbitatis indicia se produnt, seccluso affectu odij; nec justitiæ, nec charitati repugnat. Temerè autem judicare proximum, est peccatum justitiæ oppositum.

Probaturs. 1. pars. Proximus jus æstimationis suæ amisit, comparatione illius, cui crimen sufficientibus indicijs cognitū est, ergo.

Probaturs. etiam 2. pars, tum ex Scriptura; Matthæ: 2. & Lucæ 6. *Nolite condemnare (id est*

teme-

temerè judicando) & non condemnabimini. *Quid vides festucam, &c.* tum etiam ratione, tali judicio notabilis injuria irrogatur proximo; ergo est peccatum ex genere suo. Prob: antec: quilibet habet jus ad bonam æstimationem, & famam, donec de eo crimen cognoscatur, juxta regulam illam Juris: *Quisq; præsumendus est bonus, donec demonstretur malus.* ergo injuriam infert illi, quem temerè judicat & damnat.

ASSERTIO VIII. Qui bonâ fide alterum diffamavit, errore cognito, tenetur si commodè potest, restituere illi famam. *Quando quis tenetur famã restituere.*

Probatur. Qui bonâ fide rem alienam possidet, transeunte bonâ fide, tenetur rem illâ, si potest, restituere, ergo & famam.

ASSERTIO IX. Qui alterum falsè infamavit, vel intra, vel extra judicium in re gravi, tenetur sub mortali ad restitutionem, retractando crimen impositum, tam efficaciter, quàm illud asseruit, etiam coram iisdem hominibus, si fieri potest. *Falso in judicio infamãs tenetur restituere efficaciter famam.*

Probatur 1. pars. Qui læsit alterum graviter in bonis fortunæ, sub mortali tenetur ad restitutionem; ergo à fortiori, qui famam alterius injustè sustulit, sub mortali tenetur ad restitutionem.

Probatur 2. pars. Præceptum restitutionis obligat ad æqualitatem ponendam, sed infamans aliquem coram alijs, non ponit æqualitatem, nisi retractet crimen impositum, eadem efficacità, & coram iisdem, coram quibus illud deposuit, ergo. Prob: min: nam si minus efficaciter retractet, non servat æqualitatem in modo auferendi & restituendi famam,

& si coram alijs tantum dicta retractet, non reddit quod abstulit, nam illi coram quibus detraxit, in eadem manent semper opinione. ergo.

*Corã uno
solo detra-
here est
malum.*

ASSERTIO X. Peccat mortaliter ex genere suo, qui alteri detrahit, etiam coram uno solo. *Ut probetur adverte,* detractio- nem esse alienæ famæ injustam imminutionem. *Jam probatur:* Quilibet, rationabiliter loquendo, pluris facit de se opinionem Viri unius gravis, prudentis, & in autoritate constituti, quàm centum rusticorum, sed coram multis plebæis qui diminuit famam alterius peccat, secundum omnes; ergo & qui coram uno viro gravi.

Obijc: Ad rationem famæ pertinet publica notitia; sed in casu conclusionis detrahens, non adfert publicam notitiam, ergo neq; famam, & consequenter non peccat detrahendo coram uno solo. *g. dist: maj:* ad rationem famæ completæ, & perfectæ, concedo maj: incompletæ, nego maj: & distingu: similiter min: & nego utramq; consequentiam.

*Revelatio
criminis
notorij nõ
est pecca-
tinoſa.*

ASSERTIO XI. Crimen verum, alicubi notorium, notitiã facti, alijs ex eodem loco, seu civitate manifestare, non est peccatum mortale contra justitiam. *Prob:* Talis criminofus perdit jus ad famam, respectivè ad illos qui in illa sunt communitate; ergo non est contra justitiam manifestare illud crimen, alijs ex illa communitate. *Prob:* anteq Crimen notorium notitiã facti est, quod ita se plurium hominum conspectui exhibet, ut nullâ tergiversatione celari possit: Sed manifestum est, moraliter loquendo, impossibile esse,

esse, quin crimen sic notoriū in una communitate, deveniat in notitiam omnium; ergo illud omnibus manifestare peccatum mortale non est; & idem dic de eo, qui notorium notitiā facti, revelat in alijs etiam locis, respectu quorum crimen non est moraliter notorium; nam viri docti, pij ac prudentes, non existimant se injuriam facere ulli, si crimen alicubi publicum alibi referant, literis scribant, & historijs inserant.

ASSERTIO XII. Postquam infamatus, per vitæ emendationem, famam suam recuperavit, injuria ipsi infertur, cum restituendi obligatione, si de præterito crimine denuò, sine necessaria causa, infametur.

Non potest infamari ille securdò, si emendavit delictum.

Prob: Sicut infamia facti, malis moribus contrahitur, & fama bona amittitur; ita bonis moribus & actibus infamia facti aboletur, & fama bona recuperatur, & consequenter injuriam ei facit, qui eum de novo propter præteritum delictum infamat.

ASSERTIO XIII. Qui aliter famam restituere non potest, tenetur recompensari onem in pecunia, si potest, vel alia simili re, infamato facere.

Modus restituendi famā, quæ do non potest infamiam re tractare.

Prob: Tum quia quilibet debitor tenetur suo creditori satisfacere, prout potest, sed per pecuniā potest fieri infamatio satisfactio, supposito, quò loco læsæ famæ veller acceptare pecuniam. ergo. Tum etiā, quia qui mutilat vel occidit alterum, tenetur in pecunia refarcire damnum illatum, cum ipsam vitam, vel membrū non potest restituere; ergo similiter qui nocuit alteri in fama, tenetur illi in pecunia restituere, quod in fama non potest

Obijc: Non obstante pecuniaria satisfactio-
ne infamatus non acquirit famam quam per-
didit; ergo infamans non tenetur in pecunia
illi solvere. R. 1. retorquendo argumentum
contra Pontium, in casu mutilationis alicu-
jus membri. R. 2. dist: antec: non acquirit
famam re ipsâ, concedo antec: taliter ut non
sit contentus cum debitore, nego antec: &
consequentiam.

*Præceptū
de non oc-
cisione sut.*

ASSERTIO XIV. *Nemini licet se ipsū
directè occidere, aut mutilare.* Prob: tum
ex illo Decalogi præcepto: *Non occides.* Tum
etiam, quia homo nec vitæ, nec membrorū
suorum Dominus est absolutus, ut colligitur
ex illo Sapientiæ 17. *Tu es Domine, qui vita &
mortis habes potestatem;* ergo peccat contra
justitiam debitam DEO, qui se ipsum, sine
permissione divina, mutilat, vel occidit.

*Responde-
tur exem-
plis allatis
à Sanctis,
qui se occi-
derunt.*

Tum deniq; quia Homo est pars Reipublicæ;
ergo injuriam facit Reipublicæ se ipsum occi-
dendo, aut mutilando. Exempla multorum
Sanctorum, qui se occiderunt, & authorita-
tes PP. aliud non probant, quàm quòd DEO
id jubente, possit se aliquis mutilare aut oc-
cidere licitè, quod non est contra nos.

*Qui occi-
sores sui
Ecclesiasti-
câ sepul-
turâ care-
re debeant*

Hic obiter notandum est, eum, qui delibe-
ratâ voluntate se ipsum occidit, Ecclesiasticâ
sepulturâ, & consuetis suffragijs privandum
esse, ut docet glossa in cap: *Placuit*, 23. 4. 5.
At si ex furore vel amentia se ipsum intere-
mit, nec uno, nec altero privandus est, nam
sicut aliæ passiones, puta timoris & iræ inter-
dum adeo vehementes sunt, ut omnino ple-
nam deliberationem adimant, efficiantq; , ut
opus, quod alioquin mortale foret, ob defe-
ctum

Etum deliberationis, à gravitate culpæ excusetur, ac veniale, vel nullum peccatum fiat; ita etiam contingere solet, ut vehementissima passio tristitiæ, concurrente atrabile, ita hominis animum ac phantasiã occupet, ut rationis usum eidem adimat, amentiãq; conciliet. Lege Pontium, d. 54. q. 4. & Laymanum hic. n. 8.

ASSERTIO XV. Injustum aggressorem, sicut & Banitum proscriptum per publicam mortis sententiam, licitè, sine obligatione restitutionis, quivis occidere potest. *Qui licitè possint occidi.*

Probatur 1. pars. Tum quia vim vi repellere, omnia jura, legesq; permittunt, ut habetur in L. sententiam, §. qui cum. ff. ad legem Aquiliam. Tum etiam, quia secundum ordinem charitatis, quivis propriam vitam præferre potest alienæ, dummodo non agatur de bono publico, ergo volentem me injustè occidere, vel mutilare, licitè occidere possum.

Probatur 2. pars. Respublica potest dare generalem licentiam occidendi talem Banitum: ergo à quovis ex populo occidi potest.

ASSERTIO XVI. Injustus homicida, tenetur pro damno illato aliquid restituere etiam uxori, vel hæredibus defuncti. *Tenetur homicida aliquid restituere*

Prob: Qui canem, vel bovem alterius injustè occidit, vel mutilat, tenetur ad aliquam restitutionem Domino canis faciendam; ergo à fortiori, qui hominem occidit, vel mutilat, tenebitur ad aliquid restituendum ejus hæredibus. *uxori.*

Dixi ad aliquid, quia cum ad æquivalentiã

damnum refarciri non potest; ad minimum debet facere quod potest, ut diximus assertione 13. hujus Columnæ.

An deflorans Virginem ultrò consententē, te neatur illi aliquid dare.

ASSERTIO XVII. Qui deflorat virginem ultrò consentientem, non peccat contra justitiā, & sic ad restitutionem non tenetur.

Prob: 1. pars. Qui sic deflorat, nec virgini facit injuriam, quia *volenti non fit injuria*, in hac materia: nec etiam Parentibus, quia Prens. non est Dominus claustrī virginalis filiæ, quod per stuprum violatur, aliàs invito Parente, sine injustitia virgo non posset contrahere matrimonium, quod est falsum.

Prob: 2. pars. Ubi non violatur justitia, non est necessaria restitutio; sed in casu conclusionis non violatur justitia; ergo.

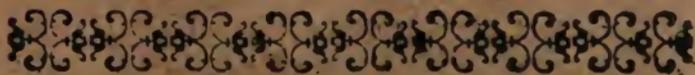
Obje: Peccaret contra justitiā qui virgini consentienti abscinderet manum: ergo etiā, qui ipsā consentiente, violaret claustrum virginitatis. R. negando consequentiam; & ratio disparitatis est, quia pericissimi medici docent, nullam fieri injuriam corpori in defloratione Virginis, & quia certum est, quod sit Domina usūs sui claustrī; ergo.

Stuprum nō distinguitur specie morali a fornicatione. Ex hac assertione infero, stuprum non distingui specie morali, à peccato simplicis fornicationis, modo committatur sine dolo, violentia, aut metu injusto, & consequenter circumstantiam virginitatis violatæ, in confessione explicandam necessariò non esse; & ratio est, quia talis fornicatio non potest habere intra genus intemperantiæ, & luxuriæ, aliā

De justitia contract: in gen: &c. 199
aliam difformitatis speciem, quàm eam, quæ
est simplicis fornicationis. ergo.

EPISTYLIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ XVI.

*An volenti, & consentienti, contingat
feri injuria?*

COLUMNÆ XVII.

*De justitia contractuum in genere, &
quorundam in particulari.*

ASSERTIO I. Contractus in genere, *Definitio contractus in genera.*
prout cum pacto coincidit, est liber consensu duorum, aut plurium, in idem, externo aliquo signo expressus, obligationem saltem, in alterutro pariens: strictè verò sumptus. est talis contractus obligationē pariens in singulis contrahentium. Hæc quoad omnes partes non habet difficultatem. Per ly *pariens in singulis contrahentium*, contractus strictus distinguitur à pacto, quod in uno solo obligationem parere solet.

ASSERTIO II. Error circa substantiam rei, sive objectum substantiale, omnem contractum ipso naturali jure irritum facit. *Error irritat contractum.*
Antequàm probemus conclusionem, adverte primò; errorem, in contractibus quandoq; esse circa qualitatem rei, quandoq; circa substan-

stantiam, & quandoq; circa quantitatem. Circa substantiam, ut si auricalcum putetur aurum; Circa qualitatem, ut si vinum rubrum ematur pro albo; circa quantitatem, deniq;, ut si vas trium tantum urnarum, ematur pro vase quatuor urnarum. Prob: conclusio. Omnis contractus est irritus, in quo non concurrat mutuus consensus utriusq; contrahentis in idem objectum; sed in casu conclusionis non concurrat mutuus consensus in idem objectum: ergo; maj: patet ex definitione contractus: Prob: min: Ignorans substantiam rei, non potest consentire, quia *errantis nullus est consensus.*

Error circa qualitatem an rescindat contractum.

ASSERTIO III. Error circa objecti qualitatem, si sit tantum consequens, seu etiam concomitans, nunquam ex natura rei irritat contractum. Prob: Talis error non aufert liberum consensum contrahentis in objectum substantiale contractus, ergo non tollit essentiam contractus. Prob: antec: In tali contractu habetur mutuus consensus, libere elicitus, circa substantiam objecti principalis cogniti, & voliti, sed talis est consensus essentialiter requisitus ad contractum, ergo.

Metus juste incussus non frangit contractum.

ASSERTIO IV. Contractus initi ex metu juste incusso, sunt validi. Prob: Talis metus non tollit libertatem consensus; ergo nullam injuriam facienti infert, & consequenter sunt validi.

An etiam metus gravis.

ASSERTIO V. Metus gravis ab extrinseco proveniens, incussus a causa libera in ordine ad contractum faciendum, si injuste

stè incutiatur, invalidat contractum, taliter, ut ille, cui incutitur, possit resilire à contractu, non vero qui incutit.

Prob: Apparet ex natura rei, eum, qui vi, vel metu cogit alterum ad contractum, debere pati hoc inconueniens, ut ipse non possit resilire, si alter nollet, & alter possit ipso nolente. ergo.

De contractu reverentiali, sicut & de modo, quo contractus invalidus ex defectu consensûs ratificari possit; sicut & de ijs, qui contrahere possunt. *Vide Laymanum tract: 5. per totum.*

ASSERTIO VI. Promissio, vel donatio etiam gratuita, non obligat in conscientia, antequàm acceptetur. *Donatio & promissio non obligat in conscientia.* *Prob:* Non potest promittens facere alterum alicujus rei Dominum sine ipsius consensu, ergo non potest se illi obligare per promissionem, antequàm ipse illam acceptet.

Dixi *in conscientia*, quia in foro externo ad evitandas lites, leges civiles prohibent, ne revocetur promissio semel facta civitati, quousq; civitas recuset, rem promissam acceptare.

ASSERTIO VII. Testamentum describitur, liberæ voluntatis justa sententia, de eo, quod quis post mortem suam fieri vult, cum hæredis institutione; Codicillus verò est ultima voluntas minùs solemnis, absq; hæredis institutione, de eo, quod quis post mortem suam fieri vult, explicando, mutando, addendo, vel detrahendo aliquid testamento.

Testamentum dividitur in nuncupativũ, quod & apertum vocari solet, & scriptum, quod

clausum, & sigillatum testamentum dicitur, de quibus fusè lege Molinam, & Lessium.

Quid Usura?

ASSERTIO VIII. Usura strictè sumpta describitur lucrum pretio æstimabile, ex mutuo præcisè proveniens, tanquàm debitū ei, qui dat mutuum. Usura omnis illicita est.

1. *Pars* non habet difficultatem. 2. *Pars* est expressè definita in Conc: Vienn: Relato in Clement: un: §. ultimo de usuris. & prob: Ezech: 18. psal: 14. & 54. quibus in locis expressè conclusio docetur, unde est illud Lucæ 6. *Mutuum date, nihil inde sperantes*, ad hoc nostrum propositum. ut docet Urbanus III. cap: *Consuluit*. de usuris. *Prob: 2. ratione*. Exigere aliquid ultra sortem ex mutuo, est exigere aliquid ex re non sua: sed hoc est contra justitiam naturalem. ergo. *Prob: maj: pecunia v. g. mutuata per mutuum fit accipientis; ergo accipere aliquid ex illa sic mutuata, est exigere aliquid ex re non sua.*

Obijc: Illud Deuter: 29. Non fœneraberis fratri tuo ad usuram, sed alieno; ergo Scriptura docet usuram esse licitam. R. *dist: consequ: si petatur ab inimicis, quos armis superare non possumus, & justè deberemus, concedo consequ: si ab alijs, nego consequ: nam ut Ambros: ait lib: de Tobia c. 5. Cui meritò arma inferuntur, huic meritò usura auferuntur.*

Obijc: Labor mutuantis in enumerandâ pecunia, & promissio quâ se obligavit ad non repetendum mutuum usq; ad annum, sunt pretio æstimabilia; ergo intuitu illorum mutuantis, potest aliquid ultra sortem accipere. R. *concedendo consequ: quoad primum, & negan-*

negando illam, sicut & antecedens, quoad secundum; nam obligatio illa non petendo mutuum, usq; ad certum tempus est de intrinseca ratione mutui, & sic sicut nec pro mutuo, ita nec pro illa aliquid ultra sortem licitè petere potest.

ASSERTIO IX. Licitè quis à principio paciscitur cum mutuario, de lucro cessante, & damno emergente. *Prob: Conclusio. Licitū est aliquando pactum de Nemo tenetur subire detrimentum, ut per dando ultra sortē. mutuum satisfaciatur indigentia alterius; ergo si alter vult mutuum, potest pacisci, quòd non obstante mutuo, mutuantem servabit indemnem. Confirm: Non est rationabile, ut qui jam modium tritici, v. g. posset emere uno floreno, qui valeret postea duos florenos, non possit obligare illum, qui mutuò petit jam florenum, ad restituendum illi ultra florenum ratione jacturæ, quam jam faceret ex eo, quòd non posset emere triticum. ergo. potest cum illo sic pacisci, & consequenter ratione lucri cessantis, & damni emergentis, potest aliquid ultra sortem à mutuario petere.*

ASSERTIO X. Vendens scienter rem vitiosam, vitio occulto, eodem pretio, quo venderetur si careret illo vitio, peccaret contra justitiam, & teneretur ad restitutionem. *Vitia occulta in re vendenda sunt mandanda. Prob: In tali contractu deest æqualitas, inter festanda. pretium & mercedem; ergo est contra justitiam.*

ASSERTIO XI. Simonia est studiosa cupiditas emendi, vel vendendi spirituale, vel spirituali annexum, quod censetur spirituale. Hujusmodi omnis venditio, & locatio rei spiritualia.

ritualis pro pretio temporali jure divino prohibita est, & consequenter Simonia. 1. Pars est communis. *Probatur ergo 2. pars.* tum ex Script: Matth: 10. *Gratis accepistis, gratis date.* Act: 8. *Pecunia tecum sit in perditionem, &c.* ergo; tum etiam ratione; nullum pretiū temporale est proportionatum rei sacræ, quā talis est, & apparet ex ipsis terminis, valde esse indignum, ut hujusmodi res pro pretio vendantur temporali: ergo.

Dixi in Conclusionē rei *spiritualis quā talis*, quia rem materialem, cui spirituale est annexum, sine periculo Simonix emere & vendere possunt, v. g. calices consecratos, ornamenta benedicta, eodem tamen pretio, quo sine consecratione aut benedictione venderentur.

*Quomodo
contingat
simonia.*

ASSERTIO XII. Dari aliquid pro pretio dispensationis in votis juramenti, & impedimentis matrimonij, simonia est expressa, non verò dari aliquid sacerdoti nolenti baptizare, aut absolvere, nisi recipiat pecunias. *Prob: 1. pars.* Illa dispensatio est omninò spiritualis, nam est usus potestatis spiritualis; ergo qui emit illam, simoniacè peccat.

Probatur 2. pars. Movere aliquem ad aliquid faciendum, quod ipse posset, si vellet sine peccato, & quod deberet facere, non est ullo modo peccatum, sed Sacerdos ille posset non obstante pecuniâ receptâ sine peccato absolvere aut baptizare (posset enim statim restituere pecunias, & sic gratis absolvere,) ergo qui moveret illum ad hoc faciendum, dan-

De nat: & regulis fidei supern: 205
dando illi pecunias, non peccaret. De loca-
tione, ludo, & gabellis lege Lugonem.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM
C O L U M N Æ X V I I .

*An qui lucratur per fraudem, tenetur
ad restitutionem?*

C O L U M N A X V I I I .

*De natura, & regulis fidei super-
naturalis.*

ASSERTIO I. Fides divina bene de- *Definitio*
scribitur cognitio obscura supernatura- *fidei divi-*
lis in substantia, quâ intellectus assentitur, *na.*
vel dissentitur alicui propositioni, ob revela-
tionem divinam. *Ly cognitio* est genus, in
quo fides convenit cum alijs operationibus
intellectûs. Per *ly obscura* differt fides à sci-
entia, additur *ly assentitur* vel *dissentitur*, ad
denotandum, quod fides quandoq; potest esse
assensus, quandoq; dissensus; ut cum quis cre-
dit peccata non esse media à Deo ordinata, ad
consequendam vitam æternam.

ASSERTIO II. Objectum materi- *Objectum*
ale fidei est omnis propositio, quæ ob revela- *ejus mate-*
tionem divinam credi potest. Formale verò, *riale.*
veracitas divina revelans. *Prob:* quoad
utramq; partem, conditiones objecti tam ma-
teri-

terialis, quàm formalis (de quibus fusè in Logica, & obiter in prologo agendo de objecto Theologiæ egi) conveniunt illis. ergo.

Obijc: Multi credunt fide supernaturali, puta simplices Catholici, quando non cogitant de Deo, aut ejus veracitate, vel revelatione: ergo Veracitas divina revelans non est objectum Fidei divinæ. R. negando antec: loquendo de cognitione confusa, quam ad minimum illi simplices semper habent, de veracitate divina quando credunt.

Obijc: 2. Revelatio divina non potest movere ad assensum, nisi ipsa sit mihi nota, sed non est mihi nota notitiâ aliquâ certâ; ergo: prob: min: certa illa notitia de existentia revelationis, deberet esse cognitio fidei, vel scientiæ naturalis, sed neutrum dici potest; ergo maj: est certa. Prob: min: loquendo de notitia naturali, existentia hujus revelationis, *Verbum caro factum est*, v. g. non est ex terminis nota, nec ostendi possunt ulla principia certa & evidentia, ex quibus deduci possit, quod actualiter existat, aut extiterit; ergo non datur ulla certa cognitio naturalis de existentia revelationis. Prob: etiam min: quoad notitiam fidei, si illa notitia esset Fidei, deberet esse revelata per alteram revelationem, & sic in infinitum, vel sistetur in aliqua una revelatione, & de illa quæro, quæ nã sit causa, quæ infallibiliter movet intellectum ad assentiendum existentia talis revelationis. R. negando min: cum minori suæ probationis, cujus probationis antec: quoad secundã partem distinguo, deberet esse revelata per aliam revelationem à priori, nego antec: à

posteriori, concedo antec: & nego inde sequi
processum in infinitum; nam sicut bene de-
monstratur rationalitas à posteriori per di-
scursum, & discursus vicissim à priori per ra-
tionalitatem, sic etiam revelationem divinã
de existentia incarnationis, v. g. bene proba-
mus à priori per revelationem, & à postero-
ri nimirum per miracula, & alias notas cre-
dibilitatis; & per hoc patet, quòd ultimum
motivum in quod resolvitur fides à priori, sit
veracitas divina revelans, à posteriori verò
signa credibilitatis.

ASSERTIO III. Nulla est possibilis *Omnis pro-*
propositio vera, quæ non est revelabilis; aut *positio est*
revelabilis, quæ non est credibilis. *absolutè*

Probatur 1. pars. Ideo aliqua propositio
possibilis non esset revelabilis, quia DEUS
possit habere nolitionem concurrenti ad ejus
revelationem; sed hoc non facit, quod non
sit revelabilis, ergo nulla est possibilis, quæ
non est revelabilis. Prob: min: Per hoc quòd
Deus habeat nolitionem producendi alium
mundum, non sequitur inde, alium mundum
esse improducibilem, licet bene quod non
produceretur; ergo per hoc, quòd habeat no-
litionem revelandi rem aliquam possibilem,
non sequitur, quòd res illa non sit revelabilis.

Dices, non implicat actus intellectûs divini,
qui reflectendo supra se diceret, ego nō reve-
labor; sed in tali casu esset irrevelabilis. ergo.
R. 1. concedendo maj: & negando min: quia
negatio revelationis non facit propositionem
absolutè irrevelabilem, ut per se patet. R. 2.
Implicare actum divini intellectûs, sine præ-
viã cognitione divini decreti, qui reflectendo
supra

supra se essentialiter diceret, *ego non revelabor*; nam cum revelatio sit actus divinæ voluntatis, & quidem liber, implicat ut cognoscatur irreverabilitas actûs intellectûs, sine præviâ cognitione divini decreti, de non revelando illo, sicut implicat cognitio ullius effectûs dependentis à causa, ut talis est, sine cognitione ipsius causæ, & per hoc patet ad fundamentum adversariorum.

Probatur 2. pars Conclusionis. Nulla est revelabilis, quæ non habet motiva credibilitatis, vel non haberet, si revelaretur; sed hoc sufficit ut sit credibilis, ergo nulla est revelabilis, quæ non sit credibilis.

Deus nunquã mendax fuit.

ASSERTIO IV. Deus nunquã mentitus est, neq; de potentia absoluta per se, vel per alium, mentiri potest. *Prob:* quoad 1. partem, solvendo objectiones adversariorû inferiûs.

Probatur 2. pars. tum ex Script: Hebræ: 6. *Impossibile est mentiri DEUM*; tum ex PP. Anselmo lib: 1. cur Deus homo. cap: 12. *DEUS, inquit, non foret Deus, si mentiretur.* ergo.

Probatur etiam ratione. tum quia veracitas infinita in dicendo, est perfectio simpliciter simplex in Deo; ergo Deo taliter convenit, ut non possit mentiri: tum etiam, quia ideo Gabriel, & alij adversarij, docent oppositum conclusionis, quia putant nullum esse actum intrinsecè peccaminosum, sed hæc ratio nulla est: ergo. *Prob:* min: Error in intellectu, non est moraliter malus, seu peccaminosus, & tamen repugnat Deo errare, etiam secundum ipsos: ergo quamvis mendacium non esset intrinsecè malum, posset adhuc Deo repugnare.

Con-

Confirm: Quamvis actus peccaminosus non sit intrinsecè malus theologicè loquendo, ut dixi de legibus, assert: 9. tamen est actus dedecens naturam rationalem, & maximè divinam: ergo repugnat Deo. Consequentia est evidens, nam omnis imperfectio repugnat Deo. Prob: ergo antec: Ille actus censetur, intrinsecè dicere indecentiam repugnantem Deo, quo elicitò, perderet Deus inter homines totam suam auctoritatem in dicendo; sed mentiendo perderet totam suam auctoritatem in dicendo; ergo. maj: est certa. Prob: min: Ideò homo in dicendo perdit suam totam auctoritatem in dicendo, ita ut non credamus revelatis ab eo, nisi cum formidine de opposito, quia *omnis homo mendax est*, & sic ignoramus, utrum non semper mentiatur: ergo si constaret, quòd Deus possit mentiri, perderet similiter suam auctoritatem in dicendo.

Probatur jam 3. pars. Tam dedeceret Deum *Nec per alium est mentiri per alium, ac per se; ergo si per se non potest mentiri, nec poterit etiam per alium.* Prob: antec: idem est moraliter loquendo aliquid per alium in eo nomine loquentem dicere, ac per memet ipsum. ergo.

Confirm: Si per alium posset Deus mentiri, rationabiliter defactò dubitarem de veritate scripturarum, nam omnes scripturæ ministerio hominum sunt nobis à DEO propositæ; sed hoc dici nequit; ergo.

Obijc: Mendacium non est intrinsecè malum; ergo Deo non repugnat. r. dist: antec: Malitiâ Theologicâ concedo antec: malitiâ morali non Theologicâ, seu dedecentiæ, nego antecedens, & consequentiam.

Objc: 2. DEUS per Prophetas prædixit multa, quæ non evenerunt. ergo per illos est mentitus. R. dist: antec: prædixit conditionatè, concedo antec: absolutè nego antec: & consequentiam.

*Actus fidei
potest esse
scientia.*

ASSERTIO V. Non solùm actus fidei divinæ, potest stare in intellectu, simul cum actu scientiæ, sed etiam idem indivisibilis actus, potest includere utramque rationem.

Probatur 1. pars. Inter duos actus illos, nulla potest ostendi implicantia; ergo possunt esse simul in eodem intellectu, de eadem propositione; imò defacto existimo Beatissimam Virginem simul habuisse utrumq; actum.

Probatur 2. pars eadem ratione, nam nulla est implicantia in hoc, quòd unus idemq; actus versetur circa idem objectum, ex motivis diversis fidei scilicet, & scientiæ simul, imò defacto puto me posse assentiri eidem propositioni, unico actu, & quia objectum illius video esse sicuti affirmatur, & quia simul credo alteri affirmanti, quod ita est.

* *Objectiones Adversariorum vide solutas in Logica.*

*Quis possit
habere a-
ctum evi-
dentem fi-
dei.*

ASSERTIO VI. Non solùm comprehensor, sed etiam viator, potest habere evidentiam divinæ veritatis, & attestationis de aliqua propositione. *Prob:* de beatis. nam non solùm vident Deum, sed etiam intuitivè vident, quæ loquitur ipsis, sed hoc est habere evidentiam divinæ veracitatis, ergo. *Prob:* etiam de viatoribus. non implicat, quò minus se solo produceret Deus in aliquo, evidentem cognitionem suæ locutionis; vel species

cies ad eam cognoscendas necessarias; ergo, &c.

ASSERTIO VII. Fides supernaturalis divina, tam habitualis, quàm actualis, est una unitate specificâ, in omnibus hominibus, & angelis, non verò numerica. *Prob: de fide habituali, non implicant, ut omnes fidei actus ab eodem specie habitu supernaturali producantur; ergo non debent multiplicari specie habitus, ad illos producendos.*

*Unitasque
fit fidei di-
vina.*

Probatur 2. pars. Omnes actus fidei supernaturalis, habent eandem specie rationem formalem, per quam differunt ab omnibus alijs cognitionibus; ergo omnes actus fidei sunt ejusdem speciei. *Prob: antec: Unica ratio formalis distinctiva actûs fidei divinæ à quacunq; alia cognitione est, quod tendat in objectum à veracitate divina revelatum; sed hæc ratio est ejusdem speciei in omnibus actibus fidei divinæ, ut ipse Pontius fatetur, qui inutilem hic excitavit quæstionem de nomine, ergo.*

Probatur 3. pars. Actus fidei, quo ego credo *DEUM esse*, non est idem numero cum actu, quo credo *Verbum assumpsisse naturam humanam*, aliàs non possem credere unum, sine eo, quod crederem alterum simul, quod nemo dicet: ergo.

Obyc: In Theologia sunt diversæ difficultates circa actus & objectum fidei: ergo debent poni habitus diversi, per quos tollantur. *Prob: antec: Major est difficultas in credendis mysterijs Incarnationis, & Trinitatis, quàm in credendo, quòd canis Tobix habuerit caudâ; ergo. R. dist: antec: diversæ difficultates su-*

perandæ per habitum fidei infusæ, nego antec: superandæ per certas considerationes rationis naturalis, quibus ostenderetur non esse impossibile talem propositionem esse verã, & propterea, cùm Deus illam revelavit, eam debere credi, ac creditur quæcunq; alia ex illo motivo, revelationis scilicet divinæ, concedo antec: & nego consequentiam.

Quæ utilitas habituum infusorum.

Itaq; habitus infusi non ponuntur ad superandas difficultates, quæ in exercendis eorũ actibus interveniunt, sed simpliciter propter operari, quia æquè per se requiruntur ad actus, ac ipsa potentia; unde sicut diversæ difficultates actuum non arguunt diversitatem in potentia, ita nec in habitibus per se infusis arguere debent; secùs dicendum est de habitibus acquisitis, & per hoc distinguuntur sufficienter ab infusis.

Obijc: contra 2. partem pro Pontio. Assensus, & dissensus sunt duo actus specie distincti; sed aliqui actus fidei sunt tales; ergo distinguuntur specie. R. dist: maj: specie materiali concedo maj: pro formali, nego maj: & concessã min: nego consequentiam.

Libertas actus fidei.

ASSERTIO VIII. Actus fidei, etiam in sensu composito evidentie revelationis, est sic proximè liber, ut contranitente voluntate posset non elici. *Prob: tum ex Scriptura Lucæ ultimo: O stulti, & tardi corde ad credendum.* Sed gratis reprehenderentur Apostoli, nisi esset liberum ipsis credere. Tum ex Trident: sess: 6. cap: 6. *Liberè, inquit, movetur in DEUM, credentes veram esse, quæ à Deo revelata sunt.* ergo secundùm Concilium fides quæ est dispositio necessaria ad justificationem,

in adultis, debet esse libera. Tum etiam auth: D. Aug: tract: 26. in Joannem: *Multa, inquit, potest homo facere non volens, credere autem non potest, nisi volens.* Tum deniq; experi-
entiâ, quâ constat, quòd voluntas intellectû
etiam apprehendentem quamcunq; veritatē,
cohibere possit. ergo.

*Dixi in Conclusionem, sic, ut contranite-
voluntate posset non elici; quia si de revelatio-
ne haberetur evidentia physica, certum mihi
videtur, quòd intellectus non possit ex Im-
perio voluntatis discredere rei revelatæ, quia
nullum haberet discredendi motivum.*

*Obijc: Fides est initium justificationis, sed
hoc esset falsum, si præsupponeret actum vo-
luntatis, seu si esset liber: ergo. R: disting:
maj: initium justificationis, id est, primus ac-
tus supernaturalis, in substantia requisitus
ad justificationem, concedo maj: initium ju-
stificationis, ita ut nullum alium præsuppo-
nat actum, etiam voluntatis, id est, pium,
credulitatis affectum (qui & imperium vo-
luntatis dicitur) nego maj: & distinctâ simi-
liter min: nego consequentiam.*

ASSERTIO IX. Actus fidei est abso-
lutè certior omni cognitione naturali hujus
statûs. *Prob: Ille actus est certior qua-
cunq; cognitione naturali, cujus certitudo
dependet à causis maximè infallibilibus, co-
gnitis ab intellectu ut talibus; sed talis est ac-
tus fidei; ergo. Prob: min: Certitudo actûs
fidei infusa dependet ab habitu supernatura-
li fidei influente, & à veracitate divinâ reve-
lante, tanquàm causis suæ certitudinis; sed
istæ sunt causæ omnium maximè infallibiles,*

*Certitudo
actûs.*

& ab intellectu pro talibus agnoscuntur: ergo certitudo actûs fidei dependet à causis maximè infallibilibus, & ab intellectu habitis pro talibus. Prob: min: Nec veracitas divina potest falsum revelare, ut ostendi hic asserit: 4. nec habitus fidei infusæ potest influere in actum falsum, ergo veracitas divina revelans, & habitus fidei infusæ sunt causæ omniû maximè infallibiles, & ab intellectu pro talibus cognitæ; & consequenter certitudo actûs fidei dependens ab his causis, erit maxima omnium.

Obÿc: Fides non excludit omnem dubitationem, secundum Doct: in 3. d. 24. n. 17. sed cognitiones naturales scientificæ excludunt omnem omninò dubitationem, etiam indeliberatam; ergo sunt certiores fide. 12. dist: maj: omnem dubitationem indeliberatam, causatam ex apparenti probabilitate oppositi, concedo maj: omnem dubitationem trahentem in oppositum, nego maj: min: absolutè nego, nam scientiæ omnes naturales in nituntur omni isti principjo, quæ sunt eadem uni-tertio, sunt eadem inter se, & tamen rationabiliter possumus dubitare, an non hoc principium in creatis sit falsum, sicuti est, probabiliter loquendo, in divinis.

Regula aliqua necessaria est pro mysterioris cognitione.

ASSERTIO X. Necessaria est in Ecclesia regula aliqua infallibilis, & certa, quæ agnoscuntur mysteria fidei, quando proponuntur esse revelata. Hæc est de fide definita in Trident: sess: 4. Prob: Sine tali regula facile posset deficere cognitio sufficiens mysteriorum fidei ad salutem necessariorû; nam dum Lutheranus negaret confessionem auricula-

cularem esse necessariam, & Catholicus affirmaret, nisi esset regula infallibilis fidei, ad quam pro indaganda veritate recurrendum foret, facilè pars erronea redderetur magis probabilis, & sic deficeret cognitio necessaria mysteriorum fidei.

ASSERTIO XI. Non solùm Scriptura sacra, sed etiam traditiones Apostolicæ, licet scriptæ non sint, sunt infallibilis regula fidei. Hæc est de fide, re ipsâ definitâ in Trident: sess: 4. *Prob:* Quod non potest solvi, est certissima veritatis regula, sed scriptura sacra solvi (id est, nec fallere, nec falli) non potest juxta Joann: 10. ergo est certa regula veritatis. *Confirm:* Tum quia Christus Joann: 5. provocavit Judæos ad scripturam, tanquàm ad regulam certam fidei: tum etiam, quia nulla potest esse certior regula, quàm Dei autoritas, quæ in verbo ejus scripto continetur, sed Scriptura sacra est Verbum DEI scriptum, in quo autoritas illa continetur. ergo.

Ut probem 2. partem, adverte, per traditionem hic intelligi doctrinam aliquam in Scriptura expressè non contentam, sed verbote-nus à Parentibus & senioribus nobis traditâ; hujusmodi traditiones novi testamenti, quæ & Apostolicæ dicuntur (quia ab Apostolis vivâ tantum voce traditæ sunt), aliæ sunt quæ ad fidem, & aliæ quæ ad mores, & exteriqs ritus spectant. Prioris generis sunt hæ, quod tota Scriptura veteris. & novi testamenti sit Verbum DEI. 2. Quod illa tota Scriptura maneat nobis salva, & incorrupta. 3. Quod habeamus verum, & legitimum illius sensum. 4. Quod Symbolum fidei sit verè Apostolicum.

Quæ sit illa regula.

Diverse Traditiones.

5. Quòd infantes sint baptizandi. 6. Quòd baptizati ab hæreticis non sint rebaptizandi. 7. Quòd Mater Christi MARIA semper mariferit Virgo. 8. Quòd certus, ac determinatus sit Sacramentorum numerus.

Ad mōres autem, seu ritus externos spectant hæ traditiones. 1. Ut exorcismus, & aliæ cæremoniæ exhibeantur in Baptismo. 2. Ut trina immersio fiat in ipso. 3. Ut Chryisma singulis annis renovetur. 4. Ut aquâ vinum misceatur in calice. 5. Ut Eucharistia sumatur à jejunis. 6. Ut in Sacrificio Missæ oretur pro defunctis. His notatis

Probatur 2. pars. Tum autoritate Conciliorum, Constantinop: 8. act: 10. Nicæ: 1. & 2. ac Trident: sess: 4. tum etiam ex scriptura, 2. Thessal: 2. v. 14. *Itaq; fratres stete ac tenete traditiones, quas didicistis, &c.* Tum denique ratione. Traditio est antiquior regula fidei, quàm Scriptura. ergo. prob: antec: Scriptura incepit à Moysè, Fides autem ab initio mundi, usq; ad Moysen per solam traditionem, conservata est, sed hoc non esset verum, nisi esset antiquior scriptura, & certa regula fidei, ergo.

Confirm: Ipsi hæretici credunt de fide esse, Biblia quæ habent, esse veram, & canonicam Scripturam, sed hoc illis non constat, nisi ex mera traditione ut velle, nolle debent fateri. ergo.

Obijc: illud Apost: ad Coloss: 2. *Videte ne quis vos decipiat per Philosophiam, & inanem fallaciam, secundum traditionem hominum.* Idem re ipsa habetur 1. Petri 1. & Matth: 15. ergo. B. Christum & Apostolos in illis lo-

cis loqui partim de pharisæicis traditionibus⁹ Judæorum, partim etiam de traditionibus gentilium Fidei Christianæ repugnantium, non verò de divinis & Apostolicis traditionibus.

Et si quæras de Spiritu privato hæreticorum, utrum sit certa regula fidei? R. negativè, nam spiritus ille, non est infallibilis, & certus, sed potius est spiritus erroris, & mendacij, aliàs non dicitaret in fide paradoxa, & planè inter se contradictoriè opposita, ut vera.

ASSERTIO XII. Ecclesia ut formaliter sumitur pro congregatione omnium fidelium, non est sufficiens, & viva regula in docendo. *Probatur.* Viva regula debet esse apta ad docendum, & loquendum; sed magna pars universalis Ecclesiæ, ut unicuique experienciâ patet, non est sic sufficiens: ergo. Deinde impossibile est, moraliter loquendo, totam Ecclesiam congregare ad definiendum aliquid de fide. ergo.

ASSERTIO XIII. Authoritas Concilij generalis legitimè congregati & approbati, est infallibilis regula fidei quantum ad illa, quæ proponit credenda de fide. *Probatur* quia reguntur à Spiritu sancto, ut patet ex traditione Apostolica, & ex illo Scripturæ act: 5. *Visum est Spiritui Sancto, & nobis.* ergo sunt infallibilis regula fidei.

ASSERTIO XIV. Summus Pontifex, quantum ad illa, quæ proponit de fide credenda, est etiam infallibilis regula fidei.

Probatur. Tum quia habet infallibilem Spiritus sancti assistentiam, ut patet ex illo Matth: 16. *Super hanc petram edificabo Ecclesiam meam.*

& Luca 22. *Ego rogavi pro te Petre, &c.* ergo. tum etiam ex perpetua Ecclesiæ traditione.

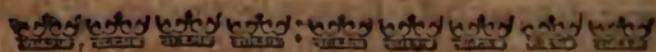
Obijc: Propositio fidei facta à Pontifice, non potest esse regula fidei, nisi esset de fide ipsum Pontificem, v.g. Alexandrum VII. hodie regnantem, esse legitimum successorem Petri, sed hoc non est de fide: ergo. R. negando maj: nam sufficeret moralis certitudo, quæ haberetur, quòd Pontifex ille esset verus Papa, ad hoc, ut quis credat fidei articulis, ab ipso Ecclesiæ propositis.

Notæ Ecclesiæ Catholicæ.

ASSERTIO XV. Notæ seu signa Catholicæ Ecclesiæ, sunt sequentes; Nomen Catholicæ Ecclesiæ; antiquitas; duratio diuturna nunquam interrupta; amplitudo; multitudo; varietas; successio Episcoporum ab Apostolis deducta usq; ad nos; Conspiratio in unitate doctrinæ; unio membrorum inter se & cum capite; sanctitas & efficacia doctrinæ; sanctitas vitæ authorum, sive primorum Patrum nostræ Religionis; Gloria miraculorum; lumen propheticum; Confessio adversariorum; & infelix exitus, seu finis, eorum qui Ecclesiã oppugnant, quæ rectissimè conveniunt Catholicæ Romanæ Ecclesiæ. Hanc assertionem quoad singulas partes vide probatam apud Bellarminum lib: 4. de notis Ecclesiæ.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ XVIII.

*Alexandrum VII. legitimum esse Petri
successorem, an sit de fide?*

COLVMNA XIX.

*De Habitu, necessitate, & confessione
fidei, nec non infidelitatis peccato
illi opposito.*

ASSERTIO I. Non solum conservari *Qualis cō-*
possunt habitus Fidei, & Spei, sine habi- *nexio sit*
tu Charitatis; sed etiam indifferenter omnes *inter The-*
tres habitus infundi possunt. *ol: virtu-*

Probatur 1. pars. Habitus fidei, & spei, *tes.*
manet in peccatore, seu cum peccato mortali,
habitus autem Charitatis non: ergo. prob:
antec: ex Trid: sess: 6. can: 28. ubi habet, si
quis dixerit, amissā per peccatum gratiā, si-
mul & fidem semper amitti, aut fidem quæ
remanet, non esse verā fidem, anathema sit.

Probatur 2. pars. Habitus illi distinguun-
tur realiter inter se, ergo unus independen-
ter ab altero infundi potest. *Confirm:* De-
facto infunditur unus sine altero; ergo pos-
sunt infundi. Prob: antec: Defactō manet
in peccatore habitus fidei, sine habitu chari-
tatis. antec: est certum. prob: ergo consequ:
Ideo relinquitur in peccatore habitus fidei,
sine habitu charitatis, quia habet dispositio-
nes requisitas ad conservationem habitus fi-
dei, sine dispositionibus requisitis ad conser-
vationem habitus charitatis; sed adultus so-
let quandoq; habere dispositionem requisitā,
& sufficientem ad recipiendam fidem, sine di-
spositione requisita ad suscipiendam Charita-
tem;

tem; ergo infunditur ipsi fides, sine charitate. Prob: min: tum quia non est potior ratio, cur possit habere dispositiones requisitas ad unum, & non ad alterum; tum etiã, quia potest adultus aliquis esse paratus ad credenda omnia mysteria fidei, & adhuc se non resolvere, utrum velit restituere rem alienam, injustè retentam, sed talis haberet dispositionem requisitam ad fidem, sine dispositione requisita ad charitatem. ergo.

Obijc: Infidelitas est gravissimum peccatũ, ergo nunquam remittitur non infusã charitate; sed non infunditur fides, nisi dimittatur infidelitas, ergo non infunditur fides nisi infusa charitate. R. dist: antec: est gravissimũ peccatum, si incurratur ob invincibilẽ ignorantiam, nego antec: si incurratur ob vincibilem, concedo antec: & nego consequentiã. Ad subsumptum R. concedendo illud, & distinguendo consequens, non infunditur fides, nisi infusã charitate, nisi ponatur obstaculũ, concedo consequentiam; si ponatur, nego consequ: Itaq; nostræ Conclusioni sufficit, quòd infidelitas non peccaminosa per infusionem fidei, posset remitti, quamvis non infundatur charitas; per hoc tamen non dicimus, quòd Deus infundat fidem peccaminoso infideli, sine infusione charitatis, quia defectò statuit nullum remittere peccatum sine charitatis infusione.

*Necessitas
medij &
præcepti
describitur.*

Adverte hic pro Intelligentia sequentium, aliquid posse esse dupliciter necessarium ad salutem; necessitate nimirum medij, & necessitate præcepti tantũ; primo modo illud dicitur necessarium, sine quo homo, etiam

invincibiliter ignorans, non consequitur vitam æternam. Secundo verò modo, illud dicitur necessarium, quod tenetur quidem homo facere si commodè potest; omittendo tamen illud potest consequi salutem, si invincibili laborat ignorantia, vel aliam habet justā causam omittendi illud, & hoc modo præcepta multa DEI & Ecclesiæ sunt necessaria. His notatis sit

ASSERTIO II. Fides habitualis, semper fuit, & est defactò necessaria necessitate medij omnibus ad salutem. *Prob: Tum ex Script: Hebr: II. Sine fide impossibile est placere DEO. Marci ult: Qui non crediderit, condemnabitur.* Tum etiam, quia justificatio est necessaria necessitate medij ad salutem; sed nemo justificatur, cui non infunditur Fides, Spes & Charitas, vel saltem sine illis tribus; ergo fides habitualis est necessaria necessitate medij ad salutem.

ASSERTIO III. Cuilibet compoti rationis, cui sufficienter proponuntur mysteria fidei, necessaria est fides actualis.

Fides actu alis quibus necessaria.

Prob: tum ex jam citatis Scripturæ locis, quæ etiam de actuali fide intelligi possunt, quibus adde passum illum Apostoli ad Hebr: II. Accedentem ad DEVM oportet credere quia est. Tum etiam, quia propterea principaliter infunditur fides habitualis, ut possit haberi actualis, quando quis pervenit ad usum rationis; ergo cum cuilibet necessaria sit fides habitualis, cuilibet etiam compoti rationis necessaria erit fides actualis.

Confirm: ex Trid: sess: 6. cap: 6. Fides est humane salutis initium, radix, & fundamen-

tum omnis justificationis; sed ut adultus rationis compos, consequatur vitam æternam, debet accedere ad Deum, & justificari; ergo debet habere fidem, etiam actualem, nam sine illa non potest ad Deum accedere; quia teste Trident: jam citato, Fides est dispositio requisita ad justificationem.

Dixi *Compoti rationis*, quia si baptizatus nunquam usum rationis acciperet, sine actuali fide salvaretur, sicut salvantur infantes statim post baptismum morientes.

Objc: Rom: 2. *Gentes quæ legem non habent, naturaliter ea, quæ leges sunt faciunt; ejusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex*; ergo gentes illæ, id est, infideles, absq; fide, & alio omni supernaturali actu in substantia, observant legem, & consequenter salvabuntur; nam teste Apost: *Factores legis justificabuntur.* R. explicando Apost: & dist: antec: ea quæ legis sunt, quoad aliqua ejus præcepta, concedo antec: quoad omnia præcepta, nego antec: & consequentiam; cujus etiam probationem ex Apostolo adductam, eodem modo explicco; Factores legis, quoad omnia ejus præcepta, concedo; quoad aliqua ejus præcepta, nego.

*Fides in
remunera-
torem est
necessaria*

ASSERTIO IV. Explicita Fides actualis Dei, etiam remuneratoris, necessaria est, necessitate medij, adultis ad salutem. *Prob:* Conclusio quoad utramq; partem, ex Apost: ad Hebr: 11. *Accedentem ad DEUM oportet credere quia est, & quia remunerator est.* Huc etiam faciunt verba illa Christi, Joann: 15. *Hæc est vita æterna, ut cognoscât te solum Deum verum.*

Prob:

Probatur 2. ratione. Illud est necessarium necessitate medij, sine quo homines, regulariter loquendo (respiciendo potentiam absolutam, nec fides, nec baptismus sic necessarius est ad salutem) non consequuntur vitam æternam, sed fides DEI remuneratoris est talis. Prob: min: ex Trident: supra citato, ubi enumerat fidem inter dispositiones ad justificationem, sed nulla alia fides debet potius censerī talis dispositio, quàm DEI remuneratoris; ergo.

ASSERTIO V. Post Evangelij sufficientem promulgationem, actualis fides Christi Redemptoris, nec non Trinitatis necessaria fuit necessitate medij, ijs, quibus necessaria fuit ulla fides actualis ad salutem consequendam. *Fides item Redēptoris & Trinitatis.*

Prob: 1. pars. ex illo Marci ult: *Prædicatē Evangelium omni creatura, &c.* ergo explicita fides Christi Redemptoris, quæ per Apostolos tunc prædicata & promulgata fuit, necessaria est necessitate medij ad salutem.

Confirm: Sine baptismo in re, vel in voto, nemo salvatur defactò; sed adulti rationis compotes non consequuntur baptismum, nisi explicitam Christi Redemptoris, ac Mysterij Trinitatis fidem habeat; ergo.

ASSERTIO VI. Datur præceptum divinum adultis de interiori actu fidei elicendo. *Præceptū divinū de actu fidei.* Prob: tum ex Scriptura Joann: 3. *Hoc est mandatum ejus, ut credamus in nomine Filij ejus, &c.* Matth: ult: *Qui non crediderit, condemnabitur.* Tum etiam in Scriptura multa proponuntur sub comminatione æternæ damnationis, & consequenter sub præcepto, ergo

ergo debemus credere, quòd talia non sunt licitè perpetranda.

Obijc: Præceptum non obligat, nisi præcipientis cognoscatur authoritas in ordine ad obligandum hic, & nunc; sed hæc authoritas non potest cognosci nisi per ipsam fidem, ergo infideles, qui fidem non habent, non possunt cognoscere præcipientis authoritatem, & consequenter non tenentur credere, quòd dentur præcepta divina. R. transeundo maj: & dist: min: nisi per fidem acquisitam, accedente auxilio gratiæ, concedo min: nisi per fidem divinam infusam, nego min: & consequentiam; sufficit enim ut quis obligetur præcepto fidei, quòd fides illi sufficienter proponatur per prædicationem Verbi Dei.

Obligatio major & minor circa mysteria fidei.

ASSERTIO VII. Fideles non æqualiter obligantur ad cognitionem rerum fidei, unde Archi-Episcopi, & Episcopi, Parochi, Professores, Concionatores, & Confessarij, respectivè debent habere majorem notitiam mysteriorum fidei, universaliter loquendo, & consequenter explicitè plura credere, quàm reliqui fideles.

Probatur 1. pars, ex illo Job 1. Bovæ arabant & asinæ pascebantur juxta eas, ubi per boves teste D. Gregor: significantur ministri Ecclesiæ, & per asinos Laici, seu communis plebs, quæ ad cognoscenda mysteria fidei non tenetur tantum laborare sicuti Ministri.

Probatur 2. pars. tum ex Apost: ad Titū 2. Oportet Episcopum esse justum, amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, &c. Tum etiam, quia Episcopi succedunt Apostolis, quibus maxime dictum est, Docete omnes gentes,

tes, ergo illorum est docere, ut docet Trident: sess: 24. cap: 5. sed hoc non esset verum, nisi majorem tenerentur habere fidei cognitionem, quam reliqui fideles. ergo.

ASSERTIO VIII. Communis Christianorum populus tenetur non solum implere Christianitè credere omnia, quæ credit Ecclesia, sed etiam explicitè, quando ad annos discretionis veniunt, credere multos articulos fidei.

Prob: tum authorit: Greg: XI. damnantis hanc Propositionem: *Laici non tenentur ad aliquem articulum fidei explicitè credendum, sed sufficit illis, ut credant in genere omne illud, quod sancta DEI Ecclesia credit.* Ita refert directorium inquisitorum 2. parte, q. 10. Tum etiam ex Catechismo Pij V. dicente, quod omnes Christiani credere tenentur, quæ certis articulis Apostoli comprehenderunt.

Itaque fideles postquam ad usum rationis veniunt, tenentur credere quoad substantiã articulos omnes contentos in Symbolo Apostolorum, septem Sacramenta, & decem DEI præcepta.

ASSERTIO IX. Tunc primo tenetur adultus rationis compos, elicere actum fidei, quando ei mysterium fidei sufficienter proponitur. Est communis, & patet, quia commodius tempus illius obligationis assignari non potest, ergo.

ASSERTIO X. Nunquam licet directè negare fidem, nec uti cæremonijs falsæ religionis, quando ex illo usu prudenter judicaretur à videntibus, quod esset cultor illius falsæ religionis.

Prob: 1. pars. Matth: ult: *Qui negaverit me*

Q

coram

coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo. Tum etiam ex Concilio Nicæno, & Arausicano idem docentibus.

Prob: 2. pars. quia sic faciendo externè, veram quis negaret fidè, & profiteretur falsam.

Obijc: Jehu, 4. Reg: 10. laudatur, quia simulavit se publicè coram populo, ac si sacrificare vellet Idolo Baal, ut hoc modo simul posset congregare Sacerdotes Baal, eosq; occidere; ergo ob bonū finem possum negare finem actu externo. *ꝛ.* negando consequi: quia non laudatur ille ob externam fidei negationem, sed potiùs ob deletionem Domūs Achab.

Obijc: 2. In comædijs agendo personam infidelis, negare licet fidem; ergo aliquando licet illam negare. *ꝛ.* negando consequentiam, quia talis non negat fidem, sed potiùs repræsentat personam alterius, qui illam negat.

Quando quis tenetur ad confessionē fidei.

ASSERTIO XI. Quilibet tenetur ad confitendum fidem, quoties de ea publicè interrogatur à persona, publicam habente auctoritatem; non verò si secretè, aut à persona talem auctoritatem non habente.

Prob: 1. pars. Omnibus illis auctoritatibus, & rationibus, quibus hætenùs ostendimus externum fidei actum, quandoq; esse necessarium ad salutem, sed nunquam magis, quàm in casu Conclusionis; ergo in illo casu tenetur quis elicere actum fidei.

Probatur 2. pars. Nullam facit Christo, aut Deo, irreverentiam, qui non vult respondere particulari personæ interroganti eum de fide; nam hoc faciendo solùmmodo spernit personam interrogantē, non verò negat fidem. ergo.

ASSERTIO XII. Infidelitas, fidei op- *Infidelitas*
posita; non solum non incurritur per quod- *non incur-*
cunq; peccatum mortale, sed nec etiam in- *ritur per*
curritur per peccatum mortale contra ipsam *quodcunq;*
fidem. *Probatur 2. pars, ex qua sequitur mortale*
prima, qui negligit elicere actum fidei, tem- *peccatum*
pore quo praeceptum fidei obligat, peccat *contra fi-*
contra virtutem fidei, & tamen per talem o- *dem.*
missionem non perdit semper fidem: ergo
non per quodcunq; peccatum mortale contra
fidem, perditur fides; aut incurritur infide-
litas.

Confirm: Qui ex negligentia aliquos fidei
articulos ignorat, aut libros prohibitos legit,
peccat contra fidem, quia non potest ostendi,
contra quam aliam virtutem potius peccaret;
sed talis non incurrit infidelitatem, ut omnes
concedunt. ergo.

Objc: Fides per infidelitatem perditur, sed
omnia peccata contra fidem sunt infidelitatis;
ergo. R. negando min: nam illa sola dici de-
bent peccata infidelitatis, per quae formaliter
perditur fides.

ASSERTIO XIII. Sola infidelitas *Sola inf-*
voluntaria, directe opposita actui fidei, circa *delitas vo-*
idem objectum, de se excludit vel expellit *luntaria*
habitu fidei supernaturalis. *Prob: Quia fidem de-*
quacunq; alia infidelitas compatibilis est *struii.*
cum habitu fidei; ergo.

Peccato hoc Infidelitatis, quatuor diversis
modis potest & solet expelli fides. 1. Modus
est, quando quis credit articulum ab Ecclesia
receptum, esse planè falsum, & erroneum.
2. Quando credit esse verum, quod ipso sci-
ente, ab Ecclesia damnatum est ut falsum.

3. Quando apud se statuit aliquis, se non velle hæc, vel illa credere pro veris fidei articulis, quantumvis in scriptura sint à DEO revelata. 4. Quando quis absolutè profitetur se nihil velle credere, præter ea, quæ sibi ipsi placent; his enim, & similibus actibus, privatur voluntas pio credibilitatis affectu, & intellectus fide habituali supernaturali.

Quid sit esse hæreticū formalem.

ASERTIO XIV. Hæreticus est persona credens in Christum, pertinaciter errans, circa aliquem fidei articulum. Ut censetur quis formalis hæreticus, requiritur, ut fidem Christi in genere profiteatur, & post sufficientem veritatis propositionem alicui errori contra fidem directè militanti, voluntariè & pertinaciter adhæreat.

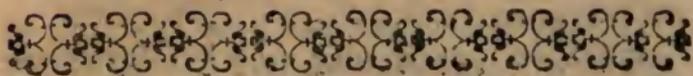
Probatur 1. pars communi argumento. 2. etiam pars probatur, author: D. August: epist: 116. ubi explicans illud Apostoli ad Titum 3. Hereticum hominem, &c. subdit: Qui sententiam suam, quamvis falsam & perver- sam, nullâ pertinaciâ animi defendunt, sed parati sunt se emendare, dum lycescit eis veritas; nequaquam sunt inter hæreticos (intellige formales) computandi.

Prob: 2. ratione. Hæresis destructiva fidei, est ratio formalis constitutiva hæretici; sed ea sola, quâ voluntariè & pertinaciter, Christianus errori adhæret, est destructio fidei in hoc genere; ergo; maj: est certa, prob: min: non destruitur fides, nisi destructo ejus initio, & radice, piâ scilicet voluntatis motu, seu credibilitatis affectu, sed radix & initium fidei non destruitur sine voluntaria, & perti-
naci

naci adhaesione erroris; ergo. prob: min: qui non est voluntariè pertinax, paratus est, factâ sufficiente propositione fidei, se corrigere; sed qui est sic paratus, retinet pium credibilitatis affectum; ergo.

EPISTYLIUM PROBLEMATI CUM
COLUMNÆ XIX.

*An inter Germaniæ A catholicos, plures
sint materiales, quàm formales heretici?*

COLVMNA XX.

*De Virtutibus Theologicis, Spei &
Charitatis.*

ASSERTIO I. Spes Theologica habi- *Definitio*
tionalis, est qualitas supernaturalis in sub- *Spei The-*
stantia, inclinans voluntatem ex affectione *ologica.*
commodi, ad desiderandum summum bonum
absens, amore concupiscentiæ.

Prob: tum quia, habet conditiones bonæ
descriptionis, tum etiam ipsam explicando.
Dicitur *qualitas supernaturalis in substantia*,
in sensu, quo tractatu præcedenti diximus fi-
dem esse talem qualitatem. Ponitur *ly incli-*
nans voluntatem, ut ostendatur differentia
actûs spei ab actu charitatis, qui ex affectio-

ne justitiæ elicatur. Et si quæras, quomodo illi duo affectus distinguantur? R. quòd in hoc, quia affectus justitiæ est actus quo quis vult, & diligit Deum propter infinitam ejus bonitatem, sine ullo respectu ad proprium commodum. Affectus verò commodi est actus, quo quis DEUM diligit ob suum proprium commodum, v. g. ob spem vitæ æternæ.

Spes in quo actu consistat.

ASSERTIO II. Spes non in intellectu, sed in voluntate subjeçtatur. Objectum ejus materiale est beatitudo, tam formalis, quàm objectiva: formale verò, bonitas apprehensa in objecto materiali, & fidelitas Dei promittentis.

Ejus objectum formale & materiale

Probatur 1. pars. tum quia si subjeçtaretur in intellectu, non posset distingui à fide; sed hoc est falsum; ergo. Tum etiam, quia illud speramus, quod judicamus certò, vel probabiliter futurum; ergo non in tali iudicio aut intellectu actu spes consistit, & consequenter ad voluntatem spectat. Et si quæras, in quo voluntatis actu consistat spes actualis? R. quòd in desiderio efficaci boni proprii absentis, possibilis & honesti.

Obyc: Intellectus sufficienter perficitur in ordine ad Deum per unicum fidei habitum, ergo & voluntas per unicum charitatis habitum, & consequenter frustra in voluntate admittitur spes, distincta à charitate. R. negando consequ. Et ratio disparitatis est, quia intellectus unicum inclinationem naturalem ad intelligendum habet, voluntas verò duplicem; unam, quæ respicit justitiã, seu amorem amicitie; & alteram quæ respicit

com-

commodi affectionem, ad quam perficitur per spem, sicut ad priorem perficitur per charitatem.

Probatur 2. pars. tum ex scriptura Job 2. Filij sanctorū sumus, & vitam illam expectamus, quam Deus daturus est his, qui fidem suam nunquam mutant; sed vita illa est beatitudo formalis: ergo. Tum etiam ratione: Summum quod sperari potest post Deum, est beatitudo formalis, ergo spes Theologica, quæ summa est & perfectissima spes, pro materiali objecto, beatitudinem illam sibi vendicat.

Prob: 2. eadem pars de beatitudine objectiva, illud est objectum materiale Spei Theologicæ, quod ab anima concupiscitur, & desideratur, & postea possidetur; sed Deus est, quod sic concupiscitur ab anima, & postea in re ab illa possidetur: ergo.

Probatur jam 3. pars. Bonitas apprehensa in beatitudine, tam formali quàm objectiva, & fidelitas Dei promittentis beatitudinem illam ei, qui obicem non ponit, est quod movet & determinat voluntatem ad tendendum in beatitudinem per actum spei, ergo sola illa bonitas, additâ fidelitate, erit objectum formale spei Theologicæ.

Obyc: contra 2. partem. Spes est amor boni delectabilis, sed Deus non est tale bonum, quia nos non delectat nisi mediante visione & fruitione; ergo. *Confirm:* Spes est de objecto futuro; sed Deus non est futurus; ergo. *R.* concedendo maj: & dist: min: non delectat nos objectivè, nego min: formaliter, concedo min: & nego consequent: dist: etiam min:

min: confirmationis, futurus in substantiâ,
concedo min: futurus in quantum possiden-
dus est à nobis, nego min: & consequu:

*Opus spe
mercedis
elicitum,
licitū est.*

ASSERTIO III. Licite quis operatur
intuitu mercedis tam æternæ, quàm tempo-
ralis. Est de fide in Trident: sess: 6. can: 11.
& 31. cujus autoritate prob: sicut & Scriptu-
ræ Tob: 4. *Fiducia magna erit coram Deo eleemo-
syna, &c.* Rom: 5. Tribulatio patientiam
operatur, patientia probationem, probatio
verò spem. *Prob: etiam ex dicendis de me-
rito.*

*Obijc: Vituperantur mercenarij qui spe
mercedis laborant, Joann: 10. ergo. & dist:
antec: qui spe mercedis temporalis tantum,
concedo antec: vitæ æternæ, & etiam merce-
dis temporalis, nego antec: & consequu:*

*Quæ sint
præcepto
divino spe-
randa.*

ASSERTIO IV. Præcepto affirmati-
vo divino tenetur homo adultus sperare à
Deo beatitudinem æternam, & remissionem
peccatorum. *Prob: ex script: Rom: 15. ut
per patientiam & consolationem scripturarum
spem habeamus. 1. Timoth. 6. Divitibus hujus
seculi præcipe non sublimia sapere, neq; sperare
in incerto divitiarum, sed in Deo vivo. Unde
Aug: tract: 88. in Joannem ait: Præceptum
esse nobis sperare multa, scilicet, quæ promissa
sunt.*

*Prob: 2. ratione. Omnis actus ad salutem
necessarius cadit in præceptum, ut patet ex
dictis de fide, sed actus spei est medium ne-
cessarium ad salutem adultis. ergo, &c.*

*Factâ re-
velatione
de damna.*

ASSERTIO V. Potest Deus suam da-
mnationem alicui revelare, quâ factâ, licite
is desperaret. *Probatur 1. pars. quia in*

hoc

hoc nulla est implicancia. ergo. *Prob: etiam tione licite*
2. pars. Si Deus revelaret alicui mortem cor- *quis despen*
poralem, rationabiliter, & licite de recupe- *rat.*
ratione salutis corporalis. quis desperaret;

ergo si revelaret alicui mortem animæ, seu
suam damnationem, rationabiliter & licite
desperaret. *Confirm: In casu Conclusionis*
non posset ille sperare; ergo licite desperaret.
Prob: antec: Objectum spei debet esse possibi-
le, & futurum ex divina promissione, sed in
hoc casu nec possibile foret, nec futurum,
etiam in apprehensione ipsius peccatoris, er-
go non posset ille sperare consecutionem ta-
lis objecti.

Objc: Non potest aliquis licite peccare;
sed desperando peccaret: ergo non potest li-
cite desperare. *Confirm: Certus de sua præ-*
destinatione, potest licite timere de sua re-
probatione: ergo, & certus de sua reproba-
tione potest sperare salutem. & conceden-
do maj: & distingu: min: peccaret suppositâ
revelatione, nego min: non factâ revelatione,
concedo min: & nego consequ: Ad *Confirm:*
R. negando absolutè antec:

ASSERTIO VI. Charitatis Theolo-
gicæ, quâ Deum propter se diligimus, obje-
ctum materiale primarium est ipse Deus, se-
cundarium verò omnia alia, quæ amari pos-
sunt propter Deum; formale autem prima-
rium, essentialis bonitas Essentiæ divinæ in
se; secundarium verò quæcunq; alia perfectio
intrinsicæ Dei, secundum quam concipitur
quando amatur, & propter quam amatur.

*Charitas
Theol: de-
finitur.
Ejus obje-
ctum ma-
teriale &
formale.*

Probat 1. pars. Deo conveniunt requisita
omnia ad rationem objecti primarij attribu-

tionis Charitatis. ergo. *Probatur jam 2. pars.* Objectum materiale charitatis est, quidquid potest amari ex motivo charitatis, sed quidquid potest amari propter Deum, potest amari ex motivo charitatis; ergo.

Probatur 3. pars. Perfectissimus voluntatis habitus, secundum Paulum, est Charitas, ergo respicit Deum sub perfectissima ratione, quâ potest voluntati obijci; sed essentialis bonitas Essentiæ divinæ secundum se spectata, seu ut est prior omni respectu ad alia, est perfectissima ratio conceptibilis in Deo: ergo hæc erit objectum formale primum charitatis.

Probatur ultima pars. Objectum formale alicujus actus dicitur illud, quod objective propositum, movet potentiam ad actum, & terminat ipsum actum; sed quæcumq; perfectio Dei intrinseca, secundum quam concipitur, quando amatur, & propter quam amatur, est talis: ergo.

*Charitas
creata da-
tur.*

*Est cõprin-
cipium vo-
luntatis
ad elicien-
dum amo-
rem.*

*Amore na-
turali su-
per omnia
Deo potest
amari.*

ASSERTIO VII. Datur Charitas creata supernaturalis, tam habitualis, quàm actualis, quæ (loquendo de habituali) concurret cum voluntate ad amandû Deum super omnia. Hæc quoad omnes partes manet probata ex dictis de virtutibus supernaturalibus, & ulterius probabitur, agendo de gratia justificante.

ASSERTIO VIII. Potest Deus amari super omnia amore naturali in substantia.

Prob: 1. Si non possit sic amari, possit aliquis cognoscere naturaliter, absq; ulla revelatione particulari, se esse in statu gratiæ; sed hoc est contra omnes Theologos. ergo. *Prob: se-*

quela

quela, potest quandoq; quis in se experiri actū amoris Dei super omnia, quando illum elicit; ergo si non potest Deum sic amare, amore naturali, potest certò concludere, quòd tunc amet ipsum super omnia, amore supernaturali, sed ille amor est semper conjunctus cum justificatione, ergo.

Confirm: & simul prob: 2. Potest quis habere naturaliter omnia necessariò requisita ad amorem Dei super omnia; ergo potest illum amare naturaliter super omnia. Prob: antec: Ad talem actum liberum, & naturalem, aliud physicum principium non requiritur, quàm quòd Deus scientificè, vel opinativè cognoscatur, & quòd habeatur voluntas sine impedimento; sed ista omnia possunt haberi naturaliter. ergo.

Hic obiter nota, Deum duobus modis posse amari, appetiatiè, scilicet, seu extensivè, & intensivè. Appetiatiè amatur, quando quis optaret citiùs alia omnia non esse, quàm Deū non esse: Intensivè verò, quando ex majori affectu vult Deo bene esse, quàm alicui alteri. Nunc sic

ASSERTIO IX. Quamvis nullo præcepto obligamur ad amandum Deum magis intensè, quàm creaturam aliquam; debemus tamen sic super omnia Deum diligere, ut potiùs velimus offendere quemcunq; alium, quàm illum mortaliter; eiq; in rebus præceptis placere, quàm cuicunq; alteri.

Prob: 1. pars. Præceptum illud Deuter: 26. de Dei dilectione impositum, non obligat nos nisi ad amandum Deum super omnia, modo mox dicendo; sed talis amor potest habere

*Quomodo
Deus su-
per omnia
diligendq.*

haberi, quamvis non sit gradualiter intensus, ac est amor alicujus creaturæ: ergo. maj: est certa: prob: min: Potest quis cum intensio-
ne, v. g. ut duo, vel ut quatuor, velle magis placere Deo, quàm ulli alteri, modo in secunda parte Conclusionis requisito; sed hoc non obstante potest amare patrem, vel filiū suum, amore intenso ut octo: ergo amor Dei non debet semper esse intensior, quàm sit amor alicujus creaturæ: maj: est certa, quia ad amorem Dei super omnia, non requiritur summa intensio, aliàs unus beatus non intensius amaret Deum, quàm alius. Prob: ergo min: Potest quis amare Patrem vel Filium ut octo, sic ut cum intensioe majori vellet illis magis placere quàm ipsi Deo, in rebus levibus, seu non peccaminolis mortaliter (talibus enim amor est compatibilis, cum observantia hujus præcepti, ut omnes concedunt) ergo non obstante priori amore, potest quis intensiori amore amare patrem, vel filium, quàm Deum.

Probatur jam 2. pars. Qui potius vellet offendere Deum, quàm alium, vel alteri potius placere quàm Deo, in rebus præsertim præceptis, magis amaret alterum illum, quàm Deum; ergo non amaret Deū super omnia. Confirm: Amor Dei super omnia, qui præcipitur in Decalogo, infert affectum efficacem non peccandi ullo peccato, saltem mortali, & consequenter affectum offendendi magis quemcunq; alium, quàm Deum tali peccato; sed hoc est quod vult Conclusio: ergo. prob: maj: ex illo Christi apud Joannem: Qui diligit me, sermonem meum servabit. ergo.

Contra hanc assertionem nil invenio singulare, nisi quis vellet dicere, quòd ratio naturalis dicitur Deum etiam intensivè debere diligere super omnia; sed non bene hoc diceret, loquendo de dictamine involvente præceptum.

ASSERTIO X. *Quando* Quamvis datur præceptum de dilectione Dei. *Debt: 6. & Matth: quis oblige* 22. nemo tamen tenetur ad amandum Deum *tur præcepto divino* pro primo instanti, quo usum rationis habet.

Probatur. Non obligatur quis ad *ad DEI a-* amandum Deum sub pœna peccati, ante *morem.* quàm cognoscat se sic obligari, & proponatur illi Deus; sed per integrum diem potest aliquis usum rationis habere, sine eo quod unum, aut alterum fiat; ergo non solum pro primo instanti, sed nec etiam pro prima die, absolutè loquendo, quo quis usum rationis primo habet, tenetur ad amandum Deum.

Obije: Sicut lapis pro primo instanti quo est jactus sursum, nisi impediatur, movet se ad suum centrum; ita homo habet obligationem convertendi se ad Deum, quàmprimùm potest; sed potest pro primo instanti, quo usum rationis habet; ergo. *ix.* negando maj: & paritatem, quæ si valeret, probaret, etiam contra Thomistas, quòd sicut lapis habet gravitatem, quâ non solum in primo instanti, sed semper movet se ad centrum, quoties non ponitur obex; ita homo haberet obligationem semper convertendi se ad Deum, quando non poneretur obex, quod est falsum.

ASSERTIO XI. In re incerta, piè sentit Doctor subtilis, dum docet fideles ob-
liga-

Probabiliter tenemus diebus Dominicis Deū amādū super omnia. ligari ad amandum Deum super omnia, diebus Dominicis. *Prob:* Tum quia innumera beneficia nobis à Deo collata, videntur exigere, ut frequenter amemus ipsum, & præsertim eo die, quem ipsemet assignavit pro cultu sibi adhibendo: ergo. Tum etiam, quia secundum adversarios, obligamur præcepto Dei, & Ecclesiæ, illo die ad aliquem cultum Deo exhibendum, sed non ad alium potius quàm amoris, qui præcipuus Dei cultus est, & sine quo omnis alius nullius est momenti: ergo piè sentit, qui docet, quod illa die obligamur ad cultum amoris.

Dices, obligationem illam esse valdè arduam & difficilem: ergo. Contra, non est difficilior illa obligatio, quàm sit homini inclinato ad peccandum peccato intemperantiæ, aut odio habenti inimicum, præceptum de non peccando, vel amando inimicum, sed secundum omnes ad ista homines tenentur: ergo à paritate non obstante gravitate, aut difficultate obligationis, jam in conclusione dictæ, adhuc rationabiliter admittenda est.

Quæ discretio servanda in dilectione sui, & proximi.

ASSERTIO XII. Præceptum de dilectione proximi non facit, quin quis debeat ex charitate se ipsum magis, quàm ullum alium, & sibi maximè conjunctos, plus quàm alios, diligere.

1. *Pars* de dilectione proximi *probat*, tum ex Scriptura Matth: 22. tum etiam, ex alijs locis quibus præcipitur, ut nunquam odio habeamus proximum.

Probat 2. *pars.* ex D. Aug: in Enchrydio cap: 24. ubi Conclusionem interminis fe-

rè habet, & cap: 26. *Qui vult, inquit, ordinatè eleemosynam dare, à se debet incipere, & eã sibi primò dare, juxta illud, miserere animæ tuæ, placens DEO: tum etiam, quia connaturale est cuilibet appetere perfectionem in se, quàm in suo simili; sed charitas datur ad perficiendam inclinationem naturalem; ergo potiori jure respicit nos ipsos, quàm ullos alios.*

Probatur ultima pars. tum exemplo Apost: Rom:9. Qui pro suis fratribus & cognatis voluit fieri anathema. & ad Titum 5. Si quis, inquit, suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negabit, & infideli deterior est. tum etiam ex Patribus Hiero: & Ambros: qui Conclusionem quasi in terminis docent.

Obijc: Quivis debet diligere proximum. sicut se ipsum, ergo nullus debet in dilectione se præferre proximo. & negando consequentiam, nam ly sicut non denotat æqualem similitudinem; sed potius, quod quemadmodum quis diligit se ex charitate, sic etiam & proximum diligere debet, ex hoc tamen non sequitur, quin magis me diligere possim, quàm alium, & mihi maxime conjunctos, quàm remotè.

ASSERTIO XIII. Licitè, inimicum, *Licitè peccatores &c*
 impios, & peccatores, quà tales, odio potest *quà tales*
 quis habere; imò possum licitè inimico pau- *odio pro-*
 pertatem, inter homines despectum, & cor- *sequimur,*
 poralem infirmitatem, directè velle.

Probatur 1. pars, tum quia ut tales sunt, & mortè
 hoc est, quà mali, & vitiosi, amari non pos- *optamus.*
 sunt meritorie; ergo. tum etiã, ex psalmista
 psalmo 103. in illo sensu odivit inimicum, dū

ait:

ait: *Deficiant peccatores à terra*, hoc est, (ut passum illū explicat Doct̃or in 3. d. 30. q. un:) opto ut extirpentur à terra peccatores, aut ut desinant esse tales, juxta illud p̃verbum: 12. *Verte impios, & non erunt.* & in hoc sensu intelligi debet S. Anastasia, dum scribens Chrysogono, de suo viro Publio, optavit, *ut si Deus pr̃videret eum in infidelitate mansurum, juberet eum dare locum sanctis, quia, inquit, melius est ei animam exhalare, quam Dei filium blasphemare.*

Prob: 2. pars cum Doct̃ore jam citato, possum ordinatè nolle proximo meo inimico, quæcunq; ipse ordinatè potest, nolle sibi; & ego mihi, si essem talis, qualis ipse est; sed ordinatè possem mihi nolle divitias, sanitatem integram, & universaliter necessaria ad vitam corporalem, & ille sibi illa potest ordinatè velle: ergo & ego licitè illi possum illa velle. Maj: est certa. Prob: min: possum ea contemnere, ut fiam voluntariè pauper (imò defacto feci) vel ea velle mihi infligi in pœnam peccatorum meorum; vel si sint inflicta, acceptare cum Job afflictionem illam patienter (conformiter ad hoc discurre de omnibus bonis fortunæ, & corporis) ergo & inimico possum illa optare.

*Præceptū
de diligē-
dis inimi-
cis.*

*Quomodo
ei satisfaciat*

ASSERTIO XIV. Pro omni statu dilectio inimicorū fuit semper præcepta: huic tamen præcepto satisfacit, qui non vult illis malum; eisq;, saltem virtualiter, optat amicitiam Dei, vitam æternam, & ea quæ in hoc mundo sunt ipsis necessaria ad bene agendū. De lege naturæ prob: ex illo ipsius principio: *Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris.* sed ne-
mo

mo est, qui rationabiliter posset velle, ut odio habeatur, in ijs, quæ spectant ad salutem animæ illius, ab ullo: ergo. De lege scripta etiam probatur, tum ex illo Exod: 29. *Si occurreris bovi inimici tui, &c.* & Proverb: 25. *Si esurierit inimicus tuus, ciba eum.* ergo. De dilectione inimici in lege Evangelica patet Matth: 5. *Diligite inimicos vestros:* ergo.

Probatur 2. pars. Nec ratione, nec auctoritate probatur, quòd debeam aliter diligere inimicum, aut etiam non inimicum, nisi sic virtualiter desiderando illis bonum, sicut opto toto generi humano; ergo. Hinc sequitur me non obligari ad exhibenda inimico specialia benevolentiae, aut familiaritatis signa, puta ad invitandum ipsum ad meum prandium, ad illum in platea salutandum; aut pro illo speciali aliquo modo orandum; & ratio est, quia nec teneor illa beneficia præstare proximo, non inimico semper, ergo nec inimico.

Obijc: In lege veteri odium inimicorum fuit ad minimum permillum, ut patet ex illo Matth: 5. *Audistis, quia dictum est antiquis, odio habebis inimicum tuum:* ergo. R. cum Doctore citato n. 14. Christum signanter ibi dixisse, *quia dictum est,* & non quia scriptum, quia etsi scriptum sit, *diliges amicum tuum,* non erat tamen scriptum, odio habebis inimicum, sed Judaici Doctores malè intelligentes Scripturam, pessimè illam consequentiam, per locum à contrario, illi jam citato, de dilectione amicorum, intulerunt, ut expressè colligitur ex dictis Christi, Lucæ 6. *Si enim tantum diligitis, inquit, illos, qui vos*

diligunt, quam mercedem habebitis? quasi diceret, nullam.

*Præceptū
de frater-
na corre-
ctione.*

ASSERTIO XV. Extat præceptum de correctione fraterna, Matth: 18. In quo ordo ibidem propositus necessariò servandus est, quoties ob rationes aliquas particulares non est omittendus. *Prob:* tum authorit: D. Greg: lib: 4. Regist: epist: 36. *Et nos quidem*, inquit, *servamus quod veritas præcepit, si peccaverit in te, &c.* Tum etiam ratione, tenemur servare illæsum honorem proximi, in quantum possumus; sed non servaremus, nisi teneremur hunc ordinem servare: ergo.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ XX.

*An duellum sit licitum, ad defendendam
famam, vel honorem?*

COLVMNA XXI.

De Auxilijs Gratia Divina.

*Descriptio
gratia di-
vine.*

ASSERTIO I. Gratia divina, (prout ad propositum hujus materiæ facit) rectè describitur, beneficium à Deo collatum, sine merito de condigno recipientis. *Prob:* tum quia in nullo deficit, vel abundat; tum etiam illam explicando. Dicitur, *Gratia divina*, quia hic tantùm agimus de gratia, quã creatura recipit à Deo, *dicitur beneficium*, ut deno-

denotetur, quod gratia debeat esse data in bonum illius, cui confertur. Additur *sine merito de condigno recipientis*, ut excludatur à ratione gratiaè propriè dictæ, præmium operum de condigno meritoriorum, quod cum sit ex operibus, jam non est gratia, ut loquitur Apostolus, sed potius debitum.

Obijc: Ex conclusione sequeretur collationem gratiaè sanctificantis peccatori contrito, esse gratiam; sed hoc est falsum, ergo, prob: sequ: illi collationi convenit per omnia nostra descriptio: ergo, prob: etiam min: Per illam collationem reddit Deus aliquid pro aliquo, ad quod reddendum, suppositâ suâ promissione, obligatur, sed hoc est contra naturam gratiaè, quæ debet esse gratuita datio: ergo. R. negando min: & dist: maj: probationis ejus, reddit aliquid pro aliquo exigente illud, quod redditur, ex justitia, nego maj: ex fidelitate aut congruentia quadam, concedo maj: & distinctâ similiter min: nego consequ: non est autem contra naturam gratiaè, quod hoc modo reddatur intuitu meriti de congruo.

ASSERTIO II. Divisio gratiaè in gratis datam & gratum facientem, bona est & adæquata. *Prob:* Tum quia habet requisita ad bonam divisionem; tum etiam, quia nulla est gratia, quæ defacto creaturæ rationali confertur, quæ non conducit formaliter, aut dispositivè ad propriam illius, cui datur, utilitatē, & salutē; vel ad salutem & utilitatem aliorum; si ad propriam, erit gratia gratum faciens, si ad alienam, erit gratia gratis data. de cujus divisione agit Apost: 1. Corinth: 1.

Divisio gratiaè in gratis datam, & gratum facientem bona est.

Obijc: Nulla est gratia quæ non ordinatur ad utilitatem habentis. ergo mala est divisio gratiæ, in gratis datam, & gratum facientē. *Prob:* antec: Prophetia v. g. quæ secundum nos est gratia gratis data, cedit potius ad bonum prophetantis, quàm auditorum: ergo. *R. dist:* antec: nulla est gratia, quæ ex primario suo fine non ordinatur ad utilitatem accipientis, nego antec: quæ non ordinatur per accidens, & secundariò concedo antec: & nego consequentiam. Itaq; ad rationem gratiæ gratis datæ, satis est, quod tantum secundariò conducat ad utilitatem accipientis, qualiter prophetia, & omnis alia gratis data, conducere potest.

Omnis gratia est ex meritis Christi collata.

ASSERTIO III. Nulla gratia unquã concessa est creaturæ rationali, quæ non sit ex meritis Christi, adeòq; mala est divisio gratiæ, in gratiam Dei, & gratiam Christi.

Probatur 1. pars, ex dicendis de incarnatione, ubi probabo Christum esse primum prædestinatorum, intuitu cujus meritorum, dona omnia, tam naturalia, quàm supernaturalia, creaturæ rationali concessa sunt, tum etiã, quia hoc cedit in majorem gloriã Christi Domini, ergo cum nec rationi, nec authoritati manifestæ adversetur, ita est asserendum.

Obijc: Christus non pro justis, ut homines nascerentur, sed pro impijs (ut loquitur August: epist: 205.) mortuus est, ut justificarentur; ergo saltem dona naturalia creationis, conservationis, & bonæ valetudinis, non sunt ex gratia Christi. *R. dist:* antec: non pro justis, &c. primariò & principaliter, transeat antec: secundariò nego antec: & consequentiam.

tiam. Augustinus enim tantum vult, quod ex primario fine, Christus non venit ut homines nascerentur, sed potius ut peccatores salventur.

ASSERTIO IV. Adæquata est & bona divisio gratiæ in naturalem, & supernaturalem; quamvis non sit in membra ex natura sua physicè & realiter distincta.

Divisio gratiæ in naturalem & supernaturalem, qualis sit.

Prob: 1. pars. Nulla est gratia, quæ non est donum præcisè conducens ad naturalem perfectionem ipsius naturæ, ut conducunt creatio, conservatio, existentia ipsius naturæ, liberum arbitrium, sensus integri, concursus generalis Dei; vel donum collatum naturæ in ordine ad beatitudinem supernaturalem, consequendam; ergo nulla est gratia, quæ non est vel naturalis, vel supernaturalis.

Probatur 2. pars. Idem donum quod in pura natura esset naturalis gratia, in natura elevata ad finem supernaturalem potest esse supernaturalis, v. g. cogitatio prava alicujus actus peccaminosi, quæ in pura natura esset naturalis gratiæ donum, in natura elevata, esset supernaturalis, quatenus eâ mediante vitaretur peccatum: & sic de multis alijs discurre.

ASSERTIO V. Divisio gratiæ supernaturalis in excitantem, adjuvantem, & subsequenter, adæquata est, sed non in membra semper ex natura sua physicè necessariò distincta. Est communis, & ut probetur adverte, quòd gratia Excitans dicatur illa, quæ Deus hominem quasi dormientem, id est, de bono opere aut inchoando, aut profequendo, nil cogitantem suscitatur, & movet ad bene

Divisio gratiæ in excitantem, adjuvantem, & subsequenter.

Excitans.

operandum : quales sunt inspirationes, & cogitationes aliqua de bono honesto à Deo nobis immixtae, modo quo infra dicitur. Gratia

Adjuvans. gratia adjuvans est illa, cum qua homo elicit quemcunq; actum bonum, maximè liberum, sive illa sit ipsa gratia excitans, sive alia, de qua postea. Gratia subsequens est illa, quae mediante aliquis perseverat bene agere. His notatis

Prob: Conclus: quoad primam partem, nulla potest assignari gratia supernaturalis auxilians, quae non est aliqua harum; ergo divisio est bona.

Probat 2. pars. Eadem entitas physica, bonae inspirationis, aut cogitationis, potest hominem excitare ad bene volendum, adjuvare ut velit bene, etiam cum aliqua perseverantia: ergo eadem entitas bonae inspirationis, esset excitans, adjuvans, & subsequens gratia, nam excitaret voluntatem ad bene agendum, adjuvaret ad bene operandum; & subsequeretur ad perseverandum in bono opere. ergo.

Obijc: Si conclusio esset vera quoad secundam partem, sequeretur, quod aliquis non possit habere gratiam excitantem, sine eo, quod haberet adjuvantem, & subsequentem; sed hoc est haereticum: ergo. R. dist: sequelam, entitativè concedo; formaliter, seu sub istis denominationibus, nego sequelam, & distinctâ simil: min: nego consequentiam.

Auxilium special: gratiae est aliquando in actu intell: ASSERTIO VI. Auxilium gratiae specialis, tam excitantis, quam adjuvantis requisitum ad opus pietatis, etiam liberum, aliquando consistit in actu intellectus.

Prob:

Prob: Authoritate Conc: Arausi: c. 2. docentis opus meritorium fieri non posse sine Dei illuminatione, & inspiratione. *Milevit:* cap: 4. asserentis, per gratiam revelari nobis intelligentiam mandatorum, & dari scire, quid agere debeamus. Et Trident: sess: 6. c. 5. definientis in justificatione tangi à Deo cor hominis per Spiritus S. illuminationem, &c. sed illuminatio, inspiratio, revelatio, intelligentia, scientia, &c. sunt actus intellectus. ergo auxilium gratia specialis, tam excitans, quam adjuvans, in tali actu aliquando consistere potest.

Confirm: tum auth. D. August: l. 2. de bono perseve: ubi habet; non itaq; in hominū, sed in Dei potestate est, ut homines habeant potestatem filij Dei fieri; ab ipso quippe accipiunt eam, qui dat cordi humano cogitationes pias, ergo secundum August: accipimus potestatem filios Dei fieri, per pias cogitationes; sed illud per quod accipimus illam potestatem est gratia, ergo pia cogitationes sunt gratia. *Tum etiam ratione;* Illud quod excitat, & per se juvat ad opera salutis, estq; aliàs indebitū, saltem hic & nunc, potest subire rationem auxiliij specialis gratia, tam excitantis, quam adjuvantis, respectu actus pietatis, etiam liberi; sed cogitatio sancta, & pia, dirigens ad hujusmodi actum est talis; ergo.

Objc: Auxiliū Gratia juxta PP. & Concilia fit in nobis, sine nobis, sed cogitatio congrua non fit in nobis sine nobis, ergo non potest habere rationem gratia. *ix. dist: maj;* Auxiliū Gratia debet fieri in nobis, sine nobis

concurrentibus meritoriè ; seu sine eo, quòd nos mereamur illud auxilium , concedo maj: fit in nobis , sine omni concursu nostro efficiente physico , nego maj: & distin: simil: min: nego consequ:

Objc: 2. Si auxilium specialis gratiæ consistere posset in prima cogitatione congrua, sequeretur, quòd aliquis actus conducens ad vitam æternam, elici possit sine auxilio specialis gratiæ, vel quòd daretur processus in infinitum, in cogitationibus hujusmodi congruis, sed utrumq; est absurdum; ergo. Prob: sequela: illa ipsa prima cogitatio congrua, in qua consistit primum auxilium specialis gratiæ, est actus, sine dubio, conducens ad vitam æternam; sed ad illum non requiritur alia gratia, id est, alia cogitatio congrua; vel si requiritur, tunc erit processus in infinitum; nam ad illam aliam etiam requiretur alia: ergo. R. negando sequelam, & dist: min: probationis illius, ad illam non requiritur alia gratia, quæ sit alia cogitatio congrua, concedo min: quæ sit alia aliqua qualitas infusa à Deo; vel excitatio specierum requisitarum, ad talem cogitationem, hic & nunc indebita; vel deniq; concursus aliquis specialis Dei, quo mediante, supplet defectum auxilij specialis gratiæ requisiti ad illam cogitationem congruam, sicut supplet defectum habitûs Charitatis in peccatore conterente se extra Sacramentum, nego min: & consequentiam: per quodcunq; enim horum, tanquam per auxilium speciale potest elici pia illa cogitatio, & consequenter quidquid horum dicetur, satisfiet objectioni.

ASSERTIO VII. Auxilium gratia *Auxilium*
specialis requisitum ad actus conducentes ad *speciale a-*
vitam æternam, præter actum intellectûs a- *liquando*
liquando etiam includit actum voluntatis, *etiam in-*
non solùm simplicem, & indeliberatum, sed *cludit a-*
etiam absolutum, & deliberatum. *Prob: 1. Etum vo-*
tum ex Apost: 2. Corinth: 9. *Glificantes Deû luntatis.*
in obedientia confessionis vestra, ubi Paulus te-
ste Chrysoft: opera fidelium appellat gratiã;
tum etiam ex Arauf: 2. cap: 4. *Deus*, inquit,
nullis præcedentibus meritis fidem, & amorem
sui inspirat. Et Trid: sess: 6. cap: 5. ubi dicit,
hominum merita esse Dei dona, sed hominũ
merita sunt actus voluntatis; ergo. Tum de-
niq; ex PP. & maximè August: de lib: arb: c.6.
Ut velimus, inquit (id est volitione simplicis
complacentiæ) *sine nobis operatur*, *cùm autem*
volumus, & sic *volumus ut faciamus* (volitione
scilicet absolutâ) *nobiscum cooperatur*.

Probatur 2. ratione. Affectus supernatura-
les voluntatis, tam simplices, quàm absolu-
ti, sunt bona indebita naturæ, & movent
tam ipsam voluntatem, quàm etiam intelle-
ctum ad actus conducentes ad vitam æter-
nam, juxta illud Gregor: *Vis amoris ingemi-*
nat opus inquisitionis, ergo etiam actus volun-
tatis habent aliquando rationem anxilij spe-
cialis gratia.

Dixi aliquando, quia non existimo quod
simpliciter, & semper actus voluntatis, sive
simplex sit, sive absolutus, sit necessarius, ad
actum etiam liberum, conducentem ad vitam
æternam, nam non video, cur non sufficeret
solus actus intellectûs, ad subsequenter actũ
voluntatis bonum dirigendum.

Objc: Potest salvari gr̄atia specialis requisita ad omnes actus conducentes ad vitam æternam, per solum concursum Dei extraordinarium, & extrinsecum, ergo sine causa requiruntur hujusmodi volitiones, & cogitationes supernaturales indebitæ, quas difficulter explicamus. R̄. 1. retorquendo argumentum per hujusmodi cogitationes, & volitiones, potest salvari auxilium illud speciale, ergo non est recurrendum ad extrinsecum, & extraordinarium Dei concursum. R̄. 2. negãdo antec: loquendo de gratia, de qua Concilia & PP. contra Pelagium agunt, nam hæc ex mente ipsorum, debet esse interna gratia se tenens ex parte voluntatis, saltem in ordine ad actus meritorios.

*Qui actus
dici possint
auxilia spe-
cialis gra-
tiæ.*

Hinc collige actus indeliberatos voluntatis, pietatis, v. g. timoris, lætitiæ, desiderij, simplicis complacentiæ, esse auxilia gratiæ respectu aliorum actuum bonorum deliberatorum, & absolutorum subsequentiũ. Item unum actum deliberatum & absolutum, posse esse gratiam specialem respectu alterius similis actũs. Deniq; generaliter omnem actum, & solum, tam intellectũs, quàm voluntatis supernaturalem, & indebitum, qui voluntatem & intellectum inducit ad aliquid salutare operandum, esse auxilium specialis gratiæ.

*Status pu-
ræ nature
possibilitas*

ASSERTIO VIII. Status puræ nature, in quâ nimirum crearetur natura rationalis sine justitia originali, & gratia adjuvante, & sine elevatione ad beatitudinem supernaturalem, est possibilis.

Prob. Tum ex Bullis Pij V. Greg: XIII. & Urba-

Vrbani VII. In quibus damnantur Michaël Bajus, ejusq; ex asse hæres in errore Jansenius, docentes oppositum Conclusionis; ergo ipsa est vera. Prob: antec: in Bulla Pij V. sequentes propositiones Baij damnatæ sunt: *Humana nature sublimatio, & exaltatio in consortium divinæ nature, debita fuit integritati primæ conditionis, ac proinde naturalis dicenda non supernaturalis.* Item. *Falsa est sententia Doctorum docentium, primum hominem à DEO potuisse creari, & institui, sine justitia originali.* Item deniq;: *Integritas primæ conditionis non fuit indebita nature, sed naturalis ejus conditio:* sed istæ tres propositiones sunt, directæ oppositæ conclusioni, & damnatæ erroris; ergo oppositum conclusionis est damnatum.

Confirm: Quidquid datur supra puram naturam, est gratia, adeóq; potest non dari; sed elevari ad statum supernaturalem, ornari justitia originali, fieri immortalem, juxta PP. Concilia, & Scripturam, fuerunt data Adamo supra puram naturam; ergo potuerunt non dari, & consequenter possibilis est status puræ naturæ, in quo homo constitueretur cum omnibus, & solis, quæ illi debentur titulo creationis.

Obje: Si possibilis esset ille status, homo in illo constitutus teneretur, & non teneretur servare legem naturæ; sed hoc est impossibile; ergo. Prob: sequela quoad secundam partem. Ex vi illius statûs homo careret omni gratia tam supernaturali, quàm naturali, sine quibus, nec naturalia præcepta servari, nec naturalis Dei amor super omnia elici possunt,

sunt: ergo. R. negando sequelam, & dist: probationis antec: pro 1. parte, sine quibus homo non posset physicè servare omnia mandata naturalia, nego antec: moraliter trans-eat antec: & nego consequentiam. Deinde falsum est, quòd status ille puræ naturæ præ-scinderet ab auxilijs naturalibus sufficientibus, etiam moraliter ad impletionem præceptorum naturalium, & ut hoc, & sequentia meliùs intelligantur.

*Alij diver-
si status
naturæ ra-
tionalis.*

Adverte, præter statum puræ naturæ, Theologos alios status, seu modos se habendi circa suum finem ultimum, naturæ assignare: Primus est status naturæ integræ, & est ille, qui, & Innocentiæ dicitur, in quo Adam in justitia originali conditus erat; eiq; competere illa omnia, quæ diximus columnâ octavâ, de opere sex dierum, &c. Secundus status, est naturæ lapsæ, quem in nobis Adæ posteris natura defacto habet, qui status denominatur à peccato mortali Adami, vi cuius omnes ejus posteris privati sunt justitiâ originali, & omnibus illis habitibus, tam supernaturalibus, quàm moralibus, qui illum concomitabantur. Circa hunc statum 1. certum est mansisse in illo statu liberum arbitrium ad bene vel malè agendum, licet attenuatum propter rebellionem partis sensitivæ. 2. Certum est, quòd libertas illa, quoad intrinsecam suam rationem, æq; sit perfecta, ac fuit ante lapsum, & hoc est, quod de hoc statu pro nunc dicere visum est.

*Libertas
humana,
quomodo
dicatur at
tenuata.*

Pro ulteriori intelligentia hujus tractatûs ante alia obiter notandi sunt errores Pelagianorum, Semi-Pelagianorum, Calvinistarû, & Lu-

& Lutheranorum, in hac materia. Itaque Pelagius teste August: primò erravit, dum docuisset, Adam non contraxisse per suum peccatum pœnam mortis, sed fuisse moriturum, etiam secluso peccato. 2. Adamum peccando sibi soli, & non posteris nocuisse. 3. Infantes nasci innocentes. 4. Etiam non baptizatos habere jus ad regnum cœlorum. 5. Non omnes esse in Adamo mortuos, neq; omnes in Christo resurrecturos. 6. Divites baptizatos non posse salvari, nisi priùs omnibus rebus renunciarent. Et hi errores concernentes peccatum Adami, indirectè tantùm ad hanc spectant materiam. Porrò circa ipsam gratiam docebant. 1. Eam non esse ad salutem necessariam, sed sufficere liberum arbitrium cum donis titulo creationis debitis. 2. Gratiam dari ex meritis puræ naturæ. 3. Non mansurum liberum arbitrium, si egeret auxilio gratiæ Dei. 4. Victoriâ contra tentationes, esse ex solo libero arbitrio. 5. Pœnitentibus non dari veniam. 6. Eos, qui peccant, non posse dici filios Dei. Ex quibus propositionibus apparet, errorem Pelagij circa gratiam ad duo capita reduci posse. Primum est, quòd docuerit ad obtinendam salutem solam naturam hominis sufficere, nec egere ullâ gratiâ speciali, à dono creationis, id est, bonâ indole, ingenio, & usu liberi arbitrij distinctâ. Secundum quod tamen Pelagius, condemnationem Concilij Palæstini veritus, gratiam aliquam à dono creationis distinctam admiserit, eam tamen non distinxit à doctrina, & exemplis Christi, au-

*Errores Pe-
lagianorū
circa hoc
punctum.*

*Reductio
omniū er-
rorum Pe-
lagian: ad
2. capita.*

ditio-

ditione Evangelij, revelatione & promissione Dei, ac visione miraculorum.

*Errores
Semi-Pe-
lagianorū*

Semi-Pelagianorum errores, hoc est, illorum, qui doctrinam Pelagij in multis damnarunt, & in nonnullis acceptarunt, sunt sequentes. 1. Quamvis necessitatem gratia Christi ad justificationem, & ad resurgendum à peccato originali contra Pelagium admittebant, nihilominus tamen, illam ipsam gratiam nos mereri per opera naturalia ex solo libero arbitrio sine gratia elicitam dicebant: adeoque initium salutis & discrepationem prædestinati à reprobis, non esse à Deo, sed à nobis, ex solis naturæ viribus docebant. 2. Docebant opera ex solis naturæ viribus facta, infallibilem habere connexionem cum justificatione, & perseverantia finali.

*Errores
Michaëlis
Bay.*

Michaëlis Baij, viri alioquin pij, & docti, sed nimium ingenio suo fidentis, septuaginta novem propositiones, partim publicè editas, partim in schola privatim dictatas, tanquam erroneas, temerarias & scandalosas damnavit Pius V. 1562. & post illum Gregor: XIII. Urbanus VIII. & Innocentius X. Inter illos errores circa gratiam sunt sequentes. 1. In angelo & homine adhuc integro nihil fuisse supernaturale, indebitum, & à dono creationis distinctum. 2. Nil debere vocari gratiam, nisi quod confertur indignis. 3. Liberum arbitrium sibi relictum non posse ullum bonum opus etiam naturale elicere. 4. Perseverantiam justorum in gratia non provenire ex speciali auxilio Dei, sed ex naturali ordinatione creationis à Deo facta. 5. Nul-
lum

lum opus bonum posse fieri in statu peccati.
6. Quod voluntariè fit, liberè fieri, etiamsi fiat necessariò; adeòq; ad libertatem sufficere voluntarium, solámq; violentiam, & coactionem ab extrinseco, cum naturali hominis libertate pugnare. 7. Hominem peccare damnabiliter, in ijs, quæ necessariò facit.

Cornelius Jansenius, Baij verus discipulus, à quo Jansenistæ dicuntur, propositiones sequentes ab Innocentio X. anno 1653. & 54. tanquam hæreticas, & temerarias, damnatas, docuit. *Errores Jansenij & Jansenistarum.*
1. Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus, & conantibus, secundum præsentem quas habent vires, esse impossibilia, deesse quoq; gratiam, quâ possibilia fiant. 2. Interiori gratiæ, in statu naturæ lapsæ nunquam satis resistitur. 3. Ad merendum vel demerendum in statu naturæ lapsæ, non requiritur in homine libertas, à necessitate, sed sufficit libertas à coactione. 4. Semi-Pelagiani admittebāt prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei, & in hoc erant hæretici, quòd vellent eam gratiam esse talem, cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare. 5. Semi-Pelagianorum est dicere, pro omnibus omnino hominibus, Christum mortuum esse, aut sanguinem fudisse.

VViclephus, & Hus damnati n Concilio Constantiensi, ac supplicio debito affecti, docuerunt Deum ratione gratiæ quâ omnes indigent, & præscientiæ, quam habet de rebus futu- *Errores VViclephi & Husi.*

futuris , necessitare homines ad omnia opera tam bona , quàm mala.

*Errores
Lutheri.*

Lutherus in hac etiam materia crassè erravit. 1. Docendo, nullum dari liberum arbitrium, nostràmq; voluntatem merè passivè se habere, ut instrumentum inanime. 2. Nullum dari futurum contingens, sed omnia esse in se determinata. 3. Mandata DEI etiã suppositâ gratiâ esse homini impossibilia. 4. Deum esse authorem peccati. 5. Voluntatem cum gratia Dei operari spontaneè; sed non liberè. 6. Gratiã DEI ita esse efficacem, ut voluntas ei resistere non possit.

*Errores
Calvini.*

Luthero in omnibus consentit Calvinus, præterquam in duobus. Itaq; 1. docet voluntatem operari quidem, etiam cum gratia Dei, non tamen spontaneè, sed necessariò, & coactè. 2. Nihil malorum fieri, nisi ex arcano instinctu, impulsu, & prædeterminatione divinæ voluntatis. Horum errores damnavit Conc: Trident: sess: 6. de justificatione.

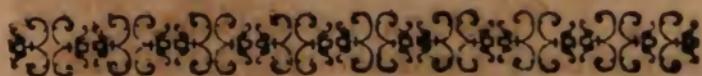
Catholicorum doctrina.

Hinc facilè est colligere Catholicorum circa gratiam doctrinam, docent igitur: 1. Liberum arbitrium nihil posse proficuum ad salutem, sine gratiã. 2. Dari gratiam supernaturalem in substantia, & quoad modum, tam efficacem, quàm non efficacem, seu sufficientem; illàmque nunquam falli, hanc verò sæpè. 3. Dari gratiam internam excitantem, & adjuvantem. 4. Initium boni operis, & nostræ salutis, esse ex gratia excitante. 5. Gratiã excitantem primam dari

dari sine ullo merito. 6. Gratiam efficacem esse speciale beneficium. 7. Eam non lzdere libertatem.

EPISTYLIUM PROBLEMATI CUM
C O L U M N Æ X X I.

An status naturæ integræ, per unam diem naturalem duravit?

C O L U M N A X X I I.

De necessitate & efficacia auxiliij specialis Gratia.

ASSERTIO I. Potest homo in quo- *Quæ possit*
cunq; statu naturæ, absq; auxilio speci- *homo co-*
alis gratiæ, cognoscere non solùm multas ve- *gnoscere*
ritates speculativas, sed etiam multas cog- *sine speci-*
nitiones naturales practicas, seu morales. *ali auxi-*

Probaturs. pars. Quælibet causa naturalis *lio.*
cum solo concursu generali Dei, potest operari effectum sibi proportionatum; sed intellectus est causa naturalis; & cognitio multarum veritatum speculativarum, est effectus illi omnino proportionatus; ergo sine omni auxilio specialis gratiæ, potest talem effectum causare.

Confirmatur. Tum quia oculus potest videre, sine speciali gratia; ergo & intellectus intelligere: tum etiam, quia Dæmo-

nes in inferno cognoscunt de novo multas veritates, quas antea ignorarunt; & tamen non datur illis auxilium specialis gratiæ. ergo.

Probatur 2. pars. Tum ex Scriptura, Rom: 1. *Invisibilia Dei à creatura mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, &c.* ergo. tum ex Aug: ad Simplicium q. 2. docente ante gratiam, convenire naturæ honestas utilisq; doctrinas; tum deniq; ratione, de fide est per peccatum non omisisse hominem potestatem liberam, ad bonum morale, quam habuisset in statu puræ naturæ, sed sine sufficienti cognitione boni moralis, talis libertas non salvaretur. ergo. Deinde homo potest peccare sine gratia speciali; sed posse peccare, dicit essentialiter cognitionem boni & mali. ergo.

Obijc: contra 1. partem. Concil: Milevit: *docet utrumq; donum Dei esse, & scientiam quæ illuminat, & charitatem quæ edificat:* ergo sine speciali gratia, nullam etiam veritatem speculativam cognoscere possumus. R. negando consequ: nam Concil: non agit de Scientia speculativa, sed de practica supernaturali; ut colligitur ex his verbis ibi sequentibus: *Donum Dei est, inquit, & scire quid agere debeamus, & diligere ut faciamus.* Ubi loquitur expressè de scientia practica, quod non est contra nos.

Obijc: contra 2. partem. Apost: 1. Corint: 13. ubi asserit, *nos non esse sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis, &c.* ergo nullam cogitationem naturalem practicam, sine auxilio particulari elicere possumus. R. ne-

gando consequentiam, nam in illo & simili-
bus Conciliorum & PP. locis, non est sermo
de cognitione morali naturali; sed de co-
gnitione supernaturali conducente ad opera
pietatis, vitamq; æternam, ut postea videbi-
mus.

ASSERTIO II. Non potest quis quā- *Non potest*
libet veritatem naturalem, sive practicam, *cognosci*
sive speculativam, & multò minùs divinam, *qualibet*
evidenter & certò cognoscere, sine auxilio *Veritas na-*
specialis gratiæ. *Prob:* Multæ sunt ex his *turalis si-*
adeò abstrusæ, atq; difficiles, ut vix ab ullo *ne speciali*
percipi possint; & multò minùs evidenter & *auxilio.*
certò cognosci, ut patet de compositione con-
tinui, de possibilitate infiniti, ac quadratura
circuli, Trinitate & Vnitate Dei: ergo.

Dixi in Conclusionem, certò & evidenter,
quia non video cur negari possit, quòd veri-
tates illæ aliquo modo in intellectū caderent,
sine auxilio specialis gratiæ. Ex hoc infertur,
quòd sine auxilio speciali, nequit quis simul
omnes veritates, etiam speculativas, cogno-
scere.

ASSERTIO III. Nulla cognitio pra- *Nulla co-*
ctica, speculativa, aut divina, proximè con- *gnitio pra-*
ducens ad vitam æternam defactò elici potest, *ctica me-*
sine auxilio specialis gratiæ. Est de fide. *ritoria eli-*

Prob: Tum ex Apost: jam citato, 2. Cor: 3. *ci potest si-*
Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex no-
bis. tum ex Arauf: can: 7. his verbis: *ne speciali*
Si quis auxilio.
per naturæ vigorem, bonum aliquod, quod ad
salutem attinet, vita æterna, cogitari, ut expe-
dit, aut intelligere posse affirmat, absq; illumi-
natione, & inspiratione Spiritus sancti, hereti-
co fallitur spiritu. Idem docet Milevit: can: 2.

Tum deniq; , quia praxis Ecclesiæ est , Deum orare non solum , ut ad agenda quæ viderint convalescant fideles ; sed etiam , quæ agenda sint ut videant , seu intelligant ; sed illa oratio vana esset , & irriforia , si bene cogitare , non ex Dei munere , sed ex nobis ipsis haberemus , seu ex proprijs viribus. ergo.

Attamen potest elici opus bonū morale sine tali auxilio.

ASSERTIO II. potest homo in natura lapsa , elicere aliquod bonum opus morale , seu honestum , sine auxilio specialis gratiæ. *Prob:* tum ex Apost: ad Rom: 2. *Gentes quæ legem non habent.* tum ex Bulla Pij 5. edita contra Bajum , in qua damnatur hæc Baij propositio : *Cum Pelagio sentiunt , qui boni aliquid naturalis , id est , quod solius naturæ viribus ortum ducat , agnoscunt ; tum etiam ex August: de Spiritu , & litera , sicut , inquit , non impediunt à via æterna justum peccata venialia , sine quibus hæc vita non ducitur ; sic ad salutem æternam non profunt impio , id est infideli , aliqua opera bona , sine quibus difficilimè vita cujusvis hominis invenitur. ergo.*

Prob: Conclus: 2. ratione. Facilius est in aliquibus circumstantijs bene agere , quàm peccare ; sed ad peccandum gratia specialis non requiritur : ergo nec ad bene moraliter agendum , in aliquibus circumstantijs. Deinde opera honesta , subinde sunt homini nimis facilia , ejusq; inclinationi consentanea , ergo in aliquibus circumstantijs , sine auxilio specialis gratiæ , potest homo opus bonum , & honestum elicere.

Quæ fieri possint sine actuali gratia

Hinc infertur , hominem posse sine auxilio specialis gratiæ ad breve tempus , Deum amare super omnia , totam legem naturalem ser-

servare, levemq; tentationem superare; non *verò gravem: & ratio primæ partis est, quia tiam ab ho-*
mine, & talem amorem elicere non est adeo difficile, *que non.*
& homo ad eliciendum illum actum, habet
omnia necessaria: ergo. Ratio 2. partis est,
quia sine auxilio specialis gratiæ actum mo-
raliter bonum elicere potest homo, ut supra
dixi, sed tunc ipsum, eliciendo aliquando ser-
varet legem naturalem: ergo.

Probatur 3. pars. Opus bonum naturale
potest fieri sine speciali gratia, sed nullum o-
pus tale elicitur, sine eo, quòd superetur le-
vis aliqua tentatio: ergo sine auxilio specia-
lis gratiæ levis tentatio superari potest.

Ratio ultimæ partis desumpta est ex Script:
Sap: 8. *Nemo potest esse continens, nisi Deus de-*
derit; & etiam ex inclinatione appetitûs ad
bonum delectabile, & sensibile: ergo.

ASSERTIO V. Deus dat omni pror- *Gratia suf-*
sus homini gratiam sufficientem ad vitam æ- *ficiens cui-*
ternam consequendam. Hæc est communis *libet da-*
inter Catholicos, in sensu quo columna 5. de *tur.*
voluntate Dei verba illa Apost: 1. ad Tim: 4.
Deus vult omnes homines salvos fieri, antea ex-
plicui.

Prob: Tum quia aliàs non esset verū, quòd
Deus singulorum salutem sincerè desideraret;
quòd neminem ad mortem æternam creet,
quòd Christus sit omnium Redemptor; sed
hæc simpliciter vera sunt; ergo. maj: est cer-
ta. Prob: min: ex sequentibus Scripturæ au-
thoritatibus Sap: 11. *Misereris omnium, quia*
omnia potes. & infra: Diligis omnia que sunt,
& nihil odisti eorum, que fecisti. Ezechiel: 18.
Nunquid voluntatis meæ est mors impij, dicit

trahitur à Patre, alias defacto venisset ad Patrem, juxta illud Joann: 6. *Omnis qui audivit & didicit à Patre, venit ad me*; ergo. *Et* concedendo maj: & dist: min: non potest ob impossibilitatem ullam antecedentem, physicam, vel moralem nego min: ob impossibilitatem consequentem, ortam ex infallibilitate futurae suae resistentiae, concedo min: & nego consequentiam. Itaq; prioris loci scripturae sensus est, fieri non posse, ut quispiam ad Christum veniat, nisi quem ad sic veniendum gratia divina movet, & determinat, non quidem physicè, sed moraliter. Et sensus posterioris loci est, quod omnis qui *audivit à Patre*, hoc est, qui adeptus est gratiam internae inspirationis, *& didicit*, id est, qui scivit se illam trahi & moveri, venit ad Christum.

ASSERTIO VII. *Quamvis piè ex-* *Multis gra*
stimandum est, quòd Deus singulis ratione, *stiter lapsis*
præditis det aliquando auxiliū sufficiens, sal- *non datur*
tem mediatè, ad salutē; multis tamen mor- *gratia re-*
taliter lapsis, non est data deinceps gratia, *surgendi.*
sufficiens ad resurgendum.

Probatur 1. pars. *Quamvis non plus tene-*
atur Deus ratione præditis providere, quàm
parvulis, quorum magnam partem justissimè,
sine salutis remedio ipsis applicato interire,
permittit; tamen sicut multa alia beneficia,
ipsis suppeditat, quæ non dat parvulis, ita,
etiam credibile est, quòd sic suaviter res di-
sponat, ut nullus planè adulatorum sit, cui
non aliquando immittat aliquas cogitatio-
nes, & affectione invitantes ad bonū aliquod
virtutis, saltem moralis, quibus si pareret,
adderet Deus ulteriora auxilia, per quæ ad

veram pœnitentiam & gratiam pervelertur.

Dixi *aliquando*, quia certum est hujusmodi gratiam non semper aut quolibet momento dari.

Probatur 2. pars. Exemplo multorum, qui immediatè post peccatum, v. g. ebrietatem, fornicationem, &c. vel in ipso peccato, subitanea & improvisa morte interierunt, quibus gratis dicerentur immixtæ intereà ullæ bonæ inspirationes; ergo.

Datur omnibus gratia sufficiens, sed non proximè.

ASSERTIO VIII. Quamvis Deus omnibus justis dat gratiam sufficientem ad non peccandum mortaliter; tamen probabilius videtur, quod non omnibus hic, & nunc, detur gratia sufficiens proximè, vel remotè, ad vitandum mortale peccatum.

Prob: 1. pars. Quia aliàs Deus priùs desereret justum, quàm ab eo desereretur, quod nemo Catholicorum dicet: ergo.

Probatur 2. pars, exemplo excæcatorum, & induratorum, qui multa committunt peccata mortalia; & tamen ad illa vitanda non habent gratiam sufficientem, ut colligitur ex Script: Exod: 3. & Joann: 15, ergo. *Confirm:* fundamentum unicum oppositæ sententiæ, nempe sine gratia sufficienti non haberi libertatem sufficientem ad peccandum, fallit, in damnatis, & etiam injustis, qui ad vitanda omnia venialia peccata, in probabili sententia, sufficientem non videntur habere gratiam.

ASSERTIO IX. Gratia ad quam sequitur effectus bonus, est independenter à

De necessitate & efficacia auxilij, &c. ad 5.

cōcurſu voluntatis create efficacis, in hoc ſenſu, *in quo ſenſu*
ſc, quod ut intelligatur antecedere determinatōem *ſi gratia*
nationem voluntatis, vim habeat promo- *dicatur in*
vendi voluntatem, ut ſe determinet ad opus *dependen-*
ſive id faciat neceſſitando voluntatem, ſive *ter dicitur à*
non. *concurſu*

Prob: ſecundū Concilia & Patres. Gra- *voluntatis,*
tia Dei ſit, ut non tantū poſſimus bene ope-
rari, verū etiam ut actū bene operemur;
ſed hoc non eſſet verum, niſi gratia nos effi-
caciter moveret, & determinaret ad bene o-
perandum, quoties ſic operamur: ergo. *Prob:*
maj: Ezech: 36. *Spiritus meus ponam in me-*
dio veſtri, & faciam, ut in præceptis meis am-
buletis. Joan: 6. *Nemo poteſt venire ad me, &c.*
Idem docet Concil: Arauſi: & Milevit: his ver-
bis: *Multa bona in homine fiunt, que non fa-*
cit ipſe homo.

Confirm: Quia aliàs non Deus per gratiā,
ſed homo per arbitrium, ſe ab alio, ſimilem
vocationis gratiam habente diſcerneret, ade-
ōq; poſſit in ſe, & non in Deo gloriari, con-
tra illud 2. Theſ: 3. *Quis enim ſe diſternit, &c.*

ASSERTIO X. Ad opera ſalutaria, *Ad opera*
conducentia ad vitam æternam, nulla requi- *ſalutaria*
ritur gratia neceſſariò prædeterminans vo- *non requi-*
luntatem; & per conſequens efficacia præ- *ritur gra-*
tiæ non conſiſtit in hujusmodi prædetermi- *tia præde-*
natione Thomiſtica. *terminās.*

Prob: 1. Omnibus illis rationibus, quibus
in Phyſica probavi incompatibilitatem Tho-
miſticæ prædeterminationis cum libertate
creata.

Prob: 2. Quia aliàs non daretur ulla gratia

sufficiens, vel efficax, nam nulla daretur, cum qua posset homo operari, & non operaretur, sed hoc est falsum, ut patet ex dictis. ergo.

*Gratia nõ
est efficax
ab effectu
secuturo.
Nec à con-
ditionata
præsciētia.
Nec à ma-
jori bene-
volentia.*

ASERTIO XI. Non ideo gratia est efficax, quia moralem necessitatem operandi semper inducit voluntati; nec talis dicitur ab effectu secuturo, nec à conditionata præsciētia, aut futuritione ipsius; aut à majori benevolentia, ex qua datur.

Prob: 1. pars. Quia homo experitur se, nullâ necessitate induci, ad bona opera, quæ facit, magis quàm ad indifferentia, aut mala, quæ nullâ prorsus tentatione exercet; imò sentit se acrius urgeri ad oppositum operis boni quod facit, quàm ad ipsum bonum opus; sed hoc non contingeret, si gratia moraliter necessitaret ad opus bonum; ergo.

Confirm: Ut quis cum gratia faciat opus bonum, sufficit, quòd gratia fortiùs moveat voluntatem ad illud faciendum, quàm moveatur ab ullo alio in oppositum; sed potest sic fortiùs movere, absq; eo, quod moraliter necessitet ad consensum; ergo non semper sic necessitat, & consequenter efficacia gratiæ in hoc non consistit.

Probatur 2. pars. Implicat gratiam habere efficaciam formaliter, & ex parte actûs primi, ab ullo, quod præsupponit gratiam efficacem; sed effectus secuturus, & præsciētia ejus, ac futuritio conditionata, præsupponunt gratiam efficacem: ergo per nil horum potest constitui; maj: est certa. Prob: min: ideo effectus est secuturus, ideòq; prævidetur, etiam conditionatè futurus, quia
gra-

gratia est efficax: ergo ista omnia præsupponunt gratiam efficacem. Prob: consequ: nullus effectus est secuturus dependenter à gratia, nullus prævidetur, etiam conditionatè futurus, nisi effectus, ad quem requiritur gratia efficax tanquã causa, ergo ista omnia præsupponunt gratiam efficacem, & consequenter ab illis gratia non potest dici formaliter efficax.

ASSERTIO XII. Gratia cum qua fit *Gratia un-* opus salutare, est ex se formaliter efficax, in *de sit effi-* quantum suppositis circumstantijs, in quibus *cax.* datur, vim habet determinandi, actúq; determinat voluntatem ad consensum.

Prob: Tum ex rejectione aliarum sententiarum, tum etiam, quia non potest ostendi, in quo alio consisteret. tum deniq; , quia videmus eandem medicinam nunc sumptam, causare sanitatem, quæ in alijs circumstantijs causaret mortem: ergo similiter gratia potest esse ex se efficax, non quidem absolutè, sed comparata ad circumstantias in quibus confertur: v. g. ad talem recipientem, indolem, ingenium, inclinationem, occasionem, tentationis absentiam, & similia, sive intrinseca, sive extrinseca, quæ nata sunt conducere, ut quis bonæ inspirationis ductû sequatur; quæ circumstantiæ, licet per se sumptæ, non sint gratiæ, bene tamen ut præludia quædam, & dispositiones, per quas præparat Deus hominis voluntatem, ut internæ inspirationi præbeat consensum, conducere possunt.

Obijc: Ex duobus æqualem gratiam habentibus, & quoad reliqua omnia à nobis requisita,

nes in inferno cognoscunt de novo multas veritates, quas antea ignorârunt; & tamen non datur illis auxilium specialis gratiæ. ergo.

Probatur 2. pars. Tum ex Scriptura, Rom: 1. *Indivisibilia Dei à creatura mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, &c.* ergo. tum ex Aug: ad Simplicium q. 2. docente ante gratiam, convenire naturæ honestas utilisq; doctrinas; tum deniq; ratione, de fide est per peccatum non omisisse hominem potestatem liberam, ad bonum morale, quam habuisset in statu puræ naturæ, sed sine sufficienti cognitione boni moralis, talis libertas non salvaretur. ergo. Deinde homo potest peccare sine gratia speciali; sed posse peccare, dicit essentialiter cognitionem boni & mali. ergo.

Obijc: contra 1. partem. Concil: Milevit: docet utrumq; donum Dei esse, & scientiam quæ illuminat, & charitatem quæ edificat: ergo sine speciali gratia, nullam etiam veritatem speculativam cognoscere possumus. *¶.* negando consequ: nam Concil: non agit de Scientia speculativa, sed de practica supernaturali; ut colligitur ex his verbis ibi sequentibus: *Donum Dei est, inquit, & scire quid agere debeamus, & diligere ut faciamus.* Ubi loquitur expressè de scientia practica, quod non est contra nos.

Obijc: contra 2. partem. Apost: 1. Corint: 13. ubi asserit, nos non esse sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis, &c. ergo nullam cogitationem naturalem practicam, sine auxilio particulari elicere possumus. *¶.* negan-

gando consequentiam, nam in illo & similibus Conciliorum & PP. locis, non est sermo de cognitione morali naturali; sed de cognitione supernaturali conducente ad opera pietatis, vitamq; æternam, ut postea videbimus.

ASSERTIO II. Non potest quis quã- *Non potest*
libet veritatem naturalem, sive practicam, *cognosci*
sive speculativam, & multò minùs divinam, *qualibet*
evidenter & certò cognoscere, sine auxilio *Veritas na-*
specialis gratiæ. *Prob:* Multæ sunt ex his *turalis si-*
adeò abstrusæ, atq; difficiles, ut vix ab ullo *ne speciali*
percipi possint; & multò minùs evidenter & *auxilio.*
certò cognosci, ut patet de compositione continui, de possibilitate infiniti, ac quadratura circuli, Trinitate & Vnitate Dei: ergo.

Dixi in Conclusionem, certò & evidenter,
quia non video cur negari possit, quòd veritates illæ aliquo modo in intellectũ caderent, sine auxilio specialis gratiæ. Ex hoc infertur, quòd sine auxilio speciali, nequit quis simul omnes veritates, etiam speculativas, cognoscere.

ASSERTIO III. Nulla cognitio practica, speculativa, aut divina, proximè con- *Nulla co-*
ducens ad vitam æternam defactò elici potest, *gnitio pra-*
sine auxilio specialis gratiæ. Est de fide. *ctica me-*
ritoria eli-

Prob: Tum ex Apost: jam citato, 1. Cor: 3. *ci potest si-*
Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex no-
ne speciali
auxilio.
tum ex Arauf: can: 7. his verbis: *Si quis*
per naturæ vigorem, bonum aliquod, quod ad
salutem attinet, vita æterna, cogitari, ut expe-
dit, aut intelligere posse affirmat, absq; illumi-
natione, & inspiratione Spiritus sancti, heretico fallitur spiritu. Idem docet Milevit: can: 2.

Tum deniq; , quia praxis Ecclesiæ est , Deum orare non solum , ut ad agenda quæ viderint convalescant fideles ; sed etiam , quæ agenda sint ut videant , seu intelligant ; sed illa oratio vana esset , & irrisoria , si bene cogitare , non ex Dei munere , sed ex nobis ipsis haberemus , seu ex proprijs viribus. ergo.

Attamen potest elici opus bonum morale sine tali auxilio.

ASSERTIO II. potest homo in natura lapsa , elicere aliquod bonum opus morale , seu honestum , sine auxilio specialis gratiæ. *Prob:* tum ex Apost: ad Rom: 2. *Gentes qua legem non habent.* tum ex Bulla Pij 5. edita contra Bajum , in qua damnatur hæc Baij propositio : *Cum Pelagio sentiunt , qui boni aliquid naturalis* , id est , quod solius naturæ viribus ortum ducat , *agnoscunt ; tum etiam ex August: de Spiritu , & licera , sicut , inquit , non impediunt à via æterna justum peccata venialia , sine quibus hæc vita non ducitur ; sic ad salutem æternam non profunt impio , id est infideli , aliqua opera bona , sine quibus difficillimè vita cujusvis hominis invenitur. ergo.*

Prob: Conclus: 2. ratione. Facilius est in aliquibus circumstantijs bene agere , quàm peccare ; sed ad peccandum gratia specialis non requiritur : ergo nec ad bene moraliter agendum , in aliquibus circumstantijs. Deinde opera honesta , subinde sunt homini nimis facilia , ejusq; inclinationi consentanea , ergo in aliquibus circumstantijs , sine auxilio specialis gratiæ , potest homo opus bonum , & honestum elicere.

Quæ fieri possint sine specialigra Hinc infertur , hominem posse sine auxilio specialis gratiæ ad breve tempus , Deum amare super omnia , totam legem naturalem ser-

servare, levémq; tentationem superare; non verò gravem: & ratio primæ partis est, quia talem amorem elicere non est adeo difficile, & homo ad eliciendum illum actum, habet omnia necessaria: ergo. Ratio 2. partis est, quia sine auxilio specialis gratiæ actum moraliter bonum elicere potest homo, ut supra dixi, sed tunc ipsum, eliciendo aliquando servaret legem naturalem: ergo.

Probatur 3. pars. Opus bonum naturale, potest fieri sine speciali gratia, sed nullum opus tale elicitur, sine eo, quòd superetur levis aliqua tentatio: ergo sine auxilio specialis gratiæ levis tentatio superari potest.

Ratio ultima partis desumpta est ex Script: Sap: 8. *Nemo potest esse continens, nisi Deus dederit;* & etiam ex inclinatione appetitûs ad bonum delectabile, & sensibile: ergo.

ASSERTIO V. Deus dat omni prorsus homini gratiam sufficientem ad vitam æternam consequendam. Hæc est communis inter Catholicos, in sensu quo columna 5. de voluntate Dei verba illa Apost: 1. ad Tim: 4. *Deus vult omnes homines salvos fieri,* antea explicui.

Prob: Tum quia aliàs non esset verū, quòd Deus singulorum salutem sincerè desideraret; quòd neminem ad mortem æternam creet, quòd Christus sit omnium Redemptor; sed hæc simpliciter vera sunt; ergo. maj: est certa. Prob: min: ex sequentibus Scripturæ auctoritatibus Sap: 11. *Misereris omnium, quia omnia potes.* & infra: *Diligis omnia quæ sunt, & nihil odisti eorum, quæ fecisti.* Ezechiel: 18. *Nunquid voluntatis meæ est mors impij, dicit*

Dominus, &c. Matth: 18. Non est voluntas Patris vestri, ut pereat unus ex pusillis istis. Roman: 8. Proprio Filio non pepercit DEUS, sed pro nobis omnibus tradidit illum. ergo.

Datur ASSERTIO VI. *Datur multis pro* hoc statu naturæ lapsæ, gratia proximè & *multis gra* completè sufficiens, ad faciendum opus salu- *tia proxi-* tare. *mè suffici-* *ens ad me-* *rendum.* frustra & planè immeritò, Deus peccatori-
bus in via potiùs, quàm in termino, seu da-
mnatione constitutis, improperearet, quòd
suæ gratiæ resistant, quòd vocanti non res-
pondeant, quòd salutis media offerentem,
spernant; sed impropereat Prov: 9. *Vocavi &*
renuistis, &c. Esaïæ 5. Judicate inter me, &
vineam meam. Jerem: 3. Nunquid vidisti, quid
fecit adversatrix Israël. Ezech: 20. Irritave-
runt me, nolueruntq; audire, &c. ergo.

Probatur 2. manifestè ex illis verbis Christi
Matth: 11. *Ve tibi Corosaim, &c. ex quo loco*
habetur, eandem gratiam excitantem, quæ
Tyros flexisset ad pœnitentiam, si eis data
esset, in Bethzaitis fuisse eo affectu frustra-
ram. ergo.

Confirm: ex Trident: sess: 6. cap: 11. Deus
impossibilia non jubet, sed jubendo monet, &
facere quod possis, & petere quod non possis, &
adjuvat ut possis. ergo.

Obijc: Si daretur gratia proximè sufficiens
præsertim ad conversionem, eâ solâ positâ,
possit homo venire ad Christum, aliàs non
esset proximè sufficiens; sed non potest juxta
illud Christi Joann: 6. *Nemo potest venire ad*
me, nisi Pater meus traxerit eum. ergo. Prob:
min: Per solam gratiam sufficientem nemo

trahitur à Patre, alias defacto venisset ad Patrem, juxta illud Joann: 6. *Omnis qui audit & didicit à Patre, venit ad me*; ergo. *¶* concedendo maj: & dist: min: non potest ob impossibilitatem ullam antecedentem, physicam, vel moralem nego min: ob impossibilitatem consequentem, ortam ex infallibilitate futuræ suæ resistentiæ, concedo min: & nego consequentiam. Itaq; prioris loci scripturæ sensus est, fieri non posse, ut quispiam ad Christum veniat, nisi quem ad sic veniendum gratia divina movet, & determinat, non quidem physicè, sed moraliter. Et sensus posterioris loci est, quod omnis qui *audit à Patre*, hoc est, qui adeptus est gratiam internæ inspirationis, & *didicit*, id est, qui scivit se illam trahi & moveri, venit ad Christum.

ASSERTIO VII. *¶* Quamvis piè exstimandum est, quòd Deus singulis ratione præditis det aliquando auxiliū sufficiens, saltem mediatè, ad salutē; multis tamen mortaliter lapsis, non est data deinceps gratia sufficiens ad resurgendum. *Multis graviter lapsis non datur gratia resurgendi.*

Probatur 1. pars. Quamvis non plus teneatur Deus ratione præditis providere, quam parvulis, quorum magnam partem justissimè, sine salutis remedio ipsis applicato interire, permittit; tamen sicut multa alia beneficia ipsis suppeditat, quæ non dat parvulis, ita, etiam credibile est, quòd sic suaviter res disponat, ut nullus planè adulatorum sit, cui non aliquando immittat aliquas cogitationes, & affectiones invitantes ad bonū alicuod virtutis, saltem moralis, quibus si pareret, adderet Deus ulteriora auxilia, per quæ ad

veram pœnitentiam & gratiam perveleretur.

Dixi *aliquando*, quia certum est hujusmodi gratiam non semper aut quolibet momento dari.

Probatur 2. pars. Exemplo multorum, qui immediatè post peccatum, v. g. ebrietatem, fornicationem, &c. vel in ipso peccato, subitanea & improvisa morte interierunt, quibus gratis dicerentur immixtæ intereà ullæ bonæ inspirationes; ergo.

Datur omnibus gratia sufficiens, sed non proximè.

ASSERTIO VIII. Quamvis Deus omnibus justis dat gratiam sufficientem ad non peccandum mortaliter; tamen probabilius videtur, quod non omnibus hic, & nunc, detur gratia sufficiens proximè, vel remotè, ad vitandum mortale peccatum.

Prob: 1. pars. Quia aliàs Deus priùs desereret justum, quàm ab eo desereretur, quod nemo Catholicorum dicet: ergo.

Probatur 2. pars, exemplo execratorum, & induratorum, qui multa committunt peccata mortalia; & tamen ad illa vitanda non habent gratiam sufficientem, ut colligitur ex Script: Exod: 3. & Joann: 15, ergo. *Confirm:* fundamentum unicum oppositæ sententiæ, nempe sine gratia sufficienti non haberi libertatem sufficientem ad peccandum, fallit in damnatis, & etiam injustis, qui ad vitanda omnia venialia peccata, in probabili sententia, sufficientem non videntur habere gratiam.

ASSERTIO IX. Gratia ad quam sequitur effectus bonus, est independenter à

De necess: & efficacia auxiliij, &c. 265

cōcursu voluntatis creatæ efficax, in hoc sen- *In quo sē-*
su, quod ut intelligatur antecedere determi- *su gratia*
nationem voluntatis, vim habeat promo- *dicatur in*
vendi voluntatem, ut se determinet ad opus, *dependen-*
sive id faciat necessitando voluntatem, sive *ter data à*
non. *concurso*

Prob: secundum Concilia & Patres. Gra- *voluntatis.*
tia Dei fit, ut non tantum possimus bene ope-
rari, verum etiam ut actu bene operemur;
sed hoc non esset verum, nisi gratia nos effi-
caciter moveret, & determinaret ad bene o-
perandum, quoties sic operamur: ergo. *Prob:*
maj: Ezech: 76. *Spiritum meum ponam in me-*
dio vestri, & faciam, ut in præceptis meis am-
buletis. Joan: 6. *Nemo potest venire ad me, &c.*
Idem docet Concil: Arausi: & Milevit: his ver-
bis: *Multa bona in homine sunt, quæ non fa-*
cit ipse homo.

Confirm: Quia alias non Deus per gratiã,
sed homo per arbitrium, se ab alio, similem
vocationis gratiam habente discerneret, ade-
oq; possit in se, & non in Deo gloriari, con-
tra illud 2. Thes: 3. *Quis enim se discernit, &c.*

ASSERTIO X. Ad opera salutaria. *Ad opera*
conducentia ad vitam æternam, nulla requi- *salutaria*
ritur gratia necessariò prædeterminans vo- *non requi-*
luntatem; & per consequens efficacia gra- *ritur gra-*
tiæ non consistit in hujusmodi prædetermi- *tia præde-*
natione Thomistica. *terminas.*

Prob: 1. Omnibus illis rationibus, quibus
in Physica probavi incompatibilitatem Tho-
misticæ prædeterminationis cum libertate
creata.

Prob: 2. Quia alias non daretur ulla gratia
suffi-

sufficiens, vel efficax, nam nulla daretur, cum qua posset homo operari, & non operaretur, sed hoc est falsum, ut patet ex dictis. ergo.

*Gratia nõ
est efficax
ab effectu
secuturo.
Nec à con-
ditionata
præsciëntia.
Nec à ma-
jori bene-
volentia.*

ASERTIO XI. Non ideo gratia est efficax, quia moralem necessitatem operandi semper inducit voluntati; nec talis dicitur ab effectu secuturo, nec à conditionata præsciëntia, aut futuritione ipsius; aut à majori benevolentia, ex qua datur.

Prob: 1. pars. Quia homo experitur se, nullâ necessitate induci, ad bona opera, quæ facit, magis quàm ad indifferentia, aut mala, quæ nullâ prorsus tentatione exercet; imò sentit se acrius urgeri ad oppositum operis boni quod facit, quàm ad ipsum bonum opus; sed hoc non contingeret, si gratia moraliter necessitaret ad opus bonum; ergo.

Confirm: Ut quis cum gratia faciat opus bonum, sufficit, quòd gratia fortiùs moveat voluntatem ad illud faciendum, quàm moveatur ab ullo alio in oppositum; sed potest sic fortiùs movere, absq; eo, quod moraliter necessitet ad consensum; ergo non semper sic necessitat, & consequenter efficacia gratiæ in hoc non consistit.

Probatur 2. pars. Implicat gratiam habere efficaciam formaliter, & ex parte actûs primi, ab ullo, quod præsupponit gratiam efficacem; sed effectus secuturus, & præsciëntia ejus, ac futuritio conditionata, præsupponunt gratiam efficacem: ergo per nil horum potest constitui; maj: est certa. *Prob: min:* ideo effectus est secuturus, ideòq; prævidetur, etiam conditionatè futurus, quia
gra-

gratia est efficax: ergo ista omnia præsupponunt gratiam efficacem. Prob: consequ: nullus effectus est secuturus dependenter à gratia, nullus prævidetur, etiam conditionatè futurus, nisi effectus, ad quem requiritur gratia efficax tanquã causa, ergo ista omnia præsupponunt gratiam efficacem, & consequentet ab illis gratia non potest dici formaliter efficax.

ASSERTIO XII. Gratia cum qua fit *Gratia un-* opus salutare, est ex se formaliter efficax, in *de sit effi-* quantum suppositis circumstantijs, in quibus *cax.* datur, vim habet determinandi, actúq; determinat voluntatem ad consensum.

Prob: Tum ex rejectione aliarum sententiarum, tum etiam, quia non potest ostendi, in quo alio consisteret. tum deniq; , quia videmus eandem medicinam nunc sumptam, causare sanitatem, quæ in alijs circumstantijs causaret mortem: ergo similiter gratia potest esse ex se efficax, non quidem absolutè, sed comparata ad circumstantias in quibus confertur: v. g. ad talem recipientem, indolem, ingenium, inclinationem, occasionem, tentationis absentiam, & similia, five intrinseca, five extrinseca, quæ nata sunt conducere, ut quis bonæ inspirationis ductû sequatur; quæ circumstantiæ, licet per se sumptæ, non sint gratiæ, bene tamen ut præludia quædam, & dispositiones, per quas præparat Deus hominis voluntatem, ut internæ inspirationi præbeat consensum, conducere possunt.

Obijc: Ex duobus æqualem gratiam habentibus, & quoad reliqua omnia à nobis requisita,

sita, antecedenter ad consensum, vel dissensum æqualiter affectis, potest contingere, ut unus & non alter consentiat, ut docet August: lib: 12. de Civit: cap: 6. sed tunc gratia ejus qui consentit, non est efficax præcisè, ut patet; neq; etiam suppositis illis circumstantijs antecedentibus consensum voluntatis; nam hæ in utroque sunt eadem; ergo vel nullo modo est efficax, vel est efficax præcisè, quia datur ex præscientia futuri effectûs, & particulari benevolentia. R. dist: maj: Potest contingere, ut ex æq; affectis, unus & non alter consentiat, sic ut ante tam consensum unius, quàm dissensum alterius, nulla in eis debeat accidere varietas, vel differentia, nego maj: ita ut debeat accidere, concedo maj: & nego min: quia tunc gratia nec ex parte consentientis erit efficax, nec ex se quidem absolutè, sed ex supposita carentia eorum, quæ antecedenter ad dissensum accesserunt alteri qui noluit converti, v. g. ex carentiâ cogitationû, quæ in illo extinxerunt complacentiam conversionis, vel boni operis, vel auxerunt complacentiam alterius rei directè, vel indirectè, retrahentis à conversione.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM
COLUMNÆ XXII.

*An tutius sit silere, & consultius orare,
quàm de efficacia gratiæ discurrere?*

COLVMNA XXIII.

De Gratia sanctificante.

ASSERTIO I. Quamvis defacto iusti-
 ficamur, per formam intrinsecè inhæ-
 rentem, & nobis desuper infusam, de potentia
 tamen absoluta potest quis fieri iustus sine
 ulla forma intrinseca habituali & supernatù-
 rali.

*Probatur 1. pars. ex Script: ad Titũ 3. Sal-
 vos nos fecit per lavacrum regenerationis, quam
 effudit in nos abundè, &c. sed quod infunditur
 in nobis est aliquid intrinsecum: ergo gratia
 justificans est forma intrinsecè inhærens.*

*Confirm: Tum ex Trid: sess: 6. cap: 7. &
 can: 11. quibus in locis conclusio videtur defi-
 nita, teste Catechismo Romano auctoritate
 Pij V. edito, explicante Tridentinum jam ci-
 tatum, in materia de Baptismo, dum ait: Est
 autem gratia, quemadmodum Tridentina Sy-
 nodus credendum ab omnibus, pœnâ anathe-
 matis propositam, decrevit, non solùm per quã
 peccatorum fit remissio; sed divina qualitas in-
 animo adhærens. Tum etiam auctorit: Augu-
 stini de Spir: & lit: cap: 9. explicans illud Pau-
 li ad Rom: 3. *Justitia Dei manifesta est: Justi-
 tia, inquit, Dei, non quã ipse iustus est, sed quã
 induit hominem, dum justificat impium.**

D. Thomas 1. 2. q. 110. probat hanc Con-
 clusionis partem, quia divinus amor, qui or-
 dinatissimus est, fertur in creaturam sub ra-
 tione

tione boni, sed nulla est bonitas in ipsa ratione, cujus amaretur à Deo, nisi bonitas gratiæ ipsi inhærentis; ergo. Hanc D. Thomæ rationem nullam esse operosè ac fusè hic probant Scotistæ; sed salvo meliori iudicio, (licet re vera illa bona non est) inutiliter laborant, valeat ergo, in gratiam tanti Doctoris, ratio illa, in quantum valere potest; aliter tamen.

Prob: Conclusio ratione: Non implicat donum spirituale, quod esset qualitas animæ justorum inhærens, per quod formaliter justificarentur: ergo cum hoc sit magis conforme Scripturæ, Concilijs, & Patribus, id est tenendum. Vide quæ dixi Columnâ II. de Virtutibus supernat:

Probatur 2. pars. tum quia in hoc nulla est repugnantia, magis quàm quòd possit aliquis denominari unitus, vel visus sine forma intrinseca; sed certum est, quod dentur defacto tales denominationes, sine forma intrinseca; ergo. Tum etiam, quia Deus est perfectus Dominus donorum suorum, ergo potest alicui non habenti gratiam sanctificantem, donare beatitudinem, sed hoc facto esset ille justus: ergo.

Obijc: contra 1. partem. Illud Apost: 1. Corinth: 1. *Qui factus est nobis sapientia, & iustitia, &c.* ergo justificamur iustitiâ Christi, nobis extrinsecâ. R. explicando Apost: iustitia, id est, causa meritoria, ob quam nobis Deus dat iustitiam intrinsecam, per quam formaliter justificamur, concedo antec: Iustitia, id est forma, per quam intrinsecè & formaliter constituimur iusti, nego antec: & consequentiam.

Dices

Dices: Sufficit justitia Christi ad nos justificandos etiam formaliter; ergo frustra dicimus, quod justificemur per aliquam formam intrinsicam. *R.* dist: antec: formaliter, & intrinsicè, sicuti defacto Concilia PP. & Scriptura dicunt nos justificari, nego antec: formaliter extrinsicè, prout in secunda parte Conclusionis asseritur, concedo antec: & nego consequentiam.

Objc: contra 2. partem. Non potest ostendi aliqua forma extrinseca, quæ haberet connexionem, aut affinitatem cum denominatione justii: ergo talis denominatio nequit provenire ab ulla forma extrinseca. *R.* dist: antec: quæ ex se habeat connexionem, concedo antec: ex voluntate Dei ordinantis illam, nego antec: & consequentiam. Itaque; si Deus vellet sic instituere signum crucis, tantam haberet connexionem cum justificatione, quantam habet forma absolutionis defacto cum infusione gratiæ, quod sufficit.

ASSERTIO II. Gratia justificans est habitus, seu qualitas permanenter inhærens animæ. *Prob:* tum ex dictis colum: 11. & 19. tum ex Script: Joan: 14. *Si quis diligit me, &c.* 1. Corint: 3. *Nescitis, quia templum Dei estis, &c.* ad Ephesios 3. Quibus, sicut & in multis alijs Scripturæ locis, insinuat, quod gratia sanctificans sit quid permanens, alioquin non esset verum, quod Deus illo mediante apud nos mansionem faceret, aut quod essemus templum Dei. Tum etiam ex Concil: Vienn: sub Clemente V. idem docente, ut fuse satis contra Vasquem ostendi columnâ 12. de virtutibus supernaturalibus.

Gratia sanctificans est habitus anima inhærens.

Objc:

Obijc: Scriptura varijs in locis, & præsertim Prov: 10. Lucæ 7. & Joann: 14. contritioni perfectæ adscribit justificationem, & remissionem peccatorum; sed contritio illa non est habitus, sed actus: ergo. R. disting: antec: contritioni perfectæ, tanquàm causæ meritorix, & dispositioni ad justificationem, concedo antec: tanquàm causæ formali, nego antec: & consequentiam. Ad Scripturæ loca R. illa esse intelligenda de causa meritoria, seu disponente ad justificationem, sicut intelliguntur hæc alia Tobix 4. *Elemosyna ab omni peccato, & à morte liberat.* Et 14. *Ipsa est quæ purgat peccata, & facit invenire misericordiam, & vitam æternam.*

Obijc: 2. Actus contritionis perfectæ tollit & destruit formaliter peccatum: ergo formaliter nos justificat. R. dist: antec: destruit formaliter peccatum actuale, concedo antec: habituale, nego antec: & consequentiam; nam quod nos justificat, debet formaliter utrumq; expellere; sed actus contritionis perfectæ non destruit habituale peccatum, nisi impetrativè tantum, & sic nos formaliter non justificat intrinsecè: ergo.

Gratia nullo modo distinguitur à Charitate.

ASSERTIO III. Gratia formaliter justificans, nec realiter, nec formaliter, propriè loquendo, distinguitur à charitate habituali. *Prob: 1. pars. ex Trident: sess: 6. c. 7. Unica causa justificationis nostræ justitia est Dei, non quæ in se justus est, sed quæ vos justos facit, dum sacratissima passionis Christi merito per Spiritum sanctum Charitas Dei diffunditur in cordibus nostris, atq; nobis inheret; Sed si gratia sanctificans esset aliquod realiter distinctum*

Etum à charitate, non rectè Conciliū diceret charitatem esse unicam causam nostræ justificationis; ergo non distinguitur.

Prob: 2. eadē pars. Effectus proprii gratiæ sanctificantis tribuuntur à Scriptura Charitati: ergo sunt idem. *Prob: antec:* Effectus proprii gratiæ sanctificantis sunt, facere nos filios Dei, sanctificare, & tollere peccata; sed hi tribuuntur charitati in Scriptura: ergo. *Prob: min: 1. Joann: 3. Videte, qualem charitatem dedit nobis Deus, ut filij nominemur, & simus. Ad Ephes: 1. Elegit nos in ipso ut essemus sancti, & electi, in conspectu ipsius in charitate. 1. Petri 4. Caritas operit multitudinem peccatorū. Rom: 13. Plenitudo legis est dilectio: ergo effectus omnes gratiæ sanctificantis tribuuntur à Scriptura charitatis habituali.* Huc etiam facit illud August: de natura & gratia 42. *Charitas, inquit, est verissima, plenissima, & perfectissima justitia.* Facit etiam, quod nec charitas sine gratia, nec gratia sanctificans sine charitate, juxta illud Apost: 1. Corinth: 13. *Si distribuero omnes facultates meas, &c. unquam invenitur: ergo.*

Probatur 2. pars. tum quia nulla est necessitas, nec quidem formaliter unam ab altera distinguendi. Tum etiam, quia omnis formalitas positiva, & realis in creatis, ab alia entitate formaliter distincta, debet habere aliquod munus physicum, & reale, distinctum à munere positivo alterius formalitatis, ut videretur evidens in animalitate, & rationalitate hominis; quæ sunt principia diversorū effectuum realiter inter se distinctorum; sed formalitas illa positiva, quæ dicitur gratia

sanctificans, nullum habet physicum munus realiter distinctum à munere Physico charitatis: ergo.

*Distinctio
formalis
impropria*

Dixi in conclusione propriè loquendo, quia possunt bene dici, distingui distinctione formali extrinseca, desumpta in ordine ad diversa connotata; quæ distinctio, ut ostendi in Logica, non est vera formalis, quia non arguit in toto pluralitatem formalitatum intrinsecè, & à parte rei distinctarum.

Obijc: contra 1. partem. Concilium Vienn: sæpè citatum, decernens probabiliùs esse regeneratis infundi gratiam informantem, & Trident: sess: 6. cap: II. anathematizans eos, qui dicunt hominem justificari solâ remissione peccatorum, exclusâ gratiâ, & charitate, quæ in cordibus eorum per Spiritum sanctum diffunditur, atq; illis inhæreat: ergo ex Concil: jam citatis habetur, quòd gratia & charitas inter se distinguantur. R. negando consequent: nam ad salvandum 1. Trident: loquendi modum sufficeret dicere, quod distinguantur formaliter, vel ratione. Deinde Concil: loquitur ibi de gratia & charitate, tanquam de synonymis.

Obijc: 2. Effectus formalis unius, est diversus ab effectu alterius: ergo una distinguitur realiter ab altera. Prob: antec: Effectus formalis gratiæ sanctificantis est, facere hominem Deo dilectum, pulchrum, gratum & acceptum, effectus verò charitatis est, efficere ut homo diligat Deum; sed hi sunt diversi effectus; ergo. R. negando antec: & disting:

sting; maj: ejus probationis, est effectus gratiæ, ut excludit charitatem, tanquam aliquid realiter ab ea distinctum; nego antec: prout est idem cum ipsa, concedo antec: & nego consequentiam. Eadem enim entitas physica, vocatur gratia, quatenus expellit peccatum, & ornat animam, eamq; constituit Filiam, Dei; & vocatur etiam charitas, quatenus est principium dilectionis Dei. Et per hoc patet, quòd tam bene entitas gratiæ verè & formaliter expellit peccatum, ac entitas charitatis, & è contra; licet ut vocantur illis nominibùs, id ipsis non attribuatur; quod non probat aliud, quàm quod in ordine ad diversa connotata, convenient illis prædicata contradictoria, quod nil facit ad distinctionem formalem veram & Scristicam. Tamen

Objc: contra 2. partem. In Deo reperitur conceptus charitatis, juxta illud 1. Joann: 1. *Deus Charitas est:* sed non reperitur in illo conceptus gratiæ sanctificantis: ergo. Confirm: Doctor in 2. d. 27. q. un: n. 5. docet dari distinctionem formalem inter charitatem, & gratiam: ergo. R. dist: min: Non reperitur conceptus gratiæ sanctificantis, ut significatur præcisè illo nomine, concedo min: secundùm se, & absolutè nego min: & consequent: Ad Doctorem R. eum tantùm velle, quod inter gradum charitatis ut sic, communem quomodocunq; charitati divinæ & creatæ; & gratiam, hoc est, ipsam charitatem, creatam, intercedat distinctio formalis, quia se habent per modum generis & speciei, quod nil facit contra nos.

Subiectum gratia sanctificantis. De subiecto gratiæ justificantis non est quod dicam, nisi quod subiectetur in ipsa voluntate, ob rationes antea assignatas, agendo de virtutibus supernaturalibus columnâ 5.

Solus charitatis habitus sanctificat. ASSERTIO IV. Quamvis in regeneratione impij Fides, Spes, & Charitas infundantur, solius tamen charitatis habitus, est forma formaliter justificans.

Prob: Nec fides, nec spes integraliter concurrunt ad justificationem formalem, ergo sola charitas formaliter justificat: *prob:* antec: tum quia beati sunt formaliter, & perfectissimè justii; & tamen, in communi sententia, nec fidei, nec spei habitus in illis manet; ergo neuter concurrat ad justificationem formalem; tum etiam, quia in peccatore manet fidei & spei habitus, & tamen in illo nullâ manet pars justificationis formalis, aliàs esset partialiter amicus Dei, & justus: ergo habitus fidei & spei, nec partialiter justificant; adeoq; sola charitas est forma justificans.

Obijc: Non est justus, nisi qui, ut oportet ad salutem credit, sperat & diligit, sed sic credere, sperare & diligere, non provenit à sola charitate: ergo. Confirm: ex Trident. sess: 6. cap: 7. ubi dicit, justificationem non esse solam peccatorum remissionem, sed etiam sanctificationem & renovationem interioris hominis, ergo justificatio non fit per solam susceptionem gratiæ. R. negando consequent: nam ex illis præmissis solùm sequitur, quod gratia non confertur sine fide, & spe, quod quâvis sit verum, non est tamen ad propositum.

Ad Confirm: & dist: consequens: Justificatio quatenus comprehendit accidentales dispositiones ad ipsam prærequisitas, vel consequentes, non fit per solam gratiam, concedo consequent: quatenus comprehendit sola essentialia justificati, nego consequentiam. Concilium enim tantum vult, quod in prima impij justificatione infundantur, fides, spes, & charitas, hæc tanquam forma justificationis, illa verò tanquam dispositiones.

ASSERTIO V. Gratia habitualis, seu justificans, producitur à solo Deo per creationem propriè dictam. *Gratia sanctificans proprie creatur.* Prob: tum ex Script: Psal: 50. *Cor mundum crea in me Deus*; tum ex omnibus Scripturæ, ac Conciliorum locis, quibus dicitur, quòd gratia Dei infunditur in cordibus nostris: tum etiam ex dictis de charitate, columnâ 20. ubi probavi illam creari ergo.

ASSERTIO VI. Ad recipiendam à Deo justificationis gratiam in adultis, prævia aliqua requiritur dispositio moralis, quam sine particulari gratia Dei habere non possunt. *Dispositio- nis necessitas ad gratiã acquirendam.* Prob: 1. pars. tum ex varijs Scripturæ locis, quibus sæpè ad pœnitentiam invitamur, & nostræ conversionis admonemur. Zach: 1. *Convertimini ad me* (cooperando scilicet gratiæ auxilianti) *& ego convertar ad vos*, conferendo scilicet gratiam sanctificantem, 1. Regum 7. *Præparate corda vestra*. Idem habetur infinitis propemodum alijs Scripturæ locis, quibus nobis pœnitentia præcipitur. tum etiam ex Aug: serm: 15. de verbis Apost: *Qui fecit, inquit, te sine te, non justificat te sine te, fecit ergo nescientem, justificat volentem, &c.*

tum deniq; , quia congruum est ut creatura rationalis , mentis & judicij compos , quæ suâ libertate ceciderat , & in Deū peccaverat , non aliter quàm volens , & per congruam satisfactionem ; ad justitiam & sanctitatem reducatur. Ergo.

Probatur 2. pars. Omnibus illis principijs , quibus columnâ præcedenti , necessitatem auxilij gratiæ ad opera conducentia ad vitam æternam probavimus : quibus adde hunc Tridentini sess. 6. can. 3. textum , *si quis dixerit sine præveniēti spiritūs sancti inspiratione , atq; ejus adjutorio hominem credere , sperare , diligere , aut pœnitere posse , sicut oportet , ut ei justificationis gratia conferatur , anathema sit*

Nec contra hanc conclusionem est Doct̃or in 4. d. 14. q. 2. n. 13. & 14. ut bene ostendit Vasquez 1. 2. d. 186. cap: ult. Contra Sotum , Canam , & aliquos alios Thomistas , qui calumniosè imponunt Doct̃ori , quòd Doctrina ipsius hic sapiat Pelagianismum ; cùm tamen nil dicat , nisi quòd sine auxilio gratiæ habitualis , quod esset principium physicum necessariò requisitum , ad hoc ut voluntas possit elicere actum pœnitentiæ , posset quis pœnitentiam debitam facere ; quod quàm verum sit , non solùm Scotistæ , sed etiam Neutristæ post Vasquem citatum , evidenter probant , & facile , quia pœnitentia est dispositio ad gratiam justificantem in adulto peccatore : ergo non debet gratia illa prærequiri ad illâ eliciendam.

*Ponuntur
dispositio-
nes neces-*

ASSERTIO VII. In adulto peccatore , ad justificationis gratiam consequendam , sequentes requiruntur dispositiones , Fides ,
Spes ,

Spes, dilectio, timor Domini, detestatio peccati, propositum suscipiendi Sacramentum Baptismi (si non est baptizatus) vel pœnitentia (si est baptizatus) propositū ampliùs non peccandi, novamq; vitam de cætero amplectendi. Hæc est communis, & prob: ex Trid: sess. 6. cap. 6. ubi omnes illas dispositiones pulcherrimis sanè verbis enumerat.

ASSERTIO VIII. Sola fides sine charitate non justificat, neq; ad justificationem, sine annexis virtutibus proximè disponit. *Fides sola non justificat.* Prima pars patet, tum ex script: Jacobi 2. *Quid proderit fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habet.* 1. Cor: 13. *Si habuero omnem fidem, &c.* tum etiam ex Trident: sess. 6. cap. 7. ubi Conclusio expressè definitur.

ASSERTIO IX. Justificationis impij, quæ est sanctificatio, & renovatio interioris hominis, per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum causa finalis (extrinseca tamen, nam intrinseca causa finalis sunt effectus illi, quos in anima producit, & beatitudo æterna) gloria Dei est, & Christi; efficiens misericors DEUS: meritoria dilectissimus Unigenitus, seu ejus merita: & deniq; instrumentalis Sacramentum Baptismi, & alia Sacramenta, quibus mediantibus produciuntur. *Definitur justificatio ejus causa finalis. Meritoria & instrument:* Hæc est de fide, quoad omnes partes in Trident: sess: 6. cap: 7. cujus autoritate probatur.

ASSERTIO X. Facere hominem Dei amicum, justum, sanctum, Filium Dei adoptivum, ac hæredem, regni cœlestis, non naturalis, & physicus effectus est gratiæ ju-

stificantis, sed moralis tantummodo, ex beneplacito Dei, ipsi conveniens.

Probatur 1. pars. Si gratia ex natura sua, physica illos produceret effectus, impossibile esset hominem habere formam illam gratiæ, & non esse hoc ipso (velit, nolit) gratum Deo, & acceptum, sicut impossibile est albedinem esse in subjecto, & non reddere illud album, sed implicat forma, quæ possit sic Deum necessitare, aliàs non liberè ad extra ageret, ergo implicat forma, quæ ex natura sua physica jam memoratos actus produceret.

Confirm: Posita quacunq; forma ex parte creaturæ, secluso Dei decreto, ejusq; libera ordinatione, & promissione, possit Deus, absolutè loquendo, non acceptare talem in suum singularem amicum, sed hoc non esset verum, si gratia sanctificans ex intrinseca & physica sua ratione, causaret sæpè nominatos effectus. ergo.

Confirm: 2. Potest Deus divinitus hominè amare, eumq; in hæredem regni cœlestis adoptare, sine ulla forma intrinseca, quæ esset gratia justificans; sed hoc non esset verum, si gratia ex natura sua physica, causaret illos effectus; ergo. prob: min: Effectus formalis, & intrinsecus, ex natura rei formæ conveniens, non potest esse sine illa, ut patet de albo, quod nec divinitus sine albedine esse potest, ergo si constituere amicum, Filium, justum, &c. essent effectus physici formæ gratiæ, non possent esse divinitus sine ipsa, sed possunt, quia in hoc nulla est implicantia: ergo non sunt effectus physici, sed tantum morales gratiæ.

Obijc:

Objc: Gratia sanctificans est causa formalis nostræ justificationis; ergo ex natura sua physica habet vim justificandi, independenter ab omni Dei acceptatione, & extrinseca ordinatione. *Confirm:* hoc. Forma accidentalis physicè informans, & inhærens animæ, ex natura sua physica, producit hos effectus; sed gratia sanctificans est talis forma; ergo physicè causat suos effectus. *R:* conced: antec: & negando consequentiam, nam potest esse vera causa formalis, quamvis moraliter tantùm causet illos effectus. *Ad Confirm:* *R:* similiter *dist:* *maj:* producit suos effectus physicos, & connaturales, concedo *maj:* producit suos effectus morales physicè, nego *maj:* & distinguo similiter *minor:* est talis forma respectu effectuum physicorum, qui ex natura rei illi conveniunt; quales sunt, informare animam, ipsamq; reddere pulchram, ornatam, & decoram, concedo *min:* respectu nostræ justificationis aut constitutionis in filios Dei, nego *min:* & consequentiam.

Objc: 2. Si Charitas habitualis non haberet ex natura sua vim justificandi, non esset perfecta, sed inchoata tantùm justitia, & sic per se non sufficeret ad constituendum amicum Dei, nisi accedat extrinsecus favor, æstimatione, & acceptatio Dei, sed hic est error Butzeri, & Canoniorum Coloniensium condemnatus à Trid: sess: 6. can: 7. ergo. *R:* *dist:* *maj:* non esset perfecta justitia ex natura rei, & intrinseca sua ratione independenter ab ordinatione divina, concedo *maj:* accedente tali ordinatione & acceptatione, nego *maj:*
T 5 min:

min: & consequentiam. Hæretici autem illi ideo sunt condemnati, quia perfectam, & consummatam justitiam, quâ justificamur, dicebant esse justitiam Christi, extrinsecè nobis imputatam, & fide creditam: Nos verò dicimus charitatem esse perfectam & consummatam justitiam, quamvis moraliter tantum expellat peccatum, & alios effectus producat.

*Quæ actio
interveni-
at in justi-
ficatione.*

ASSERTIO XI. In justificatione impij per gratiam, non physicè, sed moraliter agentem, ita expellitur peccatum, ut nihil eorum, quæ verè rationem culpæ habent, in justificato maneat. Quòd expellantur omnia peccata est de fide, definita in Trident: sess: 5. can: 5. & sess: 6. can. 7. cujus auctoritate probatur conclusio. Et *Confirmatur*, tum ex Script: Joann: 1. *Ecce Agnus Dei, &c.* Tum ratione. Potuit Deus dare gratiæ moralem, virtutem expellendi peccata, & defacto voluit, Joann: 20. *Quorum remisistis peccata, remittentur eis*; ergo defacto sic fit. Quòd verò moralem tantum vim expulsiuam peccati habeat, prob. tum ex dictis assert: præ: tum etiam, quia ex natura sua physica non opponitur peccato; ergo ex sua natura physica illud non expellit.

*Divinitus
potest sta-
re gratia
cum pecca-
to.*

ASSERTIO XII. Non est tanta gratiæ, & peccati mortalis incompatibilitas, quin divinitus possint simul in anima cohabitare; imò potest etiam peccatum remitti sine infusione gratiæ.

Probat 1. *pars.* tum quia in hoc nulla est implicantia, tum etiam, quia inter utrumque non potest esse major oppositio, quàm con-

contraria, sed contraria possunt esse simul divinitus in eodem subjecto, ergo etiã gratia, & peccatum.

Probat 2. pars. tum quia in hoc nulla est implicancia, tum quia homines possunt condonare inimicitias sibi factas, absq; collatione ullius formæ intrinsecæ, ergo & Deus.

Objc: contra 1. partem. Sequeretur, quòd quis esset simul justus, & injustus, dignus vitâ æternâ, & indignus, sanctus, & peccator, sed hæc sunt contradictoria, ergo. R. negando min: quia esse justum, sanctum, & dignum vitâ æternâ, prout hæc denominationes proveniunt à gratijs, non est aliud, quàm habere formam, cui connaturaliter debetur expulsio peccati, & jus ad vitam æternam; & esse indignum vitâ æternâ, injustum, & peccatorem, non est aliud, quàm habere formam, cui connaturaliter debetur pœna æterna, sed certum est, non esse contradictorium habere illas denominationes, modo jam explicato. ergo.

Objc: contra 2. partem. Non potest tolli peccatum absq; mutatione peccatoris, sed hoc esset falsum, si posset tolli absq; infusione gratiæ: ergo. R. transeundo maj: & negando min: nam peccator mutaretur tunc transeundo ab habendo peccatum, ad non habendo illud per extrinsecam Dei condonationem, & acceptationem, quâ dignatur ipsum inter suos amicos & servos computare.

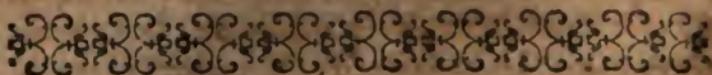
ASSERTIO XIII. Nequit quis certitudine fidei, naturali aut theologica, certus esse de sua justificatione, bene tamen certitudine morali, quæ securitatem aliquam patriat, *Quæ certitudo haberi possit de justificatione hominis.*

riat, & variam anxietatem, ac timorem inordinatum excludat. Hæc est omnium Catholicorum. Prob: tum ex Trident: sess: 6. cap: 9. *Quilibet, inquit, dum se ipsum, suamq; propriam infirmitatem, & indispositionem respicit, de sua gratia formidare, ac timere potest, cum nullus scire valeat, certitudine fidei, se gratiam Dei esse consecutum.* Tum ex Script: Prov: 20. *Quis potest dicere, mundum est cor meum, purus sum à peccato.*

Probatur 2. pars, de certitudine morali; nam talem potest quis facilè habere, de dispositione sua, intentione conferentis Sacramentum, & longâ perseverantia, absq; eo, quòd sit sibi conscius peccati commissi, ergo. Et hanc solummodò certitudinem nos posse habere, probant illa Scripturæ loca, quæ ab hæreticis adducuntur.

EPISTYLIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ XXIII.

An donum perseverantiæ sit diversum à gratia justificante finali?

COLVMNA XXIV.

De Merito.

*Meriti de-
finitio.*

ASSERTIO I. Meritum bonorum operum bene describitur, quòd sit opus liberum,

berum, & honestum viatoris, aliquâ ratione exigens à Deo recompensationem. *Probat:* tum quia habet conditiones requisitas, tum etiam ipsam explicando, dicitur *opus liberum & honestum*, ad denotandum, quod opus meritorium debeat esse moraliter bonum: dicitur, *Viatoris*, ut à propria ratione meriti excludantur opera beatorum in Patria, ubi sunt extra statim merendi, aut demerendi; additur *aliquâ ratione exigens recompensationem*, ut abstrahatur, an de congruo, an verò de condigno exigant.

ASSERTIO II. Opera justorum sunt *Opera ju-*
 verè apud Deum meritoria vitæ æternæ; est *storum es-*
 definita de fide in Concil: Lateran: sub Innoc: *se merito-*
 3. & in Trident: sess: 6. cap. 16. ubi conclusio *ria verè.*
 in terminis quasi habetur, quorum authori-
 tate *probat*ur primò. *Probat*ur etiam se-
 cundò, ex Script: Ecclesi: 16. *Misericordia fa-*
ciet locum unicuique secundum meritum operum
suorum. Congruentia etiam conclusionis à
 ratione est, quia sicut inter ipsos homines, la-
 bores & opera bona, in obsequium alicujus
 exhibita, merentur laudem & retributionem:
 ita dicendum est, quòd opera bona elicita ab
 amico Dei, & intuitu mercedis æternæ facta,
 aliquid apud Deum promereantur, nam non
 est injustus Deus, ut ex Apost. Hebr: 6. loqui-
 tur Trident: *ut obliviscatur operis vestri*, &c.
 Hæretici adducunt contra hanc assertionem,
 varia Scripturæ loca, quibus dicitur, quòd
 gratis & ex Dei misericordia, corona gloriæ
 nobis conferatur. *¶* illa loca aliud non pro-
 bare, quàm quòd vita æterna, partim sit opus
 misericordiæ, & partim justitiæ; misericor-
 dia

diæ quidem , in quantum Deus præmiat ultra condignum , & ipsa merita nostra, quibus vitam illam promeremur, dona sunt ipsius Dei, quia gratia tam habitualis, quàm actualis, quæ sunt principia merendi, gratis, & misericorditer nobis à Deo confertur. Est etiam opus justitiæ, quia ex quo semel statuit Deus ejusmodi operibus ex gratia elicitis, vitam æternam velut mercedem conferre, ex justitia pacti, & fidelitate promissionis, tenetur eam conferre, & per hoc patet ad textum illum Script: Rom: 6. *Non sunt condignæ passionnes hujus temporis, ad futuram gloriam, &c.* ergo. Patet, inquam, explicando textum, hoc modo, non sunt condignæ ex se ipsis, aut ex sua natura, concedo, ex beneplacito Dei, nego.

*Conditio-
nes Meriti
de condi-
gno.*

ASSERTIO III. Meritum de condigno debet esse defacto opus viatoris liberum, moraliter bonum, ex charitate elicitum, & actualiter vel virtualiter in Deum relatam, tanquam in ultimum finem.

Ratio 1. partis non est alia, quàm quòd Deus defacto sic ordinaverit, ut præsens te nupus viæ sit tempus pugnæ, militiæ, certaminis, adeòq; tempus merendi, vel demerendi; juxta illud Apost: ad Galat: 6. *Fratres dum tempus habemus, &c.*

Probatur 2. pars. tum ex Script: Ezech: 31. *Beatus vir, qui potuit transgredi, & non est transgressus, &c.* 1. Corinth: 9. *Si volens hoc ago, mercedem habeo, &c.* unde est illud D. Bernardi serm: 82. in Cantica: *Ubi, inquit, non est libertas, nec meritum erit.* Tum etiam ratione, nemo meretur pœnam in eo, quod necesse-

cessario facit, & nullo modo potest vitare, ergo nec præmium merebitur.

3. Pars est certa, nam meritum debet esse actus moraliter laudabilis, sed talis est semper moraliter bonus; ergo.

Probatur 4. pars. Ex Script: Joann: 28. *Sicut palmes non facit fructum à semet ipso, nisi manserit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis*; sed nullus manet in Deo, nisi verè justificatus, & ab omni peccatorū, saltem mortalium, macula immunis. ergo. *Confir:* hoc in omnibus istis script: Conc: ac SS. PP. locis, quibus columnâ 22. & 23. probavi necessitatem gratiæ, tam auxiliantis, quàm justificantis, ad opera meritoria conducentia ad vitam æternam.

Probatur ultima pars. Nihil potest habere rationem medij, nisi referatur in aliquem finem, sed meritum est medium adultis necessarium, ad consequendam beatitudinem, objectivam, & formalem, ergo debet referri in Deum, qui est beatitudo nostra objectiva, tanquam in finem.

ASSERTIO IV. Præter annumeratas *Ad meritū* conditiones, ut opus sit meritorium vitæ æternæ, requiritur ex parte Dei promissio, acceptatio & pactum, de reddendo præmio pro *requiritur divina acceptatio & pactum.* tali opere.

Prob: 1. Matth: 20. *Nonne ex denario diurno convenisti mecum, &c.* Rom: 8. *Existimo, quod non sint condignæ passionis hujus temporis, &c.* Idem habetur 1. Corinth: 4. Matth: 25. & alijs multis Scripturæ locis, ex quibus evidenter colligimus, opera nostra non esse meritoria vitæ æternæ, secluso Dei pacto, & promissione.

Con-

Confirm: hoc ex Trid: sess: 6. cap: 16. Atq; adeo, inquit, bene operantibus usq; in finem, & in Deo sperantibus proponenda est vita eterna, & tanquam gratia Filij Dei, per JESUM Christum misericorditer promissa, & tanquam merces ex ipsius Dei promissione (NB.) bonis ipsorum operibus & meritis fideliter reddenda. quibus verbis nostra conclusio in terminis videtur quasi definita.

Probatur 2. ratione. Meritum, maximè de condigno, habet vim obligandi Deum ex justitia retributionē, juxta illud ad Rom: 4. *Ei qui operatur merces, non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum;* sed secluso pacto, & promissione divinâ, nullum opus creaturæ rationalis quantumvis ex gratia elicatum, habet jus ad vitam æternam, aut potest obligare Deum ex justitia ad faciendam retributionem; ergo seclusâ illâ promissione nullum opus ipsius est meritorium de condigno, vitæ æternæ: maj: est certa: prob: minus ex dictis assertione 10. Colum: 23. tum etiam, quia nil potest esse boni in creatura, quod multis titulis Deo non debeatur: ergo nihil eorum, quæ homo potest exhibere, obligat Deum ex justitia ad reddendam mercedem, seclusâ ipsius promissione, & acceptatione.

Obyc: Sententia hæc nostra non differt ab errore Kemnitij, aliorumq; hæreticorum VVittenbergensium, qui docuerunt opera justorum non esse meritoria ex se, sed solùmmodo, & præcisè ex divina acceptatione, promissione, & extrinseco favore: ergo non est tenenda. *R:* negando antec: nam hæretici illi

illi docuerunt opera nostra ex se esse mala, peccaminosa, & mortis æternæ meritoria, quapropter docuerunt illa opera nullâ ratione p̄sse dici meritoria vitæ æternæ, quàm ex sola Dei acceptatione, seu non imputatione peccatorum. Qui error longè diversus est, à Catholica Scoti doctrina, (à cujus tam injuriosa censura abstinere potuit Vasquez, l. 2. disp: 224. cap:4. donec eam intelligeret) quæ docet opera meritoria vitæ æternæ ex se ante acceptationem esse bona, honesta, licita, & consequenter moraliter bona; quantumvis non sint sic de condigno meritoria vitæ æternæ, independenter à Dei promissione, pacto, & acceptatione, quæ acceptatio est ultimum meriti complementum, sine quo reliqua omnia non obligarent Deum ex justitia ad reddendam mercedem vitæ æternæ.

ASSERTIO V. Divisio meriti in condignum, & congruum communis est; condignum in hoc potissimum à congruo distinguitur, quòd illud inducat obligationem reddendi præmium ex justitia supposito pacto, & acceptatione: hoc verò non inducit, nisi ex sola congruitate, vel ad summum, ex fidelitate promittentis, & præmiantis.

Probatur 2. pars Conclusionis (prima est certa) tum quia non possunt melius diversificari; tum etiam, quia exigere præmium ex decentia quadam, & congruitate, convenit omni merito: meritum enim non est, quod ex decentia saltem, non exigit præmium. Deinde, exigere præmium ex fidelitate, & promissione præmiantis, convenit quandoq; merito de congruo, non minùs quàm merito

de condigno, ut patet de contritione elicita à peccatore, & contritione elicita à justo, quarum utraq; habet annexam promissionē de reddenda mercede, & tamen secunda est de condigno meritoria, & prima de congruo tantum, nec unum, nec alterum meritum, inducit ex natura rei, & seclusa promissione divinā, jus, aut obligationem vitæ æternæ: ergo meritum de condigno, in hoc potissimum distinguitur à merito de congruo, quòd illud inducat obligationem reddendi præmiū ex justitia, juxta illud Pauli 2. Timoth: 4. *reposita est mihi corona justitie*, &c. de congruo verò non.

Obijc: Nemo tenetur ex justitia præmiare laborem sibi, aliàs multis titulis debitum, sed omnis labor creaturæ rationalis, infinitis propemodū titulis debetur Deo. ergo. Prob: maj: quia non potest ostendi, unde oriatur in Deo talis obligatio. ergo. R. dist: maj: Si nullum intercessit pactum inter præmiantē, & promittentem de acceptando tali opere, tanquam condigno præmio, licet sibi multis alijs titulis debito, concedo maj: si intercessit tale pactum, nego maj: & concessa min: dist: similiter consequens. Ad probationem R. negando antec: nam illa obligatio justitiæ potissimum oritur ex eo, quòd Deus specialiter acceptet opera justorum ex charitate elicita, tanquā condigna præmio vitæ æternæ; eisq; moralem valorem, & condignitatem ad tale præmium conferat, quàm aliàs ex natura sua physica non haberent; ordinando inprimis, ut ipsum acceptet in suum amicum habentem gratiam habitualem. 2. acceptanda omnia

opera ipsius ex charitate facta, tanquam condigna præmio vitæ æternæ, promittendo eis tale præmium, quoties sic ex charitate alijsq; conditionibus meriti supra enumeratis procedunt; ex qua ordinatione divina, factâ cum creatura quasi conventionem, oritur in ipsis operibus, jus aliquod & condignitas moralis ad tale præmium, & ex parte Dei obligatio etiam justitiæ, licet non rigorosæ; ad conferendam mercedem ipsis promissam.

ASSERTIO VI. Nemo potest sibi *Prima gratia* promereri primam gratiam sanctificantem, *tia nõ me-* per opera sequentia justificationem, seu *retur.* ipsius gratiæ infusionem, nec de condigno, per actus, qui tempore præcedunt ipsius gratiæ infusionem.

Prob: 1. pars. Principium meriti non potest cadere sub eodem merito, cujus est principium, aliàs idem esset simul causa, & effectus respectu ejusdem; sed prima gratia (per hanc intellige, non primum gradum gratiæ auxiliantis, de qua non est difficultas, sed primos gradus gratiæ sanctificantis, collatæ pœnitenti, qui gradus respectivè ad subsequentes gradus, per quos intenditur justificatio, prima gratia dicitur) est principium cujuscunq; actus meritorij sequentis justificationem; ergo per nullum talem actum potest de condigno promereri.

Probatur 2. pars. Ipsa gratia sanctificans est præcipua conditio ex necessario requisitis ad meritum de condigno, ut jam vidimus; ergo non potest peccator de condigno promereri primam gratiam sanctificantem, per actus, qui tempore præcedunt ipsius gratiæ infusionem.

De cōgruo tantum meretur prima gratia.

ASSERTIO VII. De lege ordinaria nullus potest, sive per actum contritionis, sive amoris Dei super omnia, mereri sibi de condigno primam gratiam sanctificantem, aut remissionem peccati, quamvis actus illi pro eodē instanti cum ipsius gratiæ infusione elicerentur; bene tamen de congruo.

1. *Pars probatur* iisdem argumentis, quibus præcedens assertio probata est.

Probatur igitur 2. pars. ex Trident: sess: 14. cap: 4. ubi postquam definivit contritionem perfectam, etiam ante Sacramenti susceptionem, reconciliare hominem Deo, & remissionem peccati, ac gratiæ infusionem promereri; subdit: *Docet præterea sacra synodus, & si contingat hanc contritionem reconciliari hominem Deo, priusquam Sacramentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationem, ipsi contritioni, sine Sacramenti voto, quod in ipsa includitur, non est adscribenda;* ergo ex mente Concilij, contritio perfecta meretur saltem de congruo reconciliationem cum Deo, & gratiæ sanctificantis infusionem.

Prob: 2. ratione. Ad actum meritorium de congruo non requiritur aliud, nisi quod sit actus moraliter bonus, & virtuosus, elicited ex speciali gratiæ actualis auxilio, sine ulla circumstantia vitiante; sed totum hoc haberi potest in peccatore, & defacto invenitur

Augmentū in actu perfectæ contritionis: ergo.

gloria & ejus primus gradus potest promereri. ASSERTIO VIII. Potest homo justus non solum sibi mereri de condigno augmentum gratiæ sanctificantis, sed etiam augmentum gloriæ, & etiam primum ejus gradum.

Prima pars est de fide, ex Trid: sess. 6. can: 2. & Prob: ratione, homo justus habitâ primâ gratiâ, habet omnes conditiones requisitas ad merendum de condigno, augmentum gratiæ sanctificantis; ergo poterit illud de condigno mereri, ut sic, qui justus est, magis justificaretur.

Probatur 2. pars. tum ex jam citato Trid: loco, in quo dicitur, quòd justificatus suis operibus meretur consecutionem vitæ æternæ, ipsam vitam æternam, & gloriæ ejus augmentum: ergo ex mente Concilij, non solùm augmentum gloriæ, sed etiam ipsam gloriam, quoad substantiam (per hanc intelligit vitam æternam) & primum ejus gradum poterit homo justus de condigno promereri: tum etiâ, quia homo justus habet omnes conditiones requisitas ad promerendum, tam primum gradum gloriæ, quàm ejus augmentū. ergo.

Objc: contra 1. partem. Primus gradus gratiæ sanctificantis est ejusdem rationis cum sequentibus; ergo qui non potest primum gradum gratiæ mereri de condigno, non poterit sequentes: sed nullus potest, secundum nos, de condigno promereri primam gratiam; ergo nec ejus augmentum. R. negando consequentiam, sicut & consequentiam subsumpti, & disparitas est, quia prima gratia est principium, & causa cujuscunq; meriti de condigno, adeoque non poterit cadere sub ullo merito de condigno; non sic est de augmento gratiæ, quod præsupponit requisita ad meritum de condigno, & sic potest cadere sub merito, quamvis prima gratia non.

*Conversio
peccatoris
de cōgruo
tantum
meretur.*

ASSERTIO IX. Nullus justus (excipere Christum) potest de condigno sibi vel alteri mereri reparationem post lapsum, bene tamen de congruo.

Prob: 1. pars. Non potest justus reparationem illam mereri, nisi per opera, quæ præcesserunt lapsum, aut sequuntur ad lapsum, sed per neutrum potest sic mereri reparationem: ergo. *Prob: min:* non per opera subsequen-
tia, ut supra probavi assert: 7. non etiam per præcedentia, quia talia per peccatum mortificantur, & vim perdunt, seu, ad minimum, suspensum est omne jus, quod ex condigno habuerunt ad gratiam, & gloriam: ergo non potest fieri, ut per merita, quæ præcesserunt lapsum, mereatur quis de condigno reparationem aut reconciliationem cum Deo.

Quod etiam nec alteri potest sic mereri, probatur, tum omnibus illis Scripturæ locis, quæ limitant mercedem bonorum operum, ad personam operantis. Tum Apoc: ult: *Unicuiq; datur merces secundum opera sua.* 2. Corinth: 5. *Unusquisq; referet propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum.* ergo. tum etiam, quia si posset justus mereri alteri de condigno reparationem post lapsum, posset peccator independentem ab omni suo merito & dolore de peccatis justificari, & vitam æternam consequi; sed hoc est absurdum. ergo. *Prob: maj:* quia eo ipso, quo alter meretur ipsi de condigno gratiam sanctificantem, deberetur ipsi justificatio, & consequenter vita æterna ex justitia.

Prob: 2. pars. quia ad sic merendum omnia potest habere requisita. ergo, &c.

Obje:

Obijc: contra 2. partem varia Scripturæ loca, ut est illud Joann: 3. Quodcumq; petieritis Patrem in nomine meo, &c. & 16. Petite & accipietis, &c. Iacobi ult: Orate pro invicem ut salvemini, multum enim valet deprecatio iusti assidua: ergo. r. Loca illa non plus probare, quàm quod de congruo sibi aut alteri possit quis mereri reparationem post lapsum: nam oratio iustorum non innititur iustitiæ, sed soli misericordiar, juxta illud. Daniel. 9. Neq; enim, inquit, in justificationibus nostris prosternimus preces, sed in miserationibus tuis multis. Meritum verò de condigno innititur iustitiæ.

ASSERTIO X. Donum finalis perseverantiæ cadere potest sub merito, non solum de congruo, sed etiam de condigno.

Donū perseverantiæ de condigno mereri potest.

Prob: conclusio, loquendo de merito de condigno (de altero non est difficultas) iustus respectu hujus doni obtinendi, habet omnia requisita ad meritum de condigno; nam habet actum moraliter bonum, ex gratia tam actuali, quàm habituali, elicitem, annexam habentem promissionem Dei, sed illa sunt requisita ad meritum de condigno; ergo potest iustus donum perseverantiæ de condigno mereri.

Confirm: Est in potestate iusti perseverare in bono usq; ad finem, juxta illud Matth: 10. Qui perseveraverit usq; ad finem, &c. sed hoc non esset verum, nisi haberemus potestatem merendi & impetrandi illud donum à Deo, ergo possumus illud de condigno, imò defacto merentur aliqui, nam non video cur is, qui cum timore salutem suam operatur in vi-

gilijs, ac jejunijs multis, non possit de condigno illud mereri.

Obijc: Si conclusio esset vera, non esset unde sibi timeret justus damnationem, sed debet sibi timere, juxta illud Eccl: 27. *Si non in timore Domini tenueris te instanter, citò subvertetur domus tua:* ergo. *ꝛ.* negando maj: nam cum nemo sine speciali Dei revelatione scit, utrum amore vel odio sit dignus, merito de sua justificatione, ac perseverantia in bono, justus sibi timere debet, quamvis utraque possit de condigno mereri.

Merita mortificata redibiscunt in justificatione.

ASSERTIO XI. Merita justorum per peccatum mortificata in justificatione reviviscunt in ordine ad præmium essentielle vitæ æternæ, idq; in eodem gradu, in quo fuerunt ante lapsum.

Prob: Ezech: 18. *Quacung; horâ ingemuerit impius, omnium iniquitatum ejus non recordabor amplius.* Et 33. *Impietas impij non nocbit ei, in quacung; die conversus fuerit; sed certû est, quòd ei multùm noceret, & quòd Deus aliquo modo recordaretur iniquitatum ejus, si bona opera præterita, & per peccatum mortificata, non reviviscerent per pœnitentiam.* ergo.

Confirm: ex Trident: sess: 6. cap: 16. ubi re ipsâ, conclusio docetur his verbis: *Hâc igitur ratione justificatus omnibus, &c.*

Probat 2. pars. Si in minimo gradu defraudarentur opera justorû suâ mercede per peccatum, non possit dici, quòd impietas impij non nocuerit ei, aut quòd fuerit Deus oblitus scelerum ipsius. ergo.

Objc: Ezech: 18. *Si averterit se justus à justitia, & fecerit iniquitatem, omnis justitiæ ejus non recordabor; ergo non reviviscunt merita, sive ad gloriam, sive ad gratiam. R. dist:* antec: & explicando scripturam, non recordabor, quàm diu manebit in peccato, maxime in ordine ad vitam æternam, concedo maj: quando resipiscet, & à peccato resurget, nego maj: & consequentiam.

Objc: 2. Peccata semel remissa nunquam redeunt: ergo nec opera bona per peccatum interrupta, & morificata, redeunt aut reviviscunt per pœnitentiam. R. concedendo antec: & negando consequentiam, & paritatem; nam ad superabundantem Dei bonitatem spectat, ut bona opera per peccatum, mortificata, denuò per pœnitentiam reviviscant, & in memoriam redeant in conspectu ipsius, qui solet semper præmiare ultra condignum, & punire citra dignum, & nunquã bis in id ipsum ulcisci.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ XXIV.

An si meritorum præmium ex miraculis colligatur, primum post Apostolos locum in cælo, Thaumaturgo nostro Antonio Paduano assignare sit necesse?

COLVMNA XXV.

De existentia, & convenientia Incarnationis Verbi, Vnione hypostaticâ, ejusq; termino.

Messias venit, & est Christus.

ASSERTIO I. Messias in lege promissus venit, & est Christus; verus Deus, verusq; homo. Hæc est de fide, quoad omnes partes.

Probatur 1. pars. ex Script: Gen: 49. Non auferetur sceptrum de Juda, nec dux de femore ejus, donec veniat, qui mittendus est, &c. Sed certum est, circa tempus Adventûs Christi ab integro, sceptrum fuisse ablatum à Juda, & translatum ad Herodem alienigenam, ergo venit Messias qui mittendus erat.

Prob: 2. Daniel. 9. Animadverte sermonem, & intellige visionem, &c. Ex quo loco, sicut & ex illo 2. Esdræ 2. Ut iterum edificetur Jerusalem usq; ad Christum Ducem, hebdomadæ septuaginta, & sexaginta duæ erunt, &c. ponderato tempore à Daniele prædicto, & per hebdomadam intelligendo annum lunarem, facilè quis veritatem conclusionis colligere poterit.

Probatur 2. pars, contra Nestorium & Iudæos simul. Esaia 9. Vocabitur, id est, Messias, Admirabilis, Consiliarius, Deus; & 35. Deus ipse veniet, & salvabit nos, ergo Christus est Deus. Quòd etiam sit homo verus, prob: ex Script: Dent:

Deut: 18. *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus & us*; sed hoc non esset verum, nisi esset verus homo, sicut fuit Moyses: ergo. Idem, habetur Joannis 8. *Queritis me interficere hominem, qui vera locutus sum vobis.*

Obijc: Judæi contra 1. partem varia Scripturæ loca, ab ipsis literaliter malè intellecta, in quibus circa tempus adventus Messix, bona multa temporalia ipsis promissa sunt, quæ hæcenus non sunt visa; ergo nondum venit Messias. prob: antec: Esaia 11. dicitur, quòd tunc habitabit lupus cum agno, & pardus cum hædo, &c. sed ista non sunt visa: ergo. R. negando antec: nam loca illa omnia intelligenda sunt metaphoricè, prout, more suo, ingeniosè exponit noster Lyranus.

Obijc: contra 2. partem. Deut: 18. dicitur, quòd Messias erit similis Moyfi; sed Moyses fuit purus tantùm homo; ergo. R. dist: maj: similis quoad humanitatem, concedo maj: quoad divinitatem, nego maj:

ASSERTIO II. Naturam humanam *Possibilitas* hypostaticè uniri Verbo, in unitate suppositi, non repugnat. Est de fide, & prob: tum *Unionis* quia in hoc nulla potest ostendi repugnantia, *hypostatica.* tum etiam, quia defactò sic unita est natura humana Verbo, juxta illud Joann: 1. *Verbum caro factum est*; ergo sine repugnantia potest uniri.

Obijc: Non potest ostendi, quali dependentiâ dependeret natura à Verbo, ergo. *Confirm:* Si Verbum uniretur naturæ, faceret cum illa compositionem; sed actui puro, & infinito hoc repugnat: ergo. R. negando antec:

antec: nam illa dependentia est sustentati ad sustentans; seu naturæ ad suppositum dependentia. Ad Confirmationem R. dist: maj: compositionem in rigore Philosophico, nego maj: in sensu Theologico, concedo maj: & distinctâ similiter min: nego consequentiam. Itaq; unio illa naturæ cum Verbo, non est perfectivi, & perfectibilis intrinsecè, seu actûs, & potentia; sed potius naturæ ad suppositum, supplens vices propriæ personalitatis, & sic nullam dicit imperfectionem.

Incarnatio non est cognoscibilis ab intellectu creato.

ASSERTIO III. Possibilitas hujus mysterij, à sæculis adeò abscondita fuit, ut nullius intellectûs creati viribus, evidenter cognosci poterat. *Prob:* Ex varijs Scripturæ locis, in quibus mysterium hoc dicitur omnino absconditum ab hominibus, ad Ephes: 3. dicitur *Sacramentû absconditum à sæculis, & generationibus.* Ad Coloss: 1. *Mysteriû absconditum à sæculis, &c.* *Prob: 2. ratione,* Mysterium hoc incarnationis excedit vires causarum secundarum; ergo viribus naturalibus cognosci non poterat. *Prob: antec:* Præcipuum opus omnipotentia divinae excedit vires causarum secundarum; sed hoc mysterium est præcipuum opus omnipotentia divinae. ergo.

Objc: Angelus naturaliter cognoscit Deum posse quidquid non est impossibile, sed hoc mysterium non est impossibile. ergo. R. dist: maj: cognoscit hoc subjectivè, id est, cognoscit eum esse omnipotentem, concedo maj; cognoscit hoc terminativè, id est, cognoscit omnia illa, quæ comprehenduntur sub omnipoten-

potentia, nego maj: & concessa min: nego consequentiam.

ASSERTIO IV. Supposità fide, potest intellectus creatus, exemplis, conjecturis, & rationibus, possibilitatem, & convenientiam, tam ex parte Dei, quàm ex parte creaturæ, hujus mysterij ostendere.

Conjecturis potest hoc mysterium declarari.

Probatur 1. pars, Exemplo conjunctionis animæ rationalis, cum corpore materiali; item unius arboris insitæ alteri; item ipsius naturæ divinæ, quæ defacto in tribus personis est; ergo divinâ virtute fieri potest, ut plures naturæ in uno conjungantur supposito.

Prob: etiam 2. hâc conjecturâ; probabile est DEUM posse facere illud, cujus impossibilitas assignari non potest; sed tota humana sapientia, non potest assignare impossibilitatē hujus mysterij; ergo verisimile est, Deum id posse facere, & consequenter fecisse, non est negandum.

Probatur 2. pars, de convenientia ex parte Dei: In hoc mysterio perfectionis divinæ ad extra, præsertim bonitas, sapientia, justitia, & potentia maximè manifestantur; sed manifestatio suarum perfectionum Deo conveniens est: ergo hoc mysterium DEO conveniens est. Prob: maj: colligitur bonitas divina, quia in hoc mysterio se Deus summè communicavit creaturæ, elevando ipsam ad consortium divinitatis. Apparet sapientia, quia per hoc mysterium convenientissimum invenit Deus modum reparandi genus humanum, & jungendi in una persona, Deum & hominem; apparet justitia, quia non vi,
sed

sed præviâ satisfatione voluit Deus genus humanum eripere à potestate inimici: apparet etiam misericordia, quia homines, qui ex fragilitate peccârunt, & non angelos admirabili modo redemit: ergo.

*Mysterij
hujus con-
venientia.*

Quod etiam fuerit conveniens ex parte naturæ assumptæ, probatur ex innumerabilibus donis, & gratijs, per hoc mysterium concessis naturæ humanæ: ergo.

Objc: Per incarnationem perficitur Deus, ergo non est conveniens ex parte Dei. R. dist: antec: intrinsecè, nego antec: extrinsecè, manifestando scilicet ejus divinas perfectiones, concedo antec: & nego consequentiam.

*Conveniē-
tia ejus ex
parte na-
turæ hu-
manæ.*

ASSERTIO V. Convenientius fuit, ut Deus humanam naturam lapsam repararet, agendo liberè ad extra, quàm angelicā.

Prob: assignando convenientias, quarum prima est, quòd minor pars angelorum peccavit, tota vero humana natura ceciderit. 2. Angeli propriâ voluntate peccârunt, homo verò non, sed instinctu diaboli, qui fuit unus ex illis angelis, & mediante persuasione famina. 3. Ruina Angelorum per homines suppleri poterat, sublevando homines ad illorum sedes; lapsus verò hominum non poterat sic suppleri, quia nulla fuit natura, per quam suppleretur.

*Fuit opus
liberum.*

Quòd verò hoc opus fuerit liberum, *prob:* tum ex dictis assert: 4. Colum: 5. tum etiam ex Athan: serm: 3. contra Arianos; *Poterat, inquit, sine adventu Christi solummodò loqui Deus, & sic solvere maledictionem.* Tum denique, quia creare homines Deo non fuit necessarium, ergo nec redimere. D. Anselmus,

mus, qui in contrarium citatur aliud non intendit, quàm, quòd hoc opus fuerit Deo necessarium, in sensu composito decreti de ipsius futuritione.

ASSERTIO VI. Per actionem incarnativam, unio vera, & realis realiter distincta à natura humana, & Verbo divino, produ-
Per actio- nē incar- nativam, unio nova fuit produ- cta.

Probatur 1. pars. Non potest dari actio nova sine aliquo termino novo: ergo nec actio incarnativa, quâ tota Trinitas efficienter naturâ humanâ Verbo univit, sine aliquo termino novo, sed nullus assignari hic potest novus terminus, nisi admittatur unio distincta: ergo antec: patet ex dictis in physica: probatur ergo subsumptum, per illam actionem non producit natura humana, nec etiam Verbum, ut omnes concedunt: ergo aliquod tertium; sed aliud assignari non potest, nisi unio vera, & realis: ergo.

Prob: 2. pars, tum ex dictis de prædicamentis in Logica; tum etiam, quia non potest intelligi Unio nisi per modum relationis: ergo cum ejus extrema existere possunt sine illa, dici debet ratio extrinsecus adveni-ens.

Objc: Unio hypostatica à Concilijs, & PP. dicitur substantialis; ergo non potest consistere in relatione extrinsecus adveniente, quæ semper est accidens. R: dist: antec: est substantialis, id est, ratio jungendi verè & physicè duas substantias, concedo antec: substantialis, id est, in entitate sua substantia, nego

nego antec: & consequentiam. Patres enim egerunt contra Nestorium, qui inter naturā & Verbum unionem, affectūs & gratiæ tantum ponebat; quomodo duo amici dicuntur esse unum cor, quæ unio merè accidentalis est, sicut est unio vestis ad vestitum, quæ non tribuit vestito esse vestem, aut è contra. Nos autem ponimus unionem, quæ in entitate, quidem sua accidens est, substantialiter tamen unit, nam facit quòd homo sit Deus, & è contra.

*Terminus
totalis a-
ctionis in-
carnati-
væ.*

Hinc patet terminum totalem, & adæquatam actionis incarnativæ, esse Christum, ut est unum quid constitutum, ex persona divina, & natura humana, nam quod resultat ex unitione humanitatis, & Verbi, est terminus adæquatus, & totalis actionis unitivæ; sed Christus resultat ex illa unitione: ergo. Patet etiam, quòd ipsa Unio hypostatica sit terminus formalis, & immediatus ad quem, de novo productus, actionis incarnativæ, quia de novo hic nil producitur, nisi illa unio: ergo.

*Unio hæc
an sit cõ-
positio ri-
gorosa.*

ASSERTIO VII. Unio hæc duarum naturarum in Christo, in rigore physico cõpositio non est, nec in omni sensu maxima.

Prob: 1. pars. Compositio rigorosa Physica requirit extrema realiter inter se distincta, seq; habentia per modum actūs & potentiæ perfectivi, & perfectibilis, ut patet in omnibus alijs compositionibus, sed extrema Unionis hypostaticæ sic se non habent. ergo.

Confirm: Extrema compositi rigorosi physici sunt imperfectiora, toto resultante ex illis, tanquam quid realiter distinctum. sed

Chri-

Christus non est perfectior Verbo, nec est totum aliquod distinctum realiter à partibus unitis; ergo.

Dixi in rigore physico, quia de fide est, quòd unio illa duarum naturarum in Christo sit compositio, ut definit 5. Synodus generalis, act: 8. cap: 4. & ratio est, quia quòd fit ex diversis partibus separabilibus, realiter inter se unitis, est compositum; sed Christus constat ex natura humana, & Verbo divino, verè & realiter inter se unitis, ergo est propriè loquendo in hoc sensu compositus, quamvis non in rigore Philosophico.

*Probat*ur 2. pars. Illa unio est major, quæ privationem distinctionis majorem dicit, sed certum est, quòd unio graduum metaphysicorum majorem privationem distinctionis importet, quàm Unio hypostatica, ergo in hoc sensu Unio hypostatica, non erit maxima unionum. Deinde illa extrema, ad quarum unionem sequitur tertia entitas, magis inter se uniuntur, quàm illa, ad quæ non sequitur, sed ad unionem materiæ & formæ sequitur tertia entitas, & ad hypostaticam non: ergo in hoc sensu unio illa est major hac.

In alio tamen sensu unio hypostatica dici potest maxima, in quantum unit extrema, perfectiora extremis alterius unionis; sed certum est, quòd extrema unionis hypostaticæ sint perfectiora extremis cujuscunq; alterius unionis veræ, & realis: ergo in illo sensu potest dici maxima; sicut etiam in ratione doni considerata, nam sic est maximum donum creaturæ collatum, ut per se patet.

In quo sensu dicatur maxima unio.

Dices, Visionem beatificam esse perfectio-

rem hac unione; ergo hæc unio non est maxima. *R.* dist: antec: in ratione entis trans-
eat antec: in ratione doni, nego; antec: &
consequentiam.

Dices 2. Eucharistia, in qua nobis totus
Christus datur, est majus donum, quàm sit
unio; ergo. *R.* negando antec: quia in Eu-
charistia communicatur nobis Christus acci-
dentaliter tantùm, id est, per præsentiam;
per unionem verò hypostaticam; substantia-
liter Verbum unitur naturæ humanæ.

*Quælibet
natura as-
sumptibi-
lis fuit hy-
postaticè.*

ASSERTIO VIII. Potuit Deus hy-
postaticè assumere naturam Angelicam, ir-
rationalem, & omnem aliam subsistentiæ ca-
pacem. *Probat 1. pars*, tum ex Apost:
ad Hebr: 2. *Nusquam angelos apprehendit, sed
filios Abrahe.* Tum etiam, quia non est ratio,
cur humana natura distingueretur realiter à
supposito, & non angelica; ergo nec cur una
esset assumptibilis, & non alia; & hoc eodem
argumento probatur 2. pars à ratione.

Obijc: contra 2. partem. Nulla natura est
personabilis, nisi rationalis: ergo nulla na-
tura est assumptibilis à Verbo, nisi rationalis.
R. concedendo antec: & negando consequen-
tiam, quia denominatio Personæ advenit
supposito ratione naturæ tantùm (ut dixi in
metaphysica, agendo de supposititalitate) &
non ratione supposititalitatis; unde in casu,
quo assumeretur natura irrationalis ad unio-
nem Verbi, cum persona Verbi non faceret
personam, sed tantùm suppositum.

Dices, sequeretur, quòd Deus possit dici
lapis, lignum, lupus, &c. *R.* hoc non esse
ma-

magis absurdum, quàm quòd possit mori, crucifigi, & sic dici, crucifixus, mortuus, &c.

Obijc. 2. contra eandem. Natura irrationalis est incapax sanctificationis: ergo & unionis hypostaticæ. *R.* dist: antec: sanctificationis, id est, rectitudinis & perfectionis in actibus liberis, quibus possit elevari ad fruitionem beatam, concedo antec: sanctificationis, id est, Deificationis cujusdam in ordine ad Religiosum cultum, nego antec: & consequentiam.

ASSERTIO IX. Una persona divina, *Una per-*
potest simul naturas humanas plures assumere, *sona potest*
non item plures personæ immediatè ean- *plures per-*
dem numero naturam humanam. *sonas assume-*

Probatur 1. pars, tum quia in hoc nulla est *mere.*
implicantia, tum etiam, quia per assumptionem unius naturæ non exhauritur infinita potentia terminandi suppositi divini.

Probatur 2. pars. tum autorit: D. Anselmi l. 2. Cur Deus homo, cap: 9. *Plures,* inquit, *personæ eundem hominem assumere omnino nequeunt.* tum etiam ratione, si una natura assumeretur à pluribus personis, dependeret à qualibet ex ipsis, & non dependeret, sed hoc implicat, ergo. prob: maj: dependeret primò, nam quævis ex illis personis adæquatè suppleret vices propriæ personalitatis naturæ; sed à propria dependeret adæquatè, si adesset; ergo & à qualibet ex illis personis. Non dependeret autem, quia non potest aliquid ab alio dependere propriè loquendo, nisi indigeat illo alio, (ut ostendi fusè in physica) sed in casu nostro natura non indigeret

complemento sibi dato ab una ex illis personis, ergo ab illa non posset dependere.

Obijc: contra primam partem. In tali casu essent duo homines, vel unus homo, sed neutrum dici potest: ergo; maj: est certa. Prob: min: non unus, quia non una sola natura est, non etiam plures, quia non essent plura supposita: ergo. *ix.* Quòd essent plures homines, quia (ut fusè ostendi in physica) ad multiplicationem concreti substantialis, sufficit multiplicatio formæ.

Dices cum Pontio contra hoc. Christus Dominus includit defactò duas naturas, & tamen non potest dici duæ substantiæ; ergo non sufficit naturarum pluralitas ad multiplicationem concreti substantialis. *ix.* concedendo anteced: & distingu: consequens, ad multiplicationem concreti dicentis primariò formam, nego consequ: dicentis primariò suppositum, sicut dicit Christus, concedo consequent: unde argumentum est in oppositum, nam ideo non multiplicatur *concretum hoc Christus*, quia primarium significatū ipsius, nimirum suppositum, non multiplicatur, in proposito autem nostro, multiplicatur natura humana, quæ est primarium significatum concreti *Homo*, ergo & multiplicabitur ipsum concretum.

*Concretū
Christus
primariò
dicit sup-
positum.*

Obijc: contra 2. partem. Tres personæ divinx subsistunt in una natura; ergo & subsistere possunt in una natura humana. *ix.* negando consequentiam: ratio disparitatis est, quia
natu-

De existent: & convenientia, &c. 309

natura divina infinita est, & illimitata, humana verò limitata, & finita.

Objc: 2. Ideo potuit natura assumi à Filio, quia habuit potentiam obedientialem ad hoc ut possit assumi, sed non obstante illà assumptione, habuit potentiam obedientialem, ut etiam uniretur Patri; ergo. *R.* disting: maj: Ideo, & quia non erat aliquod impedimentum ad Filium, concedo maj: ideò præcisè, nego maj: & concessã min: nego consequentiã.

Dixi *immediatè* in Conclusionè. Quia potest natura creata assumi immediatè ad unionem essentiaè divinæ, quæ in se subsistens est, & independens, quamvis communicabiliter, ut ostendi, assert: 8. columna 7. & consequenter potest terminare dependentiam naturæ creatæ, sed in tali casu assumeretur natura mediatè à tribus personis, ergo mediatè potest sic assumi, quamvis non immediatè.

ASSERTIO X. Verbū divinum defacto assumpsit animam rationalem, & verum corpus organicum, prius unitum animæ, cum omnibus partibus solidis, requisitis ad integritatem ejusdem: sanguinem verò immediatè non assumpsit.

Quid assumpsit defacto Verbum.

Probat 1. pars, loquendo de anima. tum ex Scriptura: *Tristis est anima mea usq; ad mortem.* Tum quia *nihil est curatum*, teste Damasc: l. 3. de fide, *quod non fuit assumptum.* ergo si Christus non assumpsit veram animã, & verum corpus, neutrum fuit verè curatum. tum etiam, quia assumpsit veram humanitatem, aliàs non esset homo: ergo & veram animam, & verum corpus.

Confirm: hoc, loquendo de corpore Joann:
1. *Verbum caro factum est.* Rom: 1. *Qui factus*
est. ex semine David, secundum carnem. ergo.

Prob: 3. pars. Christus immediatè assump-
psit humanitatem; sed hoc non esset verum,
nisi assumeret corpus unitum animæ, ergo
assumpsit.

Sanguinē
assumpsit
mediatè.

Probatur ultima pars de sanguine (contro-
versiam ortam inter B. Jacobum nostrum de
Marchia, & Franciscanos omnes ex una par-
te; & P. Jacobum à Brixia Dominicanum,
cum suis ex altera parte, in hac materia an-
no 1462. ejusq; initium & finem fideliter &
fusè tractat doctissimus noster Antonius Hi-
queus, in sua nitela Franciscana, p. 444. &
sequi: ubi adducit Bullam Pij II. quæ teste Ar-
riagâ, ultima est in Bullario, in qua definiti-
va datur sententia, pro parte illorum, qui
cum B. Jacobo conclusionem nostram, ut
probabilem, tenuerunt) prob; inquam, san-
guis non spectat ad primariam constitutionē
hominis: ergo non debet immediatè assumi,
quamvis sic sit assumptus homo. Prob: antec-
tū quia sanguis non animatur, ut docet A-
ristot: 2. de partibus animal: cap: 10. ergo non
spectat ad partes primario constituentes ho-
minem. Tum etiam, quia si esset talis pars,
deberet vi verborum poni sub speciebus pa-
nis, sicut ponitur corpus; sed non ponitur,
ut definit Trident: sess: 13. cap: 3. ergo.

Confirm: Mantuæ, & apud S. Maximinum
ostenduntur duæ ampullæ sanguinis Christi,
collecti à Magdalena sub cruce, ut docet tra-
ditio in Ecclesia recepta, & patet ex decreta-
li illa Bulla Pij II. in qua asseritur, quòd non
fit

fit contra fidem tenere, quòd Christus Dominus reliquerit in terris particulam aliquã sui pretiosi sanguinis, sed hoc non esset verum, si sanguis fuisset immediatè assumptus, quia quod Verbum semel assumpsit, nunquã dimisit, ut post Damasc: Theologi communiter loquuntur; ergo nunquam immediatè assumpsit sanguinem.

Dixi *immediatè*, quia certum est Verbum assumpsisse sanguinem, sicut & alios corporis humores mediatè, nam qui assumpsit hominem, assumpsit omnia, quæ spectat ad integritatem & perfectionem ipsius, saltem mediatè; sed verbum assumpsit humanitatem, ad cujus integritatem & perfectionem spectat sanguis: ergo. Et hoc sufficit ad hoc ut dicatur, quòd sanguis Christi nos purgavit, liberavit, redemit, &c. quamvis valorem illum non aliã ratione habuit, nisi (ut loquitur August: 13. Trinit: cap: 15.) quia ejus erat, qui nullum omninò habuit peccatum: sufficit etiam ad satisfaciendum, Trident: sess: 13. c. 3. ubi videtur dicere, sanguinem esse partem corporis, si dicatur, quòd sit pars non de primaria, sed de secundaria constitutione corporis.

Hinc colligere possumus, Verbum divinũ per se, & immediatè assumpsisse caput, cor, carnem, ossa, manus, & pedes, dentes verò, ungues, & capillos, non assumpsisse, nisi mediatè tantum; ratio est, quia jam numeratæ primæ partes sunt de primaria constitutione hominis: annumeratæ verò in secundâ parte non sunt, quia non animantur, ut docui in libris de anima.

Enumerantur partes immediatè assumptæ.

Quid pr. 9
assumpsit
rit Verbū.

ASSERTIO XI. Ordine intentionis, & executionis, Verbum prius naturam assumpsit humanitatem ut *quod*, quam animam, aut alias partes. Ut probetur hæc conclusio, Adverte, illud dici assumi ut *quod*, quod in se primò assumitur, & ratione cuius alia assumuntur: medium verò, quo assumptionis est forma illa, quæ constituit aliud, in esse talis speciei formaliter. Jam.

Prob: 1. pars. Omne agens à proposito prius intendit totum, quam partes. ergo ordine intentionis Verbum prius assumpsit humanitatem quam partes.

Prob: 2. pars. Illud fuit primò assumptum à Verbo, quod est in se primò personabile, & personatur; sed humanitas prius personatur, quam partes; ergo prius etiam assumitur in executione ad alienam personam, quam partes. *Prob: maj:* Assumptio naturæ fuit terminata ad personalitatem Verbi; ergo illud fuit primò assumptum, quod fuit primò personabile. *Prob: etiam min:* sola natura substantialis integra, potest cum suppositalitate facere personam, sed sola humanitas in homine est natura integra; ergo prius est personabilis quam partes.

Confirm: In eodem instanti fuit natura personata personalitate Verbi, quo fuisset propria personalitate; sed propria fuisset prius personata quam partes, ergo fuit personata personalitate Verbi, suppletè vices personalitatis propriæ, prius quam partes.

Objc: Sanctos PP. apud Suarem hic, qui dicunt verbum assumpsisse carnem mediante
ani-

anima; ergo R. dist: antec: mediante animâ,
ut quo, concedo antec: *ut quod*, nego antec:

Obijc: 2. Primum in intentione, est ultimum in executione; atq; tota humanitas ordine intentionis fuit primò assumpta, ergo ordine executionis ultimò assumi debuit. R. dist: maj: est ultimum in executione viâ generationis, & productionis, concedo maj: viâ personationis, nego maj: & concessâ min: nego consequentiam.

ASSERTIO XII. Organisatio, seu *Simultas* carnis conceptio, & unio ejusdem ad verbum *temporis* fuerunt simul tempore; naturæ tamen ordi-*fuit in par*ne, conceptio præcessit animationem, & a-*tibus as* nimatio totius naturæ, unionem ejusdem ad *sumptis.* Verbum.

Prob: 1. pars. Tum quia illa omnia in eodem instanti divinitus fieri poterant; tum etiam, quia ultimata dispositio ad formam, nunquam præcedit tempore ipsam formam, in materia, sed organisatio est ultima formæ disponentis ad animam inductio: ergo non præcessit tempore animam. Unde est illud 6. Synodi ar: 6. & 11. *Simul quippe caro, simul Dei Verbi caro, simul caro animata rationalis, simul Dei caro animata rationalis.*

Prob: 2. pars. Prius naturâ res quævis in se est, quàm aliud suscipiat, aut ad alterum suscipiatur; ergo prius naturâ corpus est organisatum, quàm sit animatum; & totum animatum in se existit, quàm ad unionem Verbi assumitur.

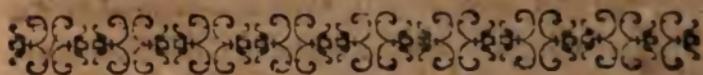
ASSERTIO XIII. Verbum non as-*sine media* sumpsit naturam humanam mediante gratia *gratia ha-* habituali, prius naturâ aut tempore infor-*bit: natura* man-*est assūpta.*

mante illam. *Prob:* in eodem instanti, natura personatur personalitate Verbi, quo personaretur propriâ personalitate, si non esset assumpta; sed personaretur propriâ personalitate, ante infusionem gratiæ habitualis: ergo. *prob:* min: actus per se cujuscunq; rei, priùs naturâ illi convenit, quàm actus per accidens (ut probavi primò physicorum) sed personalitas est actus per se naturæ singularis, & gratia est actus tantùm per accidens ejus; ergo priùs convenit naturæ personari, quàm recipere gratiam.

Obÿc: Hypostaticè uniri Verbo, excedit facultates naturæ creatæ, ergo non potest sic uniri, nisi mediante gratiâ. *R.* *dist:* consequens, nisi mediante gratiâ habituali, quæ est dispositio aliqua prærequisita ad unionem Verbi, nego consequ: mediante gratiâ, id est, gratuitâ Dei voluntate, concedo consequ:

EPISTYLIUM PROBLEMATI CUM C O L U M N Æ X X V.

*An Unio Hypostatica concursu physico
Beatissimæ Virginis, producta sit?*

COLVMNA XXVI.

De causis Incarnationis.

ASSERTIO I. Licet solus Filius defacto incarnatus sit, & formaliter terminaverit unionem hypostaticam, nullā tamen habuit actionem efficientem terminatam ad illam unionem, distinctam, ab actione, tribus personis communi, quā Tota, & sola Trinitas unionem illam produxit. Hęc est certa de fide, patet ex Conc: Nicæ: act: 2. Lateran: sub Innoc: III. & ex cap: *Firmiter*, de Summa Trinitate, & ratio est, quia opera Trinitatis ad extra sunt indivisibilia, ut diximus Columnā 6. ergo. non potest secunda persona in genere causæ efficientis, ullam habere actionem terminatam ad unionem, distinctam ab actione totius Trinitatis. De hac autem non controversatur, sed potiùs de causa finali Adventûs Christi in carne; de qua sit.

Actio efficiens Incarnationem communis 3. personis fuit.

ASSERTIO II. Si Adam non peccasset, Filius Dei carnem assumpsisset. Deus defacto ordine intentionis priùs decrevit adventum Christi, quam prævidit permissionem peccati; ergo quamvis Adam nunquam peccasset, Filius Dei carnem assumpsisset. Prob: antec: Prædestinavit Deus homines ad gloriam, & consequenter Christum, priusquam decrevit permittere peccatum, ut antea.

Adamo nõ peccante Incarnatio fuisset.

tea probavi Assert: 10. colum: 5. ergo priùs decrevit Deus prædestinationem Christi, & consequenter ejus adventum, quam decrevit permissionem peccati, & consequenter venisset in carne, etiamsi Adam nunquam peccasset.

Confirm: Omnis gratia & benedictio nobis concessa, teste Apost: ad Ephes: 1. in ordine, ad vitam æternam consequendam, collata est nobis propter Christum, & consequenter Christus fuit prædestinatus non solùm antè homines, sed etiam ante prævisionem peccati.

Prob: 2. Conclusio ratione. Ordinatè volens finem, ordine intentionis priùs vult finem quàm media, & inter ipsa media illud priùs vult, quod est fini propinquius, sed Deus est ordinatè volens; ergo primò vult suam gloriam, propter quam omnia fecit; & mediatè post, quod ad hanc gloriam manifestandam maximè conducit; sed inter omnia media manifestativa gloriæ Dei, nullum est principalius, aut aptius, quàm incarnatio. Verbi, ergo ante omnia alia media prælegit incarnationem. *Prob: min:* Perfectiùs hoc mysterio manifestavit Deus omnia attributa sua, quàm ullo alio opere ad extra, ut probavi assert: 4. præc: Colum: ergo nullum est medium, quo magis manifestatur gloria Dei, & consequenter propinquius fini à Deo primò voluto, quàm sit incarnatio.

Obijciunt Adversarij varias Scripturæ, Conciliorum, ac SS. PP. autoritates. (videndas apud Suarem hic) quæ clarè nostræ Conclusionis oppositum videntur indicare; ergo. & ad omnes generaliter, quod aliud non pro-

probent , aut velint , quàm quòd Christus non venisset in carne passibili, hoc est, in carne proximè obnoxia illis passionibus , quas defactò pro nostra redemptione Christus sustinuit ; aut quòd non venisset ut Redemptor, nisi esset peccatum commissum , quia tunc nulla esset necessitas redemptionis , quod totum nos fatemur ; adhuc tamen dicimus , quòd non existente Adæ peccato , venisset Christus in carne impassibili , seu non subiecta illis passionibus , & hoc ut justificator , Dignificator , & Glorificator nostræ naturæ. Et per hoc patet resolutio ad alia multa argumenta , quæ hic contra nos ab adversarijs adducuntur. Tamen.

Obijc: 2. Christus non poterat venire vi illius decreti defacto habiti, nisi in carne passibili, ergo distinctio nostra de carne passibili , & impassibili , est tantum excogitata. Prob: antec: Non veniret vi decreti illius defacto habiti, nisi eo modo , quo defacto venerat , sed venerat in carne passibili , ergo non veniret vi illius decreti defacto habiti, nisi in carne passibili. R. dist: antec: vi illius decreti defacto habiti, transeat antec: vi ullius decreti defacto habiti, & alterius , quod necessario haberetur de carne impassibili , si Adam non peccasset , nego antec: & consequentiam.

Itaq; Deus defacto duo habuit decreta circa hoc mysterium , per quorum primùm determinavit absolutè adventum Christi , abstrahendo à modo quo veniret : per alterum verò præviso Adami peccato determinavit modum , nimirum ut veniret in carne passibili , ad satisfaciendum pro genere humano : unde

Duo Decreta habuit Deus circa Incarnat:

unde si peccatum non esset futurum, non haberet Deus decretum hoc secundum modo, sed ejus loco, ex illo decreto primo de substantia Incarnationis, sequeretur aliud decretum de modo impassibilitatis, & sic quamvis non veniret vi illius unius decreti defactò existentis, si Adam non peccasset, veniret tamen vi unius decreti jam existentis, & alterius, quod tunc sequeretur ad ipsum.

*Delebit a-
ctuale &
originale
per suum
adventū.*

ASSERTIO III. Venit defactò Christus non solum ad delendum originale, sed etiam actuale peccatum. Est de fide. *Prob-
tum ex Script: Joann: 1. Ecce Agnus Dei, &c.
& 10. Sanguis JESU Christi emundat nos ab om-
ni peccato.* Tum etiam ratione. Christus instituit remedia, Sacramenta scilicet, ad delendum utrumq; peccatum, ergo defactò venit propter utrumq;

*Propter
solum ori-
ginale ve-
nisset Chri-
stus,
Non tamē
vi hujus de-
creti de-
factò ha-
biti.*

ASSERTIO IV. Si solum fuisset originale peccatum sine actuali, venisset Christus in carne passibili, non verò vi (saltem illius decreti defactò existentis) sic veniret, propter sola actualia, secluso originali, com-
missa.

Probatur 1. pars. Venit defactò ad redimendum genus humanum à servitute diaboli; sed si solum fuisset peccatum originale, haberet illud motiyum veniendi. ergo.

Confirm: PP. docent, principale motivum Incarnationis defactò fuisse originale, juxta illud D. Gregorij, Si Adam non peccaret, Redemptorem nostrum carnem assumere non oporteret. Et notum illud Ecclesiæ, in benedictione cerei paschalis, dictum: *O necessarium, Ade peccatum, quod Christi morte est deletum.*
ergo.

Pro-

Probatur 2. pars. Quia nec ratione nec auctoritate probatur, quod sic veniret vi illius decreti defactò habiti, nam decretum Dei defactò, de Adventu Christi, respicit utrumq; peccatum: ergo si non esset originale, non existeret hoc decretum; & consequenter vi illius, existente actuali tantùm peccato, sine originali, Christus non veniret.

ASSERTIO V. Hæc propositio, Christus est prædestinatus, est vera. *Prob:* tum quia Deus efficaci voluntate decrevit, ut Christus æternâ beatitudinẽ fruereetur: ergo verè potest dici prædestinatus. Tum etiam ex Tolet: II. in quo hæc habentur verba, quòd ex MARIA Virgine natus est, & factus, & prædestinatus esse est credendus. Tum deniq; quia Christus sine addito dicitur exaltatus, glorificatus, &c. ergo simpliciter, & sine addito, dici potest prædestinatus.

Deus est prædestinatus, & vera est propositio.

ASSERTIO VI. Prædestinatio Christi est causa nostræ prædestinationis. *Prob:* ex Script: ad Ephes: 1. *Benedixit nos omni benedictione in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem.* Et infra. *Prædestinabit nos in adoptionem filiorum;* tum etiam, quia salvamur ob gloriam Christi, quæ est causa finalis nostræ justificationis: ergo & prædestinamur ob illam gloriam, quæ est terminus prædestinationis Christi.

Prædestinatio Christi est causa nostra, prædestinationis.

ASSERTIO VII. Beatissima Virgo, Maria vera Mater est Dei, & Hominis. est communis. *Prob:* 1. pars. tum ex illo ad Galat: 4. *Misit Deus Filium suum.* tum etiam, quia est vera Mater Christi, qui Deus est, ergo & Dei.

Maria mater Dei, & hominis.

Probatur 2. pars. Quidquid requiritur in alijs,

alijs, fæminis ad rationem maternitatis, invenitur in Virgine respectu Christi, ut hominis, ergo. prob: anteced: nil requiritur in alijs, nisi ut concurrant ad productionem humanitatis, subministrando materiam, ex qua fit corpus organicum; sed hoc fecit Beata Virgo. ergo.

Obijc: Virginitas, & Maternitas opponuntur inter se; ergo si Dei genitrix est Virgo, non potest esse Mater. *ꝛ.* negando antec: nam virginitas solùm excludit actionem viri, non verò virtutem activam concurrenti ad generationem corporis organici; Maternitas etiam non infert necessariò nisi actionem viri, vel alterius, suppletis vices ejus; unde si alius suppleret concursum viri, prout in nostro proposito fecit Spiritus Sanctus, posset Virgo esse Mater, sicut defactò est Virgo

MARIA.

*Dua filiat
ones Christi.*

ASSERTIO VIII. In Christo sunt duæ Filiationes, seu relationes reales, una æterna, à qua habet esse Filius propriè dictus Patris, altera temporalis, à qua habet esse Filius Deiparæ.

*Probat*ur 1. pars. Quia, ut jam dixi, Christus est Filius Dei vivi, ergo dicit relationem veram, & realem filiationis æternæ ad Patrē.

Prob: 2. pars. Tum quia Christus quæ Homo, est verè genitus ex Maria Virgine; ergo est verus Filius ipsius, & consequenter dicit veram relationem Filiationis temporalis ad Matrem, cum nil obstet. *Confirm:* Si Spiritus sanctus esset loco Verbi incarnatus, esset Filius D. Virginis, per relationem veram novam terminatam ad ipsam; ergò à paritate

Chri-

Christus habet ad illam relationem temporalem.

Dices. Non idè Petrum, v. g. dicere relationem Filiationis temporaneæ, quia per veram generationem à parente accipit naturam similem naturæ parentis. ergo. Contra ad resultantiam novæ Filiationis, non requiritur negatio alterius filiationis in supposito, aliàs idem parens ad diversos filios non diceret diversas numero relationes, quod est falsum, (ut vidimus in Logica in tract: de præd: agendo de relatione) ergo filiatio æterna Christi non impedit, quo minùs quàm homo, habeat relationem aliam Filiationis ad Matrem: Et per hoc patet, quòd plures Filiationes in eodem supposito esse possint.

Obijc: Suppositum Christi est incapax omnis novæ relationis: ergo & Filiationis creatæ novæ. R. dist. antec: subjectivè, seu intrinsicè, concedo antec: denominativè, seu extrinsicè, nego antec: & consequ: Relatio creata Filiationis, subjectatur non in supposito Christi, sed in ipsa ejus humanitate, & hoc sufficit ad hoc, ut ipsum denominet Filiùm.

Dices. Natura abstrahens à supposito non denominatur Filia, ergo Filiatio in ipsa non subjectatur. R. negando consequ: quia talis denominatio requirit, tanquam conditionem, sine qua non, naturam suppositatam.

Obijc: Una Filiatio constituit unum Filium, ergo si in Christo sunt duæ filiationes, erunt duo Filij. R. concedendo antec: & negando consequ: quia ad multiplicationem concreti, requiritur multiplicatio tam formæ, quàm suppositi, nisi sint formæ absolutæ, & sub-

Quid requiritur ad multiplicationem concreti.

stantiales, quod dico propter ea, quæ supra de assumptione plurium naturarum dixi.

Filius naturalis Dei non verò adoptivus.

ASSERTIO IX. Christus Dominus non solum quæ Deus, sed etiam quæ homo, est Filius naturalis. *Probat*ur: tum ex script: Rom: 8. *Proprio filio suo non pepercit Deus, &c.* & Matth: 16. *Tu es Christus filius Dei vivi.* tum etiam authorit: D. August: lib: contra Secundum Manich. cap: 5. *Lege, inquit, scripturas, & nunquam invenies de Christo dictum, quod adoptivus sit Filius DEI.* Idem docuit Conc: Francofurt: sub Adriano I. Tum etiam ratione: Filiatio adoptiva, & naturalis, exigunt duas personas, quarum una est extranea, sed sine errore duas in Christo personas admittere non possumus; ergo nec dicere, quod sit Filius adoptivus.

Requisita ad filiatiorem naturalem.

Confirm. Ut aliquis dicatur filius naturalis alicujus Patris, sufficit, quod procedat naturaliter ab ipso, in similitudinem naturæ intellectualis, vel quod ex vi suæ generationis, uniatur personæ sic ab ipso procedenti, sed humanitas Christi, in primo instanti reali suæ conceptionis & generationis, fuit unita Verbo, à Patre æterno, in similitudinem naturæ producto: ergo Christus etiam, secundum quod Homo, est Filius Dei naturalis, & non adoptivus.

Objc: Ideò nos dicimur Filij adoptivi Dei, quia ex gratuita Dei voluntate mediante gratiâ sanctificante acquirimus jus ad hæreditatem æternam, sed Christus acquisivit similiter jus ad hæreditatem æternam mediante gratiâ sanctificante, ergo est Filius adoptivus. *R.* negando maj: præcisè, sed quia

præterea persona nostra est diversa, à persona Filij naturalis; at persona Christi non est distincta à persona filij naturalis: ergo.

ASSERTIO X. Beatissima Virgo nunquam infecta fuit maculâ peccati originalis. *Virgo Maria sine peccato*

Probatur 1. Quod cedit in laudem & perfectionem Matris Dei, asserendum est, nisi ratione, vel autoritate constet oppositum, sed in laudem & honorem Virginis gloriosæ cedit, quod concepta fuerit sine peccato originali, & oppositum nec ratione, nec autoritate probatur. ergo. Maj: est certa. Prob: min: cedit in laudem & perfectionem Virginis, quòd paulò post conceptionem fuerit sanctificata, & liberata à peccato originali, secundum adversarios: ergo similiter cedit in honorem, & laudem ejus quod sanctificaretur, & liberaretur ab originali pro primo instanti suæ conceptionis, hoc est, infusionis animæ ad corpus. *Probatio à ratione.*

Confirm: Diva Virgo non esset summè obligata suo Filio, ut Mediatori, nisi ab eo summum acciperet bonum, quod potest per mediatorem haberi; sed præservatio à culpa originali potest haberi à mediatore pro quocunq; instanti, quia in hoc nulla est implican-
tia, ergo.

Autoritates Patrum, pro hac Catholica assertione, fusissime vide citatas in Rosario Cavelli, quod per modum appendicis in fine lib: 3. sent: nostri Doctoris habetur; quas auctoritates dum videret Blossius, vir pius & venerabilis, admirabundus, exclamavit in hunc modum: *Mirum sanè est, adhuc in nostro ævo inveniri aliquos, qui puritatem Virginis*

Vocant in dubium ; pias aures offendit, quisquis modò asserere non veretur praelensam illam Heroidem, quæ Spiritibus Angelicis sanctior est, obnoxiam fuisse peccato originali, quod hominem facit membrum diaboli, & filium iræ.

Pro hac assertione, adducunt multi auctoritates Divorum, Dominici, in tract: de corp: Christi contra hæreticos Albigenes, & Thomæ in 1. d. 44. & 3. & lect: 6. in cap: 3. ad Galat: sed quia Dominicani non libenter hoc audiunt, & quòd nostra conclusio illorum non indigeat patrocinio, sic illas omitto. unde,

Objc: Ad dignificandam Beatissimam Virginem, non debet aliquid asseri, quod cederet in præjudicium Christi, sed cedit in præjudicium Christi, si dicatur, quòd sit concepta sine peccato originali. ergo. Prob: min: quia inde sequeretur Christum non futurum tam perfectum redemptorem generis humani, ac esset, si illa conciperetur in peccato originali. ergo. R: concedendo maj: & negando min: sicut & ejus probationem, nam ad hoc ut dicatur redemptor Virginis, sufficit, quòd ex prævisa morte ejus, & aliorum meritorum cumulo, eam ab omni labe præservaverit Altissimus, conferēdo illi in primo instanti conceptionis gratiam sanctificantem; & non includendo illam in pacto communito cum Adamo in paradiso; qui redemptionis modus, multò excellentior est, quàm si post lapsum à macula eam liberaret.

Objc: 2. Illud Scripturæ Rom: 5. Omnes in Adam peccaverunt. Confirm: Auctoritate SS. Patrum Damasceni & Augustini lib: de fide ad Petrum: Firmissime, inquit, tene, & nulla-

Modus redemptionis B. Virginis ab omni labe excellentissimus.

nullatenus dubites, omnem hominem, qui per concubitum viri & mulieris concipitur, cum peccato originali nasci. Sed sic fuit concepta B. Virgo: ergo. R. Paulum esse intelligendū tam in illo, quā etiam in alijs locis cum distributione accōmoda, quasi diceret, *Omnes*, exceptā B. V. & Christo. Ad Augustinum etiam similiter respondeo, eum nimirum esse intelligendum, cum exceptione accommoda, nam ut ipse affirmat, de natura & gratia c. 3. *Cū de peccatis agitur, de B. Virgine nullam prorsus vult habere questionem.*

ASSERTIO XI. Nec defacto Christi *Christus* meruit sibi incarnationem; nec de ulla *nō meruit* potentia potuit illam mereri per merita an- *incarnati-* *onem.* *Prob: 1. pars. 1. Ex va-*

rijs Scripturæ locis, in quibus hoc mysteriū solius Dei misericordiæ & benignitati adscribitur, sic habetur ad Titum 3. *Apparuit benignitas & humanitas Salvatoris Dei nostri, &c.* Luca 1. *Per viscera misericordiae Dei nostri.* sed si natura humana Christi antecedentē ad unionem hypostaticam meruisset incarnationem, non esset opus benignitatis, aut misericordiæ, incarnatio Verbi, sed potius iustitiæ, ergo.

Prob: 2. ratione. Omnia opera Christi præsupponebant ipsum Christum existentem; ergo non merebantur ipsius existentiam.

Prob: 2. pars. Nec Christus unquam fuit, *Quid sit* nec divinitus esse potuit, sine unione hypo- *Christus.* statica ad Verbum: ergo non potuit habere ulla opera meritoria antecedentia incarnationem, per quæ mereretur illam. *Prob: antec: quia Christus nil est aliud, nisi humanæ*

& divinæ naturæ in eodem supposito Verbi unio : ergo non potest esse sine ulla unione.

Obijc: Christus meruit humanitatem suam reuniri divinitati in resurrectione ; ergo poterat etiam primam unionem humanitatis ad Verbum mereri. *Prob:* consequentia. secunda unio non est minoris dignitatis quàm prima ; ergo si meruit secundam , potuit & primam mereri. *R.* concedendo antec : & negando consequentiam , ejusq; probationis consequentiam , & ratio disparitatis est , quia Christus ipse , & merita ejus quasi omnia , præcesserunt secundam illam unionem , qua facta est post triduum mortis , & sic poterat illam mereri : At nec ipse Christus , nec meritum ipsius actu exhibitum , præcessit primam unionem hypostaticam naturæ humanæ ad Verbum , & consequenter per merita antecedentia non poterat illam mereri.

Natura humana divinitus in carnationem mereri potuit.

ASSERTIO XII. Potuit divinitus natura humana Christi antecedenter ad unionem hypostaticam , mereri incarnationem Filij Dei. *Ut probetur Conclusio,* Adverte eam supponere , quòd natura humana Christi sub propria personalitate existere potuerit per certum tempus , antequam assumpta fuit à Verbo divino. quo supposito

Prob: Conclusio independenter à meritis Christi ; Potuit Deus divinitus conferre tali naturæ sic existenti , gratiam sanctificantem , aliâq; requisita ad opera meritoria de condigno ; ergo in tali casu potuisset natura humana Christi mereri incarnationem Filij Dei ; nec contra hoc militat inæqualitas meriti ad præ-

præmium, ut patet ex dictis assert: 9. Columnâ 24. de Merito; nec etiam, quia principiū meriti non potest cadere sub merito; quia nos non dicimus, quòd Christus potuisset sibi mereri unionem hypostaticam; sed potiùs quòd natura humana Christi, casu quo præcederet unionem hypostaticam, haberétq; omnia requisita ad meritum de condigno, potuisset talem unionem mereri.

ASSERTIO XIII. De potentia absoluta pura creatura potest mereri unionem hypostaticam quoad substantiam; defacto tamen, nec Beata Virgo, nec SS. Patres eam sic meruerunt.

Prob: 1. pars. Tum ex dictis assert: præced: tum etiam, quia in hoc nulla est implicantia; tum denique, quia inter meritum & præmiū non requiritur æqualitas; ergo de potentia absoluta potest pura creatura mereri incarnationem quoad substantiam. Prob: ultimū antecedens & si deberet esse æqualitas inter meritum, & præmium de condigno, nemo prudenter operaretur merens, commutando scilicet meritum de condigno, pro præmio, ut examinanti patet; nam si unum est æq; bonum ac alterum, moraliter loquendo, cur possit quis prudenter laborare, commutando unum pro altero? ergo. Deinde secundū Vasquem (contra hunc agimus) præmium quandoq; exceditur à merito, sine offensione justitiæ cōmutatiuæ, ut patet in merito Christi, quod secundū ipsum, infinitum est ratione personæ: ergo à paritate præmium potest

*B. Virgo
nō meruit
incarna-
tionem.*

*Impugna-
tur Va-
squez.*

test excedere meritum de condigno, sine offensione justitiæ commutativæ; imò defacto excedit, quia justii in via merentur gloriam de condigno, quæ longè excedit eorum merita, juxta illud Apost: *Non sunt condignæ passionés hujus temporis, &c.*

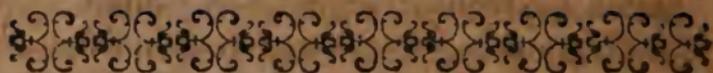
Prob: 2. pars. Tum quia nullum est opus inter omnia Dei opera ad extra, magis gratuitum, quàm sit hoc Incarnationis opus, ut patet ex illo Lucæ 1. *Per viscera misericordiæ Dei nostri, &c.* ergo. Tum etiam, quia nec beata Virgo, nec Sancti Patres potuerunt mereri substantiam incarnationis, nisi mediante gratiâ; sed antequam Deus decrevit aut uni, aut alteri dare gratiam, decrevit incarnationem quoad substantiam: ergo. *Prob: minor.* Omnis gratia collata Sanctis omnibus, fuit ipsis data intuitu meritorum Christi prævisorum; ergo merita Christi prævisa præcesserunt collationem omnis gratiæ, & consequenter meritorum, B. Virgini collatæ. Subsumo, sed merita illa Christi non fuerunt prævisa absolutè futura, antequam prævisa fuit incarnatio: ergo.

Obijc: Diva Virgo secundùm Scotum meruit esse Mater Dei (hoc enim cedit in dignitatem & gloriam Virginis, & non implicat) ergo meruit incarnationem quoad substantiam. *Prob: consequentia.* Si B. Virgo meruit esse Mater Christi, meruit similiter quòd Christus sit Filius ejus per generationem, sed hoc est mereri incarnationem quoad substantiam, ergo. *ꝛ. concedendo antec: negando*

gendo. consequ: ad cuius probationem dico
B. Virginem utrumq; meruisse, quòd scilicet
fit Mater Christi, & etiam quòd Christus fit. *Nec ma-*
Filius ipsius; sed nego hoc esse mereri incar- *ternitas,*
nationem quoad substantiam, nam nec ma- *nec filiatio.*
ternitas Virginis, nec Filiatio temporalis *temporalis*
Christi ad Matrem, est de substantia incarna- *est de sub-*
tionis; quia potuit fuisse incarnatio quoad *stantia in-*
substantiam, solo DEO efficienter concur- *carnatio-*
rente ad generationem, & productionem, *nis.*
ejus, sine ulla Matre; & consequenter nec
generatio ejus à Matre, nec Maternitas, aut
Filiatio, est de substantia incarnationis.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM
COLUMNÆ XXVI.

Quisquis Beatam Virginem sine labe con-
ceptam fuisse divinè propugnat,
Scotista est; an ergo Neutrista Sco-
tista dicendi sunt?

COLVMNA XXVII.

*De existentia, idiomatum communi-
catione, ac Gratia Christi.*

*Dua exi-
stentia,
duæq; vo-
luntates in
Christo.*

ASSERTIO I. In Christo duæ sunt
existentiæ, duæq; voluntates, non duo
tamen, sed unus est Christus.

Prob: 1. pars. In Christo dantur duæ essen-
tiæ, realiter inter se distinctæ, quarum una
est creata, & altera increata, ergo & duæ
existentiæ. Antec: est de fide. Probatur ergo
consequentia, nec realiter nec formaliter e-
xistentia ullius rei, distinguitur ab ejus es-
sentia (ut fusè probavi in Metaphysica, & sa-
tis evidenter assert: 4. columnæ 2.) ergo si
dantur in Christo duæ essentiæ, seu naturæ,
quarum una est creata, & altera increata, da-
buntur etiam duæ existentia.

Prob: 2. pars, quæ est de fide, sæpè definita
contra Monothelitas; in Scriptura frequen-
ter Christus dicit suam voluntatem distingui
à voluntate Patris; sed hoc non esset verum,
nisi in ipso essent duæ voluntates; ergo. prob:
maj: Lucæ 22. *Non mea voluntas, sed tua fiat.*
Joann: *Non quero voluntatem meam, sed ejus,
qui misit me, Patris.* ergo. Prob: jam minor:
Natura divina, quæ est in Patre, est etiam in
Christo, ergo & voluntas, quæ est attributū
absolutum naturæ divinæ Patris, est etiam in
Christo.

Ut probetur 3. pars, Adverte, quòd in hoc incarnationis, nec non supremò Trinitatis mysterio, hæ voces, unus, alius, duo, tres, in masculino genere sumptæ, hypostasim, seu personam significant; In neutro verò genere acceptæ, unam, vel plures naturas significant: unde in divinis non licet dicere aliud Pater, aliud Filius, aliud Spiritus Sanctus, aut Pater, & Filius sunt duo neutraliter, quia termini illi in neutro genere sumpti connotant naturam, quæ in divinis non multiplicatur, in masculino verò genere connotant suppositum; propterea congruè loquitur qui dicit, alius est Pater, alius Filius, alius Spiritus sanctus. jam.

*Christus
non est a-
liqua duo.*

Prob: Conclusio, tum ex 5. Synodo gener: colla: 8. cap: 1. Et ex Lateran: sub Martino I. consult: 5. can: 6. quibus in locis expressè definitur: tum etiam, quia ly duo masculinè sumptum, denotat dualitatem suppositi seu personæ, sed in Christo non sunt duo supposita, ut est de fide: ergo.

Nec etiam potest dici duo neutraliter, quia quamvis includat aliqua duo, id est, duas naturas, adhuc tamen una ex illis de illo in recto prædicari non potest, nempe creata, sed deberet sic dici de illo, si essent aliqua duo neutraliter: ergo. min: est communis: probatur ergo maj: abstractum in creatis non potest prædicari de suo concreto (ut fusè ostendi in Logica) ergo de Christo natura humana in recto prædicari non potest, & consequenter non erunt aliqua duo.

Obijc: contra 1. partem, eadem res, duplici simul existentia existere non potest, sed hoc esset

esset falsum, si in Christo essent duæ existentia: ergo. maj: est certa. Prob: min: suppositum Christi existeret simpliciter existentia increata, & in casu nostræ assertionis, existeret etiam existentia creata; ergo existeret duplici existentia. R. dist: maj: duplici existentia, ita ut utraq; sit ipsi intrinseca, concedo maj: ita ut una conveniat ipsi ab intrinseco, & altera ab extrinseco, seu per communicationem idiomatum, nego maj: & distinctâ similiter min: nego consequentiam.

Obje: contra 2. partem, duas Epist: Honorij Papæ ad Sergium, relatas in 6. Synodo generali act: 6. & 7. in quibus Pontifex definit oppositum nostræ conclusionis: ergo. R. Honorium propter illas epistolas laudatum non fuisse in sexta Synodo; aliqui tamen dicunt injustè Pontificem fuisse ad minimum condemnatum, quia tantum voluit dicere, quòd in Christo fuit conformitas voluntatū, an autem ita est, Deus scit. Lege Bellar: lib: 4. de Rom: Pontif: cap: II.

Obje: 2. contra eandem. Personæ divinæ dicuntur tres masculinè propter Trinitatem personarum; & unum neutraliter propter unitatem naturæ; sed in Christo sunt duæ naturæ, ergo debet dici duo neutraliter. R. disting: maj: propter unitatem præcisè nego maj: propter unitatem naturæ, quæ de illis in abstracto, & in concreto dici potest, concedo maj: & disting: similiter min: includit duas naturas, quarum quælibet est de illo in abstracto prædicabilis, nego min: quarum quælibet non est de ipso prædicabilis, concedo min: & nego consequentiam.

ASSERTIO II. Ambæ voluntates in Christo fuerunt propriè loquendo liberæ, & inter se optimè conformes. Est quoad utraq; partem de fide.

Cóformitas voluntatum in Christo.

Probatur 1. pars. De voluntate increata primò, assert: 4. Colum: 5. ergo *Prob: 2. eadem pars* Esaia 53. *Oblatus est, quia ipse voluit.* Joannis 10. *Ego pono animam meam, &c.* ergo. Deinde libertas & dominium, propriarum actionum, maxima est perfectio in agente à proposito; sed Christus est tale agens. ergo fuit liber in suis actionibus.

Probatur 2. pars. Voluntas humana Christi efficaciter nunquam voluit impedire, quod divina ejus voluntas præcepit, aut voluit efficaciter exequi: ergo nunquam fuit illi efficaciter contraria. *Prob: antec: Joann: 4. Meus cibus est, ut faciam voluntatem, &c. & 5. Non quero voluntatem meam, &c.* ergo.

Objc: contra 2. partem. Voluntas divina efficaciter voluit mortem Christi, & creatura noluit, aliàs non posset dicere quòd tristaretur, & doleat de sua morte: ergo in Christo fuit contrarietas voluntatum. *R. dist: antec: pro 2. parte, noluit illam mortem efficaciter; nego anteced: ineffaciter & conditionatè, transeat antec: & nego consequentiam.*

ASSERTIO III. Hæc Propositio, Christus est creatura absolutè est vera. *Prob: tum authorit: D. Hieronymi super Epist: Pauli ad Ephes: Multi, inquit, trepidant, ne Christum creaturam dicere compellantur, nos verò liberè proclamamus, non esse periculum illum dicere creaturam.* Idem docet August: epist: 57. & in Enchridio cap: 58. Tum etiam ratione: *Christus est creatura.*

Homo est creatura, sed Christus est homo, ergo est creatura. Tum deniq; quia Christus absolutè dicitur de novo genitus, mortuus, & sepultus, quæ ratione naturæ humanæ tantùm illi conveniunt, ergo similiter potest dici creatura.

Obijc: Multi ex SS. PP. ut videre est apud Arriagam hic, negant illam propositionem, ergo. *Rz.* eam illos negare in sensu Ariarum, qui dixerunt, Christum esse puram creaturam, non verò in sensu Catholicorum, qui noster est, unde nego consequentiam. Hoc etiam modo explicari potest Doctor in 3. d. II. q. 2. ubi videtur nobis contrarius.

*Christus
incepit esse*

ASSERTIO IV. Potest de Christo verè dici, quòd incepit esse. *Prob:* Potest de Christo dici quòd sit creatura, genitus tēporaliter, mortuus & crucifixus, quamvis prædicata illa secundùm solam humanitatem illi conveniant, ergo similiter potest dici, quòd incepit esse, quamvis secundùm humanitatem solam hoc illi conveniat.

Obijc: De Christo dicitur, quòd sit æternus: ergo non potest de eo simpliciter dici, quòd incepit esse. *Rz.* distin: consequens, quòd incepit esse secundùm divinitatem, concedo consequentiam, secundùm humanitatem, nego consequentiam, sicut &, quòd ab ullo unquam Concilio aut Patre, in nostro sensu propositio nostra damnata sit.

*Christus
est Dei ser-
vus.*

ASSERTIO V. Christus secundùm naturam humanam fuit verè Patri subjectus, ejusq; servus. *Prob:* tum ex Script: Esaiæ 42. *Ecce servus meus, suscipiam eum.* & 55. *Justificabit*

trahit ipse justus servus meus multos. quibus in locis sermo est de Christo, ut docent SS. PP. unde Hier: super cap. 42. Esaia ait: *Nec mirum si servus vocatur factus ex muliere, qui cum in forma Dei esset, humiliavit se, formam servi accipiens.* Tum etiam ratione, Deus est verus Dominus Christi, ut homo est, ergo Christus ut homo est verus Dei servus. Prob: antec: Dominium omnium rerum conditarum tam est intrinsicum, & connaturale Deo, ut ipsemet se illo privare non possit; sed Christus ut homo numerandus est inter res à Deo conditas, ergo.

Confirm: Ad fundandam relationem verā servitutis in creatura, aliud non requiritur quàm essentialis dependentia, & subordinatio ejus ad alterum, ratione cujus subordinationis, est sub potestate alterius; sed Christus secundum naturam humanam dependet essentialiter à Deo, fuitq; , & est illi subordinatus, ergo ut homo, est, & fuit verus Dei servus.

Obijc: Concilium Francofurt: simul cum Epistola Adriani Papæ damnant eos, qui Christum servum Dei appellant: ergo. &c. (omissis varijs aliorum resolutionibus apud Suarem hic disp. 44. sect: 1. videndas) Papā, & Concilium condemnasse ibi Elipandum, & Felicem Nestorianos, qui in sensu Nestorij simpliciter, & sine ulla determinatione, Christum dixerunt servum, hoc est, purum & solum hominem, creatā personalitate subsistentem; quod non est contra nos, qui Christum divinā personalitate subsistentem, se-

cun-

cundùm humanam naturam tantùm servatã appellamus.

Pro intelligentia sequentium Adverte, nos per communicationem idiomatum in Christo idem intelligere, ac communicationem proprietatum attributalium, utriusq; naturæ, & imperfectionum naturæ humanæ, ratione cujus una potest dici de altera, unde fit

*Cõmunica-
tio idio-
matum.*

ASSERTIO VI. Prædicata omnia, & attributa divina, quæ possunt dici de Verbo, possunt etiam dici de Christo, & etiam de homine, nisi ex natura ipsorum prædicatorum contrarium colligatur.

Prob: De Christo, & consequenter de homine dicitur, quòd sit Deus, omnipotens, omniscius, infinitæ bonitatis, & misericordiæ, ut expressè varijs in locis clamant Scripturæ: ergo.

Dixi, *quæ dicuntur de Verbo*, quia prædicata divina, quæ de Verbo non dicuntur, ut sunt hæc, est generans, est Pater æternus, est Spiritus Sanctus, &c. nequeunt dici de Christo, aut homine defactò. Dixi etiam, *nisi ex natura ipsorum prædicatorum, &c.* quia licet de Verbo dicitur, quod assumpsit humanam naturam, hoc tamen prædicatum de Christo, aut homine, dici non potest, propter repugnantiam, quæ in adjecto est.

ASSERTIO VII. Prædicata omnia convenientia humanitati, possunt dici in concreto de Christo, Verbo æterno, & Deo.

Patet, quia possum dicere, quòd Christus, (idem dic de alijs) sit substantia, creatura, vi-
vens,

vens, animal, &c. Dixi *in concreto*, quia in abstracto illa prædicata, sicut nec de Christo, sic etiam nec de Verbo æterno, aut Deo in abstracto dici possunt, ut patet ex ijs, quæ in Logica dixi de prædicatione abstracti de concreto; & per hoc patet, cur hæ prædicationes, divinitas est homo, aut humanitas est homo, aut humanitas est Deus, falsæ sint.

ASSERTIO VIII. Prædicata divina non possunt dici de Christo, Verbo, aut homine, in sensu reduplicativo humanitatis, nec è contra prædicata humana in sensu reduplicativo divinitatis. Et ratio est, quia per illa prædicata significaretur, quòd ratio, cur prædicata humana convenirent Christo, aut Verbo, esset divinitas, & cur prædicata divina illi convenirent, esset humanitas, quod nemo dicet.

*Quomodo
Prædicata
divina pos-
sunt dici
de Christo.*

ASSERTIO IX. Nulla prædicata competunt Christo, aut Verbo post incarnationem, quæ denotarent ipsum non habere utramq; naturam, aut naturam humanam habere personalitatem propriam. Patet, quia de Christo dici non potest quòd sit purus homo, aut solummodò Deus. Hinc sequitur veritas sequentis assertionis.

ASSERTIO X. Quidquid essentialiter prædicatur de DEO, aut de Verbo divino, per communicationem idiomatum, potest dici de homine in Christo; & è contra, quidquid dicitur de homine, seclusâ personalitate, & alijs quæ eam sequuntur, potest in concreto dici de Christo. Hæc est communis, & patet tum ex dictis, tum etiam ex scri-

*Prædicata
essentialia
Dei possunt
dici de ho-
mine, & è
contra.*

ptura, varijs in locis, ut Luca 10. Joan: 10. &c. Ratio autem defumitur ex unione utriusque naturæ, in unitate ejusdem suppositi. ergo.

Gratia habitualis nõ necessario requiritur ad sanctitatem anime Christi.

ASSERTIO XI. In anima Christi fuit gratia habitualis; potuit tamen divinitus sine illa sancta esse, & Deo grata. 1. pars quæ à multis dicitur esse de fide, probatur omnibus illis Scripturæ locis, in quibus Christus dicitur unctus, ut Act: 1. *Quomodo unxit eum Spiritu sancto.* Psal: 44. *Propterea unxit te Deus, &c.* Joann: 1. *Vidimus gloriam ejus, quasi unigenitum à Patre, plenum gratiâ, &c.* Prob: 2. ratione, perfectiones à Deo nobis concessæ, & quæ in suo conceptu formali, nullam dicunt imperfectionem, aut repugnantiam cum unione hypostatica, negari non debent Christo; sed gratia habitualis est talis perfectio: ergo.

Probatur 2. pars, ex sæpè dictis de concursu Dei, se solo suppletis concursum causæ secundæ, in ordine ad justificationem. ergo.

Defacto requiritur gratia habitualis.

ASSERTIO XII. Anima Christi defacto non esset grata, & sancta formaliter, sine habituali gratia. Hæc est Scotistarum omnium, solo excepto Pontio, qui sine ulla necessitate à sua recessit Schola. Prob: Non redditur anima Christi formaliter sancta, aut grata Deo, per divinitatem, nec etiam per unionem hypostaticam; ergo per solam gratiam habitualem. Prob: antec: de Divinitate, Anima Christi dicitur formaliter sancta, ratione alicujus formæ inhærentis ipsi; sed divinitas nulli rei inhære potest per modum formæ; ergo.

Confirm: Divinitas vi suæ unionis cum natura humana, non magis sanctificat animam quàm corpus, quia non magis unitur uni, quàm alteri; sed non sanctificat corpus formaliter; ergo nec animam.

Prob: etiam antec: (principaliter loquendo de unione) Unio secundùm se non sanctificat animam, ergo. *Prob:* antec: Unio illa hypostatica stare potest cum actuali peccato, & æq; unire naturam irrationalem, ac rationalem, ut probavimus supra, sed hoc esset falsum, si Unio illa actualiter & formaliter sanctificaret animam Christi; ergo.

Obijciunt adversarij 1. varia Scripturæ loca, quibus Christus dicitur sanctus, ergo est sanctificatus formaliter per Unionem hypostaticam. 2. negando consequentiam, quia cum Scriptura non determinet, per quid sanctificetur, omnia quæ dicit, possunt esse vera, affirmando quod sanctificatur formaliter per gratiam habitualem.

Obijciunt etiam plurima SS. PP. loca, quæ dicunt Christum per unionem sanctificari; ergo. 3. SS. PP. tantùm velle, quod sanctificetur anima Christi, per ea omnia dona supernaturalia, quæ simul cum unione Christi collata sunt: inter quæ primum locum obtinet gratia habitualis, quæ pro primo instanti conceptionis Christi, animæ ejus sacratissimæ oblata fuit.

ASSERTIO XIII. Gratia habitualis animæ Christi, summa est non positivè, sed negativè. Hanc ut intelligas adverte, illud dici summum positivè, quod ita excedit omnia alia istius generis, ut nullum sibi in eodem genere.

genere habeat æquale, aut habere possit; negativè verò summum dicitur illud, quod licet in suo genere habeat sibi æquale, ita tamen est summum, ut à nullo simili excedatur; & in hoc sensu aqua calida ut octo, dici potest summè calida. his notatis *Prob: tum ex Script: Joannis 1. Vidimus gloriam ejus, &c. plenum gratiã, &c.* Tum etiam ratione, Christus fuit naturalis Dei filius; ergo decens erat, ut anima ipsius perfectiori ornaretur gratia, quàm defactò unquam ullus habuit; sed hoc est habere gratiam negativè summam, si non aliquid ultra; ergo.

Quod verò non habuerit positivè summã, seu quã perfectiorem alius non posset habere, prob: tum quia nec ratione, nec autoritate id ostenditur; tum etiam, quia nulla est in hoc implicantiã, ut Deus liberaliter alteri animæ tot gratiæ gradus concedat, quod defactò concessit animæ Christi, sed hoc est, quod intendit conclusio. ergo.

Nec valet dicere, contra conclusionem, quòd Jesus proficiebat sapientiã, ætate & gratiã apud Deum, quia locus ille intelligendus est de profectu ad extra, eliciendo nimirum quotidie opera magis, ac magis Deo, & hominibus placentia; non verò de profectu interno, seu augmento novæ gratiæ habitualis. Quod dixi hic de gratia habituali, idem, ob eandem rationem affirmo de fruitione, ac visione beatifica.

*Christus
est caput
Ecclesiæ.*

ASSERTIO XIV. Christus etiam quã homo, non solùm est caput Ecclesiæ, tam triumphantis in cœlo, quàm militantis in terra, sed etiam est caput Angelorum.

Prob:

Prob: 1. pars ex Scriptura Math: ult: *Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra.* Ad Ephes: 10. *Ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam.* Philipp: 2. *In nomine JESU omne genu flectatur, &c.* ergo ex mente Scripturæ, Christus est caput totius Ecclesiæ, tam triumphantis, quàm militantis.

Probatur 2. ratione. Ad rationem capitis quomodocunq; desiderati, sufficit, quòd sit præcipuum membrum corporis illius cujus dicitur caput; quod influat in reliqua membra, motum & virtutem eis præbendo; ac deniq; , ut cum reliquis membris quandam habeat conformitatem, sed ista omnia conveniunt Christo respectivè ad Ecclesiam tam triumphantem, quàm militantem, ut per se patet. ergo.

Probatur 2. pars ex Scriptura ad Coloss: 1. *Quoniam in ipso, id est Christo, condita sunt universa in cælis, & in terra, visibilia, & invisibilia, &c.* ergo. Tum etiam, quia cedit in perfectionem Christi, si verè dicatur, quòd sit caput hominum, & Angelorum. ergo.

Obijc: Angeli sunt perfectiores Christo, quàm homine; ergo non potest esse caput illorum. R. dist: antec: Perfectiores essentialiter, transeat antec: accidentaliter, hoc est, in donis supernaturalibus gratiæ, & gloriæ, nego antec: & consequentiam.

Fides in

ASSERTIO XV. Nec Fides, nec Spes *Christo nō*
Theologica, sive quoad actus, sive quoad habitus in Christo fuerunt. *fuit.*

Probatur 1. pars,
& primo de fide actuali; Fides illa est semper annexa cum obscuritate & inevidentia, ut patet ex assert: 1. colum: sed Christus à

primo instanti suæ conceptionis habuit clarissimam & perfectissimam cognitionem rerum omnium, in essentia divina, ut postea dicemus. ergo. Probatur etiam eadem pars de fide habituali. Habitus ordinatus ad aliquem actum, sine necessitate admittitur, ubi operari non potest; sed habitus fidei est talis, & in Christo, eliciendo actum, operari non potest, ut jam dixi; ergo non debet admitti.

Prob: 2. pars, & simul etiam prima, tum ex Apost: Cùm venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est, id est, dum venerit visio, & lumen gloriæ, ut exponunt SS. PP. desinet esse fides, & spes tam habitualis, quam actualis: ergo. Tum etiam, quia spes est semper de rebus absentibus, & quas nec videmus, nec possidemus, juxta illud Apost Roman: 8. Spes quæ videtur, non est spes; sed à primo instanti suæ conceptionis clarissimè Christus vidit, & perfectissimè possedit primarium sui objectum, Deum scilicet, sub ratione summi boni: ergo circa illud objectum, nunquam habuit actum spei, nec consequenter habitum illius.

Obijc: contra 1. partem. Fides erit cinctorium renum ejus. Esaia 1. ergo Christus habuit Fidem. R. cum S. Hieron: Per fidem ibi intellige fidelitatem, & veracitatem in servandis promissis, unde nego consequentiam.

Obijc: contra 2. partem. Quamvis Christus non habuit actum spei circa objectum suum primarium, habuit tamen actum circa objectum secundarium, gloriam scilicet sui corporis

poris, & nominis exaltationem, quod nondum in statu viæ possedit, ergo habuit actum spei. *ix.* negando antec: quia gloria corporis Christi non solum fuit illi ardua, vel difficilis, sed nec etiam fuit incerta, contingens, aut fallibilis, ut deberet esse, si circa illam haberet Deus actum spei. Deinde inter gloriam corporis, & animæ ipsi conjunctæ tanta est connexio, utposito uno, hoc ipso ponatur altera, nisi supernaturaliter impediatur redundantia gloriæ animæ in corpus, & sic Christus gloriam animæ sperare non potuit: ergo nec corporis.

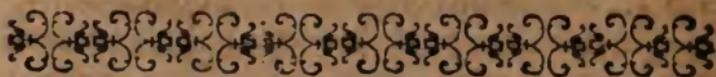
*Dona, &
Virtutes
erant in
Christo.*

ASSERTIO XVI. In Christo fuerunt Dona Spiritûs sancti, & absq; imperfectione omnes gratiæ gratis datæ. *Probatur 1. pars.* quia illa dona dicunt perfectionem absq; imperfectione, ergo Christo negari non debent.

Probatur 2. pars. Christus exercuit in actu secundo gratias omnes illas gratis datas, quas annumerat Apost 1. Corinth: 12. ergo habuit illas.

EPISTYLIUM PROBLEMATI-CUM COLUMNÆ XXVII.

*An Gratia Capitis in Christo, distingua-
tur à gratia ejus habituali?*

COLVMNA XXVIII.

De Scientia, & Merito Christi.

*Habuit
scientiam
beatam.*

ASSERTIO I. Anima Christi à primo instanti suæ conceptionis habuit scientiã beatam, & perfectam Dei visionem.

Prob: 1. ex Scriptura Joann: 3. Quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur. Et infra: Qui de cælo venit super omnes est, & quod vidit, & audivit, hoc testatur. Prob: 2. ratione. Christus à primò instanti suæ conceptionis, fuit Filius Dei naturalis; ergo ab illo instanti habuit perfectam Dei visionem.

Confirm: Nihil est negandum naturæ humanæ Christi, quod ejus gloriam & honorem extollit & commendat, nisi quod ratione, vel authoritate urgenti, ei negari debet; sed neutro modo visio beata à primo instanti conceptionis ei negari potest: ergo à primo illo instanti, habuit perfectam illam visionem.

Objc: Luc: 24. Nonne hac oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam; ergo Christus ante resurrectionem non fuit beatus, & clarificatus. R: negando consequentiam; nam nec locus ille, nec alia quæ ab hæreticis adducuntur, loquuntur de gloria animæ Christi, sed potiùs de gloria corporis in resurrectione, & ascensione ipsius, & de manifestatione & exaltatione sui nominis.

*Nō fuit pi-
rus viator.*

Objc: 2. Christus fuit viator; ergo non ha-

ha-

habuit visionem & fruitionem beatificam. R. dist: antec: purus viator, nego antec: viator simul & comprehensor, concedo antec: & nego consequentiam.

ASSERTIO II. Licet Scientia beata animæ Christi fuerit negativè summa, non tamen fuit comprehensio divinæ essentiæ. *Visio comprehensiva negatur Christo.*

Probatur 1. pars. Gratia animæ Christi fuit negativè summa, ut vidimus assert: 13. præced: colum: ergo & scientia à paritate.

Probatur etiam 2. pars. tum ex dictis assert: 10. columnæ 2. tum etiam autoritate D. Augusti in lib: de cognitione veræ vitæ cap: 31. & in quæstiunculis de Trinitate, ubi ait, *Videri potest Deus per dona gratiæ, ab Angelis, & animabus Sanctorum, plenam verò divinitatis naturam, nec Angelus, nec Sanctorum ullus perfectè videre poterit, & ideò incomprehensibilis dicitur Deus.*

ASSERTIO III. Intellectus creatus animæ Christi, non videt actu in Verbo, omnia quæ ipsum Verbum videt. *Prob:* tum ex dictis assert: 7. columnæ 3. tum etiam, quia si anima Christi videret omnia actu quæ videt Verbum, deberet esse infinita, sicut & visio Dei; sed hoc illi repugnat, quia perfectiões particulares Dei creaturis repugnant: ergo. *Prob: maj:* Infinitas visionis Verbi colligitur ex eo, quod nihil est possibile, actuale, præteritum, aut futurum, quod non cognoscat, ergo si intellectus animæ Christi, omnia illa cognosceret, deberet esse infinita perfectiõnis, sicut est intellectus divinus, in cognoscendo.

Obijc: Intellectus animæ Christi per crea-

*Unde ori-
tur major
perfectio
visionis.*

tam & finitam visionem, videt Deum in se, infinite perfectum: ergo quamvis videret objecta illa omnia infinita, quæ videntur à Verbo, adhuc visio ejus esset finita. R. concedendo antec: & negando consequentiã, nam perfectio visionis non colligitur ex perfectione objecti præcisè, sed potiùs ex diversitate objectorum, & difficultate tendendi in illa; certum enim est, faciliùs esse hominem unù distinctè cognoscere, quàm totam arenam, quæ est in littore maris, quamvis homo sit multò perfectior illà. Itaq; licet intellectus creatus defactò finitã visione, infinitum cognoscat Deum, non tamen infinita objecta categorematicè distincta, propter rationem jam assignatam, & consequenter non videt omnia, quæ videt ipse DEUS.

*Modus vi-
dendi o-
mnia in
Verbo.*

ASSERTIO IV. Intellectus animæ Christi videt omnia in Verbo habitualiter, non verò actualiter. *Prob:* Dignificanda est perfectio animæ Christi, omni meliori modo quo potest fieri, sine repugnantia, sed non repugnât, ut omnia videat in Verbo habitualiter, in hoc sensu, quatenùs nulla sit res quam vult videre, & de qua interrogaretur, quam non statim videret. ergo.

Confirm: De fide est, Christum omnia cognovisse, ut colligitur ex illo Joann: 6. *Nunc scimus, quia omnia scis; & ad Coloss: 2. In quo sunt omnes thesauri sapientie, & scientie absconditi:* ergo cum actualiter illa non cognoscat, ut vidimus assert: præced: restat ut habitualiter illa cognoscat.

Obje: Quilibet Beatus potest hoc modo omnia videre in essentia divina; ergo non est ali-

aliquid singulare in anima Christi. *ix.* dist: antec: de lege ordinaria, nego antec: de potentia absoluta, hoc est, si Deus vellet omnia illa repræsentare, concedo antec: & nego consequentiam. Deus enim speculum est voluntarium, repræsentans in sua essentia omnibus, ea tantum quæ vult, & quando vult, sic non repræsentat alijs beatis, nisi determinata objecta, ultra quæ non potest ullus ordinatè velle plura videre. Animæ verò Christi repræsentat omnia taliter, ut ad quodcunq; vult se convertere in illo speculo, statim illud videat.

Objc: Christus ignoravit determinatum, *Cur nõ videntem Beati* tempus universalis ac ultimi judicij, ut colligitur ex illo Marci 13. *De die autem illa, vel omnia habora; nemo scit, neq; Angeli in celo, neq; bitualiter. Filius, sed Pater: ergo.* *R.* negando anteced: nam locus ille script: tantum vult, quòd Filius non scit de illo die, ut revelaret illam discipulis, aut etiam alijs; cum quo stare, potest, quod in se notitiam illius habuerit: Pater verò dicitur scire illum diem, quia non solum in se habuit notitiam illius, sed etiam revelavit illam Christo, seu Filio suo.

ASSERTIO V. Præter scientiam beatam animæ Christi, in ea etiam admittimus *Videt etiã* res in genere proprias infusam rerum in genere proprio. *res in genere proprie*

Probant hoc aliqui, quia Christus Lucæ prio. 2. anno 12. suæ ætatis, inventus fuit inter Doctores, audiens & interrogans eos de lege, non sine admiratione adstantium, sed in tali ætate hoc non potuisset præstare scientiã acquisitã, ergo debebat fieri per infusam.

Fortè hæc probatio parum convincit, nam
anno

Doctrina
pueri 7.
tantum
annorum.

anno 1649. dum adhuc Romæ, in florentissimo quondam S. Isidori Collegio, Theologiæ ipse operam navarem, puerulus septennis, ex integra Philosophia & Theologia, publicas cum applausu propugnavit Theses, & tamen diligentiam Magistri omnia didicit.

Probatur ergo ratione. Decuit naturam humanam Christi omnem habere perfectionem competentem naturæ creatæ rationali, sive in ordine ad utilitatem, sive ad ornatum; sed scientiâ infusa rerum, & etiam acquisita in proprio genere, est maximum ornamentum animæ rationalis, ergo non debet Christo negari.

Probatur ultima pars Conclusionis, tum ex Script: Hebræ: 5. ubi de Christo legitur, quod cum esset Filius Dei, didicit ex his quæ passus est obedientiam, ergo habuit scientiam experimentalem. Tum etiam ratione, quia multa fuerunt objecta, quæ secundum existentiam actualem, non erant ab initio existentia, aut præsentia animæ Christi, in proprio genere, ut est certum; ergo non potuit in proprio genere intuitivè illa cognoscere, & consequenter, sicut successu temporis inceperunt esse existentia & præsentia ipsi, ita & ille incepit habere cognitionem intuitivam earundem.

Obijc: Christus clarissimè vidit, & perfectè cognovit omnia in Verbo, ergo frustra poneretur cognitio eorundem in genere proprio. *iv.* concedendo antec: & negando consequentiam, nam non est inconveniens, ut perfectam, & minùs perfectam ejusdem rei cogni-

cognitionem, in diverso genere cognoscendi, & ex diversis motivis, quis habeat.

Obyc: contra ultimam partem. Si successu temporis acquisivisset notitiam rerum in genere proprio, quas antea in illo genere non cognovit, ignorantia istarum rerum fuisset antecedenter in illo, sed hoc repugnat perfectioni ipsius. *R. dist: maj:* fuisset in ipso antecedenter ignorantia, quæ esset privatio omnis scientiæ, talis rei in omni genere cognitionis, nego consequentiam: ignorantia, quæ esset privatio omnis scientiæ experimentalis, & intuitivæ cognitionis talis rei, in genere proprio, concedo *maj:* & *dist:* similiter *min:* nego consequentiam.

ASSERTIO VI. Christus meruit nobis per actus portionis inferioris, superioris, & etiam beatificos. Ut probetur hæc conclusio, adverte, in potentijs rationalibus, duplicem assignari à Theologis portionem, unam superiorem, inferiorem aliam; portio superior in intellectu, est ipsemet intellectus, in quantum contemplatur ipsum Deum, seu incommutabilem ejus veritatem. Inferior verò portio, est ipse intellectus, in quantum contemplatur inferiora hæc: similiter voluntas, prout respicit, & diligit æterna, per actus charitatis, dicitur portio superior, & prout fertur & diligit caduca hæc, & temporalia bona, dicitur portio inferior. His notatis

Probatur 1. pars Conclusionis. Multa acciderunt Christo contraria affectioni commodi, ut sitis, fames, passio, &c, quæ tamen per actus portionis inferioris, propter Deum
gau-

*Per varios
actus me-
ruit nobis
Christus.*

gaudenter acceptavit, eiq; in satisfactionem pro peccatis nostris obtulit, ergo per actus portionis inferioris nobis meruit.

Prob: 2. & 3. pars Quia actus illi habuerunt omnia requisita ad rationem meriti; ergo meruit Christus nobis per illos etiã actus.

Obijc: contra hanc partem. Actus beatifici in Christo fuerunt simpliciter necessarij; ergo per illos actus nil meruit sibi, aut nobis. *R.* negando antec: quod ab Adversarijs non probatur.

Obijc: contra 1. & 2. partem. Christus secundum utramq; portionem fuit in termino; ergo non potuit secundum ullam portionem ex illis mereri. *Prob: antec: loquendo de inferiori, de qua potest esse difficultas, illud est simpliciter in termino, quod nullum potest habere actum inordinatum circa finem ultimum; sed voluntas humana Christi, secundum portionem inferiorem, non potuit habere talem actum inordinatum, quia fuit impeccabilis. ergo. R.* negando antec: ejusq; probationis maj: quia ut aliquid dicatur esse simpliciter in termino, non sufficit, quod non valeat elicere actum inordinatum, vel peccaminosum circa finem ultimum, aut aliquid tendens in ipsum; sed ulterius requiritur, ut sit perfectè & adæquatè conjunctum. Fini, non solùm secundum affectionem justitiæ, sed etiam commodi, quo modo portio inferior animæ Christi in via, non fuit conjuncta Deo, quia passa est multa incommoda in hac vita, quæ non potuisset pati, si fuisset ultimè in termino.

ASSERTIO VII. Christus Dominus *Incepit*
 incepit mereri in primo instanti suæ conce- *mereri in*
 ptionis. *Prob:* Christus pro illo instanti ha- *primo in-*
 buit omnia requisita ad meritum, gratiam, *stanti ra-*
 nimirum, potentiam liberam, non impedi- *tionis.*
 tam, & objectum præsens per intellectum:
 ergo meruit. *Prob:* consequentia, pro quo
 cunq; instanti voluntas non impedita, est di-
 sposita ad agendum, potest exire in actum
 secundum, nisi impediatur; ergo cum vo-
 luntas Christi in primo instanti conceptionis
 ejus, habuit omnia requisita ad hoc, ut pos-
 sit exire in actum secundum meritorium, pro
 illo instanti potuit mereri, & consequenter de-
 factò meruit.

Obijc: Esse præsupponitur ad operari; er-
 go & Christus ad suum meritum. *Confirm:*
 Christus pro primo instanti non habuit usum
 rationis, quia organa ejus non erant disposi-
 ta, ergo non meruit. *R. dist:* antec: Priori-
 tate naturæ, concedo antec: temporis, nego
 antec: & consequentiam. *Ad Confirm: R.*
 Meritò Durandum notari Carbone à multis,
 propter illud argumentum: unde nego an-
 tecedens,

Ex hac conclusione inferitur, Christum to-
 to tempore vitæ suæ, sine interruptione me-
 ruisse, quia nunquam cessavit ab actibus bo-
 nis, & meritorijs. ergo.

ASSERTIO VIII. Christus Dominus *Meruit si-*
 meruit sibi gloriam corporis, & nominis ex- *bi Christus*
 altationem; non verò visionem, aut fruitio- *aliqua, sed*
 nem beatificam. *non visio-*

Prob: 1. pars ex script: Lucæ 22. *Nonne hæc nem, aut*
oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriã fruitionẽ.
suaam.

Ad Hebræ: 2. *Vidimus Jesum propter passionem mortis, gloriâ & honore coronatum.* Ad Philip: 2. *Factus est obediens, &c.* Ex quibus locis clarè ostenditur, Christum sibi meruisse gloriam corporis, & nominis exaltationem.

Probatur 2. pars. Primus actus, quem defactò habuit voluntas Christi, in primo instanti conceptionis, fuit actus fruitionis beatificæ, & primus actus intellectûs, visio beatifica, ut antea diximus, sed idem actus non potest esse simul meritum & præmium sui ipsius: ergo Christus defactò non meruit visionem suam, aut fruitionem beatificam, nec consequenter lumen gloriæ, aut gratiam habitualement, ad illa prærequisita in potentijs.

Obijc: contra hanc partem. De potentia absoluta potuit Christus mereri fruitionem suâ, ut docet Doctor in 3. d.18. q. unica, n. 12. ergo defactò dicendum est, quòd illa meruerit. Prob: consequentia, gloriosius est habere præmium ex merito, quando potest sic haberi, quàm sine merito, sed potuit haberi fruitio Christi ex merito ejusdem. ergo. R. concedendo antec: & negando consequentiam. Ad ejus probationem R. dist: maj: Gloriosius est, si acquisitio talis præmij non præsupponat aliquam imperfectionem in præmiando, concedo maj: si præsupponat, nego maj: & concessa min: nego consequentiam. acquisitio enim præmij intuitu meritorum, præsupponit carentiam aliquam istius præmij, & consequenter quòd acquirens præmium, transiret à statu imperfecto ad perfectum, quod longè imperfectius est, quàm si aliquis nunquam caruisset tali præmio.

ASSERTIO IX. Omnis gratia homi- *Ex meritis*
ni lapsa collata, sive sit fides, vel alia gratia, *Christi est*
ad justificationem disponens, sive ipsa iusti- *omnis gra-*
ficationis gratia; Item remissio omnis peccati, *tiâ nobis*
tam actualis, quàm originalis, ac tandem *collata.*
ipsa gloria æterna, sunt ex meritis Christi
prævisis, vel actu exhibitis. Hæc est com-
munis inter Catholicos.

Prob: ex Script: varijs in locis: Benedixit
nos omni benedictione spirituali in cælestibus in
Christo. Joann: 1. De plenitudine ejus nos o-
mnes accepimus, (utiq; quidquid accepimus.)
Idem habetur in varijs alijs, tam Scripturæ,
ac Conciliorum, quàm SS. PP. locis, ergo.
Ratio etiam est, quia nobis illa omnia mere-
ri, cedit in laudem & gloriam Christi, ergo
hoc est asserendum.

ASSERTIO X. Probabile est Christū *Meruit An-*
meruisse Angelis, & primo etiam homini o- *gelis & ho-*
mnem gratiam, & gloriam, ipsis à Deo con- *minibus,*
cessam. *Prob: ex Scriptura ad Ephes: 1. Pro-*
posuit omnia instaurare in Christo, quæ in cælis, mæm gra-
& terra sunt. Joann: 14. Nemo venit ad Patrẽ, tiam.
nisi per me. Ex quibus locis multi ex sanctis
Patribus veritatem nostræ Conclusionis col-
ligunt. Unde Cyrillus Alexandr: lib: 5. in
Esaï. Proph: cap: 54. ait: *Per ipsum enim (id*
est Christum) omnis fructificatio spiritualis,
tam in sanctis Angelis, quàm in nobis instau-
est, &c. ergo. Probatur ratione. Dignitas
Christi multum extollitur, per hoc, quòd di-
catur, quòd non solum hominibus, sed etiam
Angelis meruerit gratiam, & gloriam. ergo
cum in hoc nulla sit inconvenientia, est asse-
rendum.

Obijc: Gratia quæ in applicatione Sacramentorū confertur, non est ex meritis Christi, ut docet August: qui in divinam gratiam refert, quòd uni baptismus, & non alteri, conferatur, ergo non omnis gratia collata est nobis ex meritis Christi. R. negando antec: & ad probationem ex Augustino dico, illum non velle excludere consortium meritorum Christi, sed tantum velle dicere, quod divinæ gratiæ principaliter attribui debeat, quòd uni conferatur baptismus, & non alteri.

EPISTYLIUM PROBLEMATICUM
COLUMNÆ XXVIII.

An plaga lateris Christi fuerit meritoria, & operativa salutis nostræ, pro illo instanti, in quo fuit inflicta?

COLVMNA XXIX.

De satisfactione, potentia, & defectibus animæ Christi.

Satisfactio Christi nõ fuit de toto rigore justitia. **A**SSERTIO I. Satisfecit Christus sufficienter pro toto genere humano; sed non de toto rigore justitiæ. *Prima pars est de fide, & patet ex Scriptura i. Joann: 2. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris tantum, sed & pro totius mundi, ergo*

Prob:

Probatur 2. pars. Satisfactio Christi non habuit omnia requisita ad rigorem justitiæ, ergo non fuit de rigore justitiæ. Prob: antec: Solutio fuit ex bonis creditoris, nempe ipsius Dei, cui omnes actiones bonæ, naturæ humanæ Christi, debebantur varijs alijs titulis; sed hoc est contra rationem rigorosæ justitiæ, ergo.

Confirm: Justitia rigorosa, & gratia opponuntur; sed omnia opera Christi fundabantur formaliter in gratia habituali, & fundamentaliter in gratia unionis, & utramq; gratiam gratis à Deo Christus ut homo accepit, ergo opera satisfactoria ipsius non erant de toto rigore justitiæ.

Objc: Scriptura & PP. passim docent in satisfatione Christi servatam fuisse justitiam: ergo fuit de toto rigore justitiæ. R. disting: justitiam rigorosam excludentem misericordiam, & gratiam Redemptoris, nego antec: justitiam non rigorosam fundatam in tali gratia, & fideli promissione Creditoris, concedo antec: & nego consequentiam.

ASSERTIO II. Licet opera Christi *Opera Christi* negativè summi valoris fuerint intrinsecè, *sti infiniti* non tamen infiniti valoris. 1. Pars patet *valoris nō* ex dictis assert: 13. colum: 27. ubi gratiam *sunt.*

Christi negativè tantum summam fuisse, ostendi: ergo & opera ejus erunt similiter negativè summa, nam ex intensione gratiæ, opera sumunt condignitatem suam, & valorem.

Probatur 2. pars. Visio beatæ animæ Christi, non fuit infinitæ perfectionis, ut ostendi assert: 3. colum: 28. ergo nec alia Christi ope-

ra erunt infiniti valoris intrinseci à paritate. *Confirm:* Principia elicitive meritorum in Christo, fuerunt limitata, & finita virtutis; ergo meritum ab eis elicited, non potest esse infiniti valoris intrinseci: consequentia patet, quia nulla causa totalis producit effectum se perfectiorem. *Prob:* etiam antec: Principia elicitive meritorum in Christo, sunt intellectus, voluntas, & gratia, sed ista sunt finita & limitata virtutis, non solum in entitatibus suis, sed etiam in virtute activa: ergo.

Obijc:1. Si meritum Christi esset finitum intrinsecè, posset exhaustiri, sed hoc est falsum; ergo. *Prob:* maj: Meritum finitum non videtur posse satisfacere pro infinitis peccatis: ergo dato casu, quod darentur infinita peccata, thesaurus meritorum Christi posset exhaustiri. *ꝛ. negando maj:* ad cujus probationem, (admisso casu) nego thesaurum meritorum Christi posse exhaustiri, & ratio est, quia merita & satisfactio Christi, non applicantur ad deletionem peccatorum divisibiliter, & per partes, ut supponere videtur argumentum, sed indivisibiliter, & per modum causae meritoriae, ita ut totum meritum ad omnia & singula peccata cõparetur, sicut lumen Solis ad omnes stellas, & non ad tot, quin ad plures, & infinitas stellas producibiles, possit se extendere sine ullo dispendio suae lucis.

Obijc:2. Valor satisfactionis crescit ex dignitate personae satisfaciens; sed persona Christi fuit infinita. ergo. *ꝛ. dist:* maj: Personae satisfaciens, proportione quãdam servatã, ita scilicet, ut intrinsecè & denominativè sit altioris ordinis, quàm satisfactio personae inferiorio-

ferioris, concedo maj: personæ satisfaciens, omnimodâ proportionem servatâ, ita scilicet, ut intrinsicè & infinitè crescat valor operis secundum dignitatem infinitam personæ, nego maj: & concessa min: nego consequentiam.

ASSERTIO III. Purus homo donis gratiæ dotatus, de potentia absoluta, potuit satisfacere pro peccatis generis humani.

Purus homo potest satisfacere

Prob: Potuit Deus creare aliquem hominem innocentem, non descendentem ab Adamo, eiq; conferre plenitudinem gratiæ, auxilio cujus possit actus elicere de condigno meritorios, quibus Deus placaretur; sed talis tunc satisfaceret pro peccatis generis humani; ergo divinitus pura creatura dari potest, quæ satisfaceret pro peccatis generis humani. *Prob:* maj: quia in hoc nulla est implicatio; *Prob:* etiam min: Deus se solo, sine ulla satisfactione ex parte causæ secundæ, posset salvare genus humanum; ergo & mediante satisfactione talis creaturæ.

Obijc: Peccatum generis humani fuit infinitæ malitiæ; sed nulla pura creatura potest satisfacere pro infinita malitia. ergo. *Prob:* maj: Offensa crescit ex dignitate personæ offensæ, ergo. *R:* negando maj: (loquendo de malitia intrinseca actûs peccaminosi) & distinguendo ejus probationem, ex dignitate offensæ objectivè & extrinsicè, concedo maj: intrinsicè & formaliter nego; autoritates SS. PP. nec non Scripturæ, quæ videntur dicere, quòd nullus purus homo poterat satisfacere pro peccatis generis humani, intelligendæ sunt de potentia ordinaria.

Mediator Dei & hominum. ASSERTIO IV. Solus Christus secundum naturam humanam in Verbo subsistentem, fuit verè, & est mediator Dei & hominum. *Prob:* ex Script: ad Hebr: 8. *Christus novi testamenti mediator est.* Et alibi: *Mediator Dei & hominum Christus JESVS.* *Prob:* ratione, Mediator perfectus debet participare aliquid ab extremis inter quæ mediat; sed solus Christus, respectivè ad Deum & homines, habet illam conditionem, quia solus de utraq; natura participat. ergo.

Christi oratio fuit vera.

Queres. Utrum Christus in via, verè & propriè oraverit? R. affirmativè, & patet, quia Verba Scripturæ debent intelligi rigorosè in sensu literali, ubi nec ratio, nec urgens auctoritas suadet contrarium; sed in Scriptura Lucæ 6. Matth: 14. & 26. apertè dicitur quod oraverit; ergo hoc debet intelligi de oratione propriè dicta.

Est causa moralis tantum miraculorum.

ASSERTIO V. Miracula Christi non physicè, sed moraliter tantum, & impetratoriè procedebant ab ejus humanitate. *Prob:* tum auth: SS. PP. qui ubiq; refundunt miracula Christi in ejus divinitatem, tanquam in solam causam efficientem (vide illos citatos apud Suarem hic) ergo ab humanitate tantum moraliter procedebant. Tum etiam ratione. Christus multa miracula edidit, in quibus nulla potuit intervenire actio physica humanitatis; ergo idem dicendum est de reliquis miraculis, ab ipso patratis; antecedens patet, in servo Centurionis, & filio Reguli, quos absens curaverat. consequentia etiam patet à paritate.

Adversarij varia SS. PP. & Scripturæ loca, ut est illud Lucae 6. *Virtus ex illo exibat, & sanabat omnes*, adducunt, contra nostram Conclusionem. Ad quæ r. illa non plus probare, quàm quòd humanitas Christi moraliter miracula illa patrauerat.

ASSERTIO VI. Christus Dominus *Christus non fuit rex temporalis.* quatenus homo, nullum habuit jus, aut specialem titulum in universum orbem, aut in ullam ejus partem. *Probat*: tum ex Script: Joann: 18. ubi Christus ipse conclusionem tenet his verbis: *Regnum meum non est de hoc mundo*. Idem etiam colligitur Matth: 8. *Filius hominis non habet ubi reclinet caput suum*. Psal: 39. *Ego autem mendicus sum, & pauper*. ergo. Tum etiam ex Poëtarum Flore, Sedulio Hiberno, in Hymno Epiphaniæ Domini, *Hostis, inquit, Herodes impie, Christum venire quid times, &c.* Tum deniq; ratione, quia Regnum Judæorum, neq; jure electionis, neque etiam successionis debebatur Christo; ergo nullum regnum; consequentia est evidens. *Prob: antec: de jure electionis, quia nunquam fuit electus, ergo. Prob: etiam de jure successionis; tum quia jus regni Judæorum, per successionem debebatur descendentibus tantùm ex familia David per Salamonem, sed B. Virgo descendit ex illo, non per Salamonem, sed per Nathan; ergo.*

ASSERTIO VII. Christus Dominus *Fuit Rex spiritualis.* secundum naturam humanam fuit rex spiritualis, & sacerdos, habens potestatem super omnia regna mundi, & reges. *Probat*, tum ex script: Esai: 33. *Dominus Rex noster, &c.*

Pfal: 2. *Ego autē constitutus sum Rex ab eo, &c.*
 Apoc: 19. *Rex Regum, & Dominus dominantium*; ergo cū Rex temporaiis non fuerit, loca illa intelligi debent de Regno spirituali; tum etiam, quia condidit leges spirituales, Reges omnes, & Regna concernentes; ergo. Prob: antec: Math: ult: *Euntes docete omnes gentes, docentes eos serbare quaecung; mandavi vobis. ergo.*

Fuit Sacerdos.

Quòd verò fuerit Sacerdos, probatur ex Script: Hebr: 7. *Eò quòd maneat in æternum, sempiternum habet sacerdotium.*

Confirm: ratione. Christus fuit mediator Dei & hominum, offerens Deo Patri preces & hostias (juxta illud Joann: 17. *Ego pro eis sacrificabo me ipsum*) pro salute generis humani, sed talia facere est proprium officium Sacerdotis. ergo. Loca omnia Scripturæ, quæ adducuntur ab Almachano ad probandum, quòd Christus fuerit rex temporalis, intelligi debent de regno, ac potestate spirituali.

Impeccabilitas Christi ab unionem malè colligitur.

ASSERTIO VIII. Unio hypostatica ex præcisâ sua ratione, non reddit naturam humanam Christi absolutè impeccabilem, unde defactò per gratiam habitualem, aliâq; dona supernaturalia consequentia ad unionem, redditur formaliter impeccabilis.

Probatur 1. pars. Natura humana Christi ex se est peccabilis; ergo non redditur impeccabilis præcisè per unionem hypostaticâ: antec: est certum, probatur ergo consequentia: potuit Deus ad unionem Verbi Divini non solùm assumere naturam intrinsecè peccabilem, sed etiam naturam actualiter pecca-

to infectam, ut probavimus assert: 8. columnâ 25. ergo unio hypostatica ex præcisa sua ratione, non habet reddere naturam humanam Christi impeccabilem.

Prob: 2. pars. Tum quia non potest ostendi alia causa Christi impeccabilitatis defactò, tum etiam, quia ab illo anima Christi habet esse impeccabilis, à quo habet formaliter sanctificari, sed hoc habet à gratia habituali, ut probavi antea agendo de gratia, & merito Christi: ergo.

Adversarij Catalogum SS. PP. adducunt *Respondetur Patri-* contra nostram Conclusionem, qui videntur *bus.* negare Christo ratione unionis hypostaticæ, etiam potentiam ad peccandum. R. tamen illas autoritates tantum probare, Christum non posse peccare, imò & defactò impeccabilem esse, de potentia ordinaria, & hoc ratione Unionis hypostaticæ, quæ defactò secum trahit summam gratiam, & gloriam, per quæ respiciendo potentiam ordinariam, natura Christi formaliter & proximè est impeccabilis, quod non est contra nos.

ASSERTIO X. Natura humana Christi, nullâ ratione est ubiq; realiter. *Ubiq; nature humane* *Prob: nature humane*
Matth: 28. *JESUM quem queritis non est hic.*
Joann: 11. *Gaudeo propter vos, ut credatis, quia non eram ibi.* *Prob: etiam ratione.* Esse realiter ubiq;, est attributum essentiæ divinæ, conveniens illi ratione immensitatis, ergo non potest competere naturæ Christi humanæ.

Obijc: Natura humana Christi est unita Verbo, ergo est ubiq; præsens ubi est Verbum.

bum. R. negando consequentiam, quia caput est unitum animæ verè & realiter, & tamen non est in pede, in quo est anima. ergo.

Dolor & tristitia in Christo fuerunt.

ASSERTIO XI. In Christo fuit verus dolor, vera tristitia, & admiratio. *Prob: 1. pars.* Pars sensitiva fuit perfectissima in Christo, adeóq; sensus tactus perfectissimus in ratione perceptivi, ergo poterat percipere objectum quodcunq; tam conveniens, quàm disconveniens, quando ipsi sufficienter applicabatur; sed parti sensitivæ Christi fuerunt applicata objecta maximè disconvenientia, & nociva durante passione ejus: ergo in illa parte habuit dolorem.

Prob: etiam de tristitia Matth: 26. Tristis est anima mea usq; ad mortem. Probatur etiam ratione. Christo proposita fuerunt objecta, nata causare tristitiam, magis quàm dolorem, & mortem. ergo.

Admiratio in Christo admittitur.

3. Pars patet, Matth: 8. *Audiens autem Jesus, miratus est.* Et 15. *O mulier, magna est Fides tua.*

Objc: Christus habuit summum gaudium semper ex beatitudine essentiali, ergo non poterat habere tristitiam. R. concedendo antec: & dist: consequens, circa objectum gaudij concedo antec: circa aliud objectum nego antec: & consequentiam.

Natura simul cum defectibus universalibus, non verò par.

ASSERTIO XII. Christus assumpsit simul cum natura defectus universales; non verò particulares. *Prob: Universales defectus naturæ sunt mors, fames, sitis, fatigatio, &c. sed de fide est, definitum in Concilio Ephesino, quòd Christus passus est illos defectus,*
ergo

ergo assumpsit illos simul cum natura. Idem *particularibus* prob: tum ex Script: Esaiæ 53. *Verè languores nostros ipse tulit.* Tum Joann: 4. & Matth: 4. *est*, quibus in locis sitis & famis fit mentio; tum etiam, quia assumpsit corpus mortale, passibile, ut sic per omnia assimilaretur omnibus absq; peccato, ut loquitur Apost: ergo debet etiam assumere conditiones, & defectus talis corporis.

Probatur 2. pars. Quia non decebat, ut Christus defectus particulares, puta deformitatem corporis, febres, &c. qui impedirent ipsum in suis operationibus, assumeret, ergo. Nec valet dicere, quòd *verè languores nostros ipse tulit*, &c. (ut loquitur Esaias) nam sensus est, quòd verè tulit, id est, abstulit languores, & infirmitates nostras, &c.

ASSERTIO XIII. Anima Christi se- *Nō ad lo-*
cundum realem & substantialem præsentiam *cum da-*
descendit ad infernum, quò limbus Patrum, *mnatorū,*
& sinus Abrahæ dicitur. Ad locum verò da- *sed ad lim-*
mnatorum non descendit, nisi secundum vir- *bū Patrē*
tutem. *Prob: 1. pars,* quæ est definita in *anima*
Toletano 4. cap: 1. & in Lateran: sub Inno- *Christi*
cent: III. cap: 1. Probatur, inquam, tum ex *descendit.*
communi SS. PP. consensu; tum ex symbolo
Apostolorum, ac Scriptura, psal: 107. *Con-*
tribuit portas æreas, & velles ferreos confregit.
Tum etiam ratione: Anima Christi separata
à corpore, debuit fuisse in aliquo loco præ-
sentialiter, sed non fuit in cœlo; nec sub cœ-
lo aptior erat, & convenientior locus, quàm
limbus, in quo detinebantur animæ SS. Pa-
trum. ergo. Ratio autem secundæ partis est,
quia

quia non fuit necessariū, ut ad locum illum, in quo nullus est ordo, & à quo nulla est redemptio, aliter descenderet, quàm per virtutem; ergo.

Corpus Christi in resurrectione ornatum 4. dotibus corporis gloriosi.

ASSERTIO XIV. Corpus Christi in sua resurrectione fuit gloriosum, adeóq; ornatum quatuor dotibus corporis gloriosi, in corruptibilitate scilicet, agibilitate, subtilitate, & claritate.

Prob: Resurrectio Christi fuit exemplar & causa resurrectionis Sanctorum, ut docet Apostolus: sed sancti omnes in resurrectione habebunt corpora gloriosa, ornata quatuor jam dictis dotibus; ergo à fortiori Christus. *Prob:* min: ex eodem Apostolo loco jam citato versu 36. ubi pulchrè ostendit, qualiter Sanctorum corpora resurgent cum jam dictis quatuor corporis gloriosi dotibus.

EPISTYLIUM PROBLEMATI-CUM COLUMNÆ XXIX.

An Corpus Christi in sepulchro fuisset putrefactum, si centum annos resurrectio fuisset dilata?

COLVMNA XXX.

De Adoratione , & cultu Imaginum.

ASSERTIO I. Adoratio , est actus , *Quid sit adoratio ,*
 quo quis se alteri submittit , in signum excellentiæ , & superioritatis. Est communis , *& quotu-*
 quia convenit omni , & soli. ergo. Adoratio *plex.*
 sic descripta , alia est interna , externa alia.
 Interna est actus voluntatis , quo quis vult se alteri submittere , ob excellentiam in eo cognitam : Externa verò est actus alicujus potentiaæ externæ , quo quis actum internæ adorationis significat , & protestatur , cujusmodi sunt sacrificia , genuflexiones , & hujusmodi. Adhuc adoratio dividitur in *duliam , hyper-*
duliam , & latriam. Dulia est cultus exhibitus creaturis , non habentibus excellentiam aliquam singularem. Hyperdulia est cultus exhibitus creaturis , habentibus talem eminentiam , ut est illa , quæ debetur D. Virgini , ex eo , quòd sit Christi mater. Latria verò *Quid sit Dulia.*
Quid Hyperdulia.
 est cultus , seu reverentia , quæ soli Deo debetur in illo sensu , quo Scriptura loquitur , *Quid sit Latria.*
 Deut: 6. *Dominum Deum tuum adorabis , & illi soli servies.* Ad Tim: 1. *Soli DEO honor & gloria.* His notatis sit

ASSERTIO II. Humanitas Christi *Humani-*
 conjuncta Verbo divino adoranda est eodem *tas Christi*
 cultu *adoranda,*

adoratio- cultu latriæ, quo ipsum Verbum. Prob-
ne Latriæ. tum ex Concil: Alexand: in epist: ad Nestor:
 in quo reprehenditur hic loquendi Nestorij
 modus: *Propter eum qui induit, veneremur*
eum qui indutus est, quasi diceret hæreticus,
 propter divinitatem præcisè, veneror huma-
 nitatem Christi. Unde subjungit Concilium:
Unus intelligitur Christus unigenitus Dei filius,
qui unâ adoratione cum propria carne adora-
tur. Tum ex Trid: sess: 14. cap: 5. definiente
 Sacramentum Eucharistiæ, seu species Evcha-
 risticas, esse adorandas cultu latriæ ob præ-
 sentiam Deitatis; sed multò perfectiori modo
 Deitas est præsens humanitati Christi, quàm
 illis speciebus Eucharisticis: ergo à fortiori
 debet adorari cultu latriæ. Tum etiam ex Pa-
 tribus, quos fusè citant moderni omnes, &
 præsertim Lorca hic d. 88.

Prob: 2. ratione. Ut aliquod totum adore-
 tur per se, sufficit ut una ex eis partibus, sit
 ratio motiva adorationis; sed in Christo est
 una pars, natura scilicet divina, cui per se
 debetur cultus latriæ: ergo totus Christus
 secundùm omnes suas partes, vi illius moti-
 vi est adorandus cultu latriæ: Prob: maj:
 ut homo dicatur bonus, vel sanctus, sufficit
 ut una pars ejus, scilicet anima, sit talis, er-
 go ut totum hoc quod dicitur Christus, ado-
 retur cultu latriæ, sufficit ut una pars ejus sit
 motiva ratio talis adorationis.

Obÿc: Adoratio Latriæ soli Deo debetur;
 sed humanitas Christi unita, non est Deus.
 ergo. R. dist: maj: Soli Deo, vel id quod u-
 nitur Deo in unitate suppositi; transeat maj:
 soli

foli Deo, excludendo illud, quod ipsi unitur, nego maj: distingu: etiam min: humanitas in abstracto concedo min: in concreto, nego min: & consequentiam.

ASSERTIO III. Natura humana Christi secundum se considerata, cum omnibus donis & gratijs sibi concessis, seclusa Unione hypostaticâ, majori cultu adorari non debet, quàm cultu hyperdulix.

Humanitas secundum se considerata, adorari debet cultu Hyperdulix.

Prob: In natura sic considerata, non invenitur ratio motiva cultûs Latriæ: ergo sub tali consideratione, non debet adorari majori cultu, quàm hyperdulix. *Prob:* antec: Tota ratio adorationis Latriæ in Christo homine, defectò, est unio naturæ humanæ cum supposito divino, ergo abstrahendo ab illa unione, tali cultu adorari non potest.

Nec Patres, aut Concilia, quæ contra nos citat fusè Vasquez, aliud probant, quàm quòd humanitas unita Verbo, sub illa consideratione, alio cultu adorari non potest, quàm cultu Latriæ, quod non est contra nos.

Exponuntur Patres & Concilia.

ASSERTIO IV. Sancti omnes adorandi sunt adoratione Dulix, & B. Virgo cultu hyperdulix. 2. Pars supposita veritate primæ, non habet difficultatem, quia sicut B. Virgo omnes alias puras creaturas, in donis gratiæ & gloriæ longè superat, & antecellit; ita illi debetur major præ ceteris veneratio & cultus, sed cultus major non datur, post Latriæ cultum, quàm hyperdulix. ergo.

B. Virgini Hyperdulix, & Sæptis omnibus Dulix tantùm Cultus debetur.

Probatur ergo 1. pars. Tum ex Concil: Rom: sub Felice I. & ex sexta Synodo generali, ac tandem ex Trident: Sess: 25. in quibus definita est.

ta est.

ta est. Tum etiam ex Script: Numerorum 21. 3. Regum 18. 1. Regum 18. 4. Regum 2. Josue 2. & ad Rom: 2. quibus in locis expressè dicitur, quòd sancti & boni sint adorandi, & colendi; tum etiam ex SS. PP. quos fusissimè apud Bellarminum hic citatos invenies. Tum deniq; ratione: Honor civilis debetur, secundùm Philosophos, civili virtuti, sapientiæ, potentiæ & nobilitati; ergo honor plus quàm civilis debetur supernaturali virtuti sapientiæ, & nobilitati: nam dignum est, ut à nobis in terra honoretur, quem Deus in cœlis honorare dignatur.

Frivolas hæreticorum objectiones, solutas vide apud Bellarminum loco citato, intereà fit

*Invocatio
Sanctorū
licita.*

ASSERTIO V. Sancti cum Christo regnantes, invocandi sunt. Est de fide, quoad utramq; partem. *Prob: 1. pars.* A quo quis beneficia licitè potest accipere, ab eo licitè potest beneficia petere, sed scriptura passim docet Sanctos cum Christo regnantes, multa beneficia mortalibus contulisse; ergo licitè possumus ab eis talia beneficia postulare. *Maj: est certa.* *Prob: min: Angelus confortavit Danielelem; Daniel 1. Item Zachariæ 1. Angelus orat Deum pro liberatione populi. Genesis 48. Angelus qui eruit me de cunctis malis, benedicat pueris istis.* ergo.

Confirm: tum quia in hac vita utiliter & licitè sine ullo Christi præjudicio unus rogat alterum, quatenus pro ipso oret, sic filij Israël rogaverunt Samuelem, Paulus Rom: 15. Romanos rogat his verbis: *Obsecro vos, ut adjubetis me in orationibus, pro me ad DEUM.*

tum etiam infinitis penè miraculis, quibus sancti sæpissimè demonstrarunt se audire preces viventium, seq; velle eos adjuvare, à quibus invocantur, quæ non nisi ab induratis, vel protervis negantur hæreticis.

Obijc: Sancti in cælo sunt in termino merendi, ergo nobis suis meritis nihil possunt impetrare, & consequenter frustra invocantur. *Respondetur hæreticis.*

Confirm: Sancti non agnoscunt preces viventium, ergo frustra invocantur. *Prob:* antec: 3. Regum 8. *Tu nosti solus corda Filiorum hominum.* & negando consequentiam, quia merita in via à sanctis accumulata, intuitu quorum nimis honorati amici facti sunt Dei, abundè sufficiunt, ut impetrent nobis à Deo, quod in fide petimus. *Ad Confirm:* & negando antec: nam sancti cum Christo regnantes clarè vident in essentia divina, quando Deus vult, quid circa nos hic agatur, & hoc sufficit, ut cognoscant se à nobis invocari, & ut cum veritate dicatur, quòd solus Deus cognoscat secreta cordium, quia nimirum ab alijs non cognoscuntur in cælo, nisi quando expedit, & Deus vult.

ASSERTIO VI. Imagines Christi & Imagines Sanctorum sunt venerandæ, eorúmque reliquæ cultu dulix adorandæ. Est de fide, & Reliquiæ Sanctorum colendæ. Concil: & novissimè in Trid: sess: 25. ubi hæc sunt. habetur cautela, nimirum, ut *imagines sic venerentur, ut in eis nulla collocetur fiducia, nec ab eis aliquid petatur, nec credatur ipsis inesse ulla divinitas, sed solum honorentur propter eos, quos nobis representant.*

Probatio
ex Scriptu
ra.

Probatur 1. pars. Tam quia in script: Exodi 25. habetur, quod Deus ipse præceperit, ut fierent imagines duorum Cherubin. Numerorum 21. ut fieret serpens æneus mandavit; tum etiam ex perpetua traditione Ecclesiæ, ac approbatis historijs de effigie Christi, ab ipsomet tam Veronicæ, quàm Edessæ Regi Abagaro, missa; tum deniq; ratione, quia ex imaginibus variæ desumuntur utilitates; ergo usus earum est utilis. Prob: antec: Per imagines plebs indocta instruitur, juxta illud D. Gregorij, *quod legentibus est scriptura, hoc indoctis præstat pictura.* 2. Visus imaginibus, revocatur nobis in memoriã, mors & vita Sanctorum. 3. Sunt signa benevolentia, & amoris hominum erga Sanctos. Lege Bellarminum hic, aliósq; Controversistas, apud quos hæreticorum objectiones solutas invenies.

Probatur 2. pars. Tum ex Concilijs jam citatis; tum ex perpetua Ecclesiæ traditione, ac continuis miraculis, quæ contigerunt, ac contingunt: tum etiam ex Script: quæ Exodi 13. dicit Moysen cum magno honore ossa Joseph secum accepisse; sicut & ipse Joseph Gen: 50. ossa Jacob cum honore transtulit ex Ægypto. Item act: 8. *Cum verunt Stephanum viri timorati, &c.* 4. Regum 13. Ossa Elisæi suscitarent mortuum. Act: 19. Sudaria Pauli deferebantur ad infirmos. Et Matth: 14. Fimbria vestis Christi infirmos sanabat. ergo. Tum deniq; quia corpora Sanctorum, erant templa Sanctarum animarum cum Christo jam in cœlis regnantium. ergo sunt digna honore.

Obje:

Obijc: contra 1. partem Exodi 20. Non facies tibi sculptile, neq; omnem similitudinem. R. Scripturam ibi non prohibuisse usum imaginum (aliàs Deus Exodi 25. non curasset fieri duo Cherubim) sed potius idola gentium, & Deos manibus fabricatos, quibus adoratio latriæ impenderetur.

Obijc: contra 2. partem illud Lucae 11. Ve vobis (loquitur de Scribis & Pharisæis) *qui edificatis monumenta Prophetarum, &c.* sed si liceret reverentiam exhibere reliquijs, non deberent propterea reprehendi. ergo. R. 1. Christum Pharisæos reprehendisse, quia non ex vero zelo & affectu erga prophetas, sed potius ex hypocrysi, & simulato affectu ædificârunt sepulchra prophetarum. R. 2. Locutionem illam esse figuratam, quia una pars sententiæ reticeri solet, ad majorem energiam, & vim explicationis: nam Judæi ornando sepulchra majorum, testimonium ferebant contra se, qui in animo habuerunt occidere Christum & Apostolos: & sic dicitur, *Ve vobis Pharisæi, qui edificatis sepulchra,* ubi addendum est, cum imitemini eos, qui prophetas occiderunt.

E P Y S T I L I U M P R O B L E M A T I C U M
C O L U M N Æ X X X.

An non decipiuntur Poloni, qui S. Adalberti Reliquias hic Praga existentes, Gnezna in Polonia tanquam presentes venerantur?

COLVMNA XXXI.

De Sacramentis in genere.

*Definitio
Sacramen-
ti ut sic.*

*Est signum
ad placi-
tum.*

*Signatum
Sacramen-
ti, est gra-
tia tam
habitualis,
quàm sub-
sistens.*

*Signum est
practicum*

ASSERTIO I. Sacramentum rectè de-
scribitur signum sensibile, gratiam Dei,
vel effectum ejus gratuitum, ex institutione
divina efficaciter significans, ordinatum ad
salutem hominis viatoris. *Prob:* Tum quia
superflua non est, nec manca. Tum etiam
ipsam explicando, *Ly signum* (id est ad placi-
tum) est genus, in quo Sacramentum conve-
nit cum reliquis signis sensibilibus; reliquæ
particulæ sunt differentia illius ab his. Di-
citur *sensibile*, quia Sacramenta defacto insti-
tuta; sensibilia sunt, & esse conveniebat, ut
huic nostro mortali statui *proportionata* es-
sent. Dicitur *Gratiã Dei*, ut denotetur signa-
tum hujus signi, quod est gratia; additur *vel
effectum ejus gratuitum*, propter Sacramentũ
Eucharistiæ, quod in Ciborio custoditum, non
est signum gratiæ sanctificantis, sed *subsis-
tens*, realis nimirum præsentia Christi Domini
sub speciebus, quæ præsentia est gratuitus
effectus Dei. Dicitur *efficaciter significans*,
ad denotandum, quòd Sacramenta sint signa
practica gratiæ, quia causant illud quod signi-
ficant; additur *ex institutione divina*, tum
quia Sacramenta omnia defacto à Deo insti-
tuta sunt, nec ab alio institui poterant, sine
ipsius cooperatione singulari; tum etiam, ut
à ratione Sacramenti excludatur martyrrium,
quod

quod quamvis causet gratiam, à Deo tamen, ut applicaretur ad illum effectum, institutum non est. Additur deniq; , *ordinatum ad salu-* *Solis via-*
toribus ap-
tem, &c. ad denotandum, quod pro solis via- *plicari po-*
toribus Sacramenta sint instituta. *test.*

Hic obiter adverte, Sacramenta dici gra-
 tiam conferre, ex opere operato; & non ex *Quid est*
 opere operantis præcisè; quia etiam malè *gratiã con-*
 moraliter collata, puta, ob tarpis lacri finē, *ferre, ex*
 conferunt gratiam ea recipienti, non obstan- *opere ope-*
 te peccato conferentis; quod autem ex ope- *rantis.*
 re operantis confert gratiam, debet illud
 conferre per modum meriti, seu actionis me-
 ritorix, sicut datio v. g. elemosynæ propter
 Deum, gratiam confert danti, si non sit obex
 ex parte ipsius.

ASSERTIO II. In statu innocentix *In omni*
 nullum fuit, aut si perseverasset, esset Sacra- *statu post*
 mentum. Pro statu autem legis naturæ, & *lapsum fu-*
 etiam scriptæ, fuerunt à Deo instituta Sa- *erunt Sa-*
 cramenta. *cramenta.*

Probatur 1. pars. Status ille nullam patie-
 batur aut pateretur infirmitatem corporis,
 aut animæ, ut diximus Columnâ 8. de Statu
 Innocentiæ, ergo Sacramenta pro illo statu
 nec ordinata sunt, nec si perseverasset, ordi-
 narentur, & per hoc patet, quòd protopa-
 rentum matrimonium, veri Sacramenti ra-
 tionem non habuerit.

Probatur 2. pars. Pro nullo unquam tem- *In statu*
 pore, reliquit Deus cultores suos, sine reme- *natura.*
 dio ad salutem necessario, sed omni tempo-
 re post lapsum fuit necessaria ad salutem de-
 letio originalis: ergo pro quocunq; tem-
 pore post lapsum fuit à Deo ordinatum re-

medium efficax ad illud delendum; sed illud remedium fuit Sacramentum; ergo pro lege etiam naturæ fuit Sacramentum, nec valet dicere, quod non possimus assignare quale fuit illud, quia teste August: lib: 5. contra Julianum cap: 21. Scriptura ob ignotam nobis causam voluit id nos latere.

In statu Veteris Legis. Probatur 3. pars. Circumcisioni in lege scripta, conveniebant omnia requisita ad verum & propriè dictum Sacramentum, ergo verum fuit, & propriè dictum Sacramentum.

Confirm: ex Aug: lib: 2. de nupt: & concupisc: Ex quo, inquit, instituta est circumcisio in populo DEI, ad purgationem hujus peccati veteris, valebat magnis & parvis, sicut baptisimus valere cepit, ex quo institutus est, sed baptisimus valet ad conferendam gratiam ex opere operato; ergo etiam circumcisio.

Explicatur Florentinum. Objc: Concilium Florentinum in Decrero Fidei ad Armenos, distinguit Sacramenta novæ Legis, à Sacramentis veteris Legis, quia hæc non contabant gratiam, sed solum per passionem Christi dandam significabant; illa vero continent & conferunt gratiam dignè suscipientibus; sed hoc esset falsum, si circumcisio ex opere operato conferret gratiam. ergo. R. 1. concedendo maj: & negando min: quia circumcisio non est Sacramentum veteris Legis præcisè, quia Abrahæ data fuit quadraginta circiter annis, antequam lex scripta per Moysen data est. R. 2. (admittendo gratis quod sit Sacramentum veteris Legis) Concilium aliud non velle, quam quod Sacramenta veteris Legis non conferrebant gratiam, nisi dependenter à meritis Christi, futuris, no-

væ verò Legis Sacramenta conferunt gratiã dependenter à meritis Christi, jam in opere exhibitis.

ASSERTIO III. Sacramenta causant gratiam non physicè sed moraliter tantum.

1. Pars est de fide, & patet ex definitione Sacramenti. Probatur 2. pars. Baptismus

non producit physicè gratiam: ergo nullum Sacramentum à paritate. Prob: antec: causa physica alicujus effectus debet realiter existere, quando producitur ille effectus; sed baptismus non existit realiter, quando producitur gratia. ergo, maj: est certa. prob: mi: Baptismus consistit in ablutione, & verbis his: *Ego te baptizo, &c.* sed verba illa, quæ successivè proferuntur, nunquam simul existunt realiter, ergo baptismus non existit realiter quando producit gratiam, & consequenter non physicè, sed moraliter causat eam.

Confirm: Tum quia gratia (ut sæpè antea diximus) est effectus creationis: ergo per Sacramenta physicè produci non potest: tum etiam, quia omnia, quæ Scriptura, Concilia & Patres, dicunt de causalitate Sacramentorum respectu gratiæ, salvantur, dicendo, quod moraliter illam causant, qui modus loquendi propriissimus est, & facilis. ergo.

Obijc: Ex conclusione sequeretur, quod Sacramenta non haberent majorem efficaciam ad causandam gratiam, quàm verba maleficorum habent ex pacto inito cum Dæmone, ad causandos mirabiles & insuetos effectus quos producunt, sed hoc est inconveniens, ergo. R. negando sequelam, quia Sacra-

menta habent infallibilem efficaciam à nulla causa impedibilem (si adsint requisita omnia) respectu gratiæ; talem autem non habent verba illa maleficorum, nam frequenter desiderato privantur effectu.

Character est qualitas realis. ASSERTIO IV. Baptismus, Confirmatio, & Ordo imprimunt characterem; qualitatem nimirum realem & spirituales, subiectatam in anima. *Prima pars* est de fide, definita in varijs Concilijs, & ratio eius est, quia cum etiam secundum hæreticos Sacramenta illa non possint reiterari, & alia quatuor possunt: ergo imprimunt characterem, & hæc non.

Prob: 2. pars. Nil aptius potest assignari pro ratione formali characteris, quam dicendo, quod sit qualitas. ergo.

Obijc: contra 1. partem. Nec ex Scriptura, aut Patribus possumus evidentiter probare dari characterem, ergo non datur. R. dist: antec: secludendo declarationem Ecclesiæ, concedo antec: includendo illam, nego antec: & consequentiam.

Author Sacramentorum. ASSERTIO V. Septem novæ Legis Sacramenta instituta sunt immediate à Christo Domino. Est de fide, definita in Trid: sess: 7. can: 1. cuius autoritate, sicuti & hæc Ambrosij lib: 4. de Sacram: cap: 4. *Author Sacramentorum quis est, nisi Dominus JESUS Christus.* Probatur.

Pura creatura instituire Sa- ASSERTIO VI. Non potest purus homo, de potentia absoluta, instituire propriè dictum Sacramentum. *Prob: Instituire*

tuere Sacramentum proprie loquendo, est a-
 licui signo sensibili conferre efficacem signi-
 ficationem, & causationem gratiæ; sed so-
 lus Deus, in cuius potestate est creare gra-
 tiam, potest hoc conferre. ergo.

Obyc: Ex ordinatione divina, non impli-
 cat puro homini instituere signa sensibilia, ,
 ad quorum applicationem conferetur gratia
 eo modo, quo defacto per Sacramenta con-
 fertur; sed talis esset principalis institutor
 Sacramentorum. ergo. & concedendo maj:
 & negando min: nam sicut talis instituens si-
 gna, non posset illis dare efficaciam in ordi-
 ne ad gratiam producendam, sic nec institutor
 Sacramenti proprie loquendo dici posset.

Hinc infertur, quòd Christus quà Deus,
 est author & causa principalis Sacramento-
 rum; quà verò homo, causa tantum im-
 mediatè determinans illa signa sensibilia, quæ
 defacto sunt Sacramenta, & meritoria me-
 rens, quòd Deus illis signis mediantibus con-
 currat ad conferendam gratiam efficaciter
 & infallibiliter suscipienti illa.

ASSERTIO VII. Neque infidelitas, *Improbi-*
 neque improbitas ministri invalidat Sacra-
 mentum, modo adhibitis debitis alijs essen-
 tialibus, habeat intentionem faciendi, quod *tas mini-*
 facit Ecclesia. Est de fide definita in Flo-
 rentino, & Trid: sess: 7. cap: 12. ubi damnat *stri non in-*
validat

illos, qui dicunt ministrum in statu peccati
 mortalis, administrantem Sacramentum, nil
 efficere. *Prob:* Tum ex perpetua Ecclesiæ
 traditione, tum etiam, quia ministri non suâ,
 sed divinâ autoritate operantur, ut patet ex

illo Ioannis 1. *Hic est qui baptizat.* & Corine:
3. *Neg, qui plantat est aliquid, &c.* ergo.

*Requiri-
tur inten-
tio:*

Quòd verò debeat habere intentionem faciendi, quod facit Ecclesia, probatur, tum ex Trident: jam citato, his verbis: *Si quis dixerit in ministris, dum Sacramentum conferunt, non requiri intentionem, saltem faciendi, quod facit Ecclesia, anathema sit.* Tum etiam, quia aliàs qui joco, vel recreationis gratiâ ablueret aliquem, proferendo verba baptismi, sicut in comœdijs solet fieri, verè baptizaret, quod nemo diceret. Nec valet dicere, quod sic baptizavit Athanasius aliquem, dum adhuc puer esset; quia etiam tunc jocando, intentionem habuit faciendi, quod facit Ecclesia, vel nihil fecit.

*Sufficit
certitudo
moralis.*

Obijc: Si requireretur intentio ministri nullus posset esse certus, an sit verè baptizatus, sed hoc est inconveniens, ergo. *R.* dist: maj: certus moraliter, nego maj: physicè, concedo maj: & distincta similiter min: nego consequentiam.

*Non suffi-
cit inten-
tio habi-
tualis.*

ASSERTIO VIII. Ad validè conficiendum Sacramentum, non sufficit habitualis intentio, bene tamen actualis, & virtualis. *Probatur 1. pars,* Ut conficiatur Sacramentum, debet minister habere, humano modo, intentionem conficiendi illud, sed intentio habitualis non est talis; ergo. maj: est certa, quia præterita intentio, nec in se ipsa actualiter, nec in effectu aliquo ab illa proveniente, manens, non est intentio humano modo existens, sed tamen est intentio habitualis,

tualis, ergo intentio habitualis non existit humano modo.

Probatur 2. pars (de actuali non est diffi- *Sufficit in-*
cultas) de intentione virtuali; quotiescunq; *tentio vir-*
aliquis continuat applicationem mediorum, *tualis.*
ad finem actualiter antea intentum, censetur
rationabiliter & humano modo intendere fi-
nem, quamvis actu de illo non cogitet, sed
habens intentionem virtualem hoc facit; er-
go intentio virtualis est sufficiens ad confectio-
nem Sacramenti.

Confirm: Si non sufficeret intentio virtua-
lis, esset moraliter impossibile conficere be-
ne Sacramenta, quoties essent necessaria;
sed hoc est inconueniens. ergo. *Prob:* maj:
stante fragilitate humanâ, est moraliter im-
possibile habere semper intentionem actua-
lem; ergo si virtualis non sufficeret, esset
moraliter impossibile conficere Sacramenta,
quoties conficiuntur.

ASSERTIO IX. Sacramenta novæ *Constat*
Legis constant materiâ & formâ. *Prob: materiâ*
rum ex Florentino in Decreto Eugenij, ubi *& formâ.*
dicit Sacramenta novæ Legis tribus perfici;
rebus, scilicet, tanquam materiâ, verbis, tan-
quam formâ, & personâ ministri, habentis
intentionem faciendi, quod facit Ecclesia;
ergo, tum etiam ex dicendis de ipsis Sacra-
mentis in specie.

Objec Sacramentum pœnitentiæ non ha-
bet materiâ, quia sola forma perficitur,
ergo. *ij. dist: antec: Materiâ ex qua, con-*
cedo

cedo antec: materiam circa quam, nego antec: & consequentiam. Illud enim Sacramentum, pro materia circa quam habet peccata pœnitentis.

Verba debent esse consecratoria.

ASSERTIO X. Verba quæ requiruntur ad Sacramenta, non sunt concionatoria, sed consecratoria. *Prob:* Tum ex praxi Ecclesiæ sic dicentis; tum etiam ex dicendis de Sacramentis in specie, tum deniq; quia quando dicimus, verba debere esse consecratoria, aliud non intelligimus, quàm quòd verba necessariò requirantur ad Sacramentum, ita, ut ijs accedentibus fiat Sacramentum, quod sine illis non fieret. ergo.

Materia & forma invariabilis.

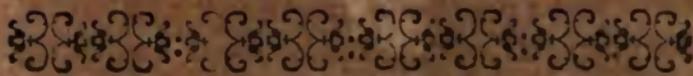
ASSERTIO XI. Sacramenta novæ Legis habent ex Christi institutione materiã & formam determinatam, ita necessariò requisitas, quòd nullã ratione mutari possint, quoad substantiam. Est de fide, in Trident: sess: 21. cap: 2. ubi dicit, in Ecclesia semper potestatem fuisse in Sacramentorum administratione, ea statuere vel mutare, quæ expedire judicaverit, salvã eorum substantiã, ex quo loco, sicut & ex perpetua Ecclesiæ traditione, probatur conclusio.

Objc: Matrimonium ante Tridentinum, fuit validum sine præsentia Parochi, & jam non est, ubi est receptum Concilium; ergo Concilium mutavit substantiam illius Sacramenti. R: negando consequentiam, quia Concilium addidit præsentiam Parochi, per modum conditionis, sine qua non fieret validus

lidus contractus, quod bene potuit sine in-
ratione substantiæ matrimonij facere, ut po-
steà dicemus.

EPISTYLIUM PROBLEMATICUM
COLUMNÆ XXXI.

*An ad validè conficiendum Sacramen-
tum ebriosis ministri intentio suffici-
ens sit?*

COLUMNÆ XXXII.

*De Sacramentis Baptismi, & Confir-
mationis.*

ASSERTIO I. Verum, & propriè di-
ctum Sacramentum novæ Legis, a Chri-
sto Domino institutum, est ablutio exterior
corporis per aquam facta, sub certa verbo-
rum forma, nata sanctificare animam.

*Definitio
Baptismi,
ejusq; in-
stitutor.*

Prob: 1. pars. Tum ex dictis colum: præced:
de Sacramentis in genere, tum quia bapti-
smus habet omnia requisita ad verum Sacra-
mentum novæ Legis: tum deniq; ex Scriptu-
ra Joann: 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua &
Spiritu Sancto, non intrabit in regnum celo-
rum. ergo.*

Prob: 2. pars. Tum quia habet requisita ad
bonam descriptionem, tum ipsam explican-
do, dicitur *ablutio exterior corporis*, ut di-
stin-

stinguatur Baptismus à quacunq; interna spiritali ablutione, quâ mundaretur anima à peccatis. Dicitur *per aquam*, ut excludatur omnis ablutio per alium liquorem facta, additur *sub certa verborum forma*, ad denotandam formæ necessitatem. Dicitur nata sanctificare animam, ad denotandum effectum hujus Sacramenti, qui est collatio gratiæ, & peccati originalis remissio.

Quãdo est institutũ.

ASSERTIO II. Sacramentum hoc institutum fuit à Christo ante passionem, ad ejus validitatem quamvis trina ordinariè requiratur, absolutè sufficeret una immersio.

Prob: 1. pars. Tum quia discipuli ante passionem Christi baptisabant, ut patet Joann: 3. sed hoc non esset verum, nisi baptismus tunc fuisset institutus: ergo: tum etiam, quia in lege nova Eucharistiæ susceptio præsupponit Baptismum, quæ janua est omnium Sacramentorum; sed Christus instituit Eucharistiam ante mortem, eamq; discipulis dedit, ut est de fide Matth: 26. ergo ante passionem instituit baptismum.

Sufficit una immersio.

Probatur 2. pars. Tum quia Doctores communiter docent sufficere, ut aspergatur baptizandus, quo modo probabiliter loquendo, baptizata sunt tria illa millia, de quibus sic mentio act: 2. tum etiam ex praxi multarum Ecclesiarum, quæ unâ tantum immersione baptizare solent.

Materia remota & forma baptismi.

ASSERTIO III. Materia remota hujus Sacramenti aqua est elementaris, proxima vero est ablutio. *Prob: 1. pars*, tum ex Lateran: in cap: *Firmiter*, & ex Tridenti sess: 7. can: 2. quibus in locis definita est, tum

etiam

etiam ex illo actorum, *Ecce aqua hic, quæ prohibet me baptizari?* Tum deniq; , ex perpetua Ecclesiæ traditione.

Prob: etiam 2. pars. quia non potest ostendi, quænam esset materia proxima, nisi dicatur quòd sit ablutio: ergo.

Hinc infertur, nullam aliam materiam, quantumvis fluidam, posse esse materiam hujus Sacramenti, præter aquam naturalem, & elementarem, à qua non semper juscula pauperum, præsertim Franciscanorum, specie distingui judico; unde in tali validè posse quem baptizari, affirmo.

Infertur 2. ad rationem baptisimi sufficere, *Si tantum* ut una tantum corporis pars abluatur; unde *emineret* si ex utero matris, sola manus v. g. vel etiam *solus digi-* solus digitus emeret, existimo, quòd sufficeret ablutio illius parris, ad valorem baptizari *posses-* fimi, quia anima, quæ verè spiritualiter ablu- *creatura.* luitur, tam bene informat digitum, ac informat caput: ergo abluendo digitum, tam bene creatura baptisaretur, ac si ablueretur caput; tamen quia communior sententia oppositum tenet; & quòd in administratione Sacramentorum tutior pars est semper eligenda, sic suaderem, ut postquam nasceretur creatura sic baptizata, denuo sub conditione baptisaretur.

ASSERTIO IV. Forma hæc Baptisimi, *Latinorū* *Ego te baptizo in Nomine Dei Patris, & Filij, forma bo-* *& Spiritus Sancti, bona est.* Hæc est de fide, *na est.* & colligitur ex illo Matth: 28. *Euntes in universum mundum, baptizantes eos, &c.* Nec forma hæc Græcorū: *Baptizetur serfus Christi, In Nomine Patris, &c.* diversa est substantiali-

tialiter, ab hac nostra: & consequenter una est re ipsâ forma Baptismi Græcorum, & Latinorum.

Formam autem baptismi, sicut & cujusvis alterius Sacramenti, substantialiter variari posse sex modis in sequenti disticho notatis, docent Theologi communiter:

Nil formæ demas, nil ponas, nil variabis.

Trāsmutare cave, corrumpere verba, motari.

Harum variationum explicatio, obvia est apud Authores communiter, unde contra conclusionem.

Tempore Apostolorum non fuit in usu aut licita alia forma.

Obyc: Tempore Apostolorum, baptismus collatus in nomine Christi, validus fuit, ut habetur Act: 2. ergo forma Sacramenti Baptismi non fuit semper una. R. communiter concedendo antecedens, & consequentiâ, quia, inquit, Apostoli ex singulari dispensatione usi sunt illâ formâ, quæ dispensatio jam cessavit. Tamen R. 2. negando antec: & ad locum Apostoli R. Petrum ibi fuisse locutum, modo, quo defacto nos ipsi, dum alteri aliquid mandamus, Christianè loquimur, ut cum dicimus, celebret in Nomine Domini JESU, dormiat, pergat (ut sic loquamur suadet Apost: ad Coloss: 3. dum ait: *Omne quodcumq; facitis in Verbo aut opere, omnia in Nomine JESU facite*) & tamen non intendimus, ut celebrando, dormiendo, aut pergendo, utatur quis illis verbis, ergo male inferitur, quod Petrus, quamvis dixerit ut baptizentur aliqui in Nomine Jesu, voluerit baptizantes debere uti illis verbis tanquam formâ, imò contrarium potuit intendisse, ut

nimi-

nimirum in Nomine JESU baptizarentur, applicando tamen materiam, & formam à Christo Matth: 28. institutam.

ASSERTIO V. *Baptismus fluminis* Diverfitas distinguitur specie à Baptismo Joannis, nec *Baptisma-* non fluminis, & sanguinis. *tum inter*

Probatur 1. pars. Baptismus Christi confert gratiam ex opere operato, & est verum, & propriè dictum Sacramentum; sed Baptismus Joannis, non fuit Sacramentum, nec sic contulit gratiam, ut colligitur ex illo Matth: 3. *Ego vos baptizo in aqua, ille verò in igne & Spiritu sancto*; id est, per collationem gratiæ sanctificantis. Distinguitur etiam à Baptismo fluminis, qui est dolor perfectus de peccatis, & à Baptismo sanguinis, seu martyrio, quia hæc non conferunt gratiam, nec delent peccatum, sine voto baptismi fluminis: ergo.

ASSERTIO VI. *Minister necessita-* Minister necessitatis hujus Sacramenti est quivis homo, rationis compos, potens debito modo applicare *tis.* materiam, & formam, requisita ad Baptismum. Est de fide in Florent: & Trident: jam citatis, & patet ex perpetua praxi, ac traditione Ecclesiæ.

ASSERTIO VII. *Minister* Ordinarius minister Baptismi est summus Pontifex in tota Ecclesia: quilibet Pontifex Sacerdotatus in tota sua Diocesi: & quilibet Parochus in sua Parochia, absq; quorum licentia, nemini, extra casum necessitatis, licet baptizare. *ordinariis.*

1. Pars de Parocho, Episcopo, & Pontifice est definita in Florentino, & probatur ex per-

petua praxi Ecclesiæ. *Probat*ur 1. pars. tum quia nulli licet usurpare jus alienum, ipso invito. ergo. Tum etiam, quia id habetur in cap: constat de Consecratione, & in Clementi uni: de Baptismo. ergo.

Fraciscani abstinere debēt præ alijs à ministratio- ne Baptismi.

Ex hac Conclusionē inferitur, quod quamvis nobis Fratribus Minoribus, non prohibeatur ex regula, ut non administremus hoc Sacramentum, tempore necessitatis (verba enim illa regulæ, *ne fiant compadres virorum vel mulierum*, intelligenda sunt de Compatri- bus quoad elevationem, ut in generali capitulo Mechlinensi 1499. declaratum est) tamen præ alijs Religiosis existimo nos maxime obligari ad nunquam baptizandum, extra, extremum necessitatis casum, aut nisi intercederet expressa & voluntaria Parochi licentia, quia certum est, quod inter Patrinos baptizans sit principalis.

Parvuli omnes baptizandi.

ASSERTIO IX. Parvuli omnes baptizari debent, & possunt. Est de fide definita in Trident: sess: 7. can: 13. *Prob:* Parvuli sunt capaces vite æternæ, & redemptionis per Christum, juxta illud Evangelistæ: *Sinite parvulos venire ad me*: ergo.

Necessitas Baptismi.

ASSERTIO X. Baptismus post Evangelij promulgationem semper fuit necessarius, non solum originali peccato infectis, sed etiam immaculatæ Virgini conceptæ, & in utero sanctificatis. *Prob:* Præceptum illud Baptismi universale est, nullum excipiens, ergo nec sanctificati in utero, aut immaculate concepti ab illo eximentur.

Oby:

Obijc: Beatissima Virgo fuit gratia plena: ergo nil ipsi profuit Baptismus. *U.* negando consequentiam, nam permittendo se baptizari exercuit actum virtutis, & externe professi est legem Evangelicam, & reddita est publice capax aliorum Sacramentorum.

Parvuli expositi, sicut & monstra, baptizandi sunt sub conditione, hoc modo: *Si es capax, ego te, &c.*

Parvuli expositi quomodo baptizandi.
Consensus parentum non requiritur in baptismo parvulorum.

ASSERTIO XI. Ad validè baptizandum parvulum quemcumq; , nec parentum, nec dominorum consensus requiritur, & sic infidelium filij ipsis invitis, non solùm validè, sed etiam licitè baptizantur, quando id fieri posset, sine periculo æqualis, aut majoris mali.

Probat 1. pars. Parvuli omnes ex se sunt capaces baptismi; nec ratione aut auctoritate constat, quòd consensus parentum, tanquam conditio saltem, requiri debet ad hoc, ut validè baptizentur. ergo.

Probat 2. pars. Tum exemplo Mathat: 1. Mach: 2. qui jussit parvulos omnes in bello captos circumcidi, quod haud dubiè sciebat fieri invitis parentibus. Tum etiam, quia nil obstat, quò minus possint baptizari parvuli tales, sine consensu parentum. ergo.

Dixi, nisi inde magis malum sequeretur, quia si sequeretur, puta si ob baptismum parvulorum infidelium parentes vellent Christianos sibi subjectos injustè persequi, aut ad infidelitatem cogere, tunc non esset licitum illos parvulos baptizare, quia non sunt facienda bona, ut inde eveniant mala.

Aliquòd non est licitum parvulos infidelium baptizare.

*Necessitas
medij ba-
ptismi.*

ASSERTIO XII. Sacramentum baptis-
mi necessarium est necessitate medi-
j in re, vel in voto, omnibus tam parvulis, quam ad-
ultis. Est de fide definita in Concil: Milevit
Carthag: & Trident: sess: 7. can: 5. *Prob. Il-*
*lud dicitur necessarium necessitate medi-
j, sine* quo, regulariter loquendo, nullo modo finis
consequi potest; sed Sacramentum baptismi
est taliter necessarium. Ergo maj: est certa,
prob: min: Joann: 3. *Nisi quis baptizatus fue-*
rit, &c. Dixi *in re, vel in voto*, quia quando
baptismus fluminis re ipsâ haberi non potest,
sufficit vel fluminis, vel sanguinis, cum voto
Sacramenti.

*Effectus
baptismi.*

ASSERTIO XIII. Conferre gratiam
sanctificantem, delere peccatum tam origi-
nale quam actuale si adsit, & characterem,
imprimere, sunt effectus Sacramenti Bap-
tismi. Est de fide.

Probaturs. pars. Tum ex Concilio Vien-
nensi in Clément: tum etiam ex Trident: sess:
5. de peccato originali, & sess: 6. ubi docet om-
nia peccata deleri per justificationem, sed
per baptismum confertur justificatio in pec-
cato existentibus, ergo. Tum deniq; ex dictis
assert: 1. columnæ præced: *Ultima etiam*
pars patet ex dictis Columnæ præced:

*Quæ ne-
cessitas ca-
remonia-
rum Ba-
ptismi.*

ASSERTIO XIV. Cæremonia, qui-
bus ordinariè utimur in baptizandis origina-
li peccato infectis, de essentia baptismi non
sunt, omitti tamen sine peccato nequon-
ne, si commode adhiberi possunt. Hæc est certa.
1. Pars patet ex præxi Ecclesie, quæ in ne-
cessitate docet parvulos omitti illas cæremoni-

tijs

nijis esse baptizandos. *Prob: etiam 2. pars.*

Ex ejusdem Ecclesie praxi, quæ monet circa infantes, in necessitate gravi, omissis ceremonijs baptizatos, superato periculo, ut fiant debitæ ceremoniæ; quæ in his continentur verbis, quorum explicationem in Agenda quærat.

Sal, Oleum, Chrisma, cereus chrismate, saliba, Ceremonia Baptismi, virtutem, baptismatis ista figurant. nix Baptismi, Hæc cum patris, non mutant, sed tamen ornant.

ASSERTIO XV. Ubi receptum est *Quot de Tridentinum, Patrini de fonte levantés baptizandum, non debent esse nisi unus, vel una simul. beant esse Patrini.* Hæc habetur in Trident sessi 24. cap: 2. ex quo colligitur, quòd, si alij ultra numerum assignatum tetigerunt baptizandum, nullam contrahent affinitatem, quia cognatio illa spiritualis non contrahitur, nisi inter Patrum & baptizatum, ejusq; parentes: ac inter baptizantem baptizatum, ejusq; parentes.

ASSERTIO XVI. Confirmatio, *Definitio Sacramenti Confirmati* & proprie dictum novæ Legis Sacramentum, bene describitur, Sacramentum unctio- *tionis* Chrismatum consecrati, quo debitus minister, frontem baptizati inungit, sub certa forma verborum.

Prob: 1. pars. Tum ex Florentino in Decreto Eugenij, & Trident: sessi 7. can: 1. de Confirmatione, ubi expressè definitur; tum etiam, quia Scriptura Act: 8. docet, Petrum & Joannem, per impositionem manuum contulisse gratiam Samaritanis; sed secundum

sanctos PP. impositio illa fuit Sacramentum confirmationis: ergo. Tum etiam auth: D. August: l. 2. contra Epist: Petiliani cap: 104. *Sacramentum, inquit, Chrismatis in genere signorum visibilium, Sacramentum est, sicut Baptismus.* ergo.

Probatur etiam 2. pars, quia habet conditiones bonæ descriptionis.

Materia ASSERTIO XVII. Materia remota
& forma Confirmationis est Chrisma, substantia scilicet
Confirmati- ex oleo olivarum & balsamo confecta;
onis. proxima, unctio; Forma verò: *Signo te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis, in Nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.*

Prob: 1. pars, tum ex Concil: jam citatis, tum ex perpetua Ecclesie traditione, tum etiam, quia non potest ostendi alia convenientior materia Sacramenti, confortantis animam in militia spirituali, quàm oleum & balsamum, quibus corpora nostra confortantur.

2. & 3. Pars de fide sunt, & extra controversam certæ.

Obijc: Apostoli contulerunt hoc Sacramentum per manuū impositionem sine Chrismate: ergo Chrisma non est ejus materia. R. negando antec: quia quamvis Scriptura Chrismatis mentionem non facit, credendum tamen est materiam illam fuisse à Christo institutam, & ab Apostolis adhibitam.

à quo chris- ASSERTIO XVIII. Chrisma bene-
ma debe- dici debet ab Episcopo, qui solus ordinarius
at benedi- est minister hujus Sacramenti; extraordinarius
ci. autem de licentia Papæ potest esse simpli-

plex

plex Sacerdos. 1. Pars patet ex decreto Eugenij, dicentis Chrisma bene dictum ab Episcopo, esse materiam hujus Sacramenti.

2. Pars est definita in Trident: jam citato, & patet ex Scriptura Actor: 8. ubi narratur, quod cum Philippus in Samaria baptizasset multos, Apostoli missi sunt, ut eis manus imponerent, seu (ut loquitur August:) ut illos confirmarent. ergo.

Prob: 3. pars. Sanctus Gregorius Papa, ut ipsemet scribit lib: 3. moralium, epist: 26. dedit licentiam Presbyteris Sardiniae conferendi hoc Sacramentum. Adrianus etiam VI. nostris Patribus in Indijs commorantibus, dedit auctoritatem confirmandi (authenticam ejus concessio habetur hodie in nostro Hispanensi Conventu) sed hoc non facerent, si Sacerdotes privati non possent esse ministri hujus Sacramenti. ergo.

*Minister
delegatus.*

ASSERTIO XIX. Sacramentum hoc admodum utile est, non tamen necessarium ad salutem, secluso contemptu, necessitate præcepti, aut mediij.

*Nulla est
Necessitas
hujus Sa-
cramenti.*

Probatur 1. pars. Sacramentum hoc confert gratiam sanctificantem, & alias gratias actuales, quibus homo confortatur ad pugnandum pro fide; imprimit etiam characterem, ut est de fide, & abunde constat ex dictis de Sacramentis in genere; sed isti effectus sunt ad modum utiles: ergo.

*Utilissimū
tamen est.*

Probatur 2. pars. Quia nullum potest ostendi præceptum divinum, naturale, aut Ecclesiasticum, obligans Christianos ad hoc Sacramentum, secluso contemptu, ergo. Dixi secluso contemptu, quia certum est, quod mor-

taliter peccaret, qui, non solum ex contemptu, nollet hoc Sacramentum suscipere, sed etiam qui ex negligentia omitteret illius susceptionem, quando commodè possit.

EPISTYLIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ XXXII.

*An Sacerdotes Franciscani, in partibus
ubi desunt Episcopi, possint hodie gau-
dere privilegio Adriani VI. circa ad-
ministrationem Confirmationis?*

COLVMNA XXXIII.

*De Essentia, materia & Forma Sacra-
menti Eucharistiae.*

*Euchari-
stia pra
ceterū e-
minentia.*

ASSERTIO I. Eucharistia verum no-
vi testamenti Sacramentū præstantissimū
est omnium Sacramentorum. 1. Pars patet
ex Carthaginensi 3. c. 27. Florent: in Decreto
unionis, & Trident: sess: 7. can: 1. his verbis: *Si
quis dixerit Sacramenta novæ Legæ non fuisse
omnia à Christo Domino instituta, &c. anathe-
ma sit.* Patet etiam ratione, quia Eucharis-
tiae convenit tota ratio Sacramenti.

2. Pars patet etiam, tum ex Trident: jama-
citato, can: 3. ubi anathematizat eos, qui di-
cunt omnia Sacramenta esse æqualis digni-
tatis, & sess: 13. ubi hoc Sacramentum vocat
san-

sanctissimum: sacrosanctum & divinum, ut
quo Deus divitias divini sui erga homines a-
moris effudit: ergo. tum etiam, quia effectus
hujus Sacramenti, nempe corpus Christi est
præstantissimus, & causa effectuum aliorum
omnium Sacramentorum: ergo.

ASSERTIO II. *Essentia* tota hujus Sacramenti in esse permanentis consistit in *Eucharisti-
solis speciebus consecratis, significantibus stia in quo
corpus & sanguinem Christi. Prob: Impu- consistat.*
gnando adversariorum sententias: & in pri-
mis, quòd corpus Christi non sit pars aut to-
ta essentia hujus Sacramenti. *Probat: Tum Non in cor
quia Sacramentum debet esse res sensibilis, pore Chri-
sed corpus Christi in hoc Sacramento non est sti.*
sensibile, ergo non est Sacramentum, aut
pars illius: tum etiam. quia corpus Christi
est effectus hujus Sacramenti, ergo non est
ipsum Sacramentum; tum deniq; , quia de
fide est, ex Trident: sess: 13. Corpus Christi
contineri in hoc Sacramento; ergo non est
ipsum Sacramentum.

Quod etiam consecratio non sit, probatur: *Non in cõ-
Causa non est de essentia effectus, sed conse-secratione.*
cratio est causa hujus Sacramenti, ergo maj:
est certa. min: prob: ex Florent: sæpe citato,
ubi dicitur, formam hujus Sacramenti esse
verba Christi, quibus Sacramentum hoc con-
ficitur; sed quod conficit aliquid, est illius
causa. ergo.

*Confirm: Quod ex natura sua transit, & in
quadam successione cõsistit, non est de essen-
tia rei permanentis (res enim non potest per-
manere sine sua essentia) sed Sacramentum.*

hoc est quid permanens (manet enim in altari, & à fidelibus verè sumitur transeunte formâ) & forma consecrativa est quid transiens, ergo forma illa non est de essentia hujus Sacramenti in esse permanentis.

Dices Rem transeuntem, moraliter tamen manentem, posse esse de essentia rei permanentis, sed forma consecrationis censetur moraliter manere, manente Sacramento, ergo. Contra Sacramentum Eucharistiæ potest per mensem (ne dicam tres) manere postquam transiit forma, sed quod sic manet, non potest moraliter censerì continere, rem taliter transeuntem. ergo.

Jam positivè probatur Conclusio. Speciebus consecratis convenit tota ratio Sacramenti Eucharistiæ, ergo in illis essentialiter consistit.

Obijc: Consecratione fit hoc Sacramentum, sed species non fiunt consecratione, sed potius Corpus Christi: ergo non in speciebus, sed in corpore Christi consistit hoc Sacramentum. *æ.* concedendo maj: & dist: min: Species secundum se, & nudè sumptè, concedo min: species consecratæ, nego min: & consequentiam.

Obijc: 2. Non posset hoc Sacramentum adorari cultu latriæ, nisi includeret saltem corpus Christi, sed debet sic adorari. ergo. *æ.* dist: maj: nisi includat ipsum tanquam partem essentialem, nego maj: tanquam partem essentialem, vel tanquam aliquid sub speciebus contentum, concedo maj: & min: & nego consequentiam.

Obijc:

Oby: 3. Forma est de essentia hujus Sa- *Forma in*
cramenti; sed verba consecrationis sunt for- *fieri, est de*
ma; ergo. *q. dist: maj: in fieri concedo maj: essentia Eu-*
in esse permanentis, nego maj: & distincta si- *charistia.*
militer min: nego consequentiam.

ASSERTIO III. Eucharistia recte *Definitio*
describitur species consecratae panis & vini, *Sacramentis*
natae causare gratiam sanctificantem in debi- *Euchari-*
te illas suscipiente. *Probat: tum ex dictis, stia.*
tum quia habet requisita omnia.

ASSERTIO IV. Unitas specifica hu- *Qualis sit*
jus Sacramenti, non physica, sed moralis est, *Unitas hu-*
& integralis, coalescens ex partialibus Sacra- *jus Sacra-*
mentis distinctis inter se numero, & specie, & *menti.*
ordinatis ad aliquod unum totale significan-
dum.

Quod sit unum specie *probat*, tum quia
Trident: sess: 7. de Sacramentis in genere can:
1. anathematizat eos, qui dicunt plura, vel
pauciora dari Sacramenta novae Legis quam
septem, inter quae Eucharistiam enumerat:
ergo Sacramentum Eucharistiae unum est.
Tum etiam, quia diversitas specifica specie-
rum panis, a speciebus consecratis vini, non
impedit unitatem specificam hujus Sacra-
menti. ergo, prob: antec: quamvis ossa, caro,
& nervi sint inter se realiter & specie distin-
cta, adhuc tamen constituunt unum specie,
corpus humanum; ergo quamvis species cō-
secratae panis & vini, sint inter se partialia,
Sacramenta specie diversa, adhuc possunt
constituere unum specie Sacramentum tota-
le, quod dicitur Eucharistia. *Probat* jam
Conclusio de unitate physica, species conse-
cra-

hoc est quid permanens (manet enim in altari, & à fidelibus verè sumitur transeunte formâ) & forma consecrativa est quid transiens, ergo forma illa non est de essentia hujus Sacramenti in esse permanentis.

Dices Rem transeuntem, moraliter tamen manentem, posse esse de essentia rei permanentis, sed forma consecrationis censetur moraliter manere, manente Sacramento. ergo. Contra Sacramentum Eucharistiæ potest per mensem (ne dicam tres) manere postquam transivit forma, sed quod sic manet, non potest moraliter censeri continere, rem taliter transeuntem. ergo.

Jam positivè probatur Conclusio. Speciebus consecratis convenit tota ratio Sacramenti Eucharistiæ, ergo in illis essentialiter consistit.

Objc: Consecratione fit hoc Sacramentum, sed species non fiunt consecratione, sed potius Corpus Christi: ergo non in speciebus, sed in corpore Christi consistit hoc Sacramentum. *ꝛ.* concedendo maj: & dist: min: Species secundum se, & nudè sumptè, concedo min: species consecrata, nego min: & consequentiam.

Objc: 2. Non posset hoc Sacramentum adorari cultu latriæ, nisi includeret saltem corpus Christi, sed debet sic adorari. ergo. *ꝛ.* dist: maj: nisi includat ipsum tanquam partem essentialem, nego maj: tanquam partem essentialem, vel tanquam aliquid sub speciebus contentum, concedo maj: & min: & nego consequentiam.

Objc:

Obijc: 3. Forma est de essentia hujus Sa- *Forma in*
cramenti; sed verba consecrationis sunt for- *fieri, est de*
ma; ergo. R. dist: maj: in fieri concedo maj: *essētia Eu-*
in esse permanentis, nego maj: & distinctā li- *charistia.*
militer min: nego consequentiam.

ASSERTIO III. Eucharistia rectè *Definitio*
describitur species consecratæ panis & vini, *Sacramēti*
natæ causare gratiam sanctificantem in debi- *Euchari-*
tè illas suscipiente. *Probat:* tum ex dictis, *stia.*
tum quia habet requisita omnia.

ASSERTIO IV. Unitas specifica hu- *Qualis sit*
jus Sacramenti, non phylica, sed moralis est, *Unitas hu-*
& integralis, coalescens ex partialibus Sacra- *jus Sacra-*
mentis distinctis inter se numero, & specie, & *menti.*
ordinatis ad aliquod unum totale significan-
dum.

Quòd sit unum specie *probatur*, tum quia
Trident: sess: 7. de Sacramentis in genere can:
1. anathematizat eos, qui dicunt plura, vel
pauciora dari Sacramenta novæ Legis quam
septem, inter quæ Eucharistiam enumerat:
ergo Sacramentum Eucharistiæ unum est.
Tum etiam, quia diversitas specifica specie-
rum panis, a speciebus consecratis vini, non
impedit unitatem specificam hujus Sacra-
menti. ergo, prob: antec: quamvis ossa, caro,
& nervi sint inter se realiter & specie distin-
cta, adhuc tamen constituunt unum specie,
corpus humanum; ergo quamvis species cõ-
secratæ panis & vini, sint inter se partialia,
Sacramenta specie diversa, adhuc possunt
constituere unum specie Sacramentum tota-
le, quod dicitur Eucharistia. *Probatur jam*
Conclusio de unitatè phylica, species conse-
cra-

cratæ panis non uniuntur physicè speciebus consecratis vini, ergo non faciunt unum specie physicum cum speciebus vini.

Unitas specifica Eucharistiæ est tantum moralis.

Probatnr 3. pars. Unitas specifica hujus Sacramenti, non potest aliter explicari, nisi dicendo quod sit moralis, & integralis, ut patet ex jam dictis: ergo debet hoc dici.

Quòd verò unitas hæc coalescat ex partialibus Sacramenti, numero & specie distinctis, probatur: Species consecratæ panis sunt signa sensibilia physica specie diversa, ex ordinatione divina significantia efficaciter effectus gratiæ subsistentis diversos: ergo sunt duo Sacramenta partialia diversæ rationis, consequentia est evidens, quia talibus signis convenit definitio Sacramenti, à nobis antea assignata, colum: 30. assert: 1. Prob: antec: Sanguis Christi est diversæ rationis specificæ à corpore, sed species vini significant primariò sanguinem, & species panis non sed corpus; ergo.

Confirm: Materia corporis Christi, scilicet panis, & forma, nempe, *Hoc est corpus meum*, tam sunt diversæ rationis specificæ, à materia & forma sanguinis, & è contra, quàm sunt à materia & forma aliorum Sacramentorum, sed ab illis in esse Sacramenti realiter & specie distinguuntur; ergo & inter se, loquendo de specie physica, non verò morali, ut antea probavi.

Laici non sumunt integrum & totale specie Sacramentum.

Obyc: contra ultimam partem. Si species panis non sint totale & integrum Sacramentum Eucharistiæ, sequitur, quòd Laici non sumant integrum Sacramentum: sed hoc dici non debet: ergo. *R. maj: in omni rigore*

verum

veram esse, abstinendum tamen est coram simplicioribus præsertim, ab illo loquendi modo, aliàs putarent, quòd non sumerent integrum corpus & sanguinem Christi, aut unum Sacramentum, quod tamen non est verum, quia species panis sunt perfectissimum Sacramentum, & sub illa continetur vivum, & verum Christi corpus, simul cum sanguine & divinitate, & sic qui sumit illud, perfectum Sacramentum Eucharistiæ accipit, quamvis secundum rigorem sermonis integrum Sacramentum, in sensu jam explicato, non sumat.

ASSERTIO V. Tot sunt Sacramenta corporis Christi partialia numero distincta, quot sunt hostiæ consecratae discontinuæ.

Vera distinctio numerica inter plura partialia Sacramenta.

Prob: Totum homogenium, v. g. amphora aquæ, quæ ante divisionem una erat numero aqua, si dividatur in plures partes, quavis ab altera numero distinguitur, ergo quavis hostia ante divisionem sit unum numero Sacramentum corporis, tamen post divisionem erit diversum.

Confirm: De fide est, quemvis ex suscipientibus hostiam sacramentam, sumere verum Sacramentum Eucharistiæ: ergo si duo sumant simul duas particulas, accipiunt duo numero Sacramenta; implicat enim, ut naturaliter duo simul eadem numero species sumant, aut ut eadem numero species sint simul in diversis locis.

ASSERTIO VI. Materia requisita ad conficiendum Sacramentum Corporis Christi, est panis ex farina & aqua naturali confectus, & ad conficiendum Sacramentum

Materia Corporis & Sanguinis quæ?

fan-

sanguinis, vinum de vite. Hæc est de fide ex Trident: sess: 13. & prob: tum ex facto Christi, qui usus est pane, & vino, tum etiam ex præxi perpetua Ecclesiæ.

*Corporis
vera ma-
teria est
panis tri-
ticeus.*

ASSERTIO VII. Solus panis triticeus potest esse materia Sacramenti corporis, est de fide in Trident: jam citato, & etiam Florentino, quorum autoritate probatur.

Dices, Concilium tantum velle triticeum panem esse materiam ordinariam, & necessariam tantum necessitate præcepti hujus Sacramenti, non vero necessitate Sacramenti. Contra eodem modo loquitur Concilium de materia corporis, sicut de materia sanguinis; ergo vel vinum de vite non erit de necessitate Sacramenti necessarium, pro materia sanguinis, quod nemo dicet; vel panis triticeus erit necessitate Sacramenti necessarius, pro materia corporis.

*Christus in-
stituit vi-
num pro
materia
sanguinis,
abstrahendo à rubro
& albo.*

Objc: Quamvis Christus consecravit in vino albo, non sequitur inde, quod vinum rubrum non sit materia sanguinis, ergo quamvis consecravit panem triticeum, non sequitur inde, quin panis hordeaceus possit consecrari. R. concedendo antec: & negando cōsequentiam, quia Christus pro materia sanguinis instituit vinum de vite, abstrahendo ab hoc, an esset album, vel rubrum, ut patet ex perpetua Ecclesiæ traditione; pro materia autem corporis, non instituit panem quomodocunq; sed solum triticeum.

*Non suffi-
cit lora,
nec succus,*

Hinc inferitur, nec succum ex agresta, nec acetum, nec loram posse esse materiam consecrationis sanguinis, quia non sunt vinum

de vite. Idem dic de succo incluso in uva, in uba in-
non verò de musto aut de vino parùm acido. *clusus.*

ASSERTIO VIII. Tam azimus, *Et azimus*
quàm fermentatus est sufficiens materia Sa- *& ferment-*
cramenti corporis. *Prob: de azimo (de fer-*
mentato non est difficultas, nam additio fer- *tatus suffi-*
menti non tollit, quin panis sit verus panis *cit pro ma-*
usualis) Christus Dominus consecravit in a- *teria cor-*
zimo, ergo panis azimus est sufficiens mate- *poris.*
ria. *Prob: antec: Christus usus est illo pane,*
quo secundùm legem tunc debebant omnes *quo secundùm*
Judæi uti; sed ille fuit azimus: ergo maj: est *legem tunc*
certa. *Prob: min: consecravit Christus illa no-*
cte, quâ ille & Judæi omnes debebant come- *cte, quâ ille*
dere agnum Paschalem, hoc est lunâ decimâ *& Judæi omnes*
quartâ 1. Mensis, qui à Judæis dicebatur *debebant come-*
Nisan, sed illo die, & sequentibus duobus, pa- *dere agnum*
nis fermentatus erat prohibitus, ut habetur *Paschalem, hoc*
Exod: 12. v. 18. & 19. ergo nun: est certa, prob: *est luna decimâ*
ergo maj: tom Marth: 26. *quartâ 1. Mensis,*
Primo die Azimorum, &c. tum etiam sic: Christus comedit a- *qui à Judæis*
gnum paschalem, & consecravit panem pri- *dicebatur Ni-*
mâ die Azimorum, sed illa fuit luna decimâ *san, sed illo*
quarta primi mensis ad vesperam (dies illa a- *die, & seque-*
pud Judæos non habuit primas Vesperas) ut *ntibus duobus,*
patet ex Scripturâ loco citato; ergo conse- *panis fermentatus*
cravit panem, qui illa luna fuit usualis, sed *erat prohibitus,*
ille fuit azimus, ut patet ex jam dictis, ergo.

Obyor: Christus abrogavit legalia, sed panis
azimus est aliquid legale: ergo non est insti-
tutus pro materia hujus Sacramenti. & con-
cedendo maj: & dist: min: est legale in quan-
tum à Christo institutus pro materia hujus
Sacramenti nego nun: est legale aliquid, in-

in quantum Judæi illo utebantur, concedo
min: & nego consequentiam.

*Quæ ne-
cessitas a-
quæ infu-
sæ in cali-
sem.*

*Aqua ma-
net simul
cum san-
guine Chri-
sti in cali-
ce.*

*Quid per
aquam de
notetur?
Est præce-
ptum Ec-
clesiæ tan-
tùm de in-
fusione a-
quæ.*

ASSERTIO IX. Aqua ex præcepto tantùm Ecclesiæ miscenda vino ante consecrationem, probabiliter loquendo, nec in vinum, nec in sanguinem transit.

Probatur 1. pars. Tum ex Concilijs sæpè citatis, ac perpetua Ecclesiæ traditione, & ipsius Christi factò, qui, ut in Liturgijs D. Jacobi Apostoli & Marci Evangelistæ expressè habetur, in nocte cœnæ miscuit aquam vino, ad denotandum, quòd de ipsius sacratissimo latere exiret sanguis, qui per vinum denotatur, & aqua elementaris. Quòd autem

mixtio illa ex solo Ecclesiæ præcepto faciendà sit, probatur, tum ex Trident: sess: 22. cap: 7. ubi sic habet: *Sancta Synodus monet, præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam vino in calice offerendo miscerent.* Tum etiam, quia de nullo præcepto divino in hoc puncto nobis constat; nam per hoc, quòd ipse vinum miscuit aquam, malè colligitur, quòd præceperit Discipulis, & alijs, ut idem facerent, sicut per hoc, quòd laverit priùs Discipulorù pedes, quòd priùs comederit cœnam, & postea sedentibus Discipulis, dederit eis Eucharistiam, malè colligeretur quòd præceperit alijs, ut idem faciant in administratione hujus Sacramenti, ergo admixtio illa aquæ cum vino, ex puro putò Ecclesiæ præcepto faciendà est, nec aliud intendit Julius Pontifex, aut Cyprianus, relati in cap: *Cum omnes*, de Consecratione, d. 2.

Probatur ultima pars (quæ de probabilitate

te stando puræ rationi loquitur) Aqua non convertitur nec immediatè, nec mediate in sanguinem: ergo nullo modo. Prob: antequoad primâ partem: Aqua non est materia nec pars materiæ sanguinis, ergo non convertitur immediatè in sanguinē; Prob: antecedit secundum Trident: sess: 13. Vinum de vite est materia hujus Sacramenti; sed aqua non est de vite. ergo. Probatur 2. pars antecedentis principalis, si gutta v. g. aquæ posset converti à vino cui imponeretur, in vinum, sequeretur, quòd ampulla vini, in vinum converteret unum vas aquæ; sed hoc nemo rationaliter admittet, ergo neq; illud. Probatur sequela: Potest ampulla vini convertere in se duas guttas aquæ, ergo & quatuor, & sex, & consequenter paulatim integrū vas. Prob: consequentia, quòd plus est de vino, eò majorem habet vim convertendi in se aquam; sed conversâ primâ guttâ aquæ in vinum, plura erit de vino, quàm antea fuit: ergo factâ conversione primæ guttæ aquæ, vinum habebit majores vires ad alias & alias guttas in se convertendas.

*Aqua non
habet à
quo in vi-
num con-
vertatur.*

Dices. Per conversionem aquæ in vinum, vires vini debilitari. Contra 1. Per conversionem lignorum in ignem, vires prioris ignis non debilitantur, sed augentur, quia factâ illâ conversione fit major ignis quàm antea, sed factâ conversione aquæ in vinum, est plus de vino quàm antea, ergo vires illius non debent debilitari. Contra 2. Aqua quæ in vinum convertitur, debet post conversionem esse ejusdem rationis cum vino convertente illam, ergo per additionem illius, præ-

cedentis vini vires non debent debilitari, sed potius augeri, & consequenter factâ illa conversione, vinum habebit majores vires, ad alias & alias aquæ guttas convertendas.

Confirm: hoc 1. Humiditas & frigus, quæ sunt qualitates connaturales substantiæ aquæ, expelli non possunt, nisi per contrarias qualitates, nempe calorem, & siccitatem, sed manifestum est, quòd vinum non habeat, formaliter loquendo, calorem aut siccitatē, ergo non habet vires, quibus posset expellere qualitates conservativas aquæ; sed illis non expulsis, manet semper substantia aquæ; ergo in calice simul cum sanguine manet substantia aquæ.

Manente aquâ cum sanguine melius representatur veritas & figura sanguinis. *Probatur secundo eadem pars.* Si diceretur, quòd in consecrato Calice maneret aqua in sua substantia, melius representaretur in hoc Sacramento veritas & figura sanguinis, & aquæ naturalis, quæ de latere Christi in Cruce fluxerunt; nec in hoc ullum esset periculum Idololatriæ, ut unicuique prudenti patet: ergo stando puræ rationi hoc est dicendum.

Dixi rationi, quia stando authoritati, probabilius est, quòd aqua prius convertatur in vinum, & postea in sanguinem.

Quomodo materia debeat esse determinata. ASSERTIO X. Materia consecrationis debet esse determinata & certa; non tamen determinatæ magnitudinis, aut parvitatatis, modò sit sensibilis.

Prob: 1. pars. Tum ex Rubricis Missalis, tum etiam, quia forma consecrationis, in qua proferuntur *Hoc*, & *Hic*, non esset vera, nisi materia esset certa, & determinata, & moraliter ad minimum præsens, hoc est, juicio

dicio prudentis, non notabiliter distans à proferente formam.

Probatur 2. pars. Quævis quantitas sensibilis panis est panis, & vini, est vinum; sed panis, est materia consecrabilis; ergo & quævis ejus sensibilis quantitas. Dixi *sensibilis*, quia Sacramenta sunt signa sensibilia, proptereà sic instituta, ut possit quis cognoscere quando suscipiuntur; sed insensibilis pars panis non esset talis. ergo.

ASSERTIO XI. Determinata verborum forma ad hoc Sacramentum sufficiens & necessaria, est illa, in Canone Missalis Romani assignata. Est de fide, ex Trident: sess: 13. & Florent: in Decreto unionis. *Prob:* Tum quia Christus non est usus aliâ consecrandi formâ: tum etiam ex praxi omnium fidelium adorantium Christum, statim ac verba illa proferuntur. ergo. *Forma vera consecrationis.*

ASSERTIO XII. Ut validè cõsecratur panis, sufficiunt hæc quatuor verba: *Hoc est Corpus meum;* & ut vinum, sufficiunt hæc, (vel æquivalentia) *Hic est sanguis meus;* ut verè licitè præmitti debent alia omnia in Canone posita, incipiendo à *Qui pridie.* *Quæ verba sufficiant pro consecratione.*

Prob: 1. pars. Ad confectionem Sacramenti sufficit, ut Minister habens intentionem debitam, applicet materiæ formam essentialiter requisitam; sed illa quatuor verba sunt forma hic requisita ad consecrationem panis, ut definit Florent: & Trident: jam sæpiùs citatum. ergo.

Prob: 2. pars. Tum à paritate formæ consecrationis: tum etiam, quia ideo sola hæc

verba, *Hic est sanguis meus*, non sufficerent, vel quia Christus omnia alia, quæ in Canone subsequuntur, adjunxit: vel quia Ecclesia illa semper adjungit. sed neutrum horum est sufficiens ratio. ergo. Prob: 3. non primum, tum quia omnia illa verba, ut à nobis defactò proferuntur in Canone, non habentur apud ullum unum ex Evangelistis: tum etiam, quia quamvis ad formam corporis Christus adjunxit *ly quod pro vobis tradetur*, adhuc tamen, etiam secundum Adversarios, particula illa non est de essentia formæ corporis: ergo quamvis subjunxisset post *ly sanguinis mei*, alia omnia quæ ordinariè à nobis proferuntur, inde non sequitur, quòd essent de essentia formæ sanguinis.

Non etiam secundum, quia Ecclesia adjungit ad illa verba semper *ly enim*; & tamen secundum omnes non est de essentia formæ. ergo.

Præceptū Ecclesie circa formam Consecrationis Probatur ultima pars. Ex præcepto saltem Ecclesie debent omnia verba in Canone posita proferri; ergo licitè nullum ex illis omitti potest.

Obijc: pro prima parte. Si Sacerdos proferat illa sola quatuor verba, non præmittendo alia in Canone posita, tunc non significaretur ibi esse Corpus Christi, sed Sacerdotis; ergo non sufficiunt illa.

R. distinguendo antecedens, non significatur præcisè ex vi sermonis, sine intentione proferendi ea in persona Christi, concedo antecedens: si Sacerdos habeat intentionem proferendi ea in persona Christi, nego antecedens & consequentiam.

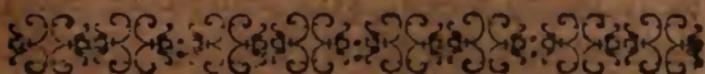
ASSERTIO XIII. Forma hujus Sa- *Forma*
cramenti profertur à Sacerdote recitative & *hac & re-*
significative simul. Ut intelligatur Conclu- *citativè &*
sio, adverte tunc verba aliqua recitative, seu *significati-*
materialiter tantum proferrì, quando unus *vè profer-*
alterius dicta nudè narrat, vel profert, non *tur.*
curando, quid per illa significatur, ut fre- *Quid sit*
quenter facit actor in comœdia, & qui linguâ *verba re-*
loquitur, quam non intelligit. Significative *citativè*
verò, quando proferuntur verba cum inten- *proferre.*
tione significandi per ea, quod ex institutio-
ne sua debent significare. Hinc facile colli-
gitur, quid sit verba recitative & significative
simul proferre. Nunc probatur Conclusio,
Sacerdos profert illa verba in persona Chri-
sti, & per ea intendit idem significare, quod
Christus intendebat: ergo profert ea recitati-
vè & significative simul. ergo.

Confirm. Si merè recitative verba formæ
proferrentur à Sacerdote, non significarent
Corpus Christi esse hic & nunc sub his speci-
ebus præsens, sed potius sub illis speciebus,
quas in cœna discipulis dedit Christus; sed
de fide est, verba consecrationis significare
Corpus Christi esse hic & nunc præsens sub il-
lis speciebus: ergo non merè recitative pro-
feruntur. Probatur major, qui nudè tan-
tùm recitat verba ab alio prolata, vel quia
nihil intelligit, vel si aliquid, non aliud, quàm
quod ille alter ante per ea tali loco & tempo-
re significabat, sed Christus significabat per
verba in Cœna ab ipso prolata Corpus suum
esse sub illis solis speciebus, quas ille tunc in
cœna coram se habuit: ergo si verba illa

non sequitur tenendo nostrā conclusionem; ergo. Lege Doct: in 4. distinct: 8. q. 2. n. 17.

EPISTYLIUM PROBLEMATICUM
COLUMNÆ XXXIII.

An forma Eucharistiae de rigore sermonis, logicè loquendo, sit vera?

COLUMNÆ XXXIV.

De reali praesentia Corporis Christi, & transubstantiatione.

ASSERTIO I. Verè realiter & substantialiter sub speciebus consecratis Corpus & Sanguis Christi continentur. Est de fide, definita in varijs Concilijs, quorum authoritate, sicut & omnium fere Sanctorum Patrum (quos fusè citat Bellarminus lib: 1. de Eucharistia cap: 6. & sequentibus.

Realis praesentia Christi sub speciebus.
Prob: 1. Conclusio. Prob: etiam secundò.
Christus Matth: 26. & alibi sæpè dixit, illud quod dedit Discipulis esse ipsius Corpus, ergo cum nec ratio, nec autoritas exigit, ut illa verba intelligantur improprie, credendum est, quòd verè & proprie, juxta literalē Scripturæ sensum, ibi contineatur Corpus Christi. Confirmatur hoc, non est ulla ratio, cur verba illa Joannis 1. *Et verbum caro factū.*

connaturalem ad locum est in Eucharistia, sub qualibet specie tam panis, quàm vini. Est de fide, definita in Concilio Constanti-nopolitano, sess: 13. Florent: in Decreto Uni-onis, & Trident: sess: 13. cap: 3. his verbis: *Hæc Fides semper in Ecclesia Dei fuit, statim post consecrationem verum Domini nostri Cor-pus, verumq; ejus sanguinem sub panis & vini specie, unà cum ipsius anima & divinitate exi-stere; sed corpus quidem sub specie panis, & sanguinem sub vini specie, ex vi verborum, ipsum autem corpus sub specie vini, & sanguinem sub specie panis animamq; sub utraq; vi naturalis illius connectionis & concomitantia, quâ par-tes Christi Domini, qui jam ex mortuis resurre-xit, non amplius moriturus, inter se copulantur: Divinitatem porro propter admirabilem illam ejus cum corpore & anima hypostaticam unio-nem. Quapropter verissimum est tantundem sub alterutra specie, atq; sub utraq; contineri. ergo.*

Probat 2. ratione. Non potest esse mate-rialiter corpus vivum & verum sine anima, sanguine, & accidentibus suis connaturali-bus; nec sanguis vivus, nisi conjunctus cor-pori; sed sub speciebus panis ponitur vivum & verum Christi corpus (Christus enim, ut ait Apostolus, non amplius moritur, mors illi ultra non dominabitur.) ergo.

Dixi in conclusione, non dicentibus respe-Christus etum connaturalem, ad locum, quia talia nō est præ-accidentia, ut sunt motio, actio, passio, &c. sens. secun- supponunt locum, & modum essendi in ipso dūm ali-naturalem, & extensum, qui modus non est quos re- D d 5 com- spectus.

compatibilis cum ubi Sacramentali Corporis Christi in Eucharistia.

Obijc: Non ponitur humanitas Christi ubicunq; est divinitas, quamvis uniatur phyticè divinitati: ergo non ponitur anima aut sanguis, ubicunq; ponitur Corpus Christi, quãvis cum illo habeant naturalem connexionē. *ꝛ.* negando consequentiam & paritatem, quia Divinitas ob suam illimitationem & immensitatem est ubiq; necessario, & sic non est inconueniens, ut sit in multis locis, ubi non est humanitas Christi, quæ finita est & limitata, secùs dicendum est de corpore vivo, & sanguine.

Cum corpore & sanguine Christi non manet substantia. ASSERTIO III. Sub speciebus Eucharisticis simul cum corpore & sanguine Christi non manet substantia panis & vini. Est expressè de fide definita in Lateranensi, sub Innocent: III. Florent: in Decreto Unionis, & Trident: sess: 13. Can: 2. his verbis: *Si quis dixerit in SS. Eucharistia Sacramento remanere substantiam panis & vini, unà cum corpore & sanguine Domini, anathema sit. Probatur conclusio* jam citatorum Conciliorum, authoritate, quibus adde, quæ inferius de transubstantiatione dicemus.

ASSERTIO IV. Nulla intercedit unio formalis & vera inter species Eucharisticas, & corpus Christi. *Prob:* Non uniantur hypostaticè, ut omnes concedunt, non etiam accidentaliter, quia conservantur sine omni subjecto, ut omnes docent, non intercedit etiam unio formæ substantialis ad materiam, quia corpus non habet rationem, aut sub-

subjecti, aut materiæ respectu specierum, aut è contra. ergo nullo modo uniuntur verè; & sic tenendum est, quòd Corpus Christi sit speciebus Eucharisticis tantùm præsens, per relationem veram & novam, extrinsecùs advenientem.

Obijc: Species erant unitæ panis & vino; sed Corpus Christi succedit substantiæ panis, ergo. *R.* distingu: minorem, succedit ita, quod contineatur sub speciebus, sub quibus continebatur panis, concedo min: succedit sic, ut in corpore subjectentur species, sicut in pane subjectatæ erant, nego min: & consequentiam.

ASSERTIO V. Operationes immanentes, quæ in cælo Christo conveniunt, conveniunt etiam illi in Sacramento: actiones autem Christi sensuum externorum exercere non valet, *sto in hoc bene tamen intellectûs & voluntatis.*

Probatur 1. pars. Nullum absolutum desinit esse in aliquo, propter nudum & novum præsentiam respectum, sed operationes immanentes, puta visio & fruitio beatifica, sunt qualitates absolutæ: ergo non desinunt esse in Christo, propter præsentiam ejus Sacramentalem.

Probatur 2. pars. Sensus externi Christi, secundùm statam, quem habet in Sacramento, non possunt moveri ab objecto sensibili: ergo Christo ut sic constituto, non potest cõpetere operatio sensûs externi.

Prob: 3. pars. Nihil impedit, ut Christus habeat, ut in Eucharistia existens, operationes intellectûs & voluntatis, ergo. *Prob: antec:* Potentiæ puræ spirituales, non possunt

in suis operationibus impediri per hoc, quod totum cujus sunt, inveniatur modo sibi non connaturali; sed intellectus & voluntas in Christo sunt potentia connaturales. ergo.

Obijc: contra 1. partem. Sensatio sensus exigit praesentiam objecti; sed objecta cognita & visa in caelo non sunt illi in Eucharistia praesentia. ergo. R. distinguendo maj: praesentiam objecti alicubi, concedo maj: in omni loco nego maj: & concessa min: nego consequentiam.

In quo statu intellectus moveatur ad intellectionem ab objecto dependenter à phantasmatis? *Obijc: contra ultimam partem.* Intellectus non movetur ad intellectionem objecti sensibilis, nisi dependenter à phantasmatis; sed phantasia Christi, ut in Eucharistia existit, nullam habet operationem, ergo nec intellectus. R. distinguo maj: Pro statu patriæ & beatitudinis, nego maj: pro statu viæ, concedo majorem & minorem, & nego consequentiam.

ASSERTIO VI. Corpus Christi in Eucharistia, non potest neq; per se, neq; per accidens, physicè moveri localiter, à movente specie, bene tamen moraliter.

Probat: Non potest in Sacramento Corpus Christi moveri physicè ab ullo, nisi quatenus moveret physicè species, quibus corpus est praesens; vel quatenus corpus comitetur semper species, quocunq; moveantur; sed neutro modo dici potest, quod physicè Corpus Christi moveatur à Sacerdote. ergo. Major est certa. prob: min: quoad 1. partem, exemplo Doct: per hoc, quod Angelus susteret se praesentem lapidi, movens lapidem, non propterea moveret Angelum, ut est certum, sed non

non est major unio physica inter corpus Christi & species, quàm in tali casu esset inter Angelum & lapidem: ergo movens species, non movet physicè corpus Christi.

Probatur etiam minor principalis quoad secundam partem. Si Angelus ille præsens lapidi determinaret, quod se vellet movere ad motum lapidis causatum ab alio; motus ille Angeli, moto lapide, non proveniret physicè à movente lapidem, sed potiùs ab ipsomet Angelo, & moraliter tantùm à movente, lapidem, suppositâ determinatione Angeli; sed eodem modo allegatur Christus, ex decreto nimirum Dei, ad hoc, ut à voluntate divina moveatur physicè, quoties à Sacerdote, moventur species; ergo non moventur physicè à movente species, sed potiùs à Deo, & moraliter tantùm à movente species, & per hoc patet probatio secundæ partis, & quomodo verum est, quòd Sacerdos elevet Corpus Christi in altari, deferat illud ad infirmos, &c.

ASSERTIO VII. Corpus Christi in sensu reduplicativo præsentix Sacramentalis, neq; de potentia absoluta videri potest ab oculo corporeo, bene tamen in sensu specificativo.

Probatur 1. pars. Non potest potentia visiva etiam divinitùs ferri in aliquod objectũ, quod est extra latitudinem objecti sui proprii; sed præsentia sacramentalis est extra latitudinem oculi corporei. ergo. Maj: est certa, prob: min: Objectum oculi est color vel lumen, vel sensibile commune, quale sunt numerus, motus, quies, figura & magnitu-

An corpus Christi ab oculo corporeo in Eucharistia possit videri.

gnitudo; sed præsentia illa sacramentalis, sub nullo ex illis continetur. ergo.

Probatur 2. pars. Nihil impedit, quo minus possit naturaliter videri corpus, habens sacramentalem præsentiam, non visâ præsentia, nisi quia non habet extensionem localem, seu præsentiam suam naturalem, sed non implicat, ut Deus in productione visionis, suppleat defectum utriusq; : ergo. Maj: est certa. probatur min: Potest Deus supplere concursum connaturaliter requisitum ex parte objecti ad visionem, ex parte gratiæ ad actum meritorium, & luminis gloriæ ad visionem beatificam; ergo & defectum extensionis localis requisitæ, ad ocularem visionem corporis Christi.

Obijc: contra 1. partem. Potest oculus corporeus videre præsentiam duarum rerum: ergo & præsentiam sacramentalem Corporis Christi divinitus saltem. Prob: antecedens, potest discernere inter absentiam & præsentiam rerum duarum, ergo & videre præsentiam. R. negando antecedens, ejusq; probationis antecedens, loquendo de præsentia formaliter sumpta; nam oculus vidit tantum colores & lumen; & intellectus tunc est, qui discernit, an res sit præsens, vel absens.

In quo statu intellectus possit videre præsentiam corporis Christi.

ASSERTIO VIII. Intellectus creatus, pro hoc statu nequit naturaliter intuitivè videre præsentiam Corporis Christi in Eucharistia; bene tamen in statu separationis.

Probatur 1. pars. Pro hoc statu nihil potest intuitivè cognoscere, nisi dependentè à sensibus;

sibus; sed presentia illa sub nullo sensu externo cadere potest, ut jam dixi, ergo.

Probatur 2. pars. Presentia sacramentalis continetur sub objecto adæquato motivo intellectus creati, non dependentis à sensibus: ergo potest naturaliter à tali intellectu cognosci, probatur antec: continetur sub ente ut sic, ergo.

ASSERTIO IX. Transubstantiatio, *Definitio* transitio totius substantiæ in substantiam, *Transub-* possibilis est. *Prob: 1. pars* illam explicando: *Ly transitio*, id est conversio, est *stãtiatio-* genus, in quo definitum convenit cum alijs *nis.* mutationibus, *ly totalis* est differentia, definiti à corruptione naturali, in qua nunquam definit tota substantia rei. Additur substantiæ in substantiam, ad denotandum, quòd uterq; terminus hujus mutationis sit substantia. *Probatur 2. pars.* Non implicat, ut definat esse substantia aliqua v. g. lignum, secundum se, & omnes suas partes essentielles, manentibus duntaxat accidentibus; & ut alia substantia de novo incipiat esse secundum se totam, & priori succedat sub iisdem accidentibus; sed talis esset transubstantiatio. ergo.

ASSERTIO X. Transubstantiatio *Quid formaliter loquendo* dicit actionem veram & *maliter dicitur* novam, quæ mediante panis convertitur in *cat tran-* Corpus Christi. *Probatur.* Non potest ha- *substãti-* beri effectus novus & realis, nisi per actionē *atio.* novam & realem, sed presentia Corporis Christi ad species Eucharisticas, & desitio totalis substantiæ panis sunt effectus novus & *rea-*

realis : ergo ponitur per actionem novam & realem.

Terminus à Quo, & ad Quem, Transubstantiationis. ASSERTIO XI. Terminus, à quo actionis transubstantiatiuæ est substantia panis & vini; ad quem verò, de novo productus, est ipsa præsentia corporis ad species, ut habet concomitantem definitionem substantiæ panis.

Probatur prima pars. Terminus à quo cuiuscunq; conversionis substantialis est ille, qui definit esse, quando producitur terminus ad quem, ut per se patet; sed in conversione transubstantiatiua, substantia panis & vini est quæ definit esse. ergo.

Probatur 2. pars. Per illam actionem nihil de novo producitur, præter illam præsentiam; ergo.

Terminus formalis Transubstantiationis. ASSERTIO XII. Absolutè loquendo, terminus formalis *Ad quem* hujus conversionis substantialis, præter illam substantiam, est terminus ejus formalis *ad quem*.

Confirm: Terminus formalis *ad quem* actionis conversiuæ est illud, in quod aliud convertitur, ut patet in quacunq; conversione tam substantiali, quam accidentali; sed substantia panis per hanc conversionem convertitur, in substantiam corporis Christi, ergo terminus *ad quem* illius, erit ipsum corpus Christi: Major est certà, & min: de fide, ex Trident: sess: 13. cap: 4. can: 2. ubi ait: *Mirabilem hanc conversionem, esse totius substantiæ panis & vini, in substantiam Corporis & Sanguinis Domini.*

Obyc: Potest transubstantiatio esse muta-

tio substantialis, quamvis terminus *ad quem*, illius esset accidens, puta præsentia; ergo frustrâ assignatur pro termino illius *ad quem*, substantia corporis. Prob: antec: Decapitatio est mutatio substantialis, quamvis terminus *ad quem* illius est pura negatio capitis, & similiter dic de omni corruptione substantiali. ergo. R. negando antec: & consequentiâ suæ probationis, & disparitas est, quia transubstantiatio est mutatio substantialis positiva, & sic petit terminum substantialem positivum; decapitatio autem non est, sed potiùs negativa mutatio, & sic contentatur solâ negatione pro termino.

ASSERTIO XIII. Per actionē tran- *Per hanc*
substantiatiivā non producitur, nec conserva- *Corpus*
tur ipsa substantia corporis Christi in Eucha- *Christi nō*
ristia. Prob: Implicat ut idem effectus de- *produci-*
pendeat à duabus actionibus totalibus, seu *tur, nec tōa*
etiam, quarum una esset totalis, & altera *servatur.*
partialis, ut fusè probavi in physica, sed si per transubstantiationem defacto vel conservaretur Corpus Christi, dependeret à duabus talibus actionibus; ergo. Probatur minor. Corpus Christi est jam productum & conservatum à 1663. annis, productione & conservatione adæquatâ independenter ab actione transubstantiativa; ergo si produceretur aut conservaretur per illam actionem, dependeret à duabus actionibus adæquatis, seu quarum una est adæquata.

Confirm: Sine ulla prorsus necessitate diceretur, quod per actionem transubstantiatiivā produceretur aut cōservaretur Corpus Chri-

sti; ergo non debet hoc dici. Probatur antecedens. Ad transubstantiationem non requiritur aliud, nisi ut Corpus Christi sistatur præsens speciebus, & quòd ratione illius præsentia destruatursubstantia panis & vini, sed totum hoc potest haberi, quamvis per actionem transubstantiativam, nec produceretur, nec conservaretur Corpus Christi. ergo.

Obijc: Transubstantiatio non rectè dicitur actio substantialis, nisi per illam produceretur substantia: ergo debet per illam produci: sed non alia, nisi substantia Corporis Christi. ergo.

Confirm: Corpus Christi est terminus formalis, *ad quem*, hujus conversionis: ergo per illam producitursubstantia. *re. negando* antecedens, nam ut dicatur substantialis, sufficit, quòd virtute illius substantia Corporis Christi sistatur præsens speciebus, & destruatursubstantia panis & vini, producereturq; etiam de novo substantia Corporis Christi, nisi antea esset producta.

Ad Confirmationem re. distinguendo antecedens, terminus formalis de novo productus, nego antecedens, terminus formalis specificativus illius actionis, & succedens substantia panis, concedo antecedens, & nego consequentiam.

Quid sufficit ad hoc, ut Transubstantiatio dicatur substantialis.

Quid pro formali dicat transubstantiatio.

ASSERTIO XIV. Transubstantiatio est actio tantum adductiva Corporis Christi ad species. *Probatur.* Tum quia non potest ostendi, in quo alio consisteret: tum etiam, quia sufficit, ut dicatur actio adductiva, hoc est, actio, quâ mediante verè & physice ipsa præsentia nuda Corporis Christi ad species producitursubstantia: ergo est tantum actio addu-

adductiva, quæ concomitantem habet definitionem, imò & veram annihilationem panis, (tunc annihilatur substantia, quando nulla pars substantialis illius manet) in cuius locū succedit substantia adducta.

ASSERTIO XV. Accidentia absoluta panis & vini, post consecrationem manent sine subjecto saltem ultimato.

Accidentia Eucharistica manent sine

Probatur Authoritate Conciliorum Lateran: in cap: *Firmiter*, Florentin: in Decreto Eugenij, & Trident sess: 13. cap. 2. definientium, quòd in Eucharistia manant species panis, destructa substantiâ utriusq; , sed accidentia illa non subjectantur in corpore Christi, cui nec uniuntur, ut antea probavi assertionem sextâ hujus columnæ; nec potest ostendi, in quali essent, tanquam in subjecto ultimato, ergo in nullo tali sunt.

subjecto.

Dixi ultimato, quia ex suppositione, quòd detur quantitas realiter distincta à substantia, erit sufficiens subjectum immediatum omnium qualitatum Eucharisticarum, ut probavi in physica; non tamen ultimatum, quia ipsamet quantitas exigit subjectari in substantia, tanquam in subjecto immediato suo, & mediato seu ultimato qualitatum.

Quantitas est subjectum accidentium immediatum sed nõ ultimatũ.

ASSERTIO XVI. Agens naturale potest agere in species Eucharisticas illas destruendo; sub illis tamen manet tam diu Corpus Christi, quàm diu maneret substantia panis connaturaliter loquendo, si adesset.

Corruptibilitas specierũ consecratarũ. Permanẽtia Corp:

Prob: 1. pars, experienciâ hostiæ in ignem projectæ: ergo. *Probatur etiam 2. pars.* Christi sub

Tum ex praxi Ecclesiæ venerantis hostiam ex speciebus

stomacho ejectam, aut in sordido loco projectam; tum etiam, quia nulla est ratio, cur naturaliter loquendo sub accidentibus diutius maneret substantia panis incorrupta, quam substantia Corporis Christi præsens; sed manentibus accidentibus integris, conaturaliter loquendo, maneret semper substantia panis; ergo & substantia Corporis Christi illi succedens.

EPISTYLIUM PROBLEMATICUM
C O L U M N Æ XXXIV.

An simul cum puerili forma in hostia apparente, maneat Corporis Christi vera substantia?

C O L U M N A XXXV.

De necessitate precepti, & ministro Eucharistia.

*Nulla est
necessitas
medij Eu-
charistia.*

ASSERTIO I. Eucharistia non est necessaria necessitate medij, neque in re, neque in voto, ad consequendam vitam æternam. *Probatur.* Quod non est necessarium ad obtinendam primam gratiam justificantem, non potest esse necessarium necessitate medij ad salutem; sed Eucharistia non est necessaria, neque in re, neque in voto ad primam gratiam

tiam

tiam illam obtinendam : ergo. maj: est certa, nam habens primam gratiam justificantem, est Filius Dei, & hæres Regni cœlestis, ut est de fide. Prob: jam min: quoad primam partem : Per baptismum confertur baptizato prima gratia justificans, ut probavi assertione 13. Columnæ 31. Et similiter per pœnitentiam confertur prima gratia justificans post lapsum, & hoc ante sumptionem Eucharistiæ: ergo Eucharistia in re non est necessaria ad primam gratiam, nec consequenter ad salutem.

Prob: etiam 2. pars de voto, eatenus Eucharistia esset sic necessaria, quatenus vorum ipsius afferret aliquem effectum necessarium ad salutem; sed nullum affert; ergo probatur min: Votum Eucharistiæ non potest esse magis utile ad salutem, quàm esset ipsa Eucharistia, si in re confertur; sed Eucharistia re ipsâ suscepta, non affert ullum effectum necessarium ad salutem, ut patet ex mox dictis : ergo.

Objc: Joann: 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, &c. colligitur, quod Baptismus sit necessarius necessitate mediij: ergo ex his alijs Joann: 6. *Nisi manducaveritis carnem Filij hominis, non habebitis vitam in vobis,* colligi debet, quod hoc Sacramentum sit necessarium necessitate mediij, in re, vel in voto ad salutem. R. nega: anteced: nam ex illo loquendi modo Scripturæ tantum colligitur, quod baptismus sit necessarius necessitate mediij vel præcepti; quod verò sit necessarius necessitate mediij, non ex illo loco præcisè colligimus, sed potius quia est medium

necessarium ad primam gratiam. Deinde certū est, Christum illis verbis Joann: 6. *Nisi manducaveritis, &c.* fuisse locutum solis adultis, qui soli proprie loquendo manducare possunt, & sic nihil facit ad propositum.

*Præceptū
divinū de
sacramēto
Eucharis-
tiae ab ad-
ultis.*

ASSERTIO II. Præcepto Divino comprehendente, omnes & solos adultos rationis compotes, Eucharistia necessaria est ad salutem. *Probatur ex illo Joann: 6. Nisi manducaveritis carnem filij hominis, & biberitis ejus sanguinem non habebitis vitam in vobis.* 1. Corinth: 1. *Hoc facite in meam commemorationē.* Quæ verba ad minimum afferunt necessitatem præcepti divini.

*Soli adulti
obligantur
hoc præ-
cepto.*

Quod verò hoc præcepto soli adulti tenentur, probatur, tum quia soli illi capaces sunt præcepti, ep̄isq; obligationis, qui habent suas liberas actiones; sed soli adulti habent hujusmodi actiones: ergo soli illi obligantur illo præcepto. & propter hoc Trident sess: 21. cap: 4. damnat eos, qui dicunt Eucharistiam esse parvulis ullo modo necessariam ad salutem.

*Et quidem
omnes.*

Quòd etiam omnes adulti obligentur illo præcepto, probatur, quia non est potior ratio, cur unum comprehenderet adultum, & non alterum; ergo omnes comprehendit.

Obyc: contra 1. partem. Non magis præcipitur in locis jam Scriptura citatis, pro illa parte sumptio corporis quam sanguinis, sed sumptio sanguinis non est sub illo præcepto, ergo nulla. 2. negando min: & consequentiam, tam qui corpus sumit Christi vivum, & sumere debet, etiam sanguinem in illo contentum.

Obyc:

De necess: præc: & ministro Euchar: 421

Obyc: contra 2. partem. Infideles non sunt capaces hujus Sacramenti: ergo non obligantur ad illius sumptionem. R. distinguitur antecedens, capaces proximè, id est, durante infidelitate, concedo antecedens, remote, nego antecedens, & consequentiam. Infideles enim comprehenduntur sub præcepto divino, & sic tenentur deponere infidelitatem, & illud complere.

ASSERTIO III. Probabile est, quod *Quoties* non solum in mortis articulo, sed etiam *obliget hoc* aliquoties in vita teneatur quis præcepto *præceptū* divino ad sumendam Eucharistiam. *fideles ad*

Probatur 1. pars. Præceptum illud divinum *sumendā* obligat aliquando adultum: ergo in mortis *Eucharisti-* articulo antecedens est certum, nam alia *stiam.* esset frustraneum. Probatur consequens: tunc sincerè debet obligare præceptum, quando ejus observantia est magis utilis ad consequendum finem, ob quem Sacramentum est institutum, sed finis ille, qui est corroboratio virium spiritualium, & perseverantia in gratia, nunquā est magis utilis & necessarius, quam in articulo mortis. ergo.

Probatur jam 2. pars. Tum quia præceptum affirmativum divinum non semel, sed etiam aliquoties in vita obligat (excipe præceptum de Sacramento baptismi, quod ex ratione sua particulari & specifica habet, ut non possit nisi tantum semel in vita obligare) ut patet de amore Dei & fide actuali, sed hoc est præceptum affirmativum, ergo aliquoties in vita obligat.

ASSERTIO IV.. Non solum humano, sed etiam divino præcepto consecrans, *Præceptū* quale sit

de consecranda utraque specie simul. tenetur sub utraq; specie consecrare, & probabiliter loquendo communicare. *Probat* *ur* *Conclusio* de præcepto humano, ex cap: *Comperimus* de consecratione, distinctione 2. ubi dicitur, quòd nemo possit sine gravi sacrilegio dividere hoc mysterium; sed hoc non esset verum, nisi esset præceptum Ecclesiæ de consecrando sub utraq; specie. ergo.

Probat *ur* *etiam* de præcepto divino, Lucæ 22. *Hoc facite in meam commemorationem*, quibus verbis teste Trident: sess: 22. c. 1. præcipitur à Christo Apostolis, eorúmque successoribus, consecratio sub utraq; specie.

Præceptū juris humani circa hoc. *Probat* *ur* *jam* *tertia* *pars*, & de jure humano patet ex cap: *Relatum*, de consecratione, distin: 2. ubi dicitur, quòd hi, qui sacrificantes non edunt, rei sunt Dominici Sacramenti; & ex Trident: sess: 13. cap: 8. De præcepto etiam Divino probatur illâ ratione fundatâ, in præcepto & facto Christi, quâ priorem partem probavi.

Obijc: Consecravit Christus in Emaus sub una specie: ergo & nos licitè possumus. *R:* negando consequentiam, quia Christus non tenebatur ad sua præcepta, sicut nos ad illa observanda tenemur.

Præceptū Ecclesiæ circa annuam communionē. ASSERTIO V. Datur Præceptum Ecclesiasticum de communicando semel in anno; illo tamen non tenetur, qui omisit tempore Paschali communionem, ad communicandum, usq; ad proximum Pascha.

Probat *ur* *1. pars* ex Concilio Lateranensi in cap: *Omnis utriusque sexus*. Et ex Trident. sess. 13. can: 9. his verbis: *Si quis negaverit omnes*

& sin-

De necess. præc: & ministro Euch: 423

& singulos Christi fideles utriusq; sexus, cum ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis saltem in Paschate ad communicandum, juxta præceptum S. Matris Ecclesie, anathema sit.

Probatur jam 2. pars. Qui omisit ante mediam noctem Vesperas, aut omisit jejunare die præscripto ab Ecclesia, non tenetur vi præcepti ad orandum post mediam noctem, aut ad jejunandum die sequenti; ergo nec etiam tenebitur ille, qui omisit Communionem tempore Paschali, ad communicandum vi præcepti, ante sequens Pascha.

ASSERTIO VI. Nullum existit Christi præceptum, quo Laici obligantur sub utraque specie ad communicandum. Est de hac re definita, in varijs Concilijs, novissime in Trident. sess. 21. cap. 1. *Prob: Tum sol- sumenda* vendo inferius objectiones adversariorum; *utraq; spe-* tum etiam, quia communicantibus sub una *cie simul à* tantum specie promisit Christus Joann. 6. vi- *Laico.* tam æternam; *Si quis manducaverit*, inquit, *ex hac pane, bibet in æternum*: ergo nullo præcepto divino obligantur non consecrantes, ad communicandum sub utraque specie. Tum deniq; , quia in primitiva Ecclesia fuit etiam usus communionis sub una tantum specie, ut patet ex facto Christi in Emaus, ubi communicavit duos Discipulos (qui Lucæ 24. *cognoverunt eum in fractione panis*) sub una tantum specie; ergo usus talis communionis est licitus.

Confirm: Quamvis spectato jure divino cõ- munitio sub utraq; specie licita est, eam tamen *justè & licitè* Ecclesia prohibuit ob sequentes

*Inconveni-
entie pro-
pter quas
Ecclesia u-
sum specie-
rum san-
guinis ab-
rogavit.*

causas; Primò, ut obviaret hæreticis negan-
tibus, totum Christum, secundùm corpus &
animam, & sanguinem, sub una specie con-
tineri, quapropter utriusq; speciei necessita-
tem inferebant. Secundò, ut occurreret
Lutheranis, & alijs docentibus Communio-
nem sub utraq; specie esse sub præcepto divi-
no. Tertio, ut evitaret varias irreverentias,
& incommoda multa, quæ contigerunt in
communione Laicorum, dum fuisset licita,
sub utraq; specie, frequenter enim sanguinis
guttæ cadunt in terram, vestes, & barbas,
præsertim aggressium rusticorū, & ægrotan-
tium. Lege Becanum hic. Sed istæ sunt suffi-
cientes causæ, ob quas Ecclesia prohiberet
communione sub utraq; specie. ergo.

*Quomodo
intelligan-
tur illa ver-
ba, Nisi
manduca-
veritis.*

Obijcies. Habetur præceptum de commu-
nionem sub utraq; specie, respectivè ad omnes,
Joann: 6. *Nisi manducaveritis carnem filij ho-
minis, &c.* & Lucæ 22. *Hoc facite in mei com-
memorationem.* ergo. R: negando anteced-
nam in primo loco Christus loquitur solis di-
scipulis, eorum in Sacerdotio successoribus;
vel dic ly & ibi idem significare, quod ly vel,
ut sensus sit: *Nisi manducaveritis carnem Filij
hominis, vel biberitis ejus sanguinem,* quæ ex-
positio magis placet, nam sicut in Scriptura
&, sumitur pro vel, ut patet Act: 3. *Argentum
& aurum non est mihi,* id est, vel aurum. Le-
vit: 15. *Patri matriq; qui maledixerit, sanguis
ejus super eum,* id est, patri vel matri. Ad se-
cundum locum, R: Christum ibi loqui solis
Apostolis, eorūmq; successoribus, ut suprà
dixi.

ASSERTIO VII. Probabilius est, *Sumptio unius spe-*
quod qui sub una tantum specie communi-
cat tantum recipiat gratiæ, quantum ille, qui *ciei tantã*
sub utraque communicat. *gratiam*

Prob: Non est potior ratio, cur majorem *causat,*
reciperet gratiam, qui sub utraq; specie com-
municaret, quam qui duas hostias simul vel *quantam*
consequenter sumeret; sed secundum omnes,
qui plures hostias simul vel consequenter su-
mit, non accipit majorem gratiam, quam
qui unam sumit: ergo. *utrumq;*

Confirm: Qui communicat sub una specie,
æque perfecte sumit Christum, & Sacramen-
tum, ac qui sub utraq; specie communicat:
ergo æqualem gratiã cum hoc accipiet. *Con-*
firmatur 2. Si opposita opinio esset vera, dif-
ficile esset persuadere hæreticis, & etiam Ca-
tholicis simplicioribus, quod Ecclesia posset
privare Christianos illo fructu majori: ergo
non est tenenda.

Obje: Tam sumptioni corporis, quam san-
guinis, promissa est gratia: & sumptio unius
non impedit alterius effectum. ergo plus gra-
tiæ conferretur per sumptionem utriusq; quam
unius solus. R. 1. hoc argumento æque pro-
bari, quod duæ hostiæ simul sumptæ, causent
majorem gratiam, quam una: ac probatur,
quod utriusq; speciei sumptio, plus gratiæ
causet, quam unius; sed primum non placet
adversarijs, ergo nec secundum placere de-
bet. R. 2. distinguendo antec: pro secunda
parte, non impedit, quando simul sumitur,
nego anteced: quando diversis temporibus,
concedo antecedens, & nego consequentiam.
Itaq; licet quævis ex speciebus ex se est pro-
ducti-

ductiva gratiæ totius, quam ambæ causant, quando simul sumuntur; tamen quando simul, seu per modum unius spiritualis convivij sic sumuntur, eandem gratiam in intentione producant, quam produceret una sola, si sumeretur.

Quis possit consecrare & dispensare Eucharistiã.

ASSERTIO VIII. Soli Sacerdotes validè possunt consecrare Eucharistiã; illi vero, & Diaconi, urgente necessitate, illam populo dispensare possunt.

*Probat*ur 1. *pars* est de fide, in Concilio Nicæno can: 14. Lateranens: sub Innocen: III. & Trident: sess: 22. c. 1. & 23. can: 1. quorum authoritate probatur primò conclusio. Probatur etiam secundo solis Apostolis, eorúmque in Sacerdotio successoribus, præceptum & potestatem dedit Christus conficiendi hoc Sacramentum his verbis, Luca 22. *Hoc facite in meam commemorationem. ergo.*

Diaconus potest distribuere Eucharistiã.

*Probat*ur 2. *pars* de Diacono (non est difficultas de Sacerdote) tum ex praxi primitivæ Ecclesiæ, quæ Diaconis hanc distribuendi potestatem dedit, ut colligitur ex Legendis S. Laurentij, & Concilio Carthaginensi 4. c. 38. ubi dicitur, quòd Diaconus præsentè Presbytero, *Eucharistiã Corporis Christi*, si necessitas cogat, jussus dispensare populo potest. ergo.

Item Laicus, in casu dispensationis, & gravis necessitatis

Quod dixi de Diacono, accedente dispensatione, imò sine dispensatione, accedente gravi & extrema mortis necessitate affirmo de laicis, nimirum, quòd possint tam sibi, quam alijs hoc Sacramentum ministrare, exemplo Martyris gloriosæ Mariæ Scotorum Reginæ (quam iniquissimè impia Elisabetta Anglo-

Anglorū Regina morti tradidit) quæ se ipsam
semper in carceribus communicabat.

ASSERTIO IX. Religiosi mendican- *Privilegia*
tes, vi suorum privilegiorum, possunt mini- *Religioso-*
strare Eucharistiam in proprijs Ecclesijs, qui- *rum circa*
buscunq; Christi fidelibus, quocunq; anni *dispensa-*
tempore, excepto festo Paschæ Resurrectio- *tionē hu-*
nis (per hoc intellige diem illam temporis *jus Sacra-*
Paschalis, quo suscipiens intendit satisfacere *menti.*
præcepto Ecclesiæ de communione Paschali)
sine Parochorum licentia. *Prob: Summi*
Pontifices, qui veri sunt Parochi & Pastores
in universa Ecclesia, varijs Religiosis hoc pri-
vilegium concesserunt, sic nobis Franciscanis
concessum est à Nicolao V. Julio II. Sixto IV.
& Leone X. Vide Rodriquem tom: 1. q. 56.
interea sic

ASSERTIO X. Ut dignè quis suscipiat *De ijs qua*
Eucharistiam, debet esse in statu gratiæ; & *requirun-*
consequenter conscius peccati mortalis, sine *tur ex par*
prævia sacramentali pœnitentia, si adest co- *te suscipi-*
pia Confessarij, ad Eucharistiam sumendam *entis eam*
accedere non debet. *dignè.*

Probatur 1. pars. Tum ex Trident: sess: 13.
can. 9. & ex Apost: 1. Corint: II. *Probat autem*
se ipsum homo, & sic de pane illo edat, tum
etiam, quia aliter accedens, magnam irre-
verentiam exhibet Christo. ergo.

Probatur etiam 2. pars. Tum ex Trident:
jam citato, *Ecclesiastica*, inquit, *consuetudo de-*
clarat probationem necessariam esse, ut nullus
sibi conscius peccati mortalis, quantumvis sibi con-
tritrus videatur, absq; præmissâ sacramentali
confessione, ad sacram Eucharistiam accedere
debeat. ergo. AS-

*Jejunium
naturale
ex præce-
pto Eccle-
siae necessa-
rium.*

ASSERTIO XI. Præcepto positivò Ecclesiastico suscipientes Eucharistiã debent esse jejuni, jejunio etiam naturali, nisi in casu necessitatis à jure vel Ecclesia concessio vel admissio.

Prob: Tum ex communi consensu DD. idè docentium, tum etiam ex Concilio Carthaginensi: c. 20. & Constantiensi sess: 13. quorum autoritate probatur.

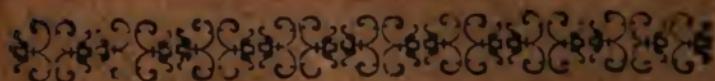
Dixi jejunio naturali, id est, quo ab intrinseco per modum cibi & potùs nihil in stomachum debet trajici, ut intelligatur, quòd non impediatur quis à sumptione licita hujus sacramenti, per hoc, quòd deglutiat salivam, aut guttam aquæ, dum lavat v. g. manus.

*Effectus
hujus Sa-
cramenti.*

ASSERTIO XII. Sacramentum hoc debite illud fumentibus confert gratiæ sanctificantis augmentum: remittit venialia, & præservat à mortalibus. Hæc est inter Catholicos communis, & patet ex dictis de Sacramenti in genere.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ XXXV.

*An Papali potestate licitè possit Sacerdos
sub una tantùm specie consecrare?*

COLUMNNA XXXVI.

De Sacrificio Missæ.

ASSERTIO I. Sacrificium propriè *Definitio*
 dictum bene describitur, quòd sit res ali- *Missæ Sa-*
 qua per actionem externam Deo oblata, *crificij.*
 quâ, mediante aliquâ sui destructione, signi-
 ficatur supremum Dominium vel excellentia
 Dei, & subjectio sacrificantis ad ipsum. Est in
 terminis Pontij hic. *Prob:* quia convenit om-
 nni & soli. ergo.

ASSERTIO II. Non omne opus bo- *An alia o-*
 num in honorem Dei præstitum, habet ratio- *pera meri-*
 nem sacrificij propriè dicti. *Prob:* Miseri- *toria dici*
 cordia est opus bonum, in honorem Dei præ- *possint Sa-*
 stitum, sed non est sacrificium, ut colligitur *crificia.*
 ex illo *Osee 6. Misericordiam volo & non sa-*
crificium. Idem dic de obedientia, quæ teste
 Script: 1. Reg: 15. *Melior est obedientia*; ergo.

Confirm: Ad rationem Sacrificij propriè di-
 cti requiritur res aliqua quæ offertur, id est,
 hostia distincta ab actione offerentis: ut pa-
 tet ex ejus descriptione, & ex illo *Genes: 22.*
Ecce ignis & ligna, ubi est victima holocausti:
 ergo ad rationem sacrificij non sufficit sola
 actio bona, nisi intelligatur nomen sacrificij
 in larga significatione, prout frequenter in
 Script: sumitur.

ASSERTIO III. In Missa offertur *In Missa*
 DEO verum & proprium Sacrificium. Est de *offertur*
 fide, ex Trident: sess: 22. cap: 1. *Prob:* Tum propriè sa- *ex*
crificium.

ex Script: Malachiæ 2. *O vos Sacerdotes, qui despicitis nomen meum, & offertis super altare meum panem pollutum, &c. ab ortu enim Solis usq. ad occasum magnum est nomen meum in gentibus, & in omni loco sacrificatur, & offertur in nomine meo oblatio munda; ubi teste Trident: jam citato Propheta loquitur de Eucharistia. Tum etiam ratione: Descriptio sacrificij ut sic à nobis assignati, convenit Eucharistiæ; ergo.*

Obijc: Sacrificium debet Deo offerri, non verò ab hominibus comedi; sed Eucharistia comeditur ab hominibus: ergo non est Sacrificium. R. negando maj: nam agnus Paschalis erat verum sacrificium, & tamen comedebatur ab Hebræis: ergo.

In quo consistat ratio formalis Sacrificij Missæ.

ASSERTIO IV. Ratio formalis constitutiva Sacrificij Missæ, non in sumptione specierum, sed in sola consecratione panis & vini consistit principaliter & primariò.

In sola consecratione consistit.

Probat, tum quia Sacrificium est actio Sacerdotis, ut Sacerdotis, sed sumptio non est talis, nam quisvis Christianus sumere potest Eucharistiam, tum etiam Autoritate SS. Patrum Irenæi, Nissæni, Ambrosij & Gregorij lib: 4. Decalog: c. 36. dicentium essentiã hujus Sacrificij consistere in sola consecratione; unde docent post ipsos cõmuniter Theologi feria sextâ in Parasceve non fieri sacrificium, quamvis fiat sumptio, quia illâ die non consecratur & offertur Corpus Christi. Tum deniq; quia præcipuus actus Sacerdotis, per quem repræsentat personam Christi est consecratio, ergo in consecratione principaliter & primariò consistit Sacrificium.

Dixi principaliter & primariò, quia secundariò & tanquam integrale complementum sumptio spectat ad hoc Sacrificium, imò sumptio dici potest completivè Sacrificium, & per hoc satisficit autoritatibus quibuscunque, quas adversarij contra nos adducere possunt.

Secundariò in sumptione.

ASSERTIO V. In hoc sacrificio, quòd propitiatorium & satisfactorium est pro peccatis, & pœnis peccato debitis, Christus est principalis offerens & oblatum.

Que sit hostia hujus Sacrificij. Et effectus?

Probatur hoc ultimum, quia Christus est qui dedit Sacerdotibus potestatem offerendi hoc Sacrificium suo nomine: ergo, quamvis quantum ad concursum physicum quâ homo est, nec ad consecrationem nec sumptionem concurrat, adhuc principale offerens dici potest. Est etiam res oblata, quia ipse est, quî consecratione sub speciebus ponitur.

Probatur jam 2. pars. tum ex Trident: sess: 22. c. 2. his verbis; *Docet sancta Synodus Sacrificium istud verè propitiatorium esse; perq; ipsum fieri, ut sicum vero corde & recta fide, cum metu & reverentia, contriti ac pœnitentes, ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno.*

ASSERTIO VI. Collatio fructûs sacrificij dependet ab applicatione Sacerdotis; unde validè, non verò licitè, religiosus contradicente superioris mandato applicat fructum hujus sacrificij, cui voluerit, modò sit capax.

A cuj9 applicatione collatio fructûs sacrificij pœdeat?

Prob: 1. pars. Deus constituit celebrantem dispensatorem hujus Sacrificij: ergo ab ipsius

applicatione pendet collatio fructus ejus.

Probatur etiam 2. pars. Quidquid dependet à potestate ordinis, non potest invalidari per voluntatem superioris (aliàs non posset Sacerdos, contradicente superiore validè consecrare) sed potestas applicandi sacrificium, ut convenit Sacerdoti, est potestas ordinis, & non jurisdictionis: ergo. Prob: min: ex ordinatione Sacerdotum, in qua dicitur: Accipite potestatem offerendi Sacrificium pro vivis & defunctis, ergo. Probatur secunda pars Conclusionis, talis facit contra obedientiam, quam Superiori vovit, & sic peccat mortaliter in re tam gravi, ejus mandato contradicendo. Pro intelligentia sequentis assertionis:

Quis valor & fructus sacrificij hujus?

Adverte valorem Sacrificij distingui ab ejus fructu per hoc, quòd valor sit virtus, quã habet ad causandum aliquem effectum; fructus verò est ipse effectus per hunc causatus. Jam sit

Effectus hujus Sacrificij est finitus.

ASSERTIO VII. Hoc Sacrificium non causat effectum intensivè, aut extensivè infinitum, & consequenter non ita prodest multis, pro quibus simul offertur, ac uni soli.

Intensivè.

Prob: Hoc Sacrificium non potest causare aliquem effectum, cujus nullus hominum est capax; sed nullus hominum est capax effectus intensivè infiniti: ergo. Prob: maj: Sacrificium non habet virtutem efficiendi, nisi in ordine ad suum effectum homini conferendum: ergo non potest causare effectum, qui ab homine recipi non potest. Prob: etiam, min: Anima hominis, cui effectus Sacrificij applicatur, est finitæ & limitatæ virtutis & capa-

capacitatis : ergo non capax alicujus effectûs intensivè infiniti.

Quod etiam non extensivè (per talem intelligunt effectum , qui non potest exhausti per certum numerum hominum , sed ita singulis ex infinitis hominibus prodest ac si uni applicaretur.) Prob: quia aliàs , qui à diversis acciperet plura stipendia , promissis , posset omnibus satisfacere , applicando illis tantum unum sacrum , sed hoc est contra praxim Ecclesiæ , intentionem offerentium stipendium , & sacræ Congregationis decisionem. ergo. Prob: maj: ex ratione contractûs non tenetur Sacerdos nisi fructum sacrificij ex opere operato singulis in tantum applicare , in quantum singuli possunt illum recipere , si seorsim pro illis applicaretur , hoc autem fit in proposito. ergo.

Et extensivè.

Obijc: Ex conclusione sequeretur , quòd quò plures audirent Sacrum , eò minùs quivis ex illis de fructu ejus participaret ; sed hoc est falsum , aliàs deberet aliquis fugere Sacrum , quod à multis simul audiretur. R. negando maj: quia quamvis offeratur Sacrificium etiam pro singulis qui illud audiunt , non tamen principaliter , & sic non frustrantur ullo augmento sacrificij illis debito.

ASSERTIO VIII. Regulariter loquendo non licet celebrare extra locum divino cultui dedicatum , per consecrationem , vel benedictionem. *Probatur ex tot Conciliorum decretis , & præsertim Trident: sessi 22. in decreto , de observandis & evitandis in celebratione Missæ.*

De loco, ubi debet peragi hoc Sacrificiũ regulariter.

Dixi regulariter , quia Episcopi non obstā-

te decreto Trident: celebrare possunt in locis non consecratis, ut habet c. ult: de privilegijs in 6.

Privilegia mendicantium circa hoc.

Religiosi etiam mendicantes, vi suorum privilegiorum, super portatile, extra loca sacra, sine licentia illa ordinarij celebrare possunt defacto, ut docet Rodriquez noster tom: 1. q. 83. n. 223. ubi ponit Privilegium Sixti IV. in gratiam nostrorum Patrum concessum, quo datur nobis licentia, non solum in Oratorijs & locis quibus degimus, sed etiam in quocunq; alio loco congruenti & honesto, celebrandi liberè & licitè Missas super portatile; idem concessit postea Alexander VI. addens, quòd etiam in Cameris secularium & plateis licitè celebrare possimus. Novissimè Gregorius XIII. eandem facultatem concessit Patribus Societatis, quâ alij mendicantes ob communicationem privilegiorum licitè uti possent.

Quæ ex præscripto Ecclesie requirantur ad licitè celebrandum.

ASSERTIO IX. Ad licitè celebrandum, non solum requiritur, ut Ecclesia non sit interdicta, nec polluta; sed etiam requiritur, ut altare sit stratum duplici mappâ lineâ vel unâ saltem duplicatâ, Corporali purè lineo, & consecrato. Hæc est communis, & non habet difficultatem, nisi ut notet quinque sequentes modos, quibus Ecclesia potest pollui. Polluitur ergo primò per homicidium, voluntarium & peccaminosum, secundò per infusionem peccaminosam sanguinis in notabili quantitate (dixi peccaminosam, quia si quis involuntariè se nimirum defendendo, aliquè lædat, vel lædatur ab amente; vel si pueri rixando tundant se ad sanguinis effusionem

in Ecclesia, per hoc non polluitur.) Tertio, per pollutionem mortaliter peccaminosam, (talis non esset actus conjugalis conjugum, qui in Ecclesia longo tempore detinerentur.) Quarto per sepulturam excommunicati. Quinto per sepulturam Pagani vel infidelis, è quorum grege computantur non baptizati, nisi in utero simul cum matre sepeliantur.

De alijs requisitis ad celebrandum, sicut & de præcepto obligante ad audiendam Missam diebus festivis, & Dominicis, non est ulla difficultas. Unde sit.

EPISTYLIUM PROBLEMATI CUM
C O L U M N Æ X X X V I.

*An satisfacit præcepto de audiendo Sa-
cro, qui illi adstat animo tantum
peccandi?*

C O L U M N A X X X V I I.

*De natura, objecto & specie perfectis-
sima Virtutis pœnitentiæ.*

ASSERTIO I. Virtus pœnitentiæ, de *Definitio*
qua hîc, bene describitur, actus quo de- *Virtutis*
testatur & doletur de peccato Theologico cõ- *pœnitentiæ.*
misso, determinaturq; voluntas sufficienter
ad non peccandum de cætero, & ad applican-
da omnia necessaria, ut reconcilietur D E O.

Prob: Convenit omni & soli, constat gene-
re & differentia; ergo est bona.

Obijc: Actus, quo aliquis justus, v.g. B. Virgo, detestaretur peccatum, esset actus pœnitentiæ; & tamen nostra illi descriptio nō conveniret: ergo non est bona. *Prob:* antec: pro secunda parte. Non determinaretur per ipsū voluntas ad aliquid faciendum, ut reconcilietur Deo, nam nunquā fuit inimica DEI, ergo. *R:* distingu: antec: pro prima parte, pœnitentia de qua hic agimus, nego antec: alicujus alterius, transeat antec: & nego consequentiam; nos enim hic agimus de pœnitentia, supponente culpam, & disponente ad justificationem, præcisè tali.

Obijc: 2. Attritio non determinat voluntatem ad conciliandum se DEO extra Sacramentum, & tamen est actus pœnitentiæ de qua hic, ergo. *W.* distingu: antec: pro prima parte, non determinat efficaciter semper, cōcedo antec: sufficienter, nego antecedens, & consequentiam.

An Pœnitentia sit Virtus proprie dicta?

ASSERTIO II. Pœnitentia Virtus est proprie dicta, & quidem distincta à Charitate. *Probat*ur 1. pars. Ille habitus est virtus proprie dicta, qui inclinatur & disponitur ad actus honestos & meritorios; sed talis est habitus pœnitentiæ; ergo. *maj:* est certa, & patet ex dictis assert: 1. colum: 12. de Virtutibus moralibus. *Probat*ur etiam min: Pœnitentia inclinatur ad odiendum peccatum, dolendum de illo, & satisfaciendum Deo pro illo, idq; ob bonum & honestum finem, nimirum, ut homo reconcilietur Deo; sed illi sunt actus honesti, & moraliter boni ac meritorij, ut patet. ergo. *Confirm:* Patres & Trident: sess: 14. cap: 4. docent pœnitentiam esse necess.

cessariam post baptismum; sed non esset sic necessaria, nisi esset virtus, & actus illius meritorius, ergo.

Prob: 2. pars. Potest haberi pœnitentia sine actu & habitu charitatis: ergo est distincta à charitate. *Est virtus distincta à charitate.* *Prob: anteced:* Potest quis in peccato mortali existens, elicere actum pœnitentiæ, puta attritionem; sed talis non haberet nec actum, nec habitum charitatis, ut patet ex dictis sæpè antea, ergo pœnitentia distinguitur à charitate. *Prob: maj:* quia aliàs non posset aliquis habere attritionem de peccato, etiam extra Sacramentum, sine eo quod justificaretur, quod nemo diceret.

Obijc: contra 1. partem. Aristoteles 2. Ethic: 6. docet verecundiam non esse virtutem, quia supponit turpe factum, de quo quis erubescit; sed pœnitentia præsupponit tale factum, nimirum peccatum: ergo non est virtus. R. (omissis diversis & intricatis aliorum solutionibus) Aristotelem crasse hic errasse, sicut & in multis alijs erravit, præsertim quando docuit, omnes virtutes esse connexas, illumq; solum virtuosum dicendum, qui omni vitio careret, & omnes virtutes haberet.

Obijc: 2. contra eandem. Omnis actus virtuosus, debet habere objectum bonum & honestum; sed objectum pœnitentiæ, peccatum scilicet, non est tale, ergo pœnitentia non est actus virtuosus. R. disting: maj: Omnis actus virtuosus prosecutionis, & amoris, concedo maj: fugæ & odij honesti, nego maj: & distinctâ similiter min: nego consequentiam.

ASSERTIO III. Pœnitentia non est eadem cum virtute religionis, nec una deter-
Pœnitentia est distincta à Relig:

*Est virtus
specialis in
aliquo sen-
su.*

minata species virtutis, ut sic; bene tamen virtus specialis est, intelligendo per talem, eam quæ habet objectum formale distinctum ab objecto omnium aliarum virtutum.

Probatur prima pars. Religio respicit ultimè cultum Deo à creaturis debitum, ratione Excellentie in ipso repertæ; sed hoc non respicit pœnitentia: ergo.

Probatur 2. pars. Sub pœnitentia, de qua hic, continentur multi actus specie diversi, ut contritionis & attritionis, qui frequenter ex diversis motivis eliciuntur; imò ipsius attritionis actus, non idem motivum semper habent; sed sub specie infima virtutis non possunt contineri actus specie diversi: ergo.

Probatur ultima pars. Pœnitentia habet objectum formale diversum ab objectis aliarum virtutum, ut statim videbimus: ergo in illo sensu ipsa erit virtus specialis distincta ab alijs virtutibus.

*Objectum
formale
pœniten-
tia.*

ASSERTIO IV. Objectum formale virtutis pœnitentiæ, à nobis descriptæ, est honestas, quæ relucet in eo, quòd aliquis detestetur & doleat de peccato commisso, ex eo, quòd nollet Deum sibi habere offensum.

Prob: Quicumq; utiliter pœnitet de suis peccatis, id facit ex hoc jam assignato motivo: ergo motivum illud, seu honestas, quæ relucet, &c. erit objectum formale pœnitentiæ. Probatur anteced: Non potest aliquis meritoriè pœnitere de suis peccatis, sine eo, quòd nollet sibi DEUM offensum, nec ostendi potest ulla alia virtus, quæ hoc habet pro motivo, nisi fortè pax, quæ etiam pœnitentia rectè dicitur.

Obje:

Objc: Per charitatem potest aliquis detestari, & dolere de peccato, propter motivum in conclusione assignatum: ergo illud non rectè assignatur pro objecto formali pœnitentiæ. R. distingu: anteced: detestari & dolere, formaliter, nego antecedens, eminenter, transeat antecedens, & nego consequentiam.

Dices: Actus Contritionis seu pœnitentiæ perfectæ, quo dolet quis de peccato propter Deum summè dilectum, est actus Charitatis, & tamen elicitur ex motivo jam dicto formaliter: ergo. R. distingu: antecedens, ex illo motivo solo, nego antecedens, ex illo & alio, nempe propter Deum summè dilectum, concedo antecedens, & nego consequentiam.

Objc: 2. Doct: in 4. distinct: 14. q. 2. nu: 6. *Explicatur genuina mens Scoti.*
ubi dicit, Pœnitentiam esse speciem justitiæ vindicativæ, eò quòd per illam satisfacimus Deo. ergo formale objectum illius non distinguitur ab objecto justitiæ. R. explicando Doct: & distinguendo anteced: est species justitiæ vindicativæ, seu ipsa justitia imperativè, concedo antec: elicitivè & formaliter, nego antecedens, & consequentiam. Nos enim loquimur de pœnitentia formali.

ASSERTIO V. Si sumatur pœnitentia *Objectum materiale* latius quàm prout ad justificationem disponit, objectum materiale ejus, erunt omnia *pœnitentie.* illa, quæ deservire possunt ad non offendendum Deum, & ad reconciliandam offensam positam: Si verò strictiùs, pro eo scilicet, quod deservit ad justificationem, objectum materiale prosecutionis illius erunt omnia illa, quæ tanquam media deservire possunt,

in ordine , ad reconciliandum hominem cum DEO.

Prob: 1. pars. Objectum formale pœnitentiæ est honestas relucens in eo, quòd Deus nò habeatur offensus: ergo objectum materiale ejus erunt omnia, quæ deserviunt ad non offendendum illum, vel ad reconciliandum jam offensum. *Prob: consequ:* Objectum materiale actus & habitus cujuscunq; , est omne illud, in quod tenditur ratione objecti formalis habitus illius vel actus.

Prob: 2. pars. Quia objectum formale pœnitentiæ sic sumptæ est honestas , quæ relucet in hoc, quòd Deus placetur; ergo objectum materiale prosecutionis illius erunt omnia, illa , quæ tanquam media deservire possunt in ordine ad reconciliandum hominē cum Deo.

Cùm autem auxilia, inspirationes Divinæ, ad eliciendos actus virtutum necessaria, gratiæ item habituales, actus etiam & habitus aliarum virtutum, maximè deserviunt ad Deum non offendendum , vel ad placandum illum jam offensum , sequitur , quòd sint objectum materiale prosecutionis pœnitentiæ.

Objectum materiale fugæ pœnitentiæ.

ASSERTIO VI. Objectum materiale fugæ pœnitentiæ, est omne peccatum Theologicum actuale & habituale , tam mortale, quàm habituale. *Prob:* Objectum materiale fugæ cujuscunq; virtutis sunt actus oppositi honestati , ad quam inclinatur; sed actus oppositi honestati virtutis pœnitentiæ, sunt omnia peccata in conclusione assignata: ergo. Major patet inductione aliarum virtutum , nam temperantia fugit gulam , justitia furtum , &c. ergo & pœnitentia peccatum.

Minor etiam patet, quia nihil opponitur Deo non offenso, aut pacificato, quàm offensa DEI.

ASSERTIO VII. Contritio perfecta *Definitio* est actus pœnitentiæ, quo quis dolet ex charitate supernaturali de peccato cōmisso, propter Deum summè dilectum. *contritio- nis.*

Probatur. Quia convenit omni & soli; *ly a-*ctus est genus, in quo contritio actualis convenit cum attritione, & *ly propter Deum*, &c. est differentia illius, ab hac.

Objc: Potest dari contritio, quæ non est propter Deum summè dilectum ex charitate Dei; ergo contritio perfecta malè describitur à nobis. Probatur anteced: Potest haberi actus pœnitentiæ, habens annexam justificationem, qui non sit propter Deum; sed nullus est talis actus, nisi contritio perfecta: ergo. Prob: maj: ex Script: Ezechielis 18. *Si impius præcepta custodierit, & pœnitentiam egerit, iniquitatum ejus non recordabor.* Et 33. *Cùm averterit se peccator ab injustitia sua, & ab omnibus iniquitatibus suis, &c.* 2. Regum 13. ubi legitur David solùm dixisse *peccavisse*, & statim Dominus transtulit peccatum ejus; sed hæc verba, & promissa Dei, liberaliora videntur, quàm ut ad solam contritionem ex motivo charitatis conceptam allegari debeant. ergo contritio non debet esse propter Deum, &c. R. negando antecedens, cum antecedenti suæ probationis, nam omnia illa loca intelligenda sunt de pœnitentia, propter Deum ex charitate summè dilectum elicitam, aliàs attritio justificaret extra Sacramentum, quia per attritionem possit quis averti

bet habere dolorem & detestationem peccati, super omnia mala possibilis.

ASSERTIO IX. Ad contritionem, *Sufficit dolor appeti-
tativus.* perfectam non requiritur, ut sit summus dolor & detestatio peccati intensivè, bene tamen appetiativè. 1. Pars quæ est expressa, mens Doct: in 4. distin: 30. q. 2. probatur, totum, quod ex Script: Concilijs & Patribus de contritione adducitur, salvari potest sine summo dolore, & detestatione peccati intensivè summa, ergo ad talem dolorem aut detestationem peccati non sunt fideles coartandi. Prob: antecedens ex illis locis, aliud de contritione non habetur, quàm quòd ad illam requiratur Amor Dei super omnia; dolor & detestatio peccati super omnia; sed ista possunt haberi sine dolore aut detestatione summa intensivè: ergo. Prob: min: Dolor & detestatio peccati ad contritionem requisita, possunt esse summa alijs modis, puta appetiativè. unde,

Probatur 2. pars conclusionis. Contritio debet esse dolor & detestatio peccati super omnia aliquo modo, sed non alio quàm isto; ergo. Probatur min: tum ex dictis in probanda prima parte, tum quia modus ille facillimus est.

Objc: Non potest quis dolere de peccato etiam appetiativè, plus quàm de pœna æterna inferni: ergo talis dolor non requiritur. Probatur antecedens, quia nemo rationabiliter potius vellet pœnam inferni sustinere, quàm mortaliter peccare; ergo. R: negando anteced: & distinguendo probationis ejus antecedens, si pœna æterna inferni consideretur,

retur, ut non habens annexum peccatum, nego antecedens; si ut habens annexum peccatum, concedo anteced: & nego consequ:

*Contritio
debet esse
de omni-
bus pecca-
tis.*

ASSERTIO X. Contritio debet esse de omnibus peccatis mortalibus commissis, non tamen explicitè.

Probatur 1. pars. Per contritionem perfectam disponitur quis sufficienter ad justificationem; sed hoc non esset verum, nisi esset de omnibus mortalibus commissis: ergo. Probatur min: Non est sufficienter dispositus ad justificationem, qui affectum aliquem haberet erga aliquod peccatum mortale; sed qui non haberet contritionem de omnibus mortalibus commissis, haberet affectum alicujus mortalis peccati, ut per se patet. ergo.

Prob. 2. pars. Ad contritionem non requiritur, nisi ut quis doleat de peccato, modo quo requiritur, ut justificetur extra Sacramentum; sed sic potest quis dolere de ipsis sine eo, quod explicitè doleat de quolibet in particulari: ergo dolor ille explicitus non requiritur.

*Quomodo
contritio
versetur
circa sin-
gula pec-
cata.*

ASSERTIO XI. Contritio ita versatur circa peccata propria ut magis illa, quantumvis venialia sint, detestatur quis, quàm mortalia aliena; & inter ipsa propria, magis graviora, quàm minùs gravia.

Prob: 1. pars. Potiùs deberet quis permittere occisionem innocentis, quàm mentiri venialiter, ergo magis debet detestari peccatum proprium veniale, quàm mortale proximi. Probatur antecedens, tum ex communi illo axioma: non sunt facienda mala, ut inde eveniant bona. Tum etiam, quia Deus

non

non præcipit impedire peccatum proximi, quando id facere non possum sine meo proprio peccato, etiam veniali: ergo peccatum proprium etiam veniale, magis detestari quis debet, quàm mortale alienum.

Probatur 2. pars. Peccatum idè est detestabile, quia est malum; ergo quo fuerit gravius malum in suo ordine, eò erit detestabilius per actum contritionis. Hinc infertur, mortale actuale proprium, magis esse detestabile per contritionem quàm originale; & propter eandem rationem, originale quàm veniale.

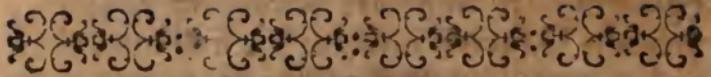
ASSERTIO XII. Contritio perfecta, etiam extra Sacramentum, habet annexam justificationem. *Contritio justificat.*

Prob: Contritio semper habet amorem Dei super omnia annexum; sed talis amor non habetur sine justificatione. ergo nec contritio. Minor patet ex Script: 4. *Omnis qui diligit me, ex Deo natus est.* Proverb: 8. *Ego diligentes me diligo.* Unde Bernardus Epist: 117. *Nemo, inquit, se amari diffidat, si jam amat, nec etiam redamare pigebit DEUM, qui nos amabit necdum amantes.*

Probatur 2. ex Trident: sess: 14. c. 4. Hanc, inquit, contritionem, etsi quandoq; charitate perfectam esse contingat, hominemq; DEO reconciliare. ergo reconciliat hominem sine Sacramento.

EPISTYLIUM PROBLEMATI-
CUM COLUMNÆ XXXVII.

An ad contritionem perfectam sufficiat duratio instantanea?

COLVMNA XXXVIII.

De Attritione , necessitate & efficacia Pœnitentia.

*Attritio-
nis descri-
ptio.*

ASSERTIO I. Attritio bene describitur actus pœnitentiæ de peccato non super omnia , nec semper habens annexam justificationem. *Probatur.* Quia convenit omni & soli : ergo ly actus pœnitentiæ est genus , in quo attritio cum contritione convenit , reliquæ particulæ sunt differentia.

*Objectum
ejus for-
male.*

ASSERTIO II. Objectum formale attritionis est omne illud , quod hominem meritoriè inducere potest ad detestandum & dolendum de peccatis. Hæc non est contra Trident: sess: 14. cap: 4. nam quamvis ibi duo tantum motiva attritionis assignet , timorem scilicet gehennæ , & turpitudinem peccati ; non intendit tamen ibi Concilium assignare objectum formale adæquatum attritionis , quod inde patet , quia non loquitur absolutè ; sed tantum dicit , attritionem ex illis communiter concipi.

Probatur Conclusio. Ad attritionem non requiritur , nisi motivum sufficiens ad actum pœnitentiæ. Atqui hoc motivum assignatum in conclusione est tale ; ergo rectè assignatur pro objecto formali attritionis.

ASSERTIO III. Potest elici actus attritionis ex motivo charitatis; attritus tamen nequit in tantum intendere suos actus, ut ex attrito fieret contritus.

Ex quo motivo elici possit attritio.

- *Probatur 1. pars.* Motivum Charitatis est sufficiens ad eliciendum actum doloris de peccatis super omnia appetitativè: ergo erit etiam sufficiens motivum ad eliciendum dolorem, infra summum de peccatis appetitativè, sed dolor ille esset actus attritionis. ergo.

Probatur 2. pars. Actus vitalis semel elicitus, nunquam potest magis intendi, nam non intenditur hujusmodi actus per additionem gradûs ad actum remissum jam elicitedum, sed potiùs per destructionem prioris actûs remissi, & productionem intensioris actûs, ut est per se clarum, ergo attritus non potest intendere suum actum, ita ut ex attrito fiat contritus. Per hoc tamen non nego, quin habens attritionem possit elicere circa idem objectum actum contritionis, & in hoc sensu ex attrito fieri contritus.

ASSERTIO IV. Mediante solâ attritione, quamvis justificatur quis in Sacramento pœnitentiæ, ad illam tamen non requiritur dolor de peccatis imperatus à charitate, aut amor Dei super omnia. Hæc non contra Scotum, sed Scotistas est.

Qualis dolor ad attritionem in Sacramento requiritur.

Prob: 1. pars, tum ex Trident: sess: 14. c. 4. ubi ait: *Contritionem imperfectam, qua attritio dicitur, conceptam ex metu gehennæ & turpitudine peccati, si voluntatem peccandi excludat, disponere hominem ad obtinendam veniam*

peccatorum, ergo. Tum etiā, quia omnia, quæ Script: PP. & Conc: requirunt ad justificationē peccatoris in Sacramento, habentur per attritionem, etiam conceptam ex metu gehennæ: ergo attritio talis sufficit, ut quis justificetur in Sacramento sine omni contritione.

Probatur jam secunda pars. Trident: jam citatum, absolutè docet illam attritionem, quæ ex turpitudine peccati, vel metu pœnarum gehennæ concipitur, si voluntatem peccandi excludat, hominem ad Dei gratiam in Sacramento pœnitentiæ disponere; sed illa locutio non esset simpliciter vera, si ad attritionem sufficientem cum Sacramento ad justificationem, requireretur semper imperium charitatis, ut per se patet, ergo non requiritur tale imperium.

Confirm: Sacramentum pœnitentiæ est Privilegium Christi Domini concessum Christianis, ut facilius esset via salutis in lege nova, quàm veteri: ergo debet posse justificare mediante aliquo dolore aut attritione, quæ se solâ sine Sacramento non justificat; sed si attritio quæ cum Sacramento justificat, deberet esse imperata ab amore Dei super omnia, hoc non esset verum: ergo non debet sic esse imperata. Probatum subsumptum, illa attritio, quæ esset imperata à charitate, aut amore Dei super omnia, justificaret sine Sacramento, nam amor Dei super omnia, semper habet annexam justificationem. ergo.

Authoritates, quas fusè Scotistæ ex Script: & Patribus adducunt contra hanc assertionem, aliud non probant, quàm quod nullū opus per modum meriti de condigno valeat

sine

sine charitate; cum quo bene stat, quod valeret per modum meriti de congruo opus elicirum sine illo motivo; & consequenter, quòd attritio sic valeret; tamen pro illis

Obijc: Trident: sess: 6. c. 6. ubi inter alias dispositiones ad justificationem requisitas, ponit dilectionem Dei; ergo cum attritio disponit ad justificationem, debet saltem imperari à dilectione seu charitate Dei. *R.* negando consequentiam, nam Concilium ibi ponit dispositiones, quæ communiter haberi solent, ut peccator justificetur, non autem quæ necessariò haberi debent, quia certum est, quòd possit disponere se sufficienter ad justificationem, etiam in instanti fortè, nisi processu actuum, quos fieri præscribit Trident:

ASSERTIO V. Peccatori adulto rati- *Necessitas*
onis compoti, pœnitentia aliqua, hoc est, in *pœnitentia*
re, vel in voto, virtualis, eminentialis, aut *in adultis.*
formalis, necessaria est, ad salutem necessitate medij.

Prob: ex Trident: sess: 14. c. 4. *Fit autem quovis tempore ad impetradam peccatorum veniã hic contritionis motus necessarius; sed hoc non esset verum, nisi pœnitentia in aliquo sensu in conclusione expresso necessaria esset ad salutem: ergo. Confirm:* hoc ex Script: Lucæ 13. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis.*

Dices, ex his locis bene colligi, quòd pœnitentia sit necessaria ad salutem aliquo modo, non tamen quòd sit necessaria necessitate medij. *Contra,* tam ex Script: quàm ex Trident: colligitur, quòd pœnitentia sit simpli-

citer necessaria. ergo necessitate medij. Prob: consequentia, quidquid est simpliciter necessarium, ita ut eo omissio, etiam sine sua culpa aliquis non consequatur salutem, est necessarium necessitate medij; sed sic est pœnitentia necessaria: ergo. Probatur minor, quia si quis in instanti post suum peccatū moreretur, perderet salutem, & tamen non peccaret negligendo pœnitentiam, ut communiter omnes docent: ergo.

*Sufficit ali
quando in
voto.*

Dixi in Conclusionem, in re, vel in voto, quia nihil impedit, quo minùs aliquis mediante heroico actu charitatis, quo martyrium gloriose pateretur, justificaretur sine omni dolore de peccatis suis, sive quia non occurrit memoria peccatorum, sive quia non habuit tempus; sive quia non est bene instructus; an, aut qualem dolorem habere debeat de suis peccatis; defectum enim doloris in similibus casibus suppleret votum Sacramenti, virtualiter inclusum in actu tam heroico.

*Præceptū
juris divi-
ni & natu-
re circa
pœniten-
tiam.*

ASSERTIO VI. Datur præceptum Juris Divini positivi, & etiam naturæ, de aliqua pœnitentia.

Probatur 1. pars, tum autoritatibus Scripturæ & Tridentini in confirmationem præcedentis assertionis adductis, quibus, adde illud Eccles: 2. Si pœnitentiam non egerimus, incidemus in manus Domini. ergo.

Probatur 2. pars. Jus naturale præcipit applicare media necessaria ad finem, quem quis sibi tenetur eodem jure acquirere; sed pœnitentia est tale medium respectu beatitudinis, quam quis tenetur sibi ex jure naturæ acquirere. ergo.

CON-

Confirm: Tenetur quilibet compos rationis jure naturæ diligere Deum super omnia: ergo etiam tenetur dolere de ejus offensa, & vitare illam, & consequenter agere pœnitentiam.

ASSERTIO VII. Non tenetur quis *An obligetur* ad pœnitendum sæpiùs de eodem peccato, aut *quis* statim post peccatum commissum. *ad iteran-*

Prob: 1. pars. Tum quia non potest con- *dam pœ-*
vinci ex ullo capite talis obligatio: ergo nul- *nitentiam*
la datur. *de eodem*

Probatur etiam 2. pars. Si daretur talis ob- *peccato.*
ligatio, sequeretur, quòd ille, qui statim non eliceret actum pœnitentiæ de suo peccato, singulis momentis peccata nova committeret; sed hoc est nimis durum. ergo. Probatur sequela, si præceptum pœnitentiæ singulis momentis obligaret, qui non observaret præceptum, singulis momentis peccaret: ergo si præceptum pœnitentiæ obligat statim post peccatum commissum, qui negligit illam, singulis momentis peccabit.

Confirm: Non tenetur quis statim post peccatum ad contritionem, quæ est pœnitentia reconcilians hominem cum Deo: ergo ad nullam. Consequentia est evidens, quia non est ratio, cur ad illam potiùs, quàm ad hanc. Probatur antecedens, tum quia obligatio illa esset valdè rigida, tum etiam, quia inde sequeretur peccatorem cum attritione non posse licitè accedere Sacramentum, quia secundùm adversarios post peccatum statim teneretur ad contritionem; sed hoc est falsum. ergo.

Objc: contra hanc partem. Non pœnitendo statim de peccato continuatur peccatum; sed continuando peccatum peccatur de novo: ergo non pœnitendo statim peccatur de novo. *R.* distinguendo maj: continuatur peccatum positivè & actualiter, nego maj: negativè & habitualiter, concedo maj: & distinguo similiter min: continuando per actum positivè & actualiter, concedo min: negativè & virtualiter, nego min: & consequentiam.

Objc: 2. Tenetur quis se liberare à periculo imminente mortis temporalis, statim ac in illud incidit: ergo à fortiori à periculo mortis spiritualis animæ; sed statim ac quis mortaliter peccat, imminet ipsi periculum mortis animæ. ergo. Respondet Lugo negando antecedens, quia, inquit, quamvis tenetur quis se non mutilare, non peccat tamen, non impediendo malum semel illatum. *R.* tamen concedendo anteced: & negando consequent: & disparitas est, quia homo non posset se liberare à morte temporali, nisi statim se liberet, ut suppono: mortem autem animæ, moraliter loquendo, evadere quis potest, & frequenter evadit, quamvis differat peccatum, tollere pro primo, secundo & etiam tertio instanti, postquam illud committit.

Quoties & quando obliget pœnitentia præceptū.

ASSERTIO VIII. Præceptum pœnitentiæ obligat non solum in mortis articulo, & quoties imminet periculum grande vitæ; sed etiam probabiliter loquendo extra mortis periculum aliquoties in vita.

Probat 1. pars. Tunc vel nunquam pœnitentia formalis obligat, quando est summa ejus

ejus necessitas, sed in mortis articulo, & in morali etiam vitæ periculo est summa necessitas pœnitentiæ: ergo præceptum ejus tunc obligat.

Probatur 2. pars. tum ex Script: *Vigilate, quia nescitis quâ horâ fur veniret*: ubi suadet, ut ad recipiendum judicem simus parati; sed qui totâ vitâ usq; ad mortis periculum pœnitentiam negligit, hoc non facit: ergo. Tum ex August: serm: 50. de temp: *Pœnitentia, inquit, quæ ab infirmo petitur, infirma est, quæ autem à moriente, timeo, ne etiam ipsa moriatur.* Tum deniq; exemplo proborum omnium, qui damnant dilationem pœnitentiæ, unde in adagio est, quòd *qui malè vivit, malè finit.*

ASSERTIO XI. Nullum est defacto *Efficacia* tam grave peccatum, aut numerus peccatorum tam magnus, qui per pœnitentiam *pœnitentia.* deleri non possit, si re ipsa habeatur vera.

Probatur ex Script: invitante homines ad Delet pec- pœnitentiam, & promittente eis universali- *cata o-* ter veniam peccatorum, sine ulla exceptio- *mnia.* ne. Et Ezech: 18. *Si peccator pœnitentiam egerit à vijs suis pessimis, omnium iniquitatum ejus non recordabor amplius.* Item quotiescunq; *ingemuerit peccator in corde suo, &c.* Isaia 13. *Derelinquat impius viam suam, &c.* Joannis 20. *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, &c.* ubi Christus Apostolis, eorumq; successoribus, plenam & universalem potestatem dedit ab omnibus peccatis absolvendi, sed non nisi mediata pœnitentiâ; ergo pœnitentia extendit se ad quamcunq; gravitatem & numerum peccatorum.

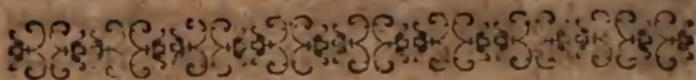
Prob:

Prob: 2. ratione. Contritio perfecta habet annexam justificationem, sicut & attritio cum Sacramento teste Trident: sess: 14. c. 4. Sed hoc non esset verum, si per pœnitentiam non possem delere peccata quantumvis gravia: ergo.

Obÿcies Matth: 12. Blasphemia in Spiritum Sanctum neq; in hoc, neq; in altero seculo remittitur: ergo dantur peccata, quæ per pœnitentiam deleri non possunt. R. negando consequentiam, quia Christus tantum ibi insinuare voluit, quod peccata in Spiritum Sanctum difficilius remittantur, quàm alia, eò quod peccata illa magis directe opponantur charitati quàm alia, & in hoc sensu explicari possunt, alia loca quæ ab adversarijs ex Scriptura adducuntur.

EPYSTILIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ XXXVIII.

An pœnitentiæ præceptum, ad ullum ex decem decalogi referatur?

COLUMNNA XXXIX.

*De natura & necessitate Sacramenti
pœnitentiæ, nec non Confessione
Sacramentali.*

ASSERTIO I. Sacramentum pœnitentiæ bene describitur signum sensibile, quo absolvitur baptizatus à peccatis, medi-
antibus verbis id efficaciter significantibus. Est re ipsa conformis definitioni, quam tradidit Doct: in 4. dist: 14. q. 4. his verbis: *Pœnitentia est absolutio hominis pœnitentis, facta certis verbis cum debita intentione prolatis à Sacerdote jurisdictionem habente, ex institutione divina efficaciter significantibus absolutionem anime à peccatis.* Quæ descriptio exactè docet omnia necessaria ad pœnitentiam, eâ tamen utendum non videbatur, quia admodum longa est rei tam curtæ; & plura continet, quæ ad descriptionis necessitatem non faciunt.

*Descriptio
Sacramen-
ti pœnitē-
tiæ.*

Probatur ergo Conclusio. Convenit omni & soli: ergo. *Ly signum* est genus, in quo Sacramentum hoc convenit cum reliquis Sacramentis. Reliquæ particulæ sunt differentia illius ab his.

ASSERTIO II. Datur Sacramentum Pœnitentiæ, cujus essentialis ratio in recto in sola consistit absolutione.

*Ratio for-
malis hujus
Sacramen-*

Probatur 1. pars Matth: 16. *Tibi dabo claves*

regni caelorum, quodcumq; ligaveris super terram, &c. Joannis 20. Quorum remisit peccata, &c. Ex quibus locis Patres & Concilia colligunt dari poenitentiae Sacramentum. Prob: 2. Authorit: Florent: in decret: unionis, ac Trident sess: 14. c. 4. *Si quis, inquit, dixerit poenitentiam non esse verè & propriè Sacramentum, à Christo Domino institutum, anathema sit.* Probatur ratione Doct: Instituire Sacramentum fuit Deo possibile, & congruit ejus institutio, nam cum baptismus non sit iterabilis, congruè erat, ut institueretur aliquod Sacramentum, quo resurgerent, qui relapsi essent post baptismum: ergo est institutum.

Ut probetur 2. pars. Adverte me non velle dicere, quòd tota hujus Sacramenti essentia, in absolutione consistat, nam certum est, præter absolutionem Sacramentum hoc essentialiter includere rationem genericam Sacramenti, ut sic, unde quod intendo, probare est, differentiam essentialem hujus Sacramenti, in sola consistere absolutione. Jam probatur 2. pars Conclusionis. Illud dicit poenitentiae Sacramentum in recto seu essentialiter, quod primariò contrahit rationem Sacramenti ut sic, ad esse hujus Sacramenti poenitentiae, ut distincti ab omnibus alijs Sacramentis; sed hoc facit sola absolutio: ergo illam solam dicit Sacramentum poenitentiae in recto. Maj: est certa, prob: min: Sacramentum hoc institutum est per modum judicij, quo Sacerdotes de reis sententiam ferunt, teste Trident: sess: 14. c. 2. sed actum quemcumq; ad esse actus judicialis contrahit primariò sententia judicis: ergo & Sacramen-

mentum ut sic, contrahet adesse Sacramenti Judicialis, absolutio per quam sententia Judicis exprimitur.

Confirm: Nihil potest esse ratio constitutiva Sacramenti, nisi quod est signum sensibile; sed contritio non est tale, ergo non est ratio constitutiva hujus Sacramenti. Deinde sine Confessione & satisfactione validè hoc Sacramentum conficitur, ergo nullus ex illis actibus est de essentia hujus Sacramenti. Antecedens patet quoad confessionem in casu necessitatis, quo aliquis validè possit absolvi sine prævia confessione. Patet etiam quoad satisfactionem, quia illam non nisi peracto Sacramento exhibemus, ut patet ex praxi Ecclesiæ, quæ injunxit pœnitentiam confidentibus, persolvendam post confessionem: ergo neq; confessio, nec satisfactio erunt de essentia hujus Sacramenti. Probatur consequentia. Nulla res potest esse sine sua essentia. ergo.

Obyc: contra 1. partem varias hæreticorum explicationes, seu potiùs depravationes locorum Script: & maximè Joann: 20. quem ipsi explicare debere putant de prædicatione. R. explicationem illam malā esse, nam Christus loquitur loco citato de potestate judicaria, quam Judex audito reo, pronunciatā sententiā exercet, ut docet August: & alij Patres communiter.

Obyc: contra 2. partem. Ad validitatem hujus Sacramenti necessariò requiruntur absolutio, jurisdictio, intentio Sacerdotis, peccata, contritio, confessio & satisfactio: ergo ejus ratio formalis malè statuitur in sola
absq.

absolutione, exclusis reliquis. R. negando consequentiam, tum ob rationes jam assignatas, tum etiam, quia frequenter multa requiruntur necessariò ad aliqua, quæ non sunt de eorum essentia; sic ad relationem requiruntur fundamentum & terminus, ad compositum per se, Unio, &c. Et ad iudicium actor, reus, testis. Itaq; omnia jam assignata præter absolutionem requiruntur vel tanquam materia circa quam, seu objectum absolutionis sacramentalis, vel tanquam dispositio requisita ad validitatem Sacramenti.

Objc: 2. contra eandem. Actus pœnitentis, contritio videlicet, confessio & satisfactio, sunt materiæ hujus Sacramenti, ut docet Trident: sess: 14. c. 4. his verbis: *Si quis negaverit ad integram & perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in pœnitente, quasi materiam Sacramenti pœnitentiæ, contritionem videlicet, Confessionem & satisfactionem, quæ tres pœnitentiæ partes dicuntur, anathema sit.* ergo sunt de essentia illius, sicut semper est materia de essentia compositi. R. primo Concilium non dicere, quòd sint materia, sed quòd sint *quasi materia*, quæ verba diversa sunt à sensu adversariorum. R. 2. explicando Concilium, dicit illa esse materiam circa quam, & partes talis materiæ, concedo, materiam ex qua, aut partes proximæ constituentes hoc Sacramentum, nego antecedens, & consequentiam; quamvis enim materia objectum sit, circa quam scientia versatur, non est tamen de illius essentia. ergo. Et si quæras, quænam est materia ex qua hujus Sacramenti? R. quòd nullam habeat, sicut etiam,

nec

*Quomodo
Conc: Tri-
dent: supra
hoc sit in-
telligendū.*

nec formam, in sensu quo solet accipi pro altera parte compositi, resultantis ex materia & forma: sufficit enim, quòd habeat materiam, circa quam versatur absolutio, quæ propterea forma dicitur, quia circa illam versatur materiam.

ASSERTIO III. Hoc Sacramentum *Institutio* institutum est à Christo Domino, Joann: 20. *hujus Sa-* quando dixit: *Quodcumq; solveritis super ter-* *cramenti.*
ram; &c.

Probatur 1. pars. De institutione tum auctoritate Trident: sess: 14. c. 1. *Si quis*, inquit, *dixerit pœnitentiæ Sacramentum à Christo Domino institutum non esse, anathema sit.* Tum etiam ex dictis de Sacramentis in genere, ut supra.

Probatur etiam 2. pars. ex eodem Trident: citato c. ultimo ubi expressè docetur.

Obijc: contra 1. partem. Confiteri est grave onus: ergo non credendum est fuisse institutum à Christo Domino. R. negando consequentiam, quia gravis culpa, ac grande malum, grave & ponderosum debet habere remedium.

Obijc: contra 2. partem. Æquè ex illa auctoritate Joannis colligitur obligatio confitendi venialia, ac mortalia; sed illa non necessariò tenetur quis confiteri, ergo nec hæc. R. ex illa auctoritate præcisè non deduci, quòd hæc aut illa essent confitenda; sed ex illa & perpetua Ecclesiæ traditione, & explicatione fundata in eo, quòd venialia non faciant inimicum DEI, mortalia autem faciant.

*Præceptū
Ecclesie
circa hoc
Sacramen-
tum.*

ASSERTIO IV. Fideles baptizati, præcepto tam Divino, quàm Ecclesiastico, tenentur ad hoc Sacramentum in mortis articulo, si in mortale peccatum sunt lapsi.

Probatur de præcepto divino ex dictis assertionis præcedentis. De Ecclesiastico res est extra controversiam, in Concilio Lateranensi præcepta.

Probatur etiam ultima pars, quia nunquàm potius deberet obligare, quàm in mortis articulo: ergo.

*Aliquādo
frequētius
per acci-
dens obli-
gat.*

ASSERTIO V. Præceptum hoc per accidens obligat, quoties est sumenda Eucharistia, amandus Deus super omnia, aut aliud quod aliud faciendum est, quod in statu gratiæ à peccatore fieri debet. *Prob:* tum ex dictis Colum: 36. tum etiam, quia probatio illa, quam Paulus I. Corinth: II. præcipit his verbis: *Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat, &c.* quando est copia Confessarii, debet adhiberi pro hoc Sacramento: ergo.

*Quomodo
aliquis sa-
tisfaciat
præcepto
annuæ cō-
fessionis.*

ASSERTIO VI. Præcepto de annuæ Confessione satisfacit, qui quocunque anni tempore confitetur. *Prob:* Ecclesia non præcipit nisi sacramentalem Confessionem, semel in anno; ergo quocunq; anni tempore quis confitetur, satisfacit huic præcepto. *Probatur* antecedens ex cap: *Omnes utriusq; sexus.*

*Peccata oc-
cultā con-
fitemda.*

ASSERTIO VII. Ut hoc Sacramentum validè administretur, ordinariè loquendo necessarium est omnia peccata mortalia, etiam occulta, unī Sacerdoti confiteri.

Prob:

Probatur ex Concilio Lateranensi, in quo præcipitur, ut omnis utriusq; sexûs, postquã ad discretionem pervenerit, omnia peccata sua fideliter confiteatur saltem semel in anno. Et ex Trident: sess: 14. cap: 5. & can: 7. *Si quis, inquit, dixerit, in Sacramento pœnitentie necessarium non esse jure divino, confiteri omnia & singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita & diligenti meditatione habeatur, etiam occulta, & circumstantias, quæ peccati speciem mutant, anathema sit.*

Prob: 2. Tum ex perpetua & constanti Ecclesiæ traditione, tum etiam ex varijs SS. Patrum autoritatibus, quas hic fusè moderni adducunt.

Obyc: Peccata publica ex se satis sunt manifesta: ergo saltem illa confiteri non debent. R. distinguendo antecedens, sacramentaliter nego antecedens, extra Sacramentum, concedo antecedens, & nego consequentiã.

Dixi in Conclusionem, *uni Sacerdoti*, quia, qui unam partem uni confiteretur, & alterã alteri, non sufficienter cõfiteretur, ut docent Authores communitè. At qui tantum uni omnia mortalia confiteretur, & postea venialia suo Confessario, cui nollet dicere graviora, sufficienter confiteretur.

ASSERTIO VIII. Non tenetur quis præcepto Divino, aut Ecclesiastico, ad Confessionem per interpretem faciendam, adeoq; nec ad publicam; potest tamen homo sic confiteri licitè.

Prob: 1. pars. Tum ex Trident: sess: 14. c. 5. ubi expressè docetur. Tum etiam, quia non constat de ullo præcepto tali, Divino, aut Ecclesiastico. ergo.

Confessio per interpretem licita, sed non necessaria.

Probatur ultima pars. Confessione publicæ, & etiam per interpretem, convenirent omnia requisita ad hoc Sacramentum. ergo.

Obijc: contra ultimam partem. Una ex circumstantijs requisitis ad confessionem est, ut sit secreta; ergo nec publicè, nec per interpretem confiteri licet. Antecedens patet ex his vulgaribus versibus:

*Sit simplex, humilis, Confessio, pura, fidelis,
Atq; frequens, nuda, discreta, lubens, verecunda.
Integra, secreta, lachrymabilis, accelerata,
Fortis & accusans, quæ sit parere parata.*

ix. distinguendo antecedens, Confessionis præceptæ, concedo antecedens, Confessionis ad quam quis non obligatur, nego antecedens, & consequentiam.

Obijc: 2. In articulo mortis, quando quis non est certus, quòd habeat contritionem, tenebitur confiteri per interpretem, si velit esse de sua salute securus: ergo datur præceptum de Confessione per interpretem subinde facienda. R. negando antec: nam in tali casu sufficeret illi nutu, vel signo Sacerdoti manifestare se peccasse, ad obtinendum hujus Sacramenti effectum.

Circumstantia mutantes speciem, non verò aggravantes, necessario sunt confitenda. ASSERTIO IX. Non solùm species, sed etiam circumstantiæ mutant species peccatorum, in confessione necessario confitentæ sunt; secùs dicendum est de circumstantijs, quæ non mutant speciem, quamvis notabiliter aggraudent.

1. Pars de speciebus patet ex Trident: jam suprâ citato. *Probatur autem 2. pars, sine*

Con-

Confessione illarum circumstantiarum, specificus numerus peccatorum confiteri non potest; sed debet ille numerus confiteri; ergo & circumstantiæ.

Probatur ultima pars., tum quia Tridentinum loco citato tantum loquitur de circumstantiis ijs, quæ mutant speciem: tum etiam, quia integra peccatorum confessio, quoad numerum & speciem, fieri potest, sine eo, quod confiteantur circumstantiæ, aggravantes intra eandem speciem. ergo.

Obijc: contra hanc partem. Qui furatus est centum ducatos, tenetur in confessione summam illam explicare; & tamen circumstantia illa quantitatis summæ, non mutat speciem peccati furti; & idem dic de illo, qui uno ictu, seu explosione unâ tormenti centum occidit homines; ergo circumstantiæ aggravantes intra eandem speciem sunt necessariò confitendæ. R. cum Rodriquez nostro, quem sequitur Cardinalis de Lugo, negando antecedens, nam sufficeret, illi pœnitenti, confiteri, se fuisse furatum quantitatem sufficientem ad peccatum mortale, vel commisisse homicidium mortaliter peccaminosum: imò cum Pontio hic, disp: 45. q. 7. nu: *Etiam in-33. existimo contra Lugonem, etiamsi inter-terrogat9, rogaretur pœnitens à Confessario, illum non non teneri ad circumstantiam illam confitendam, tur circū-* quia non obligatur, nisi ut numerum & spe-stantiamciem peccatorum mortalium confiteatur, & confiteri. consequenter, Confessario curiosè interroganti de alijs circumstantiis aggravantibus tantum, dicere possit se non teneri ad confitendam illam circumstantiam. De Circum-

stantijs autem ipsis, de quibus hic fusè aliqui agunt, egi Columnâ 9. de Actibus humanis. & fusissimè agit Pontius disput: 45. summæ.

Absolvendus est, qui nullū doloris signū dare potest.

ASSERTIO X. Confessio facta sine voce, nutibus, aut alijs signis, valida est, & bona. Imò qui in Epilepsiam, aut aliam infirmitatem inciderit, ratione cujus impediretur in operatione sensuum externorum, modò antea catholicè vixerit, sine ullo sacrilegij periculo, conditionatè absolvendus est, quamvis nullum daret doloris signum.

Probatur 1. pars. Talis confessio est accusatio dolorifica de peccatis: ergo valida est & bona.

Prob. 2. pars. Tum quia in tali conditionata absoluteione, etiamsi privetur effectu, nullum est mali periculum, magis quàm in baptismo conditionato infantis expositi, re ipsâ aliàs baptizati; sed secundùm omnes, sic expositus conditionatè baptizari debet, nisi constet, quòd fuerit antea baptizatus: ergo. Tum etiam, quia juvandus est proximus in ordine ad salutem æternam, omnimodo possibili, & licito; sed talis conditionata absoluteio est modus, quo frequenter proximus in ordine ad vitam æternam juvari potest: ergo. *Prob: min:* Potest contingere in tali casu, ut proximus sibi sit præsens, & absoluteionem desideret, quamvis per signa aliqua externa, suum animum exprimere non posset, ut sibi ipsi contigisse fatetur nosster Mercantius: ergo in tali casu est absolvendus.

Confirmatur. Præsumendum est, quòd qui
Chri-

Christianè vixit, animum habuerit confitendi sua peccata: ergo quamvis incideret in dementiam, epilepsiam, aut aliam hujusmodi infirmitatem; adhuc tamen absolvendus est conditionatè, hoc modo: *Si, es capax, ego te absolvo.*

Obijc: pro P. Pontio. Qui incidit in Epilepsiam, vel amentiam, fuit in statu gratiæ, dum incidit, vel non fuit, si primum non indiget absolutione; si secundum, non constat ipsum habere dispositionem requisitam ad absolutionem: ergo non est danda illi absolutio. R. primò hoc argumentum, si aliquid valeret, probare quod non liceret absolvere constitutum in statu gratiæ, quod nemo dicet; cum sola peccata venialia, quæ cum justificatione compatibilia sunt, sufficiens materia sunt absolutionis. Deinde possit apoplecticus ille, esse in statu peccati mortalis, & de eo, ex motivo attritionis dolere, ac absolutionem desiderare, quamvis nullo externo signo, posset suum desiderium alteri explicare; sed in tali casu prodesset ipsi absolutio; ergo non gratis illi applicaretur. Unde R. 2. quod & in utro & in altero statu constituto, possit absolutio prodesse, cujus contrariû non probat argumentum.

Rejicitur Pontius

ASSERTIO XI. Formâ absolutionis essentialiter consistit in his solis verbis: *Absolvo te. Prob:* Nihil est necessarium ad formam hujus Sacramenti, nisi quod est necessarium ad ferendam sententiam de pœnitente; sed illa duo verba, *Absolvo te*, ad hoc sufficiunt; ergo.

Forma est sententialis absolutio nis.

Obijc: In forma baptismatis debet fieri expressa mentio Trinitatis: ergo & hic. *R.* negando consequentiam, & disparitas est, quia baptismus est janua & solennis professio Fidei, uti & confirmatio est robur ad confitendam fidem publicè, & sic, quamvis in illis fiat mentio Trinitatis, sine cujus cognitione fides stare non potest; non tamen hic.

*Sufficit ut dolor ab-
solutionē
præcedat.*

ASSERTIO XII. Non est necessariū, ut dolor requisitus ad validitatem hujus Sacramenti præcedat confessionem, sed sufficit, quod absolutionem præcedat.

Prob: Quia nec ratione, nec auctoritate ostenditur, quòd dolor ille debeat præcedere Confessionem. ergo.

Obijc: Confessio debet esse accusatio; sed si non præcedat dolor, non erit, sed historica narratio: ergo. *R.* concedendo majorē, & distinguendo min: non esset accusatio completa formaliter loquendo, transeat min: incompleta, complebilis tamen per subsequenterem dolorem, & subjectionem ad claves, nego min: & consequentiam.

*Sacramen-
tum hoc,
non est va-
lidum, in-
forme.*

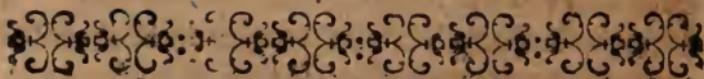
ASSERTIO XIII. Dolor sufficiens ad validitatem Sacramenti pœnitentiæ, sufficit etiam, ut habeat semper suum effectum, & consequenter nunquam est validum, & informe. *Probatur.* Ad validitatem hujus Sacramenti, non sufficit aliquis dolor, qui non est efficax detestatio peccati, conjuncta cum proposito emendandi vitam, & satisfaciendi pro commisso delicto, prout requiritur in hoc foro; sed talis dolor, & detestatio peccati, sufficit ut Sacramentum conferat
effe-

effectum gratiæ; ergo stante tali dolore, Sacramentū semper conferet illum effectum, & consequenter non erit validum & informe: stante enim dolore tali invalidum esse non potest; nec etiam informe, stante productione gratiæ.

Obje. cum Suare. Si quis committeret duo peccata, unum v. g. furti, & alterum homicidij, & oblivisceretur postea peccati furti, dum confiteretur peccatum homicidij, de quo solo tunc doleret, ob malitiam particularem ipsius, ille validè confiteretur, & absolveretur, sed non consequeretur gratiam, quia habet obicem peccati furti, de quo non dolet, nec quidem virtualiter, ut suppono: ergo in tali casu Sacramentū esset validum, & informe. R. negando majorem, nam ut quis validè absolvatur à peccato mortali, non satis est, ut doleat de illo sub ratione tantum specifica, sed etiam dolere debet sub ratione generica, sub qua detestatur etiam virtualiter peccatum, inculpabiliter oblitum.

EPISTYLIUM PROBLEMATI CUM
C O L U M N Æ X X X I X.

An pœnitens teneatur Confessario interroganti, an habuerit consuetudinem peccandi, fateri veritatem?

COLVMNA XL.

De Ministro hujus Sacramenti.

Requiri-
tur pote-
stas ordi-
nis, & ju-
risdictio-
nis.

ASSERTIO I. Sacerdos, hujus Sacra-
menti minister; non recipit vi ordinis
completam facultatem absolvendi quoscunq;
à peccatis; unde ultra potestatem ordinis, ut
quis validè possit absolvere, requiritur pote-
stas jurisdictionis.

1. Pars est definita in Trident: sess: 14. cap:
6. cujus auctoritate probatur.

2. etiam Pars probatur auctoritate Ecclesiæ
in Florent: in quo dicitur, quòd minister de-
bet esse Sacerdos, habens jurisdictionem or-
dinariam, vel delegatam; sed neutram ha-
bet vi ordinis, hoc est, vi suæ institutionis in
Sacerdotem: ergo. Probatur minor. Si qui-
vis haberet vi ordinis talem jurisdictionem,
nemo haberet auctoritatem delegatam; sed
Florentinum docet auctoritatem delegatam
posse conferri alteri: ergo.

Confirm: Si vi ordinis quis haberet pro-
ximam jurisdictionem respectu omnium, Ec-
clesia non posset invalidare ullius Sacerdotis
jurisdictionem; sed hoc falsum esse expressè
patet, ex capite *Omnes utriusq.*: ergo. Prob:
sequela. Ideò Ecclesia non potest efficere,
quin Sacerdos consecret, si cum debita inten-
tione proferat formam supra materiam debi-
tam, quia illa potestas confertur illi vi ordi-

nis : ergo si potestatem absolvendi vi ordinis acciperet, non posset Ecclesia invalidare ipsius absolutionem.

Obijc: Quilibet Sacerdos in ordinatione, accipit facultatem remittendi & retinendi peccata, ut patet ex illis verbis Joann: 20. quæ ab Episcopo proferuntur : *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis* : ergo vi ordinis accipit potestatem. *ꝛ.* distingu: antecedens, facultatem remotam, concedo antecedens, proximam, nego antecedens, & consequentiam.

Obijc: 2. In mortis articulo, quivis Sacerdos potest quemlibet alium absolvere, sine ulteriori ulla jurisdictione, præter illam, quæ accepit in ordinatione; sed illa non magis determinatur ad omnes in tali articulo, quàm ad omnes absolutè : ergo. *ꝛ.* negando maj: nam illam jurisdictionem habet Sacerdos ab Ecclesia, quæ constituit ipsum judicem in tali articulo omnium, in absentia proprii Sacerdotis, aut alterius jurisdictionem delegatam habentis.

ASSERTIO II. Minister ordinarius hujus Sacramenti est, cui ex vi sui muneris, & officij, absq; privilegio & delegatione alterius, competit jurisdictio ordinaria in foro conscientix. Hæc est re ipsâ communis inter Doctores, quorum autoritate probatur. *Quis dicens est ordinarius minister.*

ASSERTIO III. Hujus Sacramenti tres sunt ministri ordinarij, Papa videlicet, in universa Ecclesia; Episcopus in sua Diocesi, & Parochus in sua Parochia. Hæc est *Ordinarij ministri, Papa, Episcopus, & Parochus.*

communis. *Probat*ur, Papæ ex vi suæ electionis in summum Pontificem, competit jurisdictionis in universalem Ecclesiam, quia Supremus est ac ordinarius Pastor gregis Christi, ejusque generalis Vicarius, ut antea jam probavi agendo de fide. Episcopo etiam vi suæ electionis, ac Parocho vi suæ legitimæ institutionis, respectivè in Diœcesim, & Parochiam, competit ordinaria jurisdictionis, quia veri pastores sunt commissi sibi gregis, & consequenter absq; privilegio, vel delegatione alterius, audire possunt Confessiones sibi subditorum.

Hinc infertur, 1. Omnes illos, qui ex vi officij vel beneficij præfatorum ordinario- rum locum obtinent, & quasi ordinarij vocantur, in foro conscientie respectivè ad sibi subditos, legitimam habere absolvendi potestatem. Et hujusmodi sunt, 1. Supremus Pœnitentiarius Romanus, Vicarij generales, & Legati à latere summi Pontificis. 2. Vicarij generales Episcoporum, & Pœnitentiarius Ecclesie Cathedralis, ubi pœnitentia est in officium erecta. 3. Vicarij Parochiales, ubi similiter Vicarij tales in officium Parochorum sunt assumpti; Ut videntur esse Vicarij Parochiales Sacri Ordinis Benedictinorum, Præmonstratensium, & Cisterciensium, ubi Monasterio beneficium Parochiale est annexum.

Vicarij legitimè absolvunt,

Superiores mendi- cium, respectu suorum sub- Infertur secundò, quòd Ordinariorum nomine & jure gaudent, qui in Ordinibus exceptis ab Episcopali Jurisdictione, quasi Episcopalem Jurisdictionem in suos subditos exercent, & similiter dic de ijs, qui ad modum Archi-

Archi-

Archi-Presbyterorum, in religionibus exemptis, curam animarum, ex vi officij exercere debent. Generales Ordinum exemptorum, quasi Archi-Episcopalem, vel Episcopalem jurisdictionem habent, in universum Ordinem, vel Congregationem. Provinciales similiter, respectu suarum Provinciarum, & Custos respectu Custodiæ, quasi Vicariorum generalium jurisdictionem habent. Guardiani similiter, Priores, Rectores, Correctores, & alij sic instituti Superiores Monasteriorum, Conventuum & Collegiorum, quasi Parochialem, seu potiùs Archi-Presbyteralem, ratione suorum officiorum, jurisdictionem habent in sibi subiectos.

Infertur tertio ex jam dictis, Generales Ordinum, per totam Religionem, & Provinciales per Provincias suas posse institueri Confessarios Religiosorum, sine prævia approbatione Ordinarij. Similiter dic de Abbatibus, Rectoribus, & Guardianis, respectivè ad suas personas; nam possunt confiteri subiectis sibi Sacerdotibus, quamvis nec ab Ordinario, nec à Generali, aut Provinciali, Confessarij sint approbati.

ASSERTIO IV. Christiani omnes, qui confitentur Religiosis habentibus à Pontifice delegatam auctoritatem, qualem habent Confessarij omnes approbati Religiosorum mendicantium, satisfaciunt præcepto Ecclesiæ, de annua Confessione.

Prob: Præceptum Concilij Lateranensis de annua Confessione, non obligat, nisi ut quis semel tantum in anno confiteatur proprio

Sacerdoti, aut alteri de ejus licentia; sed qui confitetur Religiosis jam dictis, confitetur habenti licentiam proprii Sacerdotis. ergo. Probatur mini: Summus Pontifex est proprius Pastor & Sacerdos omnium Fidelium in hoc foro; sed à summo Pontifice licentiam habent Religiosi exempti, & ab Ordinario approbati, audiendi confessiones omnium fidelium: ergo.

*Quid sit
delegatus.*

Quæres 1. Quid sit Minister delegatus? R. quòd sit ille, qui non potest absolvere (loquor de delegato in hoc foro) ex officio suo, sed recipit authoritatem ab aliquo Ministro ordinario; puta à Papa respectivè ad totam Ecclesiam: ab Episcopo, vel Vicario ejus generali, respectivè ad totam Diocèsim, & à Parocho accedente consensu Ordinarij, respectivè ad suos sibi subditos.

*An delegatus possit
subdelegare?*

Quæres 2. Utrum delegatus posset subdelegare suam authoritatem alteri? R. hoc dependere à voluntate delegantis, & sic ex verbis quibus delegat, aut alijs circumstantijs, cognosci potest delegati potestas, in ordine ad hoc.

Non exspirat.

Quæres 3. An jurisdictio delegata exspiret morte delegantis, sive mors illa sit civilis, sive naturalis? R. negativè, & hoc patet ex praxi Ecclesiæ, quæ permittit, ut aliquis utatur authoritate delegatâ, post mortem delegantis, quod non faceret, si non esset licitum.

*Reservatio
casuum
licita.*

ASSERTIO V. In Ecclesia est potestas reservandi aliqua peccata, etiam in foro interiori, à quibus nulli nisi authoritatem habenti, licet absolvere. Est de fide defini-

ta in Trident: sess: 14. Can: 11. cujus auctoritate probatur.

Hinc malè colligitur, quòd Generales aut Provinciales Religiosorum, possunt sibi reservare quos volunt casus: nam quamvis Archi-Episcopalem, vel Episcopalem quasi auctoritatem habent respectivè ad suos subditos; tamen Clemens VIII. ob varia & rationabilia motiva, prohibuit illis, ne referrent ulla peccata, nisi certa ab ipsomet in Bulla specificata, quæ ordinariè referuntur in constitutionibus Religionum.

Quæres, An qui reservet aliquod peccatum, potest ab illo absolvere, & alteri dare facultatem absolvendi ab illo? R. affirmative, si est Sacerdos, & ratio est, quia reservans potest absolute illam reservationem tollere: ergo & absolvere ab illo peccato, vel dare alijs facultatem ab eo absolvendi. Dixi, *si est Sacerdos*, Superiores Religiosorum, qui Ordinem Sacerdotalem non suscipiunt, reservare peccata possunt, absolvere tamen ab illis per se non possunt, bene tamen absolvendi licentiam alteri impertire valent, & reservationem tollere.

ASSERTIO VI. Confessarius tenetur *Scientia* habere Scientiam sufficientem, taliter ut *Confessario* sciat distinguere inter mortalia, & venialia, *necessaria* sicut & inter illa peccata, quæ communiter annexam habent censuram, vel reservationem. *Prob:* Judex in foro civili, tenetur tantam habere scientiam, ut possit delictorum gravitatem cognoscere; & scire, quænam delicta merentur hanc poenam, & quænam

nam illam; sed Confessarius est Judex in foro Conscientiæ: ergo ad minimum debet habere scientiam in conclusione specificarum; & consequenter, mortaliter peccat ignarus, qui exponit se ad audiendas confessiones, ubi urgens non est necessitas. At qui bonâ fide ignaro confitetur, validè absolvitur, nisi ex parte ipsius ponatur obex, quia ignorantia Sacerdotis non facit, quin absolvendi habeat jurisdictionem.

*Absolutio
Valida.*

*Obligatio
Parochorum.*

ASSERTIO VII. Parochi tenentur audire Confessiones subditorum, non solum semel in anno, & in articulo mortis, sed etiâ quoties rationabiliter rogantur, & sine gravi incommodo possunt.

Probatur. Tum quia propter hoc dantur ipsis beneficij fructus; tum etiam, quia sunt Patres spirituales Parochianorum; ergo sicut Pater corporalis, cui spiritualis assimilatur, tenetur filio, non solum in extrema necessitate, sed etiam quoties necessarium est, pro viribus providere necessaria ad vivendū, juxta suum statum; sic & Parochus debet providere subditis; qui filij spirituales illius sunt, non solum in mortis articulo, sed etiâ, quando ad magnum profectum spiritualem subditis, id est valde conveniens.

*Juvandi
non verò
turbandi
sunt simplices.*

ASSERTIO VIII. Rudiores à Confessario juvandi sunt, non tamen turbandi nimîâ curiositate interrogationum, præsertim in materia carnis.

Probatur i. pars. Quia spectat ad officium Judicis spiritualis, bene examinare conscientiam

entiam pœnitentis, nescientis illā per se aperire, sed hoc fit interrogando ipsum genericè de peccatis, quæ ab ipsius conditionis personis, ordinariè committi solent: ergo. Min: est certa, probatur ergo maj: sine tali examine debitam de defectibus pœnitentis sententiam ferre non potest. ergo.

Probatur etiam 2. pars. quia talibus interrogationibus, innocentem aliàs pœnitentem possit instruere in malo, quod ei in mentem antea nunquam venit: ergo à nimia curiositate interrogationum, præsertim in materia carnis, abstinere debet.

ASSERTIO IX. Ut validè Confessorius absolvat, debet habere Jurisdictionem, ut verò licitè, debet esse in gratia.

Prob: 1. pars, ex Trident: sess: 14. c. 7. ubi ait, nullius momenti absolutionem esse debere, quam Sacerdos profert in eum, in quem ordinariam aut subdelegatam non habet jurisdictionem.

*Requiri-
tur Juris-
dictio, &
status gra-
tie in Mi-
nistro.*

Probatyr 2. pars. Tum ex dictis de ministris aliorum Sacramentorum, tum etiam, quia minister cujuscunq; Sacramenti debet se conformare in quantum potest Christo, à quo potestatem habet; tum deniq;, quia sancta sanctè sunt tractanda; sed sic Sacramentum hoc sanctè non tractaretur à Ministro, si in mortali peccato licitè posset illud administrare: ergo non potest.

ASSERTIO X. Invalidè administrans hoc Sacramentum, puta ob defectum jurisdictionis, aut dispositionis ex parte pœnitentis,

*Obligatio
ignari Cō-
fessarij.*

is,

tis, aut quia non obligavit illum ad restitutionem faciendam, sicut debebat; tenetur inducere pœnitentem ad repetendam Confessionem, si sine scandalo, infamia, fractione sigilli, & nocumento suo proprio, id facere possit; sin minus, ad nihil tenetur.

Probatur 1. pars. Qui est causa cur aliquis non observet præceptum divinum, propter præcepti ignorantiam, quam causavit in ipso; debet tollere illam ignorantiam, si potest, sine gravi suo damno; sed invalidè administrans hoc Sacramentum, est causa, cur pœnitens non consequatur effectum præcepti divini de hoc Sacramento; seu cur præceptum illud non observet, validè sua peccata confitendo, ergo tenetur illum admonere. Probatur min: nam sic absolutus putat se non obligari ad reiterandam denuò illam Confessionem, sed hoc provenit ex negligentia Confessarij. ergo.

Confirm: Si quis diceret alicui obligato ad audiendum Sacrum, quod non esset obligatus, & sic averteret illum, tenetur postea ad contrarium illi significandum: ergo qui invalidè administrat Sacramentum hoc, tenetur postea pœnitentem admonere de sua obligatione, in ordine ad reiterandam confessionem.

Probatur ultima pars: Nemo tenetur procurare spirituale bonum alterius, præsertim, quod alijs vijs licitis procurare possit, cum tanto incommodo: ergo ubi est periculum scandali, infamiæ, aut fractionis sigilli, non tenetur Confessarius pœnitenti aperire defectum commissum in ejus absolutione.

Obijc: Quamvis pœnitens non sit verè absolutus, tamen cum bona fide processit, primâ sequenti confessione (in qua virtualiter saltem de omnibus commissis tempore vitæ peccatis, dolebit) condonabuntur ipsi peccata omnia in priori confessione, non remissa: ergo non tenetur Confessarius invalidè absolvens, pœnitentem de invaliditate Sacramenti admonere. R. transeundo antecedens, & negando consequentiam, nam posset pœnitens esse in statu, in quo non teneretur postea ullo modo confiteri; imò per accidens est, quòd confiteatur postea, quia incertum est, quàm diu vivet; ergo quamvis si confiteretur, peccatorum præcedentium remissionem obtineret, adhuc tamen teneretur Confessarius ipsum admonere de defectu Sacramenti, nisi jam dictæ inconvenientiæ sequerentur.

ASSERTIO XI. Si Confessario constaret pœnitentem non esse ritè dispositum, deberet ei negare absolutionem. Indispositus censeri non debet pœnitens, qui probabilem Confessarij opinionem, contra suam sequi non vult.

Indispositus negari debet absolutio, talis censeri non debet;

Prob: 1. pars. Confessarius non exerceret ritè Officium Judicis, si indispositum absolute veret: ergo non debet illum absolvere. Probatur antec: Officium Judicis est justam proferre sententiam, sed Confessarius in tali casu justam non proferret sententiam, absolvendo nimirum, absolutione indignum.

qui sequitur opinionem probabilem.

Hinc infertur, Confessarium antequam absolvat, debere probabiliter existimare pœnitentem sufficienter esse dispositum, tam respectu

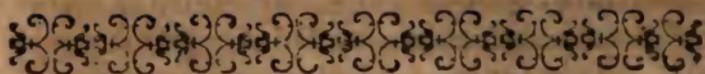
specu

specu temporis præteriti, ut nimirum quod satisfecit obligationi, quâ tenebatur sub mortali; quàm etiam respectu præsentis, ut v. g. quòd sufficienter doleat de peccatis commissis, quem dolorem Confessarius ex modo narranti peccata, aut ex alijs signis externis, deprehendere potest; ijs autem deficientibus, pœnitenti se dicenti ex animo dolere, & promittenti in futurum vitæ emendationem, credere debet.

*Probat*ur autem 2. pars. Qui sequitur opinionem probabilem in foro conscientiæ, dispositus ad absolutionem censeri debet, sed pœnitens in casu conclusionis, sequeretur opinionem probabilem, ut suppono: ergo indispositus censeri non debet.

E PYSTILIUM PROBLEMATICUM C O L U M N Æ X L.

An Religiosus extra Monasteriũ existens, cum omnimoda necessitate celebrandi, possit etiam à reservato casu absolvi per Clericum sacularem approbatum?

COLUMNNA XLI.

De Sigillo, & Sacramentali Satisfactione.

ASSERTIO I. Sigillum Sacramentale, *Quid sit Sigillum?*
 est obligatio singularis, quam habet Confessarius in omni casu, etiam quo totius Imperij salus periclitaretur, ad tacendum, etiam post inortem pœnitentis, dicta in Confessione (intellige in ordine ad absolutionem Sacramentalem:) omnia, quorum revelatio Sacramentum redderet onerosum, vel odiosum. Hæc non indiget probatone, unde sit

ASSERTIO II. Hæc obligatio suppositâ institutione hujus Sacramenti, juris est nature, Divini, & Ecclesiastici. *Juris est nature, Divini, & Ecclesiastici.*

Probatur 1. pars. Est juris nature, non infamare proximum in ullo casu, absq; rationabili causa, sed si quis revelaret peccata in confessione audita, infamaret proximum, absq; rationabili causa; ergo est juris nature hoc non facere. Probatur min: Non potest excogitari rationabilior causa infamandi proximum, per apertionem Sigilli, quam quando ex illa revelatione, posset caveri notabili malo Reipublicæ; sed illa non esset rationabilis causa, ob quam deberet infamari proximus, aperiendo sigillum. Maj: est certa, probatur min: Eatenus illa esset rationabilis

bilis causa, quatenus posset revelatione confessionis caveri illi malo; sed non posset: ergo. Probatur min: Si ad cavendum illi malo, liceret revelare confessionem, nemo confiteretur peccatum tale: ergo per facultatem revelandi in confessione dicta, nullatenus caveretur imminente illi malo.

Confirm: Positivè impedire spirituale bonum proximi, est contra divinum & naturale præceptum; ut est evidens, sed per apertionem sigilli, suppositâ obligatione confitendi, impediretur spirituale bonum proximi, nam non confiteretur unquam sua peccata; ergo.

Pœna violentis sigillum.

Probatur ultima pars, ex cap: Sacerdos, de pœnit: in 6. ubi violanti Sigillum confessionis, pro pœna imponitur depositio & peregrinatio ignominiosa & perpetua. Et ex cap: Omnis utriusq; sexûs, ubi determinatur illi pro pœna depositio, & inclusio perpetua in aliquo Monasterio.

Obijcies. Si hæc obligatio esset juris naturæ, non posset Confessarius de licentia pœnitentis peccata revelare; sed hoc est falsum. ergo. & negando maj: quia præceptum illud includit negationem consensûs pœnitentis, quâ ablatâ, cessat obligatio præcepti.

Objc: 2. Obligatio illa est positivi juris divini, secundum Scotum in 4. d. 21. q. 2. n. 11. ergo non est juris naturæ. & negando consequentiam, quia est utriusq; Juris, sicut & multa alia sunt præcepta.

Subjctæ obligata.

ASSERTIO II. Non solum Confessarius, sed etiam interpret, internuncius, Confilia-

filiarius, & quicumq; alius, qui quovis modo ex Confessione aliquid audivit, tenetur Sigillo Confessionis. *Probatur Conclusio* de interprete (de Confessario certum est illum directè obligari) fieret injuria Sacramento, si interpreti liceret violare sigillum Confessionis. Ergo præcepto illo quo tenetur Confessarius obligatur etiam interpretes. *Probatur* antecedens, retardarentur homines nè cum tanta fiducia ad hoc possint accedere Sacramento, & sic redderetur confessio odiosa; sed hoc est injuriam facere Sacramento. ergo. *Probatur de interprete.*

Confirm: Interpres non solum est instrumentum pœnitentis, sed etiam Sacerdotis: nam sicut alter per illum loquitur, ita etiam suo modo Sacerdos per ipsum audit, & sic participat secretum ejus: ergo obligatur illo sigillo quo Sacerdos.

Probatur etiam Conclusio de internuncio, & *De inter-* Consiliario, quem Confessarius ex consensu *nuncio &* pœnitentis consulat (idem dic de Superiore, *Consilia-* à quo petitur licentia ad absolvendum à re- *rio.* servatis) quia illi participant actum clavium, scilicet quoad clavim scientiæ, & suppleant defectum ministri: ergo obligantur illo præcepto, quo Confessarius tenetur.

Probatur etiam de illo, cui Confessarius ini- *De eo, cui* què revelaret Confessionem, transferens ali- *revelare-* quid in alium, quod non potest licitè de jure *tur confes-* transferre, non dat illi alteri jus utendi, aut *sio.* transferendi rem illam in tertiam; sed Confessarius revelans confessionem, non habet jus transferendi notitiam illam in alterum, ergo si defacto transferat, alius non habet

jus transferendi. Probatur maj: non habens jus in rem aliquam, non potest transferre illud in alium: ergo.

De illo, qui casualiter audiret.

Probatur etiam de illo, qui dolosè & furtivè audit confessionem, quia talis facit injuriam Sacramento, & personæ pœnitentis. ergo tenetur illam resarcire quantum potest, sed nullo modo potest, nisi servando secretum, quantum sigillum postulat: ergo ad hoc obligatur. Probatur etiam, tum de illis, qui casualiter & ex inadvertentia audiunt peccata, tum etiam de illis, coram quibus, in casu necessitatis, aliquis est confessus, quia tenentur servare proximum indemnem in fama, & nullam Sacramento facere injuriam; sed neutrum præstarent, si eis liceret uti scientiâ habitâ ex confessione. ergo.

Objc: Si esset tam stricta obligatio, non solum Confessarij, sed etiam aliorum jam nominatorum, ad non revelanda peccata in confessione explicata, sequeretur, quòd Confessarius quandoq; esset obligatus ad mentendum, & etiam pejurandum; sed hoc non est dicendum. ergo. Probatur sequela major: Potest interrogari à Judice, an in Confessione audivit peccatum tale aliquod ab aliquo, qui ipsi reverà fuit confessus, tale peccatum, & tunc vel mentiri liceret ei, vel revelare confessionem. R: negando sequelam, ad ejus probationem, dico quòd Confessarius in tali casu licitè possit uti restrictione mentali, & sic sine mendacio responderè, quòd non sit confessus, addendo in mente, ut renunciarem tibi. Posset etiam animosius se

se gerere, dicendo se non velle loqui de ijs, quæ confessionem tangunt.

ASSERTIO III Non licet Confessario negare schedulam auditæ Confessionis, ei, qui non est verè confessus propter defectum debitæ dispositionis, si ad illum mittatur pœnitens, ut confiteatur cum obligatione, ut referat Schedulam.

*Probat*ur negando tali personæ schedulam, proderet aliquomodo sigillum, & malam pœnitenti dispositionem; sed hoc illi non licet: ergo nec negare schedulam.

Dixi, *si ad illum mittatur*, quia si non sic *Quando* mittatur, aut ex Superioris mandato ei con- *licet nega-* fiteri tenetur pœnitens; meritò ei denegaret *re schedu-* schedulam; tum quia per hoc nihil dicit, sed *lam Con-* tantùm non approbat testimonio positivo *fessionis,* Confessionem esse validam: tum etiam, quia aliàs via aperiretur fraudibus, & multi improbi Parochos in Paschate deciperent: tum deniq; quia scandalosum esset, & iniquum, publicæ meretrici perseveranti, aut etiam occulto sic pallianti suum delictum, testimonium dare Confessionis.

ASSERTIO IV. Sub Sigillo Confessi- *Quanam* onis cadunt peccata omnia, tam mortalia, *cadunt sub* quàm venialia, eorùmq; circumstantiæ, ac *sigillo.* objecta, in Confessione audita.

*Probat*ur. Quia nihil horum potest revelari sine gravi injuria, & nocumento saltem Sacramenti; ergo. nihil illorum debet revelari. *Probat*ur antec: Si liceret revelare vel minimum veniale, averterentur homines à Confessione venialium peccatorum; sed hoc

esset Sacramento injuriosum & nocivum. ergo.

Ufus notitia in confessione habitus illicitus. ASSERTIO V. Ufus notitiæ comparatæ in Confessione, cum morali periculo revelationis directè, vel indirectè, nunquam est licitus, & consequenter non licet Confessario imponere pœnitenti pœnitentiam publicam in satisfactionem peccati commissi, si inde sequatur revelatio etiam indirecta, seu suspicio alicujus gravis criminis, talis pœnitentis.

Statuta prohibita. *Probatur.* Omnis revelatio etiam indirecta, repugnat Sigillo Confessionis: ergo omnis talis est prohibita. Ex hoc inferitur, non licere superioribus per statutum ordinare, ut pro tali, vel tali occulto peccato, Confessarius talem, vel talem publicam imponat pœnitentiam.

Ufus subinde licitus. ASSERTIO VI. Licet uti notitiâ illâ Confessionis, quando ex illo usu nulla sequitur etiam indirecta revelatio, nec morale periculum ejus.

Prob: Actio illa nullo modo violat secretum Sigilli, ergo non est illicita: Probatur consequentia, quia non potest ostendi, ex quo alio capite posset habere maliciam intrinsecam, nisi ex apertione Sigilli: ergo cum per illum usum nullatenus violatur Sigillum, usus in se non erit illicitus. Hinc sequitur, 1. Post Confessionem licitè Confessarium orare posse pro pœnitente, petendo illi remissionem, vel emendam. 2. Consulere posse in re dubia virum doctum, sine periculo cognitionis personæ. 3. Ex Confessione unius, licet in Confessione alterius aliquam

inter-

interrogationem facere necessariam, vel utilem pœnitenti, tali tamen modo, ut alius non intelligat, unde confessor moveatur ad interrogandum. 4. Potest ipse Confessor diligentius custodire rem propriam, & etiam vitam, lege Navarrum c. 8. n. 17.

ASSERTIO VII. Ut usus Confessionis sit licitus, & honestus, debet etiam esse sine injusto gravamine pœnitentis, & ob aliquam gravem causam, seu utilitatem.

*Conditio-
nes requi-
te ad lici-
tum usum.*

Prob: 1. pars. Quamvis actio illa non esset contra secretum Sigilli, tamen esset injuriosa Sacramento, quia sumeretur per illam ut instrumentum ad injustitiam exercendam; ergo non est licita, & consequenter non licet Superiori ex scientia Confessionis, exterius punire pœnitentem, aut privare illum beneficio, vel aliâ re, in qua habet jus acquisitum; Ratio secundæ partis est, quia hoc secretum est res valde sacra: ergo non licet illo uti ad actiones alias externas, nisi ob honestum finem, proportionatum tali medio.

ASSERTIO VIII. Potest Confessarius licitè uti scientiâ confessionis, etiam ad damnum aliquod pœnitentis, quando illud damnum est tale, quòd ipsemet pœnitens teneretur subire illud.

*Usus lici-
tus cum
damno pœ-
nitentis.*

Prob: Prælatus audiens Confessionem sui proprii Confessarii, ex qua intelligeret illum non esse Sacerdotem, potest licitè amplius non confiteri (quamvis alter adverteret, quòd uteretur Prælatus scientiâ Confessionis) sed per hoc pœnitens incurreret aliquod damnum, ex suppositione, quòd esset illi gra-

tum & honorificum, agere Prælati Confessarium: ergo non obstante illo detrimento, licitè Prælati utitur scientiâ confessionis.

Confirm: Nihil vetat usum scientiæ confessionis, nisi revelatio peccati, vel retardatio à Confessione, aut decretum Clementis VIII. Sed nihil horum reddit usum scientiæ illius illicitum, in casu conclusionis: ergo. Non primum, quia ut suppono, nec indirectè revelatur peccatum. Non secundum, nam, quamvis casuum reservatio Superioribus, reddit confessionem valdè difficilem subditis, sicut & assignatio unius in particulari Confessarij, cui soli licitum est confiteri, tamen nec reservatio illa illicita est, aut assignatio prohibita. ergo etiamsi hæc licentia utendi scientiâ confessionis redderet illam difficiliorē, non inde sequitur, quòd esset illicita. Et consequenter Prælati sciens ex Confessione, Petrum peccaturum si exhibet, potest licitè illum domi retinere, aut aliò, ubi peccandi periculum non est, mittere; sicut & abstinere à portione, quam ex Confessione scit esse infectam veneno.

Quod etiam Decretum Clementis VIII. *Decretum Clementis VIII.* (Tam superiores pro tempore existentes, quam Confessarij, qui postea ad Superioratus gradum fuerint promoti, caveant diligentissime, ne eâ notitiâ, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur, &c. atq; hæc per quoscunq; Regularium Superiores, quicumq; illi sint, observare mandamus) non impediatur, patet, quia debet intelligi respectivè ad regulares in casu revelationis directæ, aut indirectæ, & in casu damni,

mni, ad quod subeundum non teneretur pœnitens.

ASSERTIO IX. Extra Sacramentum, *Consensus pœnitentis sufficit.* de licentia pœnitentis, licitè loquitur Confessor de auditis in Confessione, sive cū ipsomet, sive quocunq; alio. *Prob: Quod à pœnitente licitè fieri potest, cū ejus licentia à Confessario licitè fit; sed extra Confessionem licitè potest pœnitens dicere omnia, quæ in Confessione dixit: ergo & de illius licentia licitè referuntur à Confessario.*

ASSERTIO X. Homo justus per sua *Opera justorum satisfactoria* propria opera, absolutè & simpliciter dicens est pro suis peccatis satisfacere; & apud Deum remissionem pœnæ temporalis, illis debitæ obrinere. Hæc est de fide in Trident: sess: 14. cap: 13. & 14. saltem quoad ultimam partem.

Prob: 1. pars. Nos verè coram Deo, per nostra opera meremur vitam æternam; ut est de fide: ergo similiter per nostra opèra satisfacimus. *Prob: consequentia, tum quia non est majus hoc posterius, quàm illud prius, imò minus est. Tum etiam, quia Trident: sess: 6. Can: 14. & 26. eodem modo de utroque loquitur. Tum præterea, quia eadem virtus gratiæ, aliæq; omnes conditiones ad meritum requisitæ, concurrunt ad satisfactionem: ergo sicut per meritum acquirimus jus ad præmium vitæ æternæ, ita per satisfactionem pœnam nobis debitam compensamus, & solvimus.*

Confirm: Satisfactio nostra non magis repugnat dignitati Christi satisficientis, quàm meritum dignitati Christi merentis (satisfa-

ctio enim nostra satisfactioni Christi innititur, quia propter ipsum acceptatur, & ut rationem justitiæ participet, in ejus satisfactione fundatur) sed non obstante dignitate Christi merentis, nos verè meremur præmiū per propria merita, quæ Dei sunt dona, ergo & satisfacimus per propria opera. Et per hoc patet ad fundamentum Baijstarum.

Probatur jam 2. pars. Tum authorit: Trid: jam citati. Tum etiam ex Script: Matth: 3. *Facite fructus dignos pœnitentiæ*, id est, qui pœnitentiam consequuntur, & consequenter digni sunt aliquâ remissione, ut loquitur Augustinus de vera & falsa pœnitentia, c. 15. 2. Corinth: 7. *Gaudeo non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam.* Tum deniq; quia magis est mereri vitam æternam, quàm remissionem pœnæ temporalis consequi; sed illud possumus: ergo & hoc.

Confirm: Quia nihil obstat, quin homo justus possit satisfacere pro pœna temporali: nam teste Trident: sess: 14. c. 16. *Nihil deest justificato, quo minùs plenè illis operibus, quæ in Deo facta sunt, divinæ legi pro hujus vitæ statu satisfacisse videatur:* sed lex divina ordinat, ut satisfaciat pro pœna temporali, in quam cōmutatur æterna: ergo potest pro hoc statu satisfacere plenè & consequenter de condigno pro pœna temporali.

Opera satisfactoria sunt, ut sunt pœnalia.

ASSERTIO XI. Opera nostra propriè loquendo satisfactoria sunt, quatenus aliquomodo sunt pœnalia.

Prob: Tum ex communi modo loquendi sacræ Script: ac SS. Patrum, qui ubicunque

exhortantur homines ad satisfaciendum pro peccatis, opera pœnalia proponunt, Joëlis 2. *In jejunio, fletu, &c.* Matth: 11. *In cinere & cilicio pœnitentiam, &c.* Tum etiam, quia satisfactio est actus justitiæ, quo pœnitens vindicat, & punit in se divinam injuriam; sed vindicta propriè fit per pœnam: ergo & satisfactio debet esse pœnalis. Tum præterea, quia satisfactio etiam ordinata est ad correctionem hominis; ut illum à peccando contineat: sed hoc optimè & accommodatissimè fit per pœnam: ergo.

Confirm: Non ab eodem principio opus habet, quòd sit satisfactorium, à quo habet quod sit meritorium; meritorium enim esse per se convenit operi, quatenus est laudabile, & bonum (meritum enim non respicit Deum ut offensus est, sed potiùs ut debitor est præmij intuitu bonorù operum promissi; satisfactio verò respicit personam offensam, & fit semper per modum vindictæ, ad persolvendam pœnam debitam) sine ullo respectu ad offensam, satisfactorium autem esse convenit ei, ut respicit personam offensam: ergo ut sit satisfactorium, debet fieri per actum, ut pœnalis est.

Distinctio meriti à satisfactioe.

ASSERTIO XII. Tenetur Confessarius satisfactionem imponere pœnitenti: nulla est tamen certa satisfactionis mensura lege Ecclesiasticâ taxata, quam imponere tenetur: unde consideratâ peccatorum gravitate, ac pœnitentis dispositione, arbitrio illi utendum est.

Arbitraria obligatio Confessarij.

*Probat*ur 1. pars. Tum ex Trident: sess: 14.

c. 8. ubi expressè docetur. Tum etiam, quia Confessarius ut medicus, tenetur curare vulnera pœnitentis, & ut Judex æquitatem servare; ergo sicuti debet absolvere hominem dispositum, ita etiam curare debet, ut homo satisfaciat Deo.

Prob: 2. pars. Tum ex Concilio Nicœno, c. 12. Tum ex c. *Mensuram.* de pœnit: d. 1. & ex multis alijs, quæ referuntur, 26. q. 7. quibus in locis dicitur hoc pendere ex arbitrio Sacerdotis. Tum etiam, quia satisfactio hæc maximè ordinatur in bonum & curationem pœnitentis; sed dispositio pœnitentis frequenter est varia, & consequenter nec eadem quantitas, nec idem modus pœnitentiæ potest omnibus expedire: ergo arbitrio Judicis hoc est relinquendum.

Confirm: hoc totum ex Trident: jam citato, c. 8. *Debent ergo Sacerdotes Domini* (inquit Trident:) *quantum spiritus & prudentia suggerit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, salutare ac convenientes satisfactiones injungere, ne si fortè peccatis conniveant, & indulgentias cum peccatoribus agunt, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes fiant:* ergo consideratâ gravitate peccatorum, & dispositione pœnitentis, Confessarius imponere debet pœnitentias.

*Qualitas
personæ
considerã-
da est.*

Hinc infertur, cum pœnitentia injungenda est, consideratâ personæ dispositione, quod imprudenter imponeretur pro pœnitentia pauperi eleemosyna, aut nimis seni, & infirmo, aut etiam ijs, qui labore manuum suarū
quo-

quotidie se sustentant, abstinentia. Lege Navarrum c. 26. & Dianam p. 5. T. II. R. 31. ubi dicit, quòd pro nunc, pro uno peccato mortali, injungere Coronam B. Virginis, esset gravis pœnitentia.

ASSERTIO XIII. Quamvis probabile est, quòd non teneatur pœnitens acceptare pœnitentiam injunctam à Sacerdote, in ordine ad satisfaciendum pro pœna temporali, in quam commutatur æterna; probabilior tamen, & in praxi securior est sententia opposita, quæ nimirum docet, quòd pœnitens teneatur satisfactionem rationabilem sibi impositam acceptare, & acceptatam adimplere.

Pœnitens, in probabiliore sententia, tenetur acceptare pœnitentiam.

Probatur 1. pars, autoritate tot doctissimorum virorū nostræ scholæ, qui post Doct: in 4. d. 19. q. 1. n. 17. quibus adde Gabrielem Med: Navar: & Silves: unanimiter eam tenent; ergo probabilis est illa sententia. Jam

Proba: 2. pars. Illa sententia probabilior dici debet, & in praxi tutior, quæ præter auctoritatem tot Doctorum eam tenentiū, conformior est Conciliorum, ac Sanctorum Patrum decisionibus, & dictis; sed sententia docens, quòd pœnitens teneatur acceptare injunctam sibi pœnitentiam, eamq; adimplere etiam sub reatu peccati mortalis subinde, præter auctoritatem Thomistarum, ac Neutristarum ferè omnium, conformior est consiliorum, ac Patrum dictis: ergo est probabilior. Prob: min: tum ex C. *Omnis utriusq;*, ubi eodem modo præcipitur fidelibus ut confiteantur, ac ut pœnitentiam impleant; tum etiam

etiam ex Trident: ad literam assert: 3. citato ; & infrà in eodem c. ubi dicitur , *esse in Sacerdotibus potestatem ligandi , non tantùm ad infirmitatis medicamentum , sed etiam ad peccati commissi vindictam ;* & in hoc sensu definit Can: 25. ejusdem sess: datam esse Sacerdotibus potestatem , non solùm absolvendi , sed etiam ligandi ; sed non esset verum , quod possent ligare , si pœnitens licitè posset injunctam pœnitentiam non acceptare: ergo debet illam acceptare.

Confirm: hoc autoritate Leonis Papæ Epist: 91. & habetur in C. *Multiplex* , de pœnit: & in Concilio Salecustadiensi c. 18. in tom: 3. Conciliorum. *Multi , inquit , tantâ falluntur stultitiâ , ut capitali crimine culpati , pœnitentiam à suis Sacerdotibus acceptare nollent.* ergo sententia docens , quòd teneantur illam acceptare , Patribus & Concilij est conformior.

Fabit nobis Scotus.

Confirm: 2. secundùm Doct: jam citatum , d. 19. Si pœnitens acceptet pœnitentiam injunctam , obligatur præcepto Ecclesiæ ad illâ implendam ; sed nullum Ecclesiæ præceptum possunt Scotistæ ostendere , quo sic obligaretur , præter aliquod , quo obligatur ad pœnitentiam injunctam suscipiendam: ergo ex doctrina Scoti , rationabiliter infertur , quòd teneatur ad illam suscipiendam.

Probatio à ratione.

Prob: 2. à ratione. Confessarius tenetur satisfactionem imponere : ergo pœnitens tenetur illam acceptare. *Prob: consequentia* , tum quia aliàs valde inefficax esset potestas vindicativa Sacerdotis. Tum etiam , quia unusquisq; tenetur parere judici rectè judican-

ti, sed imponendo pœnitentiam rectè judicat: ergo.

Quòd verò hæc sententia sit in praxi securior; probatur, tum quia Scotistæ, æquè ac Neutristæ reprehendunt eos, qui pœnitentiã injunctam non adimplent. Tum etiam, quia si opposita sententia practicaretur, in vanum laboraret Sacerdos imponendo pœnitentiam, (præsertim si Cajetani sententia, quæ docet pœnitentē non obligari ad implendam pœnitentiam, etiam acceptatam, quia, inquit, acceptatio illa non est votum aut promissio, sed tantum simplex propositum, vera esset) quia sic pauci curarent de satisfactione sic imposta.

*In praxi
tutior.*

*Sententia
Cajetani.*

Obijc: Nec justitia, nec virtus ulla, aut præceptum, obligat pœnitentem ad acceptandam sibi injunctam pœnitentiam: ergo non tenetur illam acceptare. *Confirm:* quia etiam si non satisfaceret pro hac vita ullo modo, adhuc tamen satisfaceret in altera, nempe in Purgatorio, ergo recusando pœnitentiam potest licitè remittere se pro satisfactione facienda, ad alteram vitam. *R.* negando antecedens, cujus falsitas patet ex probationibus conclusionis. Ad confirmationem *xy.* similiter negando antecedens, nam non acceptando pœnitentiam (si confessio esset in materia mortali, & pœnitentia proportionata delicto) peccaret mortaliter, pro quo peccato, in altera vita satisfacere non potest.

Dixi in conclusione: Satisfactionem rationabilem, nam absq; peccato potest pœnitens non acceptare pœnitentiam graviorē, quàm

*Potest nō
acceptare
pœnitentiã
pro excessivam*

pro tali delicto ab alijs Confessarijs prudentioribus imponi scit & solet, nam non tenetur, nisi ad pœnitentiam necessariam; sed pœnitens potest rationabiliter existimare, quod illa gravior non sit necessaria, quandoquidem scit alios prudentes & doctos leviores imponere pro talibus peccatis, in iisdem circumstantijs: ergo.

Stat9 peccati mortalis non impedit.

ASSERTIO XIV. Status peccati mortalis non impedit, quin licitè quis persolvere possit pœnitentiam sibi injunctam.

Probatur, tum quia Confessarius præcipit tantum opus, v. g. jejunium, & non modum ejus, sed in peccato mortali constitutus, potest aliquis jejunare: ergo & persolvere sufficienter pœnitentiam sibi injunctam. Tum etiam, quia si quis deberet alicui 20. florenos, satisfaceret illi, quamvis in statu esset peccati mortalis, aut etiam ex sine vanæ gloriæ debitam illam summam restitueret: ergo etiam, satisfaceret obligationi jejunandi, v. g. quamvis in statu esset peccati mortalis, aut ex sine vanæ gloriæ jejunaret.

Obyc: Non potest aliquis satisfacere, sine eo, quod satisfactio habeat suum effectum; sed constituti in peccato mortali satisfactio, non haberet suum effectum; ergo non esset satisfactio. R. distinguendo maj: effectum omnem, nego maj: aliquem suum effectum, concedo maj: & distinctâ similiter min: nego consequentiam. Satisfactio enim illa, quamvis annexam non haberet remissionem pœnæ (ideo fortè, quia Deus illam acceptare non vellet, tolleret tamen debitum quod pœnitens

nitens habuit, implendi sibi injunctam pœnitentiam, quæ ablatio debiti effectus est satisfactionis.

ASSERTIO XV. Potest pœnitens implere per alium satisfactionem sibi impositâ, accedente Confessarij consensu, non verò contradicente Confessario.

*Potest un-
pro alio
satisfacere.*

Probatur. Satisfactio illa fieret ex motione illius pœnitentis; ergo potest sic dici aliquomodo actus pœnitentis; sed ideò Ledesma negat unum posse in hoc foro satisfacere pro alio, quia satisfactio sacramentalis debet esse actus ipsius pœnitentis; ergo potest sic satisfacere.

Probatur 2. pars. Obligatio satisfaciendi oritur ex præcepto: ergo si Confessor præcipit, ut pœnitens per se v. g. jejunet, non implebit præceptum, quamvis alius ipsius nomine jejunet.

ASSERTIO XVI. Pœnitentia imposita ab uno Confessario, potest in foro Sacramentali, ab alio etiam æquali, non solum mutari in aliam æqualem, sed etiam in mitiorem; imò si ita prudenter judicaverit, ad bonum animæ pœnitentis expedire, potest alius omnino illam tollere, & vel levissimam, vel nullam imponere.

*Pœnitentia imposita ab uno
mitigari,
& mutari
ab alio potest.*

Probatur. Non obstante sententiâ à priori Confessario latâ, adhuc pœnitens potest eandem causam in judicium afferre, denuò confitendo, & sic novam sententiam postulare potest; ergo etiam Confessarius poterit juxta suum arbitrium pœnitentiam imponere, prout ipsi in Domino meliùs visum fuerit: ergo poterit etiam priorem sententiam mu-

tare in posteriorem, aliàs obligaretur pœnitens ad publicam satisfactionem condignam, de eodem peccato faciendam, quod nemo dicet, quia sicut Deus non punit bis id ipsum, ita nec petit duplicem satisfactionem condignam pro eodem peccato.

Dices, per hoc fieret injuria priori Confessario, qui justam sententiam tulit, & condignam satisfactionem imposuit: ergo non potest revocari licitè ipsius sententia ab alio. *R.* negando antecedens, nam cùm hoc judicium sit reiterabile in favorem pœnitentis, non per modum appellationis, sed potiùs per modum novi Judicij æqualis præcedenti, posterior Judex nullam facit injuriam priori, commutando pœnitentiam ab eo injunctam, in mitiorem, vel etiam in nullam.

E PYSTILIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ XLI.

An inferior Sacerdos quâ talis, possit pœnitentiam à superiore Confessario injunctam pro reservatis, commutare?

remissivum peccati, & collativum gratiæ ex opere operato. ergo est Sacramentum.

Objc: Non constat de certo tempore, quo hoc Sacramentum fuit institutum; ergo est Papistica tantum inventio. *Confirm: glossa* in extravaganti *de secundis nuptijs*, negat extremam unctionem esse Sacramentum: ergo non est. *R.* negando consequentiam, nam multa alia esse à Christo facta & instituta, credimus, quamvis de determinato tempore institutionis nobis non constat: ergo quamvis non constaret de certo tempore, quo hoc Sacramentum fuit institutum, adhuc teneremur credere ejus institutionem.

Ad Confirmationem *R.* negando consequentiam, quia glossator ibi erravit, unde jussu Greg: 13. glossa illa in nova editione juris Canonici correctæ est: vel si mitius loquaris, dic glossatorem tantum voluisse, quod non sit Sacramentum imprimens characterem.

*Quid sit
extrema
unctio.*

ASSERTIO II. Sacramentum hoc bene describitur, quod sit signum sensibile unctionis olei, mediante hac verbali formâ: *Per istam sanctam unctionem, &c.* ex institutione divina efficaciter significans curationem finalem venialium. Hæc re ipsa est Doct: in 4. d. 23. q. unicâ. *Prob:* quia nec superflua est, nec manca. ergo.

*Materia
& forma.*

ASSERTIO III. Materia proxima hujus Sacramenti est unctio; remota verò oleum olivarum ab Episcopo benedictum, vel ab alio ex ejus commissione. Forma autem est hæc vel æquivalens: *Per istam sanctam Vnctionem, & suam piissimam misericordiam, indul-*

dulgeat tibi Dominus quidquid peccasti per visum, &c.

*Probatur 1. pars & simul 2. Quia non potest materia hujus Sacramenti applicari, nisi per unctionem. ergo unctio est ejus materia proxima. Deinde perpetua Ecclesie traditio est, quod oleum illud debeat esse olivarum: ergo hoc est sentiendum. Quod verò debeat de necessitate Sacramenti ab Episcopo esse benedictum: probatur ex Florent: in instructione Armenorum, & Trident: jam supra citato; nec non authorit: Innoc: 1. in Epist: ad Decant: c. 8. ubi dicit: *egros inungendos esse oleo ab Episcopo confecto*, seu benedicto, ut loquuntur jam citata Concilia: etgo.*

Dixi, vel ab alio ex ejus, &c. quia in Ecclesia græca consuetudo docet oleum infirmorum ab ipsis Sacerdotibus benedici posse; quam consuetudinem Clemens VIII. in sua instructione ad Episcopos Latinos circa ritus Græcorum, videtur approbare.

Probatur etiam 2. pars de forma, auctoritate jam citatorum Conciliorum, ac inveterata consuetudine Ecclesie Romanæ: ergo.

*Dixi vel æquivalens, quia talis sufficeret, si Sufficit & acut tempore D. Ambrosij in Ecclesia Mediolanensi hæc sufficiebat: *Ungote oleo sanctificato, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ut more militis præparatus ad certamen, aëreas possis superare potestates.* Et idem dicit de alijs formis usitatis in alijs Ecclesijs, & non reprobatis à Romana: ergo non solum forma Romana, sed etiam æquivalens, sufficit pro forma hujus Sacramenti.*

*Sufficit
quandoq;
unius par-
tis unctio.*

ASSERTIO IV. Necessitate Sacramenti necessarium non est, inungere omnes partes corporis, quæ ex ritu Ecclesiæ Romanæ, communiter inungi solent; sed sufficit unam partem inungere, faciendo in forma mentionem quinque sensuum, hoc modo: *Per istam, &c. Quidquid deliquisti per visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum.*

Probatur. Tum autoritate tot Doct: eam tenentium, ut videre est apud Dianam 3. p. T. 4. R. 168. & p. 8. Tracta: 1. R. 21. Tum etiam, quia sicut in Sacramento pœnitentiæ, integritas Confessionis, quæ aliàs necessaria est urgente necessitate; omitteri potest; ita etiam videtur rationabile, quòd urgente peste, morbo contagioso, aut alio urgente periculo, licitè posset hoc Sacramentum, unâ vel alterâ tantum unctioe perfici.

*Minister
solus Sa-
cerdos.*

ASSERTIO V. Minister hujus Sacramenti ex ordinatione Christi necessarius, est solus Sacerdos. Hæc est de fide definita in Trident: sess: 14. c. 4.

Probatur ex D. Jacobo jam supra citato, ubi de solis Sacerdotibus Ecclesia facit mentionem: ergo.

*Minister
ordinarij.*

ASSERTIO VI. Minister Ordinarius est solus Parochus, seu Pastor infirmi, sine cujus licentia, extra necessitatis extremæ periculum, peccaret Clericus secularis, conferens hoc Sacramentum, & Religiosus incurreret excommunicationem Papalem: in necessitate verò, ut si Parochus absit, vel Sacramentum administrare nollet, licitè etiam à regulari Sacerdote administrari potest.

Pro-

Prob: 1. pars. Tum ex Clement: 1. de privilegijs; ubi prohibetur Religiosis sub excommunicationis pœna, ne administrant hoc Sacramentum infirmis sæcularibus in quos non habent jurisdictionem: tum etiam, quia solus Parochus seu Pastor proprius, habet jurisdictionem in gregem sibi commissum: ergo peccaret alius, qui ipso non consentiente, & per se non volente conferre Sacramentum, illud administraret. Secunda pars non indiget probatione.

Quæres 1. Utrum plures Sacerdotes possunt simul administrare hoc Sacramentum, ita ut unus ungar unum sensum, proferendo formam debitam, & alter similiter sensum alterum? *R.* affirmative, quia forma ab uno quoq; prolata in applicatione materiae debita, in proprio sensu vera est. ergo.

Plures Sacerdotes simul administrare possunt hoc Sacramentum.

Quæres 2. An sub mortali peccato, proprius Pastor administrare tenetur hoc Sacramentum, per se, vel alium, infirmo illud peccati? *R.* cum communi, secluso vitæ, aut morbi contagiosi periculo, affirmative: & ratio est, quia non solum ex charitate, sed etiã ex justitia tenetur reddere alteri petenti illud, in quod habet jus; sed seclusis jam dictis periculis, infirmus habet jus petendi à Parocho extremam unctionem. ergo.

Tenetur Parochus hoc Sacramentum petenti administrare.

Dixi, secluso vitæ, &c. quia existimo Parochum in illis circumstantijs legitime esse excusatum, nam non tenetur vitam corporalem evidenti periculo exponere pro subdito, nisi ille extreme indigeat ad consecutionem vitæ æternæ, ut se sic exponat; vel saltem nisi in gravi periculo amissionis vitæ æternæ

Aliquãdo Parochus non obligatur administrare.

versetur, sed per carentiam extremæ unctio-
nis, quæ non est medium necessarium ad sa-
lutem, non constituitur subditus in ullo tali
periculo. ergo.

Quodnam sit subjectū ASSERTIO VII. Solus viator, adul-
capax hu- tæ ætatis, & renatus, rationis compos, vel
jus Sacra- qui aliquando usum rationis habuit, & in vi-
menti. tæ periculo, gravi morbo, constitutus, capax
est hujus Sacramenti.

Prima pars patet ex suprâ dictis de Sacra-
mentis in genere, ubi ostendi Sacramenta o-
mnia pro solis viatoribus esse instituta.

Patet etiam 2. pars contra Majorem q. 2.
tum ex praxi Ecclesiæ, ac communi Theolo-
gorum consensu, dicentiū infantes non esse
capaces hujus Sacramenti, quod est consum-
mativum pœnitentiæ; tum etiam secundum
Trident: sess: 14. in principio de hoc Sacra-
mento, in subjecto capaci hujus Sacramenti,
debet esse vita Christiana inchoata, per per-
petuam pœnitentiam; sed soli illi, qui adul-
tæ sunt ætatis, rationabilem hunc pœniten-
tiæ actum elicere possunt: ergo. Tum deni-
que, quia hoc Sacramentum institutum est
propter luctam, & gravissimas tentationes
in articulo mortis superandas; sed infantes
in illo articulo nullo indigent remedio ad su-
perandas tentationes, quarum sunt incapa-
ces; ergo non sunt etiam capaces hujus Sa-
cramenti.

Probat etiam 3. pars, ex suprâ dictis de
baptismate, ubi dixi, quod baptismus sit ja-
nuæ Sacramentorum, & consequenter quod
soli

soli baptizati seu renati, capaces sunt aliorum Sacramentorum. ergo & hujus.

Probatur 4. pars ex Trident: jam citato, nam nullus nisi rationis compos, & qui aliquando peccare actualiter potuit, vitam Christianam inchoare valet, modo jam supra dicto: ergo nullus nisi rationis compos, capax est hujus Sacramenti.

Dixi, vel qui aliquando, &c. quia amentes, & furiosi à nativitate, pari passu cum infantibus transeunt ex hac vita. At si aliquando usum rationis in tantum habuerunt, quòd fuerint capaces peccati actualis, temptationis, resistentiæ, & fiduciæ in Deum, Sacramenti hujus capaces sunt, quia per accidens est, quòd hic & nunc sint impediti, ne hos actus exercere valeant.

Probatur 5. pars. Tum ex verbis D. Jacobi, *infirmatur quis in vobis, &c.* ex quibus habetur, quòd soli infirmi ungi debeant. Tum ex Florent: sæpè citato, ubi dicit: *hoc Sacramentum nisi infirmis dari non debere.* Idem docet etiam Trident: sess: 14. c. 3. *ubi declarat, hanc unctionem infirmis exhibendam: illis verò præsertim, qui tam periculosè decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur: unde & Sacramentum exeuntium appellatur: ergo.*

ASSERTIO VII. Secluso contemptu & scandalo, non peccat mortaliter, qui negligit susceptionem hujus Sacramenti.

Probatur. Seclusis illis, nullum est præceptum affirmativum de suscipiendo hoc Sacramento, etiam in extremo vitæ discrimine: ergo negligere illud non est peccatum mortale.

tale. Probatur antecedens, tum quia hoc Sacramentum non est medium necessarium, sed tantum utile ad salutem: ergo ex natura rei, seu ex vi suæ institutionis, non affert secum præceptum. Tum etiam, quia D. Jacobus in promulgatione hujus Sacramenti, nullius præcepti facit mentionem, sed simpliciter dicit, *infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros.* Tum deniq; , quia Trident: loco jam citato, agens de hoc Sacramento, tantum dicit, illud *non posse à Christianis sine peccato contemni*, ex quo loco evidenter inferitur, secluso scandalo, & contemptu, illum non peccare, qui hoc Sacramentum non suscipit.

Confirmatur. Ecclesia cum tempore interdicti, permittat fidelibus ministrare ea Sacramenta quæ sunt necessaria, hoc Sacramentum minimè ministrare permittit, ut patet ex c. *Quod in te.* de pœnit: Sed hoc non esset verum, si hoc Sacramentum esset sub præcepto: ergo non est. Subsumo, sed secluso scandalo, contemptu, aut aliâ circumstantiâ malâ, omittendo illud, quod sub nullo præcepto est, nemo peccat: ergo nec omittendo hoc Sacramentum.

Objc: pro Pontio, omittere remedium, maximè utile ad salutem animæ, & etiam corporis, non potest quis sine peccato mortali; sed in gravi infirmitate constituto, Sacramentum hoc ad utrumq; effectum, est valde utile: ergo sine peccato omitti non potest. R. negando maj: absolutè, cujus falsitas mille exemplis ostendi potest, nam non peccat Franciscanus, non jejunando, aut meditando, ul-

*Rejicitur
Pontius.*

tra præscriptum suæ Regulæ & Statutorum; & tamen ad salutem animæ, diutiùs meditari, & frequentius jejunare, esset ipsi valdè utile. Deinde Carmelitanis, & Augustinianis, qui nos imitando, nudis pedibus incedunt, valde utile esset ad sanitatem corporalem, portare calceamenta, & nullo (quod sciam) voto, obligantur ad non sic incedendum; & tamen non peccant illam utilitatem omittendo. ergo.

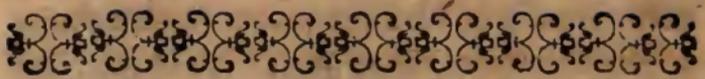
ASSERTIO IX. Proprius effectus Sacramentalis extremæ unctionis est, remittere venialia, alleviare infirmum, & si ita expediat, recuperare sanitatem.

*Effectus
extrema
Unctionis.*

Probatur Conclusio } hoc Sacramentum est institutum ad illos effectus conferendos, ut patet ex verbis D. Jacobi: ergo jam numerati; veri sunt effectus proprii hujus Sacramenti. Dixi *proprius*, quia conferre augmentum gratiæ habitualis, convenit huic Sacramento respectivè, sicut & alijs.

EPISTYLIUM PROBLEMATI CUM COLUMNÆ XLII.

An extrema unctio causet suos effectus finitâ unâ unctioe, an verò finitus omnibus?

COLUMNNA XLIII.

De Ordine.

*Definitio
Sacramēti
Ordinis.*

ASSERTIO I. Sacramentum Ordinis, seu ordinatio bene describitur signum, sensibile, quo traditur potestas Viatori ad aliquas functiones, circa Eucharistiam subeundas.

Probat. Quia constat genere & differentiâ, omniq; & soli convenit. *Ly signum sensibile* est genus, in quo Ordinis Sacramentum convenit cum alijs Sacramentis; reliquæ particulæ sunt differentiæ. Quod verò omni Ordini conveniat, patet, quia nullus est Ordo, ex septem cōmuniter assignatis, quibus si placet adde Episcopatum, cui non convenit, proximè vel remotè, potestas ad aliquam functionem circa Eucharistiam exercendam, ut patebit ex dicendis. ergo.

*Numerus
quis sit Or
dinum.*

ASSERTIO II. Ordines in universum sunt octo: Ostiariatus scilicet, Lectoratus, Exorcistatus, Acolythatus, Subdiaconatus, Diaconatus, Presbyteratus, & Episcopatus.

Probat. Tum quia definitio à nobis assignata, convenit omnibus in particulari Ordinibus jam numeratis: ergo omnes participant rationem Ordinis sacramentalis. Tum etiam, quia Concilium Carthaginense quartum, vocat Ordinationem Clericorum minorum, quæ fit per collationem quatuor Ordinum

num minorum, Ordinationem, non secus ac consecrationem Episcopi, Presbyteri, Diaconi ac Subdiaconi, sed certum est ex illo Concilio, sicut etiam ex Florent: in instructione Armenorum, ac Trident: sessi: 23. quòd quinq; illi jam nominati sint veri Ordines. ergo & quatuor minores. Tum deniq; ex còmuni consensu Doct: docentium dari septem Ordines, quatuor nimirum minores, qui non habent annexum castitatis votum, & tres majores, Subdiaconatus scilicet, Diaconatus, & Presbyteratus, qui & majores dicuntur, & sacri, quia & annexum habent castitatis votum: & immediatius potestatem tribuunt circa Eucharistiæ consecrationem, & administrationem, quàm minores.

Cur majores sacri dicantur?

Quòd verò Episcopatus sit verus Ordo, de quo multi dubitant, probatur, rectè colligimus Presbyteratum verum esse ordinè, quia per illum datur potestas Presbytero consecrandi corpus Christi, qualem nullus nisi Sacerdos habet; sed per Episcopatum datur potestas Episcopo conferendi ordines omnes sacros, confirmandi, & ordinariè consecrandi chryisma, qualem nullus, nisi Pontifex habet: ergo Episcopatus est propriè loquendo Ordo. Confirmatur Episcopatus teste Trid: sessi: 23. c. 4. & Can: 6. est Sacerdotio major, quia Episcopi successerunt Apostolis, quoad dignitatem & potestatem ordinandi, & confirmandi; sicut & Presbyteri, septuaginta duobus Discipulis, qui in dignitate inferiores erant Apostolis, ut evidenter colligitur ex assumptione Matthiæ ex officio discipuli, ad Apostolarem seu Episcopalem dignitatem. De-

Episcopatus est verus ordo.

72. Discipuli non erant Episcopi.

Deinde

inde ut docet ibidem Concilium c. 4. præter cæteros Ecclesiasticos gradus, ad Ecclesiasticum Hierarchicum Ordinem, præcipuè pertinet Episcopatus; sed hoc esset inconveniens, nisi Episcopatus esset verus Ordo. ergo.

Obijc. Si Episcopatus esset Ordo, darentur octo Ordines, sed hoc non admittunt Concilia, præsertim Romanum, sub S. Silvestro c. 7. & Carthaginense 4. cui interfuit S. Augustinus c. 2. Nec non Florentinum in instructione Armenorum. ergo.

Confirm. S. Hieronymus tom: 6. in commentarijs ad verba Apostoli Titi i. Episcopū & Presbyterum docet esse pares; ergo Episcopatus non est Ordo distinctus à Presbyterato. R. concedendo maj: & negando min: quia nullibi Concilia positivè dicunt Episcopatum non esse Ordinem; unde illius mentionem in locis jam citatis ideo non fecerunt, quia non est Ordo requisitus ad Sacerdotium, de cuius requisitis agebant ibi Concilia. Ad Confirmationem Vasquez post nostrum Me-

Respondetur Concilijs, & *Di-* 54. ad Marcell: & 1. ad Heliod: nec non in c. 2. *de Hiero-* Michææ agnoscere videatur, Presbyteratum & Episcopatū, ut distinctos Ordines. Respondet Pontius cum modernis multis, sanctum Doctorem tantum velle, quòd antequam schisma illud fuisset in Ecclesia, quo unus dicebat se esse Pauli, alter Apollinis, & tertius Cephæ, quantum ad gubernium Ecclesiæ, & decidendas quascunq; controversias, pares Episcopis, erant Presbyteri; licet in ratione ordinis essent diversi.

Hæc quidem explicatio mihi videtur admodum dura, quia certum est, quod tempore illius schismatis, Petrus & Paulus præminentiam habuerint super alios, etiam Apostolos, tam in decidendis quibuscunq; controversijs, quàm etiam in gubernio Ecclesiæ, ut colligitur ex actibus & Concilijs Apostolorum; unde existimo Hieronymum ibi humano more errasse, sicut & frequenter erravit Augustinus, ut patet ex Libr: retractationum.

ASSERTIO III. Nec prima tonsura, nec Cantoratus, propriè loquendo, Ordines sunt. *Prima tō-
sura non
est Ordo.*

Prob: de prima tonsura (de Cantoratu fatentur omnes) tum quia definitio ordinis illi non convenit, nam nullum habet speciale munus in Ecclesiastica Hierarchia: ergo. Tum etiam, quia Trident: sess: 23. c. 2. videtur positivè excludere illam à ratione Ordinis, dum ait, quòd qui jam Clericali tonsurâ insigniti essent, congruum fuit, ut per minores ad majores ascenderent Ordines.

Deinde, nominando ibidem Ordines minores, seu non sacros, & etiam majores, primæ tonsuræ memoriam non facit: ergo signum est, quòd non sit Ordo. Tum deniq; , quia Catechismus Romanus, Authoritate Pij V. editus, dicit Parochum debere docere populum, quòd prima tonsura sit præparatio quædam ad suscipiendos Ordines, sicut exorcismus ad Baptismum, & sponsalia ad matrimonium: ergo non est Ordo.

ASSERTIO IV. Octo jam dicti Ordines, vera sunt partialia Sacramenta, *8. Ordines
sunt par-
tenta*

tialia Sacramenta. tenta sub ordine ut sic. *Prob:* Sunt octo signa sensibilia distincta, constantia materiâ & formâ, & conferentia diversas potestates in Hierarchia Ecclesiastica: ergo sunt diversa Sacramenta partialia, & consequenter Sacramentum Ordinis, est tantum unum per aggregationem. Probat^{ur} antecedens, assignando materias & formas omnium in particulari. Sacramenti ergo quo confertur Ostiariatus, materia est traditio clavium, & forma (sicut & in alijs omnibus ordinibus) sunt verba illa, quibus utitur consecrans, quando ordinando claves porrigit. Materia Lectoratus est porrectio libri Lectionum (loquor semper de materia proxima.) Exorcistæ, porrectio libri Exorcismorum. Acolythatûs, porrectio ampullarum vacuarum vel saltem unius, & candelabri, cum cereo extincto. Subdiaconatus, traditio calicis vacui cum patena superposita, ac libri Epistolarum. Diaconatus, impositio manuum, vel manus, & traditio libri Evangeliorum. Presbyteratus, est traditio calicis cum vino, ac patenæ cum pane. Materia deniq; Episcopatus est impositio manuum trium Episcoporum, seu unius saltem, & duorum Abbatum, ac unctio manuum, traditio baculi pastoralis, annuli ac libri Evangeliorum; & forma sunt verba in Pontificali Romano assignata, quæ proferruntur in applicatione materiæ proximæ, ab Episcopo consecratæ. Hæc omnia patent ex Concilio Carthagenensi 4. ac praxi Ecclesiæ Romanæ, notata in Pontificali, ac Catechismo Romano.

Quæres 1. Quodnam sit munus Ordinis cujuslibet ex jam octo dictis? *ꝛ.* Ostiarij esse claudere Ecclesiam. Lectoris, Prophetias & lectiones legere. Exorcistæ, immundos spiritus per exorcismum expellere. Acolythi præparare lumen, vinum & aquã ad Missam. Subdiaconi, præparare calicem pro Missa celebranda, & legere Epistolam. Diaconi, catechizare, cantare Evangelium, & de licentia Parochi baptizare, prædicare, & in necessitate Eucharistiam administrare. Presbyteratûs Eucharistiam consecrare, & pœnitentiæ Sacramentum administrare. Episcopatûs deniq; , sacros Ordines conferre, Crisma benedicere, vel consecrare, Ecclesias & altaria benedicere.

Quæres 2. Utrum materia & forma cujuslibet Ordinis in particulari, determinatæ sint à Christo Domino? *ꝛ.* negativè, nam Christus tantùm ordinavit, ut conferantur ordines per materiam & formam convenientem, nihil in specie determinando, de materia hac, vel illa in particulari. *Quod* inde evidenter colligitur, tum quia Græci veros habent Sacerdotes, ac legitimum consecrandi modum, & tamen ordinantur sine porrectione instrumentorum, de quibus jam egimus: ergo porrectio illa non fuit determinatè à Christo Domino assignata, pro materia hujus Sacramenti. Tum etiam, quia tempore Christi, & Apostolorum, non extabant instrumenta illa omnia, quæ de facto assignantur, pro materia Ordinum; tunc enim nec Evangeliorû, nec Epistolarum liber extabat: ergo mate-

riæ illæ in specie, non à Christo, sed ex ejus auctoritate, ab Ecclesia determinatæ sunt.

*Minister
ordinarij
hujus Sa-
cramenti.*

ASSERTIO V. Ordinarius hujus Sacramenti minister, quamvis Episcopus sit, Pontificiâ tamen dispensatione, quatuor minores, Subdiaconatus, & Diaconatus, à simplici sacerdote conferri possunt.

1. Pars est definita de fide in Florent: in Decreto Eugenij. & Trid: sess: 23. ca: 4. & 7. Hujus ratio alia non est, quàm quod Christus sic instituit, ut constat, tum ex perpetua & constanti praxi Ecclesiæ, tum etiam ex testimonio tot sanctorum Patrum, maximè Eusebij lib: 6. ubi dicit: Novatianum Hæreticum diu laborâsse, ut ab aliquo Episcopo in Sacerdotem ordinaretur, quod non fecisset, nisi sciret praxim Ecclesiæ fuisse, non nisi per solos Episcopos Ordines conferri. Potest congruentia hujus institutionis sumi ab auctoritate Politica, nam sicut in politicis ad sæcularem Principem spectat distributio dignitatū Republicæ, sic in Republica Ecclesiastica, congruenter à Christo institutum est, ut soli Episcopi, qui Principes illius sunt, dignitates, & ministeria distribuant.

Abbates etiam conferunt Ordines.

Probatur jam 2. pars. Tum ex Trid: sess: 23. c. 10. de reformatione, ubi supponit, Abbates regulares posse conferre quatuor minores, ut in praxi, non solùm Abbates, sed etiâ Presbyteri Cardinales defacto conferunt. Tum etiam, quia Innoc: VIII. anno 1489. teste Roderico nostro tom: 1. q. regularium, p. 18. art: 3. privilegium concessit Abbati Cisterciensi in Gallia, alijsq; primis Abbatibus ejusdem

Jusdem Ordinis, ut nimirum Prior ille omnibus suæ Religionis Monachis, reliqui vero quatuor, solis sibi subjectis fratribus, sacros Ordines Subdiaconatûs, & Diaconatûs conferre possint, prout frequenter contulerunt. ergo.

Obijt: Simplex Sacerdos potest Eucharistiam conficere, quod magis est, quàm Ordines conferre; ergo & potestate ordinariâ, Ordines conferre valet. R. negando consequentiam, nam non semper qui potest majus, potest etiam & minus, præsertim in ijs, quæ pendent à libera alterius voluntate.

ASSERTIO VI. Papali dispensatione *Ministri* fieri nequit, ut Episcopus validè consecratur *Episcopa-* à simplici Sacerdote, aut Sacerdos à non Episcopo: potest tamen, & solet Episcopus *patius.* consecrari, ab uno solo Episcopo, & duobus Abbatibus.

Probaturs 1. pars. Tum ex praxi Ecclesiæ, tum etiam, quia major à minori benedici non potest, sed jure divino Episcopus est major Presbytero, ut colligitur ex Trid: sess: 23.

Probaturs etiam 2. pars. Tum ex communi consensu Ecclesiæ, tum etiam, quia si in Pontifice resideret talis potestas, in tam longa annorum serie probabiliter illam alicui delegasset: sed hoc nunquam fecit: ergo.

Probaturs ultima pars. Tum ex praxi Ecclesiæ, tum etiam ex S. Clemente lib: 8. Constitutionū Apostolicarum c. 27. ubi idem docet. Et exemplo S. Augustini in Angliam à S. Gregorio missi, qui ut solus consecraret Episcopos, potestatem habuit.

ASSERTIO VII. Initiandus sacris Ordinibus, debet esse masculus, & baptizatus, non verò adultus.

Probatur 1. pars. Tum exemplo Christi, qui solos viros ordinavit in Sacerdotes; tum ex perpetua Ecclesiæ traditione, tum etiam, quia per ordinationem confertur gradus aliquis præminentix ordinato, super reliquos: ergo solis viris & non fæminis, quæ Genes: 3. viris subjectæ esse debent, & 1. ad Timoth: 3. docere non debent, congruenter confertur.

Prob: 2. pars. Tum quia Baptismus est janua omnium Sacramentorum, cujus character necessario imprimi debet ante usum aliorum Sacramentorum: Tum etiam ex c. *Si quis de Presbytero non baptizato.*

*Ætas requisita in
subjecto
Ordinum.*

Jam probatur ultima pars. Nihil deest infanti, ad hoc ut sit capax hujus Sacramenti, sicuti est Confirmationis, & Eucharistiæ: ergo non solus adultus est capax ordinis Sacerdotalis. Peccaret tamen mortaliter Episcopus, qui in Sacerdotem, Diaconum, aut Subdiaconum infantem promoveret, ut constat ex Trid: sess: 23. c. 12. de reform: ubi in Subdiacono ætatem petit 22. annorum: in Diacono 23. & in Presbytero 25. inchoativè saltē.

*Quo jure
Cælibatus
annexus
est Ordini-
bus.*

Obijc: In primitiva Ecclesia fuerunt Presbyterissæ, & Diaconissæ, sed hoc non esset verum, si solus vir esset capax; ergo.

Confirm: Fæmina fuit semel Romæ in Papam electa: ergo. R. Vetulas illas, de quibus in Concilij interdum fit mentio, fuisse uxores Sacerdotum, & Diaconorum, quibus tunc licebat habere uxores, quia Cælibatus jam sacris Ordinibus jure tantum Ecclesiastico

co annexus, tunc sub præcepto non erat. Ad confirmationem respondeo primò, quòd quavis hoc verum esset, nihil esse contra nos, quia nec Episcopalem, nec Sacerdotalem characterem suscipere potuit. R. 2. Figmentum esse hæreticorum, quòd ulla talis unquam Romæ regnaverit.

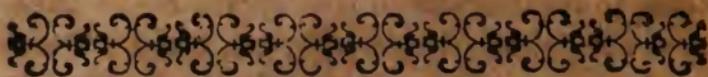
ASSERTIO VIII. Præter jam enumeratos effectus, Sacramentum Ordinis conferat gratiam, & characterem; imò toti Characteres, quot sunt Ordines.

Prima pars patet, tum ex dictis de Sacramentis in genere. Tum etiam ex Trident: sess: 23. c. 4. & probatur iisdem rationibus, quibus ostendimus, quòd baptismus imprimat characterem, & alia Sacramenta conferant gratiam.

Probatur 2. pars. Tum quia non est potior ratio, cur unus ex illis Ordinibus imprimeret characterem, & non alius; tum etiam, quia impresso caractere Diaconatus, v. g. non imprimitur character Sacerdotalis, aut Episcopalis, aliàs Diaconus posset consecrare, & Ordines conferre.

EPISTYLIUM PROBLEMATICUM COLUMNÆ XLIII.

An consultum esset Summo Pontifici in cœlibatu, cum Parochis secularibus dispensare?

COLUMNNA XLIV.

De Sponsalibus ad Matrimonium requisitis, ac ipsius Matrimonij natura.

Quid sint Sponsalia.

ASSERTIO I. Sponsalia bene describuntur, promissio deliberata, voluntaria, & mutua, signo aliquo sensibili expressa, futuri matrimonij, inter personas jure habiles.

Non sufficit propositum.

Probat: Tum quia habet conditiones bonae descriptionis, tum illam explicando. Dicitur *promissio*, quia Sponsalia inducunt obligationem, & sic non sufficit propositum contrahendi, nec consequenter sponsalia contrahit, qui tantum diceret, *volo te habere in uxorem, aut accipere*; quia verba illa tantum propositum significant. Dicitur *voluntaria*

Promissio indeliberata non sufficit.

& *deliberata* (intellige de deliberatione sufficiente ad peccatum mortale) quia cum sponsalia, etiam sine juramento contracta, obligant sub mortali ad Matrimonium, ut colligitur ex c. *ex literis*, & ex gravitate materiae obligantis, consensus involuntarius & indeliberatus ad validitatem illorum non sufficit, & propterea in c. *ad literas*, & in c. *ad dissolvendum de desponsatione impuberum*, ad valide contrahenda sponsalia, requiritur, ut contrahens ad minimum septem sit annorum. Ad dicitur *mutua* ad denotandum, quod contra-

Requiritur etas septem saltem annorum.

ctus

Etus sponsaliorum, qui onerosus est, reciprocus esse debet. Unde infertur, quòd si Titius promiserat nuptias Cajæ, & illa sine re promissione acceptet, neuter obligatur vi sponsaliorum, quamvis bene Titius, vi suæ promissionis teneatur. Additur *signo aliquo sensibili expressa*, quia est contractus humanus, & sic non nisi signo aliquo sensibili exprimi potest; Vnde si promittente Titio, Caja consensu tantùm interno, promitteret, sponsalia essent nulla; at si pro illa tacente, & præsentente, Parentes vel Tutor contrahat, valida erunt sponsalia, quia in hoc casu, in jure accipitur taciturnitas, pro expresso signo. Additur, *futuri matrimonij*, quia sponsalia sunt contractus, quo duo promittunt sibi invicem matrimonium inire pro futuro. Subditur deniq; *inter personas habiles*, (id est, quæ & ætatem à jure præscriptam habent, & nullo impedimento prohibentur) ad denotandum qualitatem personarum contrahentium.

ASSERTIO II. Ad validitatem sponsaliorum, requiritur, ut contrahentes verè intendant promittere, & se ad servandum promissum obligare.

Debent cõtrahentes seriò promittere.

Probatur. Contractus iste, est reciprocus, utramq; personam verè obligans: ergo, debet esse vera, & non ficta promissio.

Hinc sequitur, quòd si quis sponsalia contraxerit fictè, animo nimirum decipiendi, & deflorandi Virginem, non tenetur vi promissionis exequi quod promisit, tamen si defloravit Virginem, quamvis per hoc non validavit sponsalia, adhuc ratione injuriæ & da-

*Exceptio
ratione
qualitatis
persona.*

mni illati, existimo eum teneri ad matrimonium cum deflorata contrahendum, nisi vir esset genere & divitijs notabiliter excedens defloratam; aut nisi ex certis signis deceptæ difficile non fuit deprehendere, se à promittente decipi.

*Modi quibus
solvuntur
sponsalia.*

ASSERTIO III. Sponsalia ritè contracta, solvuntur mutuo consensu libero contrahentium: & ingressu alterutrius in Religionem approbatam, & etiam voto illius; Item per alia sponsalia, & per fornicationem.

Probatur 1. pars. Tum quia in hujusmodi contractibus de futura, conditio hæc, *si non unanimi consensu voluerimus resilire*, supponitur semper: ergo quando volunt liberè resilire, cessat obligatio contractus, etiam juramento firmati. Tum etiam, quia res quæcunq; dissolubilis, per easdem causas dissolvitur, per quas nascitur; & habet regula juris, sed sponsalia solubilia sunt, & ex mutuo sponforum consensu nascuntur: ergo mutuo illorum consensu dissolvi possunt.

*Ingressus
Religionis,
votum ejusdem,
& etiam Ca-
stitatis.*

Probatur 2. pars. Ingressus Religionis dirimit matrimonium ratum: ergo & sponsalia à fortiori. *Probatur etiam* de voto, quia qui vovit ingressum Religionis, vel susceptionem factorum Ordinum, satis ostendit se, ex parte sua sponsalijs renunciare: ergo eo insalutato sponsa cum alio licitè contrahere potest. *Dixi potest*, quia si vult cum illo Matrimonium contrahere, non obstante suo voto, potest illum adigere ad matrimonium contrahendum, quia per votum subsequens sponsalia, sponsa jure suo non censetur,

tur privata. Et idem de sponso exeunte ex Religione censendum est. At si votum præcessit sponsalia, dirimit illa, sicut & facit susceptio sacri Ordinis sequens. Quod etiam per alia sponsalia dissolvantur, eodem argumento probatur, quo ostendi, quod per votum castitatis & Religionis.

Probatur jam ultima pars. Fornicatio est sufficiens causa divortij inter conjugēs; ergo ad solvenda sponsalia sufficiens est.

ASSERTIO IV. Solvuntur etiam sponsalia per discessum alterutrius, altero non salutato, in longinquas partes, sicut & per Matrimonium de præsentī, & per mutationem adeo gravem alteri supervenientem, quæ si prævisa fuisset, facilè hominem honoratum, à contrahendis sponsalibus deterret.

Prob: 1. Pars. Tum ex cap: de illis, extra de Sponsalibus. Tum etiā, quia qui sic discedit, sponsalibus renunciare censetur, & consequenter sponsa manet libera ab ipso, non tamen è contra; quia si sponsa suo juri cedere noluerit, redeunte sponso, ad matrimonium cogi potest, quamvis tempus in sponsalibus præfixum sit elapsum, quia sponso in mora non est, & consequenter per ipsam non stat, quo minùs sponsalia debito non compleantur tempore: ergo.

Prob: 2. pars. Matrimonium illud reddit impossibilem effectum sponsaliorum: ergo eo ipso dissolvuntur.

Prob: ultima pars. Quia supponi debet, quòd in contractu sponsalicio excipiatur sem-

per talis casus tam gravis mutationis, inopinata supervenientis alteri: ergo.

Mutationes varia. Mutatio autem hæc contingit varijs modis, ut si alteruter incidat in morbum aliquem contagiosum, qui viro etiam cordato horrorem incuteret, qualis est lepra, morbus Gallicus, Epilepsia, morbus caducus, &c. Item, si alteruter privetur naso vel oculo, & sic notabiliter fiat deformis. Item si inter parentes & consanguineos contrahentium, gravis & irreconciliabilis inimicitia intervenit: aut si ad tantam devenerunt pauperstatem, ut ad dotem solvendam inepti videantur. Item, si in alterutro rusticitas morum, vel humorum sævitia cognoscatur. Hæc, & similes mutationes in communi sententia, annullant contracta sponsalia; & si processerunt, personas reddunt inhabiles ad contrahendum. Pro intelligentia sequentium.

Definitio Matrimonij. Adverte, Matrimonium posse dupliciter capi, primò enim pro vinculo, quo ligantur inter se vir, & fæmina matrimonio conjuncti: secundò pro contractu, ex quo oritur illud vinculum: unde sicut Sacramentum Ordinis non est ordo, sed potiùs signum sensibile quo confertur Ordo; sic & vinculum ex contractu matrimoniali ortum inter conjuges, non debet dici Sacramentum Matrimonij, licet bene Matrimonium à multis dicatur. Jam sit.

ASSERTIO VIII. Sacramentum Matrimonij est signum sensibile, quo vir & fæmina indissolubiler inter se ligantur, ita ut durante vitâ, possint absq; culpa, mutuo corpo-

corporum usu, in ordine ad procurationem proli, & concupiscentiæ remedium, uti.

Prob: Tum quia constat genere, & differentia, ly *signum sensibile*, est genus, in quo matrimonium convenit cum alijs Sacramentis, reliquæ verò particulae sunt differentia illorum, ab illo. ergo.

Hinc facillè colligitur quid sit matrimoniū, ut capitur pro vinculo, quo contrahentes ligantur; nam nihil aliud est, quàm contractus ille per signa sensibilia inter ipsos initus, manens semper moraliter, dum vivunt, sine legitimo impedimento, contrahentes, & sic habens vim denominandi eos semper ligatos. Et ratio est, quia ad ipsos hic denominandos frustra aliquid aliud requireretur; sicut ad denominandum Leopoldum I. semper Augustum, Regem Boëmiæ, requireretur aliquid aliud, distinctum ab ipsa institutione, quâ ante annos aliquot fuit legitime nominatus Rex.

*Matrimonium pro-
ut est vincu-
culū con-
trahentiū.*

ASSERTIO VI. Quamvis Matrimonium à Deo sit institutum, & sic per se bonū est, ac legi naturæ conforme, non est tamen ulli ex toto genere humano necessarium illud inire, necessitate præcepti legis naturæ.

*Necessitas
Matrimo-
nij.*

Probatur 1. & 2. pars. Tum quia Deus, ante & post Protoparentum lapsum, teste script: Genes: 1. & 9. Matrimonium approbavit, quod non faceret, nisi esset res bona: ergo est. Tum quia Christus Matth: 19. dum indissolubilitatem matrimonij contra Judæos tueretur his verbis: *Non legistis, quia qui fecit hominem ab initio, &c.* docet illud à Deo institutum

tutum

tutum esse, dum ait: *Quod Deus conjunxit, homo non separet.* Tum etiam, quia Salvator ille noster, Joannis 2. suâ præsentia cohonestavit nuptias, in Cana Gallilææ. Tum deniq; quia Matrimonium in sacris literis, præsertim 2. Corinth: 7. & ad Hebr: 13. laudatur. ergo per se res bona est.

Conformitas ad legem naturæ.

Prob: 3. pars. Inseparabilis illa liga viri, & femine, maximè conducit ad proportionatam multiplicationem generis humani, bonam proles educationem, & ad vitandas multas inconuenientias, quæ sequerentur, si solubilis esset: ergo legi naturæ conforme est.

Sub præcepto non est.

Probatúr ultima pars. Tum quia aliàs peccarent, qui Matrimonium non inirent. Tum etiam, quia quamvis esset præceptum legis naturæ, ut homines ad conseryationem suæ speciei, per generationem individuorum se multiplicarent; tamen ut hoc faciant, ineundo indissolubilem contractum duorum, deduci non potest ex ullis principijs evidentibus, quod sit præceptum legis naturæ; ergo non est.

Obijcies. Matrimonium ordinatur ad copulam conjugalem; sed copula illa non est in se honesta: ergo nec Matrimonium. R. concedendo maj: & negando min: & consequentiam, quorum falsitas de fide constat ex c. *Damnamus*, de summa Trinit: & ex Trident: sess: 24. c. 1. & 2. sicut ex adductis pro conclusione Scripturæ locis, quæ docent Deum, qui mali author esse non potest, Matrimonium instituisse.

Matrimonium in

ASSERTIO VII. Matrimonium in Nova Lege verum est Sacramentum, à Christo

sto

sto Domino institutum. *Prob:* Tum ex di- *nova lege*
 ctis de Sacramentis in genere: tum ex Flo- *est Sacra-*
 rent: in Decreto unionis, & Trident: sess: 24. *mentum.*
 c. 1. ubi expressè definitur Conclusio. Tum
 deniq; , quia Matrimonio in nova lege, con-
 venit definitio Sacramenti ut sic, à nobis assi-
 gnata assertione 1. Colum:

Obijc: Si Christus Dominus author esset
 hujus Sacramenti, constaret nobis ex Script:
 vel traditione certa, de tempore determina-
 to institutionis ipsius; sed non constat. ergo.
 R. negando absolutè maj: quia ut dixi colu-
 mnâ 42. multa sunt à Christo instituta, & fi-
 delibus necessariò credenda; de quorum
 determinato institutionis tempore nobis non
 constat. Respondent alij negando min: quia
 putant, quòd Christus instituerit hoc Sacra-
 mentum, Joann: 2. dum interfuisset nuptijs.
 Alij verò dicunt, quod Matth: 19. dum de in-
 dissolubilitate matrimonij disputâsser.

Obijc: 2. Virginitas 1. Corinth: 7. præfertur
 ab Apostolo Matrimonio; sed hoc non bene-
 fieret, si matrimonium esset Sacramentum.
 ergo non est. R. negando min: quia quam-
 vis matrimonium, quatenus ex opere opera-
 to confert gratiam, perfectius esset virginita-
 te; tamen propter incommoda multa ipsi an-
 nexa, de quibus ibidem agit Apostolus, præ-
 ferri illi meritò posset Virginitas.

ASSERTIO VIII. Solus contractus *Quis con-*
 inter Christianum & Christianam initus, Sa- *tractus sit*
 cramenti rationem defacto habet; unde si *dicendus*
 Pontificiâ dispensatione fidelis cum infideli *Sacramē-*
 contraheret, contractus ille Sacramentum *tum Ma-*
 non foret. *trimony?*
Prob:

Probat: 1. pars. Ex qua evidenter sequitur veritas 2. partis, Trid: & Florent: definiunt matrimonium fideiū verum esse Sacramentum; & ex dictis Columnâ de Baptismate, constat solos renatos capaces esse Sacramentorum, quia baptismus est janua reliquorum Sacramentorum: sed hoc non esset verum, nisi solus contractus fidelium esset Sacramentum. ergo.

Confirm: Non potest subsistere Sacramentum sine applicatione formę debitę ad materiam; sed in contractu fidelis cum infideli, non applicaretur forma debita hujus Sacramenti materię. ergo. *Probat: min:* Mutuus consensus duorum baptizatorum, diversimodè consideratus, materia est, & forma hujus Sacramenti; sed in contractu fidelis cum infideli, non applicaretur consensus duorum baptizatorum: ergo nec debita materia formę, aut è contra.

Obijc: pro Hiquæo & Pontio ejus discipulo, nulla est ratio, ob quam excludi potest contractus ille à ratione Sacramenti. ergo. *R.* falsitatem antecedentis, ex rationibus nostrę conclusionis evidenter apparere, unde nego antecedens.

Obijc: 2. Illud Apostoli 1. Corinth: 7. *Sanctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidelem, & sanctificata est mulier infidelis, per virum fidelem:* ergo Virtute contractus matrimonialis, confertur fidei gratiâ, quâ ipse sanctificatur, & conjugem infidelem sanctificat, & consequenter erit Sacramentum. *R.* negando consequentiam, quia Apostolus nō loquitur in sensu formali, & effectivo sanctificati-

eationis ; sed potiùs in sensu dispositivo, quasi vellet dicere, quòd vir infidelis, cohabitans cum uxore sancta, & fidei, posset illius exhortationibus, conversatione & exemplo, ad justificationem disponi, sicut & mulier infidelis per virum fidelem : quod & frequenter contigit, ut patet legenti vitam S. Cæcilie, quæ suum sponsum Valerianum ad veritatis agnitionem deduxit.

Dixi, *accedente Pontificiâ*, &c. quia sine *Matrimoniali dispensatione*, consuetudo Ecclesiæ *dominium infidelis cum nullum*, etiam in ratione contractûs, quam *fidei nullum sine usu*, quia tunc Ecclesia non prohibuit talem *consensu* contractum. *Papa.*

Ex hac assertione infertur primò, matrimonium fidelis cum fidei esse semper Sacramentum, quia non possunt tales contrahere matrimonium, quin omnia habeat requisita ad rationem Sacramenti, ut colligitur ex Concilijs, Flotent: nimirum, & Trid: jam supra citatis, & etiam, quia eo ipso fideles nollent contrahere matrimonium, ut habeat rationem Sacramenti, suppositâ elevatione ejus ad talem rationem, contractus esset nullus, & invalidus : ergo nunquam fideles possent licitè matrimonialiter contrahere, sine eo, quòd contractus ille habeat rationem Sacramenti.

Infertur secundò, Matrimonium infidelium non solum non esse Sacramentum, durante infidelitate ; sed etiam, postquam convertuntur ad fidem, non habere rationem contractûs sacramentalis, nisi postquam de novo

contrahant. Unde qui ex illis contrahere non vellet, à fide data alteri in infidelitate, liber existit. Vide Doct: in 4. d.39. q. unicâ, & nostrum Hiquæum Tuomoniensem, in Commentarijs supra dictum locum.

*Materia
& forma
Matrimo-
nij.*

ASSERTIO IX. Materia ex qua, & proxima hujus Sacramenti, est mutuus consensus contrahentium, verbis vel signis alijs externis expressus, forma verò est idem ille consensus, quatenus habet rationem acceptionis: Minister verò ejus non Parochus, sed ipsi contrahentes sunt.

Probatur 1. pars. Illud debet dici materia & forma hujus Sacramenti, quo applicato à sufficiente ministro, cum debita intentione, ponitur ipsum matrimonij Sacramentum, sed posito mutuo consensu, jam in Conclusione dicto, ponitur hoc Sacramentum, seu contractus matrimonialis: ergo mutuus ille consensus erit materia & forma illius.

Confirm: Verba Sacerdotis nec materiæ, nec formæ rationem habent, quod inde patet, quia ante Trident: in absentia Sacerdotis, validum fuit matrimonium contractum; sicut & defactò validum est, etiam in ratione Sacramenti, ubi Tridentinū non est receptum, quia ibi sponsalia transeunt in matrimonium: nec aliud assignari potest in matrimonio, cui potius attribui posset ratio materiæ ejus, & formæ, quàm illi consensui.

*Minister
hujus Sa-
cramenti.*

Prob: jam ultima pars. Tum quia in quocunq; contractu vero ipsi contrahentes soli, se mutuò obligant, & contractum efficiunt, sed Sacramentum Matrimonij est legitimus & ef-

& essentialis contractus: ergo ministri ejus erunt ipsi contrahentes. Tum etiam, quia in Florentino, in decreto unionis, dicitur, quod causa efficiens matrimonij regulariter, est mutuus consensus per verba de præsenti expressus; sed soli contrahentes per verba de præsenti, mutuò consentiunt, ergo illi soli conficiunt hoc Sacramentū, & consequenter ministri illius dici debent. Tum deniq; ex mox dictis de materia & forma, ubi dixi, quòd in absentia Sacerdotis antiquitùs fiebant, & defaëto multis in locis fiunt matrimonia valida, in absentia Sacerdotis: sed hoc esset falsum, si ille esset minister hujus Sacramenti; ergo non ille, sed contrahentes sunt ministri.

Confirmatur. Christus circa matrimonium nihil mutavit, nisi quòd elevaverit ipsum ad esse Sacramenti: ergo qui erat Minister illius ante institutionem Christi, est etiam defaëto; sed antea soli contrahentes erant ministri matrimonij, ergo defaëto sunt.

Objc: Ex præscripto ritualis Romani, Pærochus interrogatis priùs Sponso, & Sponsâ, eorùmq; consensu audito, dicere debet: *Ego vos conjungo in Nomine Patris, &c.* ergo ipse est minister hujus Sacramenti. R. cum communi, negando consequentiam, quia per illa verba non intendit, ut minister conjungere contrahentes, sed potiùs declarare & approbare, contractum ab ipsismet contrahentibus, effectum.

ASSERTIO X. Ad validè contrahendum Matrimonium, non requiruntur de- *Ad validi-*
tem Ma-
 M m nun-

rimony non requiruntur de nunciatio- nes in ali- quib9 ter- ris. nunciationes jam fieri solitæ; nec præsentia testium, ubi Trident: non est receptum; bene tamen ut licitè.

Probatur 1. pars. Quia Trident: ad validitatē hujus Sacramenti aliud non petit, quàm legitimum contrahentium consensum, verbis, vel æquivalentibus aliis signis expressū, præsentiam Parochi & testium; sed illa omnia possunt haberi absq; prævijs denunciationibus: ergo sine illis validè potest contrahi matrimonium.

Probatur 2. pars. Quia, ut jam dixi, sine præsentia Parochi potest fieri, ut Matrimonium sit validum: ergo & sine præsentia testium.

Probatur ultima pars. Quod Ecclesia mandat ut fiat, omitti non potest absq; peccato, nisi intercedat dispensatio, aut alia legitima causa, sed Concilium Trid: sess: 24. c. 1. inhærens vestigijs Concilij Lateranensis, sub Innocentio III. celebrati, præcipit, ut antequam Matrimonium contrahatur, à proprio contrahentium Parocho, tribus continuis festivis diebus, inter Missarum solennia, solitæ fiant denunciationes, &c. & postea, ut Matrimonium coram Parocho, & duobus vel tribus testibus celebretur: ergo sine his licitè celebrari non potest.

Præsentia Parochi requiritur

ASSERTIO XI. Ubi receptum est Trident: nullus consensus contrahentium ad validitatem hujus Sacramenti sufficit, sine præsentia Parochi, aut alterius ab eo delegati, & duorum ad minimum testium. Hæc est inter Catholicos certa, & de fide definita, in ipso

ipſo Tridenti: ſeſſ: 24. c. 1. cujus authoritate, probatur.

Hinc ſequitur, quod cum præſentia Paro-
chi tantum requiratur ad valorem Sacramen-
ti, ut de contractu licito in foro externo,
quoties opus fuerit, teſtari poſſit; non ſuffi-
cere, ut contrahatur coram Parocho dormi-
ente, vel formaliter ebrio; aut delirante,
quia ſic perinde eſſet ad finem intentum ab
Eccleſia præſentia; ſicut abſentia Parochi:
ſecùs dicendum eſt, ſi contractus fiat coram
Parocho vi in loco detento, aut dolo ad illũ
adducto, vel caſu ibi reperto, dummodo ad-
vertat quæ aguntur; & idem dic de præſentia
teſtium: Lege Hiquæum in 4. d. 26. & ſe-
quentibus. Interea

Adverte, quòd difficultas hujus loci ſit in-
oſtendenda ratione, quomodo Eccleſia ſuo
decreto potuit efficere talem mutationem,
circa materiam & formam hujus Sacramenti,
cur jam ſine præſentia Parochi, & Teſtium,
non ſufficiunt, ad quam, reſpondeo, ratione
eſſe, quia matrimonium eſſentialem ratione
contractus includit; unde ſicut ad legitimè
contrahendum in civilibus, reges in ſuis re-
gnis poſſunt ſtatuerre certas conditiones, ſine
quibus contractus omnes civiles invalidi eſ-
ſent; & poſſunt iterum illas conditiones tol-
lere, vel mutare, prout expedire viſum fue-
rit; ſic etiã Eccleſia in ſuis Principibus con-
gregata, potuit ſine ulla inconvenientia ef-
ficere, ut contractus matrimonialis, qui an-
teà validus erat, ſine præſentia Parochi ac te-
ſtium, ampliùs ſic non foret, & conſequenter
potuit ordinare, ſicut & de facto fecit, ut

*Ratione o-
ſtenditur,
CC. potu-
iſſe invali-
dare clan-
deſtina-
matrimo-
nia.*

præsentia Parochi, & duorum testium, tanquam conditio, sine qua non ad validitatem hujus Sacramenti requiratur.

*Consensus
parentum
nō requi-
ritur ad
validitatē
Matrimo-
nij.*

ASSERTIO XII. Ad validitatem contractûs matrimonialis, necessarius non est consensus parentum; bene tamen ut sit liber consensus contrahentium.

Probatur 1. pars. Tum ex Trident: jam citato, anathematizante eos, qui dicunt matrimonia clandestina esse nulla; sed certum est, quòd plurima ex illis fiebant sine consensu parentum: ergo consensus parentum non est necessarius ad validitatem hujus Sacramenti. Tum etiam, quia Trident: ibidem enumerat omnia necessaria ad validitatem matrimonij, & nullam facit mentionem de consensu parentum: ergo signum est, consensum illum non esse necessarium.

*Requiri-
ritur liber
consensus
contrahē-
tium.*

2. Pars patet ex dictis Colum: 17. Assert: 1. & 5. de justitia contractuum, ubi ostendi factis fusè, quomodo & quando metus & conditio, de præsenti, præterito, & futuro, irritent contractum, quæ omnia huc applicari possunt; unde de hac re nil aliud restat, quod hic examinemus, nisi ut advertamus, quòd graviter peccent filij, contra obedientiam debitam parentibus, si sine illorum consensu, saltem negativo, contrahant matrimonia, nisi legitimam habeant causam, qualis esset, si parentes vellent, ut intraret filius Religiosam, ad quam non habet vocationem; aut ut ducat in uxorem personam suo statui decentem; aut quia à parentibus nimis asperè in adulta ætate tractatur; aut deniq; , quia paren-

*Causa ex-
cusantes si
lios à pec-
cato.*

parentes de procuranda ei uxore nullo modo sunt solliciti.

ASSERTIO XIII. Polygamia (con- *Definitio*
tractus est unius viri cum pluribus uxoribus, *Polyga-*
aut è contra unius fæminæ cum pluribus si- *mie.*
mul viris) plurium virorum cum una fæmi-
na, naturali & positivo jure prohibita, divi-
nitùs licitè contrahi potest. Polygamia verò *Ejus pro-*
unius viri cum pluribus uxoribus, non natu- *hibitio.*
rali, sed positivo divino, & Ecclesiastico præ-
cepto, prohibita est.

Probatur 1. pars de jure naturæ, quia Polygamia illa maxime obstat fini principali matrimonij, qui est conceptio, & commoda educatio prolis; nam quæ multos admittunt viros, expressum ponunt impedimentum generationi prolis, ut docent medici, & experientiâ patet meretricum, quæ rarò aut nunquam concipiunt, quamdiu in illo consistunt statu. Deinde impedit bonam educationem prolis, propter incertitudinem parentis. Deinde maxima esset causa jurgij & dissensionis virorum inter se; & cum fæmina, sed mala illa jure naturali prohibita sunt, ergo & Polygamia.

Probatur etiam 2. pars. Tum ex communi consensu Ecclesiæ; tum ex illo Script: Luca 17. *Omnis qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit, mæchatur, & qui dimissam à viro ducit, mæchatur.* Sed hoc non esset verum, nisi præcepto positivo prohiberetur Polygamia, vel saltem ex illo loco bene colligitur præceptum divinum: ergo positivo divino præcepto prohibetur.

Probatur 3. pars. Tum ex dictis assertione 9. Colum: 10. ubi probavi, quòd Deus possit dispensare in omnibus omninò præceptis juris naturæ. Tum etiam, quia non esset Deo difficile invenire media, quibus obviaret inconvenientijs jam assignatis, & legi naturali prohibitis: ergo.

Probatur ultima pars (quod non prohibeatur lege naturæ, inde colligitur, quia pro statu illius legis, nec non veteris testamenti, Polygamia talis fuit licita) ex Trid: sess: 24. ca: 2. his verbis: *Si quis dixerit Christianis licere plures simul habere uxores, & hoc nullâ lege divinâ esse prohibitum, anathema sit;* ex quo loco colligitur, quòd Polygamia sit divino & Ecclesiastico jure prohibita. Probatur etiam ulterius ex Script: Matth: 19. ubi Christus revocat facultatem concessam Judæis ducendi simul plures uxores. Tum ex Apostolo 1. Corinth: 7. ubi monet, ut unusquisq; suam uxorem habeat, vitandæ fornicationis causâ, id est unam, non verò tres aut plures simul, aliàs non diceret *suam*.

*Quib9mo.
d:5 solvi
possit Ma-
trimoniũ
quoad tho-
sum.*

ASSERTIO XIV. Matrimonium ratum, non verò consummatum, dissolvi potest quoad vinculum, tam per professionem Religionis, quàm per dispensationem Pontificiam.

Prima pars est de fide definita in Trid: sess: 24. ca: 6. Secunda vero pars manifestè patet experientiâ, inquit Navarrus in summa c. 22. n. 21. ubi affirmat varias Conjuges suo consilio petijisse dispensationem, matrimonij rati, eamq; obtinuisse à Paulo III. & Pio IV.

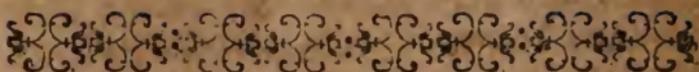
Henri-

Henriquez lib: II. c. 8. testatur Greg: XIII. eadem die II. matrimonia rata dissolvissè; sed hoc non facerent Pontifices, si non possent; ergo.

Quòd verò Matrimonium consummatum *Matrimo-* sic non posset dissolvi; *Probat*ur, cum ex *Tri-* nium con-
dent: sess: 24. cap: 3. ubi definitivè id affirmat, *summatū*
tum ex Script: Mar: 10. *Qui dimiserit uxorem indissolu-*
suam, & aliam duxerit, adulterium committit bile.
super eam, &c. Et Rom: 7. *Nam quæ sub viro*
est mulier, vivente viro alligata est legi, &c. ergo matrimonium consummatum inter Christianos dissolvi non potest. Dixi, *inter Chri-*
stianos, quia Matrimonium consummatū inter infideles, si unus ex eis baptismum suscipiat, & alter in infidelitate perseverat, dissolvitur, & sic fidelis cum alia persona nuptias contrahere potest, ut patet, ex C. *Gaudemus*, de divortijs.

EPISTYLIUM PROBLEMATI CUM
COLUMNÆ XLIV.

An melius est nubere, quàm uri?

COLVMNA XLV.

De impedimentis & obligationibus Matrimonij.

*Impedi-
mēta alia
sunt diri-
mentia, a-
lia impedi-
entia tan-
tūm.*

Impedimenta Matrimonij in duplici sunt. differentia; alia enim sunt, quæ tantūm illicitum reddunt Matrimonium; alia verò, quæ etiam irritum. Priora impedimenta, impediencia tantūm dicuntur, quia scilicet impediunt, ne matrimonium licitè contrahatur; sed etiam irritant contractum, ita ut contrahentes separari debeant, nisi iterum validè contrahant. Impediencia tantūm his; comprehenduntur versibus:

*Impedien-
tia tantū
eorūmq;
explicatio.*

*Ecclesie vetitum, nec non tempus feriarum,
Atq; Catechismus, sponsalia, jungito votum.
Incestus, raptus, sponsata mors mulieris,
Susceptus proprie sobolis, mors presbyteralis,
Vel si pœniteat solenniter, aut monialem
Accipiat, prohibent, permittunt facta teneri.*

Per Ecclesie vetitum, intelligitur prohibitio facta ab Episcopo, in universa Ecclesia, quæ vetat, ne aliqui ad certum tempus ineant matrimonium, *per tempus feriarum,* intelligitur jam post Trident: sess: 24. c. 10. de reformat: tempus ab adventu, incipiendo à media nocte post primas vesperas, usq; ad Epiphaniã, & à feria quarta Cinerum, usq; ad Dominicã in Albis inclusivè, quo tempore non prohibetur.

betur contractus, aut ejus consummatio, sed tantum nuptiarum solemnitates, quales sunt: Benedictio Nuptiarum, solennis sponsæ indomum sponsi traductio, convivium nuptialium, tripudia, & hujusmodi.

Per *ly Catechismus* intelligitur cognatio olim contracta ab eo, qui respondebat pro infante, quando supplebantur cæremonia, post baptismum collatum in necessitate. Sed hoc impedimentum sublatum est per Tridēt: sess: 24. c. 2. ubi declaravit cognationem spirituales non contrahi, nisi inter certas personas, de quibus egi Columnâ. Per *Sponsalia*, intelligitur promissio futurarum nuptiarum, facta alicui, de qua antea egimus. Per *Votum* intelligitur votum simplex, sive castitatis, sive Religionis, sive non nubendi. Per *ly Incestus* intelligitur copula carnalis, scienter habita à viro, cum consanguineis suæ uxoris, usq; ad secundum gradum; & è contra uxoris, cum consanguineis viri. Per *Raptum sponsatæ*, intelligitur raptus alienæ sponsæ. Per *mortem mulieris*, intelligitur uxoricidium ex mala intentione, sine animo tamen contrahendi cum alia, si enim talem haberet animum, esset impedimentum dirimens matrimonium. Per *ly Susceptus propria sobolis*, intelligitur susceptio proprii filij, vel infantis de sacro fonte, facta animo insidiandi matrimonio, id est, privandi alteri conjugem debito conjugali ratione affinitatis spiritualis, ex ea susceptione inter eos ortæ; hoc enim animo qui filium suscipit, & tenetur alteri conjugi reddere debitum quoties petierit; eiq; prohibetur, ut si uxori supervixit.

vixerit ne ad alias nuptias ampliùs transeat. Per mortem Presbyteralem, intelligitur occisio Presbyteri injustè facta. Per ly *Si pœniteat solenniter*, intelligitur solennis pœnitentiã, qualem defacto in usu non videmus in Ecclesia, & sic cessavit illud impedimentum. Per ly *Monialem suscipiat*, intelligitur matrimonium initum cum moniali professa scienter, (quale fuit sordidi Lutheri) quod impedimentum, est dirimens respectivè ad ipsam monialem, & in pœnam peccati, impediens respectivè ad omnes alias fœminas.

Potestas Episcopalis.

Hic tantùm notandum est, Episcopum posse dispensare in omnibus jam dictis impedimentis, præter quam in Sponsalibus ac voto castitatis ac Religionis. Et hoc patet ex praxi communi totius Ecclesiæ.

Impedimenta matrimonij, quæ dirimentia dicuntur, vulgaribus hisce versibus comprehenduntur.

Impedimenta dirimentia. Error, conditio, votum, cognatio, crimen, Cultus, disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas, Ætas, affinis, si fortè coire nequibis, Si Parochi, & duplicis deesset presentia testis, Raptæve sit mulier, nec parti reddita tute, Hec socianda vetant, connubia facta retractant.

Error circa personã dirimit.

ASSERTIO I. Error circa personam, quando scilicet una persona in matrimonio supponitur pro alia, v.g. Helena pro Marina, irritat contractum matrimoniale.

Probatur. Tum ex C. unico. 29. q. 1. tum etiam ex dictis Assert: 2. colum: 16. ubi probavi, quò error circa substantiam rei, ipso naturali jure, omnem contractum irritum fa-

cit; sed in contractu matrimoniali, error circa personam, est absolutè circa substantiam objecti: ergo irritat matrimonium. Tum deniq; quia reverà Antonius non intendit contrahere cum Helena, ergo cum illa sibi supposita non contrahit matrimonium.

ASSERTIO II. Error circa conditionem personæ subinde matrimonium irritum facit, & subinde non.

Quomodo cognitio personæ irritat.

Probatur 1. pars. Quia si quis duceret servam, seu subditam, putans se ducere liberā, absolutam haberet nolitionem ducendi eam, ut suppono; ergo conditio illa servitutis verè irritum facit matrimonium, ut habetur in *C. ad nostrum de conjugio fervorem*; & colligitur ex illis quæ dixi assert: 3. & 4. Col: 16.

Probatur etiam 2. pars. Si quis putaret se ducere rusticam, & tamen persona illa nobilis esset, aut civissa, non deterioraretur ejus conditio per hoc, sed potiùs melioraretur (suppono contrahentem, crassum aliquem, non esse rusticum, qui non nisi suæ conditionis rusticam absolutè ducere veller) ergo conditio illa non irritat matrimonium. Deinde posset contingere, ut præsentem quam habet Virginem, quam putaret nobilissam & non esset, sine respectu ad conditionem ducere vellet; sed in tali casu error ille, non tollit consensum: ergo nec contractum irritum facit, & consequenter non semper error circa conditionem personæ, irritat matrimonium.

ASSERTIO III. Votum solenne castitatis in Religione approbata emissum, ab-

Votum solenne castitatis.

solu-

*statis di-
rimit.*

solute ditimit Matrimonium. Est de fide, ex Trid: sess: 24. Can: 8. cujus autoritate sicut ex constanti Ecclesie praxi, ac communiorum hominum consensu *probat*ur.

*Consanguinitas usq;
ad 4. gradum.*

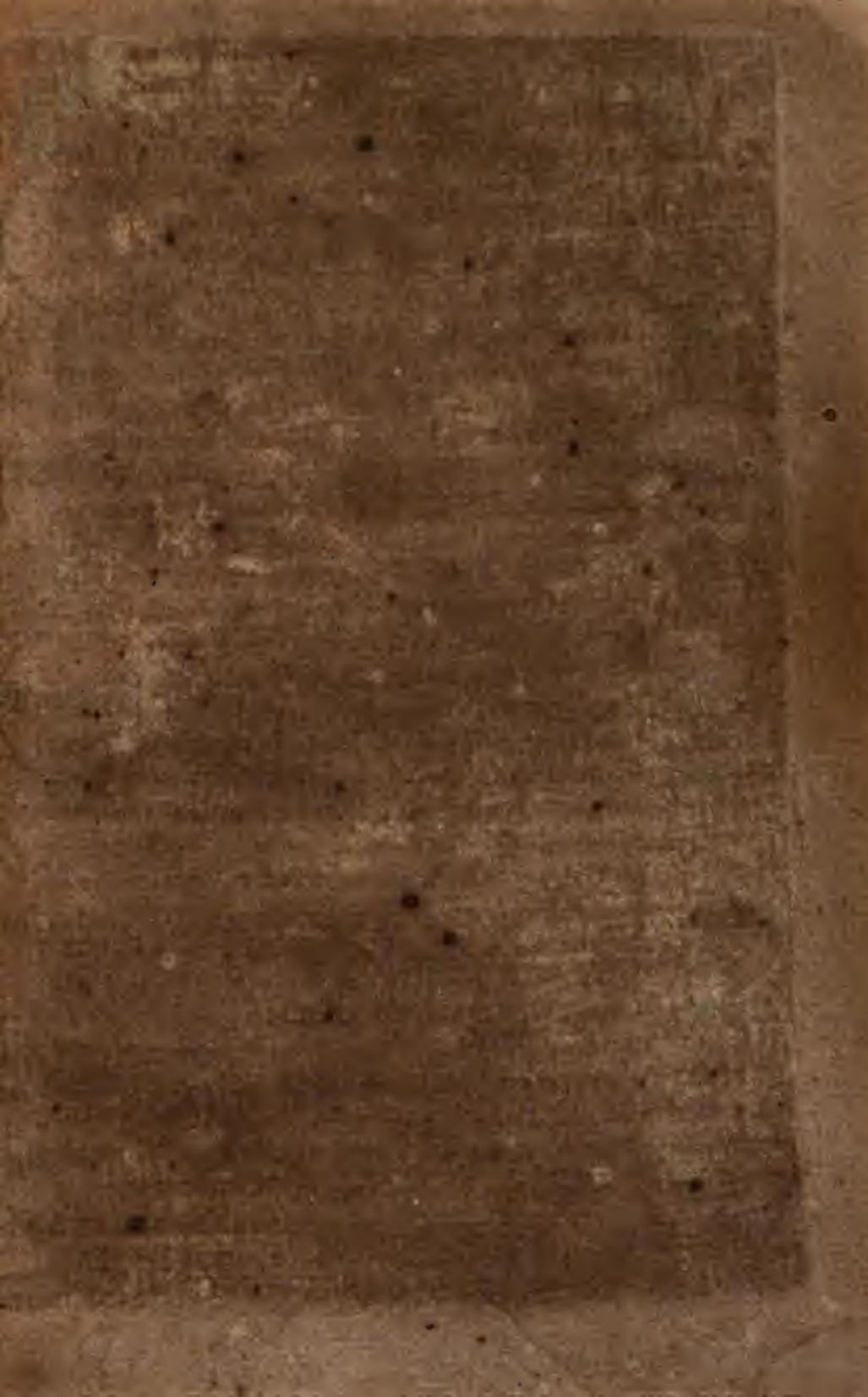
ASSERTIO IV. Cognatio, seu consanguinitas usq; ad quartum gradum dirimit Matrimonium. *Probat*ur, tum ex praxi Ecclesie, tum etiam ex extravag: de consang: c. *non debet*, ubi habetur, quod prohibitio copulae conjugalis, quartum consanguinitatis gradum non accedat; & ut hoc impedimentum melius intelligatur.

*Quid sit
consanguinitas.*

Adverte, consanguinitatem esse conjunctionem aliquorum descendentium ab uno aliquo parente, per carnalem propagationem, in quo sensu, omnes homines consanguinei dici possunt; quia sic descenderunt ab Adamo, proto-parente omnium; sed non solent sic dici, quia defacto soli illi dicuntur consanguinei, qui inter se sunt connexi, ad certos gradus, non valde remotos: persona autem illa per ordinem, ad quam mensuratur consanguinitas, vocatur stipes, quia est radix & fons, unde habent originem consanguinei, ut videre possunt in arbore affinitatis, & ordine graduum consanguinitatis inferius ponendo.

*Quid sit
linea consanguinitatis.*

Adverte 2. Lineam consanguinitatis aliud non esse, quam ordinem descendente consanguineorum a stipite. Linea autem hæc est duplex, recta una, altera transversalis. Linea recta est illa, in qua tot sunt gradus ascendentium, & descendentium, quot sunt personæ, unâ exceptâ stipite scilicet: sic Pater & fi-

Stipes Consanguinitatis seu totius
 Propagatioms in descensu.

Pater & Mater

Filius
 vel
 Filia
 1

Filius
 vel
 Filia
 1

Frater vel Sorores Germani.
 PRIMVS GRADVS.

Nepos
 2

Nephis
 2

Fratercules vel Sobrini
 Secundus Gradus

Pronepos
 3

Pronephis
 3

Frater Patruelus
 Tertius Gradus

Abnepos
 4

Abneptis
 4

Consobrini
 Quartus Gradus

Trinepos
 5

Trineptis
 5

Consobrini remoti
 Quintus Gradus

Si ascendere
 volueris, verte in oppositu

& filius consanguinei sunt in primo gradu; Nepos & avus in secundo gradu, pronepos & Proavus in tertio gradu. Linea verò transversalis est illa, in qua inter personas inæqualiter distantes à communi stirpite, quot gradibus remotior persona distat à stirpite, tot gradibus distat inter se; unde si Pater habet ex filio nepotem, & pronepotem, & ex filia tantum nepotem, remotior est pronepos à patre, quàm est ab illo nepos ex filio; & sic pronepos ex filio, & nepos ex filia, tot habebunt consanguinitatis gradus inter se, quot sunt gradus in linea recta à Patre ad nepotem; unde cum in illa linea tres sunt gradus inter pronepotem & proavum, nepos ex filia, & pronepos ex filio, in tertio sunt consanguinitatis gradu. Hoc totum in adjuncto schemate clarè patet.

Præter jam declaratam consanguinitatis cognationem, adhuc datur cognatio legalis, & cognatio spiritualis; unde in genere triplex est cognatio, legalis scilicet, spiritualis, & consanguinitatis.

*Cognatio
triplex cõ-
sanguini-
tatis, lega-
lis, & spi-
ritualis.*

Cognatio legalis est propinquitas personarum, proveniens ex adoptione perfecta (adoptio hæc exigit, ut extranea persona assumatur in filium, vel nepotem, ita ut transeat in potestatem adoptantis, illiq; succedat, ex testamento, vel tanquam filius ab intestato, in totum, vel tanquam hæres necessarius in 4. parte) & hæc inter adoptantem & adoptatum, aliósq; descendentes ab illo, dirimit.

*Quid sit
cognatio
legalis?*

Matrimonium usq; ad quartum gradum, ut patet ex C. per *adoptionem* 3. q. 3. & ex C. diligere 30. q. 3. nec non communi consensu Doctorum, paucis exceptis, qui post Lessiū docent, quòd tantum dirimat usq; ad secundum gradum inclusivè.

Quid spiritalis.

Cognatio verò spiritalis, est propinquitas quædam personarum Ecclesiastico jure orta, inter personas aliquas ratione Baptismi & confirmationis. Cognatio hæc, dirimit tantum matrimonium, usq; ad secundum gradum inclusivè, ut habetur in C. 1. de cognatione spiritali in 6. & constat ex Trident: sess: 24. cap: 2. ubi dicit, quòd intercedat tantum inter baptizantem & baptizatum, confirmantem & confirmatum, horumq; baptizatorum scilicet, Patrem & matrem; & etiam inter paternos, ac baptizatum vel confirmatum, eorumq; parentes, ut antea diximus, agendo de baptismo.

Impeditum homicidij.

ASSERTIO V. Criminis impedimentum triplex est, homicidij scilicet, adulterij, & raptus. Hæc est communis, & patet declarando ejus in umbra. Crimen homicidij est occisio conjugis, ab altera conjuge, vel alio aliquo tertio, eo animo, ut postea inter se matrimonium contrahant, & hoc semper dirimit matrimonium.

At si cædes tantum tentata sit, sed non perpetrata; vel perpetrata, sed non animo contrahendi matrimonium: vel cum intentione quidem contrahendi, externo tamen signo aliquo nunquam expressa; vel non communi consilio, sed ab altero tantum, non di-

De impediment: matrimonij, &c. 543

rimittit matrimonium, nisi præcesserit copula carnalis: si autem præcessit, quamvis altero ignorante, unus tantum homicidium patravit, animo contrahendi matrimonium, verè dirimit, ut docent communiter Canonistæ.

Crimen adulterij dirimit matrimonium, *Impedi-
mentum
adulterij.* quando vivente alterius conjugis, duo se carnaliter cognoscunt, sibiq, de præsentis mutuò promittunt matrimonium, vel promittunt post mortem alterius conjugis se velle illud inire.

Crimen raptûs est, per quod persona vi abducitur, libidinis exercendæ, vel matrimonij ineundi causâ. Impedimentum hoc teste Trident: suprâ citato, durat, quamdiu rapta est in potestate raptoris. *Impedi-
mentum
raptûs.*

ASSERTIO VI. Disparitas cultûs, quæ est inter baptizatum & non baptizatum, impedit matrimonium inter ipsos jure divino & Ecclesiastico, non verò disparitas cultûs Catholici ab Acatholico.

*Probat*ur 1. pars. Primò de jure divino, ex *Impedi-
mentum
disparita-
tus cultûs.* Apost: 2. Corinth: 6. *Nolite* (loquitur baptizatis) *jugum* (id est matrimonium, ut explicat D. Hieron: lib: contra Jovinianum) *ducere cum infidelibus*: ergo jure divino disparitas illa cultûs dirimit matrimonium. Probat^r etiam secundò de jure Ecclesiastico, ex Concilio Eliberitano Can: 5. & 17. & ex Concilio Tolerano Can: 62. ubi ordinatur, ut Judæi cum Christianis matrimonio conjuncti, aut convertantur, aut separentur: ergo jure Ecclesiastico etiam scripto, disparitas cultûs impedimentum est dirimens matrimonium.

Probatur jam 2. pars. Quia sciente, & non contradicente Pontifice Romano, in multis Regnis, Catholici cum hæreticis Matrimoniū ineunt: ergo disparitas illa non dirimit.

Impedimẽtum Ordinis, & Ligaminis. ASSERTIO VII. Ordo sacer, & ligamen, hoc est, matrimonium validè contractum cum alia, adhuc vivente persona, dirimunt matrimonium.

Prima pars patet ex Trident: sess: 24. his verbis: *Si quis dixerit, Clericos in sacris Ordinibus constitutos, posse matrimonium contrahere, contractumq; validum esse, anathema sit.*

Moraliter certus de morte conjugis contrahere licitè potest *Probatur etiam 2. pars.* Tum ex Trident: jam citato c. 1. Tum etiam ex dictis assertione ultimâ Columnæ præcedentis. Unde hic tantum notandum est, quòd licitè & sine peccato contrahat, qui moraliter certus est de morte conjugis; qui si postea compareat, tenetur ad eandem redire, dimissâ posteriori.

Impedimẽtum publicæ honestatis. ASSERTIO VIII. Impedimentum publicæ honestatis, est illud, quod oritur ex justitia publicæ honestatis, prohibente, ut quis non contrahat matrimonium cum consanguineis illius, cum qua contraxit sponsalia, vel matrimonium ratum.

Hæc est certa, & non habet difficultatem, nisi ut advertat, quòd hoc impedimentum jure antiquo, ut colligitur ex C. *Sponsam de Sponsalibus*, dirimebat matrimonium inter sponsum, & consanguineos sponsæ, usq; ad quartum gradum: jam jure novo in Trident: sess: 24. c. 3. declarato, restringitur jus illud antiquum, & sic impedimentum illud non oritur ex sponsalibus invalidis; nec etiam ex vali-

validis, nisi usq; ad primum gradum; ex matrimonio verò rato, oritur usq; ad quartum gradum.

De ætate non est quod dicam, nisi quòd jure Ecclesiastico requiritur annus 14. in viro, & 12. in fæmina completus; nisi tamen malitia ætatem suppleat, & citiùs adsit, & doli eapacitas, & potentia ad copulam, prout frequenter fit; nam à meo Patruale piæ memoria, Illustrissimo ac Reverendissimo Do-
Casus ra-
mino Joanne de Mollony, Episcopo Laonensi, *rus,*
quondam audiui, se vidisse decem annorum puellulam jam gravidam à puerulo 11. tantum annorum, quapropter Decreto sui Consistorij annuit, ut copulari, prout petierunt parentes, possent.

ASSERTIO IX. Affinitas est impedimentum ortum ex copula carnali, sive licita, *Impedimẽtum affinitatis.*
sive illicita, ratione cujus jure Ecclesiastico dirimitur matrimonium. Hæc etiam est cõmunis & pater, tum ex *C. non decet de consanguinitate & affinitate;* tum etiam ex communi praxi Ecclesiæ, unde pro illius ulteriori intelligentia;

Adverte ex Trident: jam citato C. 4. copulam licitam dirimere matrimonium usq; ad *Gradu affinitatis.*
quartum gradum: illicitã verò, modò præcedat matrimonium, usq; ad secundum tantum gradum: si verò subsequatur, v. g. si Cajus cognosceret uxoris suæ consanguineam, in secundo gradu, non dirimit matrimoniũ, facit tamen, ut Cajus non possit debitum amplius petere, licet bene reddere petenti possit. At si cognovit cognatum uxoris suæ in 3. gradu, non impeditur à petendo debito ab

uxore, quia affinitas quæ non impedit matrimonium, si esset contrahendum, non impedit jus ad debitum, si est contractum.

De gradibus & lineis affinitatis, idem est sentiendum, sicut & de gradibus consanguinitatis; unde qui uxoris est consanguineus in primo gradu, sive rectæ, sive transversæ lineæ, in eodem gradu lineæ rectæ, vel transversæ, affinis erit marito.

Discrimen peccatoris peccantis cum consanguineis uxoris & concubinæ *Adverte 2.* Discrimen peccati illius, qui cognovit consanguineam uxoris in 3. gradu, à peccato ejusdem cognoscente consanguineæ suæ concubinæ in eodem gradu, esse, quod priori actu committit incestum, quia sicut cum consanguinea illa uxoris, validè matrimonium inire non possit, mortuâ uxore, sic nec peccare cum illa sine incestu potuit: posteriori verò actu non committit incestum, sed adulterium, quia cum illa posset licitè contrahere matrimonium mortuâ uxore.

Impedimentum impotentie. ASSERTIO X. Impotentia dirimens matrimonium, est inhabilitas consuñandi illud, sive se tenet ex parte viri, sive ex parte femine; hæc si perpetua est, & incurabilis, dirimit matrimonium, non verò si temporalis est, aut superveniat post consummatum matrimonium.

Probatur 1. pars. quia convenit omni & soli. *Probatur etiam 2. pars.* Tum ex praxi Ecclesiæ; Tum etiam ex C. *Quod sedem.* Et C. ultimo, de *frigidis & maleficiatis.* Tum deniq; quia per matrimonium conjuges obligant se ad reddendum debitum maritale; sed obligatio illa redditur impossibilis, suppositâ impotentia: ergo.

Probatur ultima pars. Tum ex C. *Fraterni-* *In impedi-*
tatis. Tum etiam, quia temporalis impoten- *mentis di-*
 tia non officit fini matrimoniali: ergo non *rimenti-*
 dirimit ipsum matrimonium. De alijs im- *bus solus*
 pedimentis, provenientibus ex absentia Pa- *Papa or-*
 rochi, & testium, jam supra egi: unde hic *dinaria po-*
 tantum restat notandum, quod in enumera- *testate di-*
 tis impedimentis soli summo Pontifici ordi- *spensare,*
 naria concessa est dispensandi facultas. *potest.*

ASSERTIO XI. Quamvis conjuges non tenentur per se loquendo debitum petere, reddere tamen sibi invicem ex justitia tenentur. *Conjuges tenentur sibi redde-*

Probatur 1. pars. Non petendo debitum, conjuges nulli injuriam faciunt; nam licitum est unicuique juri suo renunciare, ut constat ex C. *Si de terra.* Ergo licite possunt non petere debitum. *re debitum si requiratur.*

Probatur etiam 2. pars. Justitia exigit, ut unicuique detur quod suum est; sed corpus uxoris viri est, & est contra viri corpus, uxoris in ordine ad usum matrimonij: ergo uxor tenetur debitum reddere viro petenti, & vir uxori. Unde est illud Apostoli 2. Corinth: 7. ad hoc propositum: *Uxori vir debitum reddat, similiter autem uxor viro.*

Hinc colligitur, obligationem reddendi debitum gravem esse, & obligare sub peccato mortali, nisi circumstantia aliqua excuset; unde si jejunando redderetur quis inhabilis ad reddendum debitum, non teneretur jejunare, quia preceptum naturale de redditione debiti, prevalet precepto Ecclesiastico de jejunio. Similiter si jejunando uxor efficitur *Quomodo defor-*
ur sub mortali.
uxor ex-

*excusatur à
præceptis
Ecclesie.*

deformis, aut marito exosa, à jejunio excusatur, quia præceptum jejuniij non obligat cum dispendio amoris & pacis, quæ inter cõjuges servari debet.

*Causa excusantes à
redditione
debiti.*

Varias tamen ob causas excusari potest conjunx à redditione debiti: Prima est, quando sine gravi detrimento, aut periculo salutis, illud reddere nequit. 2. Ad evitandum grave aliquod nocumentum in bonis fortunæ, aut ad comparandum notabile augmentum rei familiaris. 3. Quando non suppetunt facultates ad plures filios alendos. 4. Quando exigens petendo debitum peccat. 5. Quando conjunx spatio duorum mensium sibi à jure concessio, post contractum matrimonium, deliberat de ingressu religionis.

*Notetur
versus.*

ASSERTIO II. In usu matrimonij servari debet modus, finis & circumstantiæ, his versibus comprehensæ, quarum explicationem vide apud moralistas.

*Sit modus, & finis, sine damno, solvæ, coherere.
Sit locus, & tempus, tactus, ne spernito votum.*

*Causa di-
divortij.*

ASSERTIO ULTIMA. Adulterium unius ex conjugibus, non solum sufficiens causa est negandi debitum, sed etiam causandi divortium. Hæc est communis & patet, tum ex auctoritatibus Scripturæ Matth: 19. & 1. Corinth: 7. circa finem præcedentis colum: à nobis adductis. Tum etiam ex Innoc: 32. q. 6. ex quo loco colligitur maritum divertere posse ab uxore adulterante, & vicissim uxorem posse relinquere virum adulterantem, quia ut ait Hiquerus noster hic, ubi par est

ratio

ratio, par debet esse iudicium, ut nempe:
Frangenti fidem, fides frangatur eidem.

EPISTYLIUM PROBLEMATICUM
COLUMNÆ XLV.

*An si Adam hodie vixisset, validè posset
cum alla ex viventibus matrimonium
contrahere?*

Quæ de Statu Religionis, Purgatorio, In-
dulgentijs & Censuris à me desiderari pos-
sunt, favente Deo, brevi sequentur. Inte-
reà tam de Sacramento hoc, quàm de omni-
bus materijs, in compendioſo hoc Theologi-
co cursu, contentis ut dicta cedant, ad glo-
riam omnipotentis Dei, nec non honorem,
Immaculatæ Virginis MARIÆ, Sanctorumq;
Francisci, Antonij, Bonaventuræ, VVen-
ceslai, ac Patritij laudem,
animitùs opto.

BIBLIOTECA NAZIONALE
ROMA
VITTORIO EMANUELE

F I N I S.

INDEX RERUM, ET VERBORUM,

c. Columnam, a Assertionem, p.
paginam designat.

A.

Absolvendus est, qui nullum doloris signum dare potest. Col: 39. a. 10. p. 466.

Absolutionis essentialis forma. c. 39. a. 11. p. 467.

Acceptor personarum Deus non est. c. 5. p. 56.

Accidentia Eucharistia manent sine subjecto. c. 34. a. 15. p. 417.

Actio effectiva incarnationis communis est tribus personis. c. 26. a. 1. p. 315.

Actioe incarnativa vera producta est unio, quae est relatio extrinsecus adveniens. c. 25. a. 6. p. 303.

Actus humani libertas unde sumitur. c. 9. a. 3. p. 101.

Unde actus dicitur humanus, & moralis. c. 9. p. 104.

Actus moralis boni conditiones. c. 9. a. 10. p. 105.

Actus boni formale constitutum. c. 9. a. 11. p. 105.

Actus etiam moraliter boni lege humanam prohiberi possunt. c. 11. a. 16. p. 137.

Actus ex metu eliciti voluntarii sunt. c. 9. a. 6. p. 103.

Actus externus addit malitiam actui interno. c. 9. p. 106.

Actus humani bonitas per circumstantias diversificatur. c. 9. a. 13. p. 108.

Actus moraliter bonus describitur. c. 9. a. 9. p. 105.

INDEX RERVM

- Actus indifferens datur. c. 9. a. 8. p. 104.*
Actus interni lege humanâ præcipi possunt. c. 11. a. 17. p. 137.
Idem actus potest esse scientia, fides & opinio. c. 18. a. 5. p. 210.
Adam primus hominum rufus erat. c. 8. p. 90.
Adamo non peccante incarnatio fuisset. c. 26. a. 2. p. 315.
Adoratio describitur. c. 30. a. 1. p. 363.
Adorandi sunt sancti cultu dulci, Virgo verò beata cultu hyperdulci. c. 30. a. 4. p. 365.
Adoratione patrie humanitas Christi adorari debet. c. 30. a. 1. p. 364.
Agens naturale, potest agere in species Eucharisticas. c. 37. a. 16. p. 417.
Amor inordinatus fuit primum Angeli peccatum. c. 7. a. 18. p. 86.
Angeli creati sunt in cælo sidereo. c. 7. a. 1. p. 76.
Angeli custodes. c. 7. a. 20. p. 87.
Angelicus intellectus indiget speciebus. c. 7. a. 11. p. 83.
Angeli non habent speciem universalem. c. 7. a. 12. p. 84.
Angeli omnes sunt ejusdem speciei. c. 7. a. 4. p. 70.
Angelorum loquela neq; per signa, neq; per volitionem intelligendi conceptum alterius bene explicatur. c. 7. a. 9. p. 82.
Angelorum loquendi modus explicatur. c. 7. a. 10. p. 83.
Angelos dari, fides, non ratio docet. c. 7. a. 1. p. 76.
Angelus assumit, sed nõ informat corpus. c. 7. a. 15. p. 84.
Angelus est in loco determinato per ubi spirituale. c. 7. a. 13. & 14. p. 84.
Angelus in primo instanti non peccabit. c. 7. a. 17. p. 85.
Angelus potest se ipsum & alia objecta cognoscere intuitivè. c. 7. a. 7. p. 80.
Anima Christi videt omnia in verbo, habitualiter tamen. c. 28. a. 4. p. 344.

INDEX RERUM

- Non descendit ad loca damnatorum. c. 29. a. 13. p. 361.
 Appetitus viatoris ad beatitudinem. c. 8. a. 11. p. 96.
 Aqua vino in consecratione miscenda non mutatur in sanguinem. c. 33. a. 9. p. 398.
 Atributorum Dei divisio. c. 2. a. 6. p. 14.
 Attritionis objectū formale assignatur. c. 38. a. 2. p. 448.
 Attritio describitur. c. 38. a. 1. p. 448.
 Attritionis elicendæ motivum. c. 38 a. 3. p. 449.
 Dolor ad attritionem requisitus. c. 38. a. 4. p. 449.
 Authoris parentes, Milerus mac Bruodin (quod apud Hibernos significat Mac, vel O, ante cognomina posita, hoc apud Germanos per Von, & apud Latinos per de, denotatur). & Margarita de Mollony, ambo nobiles & p̄y. c. 8. p. 92.

B.

- Baptismi definitio & institutio. c. 32. a. 13. p. 379.
 Baptismi effectus. c. 32. a. 13. p. 386.
 Baptismi materia & forma. c. 32. a. 3. p. 380. (381.)
 Baptismi forma à Latinis usitata bona est. c. 32. a. 4. p.
 Baptismi ministri. c. 32. a. 6. p. 383.
 Baptismi necessitas etiam respectivè ad parvulos. c. 32. a. 10. p. 384. (p. 383.)
 Baptismus fluminis ab alijs specie distinguitur. c. 32. a. 5.
 Baptismus necessarij est necessitate medij. c. 32. a. 12. p. 386
 Ad validè baptizandum quorum consensus requiritur? c. 32. a. 11. p. 385.
 Baptizare Franciscani non debent sine necessitate. c. 32. a. 7. p. 384.
 Beatitudinis subjectum & objectum. c. 8. a. 9. p. 95.
 Beatitudo principalitè cōsistit in fruitione. c. 8. a. 10. p. 95.
 Beatorum nullus tantum videt, quantum ipse Deus. c. 32. a. 7. p. 28.
 Beatus tantum moraliter necessitatur ad amandū Deum. c. 8. a. 12. p. 97.

ET VERBORVM.

Beneficiary pauperibus ex iustitia nihil tenentur. c. 14.
a. 12. p. 173.

*Bernardus Comes à Martinitz, supremus Regni Boëmæ
Burggräv: seu Prorex, casualiter laudatur.* c. 11. p. 31.

Bona vacantia sunt primi occupantis. c. 14. a. 14. p. 174.

Bruadinus junior reycitur. c. 8. p. 92.

C.

Cause creaturarum contingentium. c. 4. a. 5. p. 40.

Chrisma ab Episcopo benedici debet. c. 32. a. 18. p. 388.

Christus describitur. c. 26. a. 11. 325.

Christus est creatura. c. 27. a. 3. p. 333.

Christus filius Dei naturalis est, non verò adoptivus. c.
26. a. 9. p. 322.

Christus incepit esse. c. 27. a. 4. p. 334.

Est Dei servus. c. 27. a. 5. p. 334.

Communicatio idiomatū in Christo. c. 27. a. 7. p. 336.

Est caput Ecclesiæ. c. 27. a. 14. p. 338.

Fuit rex non temporalis, sed spiritualis. c. 29. a. 6. p.

Ejus impeccabilitas. c. 29. a. 8. p. 358. (357-)

Christus venit ad delendum omne peccatum. c. 26. a. 3.
p. 318.

Christus multa meruit, sed non incarnationem. c. 26. a.

Christus rufus erat. c. 8. p. 91. (11. p. 325.)

Circumcisio verum fuit Sacramentum. c. 31. p. 372.

*Circumstantiæ diversificant bonitatē, & malitiam actus,
eig; communicant bonitatem.* c. 9. a. 13. & 14. p. 108.

*Circumstantiæ mutant species peccatorum confitendæ
sunt.* c. 39. a. 9. p. 464.

*Circumstantiæ non mutant species, etiã interrogatus
à Confessario, fateri non tenetur.* c. 39. a. 9. p. 465.

Circumstantiarum numerus. C. 9. a. 15. p. 109.

Clerici sunt multarum rerum Domini. c. 14. a. 11. p. 172.

Coactum & involuntarium describitur. c. 9. p. 103.

INDEX RERUM

Cognatio seu consanguinitas usq; ad quartum gradum dirimit matrimonium. c. 45. a. 4. p. 540.

Quotuplex sit cognatio. c. 45. p. 541.

Impedimentum criminis dirimens matrimoniū quotuplex. c. 45. a. 5. p. 542.

Compositio repugnans Dei simplicitati. c. 2. a. 8. p. 15.

Conceptio immaculata Virg: probatur. c. 26. a. 10. p. 323.

Conclusiones Theologicae specie differunt. c. 1. a. 11. p. 9.

Conclusio Theologica de fide non est. c. 1. a. 7. p. 6. & 7.

Concuniscētia voluntariū & liberū minuit. c. 9. a. 7. p. 103.

Confessio peccatorum integra necessaria. c. 39. a. 7. p. 462.

Confessio per interpretē necessaria non est. c. 39. a. 8. p. 463.

Confessarij ignari obligatio. c. 40. a. 10. p. 477.

Confessario non licet negare schedulam confessionis. c. 41. a. 3. p. 485.

Non semper licet uti notitiā in confessione habita. c. 41. a. 5. p. 486. (p. 487.)

Casus in quibus usus talis est licitus. c. 41. a. 6. 7. & 8.

Confessario licet imponere pœnitentiam pro suo arbitrio consideratâ qualitate peccatorū. c. 41. a. 12. p. 491.

Confirmatio describitur. c. 32. a. 16. p. 387.

Confirmationis materia & forma. c. 32. a. 17. p. 388.

Confirmationis ministri. c. 32. a. 18. p. 388.

Connexio virtutum Theologicarum. c. 19. a. 1. p. 219.

Conscientiæ descriptio. c. 9. a. 17. p. 109.

Conscientia dubia describitur. c. 9. p. 111. (110.)

Conscientia erronea obligat ad sui sequelam. c. 9. a. 19. p.

Conscientia probabilis sufficit ad bona operandū. c. 9. a. 18. p. 110.

Consensus pœnitentis sufficit, ut quis referat quæ in confessione audivit. c. 41. a. 9. p. 489.

Contractus describitur. c. 17. a. 1. p. 199.

Contractus errore irritatur. c. 17. a. 2. p. 199.

Contractus metu irritatur. c. 17. a. 4. p. 200.

Con-

ET VERBORVM.

- Contritio perfecta describitur.* c. 37. a. 7. p. 441.
Contritio debet esse dolor super omnia mala. c. 37. p. 442
Contritio justificat extra Sacramentū. c. 37. a. 12. p. 447.
Contritio non requirit nisi dolorem summū appetiati-
vè. c. 37. a. 9. p. 445.
Contritio versatur circa singula peccata. c. 37. a. 10. p. 446
Correctionis fraternæ modus. c. 20. a. 15. p. 242.
Criminis notoriÿ revelatio, quando est peccatum. c. 16.
 a. 11. & 12. p. 194.
Crumbel parentes authoris tyrannicè privabit bonis. c. 8.
Culpa materialis & formalis. c. 15. p. 178. (p. 92.

D.

- Deflorator Virginis ultrò consentientis, non peccat con-*
tra justitiam, nec peccato distincta speciei à simplici
fornicatione. c. 16. a. 17. p. 198,
DEI descriptio. c. 2. a. 3. p. 12.
Dei ignorantia in adulto, rationis compote, quomodo
haberi potest. c. 2. a. 3. p. 12.
Delegatus minister describitur. c. 40. p. 474.
Delegatus potest subdelegare. c. 40. p. 474.
Delegata jurisdictio non expirat in morte delegantis. c.
 40. p. 474.
Denominationes novæ Deo non repugnant. c. 2. a. 7. p. 16.
Deo repugnat mentiri. c. 18. a. 4. p. 208.
Desperat licitè cui sit revelatio de damnatione. c. 20. a.
 5. p. 232.
Detractio quid sit, & quando peccatum est. c. 16. a. 10.
 p. 194.
Detrahere alteri coram uno solo mortale est. Ibidem.
Deum esse, per se notum non est. c. 2. a. 1. p. 10.
Deus naturaliter invisibilis est, & divinitus incompre-
hensibilis, non verò ineffabilis. c. 2. a. 12. p. 19.
Deus nec de potentia absoluta ab oculo corporeo videri
potest. c. 3. a. 8. p. 24. Deus

INDEX RERVM

- Deus peccati causa non est.* c. 10. a. 8. p. 119.
Deus potest disponere in toto Decalogo. c. 11. a. 9. p. 130.
Deus super omnia quomodo diligendus est. c. 20. a. 9. p.
Deus unus tantum est. C. 2. a. 5. p. 13. (235.
*Diana sententia ad ebitāda infinita mala reijcitur & re-
 futatur.* c. 11. a. 17. p. 139.
Dies creationis propria dicta erant dies. c. 8. a. 1. p. 88.
Disparitas cultus dirimit matrimonium. c. 45. a. 6. p. 543.
Dispensatio quid sit? c. 11. a. 9. p. 131.
Distinctio formalis probatur. c. 3. a. 6. p. 27.
Distinctio formalis descriptio, & fusior probatio. c. 4.
 a. 2. p. 34. & 35.
Distinctio specifica peccatorum unde sumitur. c. 10. a. 9.
 p. 123.
*Dolor requisitus ad Sacramentum pœnitentia, non debet
 semper confessionem precedere.* c. 39. a. 12. p. 468.
Dotes Corporis Christi. c. 29. a. 14. p. 362.
Dominium definitur. c. 14. a. 1. p. 165. (13. p. 173.
Dominiorum divisio gentium jure introducta est. c. 14. a.
Dominium insolidum duorum repugnat. c. 14. a. 8. p. 168.
*Dona protoparentibus concessa in primo instanti creati-
 onis.* col: 8. af: 7. p: 94.
Donatio non obligat in conscientia. col: 17: a: 6. p: 201.
Durandus carpitur & reijcitur. col: 10. p: 121.

E.

- Eternitas decretorum Dei libertati creata non præju-
 dicat.* col: 4. p: 40. & 41.
Eternitas increata describitur. col: 2. a: 10. pag: 18.
*In Ecclesia duo sunt fora seu tribunalia, duæq; simili-
 ter potestates.* col: 11. p: 140.
Ecclesiastici subiecti sunt legibus civilibus. c. 11. a. 18. p. 141.
Emphyteusis descriptio. col 14. af: 6. pag: 168.
Epikeia descriptio. col: 11. pag: 131.

Episca-

ET VERBORVM.

- Episcopatus est verus Ordo.* col: 43. pag: 509.
- Minister Episcopatus non potest esse simplex sacerdos.*
col: 43. af: 6. pag: 515.
- Errores hæreticorum varij circa gratiam.* col: 21. p: 253.
- Error circa personam dirimit matrimonium.* c: 45. af:
1. & 2. pag: 538.
- Eucharistia omnium Sacramentorum præstantissimum.*
col: 33. a: 1. p: 390.
- Eucharistia essentia consistit in solis speciebus consecratis.*
col: 33. a. 2. p. 391.
- Eucharistia describitur.* col: 35. a. 3. pag: 393.
- Ejus unitas declaratur.* col: 35. a. 4. p: 393. (p. 396.
- Materia Sacramenti Corporis Christi.* cap: 33. af: 7.
- Materia illa debet esse determinata.* col: 33. a. 11. p. 401.
- Determinata verba sufficientia pro consecratione.* col:
33. a: 12. p. 401.
- Eucharistia effectus.* col: 35. a: 12. pag. 428.
- Eucharistia consecratio solis Sacerdotibus, dispensatio
verò ejusdem, etiam Diaconis convenit.* col: 35. af:
8. p. 426.
- Eucharistia administratio religiosi mendicantibus con-
venit.* col: 35. a: 9. pag: 427. (p. 418.
- Eucharistia necessaria non est necessitate medij.* c. 35. a. 1.
- Exercitium virtutū moralium Deo negatur.* c: 5. a. 6. p. 52.
- Existentiæ Christi duæ sunt.* col: 27. a: 1. pag: 330.
- Existentiæ Dei demonstrari à nobis nequit.* c. 2. a: 2. p: 10.
- Existentiæ nullatenus in Deo ab essentia distinguitur.* c.
2. a: 4. pag: 12.
- Extrema unctio definitur.* col: 42. af: 2. pag: 500.
- Materia & forma ejusdem.* col: 42. a: 3. p: 500.
- Ut extrema unctio sit valida, sufficit ut una pars un-
gatur.* col: 42. a: 4. p: 502.
- Extremæ unctionis minister.* Ibidem a: 5.
- Extremam unctionem plures sacerdotes eidem conferre
possunt.* col: 42. pag: 503.

INDEX RERVM

- Subiectum capax extremae unctiois.* c: 42. a: 7. p: 504.
Non tenetur quis suscipere hoc Sacramentum. c: 42.
 a: 8. p: 505.
Extrema unctiois effectus. col: 42. a: 9. p: 507.

F.

- Fama restituenda.* col: 16. af: 8. & 9. pag: 193.
Quomodo fama restituenda. col: 16. a: 13. p: 195.
Famam restituendi modus. col: 16. a: 13. p: 195.
Fedum describitur. col: 14. af: 7. p: 168.
Fidei descriptio, ejusq; objectum. c: 18. a: 1. & 2. p: 205.
Fidei libertas. c: 18. a: 8. p: 212.
Fidei certitudo. col: 18. af: 9. p: 213.
Fidei mysteria non equaliter ab omnibus credi debent.
 col: 18. a: 7. p: 224.
Fidei necessitas. col: 19. af: 2. & 3. pag: 221.
Fidei unitas. col: 18. af: 7. pag: 211.
Fidem negare nemini licet. col: 19. af: 10. p: 225.
Fides in Christo non fuit. col: 27. af: 15. pag: 339.
Fides sola non justificat. col: 23. af: 8. p: 279.
Filiationes in Christo duae sunt. col: 26. af: 8. p: 320.
Forma consecrationis Eucharistiae profertur recitative,
& significative simul. col: 33. aff: 13. p: 403.
Forma supernaturalis in substantia qua dicenda. c: 3. p:
Fortitudo desinitur. col: 12. af: 10. p: 149. (21.
Furtum describitur. col: 16. a: 1. pag: 188. (4. p: 190.
Quando minutis furtis peccatur mortaliter. c: 16. a.
Furti gravitas prudentis arbitrio aestimanda est. co: 16.
 af: 2. p: 189.
In hac materia regula assignatur. col: 16. a: 3. p: 190.
Furtis minutis, qui a diversis qualitate futatur magna
non peccat mortaliter. col: 16. a: 5. p: 191.
Extrema non verò gravis necessitas excusat furem à
peccato. col: 16. a: 6. p: 192.

ET VERBORVM.

Futura à Deo quomodo cognoscuntur. col: 4. a. 4. p. 38.
Non cognoscuntur in aternitate. Ibidem.

G.

- Gratia Divina describitur. col: 21. a. 1. p. 242.
Gratia est semper ex meritis Christi. col: 21. a. 3. p. 244.
Gratia divisio bona. col: 21. a. 4. p. 245.
Gratia speciale auxilium in actu intellectus consistit. c. 21.
a. 6. p. 246.
Sine auxilio gratia levis tentatio superari potest. c.
22. p. 261.
Gratia cum peccato compatibilitas. col: 23. a. 12. p. 282.
Sine auxilio speciali gratie quid homo potest cogno-
scere, & quid non? c. 22. a. 1. 2. 3. p. 275. 278. & 279.
Gratia anime Christi. c. 27. a. 12. p. 336. (aliàs 338.)
Gratia justificans est qualitas permanens. c. 23. a. 2. p. 271.
Gratia justificans praequirat dispositionē. c. 23. a. 6. p. 277.
Gratiam primam nemo sibi meretur. c. 24. a. 6. p. 291.
Gratia nec formaliter à charitate distinguitur. c. 23. a. 3.
p. 272.
Gratia prae-determinans Thomistarum rejicitur. col: 22.
a. 10. p. 265.
Gratia seu charitas habitualis sola formaliter sanctifit-
cat. c. 23. a. 4. p. 276.
Gratia sanctificans creatur. c. 23. a. 5. p. 277.
Gratia sufficiens ad bene agendum unicuique datur. c. 22.
a. 5. p. 261.
Gratia unde dicitur effioax. c. 22. a. 12. p. 267.

H.

- Habitus in entitate physica unus, potest esse nunc virtus,
nunc vitium. c. 12. a. 2. p. 142.
Habitus supernaturalis necessitat. c. 12. a. 14. p. 193.
Hæreticus formalis describitur. c. 19. a. 14. p. 228.

Homi-

INDEX RERUM

Homicida quid tenetur restituere. c. 16. p. 197.
Honestatis publica impedimentum quid sit. c. 45. p. 544.

I.

Idea principalis divini intellectus est essentia. c. 4. p. 47.
Imagines sanctorum colende sunt. c. 30. p. 367. (p. 19.
Immensitas convenit Deo, non quia ubiq³ operatur. c. 2.
Incarnatio naturaliter cognosci nequit. c. 25. a. 3. p. 300.
Infidelitas quando incurritur. c. 19. p. 227.
Intellectio divina scientia est perfecta. c. 4. p. 33.
Intellectus physicè concurret ad visionem beatã. c. 3. p. 26.
Intellectus habens rationem actus primi in Deo admittitur. c. 4. p. 32.
Judicium de authoritate scientia media. c. 4. p. 42.
Judicium temerarium peccatum est. c. 16. p. 192.
Juris stricti definitio & divisio in reale & personale. c. 14. p. 164.
Justificatio contingere potest sine forma intrinseca. c. 23. p. 269.
Justificatio definitur, ejusq³ cause & effectus assignantur. c. 23. p. 279.
Qualiter potest quis de sua justificatione certus esse. c. 23. p. 283.
Justitia originalis durante statu innocentie duraret. c. 8. p. 94.
Inter quos justitia rigorosa intercedere potest. c. 13. p. 158.
Quid sit justitia distributiva, & quid commutativa. c. 13. p. 161.
Justitia cõmutativa à distributiva distinctio. c. 13. p. 163.

L.

Lex definitur, ejusq³ condiciones & objectum assignatur. c. 11. p. 126.

ET VERBORUM.

Legis aeterna ratio. c. 11. p. 228.

Legis obligatio varijs modis tollitur. c. 11. p. 130.

Lex naturalis creata est actus intellectus. c. 11. p. 129.

Lex vetus à Deo condita bona fuit & iusta. c. 11. p. 134.

Libertas demonstrari non potest. c. 9. p. 100.

Libertas in ordine ad actus meritorios ostenditur. c. 9.
p. 100.

Loci Theologici varij. c. 1. p. 8.

Lucifer angelorum seductor. c. 7. p. 87.

Luminis glorie descriptio & necessitas. c. 3. p. 25.

M.

Matrimonium definitur. c. 44. p. 522.

Matrimonij necessitas. c. 44. p. 523.

Materia & forma hujus Sacramenti. c. 44. p. 528.

Minister hujus Sacramenti. Ibidem.

Ad validitatem hujus Sacramenti non requiruntur ubiq; denunciations, nec praesentia Parochi. c. 44.
p. 529. & 530.

Quibus modis & qualiter solvi possit matrimonium.
c. 44. p. 534.

Quae & quotuplicia sint impedimenta matrimonij. c.
45. p. 536.

MARIA Virgo sine originali concepta. c. 26. p. 323.

Mereri nemo potest reparationem post lapsum de condigno. c. 24. p. 294.

Metus minuit voluntarium. c. 9. p. 103.

Meritum describitur. c. 24. p. 284.

Merita mortificata reviviscunt. c. 24. p. 296.

Meriti à satisfatione distinctio. c. 4. p. 491.

Meriti de condigno conditiones. c. 24. p. 286.

Christus non meruit sibi incarnationem. c. 26. p. 325.

Beata Virgo non meruit incarnationem. c. 26. p. 327.

Meruit nobis per actus portiois inferioris. c. 28. p. 347.

INDEX RERVM

- Mereri incepit primo instanti conceptionis.* c. 28. p. 349.
Meruit angelis & hominibus omnem gratiam & gloriã.
c. 28. p. 351.
Mediator est Dei & hominum. c. 29. p. 356.
Miracula ejus moraliter procedebant à natura humana.
c. 29. p. 356.
Minister ordinarius Sacramenti pœnitentiæ. c. 40. p. 471.
Minorum Fratrum potestas in res sibi datas. c. 14. p. 167.
*Modi quibus cooperatur quis ad inferendum damnum
proximo.* c. 15. p. 184.
Modus agendi Dei ad extra. c. 5. p. 51.
Molina rejicitur. c. 4. p. 43.
Moss speciebus non movetur Corpus Christi localiter.
c. 34. p. 410.

N.

- Natura humana Christi ubiq; non est.* c. 29. p. 359.
*Natura humana per se considerata non adoratur nisi
cultu hyperdulia.* c. 30. p. 365.
Necessarium quid sit. c. 9. p. 102.
Necessitas medij à præcepti necessitate distinguitur. c. 18.
p. 220.
Nota Catholica Ecclesiæ. c. 18. p. 218.

O.

- Objectum primum scientiæ Dei est ipsa essentia.* c. 4.
p. 34.
Objectum charitatis Theologicæ. c. 20. p. 233.
Objectum justitiæ rigorosæ. c. 13. p. 160.
*Objectum virtutis supernaturalis, attingi potest actu vir-
tutis naturalis.* c. 12. p. 153.
Occidero se nemini licet. c. 16. p. 196.

ET VERBORVM.

- Oculo corporeo non potest videri Corpus Christi, ut in
Eucharistia est. c. 34. p. 411.
- Odium inimici licitum. c. 20. p. 239
- Omissio puri & libera dabilis est. c. 9. p. 102.
- Omnipotentia Dei fide & ratione probatur. c. 5. p. 59.
- Opera nostra ut satisfactoria sint, debent esse pœnalia.
c. 41. p. 490.
- Operationes Christo in Eucharistia convenientes. c. 34.
p. 409.
- Opinio probabilis explicatur. c. 9. p. 111.
- Opus primæ & secundæ diei creationis. c. 8. p. 88.
- Opus 3. 4. 5. & 6. diei. ibidem p. 89. & 90.
- Opus operantis. c. 31. p. 371.
- Ordo quid & quotuplex sit. c. 43. p. 508.
- Ordo quilibet est partiale Sacramentum. c. 43. p. 511.
Ejus Materia & Forma à Christo non sunt determinatè
instituta. c. 43. p. 514.
- Quis sit minister Ordinum? c. 43. p. 514.
- Subiectum capax ordinum. c. 43. p. 516.
- Ordo & ligamen dirimunt matrimoniū. c. 45. p. 544.

P.

- Paradisus existit defacto. c. 8. p. 93.
- Parochi obligatio in ordine ad confessiones audiendas.
c. 40. p. 476
- Patrini in Baptismate non debent esse plures quàm duo.
c. 32. p. 387.
- Paulum in raptu Deum vidisse probabile est. c. 3. p. 31.
- Peccata venialia ex se puniri non possunt pœnâ aternâ.
c. 10. p. 18.
- Peccati habitualis formalis ratio. c. 10. p. 124.
- Peccati ratio formalis in positivo consistit. c. 10. p. 113.
- Peccatorum venialium multiplicatio non facit mortale.
c. 10. p. 118.

INDEX RERVM

- Mereri incepto primo instanti conceptionis.* c. 28. p. 349.
Meruit angelis & hominibus omnem gratiam & gloriã.
c. 28. p. 351.
Mediator est Dei & hominum. c. 29. p. 356.
Miracula ejus moraliter procedebant à natura humana.
c. 29. p. 356.
Minister ordinarius Sacramenti pœnitentiæ. c. 40. p. 471.
Minorum Fratrum potestas in res sibi datas. c. 14. p. 167.
*Modi quibus cooperatur quis ad inferendum damnum
proximo.* c. 15. p. 184.
Modus agendi Dei ad extra. c. 5. p. 51.
Molina rejicitur. c. 4. p. 43.
Motus speciebus non movetur Corpus Christi localiter.
c. 34. p. 410.

N.

- Natura humana Christi ubiq; non est.* c. 29. p. 359.
*Natura humana per se considerata non adoratur nisi
cultu hyperdulia.* c. 30. p. 365.
Necessarium quid sit. c. 9. p. 102.
Necessitas mediæ à præcepti necessitate distinguitur. c. 18.
p. 220.
Nota Catholica Ecclesiæ. c. 18. p. 218.

O.

- Objectum primarium scientiæ Dei est ipsa essentia.* c. 4.
p. 34.
Objectum charitatis Theologiæ. c. 20. p. 233.
Objectum justitiæ rigorosæ. c. 13. p. 160.
*Objectum virtutis supernaturalis, attingi potest actu vir-
tutis naturalis.* c. 12. p. 153.
Occidere se nemini licet. c. 16. p. 196.

ET VERBORVM.

Oculo corporeo non potest videri Corpus Christi, ut in
Eucharistia est. c. 34. p. 411.

Odium inimici licitum. c. 20. p. 239

Omissio pura & libera dabilis est. c. 9. p. 102.

Omnipotentia Dei fide & ratione probatur. c. 5. p. 59.

Opera nostra ut satisfactoria sint, debent esse pœnalia.
c. 41. p. 490.

Operationes Christo in Eucharistia convenientes. c. 34.
p. 409.

Opinio probabilis explicatur. c. 9. p. 111.

Opus primæ & secundæ diei creationis. c. 8. p. 88.

Opus 3. 4. 5. & 6. diei. ibidem p. 89. & 90.

Opus operantis. c. 31. p. 371.

Ordo quid & quotuplex sit. c. 43. p. 508.

Ordo quilibet est partiale Sacramentum. c. 43. p. 511.

Ejus Materia & Forma à Christo non sunt determinatè
instituta. c. 43. p. 514.

Quis sit minister Ordinum? c. 43. p. 514.

Subiectum capax ordinum. c. 43. p. 516.

Ordo & ligamen dirimunt matrimoniū. c. 45. p. 544.

P.

Paradisus existit defacto. c. 8. p. 93.

Parochi obligatio in ordine ad confessiones audiendas.
c. 40. p. 476

Patrini in Baptismate non debent esse plures quàm duo.
c. 32. p. 387.

Paulum in raptu Deum vidisse probabile est. c. 3. p. 31.

Peccata venialia ex se puniri non possunt pœnâ aternâ.
c. 10. p. 18.

Peccati habitualis formalis ratio. c. 10. p. 124.

Peccati ratio formalis in positivo consistit. c. 10. p. 113.

Peccatorum venialium multiplicatio non facit mortale.
c. 10. p. 118.

INDEX RERUM

- Peccatum mortale describitur. c. 10. p. 112.*
- Peccatum nullum est infinite malitia. c. 10. p. 118.*
- Peregrinus potest se conformare legibus patrie quam transit. c. 11. p. 141.*
- Personæ divinae tres tantum sunt, constituuntur formaliter proprietatibus relativis. c. 6. p. 62.*
- Personarum circumincessio in divinis admittitur. c. 6. p. 69.*
- Pœna parvulorum cum originali decedentium mitigatur. c. 10. p. 116.*
- Pœna peccati originalis. Ibidem.*
- Pœnitentiæ Sacramenti descriptio. c. 39. p. 457.*
- Pœnitentiæ virtus describitur. c. 27. p. 435.*
- Pœnitentia persolvi potest etiam in statu peccati mortalis. c. 41. p. 496.*
- Pœnitentiæ virtus distinguitur à charitate & religione. c. 37. p. 437.*
- Pœnitentiæ virtutis objectum formale. c. 37. p. 438.*
- Pœnitentiæ efficacia. c. 38. p. 455.*
- Pœnitentiæ præceptum quoties obligat. c. 38. p. 454.*
- Pœnitentiæ Sacramentum nunquam est validum & informe. c. 39. p. 468.*
- Pœnitens non tenetur sequi probabilem confessarij opinionem contra propriam. c. 40. p. 479.*
- Pœnitens tenetur acceptare pœnitentiam à Sacerdote sibi impositam. c. 41. p. 493.*
- Pœnitentes turbandi non sunt nimis à curiositate interrogationum, præsertim in materia carnis. c. 40. p. 479.*
- Polygamie definitio. c. 44. p. 533. (476.)*
- Possessores bonæ fidei & malæ fidei ad quid teneantur. c. 15. p. 167.*
- Positivè cooperantes ad damnum alterius ad quid teneantur. c. 15. p. 184.*
- Præcepto annuæ confessionis satisfaciunt, qui mendicantibus consentunt. c. 40. p. 473.*
- Præcepto Ecclesiæ ad licitè celebrandum multa requiruntur. c. 36. p. 434.*

ET VERBORVM.

- Præcepto positivo suscipientes Eucharistiam, obligantur ad jejuniū. c. 35. p. 428.*
- Præceptum de elicienda pœnitentia. c. 38. p. 452.*
- Præceptum consecrandi sub utraq; specie quoties obligat. c. 35. p. 422.*
- Præceptum de dilectione Dei quando obligat. c. 20. p. 237.*
- Præceptū divinum de sumenda Eucharistia. c. 35. p. 420.*
- Præceptum Ecclesiasticū annuæ Confessionis. c. 35. p. 432.*
- Satisfit illi, qui quocunq; anni tēpore confitetur. c. 39. p. 362.*
- Præceptum nullum extat, quo obligentur laici ad communicandum sub utraq; specie. c. 35. p. 423.*
- Prædestinatio Christi causa est nostræ prædestinationis. c. 26. p. 319.*
- Prædestinationis definitio & formalis ratio. c. 5. p. 54.*
- Prædestinandi modus. Ibidem.*
- Prædestinatus potest damnari. c. 5. p. 57.*
- Præsentia Dei ad res creatas triplex. c. 2. p. 19.*
- Principium quo & quod divinarum personarū. c. 6. p. 70.*
- Privilegia mendicantium circa celebrationem missæ extra loca sacra. c. 36. p. 434.*
- Propositio vera nulla possibilis, quæ non est revelabilis. c. 18. p. 207.*
- Pater non voluntate, licet volens, generat. c. 6. p. 72.*
- Providentiæ descriptio. c. 5. p. 53.*
- Providentiæ formalis ratio. Ibidem.*
- Proximus quomodo diligendus. c. 20. p. 238.*
- Prudentia definitur. c. 12. p. 147.*
- Prudentia tendit etiam in media. Ibidem. p. 148.*
- Puer sex annorum mirabiliter datus. c. 28. p. 346.*

R.

- Ratio formæ supernaturalis repugnat substantiæ creatæ. c. 3. p. 22.*

INDEX RERVM

- Regule actūs humani.* c. 9. p. 109.
Regule fidei. c. 18. p. 215.
Relationes divinae variis dicunt perfectiones. c. 6. p. 66.
Reprobationis causa. c. 5. p. 58.
Reservatio casuum licita est. c. 40. p. 474.
Restitutio fame facienda. c. 15. p. 193.
 Quando quis tenetur restituere damnum illatum. c.
 15. p. 178.
 Quid tenetur restituere qui damnum non impedit. c.
 15. p. 186.
 Quid tenetur, qui privat hominē ratione. c. 15. p. 187.
Revelatio criminis notory peccaminosa non est. c. 17.
 p. 194.
Rufi laudantur & defenduntur. c. 8. p. 91.

S

- Sacramentum definitur.* c. 3. p. 370.
Sacramenta causant gratiā moraliter tantum. c. 31. p. 373.
Sacramenta conferunt gratiā in opere operato. c. 31. p. 371.
Sacramenta instituta sunt à Christo. c. 31. p. 374.
 Improbitas ministri non invalidat Sacramentum. c.
 31. p. 375. & 376. (p. 377.)
Sacramenta nova Legis constant materiā & formā. c. 31.
 Verba requisita ad Sacramenta sunt consecratoria,
 & constant materiā & formā invariabili. c. 31. p. 378.
Sacramenta tria imprimunt caracterem, quæ est qualitas
 realis. c. 31. p. 374.
Sacramentum extreme unctionis datur. c. 42. p. 499.
Sacrificium propriè dictum describitur. c. 36. p. 429.
Sacrificij Missæ formale constitutivū assignatur. c. 36. p.
Sacrificij Missæ hostia & effectus. c. 36. p. 431. (ob
Sacrificij missæ valor & effectus. c. 36. p. 432.
Sacrificium missæ exigit locum consecratū. c. 36. p. 433.
Satisfacere potest unus pro alio. c. 41. p. 497.
Satisfactio Christi non fuit de rigore justitiæ. c. 29. p. 352.
 Potuit

ET VERBORUM.

- Potuit purus homo satisfacere pro peccatis generis humani.* c. 29. p. 355.
- Scientia Christi perfectio.* c. 28. p. 343.
- Scientiæ Dei divisio in simplicis intelligentia & visionis, bona est.* c. 4. p. 41.
- Scientia animæ Christi.* c. 28. p. 342.
- Scientia certa Confessario necessaria est.* c. 40. p. 475.
- Scientia infusa Christi.* c. 28. p. 345.
- Scientia media rejicitur.* c. 4. p. 44. & 45.
- Scotus Hibernorum gloria.* c. 2. p. 18.
- Secreta cordium soli Deo nota.* c. 7. p. 79.
- Sensus Scripturæ multiplex.* c. 1. p. 8.
- Sigillum sacramentale describitur.* c. 41. p. 481.
- Sigilli obligatio juris est naturæ Divinæ & Ecclesiastice: Ibidem.*
- Sigillo confessionis quinam obligantur. Ibidem.*
- Signa Divinæ voluntatis.* c. 5. p. 50.
- Simoniam descriptio.* c. 17. p. 203. (p. 116.)
- Solacium parvulorum cum originali decedentium.* c. 10.
- Spei formalis ratio & objectum.* c. 20. p. 230.
- Sperare quid adultus tenetur.* c. 29. p. 232.
- Spes describitur.* c. 20. p. 229.
- Spiritus privatus hereticorum.* c. 18. p. 217.
- Spiritus sanctus si non procederet à filio, adhuc ab eo realiter distingueretur.* c. 6. p. 74.
- Sponsalia quid sint.* c. 44. p. 518.
- Quid ad validitatem eorum requiratur.* c. 44. p. 519.
- Status innocentie cum peccato compatibilis.* c. 8. p. 93.
- Status puræ naturæ possibilis est.* c. 21. p. 250.
- Alij status naturæ rationalis.* c. 21. p. 252.
- Stuprum non distinguitur specie morali à simplici fornicatione.* c. 16. p. 198.
- Substantia panis & vini non manent in Eucharistia simul cum corpore & sanguine.* c. 34. p. 408.
- Subsistentia absoluta in divinis admittitur.* c. 6. p. 68.

INDEX RERVM

- Sumptio unius speciei consecratae tantam gratiam cau-
sat, quantam utriusq. speciei sumptio. c. 35. p. 425.*
*Superiores mendicantium respectu suorum subditorum,
ordinariam habent potestatem administrandi Sa-
cramentum poenitentiae. c. 40. p. 473.*
*Possunt instituere propria auctoritate Confessarios
fratrum. Ibidem.*

T.

- Terminus à quo & ad quem transubstantiationis. c. 34.
p. 414.*
*Terminus absolutus transubstantiationis est Corpus Chri-
sti. Ibidem.*
Theologia descriptio. c. 1. p. 1.
Theologiae objectum materiale & formale. c. 1. p. 2.
Theologiae necessitas. c. 1. p. 6.
Theologiae nostra principia. c. 1. p. 7.
Theologia Sapientia est, & certior alijs scientijs. c. 1. p. 4.
Temperantiae definitio. c. 12. p. 148.
Testamentum describitur. c. 17. p. 201.
Transubstantiationis definitio & possibilitas. c. 34. p. 413.
*Per transubstantiationem non producitur, nec con-
servatur Corpus Christi. c. 34. p. 415.*
Transubstantiatio alia est tantum adductiva. c. 34. p. 416.
Trinitatis descriptio. c. 6. p. 60.
Ejus existentia demonstrari non potest. c. 6. p. 61.

V.

- Venditionis conditiones. c. 17. p. 203.*
Verbum immediate sanguinem non assumpsit. c. 25. p. 209.
*Verbum non aq. primò omnes corporis partes assumpsit.
c. 25. p. 312.*
Verbū non assumpsit naturā mediante gratiā. c. 25. p. 313.
*Verbum non procedit in cognitione creaturarum. c. 6.
p. 71.*

Videri

ET VERBORVM.

- Videri potest essentia sine attributis, & è cõtra.* [c. 3. p. 27.](#)
- Violentum quid sit.* [c. 9. p. 103.](#)
- Virtus non semper in medio consistit.* [c. 12. p. 145.](#)
- Virtutes actuales supernaturales generant habitum naturalis ordinis.* [c. 12. p. 152.](#)
- Virtutes intellectuales à Deo admittuntur.* [c. 4. p. 48.](#)
- Virtutes in voluntate subiectatæ.* [c. 12. p. 144.](#)
- Virtutes naturales nec inter se, nec cum supernaturalibus connectuntur necessario.* [c. 12. p. 147.](#)
- Virtutes per se infusæ, sunt supernaturales in substantia.* [c. 12. p. 152.](#) ([c. 12. p. 145.](#))
- Virtutis moralis in quatuor cardinales divisio bona est.*
- Una persona potest plures naturas simul assumere.* [c. 25. p. 307.](#)
- Unico actu Deus se ipsum & omnia alia vult.* [c. 2. p. 17.](#)
- Unio hypostatica compositio non est, nec in omni sensu maxima.* [c. 25. p. 304.](#)
- Unionis hypostaticæ possibilitas.* [c. 25. p. 299.](#)
- Voluntary divisio in liberum & necessarium.* [c. 9. p. 100.](#)
- Voluntarium describitur.* [c. 9. p. 99.](#)
- Quomodo voluntas divina mutabilis est.* [c. 5. p. 51.](#)
- Voluntas potest violentari.* [c. 9. p. 103.](#)
- Voluntates Christi liberæ sunt, & inter se conformes.* [c. 27. p. 333.](#)
- Voluntatis divina divisio.* [c. 5. p. 50.](#)
- Voluntatis divina efficacia.* [c. 5. p. 52.](#)
- Votum solemne dirimit matrimonium.* [c. 45. p. 539.](#)
- Usura describitur.* [c. 17. p. 202.](#)
- Usucapio definitur.* [c. 14. p. 175.](#)
- Usus distinguitur à Dominio.* [c. 14. p. 166.](#)
- Usus juris descriptio.* [c. 14. p. 165.](#)

INDEX

COLVMNARVM, ET MATERIARVM.

COLUMNA I.

- Ex prologo Sententiarum.
2. De DEO uno, ejúsq; attribetis negativis.
 3. De Supernaturalitate entis, & visione beati-
fica.
 4. De Scientia Dei, ejúsq; intellectu.
 5. De voluntate DEI.
 6. De SS. Trinitatis mysterio.
 7. De Angelis.
 8. De opere lex dierum, statu innocentiae, & be-
atitudine.
 9. De actibus humanis.
 10. De Peccatis.
 11. De Legibus.
 12. De virtutibus moralibus & supernaturalibus
infusis.
 13. De natura & divisionibus justitiae.
 14. De usu & Dominio.
 15. De restitutione in genere, & causis excusanti-
bus ab illa.
 16. De restitutione honorum fortunæ & famæ, nec
non obligationibus contractis ex læsione famæ.
 17. De justitia contractuum in genere, & causis ex-
cusantibus ab illa.
 18. De natura & regulis fidei supernaturalis.

INDEX COLVMNARVM.

19. De habitu, necessitate & confessione fidei, nec non infidelitatis peccato illi opposito.
20. De virtutibus Theologicis Spei & charitatis.
21. De auxilijs gratiæ Divinæ.
22. De necessitate & efficacia auxiliij specialis gratiæ.
23. De gratia sanctificante,
24. De merito.
25. De existentia & convenientia Incarnationis.
26. De causis Incarnationis.
27. De existentia, idiomatum communicatione, ac gratia Christi.
28. De Scientia & merito Christi.
29. De satisfactione, potentia, & defectibus animæ Christi.
30. De adoratione & cultu imaginum.
31. De Sacramentis in genere.
32. De Sacramentis Baptismi, & Confirmationis.
33. De essentia, materia & forma Sacramenti Eucharistiæ.
34. De reali præsentia Corporis Christi, & transubstantiatione.
35. De necessitate præcepti, & ministri Eucharistiæ.
36. De Sacrificio Missæ.
37. De natura, objecto, & specie perfectissima virtutis pœnitentiæ.
38. De attritione, necessitate, & efficacia pœnitentiæ.
39. De natura, & necessitate Sacramenti pœnitentiæ, nec non confessione Sacramenti.
40. De ministro Sacramenti hujus.
41. De sigillo & sacramentali satisfactione.
42. De extrema unctione.
43. De Ordine.
44. De Sponsalibus ad matrimonium requisitis, ac ipsius matrimonij natura.
45. De impedimētis & obligationibus matrimonij.

INDEX

EPISTYLIORVM

PROBLEMATICORVM.

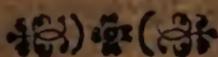
1. An demonstrabile fit Theologum non posse damnari?
2. Somniántne, qui Deo in spatijs imaginarijs sedem ponunt?
3. An beata visio Seraphici Francisci, infinitæ sit perfectionis?
4. An condemnare scientiam mediam, rei scholasticæ sit nocivum?
5. An numerus electorum excedat numerum reproborum?
6. An reprehendus esset, qui ingeniosè Trinitatis mysterium demonstraret?
7. An in sedem nobilissimi quondam Archangeli Luciferi, Seraphicus Franciscus sit sublimatus?
8. An si perseverasset status innocentiae, electi jam ex reprobis nati, nascerentur?
9. An ignorantia invincibilis excuset à peccato?
10. Utrū Deus infernali igne torquere possit innocens?
11. An legislator teneatur suis legibus? (centē?)
12. An dona Spiritūs Sancti distinguantur specie à virtutibus moralibus, & Theologicis?
13. An justitiā vindicativa respiciat proportionem arithmeticam?
14. An bona incerta ex delicto occupata donari debeant pauperibus?
15. An creditores hypothecarij præferendi sint creditoribus chirographarijs.
16. An volenti & consentienti possit fieri injuria?

INDEX EPYSTILI

17. An qui lucratur per fraudem, teneatur ad restitutionem?
18. Alexandrum V I I. legitimum esse Petri successorem an sit de fide?
19. An inter Germaniæ Aetholicos, plures sine materiales quàm formales hæretici?
20. An duellum sit licitum ad defendendam famam vel honorem?
21. An status naturæ integræ per unam diem naturalem duravit?
22. An tutius sit silere, & consultius otare, quàm de efficacia gratiæ discurrere?
23. An donum perseverantiæ ut diversum à gratiâ justificante finali?
24. An si meritorum præmium ex miraculis colligitur, primum post Apostolos locum in cælo Thaumaturgo nostro Antonio Paduano assignare sit necesse?
25. An Unio hypostatica concursu physico B. V. producta sit?
26. Quisquis B. V. sine labe conceptam fuisse cordicitus propugnat, Scotista est; an ergo neutrictæ Scotictæ dicendi sunt?
27. An gratia capitis in Christo distinguatur à gratia ejus habituali?
28. An plaga lateris Christi fuerit meritoria, & operativa salutis nostræ pro illo instanti, pro quo fuit inflicta?
29. An Corpus Christi in sepulchro fuisset putrefactum, si per centum annos resurrectio fuisset dilata?
30. An decipiantur Poloni, qui S. Adalberti Reliquias hic Pragiæ existentes Gnezna, in Polonia tanquam præsentés venerantur?
31. An ad validè conficiendum Sacramentū ebriosis ministri intentio sufficiens sit?

INDEX EPYSTIL:

32. An Sacerdotes Franciscani, in partibus ubi desunt Episcopi, possint hodie gaudere Privilegio Adriani VI. circa administrationem confirmationis?
33. An forma Eucharistiæ de rigore sermonis, logicè loquendo, sit vera?
34. An simul cum puerili forma in hostia apparente, maneat Corporis Christi vera substantia?
35. An Papali dispensatione licitè possit Sacerdos sub una tantùm specie consecrare?
36. An satisfacit præcepto de audiendo Sacro, qui illi adstat animo tantùm peccandi?
37. An ad contritionem perfectam sufficit duratio instantanea?
38. An pœnitentiæ præceptum ad ullum ex decem Decalogi referatur?
39. An pœnitens teneatur Confessario interroganti, an habuerit consuetudinem peccandi, fateri veritatem?
40. An Religiosus extra Monasterium existens, cū omnimoda necessitate peccandi, possit etiam à reservato casu absolvi per Clericum sæcularè approbatum?
41. An inferior Sacerdos quâ talis possit pœnitentiã à superiore Confessario injunctam pro reservatis commutare?
42. An extrema unctio causat suos effectus finitã unã unctione, an verò finitis omnibus?
43. An consultum esset summo Pontifici in cœlibatu cum parochis sæcularibus dispensare?
44. An melius est nubere, quàm uri?
45. An si Adam hodie vixisset, validè posset cum ulla ex viventibus matrimonium contrahere?

ERRATA PRÆCIPVA.

Quod rogem, est, amice Lector, ut si inter legendum occurrent errata (occurent aliqua, Typographi, an correctoris negligentia, nescio; forte utriusq;) hæc animo non iniquo feras, absens enim, & occupatus Olomucij in Guardianatus Officio eram, dum Opusculum hoc Pragæ imprimeretur; sic culpandus non sum, si tam correctè opus non prodit, ac speravi. Præcipuorum errorum emendationem hic subjungo.

Pag: 74. l. 4. saancti, lege sancti. Item l. 15. ut, le: & Pag: 75. l. 22. perfectius, le: perfectio. Pag: 80. l. 24. cognoscere, le: cognosceret. Pag: 16. l. 18. 7. le: 9. Pag: 86. l. ult: hanc, l. hunc. Pag: 89. l. 29. visceribus, adde, terræ. Pag: 102. l. 25. voluntatis, le: voluntati. Pag: 105. l. 34. approbationem, le: approbativam. Pag: 114. l. ultima, respondeo, adde, 2. Pag: 116. in marg: origine, le: originali. Pag: 118. l. 3. min: le: maj: Item l. 5. quo, le: qua. Pag: 120. probantur, le: probatur ant: Pag: 121. (per errorem 123.) l. 20. nobis, ade, nullū. Pag: 123. l. 31. loco quidem periret, le: primum privaret. Pa: 125. l. 2. remaneat, le: remanet. Pag: 130. l. 4. rerum, le: legum. Pag: 137. l. 27. hic, adde, Pragæ. Pag: 138. l. 18. ultima, le: ultimo. Pag: 170. l. 14. monemus, le: monemur. Pag: 180. l. 13. extero, le: externo. Pag: 185. l. 32. proposione, le: proportione. pag: 189. l. 9. rem, adde, exiguam. Pag: 223. l. 27. habeat, le: habeant. Pag: 263. l. 34. affectione, le: affectiones. Pag: 288. l. 12. justitia, adde ad faciendam. Pag: 301. l. 23. perfectionis, le: perfectiones. Pag: 319. in margine, loco, Deus est, le:

le: Christus. Pag: 329. l. 17. divinitus, le: cordicitus.
Pag: 358. l. 19. Almachano, le: Ardmachano. Pag: 364
l. 34. id, le: illi. Pag: 387. l. 8. chrismate, le: chrismale.
Pa: 414. l. 19. substantialis, deletis aliis usq; ad confirm:
adde, est ipsa substantia Corporis & sanguinis Chri-
sti. Prob: Non est assignabilis ulla substantia alia, quæ
esset terminus formalis ad quem, illius conversionis,
præter jam assignatam: ergo jam assignata substantia
est terminus formalis ejus ad quem. Pag: 424. l. 23.
discipulis, adde, &. Pag: 436. l. 13. præcisè, adde qua.
Pag: 447. l. 19. Script: adde 1. Joan: Pag: 451. l. 16. nisi,
le: sine. Et l. 23. fit, l. fuit. Pag: 455. l. 23: &, le: ut.
Pag: 460. l. 31. materia objectum, le: objectum mate-
ria sit. Pag: 462. l. 6. assertionis, le: assertione. Pag: 485
l. 11. pœnitenti, le: pœnitentis. Pag: 51. l. 28. habiles.
le: habiles. Pag: 523. l. 15. hic, le: sic. Pag: 525. l. 7. co-
lum: adde 31. Pag: 531. l. 21. cur, le: quod. Pag: 533. l.
21. deinde, le: deniq;. Pag: 534. l. 6. legi, le: lege. Pag:
557. l. 13. colum: adde, 32. Pag: 538. l. 35. quos, le: quod.
Pag: 539. l. 15. fervorem, le: fervorum. Pag: 540. l. 11.
accedat, le: excedat. Pag: 541. l. 7. distat,
le: distant.

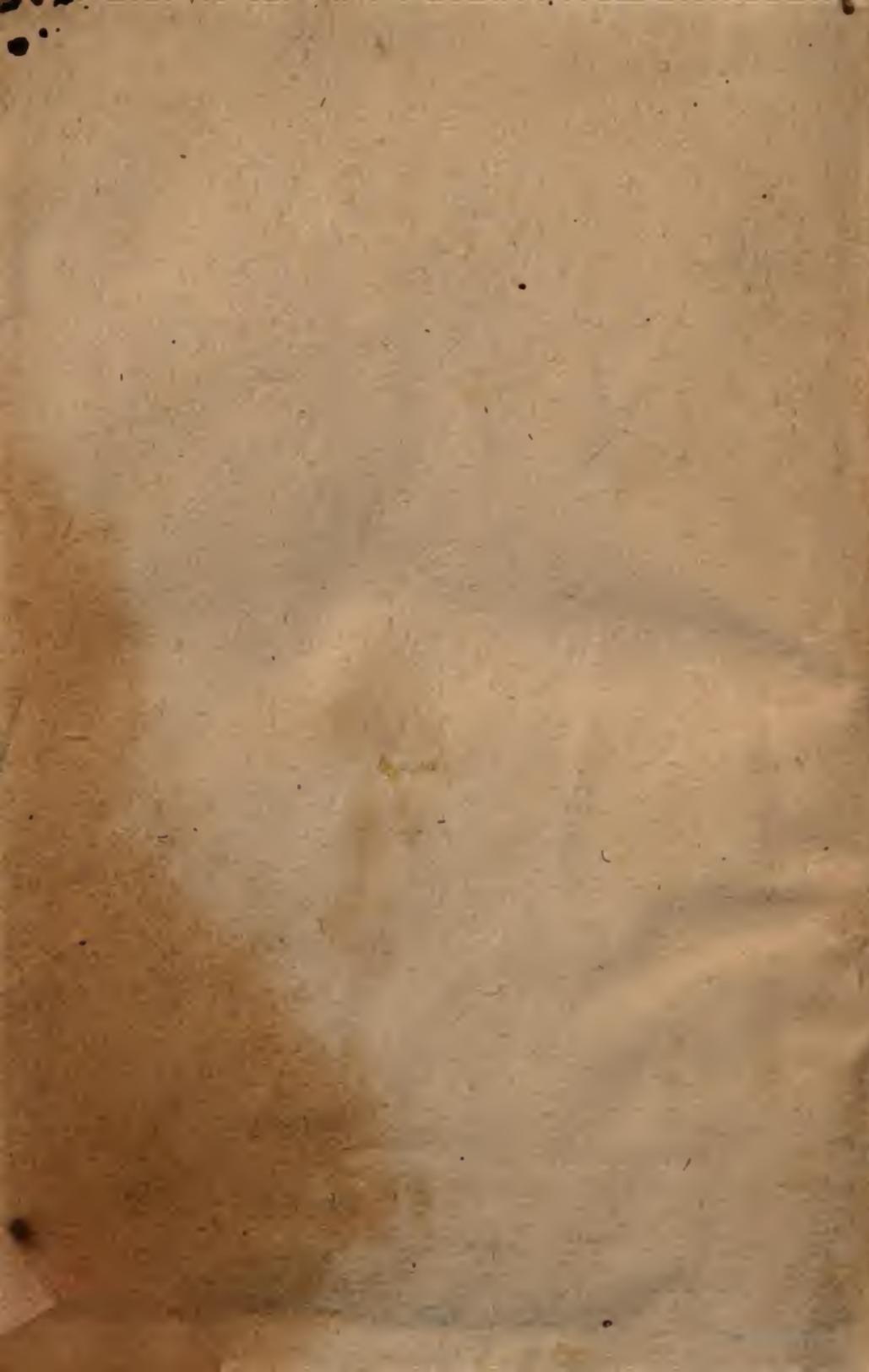

Impressio hæc totaliter finita est
 die 21. Decemb: Anno 1663.

5-1

